

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

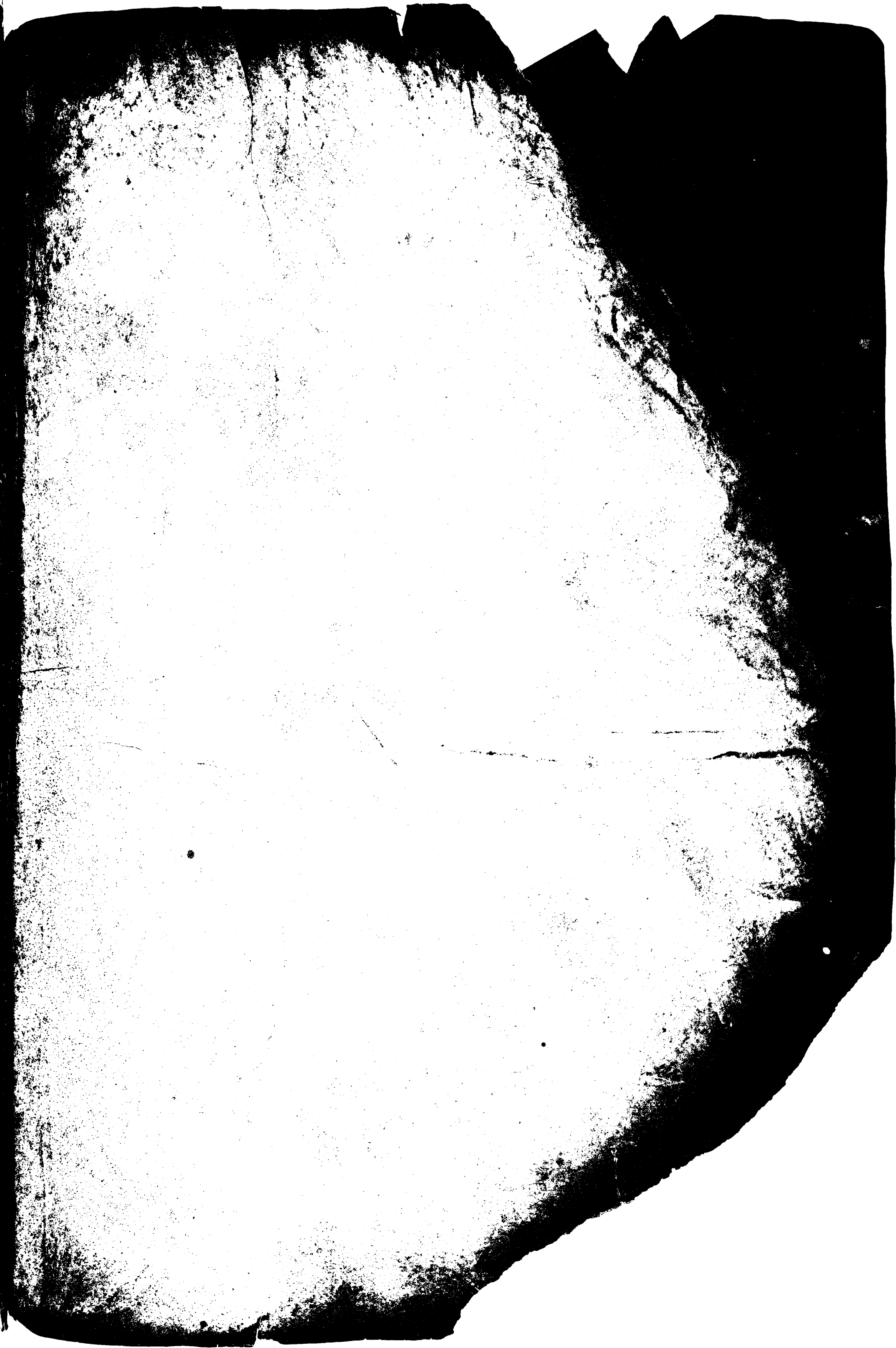
SOURCE DU MANUSCRIT
Bibliothèque nationale de France

Volume de 136 Feuilletts
19 Mars 1891

3730.

A.B.

Hæc enim homine incipit
 Ioppini antiquitatis in
 Dalce. quod Constantino
 Polim exhibuit excerptum.
 ut quod Iosephi historiogra-
 phi prolixior tenebatur
 fabula; breviusqueque u-
 tiora noscuntur pro fas-
 tidio omittendum sermone
 brevissimus concluderet; oro
 te itaque quisquis hunc legere
 codicem. ut me non falsu-
 rum estimes; sed propter
 brevium sermonem ve-
 nam tribuas; quia magis
 credidi lectoris animu-
 m adlectionem addidis-
 se; quam fastidi-
 um generasse;

In principio creavit deus coelum et terram.
 sed dum terra ad aspectum non ueniret et perfim-
 ditate tenebris edaretur. et spiritus dei desuper por-
 taretur. deus fieri lumen iussit. Quo facto consi-
 derans omnem materiam separavit lumen
 et tenebras et alie quidem rei nomina imposuit
 noctem. et aliud uero uocauit diem. uesperem et
 mane appellans initium lucis et requiem et
 huius quidem est primus dies. Moyses autem cum
 unum dixit. et licet sufficiat causa huius rei etiam
 nunc dicere. tamen quia pollicentur sum ratio-
 nem causari singularem scorsum tradere.
 ad illud tempus et huius rei interpretationem
 me necessarium est deferre. Post hoc secundo die
 celum super omnia collocauit cuius ab aliis dis-
 tinguentis in semetipsum constitutum esse persequi.
 et ei crystallum circumsignans humidum cum et
 pluuialem ad utilitatem que fit ex humi-
 dibus terre congrue fabricatus est. Tercia
 uero die statuit terram circa eam mare diffundens.
 Ipsa uero die repente uerens herba et semina de terra
 sunt orta. Quarta autem die ornauit celum
 sole. luna. aliis sideribus motus ei tribuen-
 atque cursus quibus orarum distinctionibus
 manifeste designarentur. Quinta die
 animalia naturalia et uolatilia alia quidem
 in profundum. alia uero in aera esse constituit
 copulans ea ad communionem atque commu-
 nicationem causa sobolis profuturam. et ut con-
 uersa multiplicari potuissent et cresceret.
 Sexta uero die creauit quadrupedum genus
 masculinum faciens atque femininum. in quo
 etiam hominem finxit. Septimo die
 deum ab operibus manuum suarum requie-
 iussit dicens. Unde etiam nos eo die labo-
 ribus propriis uacari dinoscimur. cui sab-
 batum appellantur quod nomen requiem
 hebraica lingua significat. Post septima
 uero die cepit de hominis natura moyses re-
 dere rationem ita dicens. Finit deus huius
 hominem puluerem de terra faciens et ueni-
 spem inspirauit et animam. Hic autem homo
 adam uocatus est. quod nomen hebraica lingua
 significat rubens. quoniam conspersa rubra
 terra factus est. Talis est enim uirgo tellus
 et uera. Presentauit autem deus ad animalia
 secundum genus feminam masculumque

demonstrans. Et huius nomina imposuit. quod
 nomen nunc uocatur. Videns autem deus adam
 non habentem societatem ad feminam neque
 cohabitationem cum utique non esset delectatus
 aut in aliis animalibus que copulata uidebat.
 Una diei eo dormiente auferens costam
 eius sine ea mulierem et ad sibi iuncta
 cognouit de se fuisse plasmatum. nomen uero
 mulieris illius erat eua. hebraica lingua
 mulier appellatur. quod significat omni ui-
 uentium matrem. Die autem domini adorien-
 tem plantasse paradysum omni germi-
 natione florentem. In herem et uirge
 plantacionem aliam que prudentie que
 cognosceret quid esset bonum. quid malum.
 Et in hunc ortum induxit adam et uxorem.
 Precipiens plantacioni habere eos
 sollicitudinem. Regatur hic ortus ab
 uno flumine circa omnem terram undique per-
 fluentem. hic in quatuor diuiditur
 partes. Quod flumen. quidem est unum nomen.
 quod in undatione significat. et ductus in
 india pelago late diffunditur. qui geta
 nuncupatur a grecis. Eustrates autem et
 tygris. in mare rubro feruntur. Cleci-
 tur autem eustrates quidem foras quod significat
 dispersionem seu flos. Tygris autem diglat
 quod indicat actum aliquid. et angustum.
 Eon autem per egyptum fluens ostendit eum qui
 nobis ab oriente redditur quem greci
 appellant nilum. Deus igitur ad adam et mulierem.
 ex aliis quidem plantacionibus gustare
 precepit. de prudentie uero plantacione uo-
 lens abstinere. Predicens contingentibus
 ex ea predictionem esse uenturam. Et dum
 illo tempore cuncta animalia concordarent.
 Serpens quoque habitans cum adam. atque mulie-
 rem in uindictam habuit in quibus eos arbi-
 trabatur esse felices et obediens utique dei
 preceptis. quos putans per inobedientiam cala-
 mitatis succumbere persuasit mala uo-
 luntate mulieri ut de prudentie planta-
 cione gustaret dicens. In ea esse bonum et
 malique cognitionem que facit te beatam esse uitam.
 et cui nichil diuine conuersationis deest
 dicebat accedere. Et seduxit quidem mu-
 lierem ut dei mandata contempneret.

naturalia

ita quod mundum
 cunctis sex
 diebus et prima
 quod in ed facta
 moyses ait.

Quaecum ex illa plantacione gustasset et
epulatione gauderet etiam ade ut uesceretur
exinde psuauit. quo facto cognouerunt semetip-
sos esse nudos. Confusionemque manifestam
habentes tegumentum sibi met requirebant.
Illa namque plantacio causa acuminis erat et in-
tellectus. Solus ergo fons semetipsos opuerunt.
Et si genitalibus opponentes uidebantur sibi
magis esse felices in his que per se putabant
difficili inuenire. Deo autem in orto ueniente
adam equidem prius ne ad eum ueniret allo-
quui consilium iniquitatis sue dicesse. Deum autem in-
tendebat quod egerat et causam requirebat apud quod
prius ei delectaretur alloquio postea uero fuge-
ret atque confunderetur. Illo uero nichil loquen-
te eo quod se cognosceret dei transgressum fe-
cisse mandatum. Deus autem ait. Michi quidem
notum de uobis est quemadmodum felice uitam
etiam malorum omnium passionem habueritis
nulla sollicitudine uestrum animi conturbante.
Cum uobis sponte ad fruendum aduoluptati
abundantia orientur uniuersa me pruden-
te uerentia sine uestro labore atque miseria. si
nunc malis presentibus senectus uelox uobis adue-
nit et non lingua uita succedet quam michi con-
tumeliam tali uoluntate fecisti mea manda-
ta pariendo. Adam uero peccati ueniam postula-
bat rogabatque deum ne eum nimis adfligeret et
de facto coniugem accusabat dicens se ab ea se-
ductum deliquisse quod rursum de serpente quod
se ducebat querebatur. Deus autem adam uictum con-
silio mulieris pene subiecit. Precipiens tamen
nequequam eis sponte pferret sed laboran-
tibus et operatione coactis. Alia quidem frugum
redderet. Alia negaret. Cui uero partu et con-
ceptione doloribus castigauit. quam adam in quibus
ipsa fuerit a serpente decepta seducens ca-
lamitatibus implicauit. Abstulit autem et
serpenti uocem. inquit ei malignitatem quod ges-
serat in adam et uenenum ei sub lingua im-
ponens quod esset hominibus inimicum. Precepitque
ut mulier ei capiti plagas inferret ille
uero iacentibus hominibus esset aduersus et interitui
facilem eis per uicta uindicta portaret que
pedibus priuauit ut uolutat in puluerem
traheretur. Quod deus quidem eos si pati precipiens
transmigravit adam et eum ex orto in aliam

regionem. Nati sunt eis filii duo masculi.
quorum unus quidem per appellat cam. quod nomen
iniquitatum significat possessionem. Abel autem
significat nichil hoc. Quibus nate sunt
etiam filie germane. si quidem diuersis stu-
diis letabantur. Abel quidem iunior iusticiam
colebat. et in omnibus quecumque gerebat deum
putabat esse presentem. uirtutemque perspiciebat
cuius erat conuersatio pastoralis. Cam autem erat
quidem circa alia malignissimus et ad lucra
solum semper intentus. Terram uero prius
arare compellit. et fratrem huiusmodi cause
punit. Nam cum eis placuisset sacrificare deo.
cam quidem de cultu germinationibus
obscure fructum. Abel autem lac et imagine
nata gregum. Deus autem enim si potest sacrificium de-
lectatus est et spontaneis et natalibus hortus
frugibus fuerat honoratus et nonnullis que ex
inventione hominis auari. nata uidebat.
Quia apud cam indignatus. eo quod Abel fuisset
adeo propositus fratrem interimit. Que
cum negasset et mortuum occultasset. credit
latere commissum. Deus autem sciens quod factum erat
uenit ad cham de fratre perquirens ubi esset
quod cum diebus plurimis non uideret. di-
cens tunc illi cum eo conuersari respiceret.
Cham autem estans nechissimus quod deum potuisset
edice ipse quodque sepe quod fratrem non uideret cogi-
tare dicebat. Et cum deus uehementer instaret
atque perscrutaretur. indignatus ille non se esse
pedagogum atque custodem ei esse respondit.
Deus uero repente cham increpauit intereptore
fratris effectum et ait. Admiror si de fratre neci
dice quid factum sit quem ipse permisisti. Cui
tam sacrificium celebranti atque poscenti ne obli-
uam suscipet seniore penam homicidii relaxari.
maledictumque esse constituit. et ei sobolem usque
ad generationem septimam uiminatus est esse pu-
niendam et ex illa terra cum uxore prece.
Quo formidante ne bestias capiendis incideret
et eo in preterit. iussit ut nichil tristi de tali
cogitatione metueret neque ei propterea malum quodque
per bestias euenerit. ac omnem terram cum sine
formidine signum ei imposito quod notum fuerit
iussit abire. Multa uero pagans terram cum sua
uxore cham collocatus in loco qui nuda num-
cupatur ibique moratus est. In quo ei filii nati sunt etiam

cam usque ad septimam
generationem pu-
niendam.

malicia uel

At u^o pena illa non habuit p^o emendatione si
cremente mali libidine suo poti^o nutriu^o
in corpore licet cu^o in uita secu^o comemora^o
rantu^o hanc habet augens domu^o multitu^o
dinem pecuniaru^o ex rapinis et uolentia co^o
gestarum. ad luxuria q^o et latrocinii suos
familiares inuitans quoru^o doctor scelesti
studii erat. Et simplicitate cu^o qua p^o uiue^o
bant homines ad inuentione mensurarum
et ponderu^o pmutauit. Integram q^o coy^o
uita exearu^o reru^o ignorantia ad callidita^o
tem corruptionem q^o pduxit. Terminos
ter^o p^o posuit. ciuitates constituit. mu^o
risq^o munuit. illic q^o coegit conuenire suo^o
domestici. hanc u^o ciuitate ab enoch filio
suo enocha appellauit. Enoch u^o ianach
fili^o fuit. ex q^o marubel cui^o fuit filius
matufalas q^o habuit filii lamech. cui
fuer^o filii septem et septuaginta. ex duab^o
uoribus ei nati sella. et ada. Hoz iobel
q^o fuit ada tabnacula fix. et greges
amauit. Cosanguineus ei^o existens iusticia
coluit et psalterium citaramq^o laudauit.
Iobal au^o qui ex alia natus e^o fortitudine
cunctos excellens res bellicas decerne exer^o
cuit. ex his etia q^o ad libidinem p^oinet cor^o
poris enutriu^o. Ferraria arte p^omus iuen^o.
Habuit filia nomine naaman et qm^o res diui^o
nas sapienter sciens. uidebat se subiacere
p^one cam ob nece fratris h^o suis uxoribus
inducant. Adhuc au^o ada uiuente contigit
ea sobolem p^o successionem ee necessariam
et aliu^o alio peiore existere. qui utiq^o ad
bella incotinentes erant et ad latrocinia
pperabant. siquis au^o eoru^o segnes eet ad ef^o
fundendu^o sanguinem. alius reb^o pessimis
eminebat cotumelia faciens. et auarus
existens. Ada u^o q^o p^o de tra factus est
de q^o nos exigit narratio adhuc habere
sermonem. Abel q^odem extincto cham au^o
p^o necem illi^o effugato de filioru^o p^ocrea^o
tione cogitabat et uehement^o eu^o generacia^o
nis amor habebat. habentem eu^o annos
xxx. et ducentos supra quos alteris
uiuent^o septingentis defunctus e^o. fuerit
q^o ei et alii filii plurimi ut quos etiam
seth. et de aliis quidem longu^o est dicere.

Conabor au^o de seth solu^o narrare. Namq^o
nutritus et p^oueniens ad eate que ia possit ea
que sunt bona discernere uirtute studuit.
Et cu^o fuisset uir egregius imitadores sui
filios dereliquit. Illi au^o homines cu^o boni
fuissent orti in eadem tra sine aliqua ue^o
ratione uidentes felississime comorati s^o.
nichilq^o eis usq^o ad uite t^omini crudele pueni.
Disciplina u^o reru^o celestiu^o et ornat^o eoru^o
p^omit^o inuener^o. Et ne dilaberentur ab homi^o
nib^o que habem^o eis inuenta uidebantur.
Aut ante qua uenirent ad noticia deprent.
Cu^o p^odiuisset ad extirpatione reru^o omniu^o.
una ignis uirtute. altera u^o aquaru^o i hac
fortitudine fore uenturu^o duas facientes co^o
lupnas. Aliam quidem ex laterib^o. Alii u^o
ex lapidib^o ambab^o q^o inuener^o conscripser^o
ut et si constructi laterib^o extirparetur
ab imbrib^o lapidea p^omanens preberet
hominib^o conscripta cognosceret simul.
et quia ad laterale alia posuissent q^o cam
lapidea p^omanet acten^o in tra sirida. Et
isti q^odem septem generatioib^o p^omanerunt
dim iudicantes esse anim omniu^o et ad uirtute
semp insipientes. Deinde epre p^ocedente
de patris sollempnitatib^o ad mala p^ogressi s^o.
neq^o legitimos honores ulter^o p^obentes do^o
neq^o circa homines iusticie uerba faciente^o
si helu^o que p^o habuerant p^o uirtute in
duplam maliciam p^o ea que gerebant p^o ea
demonstrabant. Ob h^o itaq^o contra se dim^o
strauer^o. Nam multi angli dei mulierib^o
seuantes inuoriosos filios genuer^o q^o ome
boni despicientes p^o confidentia fortitu^o
dinis similia his qui dicti sunt agrees sig^o
nantes p^opetrasse tradunt. Noe au^o grauer^o
ferens eoy^o act^o et habens eoy^o consilia nim^o
ingrata agebat ut ad meliora mentes eoy^o
actusq^o transferret no^o ad q^oescentes ad talia
si uehement^o eos maloru^o libidine detineri.
Oreuens ne ipsa quem cu^o uxore et filio^o
et suis omib^o ineficerent discessit ab ea
tra. Os itaq^o noe q^odem p^oriticia dilexit.
Condemnauit au^o no^o solu^o illoru^o malicia
si om^o gen^o humanum. Qd^o au^o ei disp^o
placuisse et aliud constituere gen^o ma^o
lignitate p^ouatum et minuere hominu^o

ubi filii
ada dua
fecer^o co
lunas.

hic angli
dei mulierib^o
seuantes
in uoriosos
filios genuer^o

ada. ducet eos
et ingratu^o an^o no
genuit sed ru

uita annisq; nō quantū p̄mum uiuerant
s; usq; ad centū uiginti esse mansura. Cūc
ardum cōuertit in maria. isie inuersi
inundatione pier. Noe ū libatū ē solus ^{hic de}
dicente ei dō ut sibi fabrica ad salutē ^{arca}
hui' modi facēt. i. arcā. quatuor cama- ^{dic}
ras habentē. longitudinem cubitorū
quadringentorū quinquaginta ū lati-
tudinē triginta altitudinē i q̄cūma-
tre filiorū & eorū uxorib; introiuit
& alia quidem quē sibi p̄ solatio utq;
forent necessaria posuit. cunctorūq;
animaliū ad seruandū gen' eorū mascu-
los simul & feminas parit' introdux-
aliorū ū animalū numerū septuplum.
Erat autē archa parietib; atq; camara
fortis ut ex nulla parte fluctuaretur.
nec aq; uiolenti' uinceretur. & noe q̄de
cū suis ita saluatus ē. Erat autē ab adā
ipse decim'. lamech ū fili' cui pater
fuit matulal. hic autē fuit ex enoch. q̄
fuit iared. iared autē mala. q̄dem cama-
nat' ē q̄ fuit enos cū sororib; plurimi.
Enos ū sech fili' fuit q̄ nat' ē ex adā.
Contigit autē hec passio sexcentesimo anno
natiuitatis noe mense scdō q̄amacedoni-
bus dō inuicupant'. ab hebreis autē. ma-
raas. euan. marsuane sic enī in egyptum
annū constituer'. Moyses autē mīsan
mensem q̄ antiquis p̄mū in festiuita-
tib; definiuit in q̄ ex egypto hebreos
edux'. h' autē ap̄ eū ariā in cunctis mane-
ribus diuinis ualde pollebat. Inuendi-
cionib; autē & emptionib; & alia gubna-
tione p̄oris scilicet decreta seruauit. Plu-
uia ū inchoasse diē septima & uicesima
p̄sentis mensis usq; ad h' temp' ab adā
qui p̄mo creatus ē. mīni fuer' duo milia
sexcenti quinquaginta sex. Qd tempus
in sacris libris conscriptū multa inte-
gritate signatū ē una cū natiuitatib;
in signū uxorū q̄ tunc fuer' simul et cer-
minis. Ade si quidē cū eēt triginta &
ducentorū annorū s; fili' nat' ē q̄ non-
gentos & triginta uix' annos. Sech centē-
simo & quinto anno. genuit enos. Qui

dū quinq; & nōgentis uixisset. annis
ne suo filio rerū diligentia tradidit.
quem genuerat anno nagesimo. Hic uix'
annis duodeci & nōgentis. Camas autē cū
uixisset decē annis & nōgentis malalehel
filiū dereliquit annorū septuaginta. Iste
malalehel cū uixisset q̄nq; & nōaginta et
octingentis annis defunctus ē. Iared.
filium derelinquens quem genuit cū sex-
aginta & centū eēt annorū. cui nouē
& sexaginta sup h' & nōgentis annis uimen-
ti enoch fili' successit. Hic autē cū sexagin-
ta duo & centū annorū pat' ei' existeret
q̄ uiuens trecentis sexaginta q̄nq; annis
diessit ad dñm. Inde nec finis ei' inueni-
tur eē conscriptus. Matulal autē enoch
fili' q̄nto ei & centesimo nat' anno lamech
filiū habuit cū esset annorū octoginta
& septem. & centū. cui tradidit p̄nci-
patū quem ipse tenuerat annis nōgenti
sexaginta & nouē. lamech autē cū habuit
set principatū annis septingentis septē.
noe suū filiū rerū p̄ceptorē ostendit q̄
de lamech natus ē agente annū ætatis
scd'm & octogessimū quinq; quinquaginta
& nōgentis annis rerū eā tunc p̄sul. —
Nullus itaq; p̄teriretur p̄scorū fine'
quando cū suis filiis eorū q; aut. aut
atans sua q̄s extendebat ætate. s; cū
eorū generationis intendat. Igit'
discernente dō & incipiente pluuere aqua
cunctis dieb; quadraginta ferebat'. ita
ut usq; ad quindeci cubitos transcendet
ēra q̄d p̄p̄ea factū ne plurimos fuge
occasio libaret. Quiescente autē pluuia
aque cep' uix dieb; centū quinquaginta
deficere quasi mense septimo. q̄ instante
paulatim inchoauit latens herba parere.
Deinceps dū archa similitatem curā
montis in armenia constituti sedisset.
Intelligens noe apuit eā & respiciens
modicā ēra circa eā inspe meliore cōsti-
tutus. Tunc q̄dem filuit. Post paucos ū
dies aqua amplius recedente misit
eorū uolens agnosce siquid & aliud
ēra fuisset ab aqua derelictū & ad

Isti uero annis
etis & p̄p̄ q̄d p̄p̄
cōscriptus. cōpleu-
it

egrediendū iā totū eē uideret q̄cūq; ta
repperiet inundata regressus ē ad noe.
Post septē ū dies columba quā miserat
ut aliq̄s de t̄ra cognosceret. Lutu-
lenta remeante simul rami oliue
portante cognoscent t̄ra diluuii libe-
rata. Manens q̄ adhuc septē aliis
dieb; r animalia ex archa dimisit.
r ipse cū generatione sua simul
egress; sanctificans q̄; dō cū suis epula-
batur. In uic au locū armeni egre-
suri uocant. Illic enī arcē salutem
reliq̄as nunc usq; puinciales ostēdit.
Hui' ū diluuii r archę memoriam
faciunt omnes qui istorias barba-
ricas conscripser. Cursum un' ē beres
caldeus narrans enim diluuiū talit̄
ē affatus. Dicit au r nauis ei' q̄ in ar-
menia uenit circa montē cordi enī
adhuc aliqua pars eē r q̄sdā bitu-
mine ex inde tollere q̄ maxime
homines ad expiationes utuntur.
Meminit au hōz r iheronimus arq̄
ei' q̄ antiquitatē phēnice nōscit
conscripsisse sedet manasseas dama-
cenus in nonagesimo sexto histo-
riarū libro ita de eis dicit sup
miniadā excels; montē in armenia
q̄ baris apellat in q̄ multos cōfu-
gentes sermo ē diluuii t̄p̄e t̄ta-
tus. r quendā simul in archa de-
uectū in monte socile similitate
lignorū q̄ reliquas multo t̄p̄e
saluatis. Fuit au iste quē r moysē
indeorū legis lator scripsit.
Noe ū metuens ne p̄ annos singu-
los diluuiū t̄rę dī induceret.
humanū gen' discernens ominō de-
lere fana incendens omnia supplicabat
de cēto dō p̄statu p̄ori ut nullā
ulteri' hui' modi uastacionē sup
eā induceret q̄ p̄iret omē anima-
liū gen' s; punitis malis parceret
eis qui p̄p̄e bonitatem fuerant de-
relieti r decreuerant mala uitā
re. Nā infeliciores scilicet eēnt

ab illis r peiori afflictione dāpnati si
nō saluerent aut integri s; magis al-
teri diluuiū seruarent. Cū p̄ores q̄dē
t̄rē expūitū q̄ uidissent. Posteri ū
p̄ditionem nouissimā sustinerent.
Rogabat q̄; ut ei' hostias suscipe p̄p̄er
dignaret r nullā uacundia similem
ulteri' t̄ra susceper ut ei' opib; inpingua-
ti r ciuitates constituentes uitā de
cēto possent felice habē r nullo bonorū
q̄b; ante imbrē adepti fuerant fraude-
rentur. ad longā utiq; senectutē r
uitę longitudinē puenire. Noe ū has
effundente p̄ces dī p̄ iusticia uiro dili-
gens annuit ut ei' uota ad finē usq;
pduceret neq; defunctos ipse p̄didisse
s; p̄niā p̄ malicia p̄p̄a p̄tulisse. Neq;
ut tales eēnt homines q̄ ita p̄deret
fuisse factos. cū utiq; cattum nosset
eis esse p̄ncipiū neq; domasse uitā q̄
corruptionē delectaretur. S; p̄ q; con-
tumelia inquit mee pietatem uirtutē
q̄ fecer p̄ ea q̄q; copuler me ut p̄niā
hanc eis inferem. Cessabo nāq; decēto
p̄ hanc irā eos p̄ suis iniquitatib; p̄niā
carere r multo poti' te rogante. r
si in aliq̄ ampli' aliquando peccauerit.
iam nō op' erat imbrui magnitudo
neq; enī ulterius ita t̄ris aqua rigauit.
Noe tam ut ab humana nece om̄s
abstineat r sint ab homicidio puri.
facientes quippe tale aliquid punitu-
ros. Namini ū cunctis animalibus
aliis ut uultis r desidiū q̄squis habu-
erit. Onos enī uos omniū feci esse
t̄renorum r natatiliū r q̄cūq; uolatilē
hnt modum r in aera uegetant absti-
nentes a sanguine mō ē anima. De-
signo au nobis fittā requiem archę
mei. Arc' enī dei ap̄ illos hui' eē
putat. r dī q̄dem hoc dicens atq;
p̄mittens siluit. Noe ū cū uiuisset
post diluuiū trecentis r quinquagita
annis omne tempus felice agens mor-
tuis ē anno uitę suę nōgentesimo
quinquagesimo. Nullus au ad uitā

moderni et annorum breuitate quibus nunc
uiuum uita comparans antiquorum putet
falsa. quia de illis sunt dicta et eo
quod nunc uita tanto non ducatur tempore
credat neque illos ad uitae illius longitu-
dinem peruenisse. Illi namque cum essent
religiosi et ab ipso deo facti cuique eis
pabula oportuniora ad maius tempus
existerent sparsa tantorum annorum
circulis rite uiuebant. Deinde propter
uirtutes et gloriosas utilitates quas
uigilanter perscrutabantur. Ideo astrologia
et geometrica. De eis amplius uiuendi
spacia condonauit quae nunc audet
edicere potuissent nisi sex centis
muerent annis. Pro tot enim anno-
rum curricula magnus enim annus
impletur. Testes autem dicti mei sunt
omnes qui antiquitatem apud gentes et bar-
baros conscribere maluerunt. Nam et manet
hodie quod descriptionem fecit caldaei egip-
tiorum et ueros quod caldaei deflorauit.
et moechus et bestius. Ad hoc et ieronimus
egypti. quod poenica disposuerit con-
cordant cum meis dictis. Iliadus. quod et
egatheus. et ellanus. et acusilaus. et
inter hos ephorus et nicholaus. inter isto-
ricos sunt memoria faciunt antiquorum
annis mille uiuentium. De his itaque
sic singulis gratum est ista considerent.
filii autem noe tres erant. sem. cham. et
iafet. Qui ante centum annos diluuii
fuerunt generati. Hi primum de mon-
tibus ad campestria descenderunt ut haberent
illic habitaculum et alios ualde metuente
propter diluuium ad campos descendere. et
segitur habentes ab excelsis locis ad in-
feriora uenire coegerunt quippe ut eorum
fiduciae imitatores existerent. Quia
quidem in quo primum habitauerunt sennaar
apellatur. Deo autem iubente eos adcremen-
tum hominum peruenire discessi sunt ne
inter se seditiones efficerent sed ut mul-
ta colentes spatia terrarum abundan-
tia fructu potirentur. Qui cum essent
in eruditi et deo inobedientes existerent
in calamitatibus incedentes sua

grauiter peccata senserunt. et quia uiuentium
multitudine feruebant rursum eos
de semetipsis migrare fecerunt quoniam non illi
appetitionem putabant se habere bona sed
propter fortitudinem causam et credebant esse
diuturnam. Unde apposuerunt ut uolun-
tati dei inobedientes existerent pu-
tantes quod per inuidiam eius ab alterutris
migrarentur ut diuisi possent deo fa-
cilius subiugari. Fecerunt autem eos esse elatos
ad inuidiam dei atque contemptum. Hebraeus
filium cham filium noe. qui cum esset auda-
cior et manu fortissimus suadebat eis
ut non deo adscriberent quia hominibus per
illum felicitas euenerit sed quia hi eis
propter uirtute preberent et cognatos generis
ad causam tyrannidis adduxerunt. Solus ipse pre-
sumens homines ad timorem reuocari et spiritum
suum in propria uirtute reponere ulcusque si-
mentes in diem putabant imminantem
ferre diluuii terrae. Ob quam rem terrae edi-
ficanda altiore suadebat ubi aqua
non possit ascendere. Multitudo autem propterea
erat ut neminem preceptionibus hobe-
ret graue putantes seruitutis obsequium
deum et terram edificabant in nullo sua
studia deserentes. Sumebant et altitu-
do facilitate et plus quam sperare quis
possit multis manibus utique fabrica-
ta crescebat. Latitudo tamen erat
ita fortissima ut propter eam respicientibus
longitudo uideretur imminui. Edificaba-
tur autem ex latere cocto colligato bitu-
mine ne forte penetraretur aquis.
Sic illos insipientem deum intendens exter-
minare omni parte non decreuit. Quoniam nec
alii dudum per deos formidabant. si dis-
cordia illis inmisit. uniuersarum lingua-
rum ut per multas uoces intellectu carere
potuissent. locum autem in quo terram edificauerunt
nunc babilon uocat. Dicta propter confusio-
nem quam circa eloquutionem suam tunc
habuerunt. hebrei namque confusione babilon
apellant. De hac uero terra diuersis quibus uoci-
bus hominum hi meminit et sibylla dicen-
s. Cum omnes homines hominum uocis existerent
quodam terrae edificauerunt excelsam campquam

ascensuri per ea ad eum. Du uero uentes
emittentes uerteret eum uoce quam
unicuique pariter sunt. et apperta babilo-
nia uocari cōtingit ciuitatem. De capo
uero quocumque sennaar in regione babilo-
nis morantur. estus ita dicens. qui uero sacer-
dotibus sunt erepti. lobus sacrum fumentes
in sennaar babilonis uenerunt. Diuisi sunt itaque
per hanc diuersitate lingue migrationis age-
tes ubique et terra adprehendentes unumquodque
felicem ad quem eos deus educeret ut ita omni
terra per eos compleretur mediterranea similis
atque maritima. Iudaei autem in nauibus
transiunt insulas habitant. Unde
aliquae gentes ab institutoribus positae
appellationibus acten seruant. Quedam
uero placita sibi nomina mutauerunt. Alii
autem ut in habitatoribus clari esse uisum
est conuersionem nominum fecerunt. Greci
tamen rei huius auctores qui posteris scrip-
tis confortati et antiquam gloriam quam ef-
fecerunt et gentes nominibus exornari ut
eis sapiens esse uidebatur. Ornati utique
ponentes eorum rei publicae uelut ase
constitute. fuerunt autem filii noe filii quorum
nomina propter honorem gentibus imposuerunt
homines qui quacumque terra adprehendere
potuerunt. Iaphet autem noe filius habuit fi-
lios septem. Habitauerunt isti regionem
atauro et amon montibus incipientem
et peruenientem in asia usque ad flumen danai.
In europa uero omnia gentium cum nullus
eorum qui supra dicti ibidem habitator
extiterit gentes omnes diuersi se nomi-
nibus appellabant. Nunc ageis galate
nuncupantur. olim uero dicti sunt goma-
rite quos gomer instituit. Magos
uero magos ase nominatos instituit. isti
ageis. scite sunt appellati. Item filio-
rum iaphet madoi et anan fuerunt. Et
madoi quidem sunt gentes quae ageis me-
di uocantur. Anano uero omnes ionii et el-
laei quae descendunt. Condidit autem iobel.
iobelos quorum temporibus hiberis appel-
lantur. Ousem uero amosoch implan-
tati sunt. quae capadoces uocantur quae antiquae
nuncupationis signum ostenditur.

Haec ciuitas est apud eos quae acten mori dicitur.
Ostendens intelligere uolentibus eo
quod aliquando omnes gentes regionis ip-
sius ita uocate sunt. Phyras autem et hi-
reses appellati sunt quorum princeps fuit
quibus gentes thracum nomina commutauerunt. Tunc
si quidem gentes per iafet filios institu-
ti sunt. Gomar autem habente tres filios
aschenezas quidem aschenezos insti-
tuit qui nunc regni uocantur ageis. Riphath
autem riphathos qui dicuntur paslagone
thracum uero chinganeos qui fides ageis
sunt nuncupati. Iauano autem iafet filio
et ipso tres habente filios. helias quidem
heliseos uocauit qui nunc sunt eoli.
Iarsis uero. charsos. sic enim antiquitus
cilicia uocabantur. charsus enim apud eos
maritima ciuitatum metropolis appellatur.
Chetum autem cetina insulam habuit
quae nunc dicitur cyprus et ab ea omnis insula
et maritima loca chetum hebreice
nominantur. Testis est enim sermo
mihi una in cypro ciuitatum quae appella-
tionum ualuit retineri. Chetis enim ab
his quae ei gentium nomina imposuerunt uocatur.
Iaphet itaque filii seu nepotes has habuerunt
gentes qui forsitan ignoratur ageis
hoc quod praedicant ad narrationem reuertar
eorum unde digressus sum generatio chae.
filium uero cham apumcia sive tamam et
libano montibus cunctas terras obtinuerunt.
quecumque ad mare sunt postea adprehen-
dentes etiam eas quae usque ad oceanum
sunt etiam facientes appellatione aliorum
quidem omnino petierunt. Aliorum uero in
alias transiuntate sunt et transfor-
mate nimis ignota. Quatuor enim filii
existentibus chae chuso quidem nichil
nocuit tempus. Nam aethiopes quorum
princeps fuit acten et asemetipsus et
ab omnibus asyranis cunctis uocantur.
Seruata uero est etiam messis secundum ap-
pellationem praesca memoria. Aegypto namque
mersin et merseos omnes uocantur. egyp-
cios. Instituit autem methos libiam
focos ase uocans puinciales. Est autem
et fluuius in mauritania puincia

quisio nomine nuncupat. Unde et pluri-
mos grecorum historiographorum inuenimus
huius fluminis memoria facientes et ex-
iacenti prouincia que fitch uocatur ei nomen
impositum mutatum est aut nomen quod deumie
est ab uno filiorum mersan quolibet
dictum est. Post paululum dicimus et causa
propter quam corrigi Africa uocari. Chananeus
uero quartus existens filius cha que nunc
iudea uocantur. inhabitans regionem a se
chananeam appellauit. fuit autem filius existi
chuso quidem sabus ex quo sabei. Cui-
us autem ex quo eulei qui nunc getuli uo-
cantur sabat uero ex quo sabactini qui no-
minantur agens astabarii. Coddidit autem
saba sabactenus. Ram uero rameos insti-
tuit et duos filios habuit quorum uidadas
quidem egyptiacam gentem ex priorum in-
habitans iudeis cognomen suum reliquit.
Saas autem sabatheos. Hemroc autem filius
chusi permanens apud babilonis tyranni-
dem exercebat sic amem et pmitte declaratum
est. Porro mesroch cum esset octo
filii omne terra agaza egyptum usque ce-
nuer. solus autem philistim cognomen prouincia
custodiuit. cuius partem gentes palestina
apellant. Et alius autem idem nu-
mei et anania et labin. solus labini a se
prouincia libia nominauit. Hedem autem
et petrosim. et celsum. et cepthos. ut
nomina nichil scimus. Bellum enim et
iopieum de quo postea declarauimus eorum
ciuitates euerse sunt. fuit autem et
chananei filius sidon qui et ciuitatem sui
nominis fabricauit in poenice. Sido.
autem agens appellata est. amath autem ama-
thos instituit quos qui et ara nunc est et ap-
umcialibus amathi uocatur. Osacedo-
nes autem eam epiphaniam ab uno prescorti
nomine uocauerunt. Arudeus autem aradium
insulam habuit. Erucheus autem uero
arcem quae in libano posita est. De alio
uero septem idem eugeo. cetheo. gebuseo.
amorreo. gergeseo. eudeo. sineo. samareo.
Praeter nomina in sacris libris habuimus nichil
hebrei namque eorum destruxere ciui-
tates huiusmodi causa calamitatibus

adprehensis. Vbi noe de uinea quam plan-
tauerat inebriatus est. Noe itaque post
inundationem terram ad apiam reuertentem
naturam uenit ad opam et dum uineam
meam plantasset uidens fructum in
eam perfectum undemauit et deductum
aduersum unum sacrificans erat in epul.
Inebriatus autem. et in sopore solutus mu-
datus quod in honeste iacebat. Quae cum
uidisset unior filiorum fratribus irri-
dendum ostendit. Illi uero operi patre.
Quod dum noe sensisset alius quod filius
felicitate obtinuit. Cham uero propter cogna-
tionem suam non quidem maledixit. sed ei propter
generatio sem. Sem uero tertio noe filium
quique fuerit nati quique seorsum habitant
asiam ab eufrate facientes initium.
Helam si quidem elamitas qui persarum sunt
principes dereliquit. Assur autem numiam
instituit ciuitatem. et subiectos sibi
assirios. nominauit qui fuerit ualde fe-
lices. Arfaxat autem qui nunc caldei
uocantur. arfaxat eos nominauit
cum princeps eorum esset. Aram uero
aramenos instituit quos gentes syros appellant
quos autem nunc lyddos uocant. Lud tunc
ludas nominauit ara uero filius quatuor
existentibus Cuius quidem instituit traco-
nitidem et damaschum qui est media pa-
lestine sive qui coniuncta armemam.
Oros gether. bactrianos. Mes autem mesa-
nos qui nunc arax uocatur. Arfaxat autem
filius fuit salam de quo natus est heber. ad
iudeos hebreos initio uocauerunt. Heber
autem iactan genuit et phalech. Dictus est
autem phalit qui secundum diuisionem habi-
tationum natus est. Phalec enim diuisionem
hebrei uocant. Iactan uero qui fuit filius
heber habuit filios. helmodat. salet.
asormoth. iare. adoram. usal. deela.
sebul. abumabel. sepha. ophis. ebila.
et iobal. Isti autem flumine cophino indie et
positi circa eam sive loca quaedam in-
habitauerunt. Hic itaque de filiis sem dic-
ta sufficiant. faciam uero de hebreis quique
sermonem. Phalec enim filio heber fuit
filius reus. huius autem suo de quo nahor

p' diluuii usque ad
naufragium habraha
anni. ccc. lxxii.

fili' generatus est. Cui' fili' fuit thuris.
q' fuit pat' abraham. Hic au' decimus e'
anoe. Sedo u' anno r'ogentesimo sup'
ducentos p' diluuii nat' e' thares.

Et eni' septuagesimo anno genuit abraha.
Nahor au' cu' eet uicesimo r'centesimo
anno genuit tharim. De serue au' na-
hor natus est circa annu' scdm' tricesi-
mo r' centesimum. R' eu' u' serue habuit
cu' esset annorum centum triginta.
Idem u' annis habuit phalee. Heber
au' quarto r' trigesimo anno genuit
phalee. Natus e' ipse de sale tricesimi
annu' habente atq; centesimi que arfa-
xat genuit quinto r' tricesimo anno atq;
centesimi nat'. Sem au' fili' arfaxat nat'
e'. Post annos duodeci facti diluuii.

Abra' au' habuit frs' nachor r' aran. q'ru'
aran quidem derelicto filio loth r' sara
r' melcha filiab; int' chaldeos mortuus e'
in ciuitate chaldeoru'. q' dr' in. a. ac-
cenis sepultura ei' ostendit'. Duxer' au'
uxores filias fratris sui melcha quidem
nahor sarram u' habraham. Porro thare'
du' odio habuisset chaldeoru' tra' ppter
luctu' aran migrauer' omis in charia. me-
sopotamie ciuitate ubi r'ia thare mori-
ente sepelier' cu' uixisset annis ducentis
quinq;. Recedebat eni' iam uita homini
fiebat q; paulati breuius usq; ad generatio-
nem moysi p' q' t'minus t're uite centum
r' uiginti positus e' annoru'. Hos annos
statuente d'o quantos e' moysen q; uixisse
puenit. Nahor g' de melcha ocio fuerit
filii uxos hant camibel. nacha. sadelphas.
sadelphus. buchuel. isti nahor filii fuere
legitimi thareus eni' r' gadam. r' thas. r'
mauhas. de rui cocubina ei sunt nati.

Batuel au' filio nahor nata e' rebecca. filie
r' filius laban. Abraham u' loth filii frs'
sui aran u' uxor' sue germani adopta-
uit filium du' sobolem legitimam non
haberet. Dimisit q; chaldei cu' septua-
ginta r' quinq; ex' annoru' d'o iubente
ut migraret in chananea in qua e' habi-
tauit cum q; pli suo reliquit prudens.
existens r' nimis intelligens in omib; reb;

e' sapiens in his que audiret e' de quib; libet
aliquid cogitaret. Propterea r' uirtute pru-
dentis maior alius fuit e' opinionem qua
d'o cuncti tunc habebant innouare e'
imitare pualuit. Prim' itaq; p'sumpsit
p'nuuntiare d'm. creatorem ee' cunctoru'.
Reliq' u' licet ad felicitatem tendentia
p'ceptu' entis singula q;q; dari a
nostra subsistere uirtute cōfessus e'. R'
u' coniciebat p' t're passionem r' maris et
ea q; cōtingunt circa solem r' lunam r'
eromib; que circa celu' semp uenit
uirtute' eis p'sentem r' prudentia or-
dinationis eoz cuncta disponi doce-
bat. Quib; q'cuq; p'uaerent manifest'
ci fierent quia neq; eaz ad utilitatem
nob' necessaria sunt sua potestate po-
tuer' potuer' ^{fidere} que scilicet scdm' in-
uenturis fortitudine ministrantur cui
bonu' e' solu' m' honore r' actione tri-
buere gr'ari. Propt' que chaldei e'
alii mesopotamites in eu' cōsurgen-
tib; migratione eligens seq' p'uolum-
tate r' adiutorii dei tra' chananea late
possidebat ubi collocatis altare edifica-
uit r' ostias immolauit d'o. Meminit
au' a' heros' patris nri abraham no' quide'
nominans eu' si ita dicens. Post diluui-
um decima gnatione ap' chaldeos q'da'
uir iustus r' magn' in celestib; reb; ex-
ptus. Nicholaus u' damascenus q' r'co
historiaru' libro sic ait. Abraham reg-
nauit in damasci ueniens aduena cum
exercitu de tra' q' sup' babilonem dr'
chaldeoru'. Abraham u' usq; nunc in da-
mascena ciuitate nom' habet' i' gla et
meus ostendit' q' labeo abitatio dr'
abraham. Fama u' posteris temporib;
adphendente chananea abraham egyp-
cios uiuere felicit' audiens ad eos
p'fiscisci tendebat ut eoz abundantia
participaret r' sacerdotu' simul auditor
cet et agnosceret q' de diis exponeret
aut meliores inueniens sequeretur aut
eos sua prudentia in ornatu' melio-
re transponeret deducens pariter
sarram. Asetuens au' uelama egyptioz

Abraham loth filium
sibi adoptauit.

circum mulieres nescire eum propter uxoris
spiritum cruciaret. Hanc exquisivit artem
ut se fratrem eius adsimularet. Qui cum
uenisset egypto petiit abrahe dux
pudat. Tunc enim pulchritudo uxo-
ris eius innotuit. Unde pharao rex
egyptiorum non sufficiens quod de ea dice-
bant etiam inspicere festinavit arbitras
sarra se posse contingere. Sed deus impe-
diuit desiderium eius inuictis egritudi-
ne scilicet et tumultu causarum. Cumque
pubertate sacrificaret pro ira dei pestes
sacerdotes aduenisse significabant eo
quod uxorem peregrini munera uolui-
set inferre. Ille uero pertimescens causa
desiderium per petrare. Cui multa quoque
munerum condonauit abraham et ut
esset inter sapientissimos egyptiorum
constituit. Virtute quoque eius et glori-
am ex his esse contigit clariorem. Erat
in admiratione cunctorum tanquam uir
sapiens atque paratus non solum ad intel-
legendum sed etiam ad satisfaciendum et ad-
loquendum quicunque docere interesset.
Arithmetica eis quoque contulit ut quod de as-
tologia sunt ipse tradidit. Nam
ante aduentum abraham in egyptum
hii egypti penitus ignorabant. Hi
plantata noscunt in egyptum unde
uia peruenisse noscuntur ad grecos.
Et cum uenisset in chanaan partem
est terra cum loth dum pastores eorum inter
se uirga facerent propter loca pasture.
Electionem tamen atque conditionem cessit
loth. Sumens quoque ipse partem ab eo
relicta habitauit ipse in ciuitate
nebroch que est antiquorum annis sep-
ta ciuitatem egyptiam percam. Loth
autem terra que posita est in campo circa
iordanem fluvium non lingua ac-
uitate sodomorum que tunc uia erat
bona nunc autem propter exterminata
uoluntate dei. que causa loco pro
designabo. Illo namque tempore assyrii
asiam obtinentibus res domitarum
ualde florebat in diuitiis in
iuuentute multa quibus erant reges

quinque quisque eorum prout gubernantes. Balas. baleas. sinna-
baris. sinoborus. ibolinos rex ad-
uersus quos congressi assyrii comisso
per elio uincentes tributum imposuerunt
regi sodomorum. Duodeci siquidem annis
seruientes tributum sibi met ipsis
soluere passi sunt. Tercio decimo ab-
stinuerunt. Quia propter exercitus assyriorum
super eos aduenit. ducentibus simul exer-
citu. Rapsido. ariocho. godolamoro.
chadallos. Ista namque uniuersam dir-
puerit asiam. et gigantum sobolem sub-
uerterunt. Cui cum uenissent sodomis
castra posuerunt in ualle que dicitur putea
bituminis que nunc exterminata ciui-
tate sodomorum uallis illa palus effec-
ta est. que dicitur asphaltitis id est bitumi-
nalis. De hac itaque palude rursus non
potest multa dicimus. Sodomitis autem
cum assyriis congressis et ipso forti comisso
multi quidem eorum mortui reliqui
uero captiui sunt ducti cum quibus et loth
ducebatur qui uenerat ad auxilium
sodomorum. Abraham autem cum audisset cala-
mitatem eius timor simul de loth cog-
nato eius et in media in eum ingressa est et
non tardauit eis ferre solatium sed accessit
et quinta nocte irruens super assyrios
circa dan sic enim alter iordanis fons ap-
pellatur et inueniens eos ante quam ar-
marentur. alios quidem in lectulis occidit.
alios uero nudum in sopore conuersos qui
pugnare per ebrietatem non ualentes effu-
gerunt. Abraham autem persequens eos expulit
usque ad terram damascenorum ostendens uic-
toriam non in multitudine nec in pluris
manibus sed in confidentia pugnantium
et fortitudine prevalere. Cum tricenis
namque decem et octo uernaculis et
tribus amicis tantum exercitum superauit.
Abraham autem captiuos eripiens sodomi-
tarum pace reuersus est. Occurrit autem
rex sodomorum in uia solime ciuitatis
suscepit quoque eum rex melchisedech qui signi-
ficat rex iustus. Erat enim dei sacer-
dos solimorum tamen ciuitatis que

nomina regi
sodomorum

ubi abra-
ha egypto
dedit egypti-
anos

postea iherosolima uocauer. Mis-
trauit aut iste melchisedech abraham
exercitui habundantia reru opor-
tunariu & sup epulas cu laudare
cep & benedicere dm q ei subderat
inimicos. Abraham u ante ei. deci-
mas expolioru munus accep. Rex
au sodomor pda quidem abraham
habe poscebat homines u q ei eent
reipe pcabat quos ab assyris erue-
rat abraham u no li solu se face nec
alia utiq; ex illa semetipsu habi-
tura pda nisi quecuq; p cibo suo-
ru ei uidebant impensa. Parte u
quandi amicis suis fore pbenda.
Quoru pmi escol uocabat alius nr
& mambre. laudans au ds uirtute
ei p talib; actis ait no pdes merce-
dem tua. Erat eni adhuc sine filio.
Ds au & filium ei generandu ee pmi-
sit & multam ex illo sobolem pfu-
tura. & ille quidem hec audiens
ds sacrificium obtulit. Erat aut
huiusmodi sacrificium utula tennus.
& capra triennis. & aries triennis.
& turt. & columba. Abraham aut
habitat circa ilicem que uocat
ogigi. e au regio chananear non
longe ab hebron ciuitate & cu gunt
se habet sup no pariente mulieri
tunc sarra pcepte dat una an-
cillarum cui nom erat agar egyp-
cia gener collocati ei tamq; ex ea
filios habituri. & du cocepisset
ancilla. inuria face sarre psumpsit.
hanc du abraham p uindicta sarre
tradidisset. fuga meditata est.
& ad fluctiones no sustinens depeata
do ut ei misereret. Occurrit q p
desertu eunti dium anglis iubens
ea ad dominos remeare. & uitam
habitam potiore caste uiuentem
si u reuerteret fieret mat pueri
in illa era postea regnati. His
obaudiens illa uenia reuersa ado-
minis impetrau & p nomultu
peperit hismael. Abraham itaq;

cu eet annoz octoginta & sex nat-
ei his que pdiximus. In nonagesimo
nono anno eodem constitutum appa-
ruit ds pmittens quia fili ei de
sarra nasceretur iussit q ei uoca-
ri isaach. significans gentes mag-
nas ex eo futas & reges & quia pug-
nantes omne chanaanem asedone.
usq; ad egyptu terminos obtineret.
Precep au gen q ex eo nasceretur
alii no misceri & sua gentalia
circuicidi. & abraham qdem in his gra-
cias agens deo repente circuicise.
& omi qui ap eu erant & puer pa-
riter ismael. qua die illa tredecim
erat annoru ipse nouem & nona-
ginta annos aiebat. Eode tempo-
re scilicet sodomite diuitis et
habundantia pecuniaru elatib
hominibus contumelia faciebant
& erant impii circa dm. Exaspa-
tus igit in his ds disposuit eor
punire supbia & ciuitate eorum
subuertere. Cu hec de sodomitis
decreuisset explere abraham respi-
ciens tres anglos du sederet ad
ilicem mambre circa ianuam dom'
sue putaret q ee peregrinos co-
surgens amplexus est. & ibidem
eos ptenens rogabat quatinus exe-
morum ei impetrent. qbz annuen-
tib; panes repente de simila p-
cep fieri & occidens utulu et
assans obtulit eis sub quercu
iacentib; at illi glam ei pbuer
& eu adhuc comederent de mu-
liere requirebant ubi esset sarra
quo dicente intus esse. uentu-
ros se infuturu ee dixer. & in-
uenturos eam iam matre exite.
In h u subidente muliere. & in-
possibile ee sibi filiu habe di-
cente cu ipsa quide nonagin-
ta eet annoru uir aut ei
centum. Tunc au illi u no se-
celare cotinuer spnuntiauer
semetipsos anglos ee dei. &

quia missi sunt ut un' significaret
de filio duo u' sodomitas euerent.
Hec audiens abraham doluit super sodo-
mitas erurgens animam deprecari cepit
ne iustos et bonos perderet cum malig-
nis. Dominus uero dicentem nullum esse sodo-
mitarum bonum. Nam si inter eos essent
decem omnibus remitterent peccatis
supplicium. Abraham quidem cessauit.
Angeli uero in ciuitate sodomam perueni-
erunt. Quos lot per susceptionem rogabat cum esset
ualde circa peregrinos humanorum et abra-
ham benignitatis discipulus. Sodo-
mites uero respicientes iuueniculos nimio
uultus decore prepuos et apud lot eos
suscepisse cognoscentes ad uim et in-
iuriam eorum sunt conuersi. Lot autem
monente ut casti essent et ad pegri-
norum confusione nequaquam accederent.
Quia ita contempnantes essent filias suas
per illas concupiscentie eorum se dicebat
perbiturum neque sic quicquam. Dominus autem eorum
presumptionibus indignatus alios eorum
excecavit et sodomitarum omnem populum
pestifera morte dampnavit. Lot
autem domino dicente ereptus est coniugem
et filias duas adsumens quae adhuc
uirgines erant sponsi autem egredi con-
tempserunt. Dominus ergo inmisit gladium ciui-
tati eamque cum habitatoribus coere-
mauit. Uxor autem lot discedens cum
respiceret sepius ciuitatem interdicente
domino ne faceret instatui saltem conuersa
dixisset. Fugit autem lot in paruulo
cum filiabus quodam agrum qui locus
sochor actenus appellatur sic enim heb-
brei modo eum uocant. Virgines autem
omne genus humanum exterminatum car-
nificantes qui cum patre se latenter
miscuerunt. Hoc uero faciebant ne deficeret
genus humanum fuerunt autem filii de
seniore quidem moab ac si quis di-
cat ex patre. Iunior autem genuit
aman quod nomen significat filium gremium
et instituerunt aliter quidem moabitae quae
magna gens est aliter uero ammanitas
utraqque enim gens est in conualle syris.

Abraham uero magnam ingenuam palestina
in loco sororis sarra huius familia potius
simulans pro timore metuebat cum ab-
imelech locorum regem qui etiam cum ad-
amasset sarra credens eam posse corru-
pe inegritudine incidit dei uolun-
tate. Superat somnum deus cum mere-
pauit neque contumelia uxoris faceret
peregrini ei propitia hanc egritudi-
nem ut ei uxorem sine iniuria conser-
uaret. Quod cum dixisset abimelech
abraham amicis suadentibus euocauit
nichil quod ulterius eum de coniuge quasi
aliquid tempore passurum formidare pre-
cepit. Dominus enim est habere curam dicens
cui auxilium uxor suam permanentem
sine iniuria reportaret ad gregem
domini autem prestantem conscientia quod mulie-
ris decebat neque ab initio appetisse
sic eam scisset uxorem tanquam pro so-
rore seductum. Rogabat quod ut miti-
circa eum esset et dominum ei propitium faceret.
Dandum et munera rerum omnium quibus
ad eum indigens aduenisset. Hoc illo di-
cente abraham non de cognatione mu-
lieris mentitum se esse dicebat. fratres
eum filii esse referens. Abimelech itaque
et terra ei distribuit et pecunias. Con-
stitueruntque inter se ut sine dolo conuer-
sarent facientes ad quendam puteum
sed quem bersabee uocant quod sed
periter poterit dici. Post non multum
tempus natus est abraham filius de sarra
sic fuerat ei ad id predictum quem no-
minauit isaach. Hoc autem nomen signi-
ficat risum eo quod sarra riserit. Idem
filium ita uocauit. Hoc itaque annos age-
bat nonaginta centum uero abraham.
Hatus ergo filius utique senex quem repente
per octo dies circumciderunt sarra natum
ismahel de agar ancilla premittebat dili-
gebat quasi proprium filium. Isaach autem
percreato non dignabatur eum nutrire
cum ismahel cum senior esset eum que
posset obprimere patri moriente. Sua-
debat ergo abrahe ut eum in alia regio-
ne cum matre transmitteret. Ille uero

intum. suam nō apposuit uoluntatem.
Postea uero cū dō placuisset ad ea q̄ sarra per-
piebat cōsentiens matri tradidit. his.
mabele. ⁊ aquā mūtē ⁊ panem fe-
rentē iussit abire. Dū ē abeunte ne-
cessariū defecisset posuit puerū sub
quā arborē animā perahentem.
ne ea p̄sente deficeret. p̄cul abcessit.
Ad quam ueniens diuin⁹ angls dixit.
ei adēe fontē ⁊ monuit ut p̄uideret
infantulū recreare. Dicens grandia.
ei ēē cōferenda de pueri. sospitate.
Cp̄ uero puer ad uirilem puenisset. uatē
uxorē cōiuncta ē egyptia genere. De q̄
filii hūinabel nati sunt duodeci. Na-
beoth. elarus. abdellus. marsagius.
masinasidomas. masinus. codamos.
chemanus. iecturus. naplen. ⁊ chad-
mas. Isti namq; omnē t̄ra abeusiātē
ad mare rubro posita usq; tenuerūt.
Isaach autē suū filiū pat̄ abrahā nimis
diligebat cū esset ei unigenitū quem
dei uoluntate p̄meruit qui tempta-
re uolens ei religionem filii ei⁹ s̄ sacrē
immolatione p̄cep̄ offerri in montē
nomine moria in quo templū rex
dā postea collocauit. Abrahā autē
in nullo iustū ēē decernens non obe-
dire dō celans d̄ coniugi dei p̄ceptū
s̄ neq; seruoꝝ cuiusq; h̄ palam
faciens ne forte dō pat̄eret. Summ⁹
isaach cū duob; seruis ⁊ q̄ erant ad
sacrificiū necessaria imponens asinum
ibat ad montem. ⁊ duob; quidē dieb;
tē cū eo serui fecer. Tercia uero cū iam
circa locū montis ēēnt. Relinquent
in campo reliquos q̄ cum eo erant.
cū solo filio uenit ad montem. Por-
tabat autē serui ceta que erant ad sa-
crificiū necessaria p̄t uictimam.
Isaach uero cū quinq; uiginti ēēt an-
noꝝ altare constructo interrogabat
quē ēēt sacrificatur⁹ pat̄rē cum uic-
tima nō adēet. Ille autē dicebat dñm
adp̄bendū h̄ idoneū qui ariā ea que
nō sunt habundantē hominib; con-
donaret. ⁊ ea que sunt ab ipsis q̄

in semetipsis cōfiderent possit au-
ferri. Daturū ē illi uictimā suppici⁹
ad sacrificiū suū dignaret⁹ accedere.
Dū uero altare fuisset constructū et
ligna sup̄ imposita ⁊ omia p̄parata
diē ad filium. Op̄uer que innumeri
uotis obtinuit ad dō in cōferri ⁊ dū pue-
nisset ad uitā nichil ēē p̄ alimentū
tuo non feci. Neq; me feliciore magis
arbitratur. nisi cū te uidere ad uirile
uicem ⁊ moriens successorem mei
p̄ncipatus relinquere cōgantebam quia
dei uoluntate tuus pater sum factus.
Denuo scdm ei⁹ placitū terre pono
hanc fortiter portans dicationē. Dō
namq; te cedo qui hunc honore anob
dignat⁹ accipe. eo q̄ placid⁹ in fuit ⁊
p̄ omia suffragator. Nat⁹ ē morere.
Nō cōmune in hanc uitā egrediens sed
ap̄tre p̄po oblatus dō pat̄ cunctoꝝ
obligatum sacrificiū. Reor enim quia
te dignū iudicauerit nec egritudine
nec bello nec qualibet alia passione
que solent hominib; accide ac uitā li-
bare. s̄ cū orationib; ⁊ sacrificiis tuā
animam suscipe ⁊ ap̄ se nichilominus
obtinere. Isaach autē pat̄rē ualde for-
tissimū habens sapientia q; delectatur
⁊ libentissime sermones ei⁹ accipiens ait.
Neque iustum ēēt ut initio nasceretur
si uero dei ⁊ patris iudiciū esset resuscitū.
aut non se monstraret amboꝝ uolun-
tatib; p̄paratū quando licet solo pa-
tre h̄ uolente facē si non obediret
ēēt iniustum. h̄ dicens accessit ad
altare. Adferente dō impedimentū
clamauit enī nominatim abrahā dñs.
suspendens eū a filiū nece. Non enim
quasi sanguinē desideret humanū
cedem filiū se ei impasse dicebat neq;
cui⁹ pat̄rē eū fecerat hunc ei auferre
cū tanta impietate poscebat sed eius
mente p̄bare se uelle si uia talia
facē iuss⁹ audet. Cognoscens uero ei⁹ obe-
dientia ⁊ excellentia intendens de-
lectare se in his q̄ p̄buerat ⁊ nec
unq; fraudandum omni cura dicebat.

f' dicitq; uicturū in omib' bonis p'bitūq;
se magnū ei' sobolē principatū. Chana-
neāq; t'ram armis eē possessurū. h' cum
dixisset d' arictē & ipso p'duxit ei' ad
sac'ficiū. Illi ū semetipso' amplectētes
quibonox talū p'missiones audirent -
osculantē alterutrū. f' t' sac'ficio cele-
brato reuersus ad sarram. Post nō multo
t'p're. de fūcta ē sarrā. Cū uixisset annis
centū uiginti r'septē sepulta ē in ebron
p'mittentib' chananeis in agro. quem
emitt abraham si elus quadringentis.
a quodam effrem de ebron & sepulera
sibi r' ei' sobol' ibi constituer. Post h'
aut abraham ch'urā duxit uxore ex qua
ei sex filii nati sunt & ad labores ualidi.
r'sapientia cauti. Lambri. ietar. madan.
matian. iesuoc. r'sue. Nati aut r' iam
his filii. & sue quidē sabacim fuit & dadan.
h' i' u' fuer' asurim. & lacusim. & lomim.
M' adan aut habuit epham & opher r'enoc.
& abida. r'elda his omib; filii filiorūq;
nati abrahā & p'p'is dona p'buūt. qui
& t'p'o d'itē ad p'hender' & felicē arabia
i' quantū ad rubro mare p'angit. Dicit
aut quia dū aser cist'ra fixisset in libia
& filioy ei'. filii habitassent in eam. T'ra
illam ex illius nomine asricā uocauer.
l' saac aut circa quadraginta anno' iam
constitutu' patē abrahā. ut uxorem
ducere tur ei rabecca q' fuit fr'is ei' nabor.
nep' filia batuelis seniorē suoru suoy
misit ad disponendum eū magnis fidei
sac'mentis obstrictū. misit & munera
ibidem comanentib' quē apud illos rariora
essent. Venit autē i' ciuitate chanenoy
& cum insub urbanis uirgines uidit plu-
res cunctes ad aquam orabitq; d'm. ut
rabecca obquam disponenda uenerat
si scdm uoluntatē ei'. essent nuptiē cele-
brande int' illas inueniret & ita cognos-
centur. ut alius quidem aqua poscenti
negantibus illa p'beret. f' t' ille quidem
hanc uoluntatē h'ns uenit ad puteum
rogauitq; uirgines potum ei' p'berent.
l' illis aut auertentib; se. una ex illis omib'
in crepans p'peregrino sola ei p'bit abudat.

Ille aut inspem rerū omniū ueniens.
uolentes cognoscere ueritatē laudabat
ei' nobilitatē. interrogabat aut de quibus
esset parentib; . Illa ultro neq; h' inuidit
uoluntati cognoscere. si & genus indicauit.
& rabecca inquit ego dico' patē autē
batuel fuit. s; ille iam quidē defunctus est.
Laban uero fr' est m' qui r' domū p'spic
simil' matri m'ce uirginitatis sollici-
tudine gerit. Ille namq; gaudebat
in his quē facta fuerant. d'm itaq; uident
suo retinere clare p'spicere. p'serem. re-
dimiculū r' alia ornata parit quibus
uirgines decē uti dedit puellē. Cum
iā nox sup'esset illa uero de parentū q'dē
suoy clementiā recte asseruit. r' ut
nuntiare prius laban fr'i. Quo p'mit-
tente arcessiendū eē dicebat. Cū ergo
hoc factum fuisset p'p'ius adductus ē
r' camelos quidem sumentes laban
f'mili ei'. diligentia adh' ibebāt. Ipse
ū cenātus ingrediebāt cū eo. r' post cenā ad eū
matrēq; puellē locut' ē dicens. Abrahā
quidē charis ē filius. u' uero cognat'.
Habor eni h'oy omulier pueroy. auus
fr' abrahe fuit. ex eodem patre t' matre.
h' u' g' misit ad uos petens hanc puellam
uxorem esse suo isaac quilegitimus est
& solus in bonis omib' enutrit'. Nuptia
g' diuina p'uidencia disposita. suos
q'q' firmatē. Illi uero p'ea quē eis fuerat
scdm conlata diuinę dispositionis
r' uoluntatis intellexer. misitq; sicut
petebat uirginē. quā duxit isaac potit'
omniū rerum. Post paululū uero tempous
mortuus est & iā abrahā omi quidem
uirtute sum' & digne deo honoratus.
Vixit aut omi t'p'. suū annis. centum
septua ginta quinq; et in ebron cum sarrā
conuige asius filius isaac & his mabele
sepultus est. Porro post mortē abrahā
conceptu uxore isaac cuius uentre natus
intumescence estans. cōsultum d'm. qui
respondit ei geminos paritura. Maior
aut p'matu esse minuendum. Peperit
g' geminos filios quoy senior quidem
acapite usq; ad pedes erat. hyl' fuit. r' uicement.

quē iunior pcedentē tendit planta.
Diligebat autē patē quidem seniore q
uocabat elau scdm̄ etimologia piloy
ebraei namq; capillatura senior dicit
Iacob autē iunior carus erat generici.
fame uero supuenienti placuit isaac
ut iter ingeraris. hunc suscepit rex
abimelec pmunerib; facienti pbitus
& amictē abrahā. & cum multo circa
eum fauore fuisset; usus inuidia est
facienti pbitus. uidens namq; dñm
isaac esse p̄sentē. & tanto cū studio fouē
tē. expulit eū abimelec autē contrarie
crescere putans. isahac ap̄t h̄ dñm
degens ex incertis inimicus egerat me
tuens. nepos amicitia nichil ei p̄dēet
amicias rursus cū eo firmavit & unum
ad hoc suoy ducū pilo locū nomine destinavit.
E lau u filius isahac. circa quē maximū
habebat patē affectū. cum eēt annoy
quadraginta. dux uxore sagamide
arnesonis filiam & alibamine usebonis
unoy int̄ chananey ualde potentium.
semetipsū facies dñm impotestate mup
tiaz neq; patris cōsiliū sumens quia
nec pmissus isahac. si mei. uoluntate ia
cere. Cum senis autē eēt & aspectū penit
non habere uocans elau senectutē indi
cans uisite eū agredi aduenandū. ut dū
capet q̄ cūq; potuisset; ei pararet ad cenā.
P̄ ost quam dño supplicar. ut ei auxilia
tor existeret. & elau quidē ad uenationē
egressus est. R. ab eadē uenā dñm p̄fauore
habebat. & patē bī. isahac uoluntate uis
sit eū eo occidere cōtinq; p̄p̄are. Cum
uero fuisset parata cena hedi pellib; bra
chia conuoluit iacob. ut patē ap̄t pilos
credere eēt elau. Irrepidusq; iacob ne
antequam fierent orationes reptus in
hāo caliditate patē irritaret p̄fere
bat patri cenam. Isaac uero sentiens
uocem iacob. ap̄rio eū nomine uocita
bat. Illo autē brachio porrigente cui
pelle circū dederat hedi contingens
eam isaac ait uoce quidē iacob p̄ximis.
scdm̄ pilo u p̄funditate elau mihi esse
uidens. Nichilq; suspicatus malū cum

cenasset cōfusus est ad orationes & dei
p̄ces. Dñe inquit om̄iū sc̄loy & creator
unius substantie hunc filiū p̄p̄ius
sua mihi. & ab om̄i malo sine passione
custodi. Dams eiselicē uitā possessionē
bonoy quoy cumq; t̄ potestas est. fac
autē eum metuendum equidē inimicis.
& amicis honorabilem atq; gratulitū.
Mox autē ut cessauit auenatione ad
fuit elau. Isaac autē sentiens q̄ egerat
quiescebat. f lau uero petebat similia
quē fr̄ fuerat iam conlata. Patre uero
negante eo q̄ om̄s in iacob fuissent oratio
nes. ex pensē luctū agebat. q̄ esset in
oratione frustratus. cuiusq; lacrimis
adfluct patē eo q̄ circa uenatione et
fortitudine corporis esset ap̄t. cuiq;
fructū earū rerū igitur sempiternā
uam genus q̄ ab eo descenderet h̄ abitu.
fr̄ uero esset seruiturū. Iacob autē
metuentem fr̄m ulcis ei meo mater
eripuit. Marito autē p̄suasit ut iacob
demosopotamiam cognatā suā daret
uxorē. Iacob autē uimesopotamiam
missus amatre ap̄t nuptias filie laban
ei germani p̄ chananeam p̄perabat.
q̄p̄t odū p̄uincialū ap̄t nullū
quidē succedere ^{uoluit} adstisse sibi scalā
aterra protangentē ad celū. & p̄eam
descendentes figuras. honestiorem
naturam. habentesq; homines. f̄ ad
ultimum sup̄eam dñm manifeste sibi
met apparentē nominatumq; uocan
tem. Iacobum patris botu sū filius.
& aui qui glām magne uirtutis inuenit
opulentissima t̄ maximoy bonorum
meo solatio erat ubiq; homia q̄ribis
conferenda. & imp̄sentibus & multo magi
in posteris. Ille uero let. effect. in hūq;
uiderat clarificauit illos lapides.
Nam & ipsum agrū beati nomen in
posuit. q̄ diuinā hostie latina lingua
significat. Procedens autē ad mesopo
tamiā puenit in charram pastores q̄
in sub urbanis inuenies pueros ad
olescentulos & uirgines ad quendam
puteū aqua am̄ turos p̄uictabantur

ab eis sinissent quendam laban. Illucro
omnes senosse dixer. taleq. esse uirum qui
ignorare non possit. ei q. filia una cum
eis pascere gregē. quam mirabantur nō
esse p̄sentē. Hec itaq. illis dicentib; ad
stetit puella cūpastorib; qui una des-
cenderant. Et i q. iacob ostenderē dicēte
1 p̄grinus iste uenit depatri tuo cōsules.
Illa uero p̄infantia leta facta. iacob
p̄sentia requirebat. Iacob autē uidēs
puellam amore uict. stupecebat
pulcritudine ei. iat. Cōsobri si qdē
sumus ego r̄tu. rebecca namq. mat̄
mea laban patris tui sorore. Illa
nāq. sciens ei nōm q̄p̄audiss; apatre
derebecca desiderantes audire p̄p̄t
patnū fauorē ad lacmā. ad ducta est
& amplexata iacob. quē cū osculata
fuisset p̄duce maxima delectamine
optabat ad patrē. Vemens ad laban oēm
ei causam narrauit. Laban itaq. gau-
sus ei p̄sentiam & ultra quā possit.
omne se ei participare clementiam
repro misit. Gregis scilicet eū curam
habiturū instituit. Iacob autē libentē
hunc laborē suscipiens mercedē pro
labore rachel nuptias postulauit.
Laban autē gauisus in his annuit ei
puelle nuptias. Cū uero iacob h̄ fieri cō-
sentire. septem p̄misit annos sacro
ministrandū. Laban uero suscipiens
sermonē trans actō t̄p̄re p̄posuit
epula nuptiar. Nocte uero sup̄uenien-
te ignorante iacob collocauit ei alia
filia^{na} rachel seniore & decoram aspec-
tu. Die facto ap̄uit laban de iusticia
querēbat ob quā talia gesserat. Laban
uero ne p̄malignitate liam de disse
dicebat. si alia maiori causa uictum.
si h̄ fecisse p̄tam impedire non posse. si
amanti daturū secum post septē annos.
alio p̄mittebat. Cōsentit q̄ iacob r̄p̄tuit
aliis septem annis rachel acceptē
uxorē. Erant enī ambabus ministrē
quā dederat pat̄ zelpha quidem he
magna erat sollicitudo de amore
uiri. & exorabat dñm. ut eēt existentib;

9
filiis honoranda natoq. masculo filio
ruben eū nominauit eo q̄ dei media
ei fuisset cōcessus. Habuit autē post
t̄p̄ia alios tres. Simeon q̄ nōm
significat exaudibilem ei fuisse dñm.
Deinde leui quasi firmator socie-
tatis. Post hunc iudas q̄ d̄gnū
significat actionū. Rachel autē
metuens ne p̄t̄ copia partus so-
roris minorem ap̄ uirum partē
haberet. collocauit eū iacob suam
famulam balam ex qua nasceretur
dan. q̄ adeo iudicatum latina
lingua significat. & p̄ hunc
neptalim tanquā ex machinatio-
nib; eo q̄ cōt̄ sororis partus copia
arte fuerit usa. Hoc autē & alia
fecit cōtra op̄ sororis. collocauit autē
ei & ipsā suā famulam & nat̄ de
zelpha filiū gad q̄ quis poterit
apellari fortuitū. & p̄ hunc aser
q̄ beneficiū potest dici. Rursum
q̄ nati sunt he. filii. hachar. q̄
significat ex mercede factū. Habu-
lon q̄ indicat fauoris pignus.
Nata est autē ei filia dina. Post hec uero
tempora nat̄ est & rachel filius ioseph.
qui indicat augmentū. Hocq. omne t̄p̄.
annis uiginti iacob pascēbat socii
greges. post qd̄ rogabat. ut sup̄tis uxo-
ribus ab eo discedere. Socero autē non
p̄mittebat. latent h̄ facere cogita-
bat uxoresq. requirebat quid de p̄fec-
tione tractarent. Illis autē discere libentē
habeuntibus. Rachel simulacra deorū
quos colere patria elegerat patri firata
cum lia sorore fugiebat. & utriusq.
pueri & puelle cum filiis & iam gregum
medietate ducebat iacob. Laban autē
post primū diē cognoscens iacob disces-
sum. simul & filiarū mot̄ animo mala
p̄p̄sus p̄sequebat maxima uirtute
circū datus. & septima die. In quodā
colle eos collatos inuenit. & tunc equidē
quaerat uesp̄e quē uir. Visio autē ei
apparuit monens quaten. sumens
genero. atq. filia cōquiescere. & nichil

factu fuisse alioquin orodie iacobem vocans & manifestans

in eos p̄furore p̄sumeret: s; ut pacta
facere cum iacob. Laban aut̄ dum
cemodi hui' eversione cepit eū culpāre dices
in & eū paupere ueniente ad se: et
omniū suscepit indigentē: ei q; cuncta
sue possessionis p̄buerit ubertatē. Hā
& filia' mās inquit conuixit. Tu uero
possessionē meam auferens filiabus aū
genitorē suū fugere p̄suadens: & sac̄
quoq; p̄tēna diripiens domi utiq;
portatutus. & hec idem quē nec expug
nantes inimicos suos faciunt tuper
petraſti. Cum h̄ dixisset Laban: iacob ita
satis faciebat dicens: Ego non solū dñi
patrie desiderauī: uerum & iā om̄s una
cum cognatis. post tantum tēp' dignum
est me ad p̄p̄ia remeare. P̄t ea uero q̄
discis alio iudicante: tu potius inueniri.
Iustus cuncte decerē grās nobis solue. pro
his q̄ ad me custodita facta maiora sunt.
Filie uero tue: non me amalignitate
secute sunt. S; iusta deuotione quā
scimus uxoribus legitimis circa uiros
posse competere. Secutę itaq; non
tantū me: quantū filio. Vt quidē ipse
dicebat ne aliquid gereret incongruum.
Desacris aut̄ furatus: inquisitionē fieri
uult. Cum accepisset aut̄ laban p̄scru
tandi potestate. Rachel h̄ audiens
posuit idola in traturio cameli quē
portabat eam & sedens dicebat naturalē
purgationē sibi met̄ inminere. & laban
quidem cessauit amplius p̄scrutari.
Ecq; cum iacob fedus sup̄montes q̄sdā
in quib; colinas statuerunt se emate
arae: unde collis ipse dicitur galaad. &
cum factis pactibus immolassent.
Laban quidem reſusus est. Jacob autem
inchananeā p̄cedenti sub induſione
aparebant defuturo ei spem optimam
pollicentes: & locū quidē illū appellauit
di castra. Volens aut̄ nosse quid eius
cogitaret. fr̄: p̄misit metuensq; p̄t
priscam suspicionē: ut dicerent esau.
quia iacob putans iniustū esse: ut hinc
te nascente conuenerit de p̄uincia
sponte discessit. Vnunc sufficiens tēp'

esse putans recon ciliationis reſusus est.
Vxores & filio' ducens cū diuicis ad que
stus semetipsum tibi met traditurus
quia maxime fere bonū iudicat. ut eū
fr̄i fruāt huiq; ei sunt adiunxit
conlatum. Esau uero let̄ effect: fr̄i cū
quadringentis occurrunt armis. Jacob
aut̄ audiens uenire eum. cum tantis
armatis expauit. Dñi tam sp̄e salutis
sue commisit: & p̄uidentia p̄erūfecit
quatenus ipse suos sine passione suarū
inimicis quē p̄ualeret si aliqui inuiste
facere uoluisset. Distribuens ḡ qui cū
eo erant. Alios equidē p̄mittebat.
Alios aut̄ post egū proxime sequi iube
bat: ut suū paterentur. qui p̄missi
fuerant insistentē fr̄i refugium sequētes
haberent. Hoc modo disponens.
misit quosdam fr̄i munera depor
tantes. Hec aut̄ disponens p̄ totū diē.
nocte ueniente mouebat suos. cūq;
torrentē quendam nomine ieboch tran
sirent. iacob ibi remanēs. Visio quadam
apparuit cum qua luctabatur. Letare
quē monens eū in huiq; facta uidebant.
ne modico se p̄ualuisse. credere: si quidē
anglū diuicissā ne fortiorē hominum
quem quā nullus esse uirtutis. Precepit
q; eū uocari istū. quod ebraica lingua
significat. reſuetante anglo: sacro cūq;
ei p̄t certam dolor fuisse ex ortu circa
neruum latū & ipse abstinuit eo cibo.
& p̄t illū. neq; nobis ē comestibilis. fr̄m
aut̄ p̄ximē sibi uenientem ipse salutauit.
Nichil de eo dolose cogitante. & esau
amplexus cū requirebat de multitudine
filioy & mulierum. & cum cognouisset ipse
quidem uenire eos: rogabat ad patrem.
Jacob aut̄ excusante eos deuictorum
laborem discessit insayan. Illuc enim
commorabatur appellabaturq; illam
ex sua scilicet hirsutam capillatam.
Jacob aut̄ uenit ad cenā: id est ad tab
nacula. unde misericordiam q̄q̄ p̄fect est
Similis aut̄ festiuitatē habentibus.
Dina q̄ fuit filia iacob sola t̄nsiuit ad
ciuitatē empturā ornamentum pro

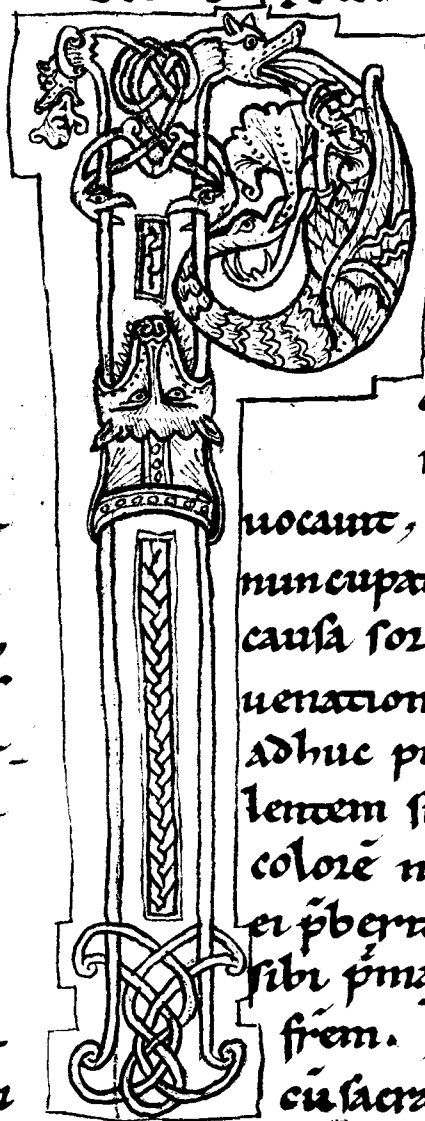
Vbi supponit
in eum iacob

Esau uidet
nerui in come
bunt

10
nuncialium iulherum. Vident autem eam
sicem regis emor filius. eam corrupte ab
reptam amore. correptus deprecabatur
patrem. ut ei puellam acciperet uxore
ille vero consentiens venit ad iacob. sup
plicans. ut filio suo sichem dinam lege
conuinceret. Iacob autem neque edicere
ualens propter dignitatem supplicantis neque
legitimum indicans alienigene filiam
copulare petente concedendum sibi. ut
deliberaret. de quibus illo poterat. Ab
secessit ergo rex. sperans iacob nuptias suo
filio concessurum. Iacob autem filius indi
cans. & corruptione sororis inpetitionem
emor. Petebat cogitandum esse quid
faceret. Et plurimi quidem tacebant
consilium nonnuementes. Simeon autem
& leui puellae fratres ex eadem matre nati
huiusmodi sibi constituerunt ad inuicem
actionem. ut cum esset festiuitas. & similia
igneque. & epulas uerterent. Hoc tunc
primus custodius adstantes dormientes
occiderunt. Et uementes in ciuitate. in
terfecerunt omnem masculum. & regem cum eis.
& filium eius solisque pariter mulieribus.
Hec autem efficientes. propter conscientiam patris
reuocauerunt dinam. Iacob autem factorum mag
nitudinem admirante. & filius nascenti.
dominus adsistens iussit eum confidere.
Cum igitur purgaretur suo laban deos.
inuenit. neque enim sciebat. arachel
furatos. & quia eos celasset intra sub arbo
re quadam. Hos ergo exinde tollens sacri
ficabat. in bethel ubi somnium uiderat.
cum mesopotamiam prius ire. Hinc
autem proficiens uenit in eufрата. ubi
rachel ex partu mortua sepeluit.
Quae sola inter cognatos in ebron honorem
sepulture habere non meruit. & cum
ualde fleuisset filium ex eanatu benia
min appellauit propter dolorem qui ob eum
matrem puenerat. Isti sunt ergo omnes filii
iacob masculi quidem duodecim. femi
na uero horum octo legitimi. Delia
quidem sex. duo uero derachel. quatuor.
uero defamula. bini ex utraque. Quorum
& nomina dixi superius. Venit hinc ergo

in ebron ciuitate. posita inter chananeos.
Illic autem isaac commorabatur in pau
lulum quidem pariter conuixerunt.
Rebecca enim iacob non coeperit uiuam.
Mortuus autem isaac non post multum
quam filius eius aduenerat. & sepultus est
a filio cum uxore in ebron. ubi erat eius
sepultura. Fuit autem isaac uir deo carus.
& multa eius prudentia dignus post habra
ham patrem suum & ualde longeuus. Cum
uixisset annis centum & octuaginta quinque
cum uirtute defunctus est.

LOSIPPI ANTIQVITATIS IVDICAEL
LIBER PRIMVS EXPLICIT. INCIPIT LI

BER. SECVNDVS.
OST MORTEM VERO
isaac filij eius inuicem
habitationem diuiserunt.
Et saui quidem ebron ciuitatem
fratres cedens habitabit iseyr.
& in idumea regnabat. quam
regionem a semetipsum ita
uocauit. Edom enim nominat est. quam
nuncupatione huiusmodi uenationis
causa sortitus est. aliquando labore
uenationis esuriens rediebat. dum
adhuc puer esset. Inueniensque fratrem
lentem sibi parantem ad prandium rubei
coloris nimis habentem. rogabat ut
ei preberet ad cibum. Qui uendere
sibi prematum propter cibum copulit
fratrem. Ille fane copulatus cessit
cum sacramento prematum. Quam obrem
propter roborem cibum acoraneis infantibus
tempore ad omni uocat est. Hebrei namque
edom. rubeum dicunt. & ideo regionem
sic appellauit. quam greci honestius
idumeam denominauerunt. Fuit autem pater
filiorum numero quinque. Quorum hieus. &
in elon. & core. Ex una muliere alibam
nomine. Reliquorum uero eliphaz. quidem
ex ada. Raguel autem debasamach. eis sunt
nati. Hieus quidem filii non fuerunt. Heliphaz
uero fuerunt legitimi. Utiman. omer. ophos.
iotham. canahaz. Amalech enim natalis
erat de concubina thamna nomine.
procreatus. Isti siquidem habitauerunt in idumea

geson
oolibama

sunt
hieus

que gobolus ē dicta. & ab amalech ama-
licis appellata. Ioseph ex Rachel filiū
rursus iacob. & p̄p̄ corpus honesta-
tem & animi uirtutē. cum utiq; aliis
sapientia p̄celleret eum amplius aliis
filiis diligebat. Hinc siue p̄p̄na dilec-
tio odio concitauit fr̄m siue somnia
que cū uidisset patri & eis protinus in-
dicauit. Eo quod p̄uictum ei. adnun-
ciarent. Cū sepius zelentur homines
& iam suorum felicitates. Visiones autem
que apparuerant ioseph erant huius-
modi. Quis illis a patre cū fr̄ib; ut col-
ligeret messem. Vidit nimis p̄cipuā
uisionē. Quam uisionem dū surrex-
isset fr̄ib; suis tamquam sibi sonum
discernentib; enarrauit dicens. Vidī
se se transacta nocte manipulū suū
de tritico stantē. Illos uero cū cūmētē
adorare eū sic dñm serui. Illi uero
intelligentes uirtutē ei uerū magni-
tudinem p̄dicere uisionē contra-
se potestatem eifuturam. Ioseph q̄dem
tamquā ignorantes somnium nihil
explanauit. Consiliū uero fecerunt
ne ad p̄fectū ei que arbitrabantur
accederent. & circa eum graties am-
plius existerent. In pugnantem autem
diuinitatē eorum inuidiam scdm ioseph.
p̄stare uisionem multū mirabiliorē
quā p̄mū. Vidit enī solē fumentem
lunam. & ceteros stellas intemā descen-
dere & se adorare. Quā uisionē patri
nihil de fr̄ibus malis formidans & iam
his p̄sentib; indicauit. & int̄p̄tari s̄
quid uellet h̄ significari posiebat. Illi uero
somnia gaudens cū expositionē eius.
Magnisq; significationib; felicitatē filio
nuntiabat. Tempq; deo largiente fu-
turum que a parentib; esset fr̄ibus
honorandus. & adorare dignus. Lunā
quidē & solē patri & patri comparas
eo quod illa augeat & nutriet uniuersa.
ille uero formae. Stellae uero fr̄ib; cū-
mō ipsi undecim essent. sic & stelle
uigorem a sole lunaq; p̄cipientes. fr̄s
uero uehēm̄ ab ea q; sunt predicta

quis ioseph ad greges ut de fr̄ib; suis agnosceret.
cōstituer. & int̄m̄ere adolescentulo
sunt adgressi. Dū q; hoc cōsiliū statu-
issent ad p̄fectionē eius. tendebant in-
sicum abeuntē. Hec aū p̄uicta pas-
tores ē ouium obtinuit. Qd dū gregū
curā haberent. nec patrē scire fecer
quia ibidem se mutassent. Ille uero igno-
rans h̄ eo q̄ nullus ad eū q̄d agerēt
indicaret. Illi aū fr̄em uidentes ad se
uenire gausi sunt s̄ n̄ t̄ ut infamilia-
ris sui p̄sentia & a patre directi. s̄
quasi sup̄ inimicū & manib; eorum di-
uina uoluntate cōtradictio ad inter-
nitionē q̄ eius. Nolentes deferre p̄ter
temp̄ p̄tin̄ accesserunt. Quos dum
ruben senior eorum inspiceret ita
cōsistere & ad actū iam uideret unani-
mes eos retinere temptabat. & iam
h̄ eis dicebat. ut habui modi actione
recedentes penitentiam diligerent
& poti⁹ tēp̄tate deseruerent. Ioseph
autē in nullo malignū circa eos extitisse
uidebat eum occiderent. Petebat enī
eos manus quidē inf̄re non uincere. s̄
p̄actu in lacu uicino eum illic desi-
nere mou. & scelus manuum suarum
ut ita lucrari. Illis uero consentienti-
bus. sumens ruben adolescentulū &
caute ligans eū in lacu cū quiete de-
posuit. Erat enī sine aqua. Ville-
quidem dū fecisset abcessit querens loca
opportuna pasturę. Iudā autē quia ipse
erat filius iacob. uidens negotiatores
arabes ex ismaelitarum genere. aro-
mata & onere sua portantes aegyptiis
de galaad. Post discessum ruben fr̄ibus
p̄suasit. Ut extraerent ioseph uende-
rent. Hoc dum placuisse ioseph ex-
trahentes de lacu negotiatoribus uen-
dider p̄cū minarū xcx. Cum x. iiii.
esset annor. Ruben aū nocte ad lacū
ueniens latēs fr̄s. ut libaret. metuens.
nepost ei abcessum eū int̄ emissent.
culpabat fr̄s. Illis uero qd gestum fue-
rat dicentib; cessauit aluctu ruben.
Cūq; h̄ circa ioseph gesta uiderentur.
& fr̄ib; quid agerent postea ut extra

suspensione patris fierent exquirebant.
¶ unciq; qua uenerat induit. adeos ioseph
quam abstulerant. dū eum in lacu depo-
nerent. Placuit eis discepe. & uici sagui-
ne maculatā potare patri. ut ei uideret
quasi abestis deuorat. quod facientes
uenerant ad senem. Iacob autē cum
agnouisset ipsa tunica ioseph fuisse uesti-
tum. Cū apparere ad fr̄s uelut sup̄mor-
tuum decessero uidebat ad fluctus ad-
olescentē lugens tamq̄ sci em̄ filii
pat̄ esse aliorūq; consolationē priua-
ret. Sedebat autē sacco uestit. tristitia
grauissim̄. ut neq; a filiis consolationē
uehementi leuior fieret. Ioseph autē
uenditū anegotiatorib; comparauit
phurtiphar pete fr̄s uir aegyptius qui
erat sup̄ cocos pharaonis regis. Habebat
in hominū honore doctrinā que libe edo-
cebat. & ut ei meliori cibo quā conueni-
re seruale fortunę iubebat. Commisitq;
ei domesticā curam. Ille uero cum his
frueret uirtutē humilitatis que circa
eum erat neq; acmulatione dereliquit.
¶ itaq; dū uxor ei. dū apte pulcritudinē
& oportunitatē actuum. ei. esset illi.
amore cōfecta desiderū suū expulit
& uerba depuratione fecit. Cuius res-
puebat ille p̄ces dicendo. Nō ēē iustu
huiusmodi sibi imponi futū. Unde emp-
torē a quo tanta dignitate fuerat h-
onorat iniquitatis contingere iniuriā
sustinere. si rogabat eam comprime pas-
sionem. Illius autē amor potius auge-
bat eo. qd̄ non sperare omnino deuiare.
ioseph. & dū uehementē obsideretur
a passione scdm̄ rursus fecit. exp̄m̄tū.
¶ gatur dū festiuitas publice celebra-
tionis instaret in qua ad ceremonias
& iam mulieres int̄ essent aegritudi-
nem marito simulauit. Captans ob
h̄ solitudinē atq; silentiū. ut exoraret
ioseph. Quodū accessisset uberores
prioris obtulit ei sermones. Ille uero
resistente uehementius incitata inmit-
tent man. cum uerbis suadere dispas.
sēcum cogere p̄temptant. Cūq; fugis-

si irat ioseph. Iua autē uolente uelle
quasi exuebat exiliū edomo. Iug in
formiditudine constituta uenit suo
h̄ diceps quatenus aduersus ioseph
mentiret excogitauit. & sedebat quidē
delecta atq; confusa obtristitia qua
fuerat sua cupiditate decepta. Venien-
ti autē uro uultu tūbato causamq; con-
solenti fecit ioseph aculationis. int̄m̄.
uelut mortua dixit. Alarite seruū
nequā cubile tuo uolente uiolari castiga
Qui neq; quat in iram domū uenerit
recordatus timuit. Neq; quantum ex-
tua bonitate p̄meruit mente p̄cepit.
s; p̄his cum reb; omib; bonū se p̄bere
deuiss; insidiat nobis est uidectum
tuum contumelias afficeret. dū uero
quieuit uerbis. Ostendebat uestem
quasi dū tēptass; ei uim facere reli-
quiss;. Pete fr̄s autē neq; lacrimis uxor
neq; hisq; dicebat illa uel uidebat ipse
dis credens. Examinationē quidem ue-
ritatis fieri non p̄misit. Vxor uero tri-
buens castitatem. ioseph uero nequam ēē.
decernens. & illum quidē malignorum
misit in carcerē. Vxor uero potius or-
namenta castitatis in ēē testat̄ est.
Ioseph uero omnia sua deo committens.
meliorē ēē confidens dñm. Causam cala-
mitatis & ueritatem scientē quā illos
qui eū inuistē p̄ne contraderent.
¶ Cui pro uidentis exp̄m̄tū repente
suscepit. Custos namq; carceris dili-
gentiā ei. fidemq; considerans & uidens
dignitatē forme. subtraxit uincula.
& quod erat pessimum leui effectū.
Ei uero qui in eisdem calamitatib; erat.
dū ab erumnarū honore cessarent.
ad cōloquiū. ut ad solā cōmunione.
& similis calamitatis uementib; rad-
in uicē causas. p̄ quib; comendati fuerat
requiritibus p̄ncerna regis. & habeo
uehementē honorat. ei. q; affectu de-
uictus. & cū ioseph h̄nt compedes fami-
liarior ei magis effectū ē. sapientia ei
uidebat excellere. Cumq; somnium
uidisset exposuit p̄ces quid significare.

Dicebat & uidisti. & sepsonum trui
palmites natos. Bratos ex uno qd pen-
dere grandes eosq; se compingere. ut po-
culo regis mustuq; ei offerre bibituru
& illi grate suscipere. Ille uero exorta-
batur ei confidere & spere meritis
sedebat. amment absoluiendu regi desi-
derante ministerio ei. & rursus i eo ee
constituendu. & dicebat. Memor esto
mei dum fueris li exptus. Seruus au-
quidam supra pistores constitut' regis
cum pincerna. uict'. in carcere. Dum
talem ioseph ptuliss; de illi' uisionem
sententia in spe bona constitutus cum
et ipse sompnu uidiss; peccit ioseph
ut & illa que p'tta nocte uiderat qd
uellent significare de promere. Franc
enim huiusmodi. Tria inquit canistra
ferre me sup caput uidi. duo quidem pa-
nib; plena. Tertia uero obsomo uariis
cibis qualia solent regib; ministrari.
sup uolantes aut alites omnia consupsi-
se. Ioseph aut dixit ad eum. dua' utq;
dies sup esse. Tertia uero die crucifigendu
& cibum uolatiliu esse futurum. Pre-
dicta namq; die cum natalis esse regis.
Non sic rex agens. pistoz uero crucifixi
Pincernam aut uincii in p'riu ministeriu
reuocauit. Ioseph uero cum duob; annis
multa uinculoy sustinere. nihilq; ad
pincerna p'dictoy memoria uiberetur.
D's eripere eum uolens de carcere. huius
modi ei machinat' libertate. Rex farao
eadem nocte uisiones somnoz uidens
dua'. & cubis utriusq; expositione inter-
pretationu quide oblit'. e. die facto con-
uocauit sapientes egyptioy. uolens ag-
noscere somni discretionem. Hestantibus
aut illis. repotius turbabat. pincerna
uero regis uidenti confusionem memoria
reddita ei ioseph eiusq; circa somnia
sapientie. & accedens ad regem indi-
cauit ei de ioseph. Hunc itaq; iubente
rege famuli diligenter. adduci obediunt
Rex uero ei dexteram ad p'hendens.
O iuuenis inquit cum nunc optimus
& prudentia dignissim' testimonium

misisti nuntiat' es. hisq; bonis qb; iste
p'cipat' e. & i'a me fac esse esortat'. pan-
des quecuq; in somnoz p'ntias uisio-
nes. Putaba enim circa flumiu abulans
uideme boues pingues simul & magnita-
te p'cipuos. Vn gradi depascuis ad palude
alia uero tanta numo p'ima depalude
ecunere ualde tenuissima. & ad uide du
deformet que du uorassent p'gues & magna
nihil adurte crudeli fame detete. Post
hanc uisione de somno surges & turbat' qui
dus eet huius apud me considerans. rur-
su isopore solut' su. & uidi sedm somnium
que me extret atq; cot'bat. Spica vii.
uidi ex una radice nata. & fructu aptas
admesse. & ad alia vii. spica manes & in-
firma nimia siccitate que esse. ut com-
medent & resumant speciosa spicas
stupore in fecer. Ioseph aut respondet ait.
Visio qde ista rex. licet duab; formis ap-
paruerit. Vnu tam t'minu eundeq; sig-
nificat futuror. Et enim boues uidisti ape-
iorib; deuoratas. & spicas aminorib; fuisse
consumita. fame egypto & sterilitatem
tantis annis p'ntiat. Eqs scilicet p'mo-
t'p'ib; felicitate ferentib; q; ubtas
posteroy totide annoy sterilitate con-
sumat. D's tam n' ut iustificet futura
p'dic hominib; si ut p'scientib; leuora fa-
ciat. T u si quidem congregans bona t'p'e
p'ma futura facies. ut calamitate uenta
egyptioy tra n'sentiat. A uanti itaq; regi
prudencia sapientiaq; ioseph. & solenti
que admodu. ubtatis t'p'a dispensaret.
& n' affluent egyptio. his uti p'mitteret si
quantu ad pabulu sufficere erogaret qeu
sup eent. sterilitatis t'p'e seruarentur.
farao utriusq; i ioseph admirat'. & dis-
cretionem somni parte ad consiliu dispe-
satione ei. rei ipsi commisit. Ille uero
potestate sibi a rege colata. ita ut eius
uict' signa culo & purpura uestiretur.
P uniuersam tram ductus ueheb' incur-
ru. frumtuq; agricolis sufficiens ad sem.
& pabulu singit mittens. Nulli signi-
ficabat causa p'talia pagabat. Triginta
siquide etatis iam annos traherat & oi.

honoris conlatu sibi met regis fructu
que appellauit psonchon. significat au
t nom inuentore absconditoꝝ. Dixit aut
uxore ualde dissimila filiam pete fr̃e. q
fuit. un' elio politanoꝝ sacerdos adhuc
uirginē nomine asenec. exhaeruer filiu
ante hereditati tēp'. Mannasses qdē senior
q nom significat obliuionē eo qd p felici
tate obliuio ei infelicitatis accesserit.
Iumor u' effram. qd restitucionē signifi
cat eo qd reddit' eet libertate. Egiptosi qdē
scdm expositionē sopnoꝝ ioseph. vii.
annus beatissime transientes fames an
no iā tangebāt octauū. Laborantes
ico crudelit' om̃s ad regis ianuā cōfluebāt
Ille u' ioseph uocauit qui eis frumentū
uendidit. Hic ita gestis dū canancā fame
crudelit' uexant. Misit iacob filios
u' i' egipto comparaturos frum
tū. Beniamin tantūmodo retinens q
ei ex Rachel fuerat generat'. & erat
ioseph consanguineus. Illi siquidem in
egypto uenientes adier' ioseph frumen
tum emere suplicantes. Nichil enim
erat qd non illius cōsilia gereretur. Qui
dū cognouit fr̃s. nihil de se cogitantes
eo qd adolescens qdē ab eis abcesserat. Ad
hanc u' etatē ita puenerat. ut figura
e' iā eis ignot' ēē uideret. Tēptabat eos
& exploratores ēē dicebat ex multis qdē
locis ēē congregatō. Excusationis u' causā
se cognatos asserere. Ut ph etiam de
patre quid uenisset possit latent agnō
cere. similiter ut de fr̃isuo beniamin
audire. metuebat enī nefariam &
illū. ut in se qq; peccauer'. aliqd deliqui
sent. Illi namq; erant intū multū
partē i' timore maximo constituti.
piculū sibi met imminere adstantes red
debant p'causis singul' rationem. Ruben
itaq; qui eoz senior exsistebat. No inqd
non p'lesione uenim'. hic neq; regis nego
cis aliqua mala faceret. Sed
egentes salutē i' refugiu maloz. Que re
gionē nrā obtinere noscunt. Vram itaq;
scientes de mentia. Quo' nō solū subue
nire ciuibz p'priis. s; etiā peregrinis.

12
mercimoniū audim' p'posuisse fru
mentum. ut om̃ib; indigentib; salutē
maxima p'staret. Quia u' sum' fr̃s & com
munis nobis ē sanguis. pat' aut iacob
ē nobis uir ebreus cui exstimus fili
xii ex mulierib; iiii quib; oib; uiu
tibus felicit' eram'. Vno uero moriente
fr̃m mōꝝ ioseph. Res nr̃e ad p'ordia cō
uerse sūt. Nā ipater immensū ieo
p'trat luctū. uenim' qd p'coparietē
frumenti cura qz patris beniamin
iuniori fr̃i reliquit. Ille u' iacob.
cognoscens uiuere fr̃emq; beniamin
tunc equidem incarerem eos quasi
deuanti discutiendos iniec'. Certe
u' die ducens eos qm inquit asser
tis neq; p' malignitate rerū p'nci
pis hic uenisse i' eē fr̃s. Hec itaq;
ēē in manifestabit' si relinquentes
quidē uni ex nobis ap me. nichil
inutabilem passuri. Portantesq;
pabula genitorū denno reuersi fue
runt ad me. fr̃m quem relinquis.
se uos dicetis nobiscū partē aduen
tes. hoc enī erit signū credibile
ueritatis. Illi u' in maiorib; malis
adducti flebant i' inter alterutros
de calamitate ioseph. frequenter
ingemescebant tamquā p' id quod
nullū cogitarent de eo ulciscetes in eis
talīa sustinerent. Ruben aut nimis
erat i' eos inhui'. penitentię fmonibus
inrepebat. Ex qua nulla quidē de ioseph
generaretur hutilit'. Illos uero quicqd
mali sustinerent p'uidicta illius facienti.
deo forte tolerare poscebat. Hec aut dice
bant adinuicē non credentes suam linguā
ioseph intelligere. Videns aut eos sic estuas
tes ioseph. p'copationē cessit in lacrimas.
Nolensq; fr̃ib; apparere discessit. & iterum
uenit ad eos. & retinens obsidem simeoz.
p'reuersionē fr̃m. Illos sumentes merci
moniū tritici iussit abire. Precepit minis
tro ut pecuniā quā frumti emptione de
derant. honorib; eoz latent inuit tene.
& ille quidē impata p'fec'. Iacob aut filii
uenientes in chananeam nuntia uerunt

patre quod eis apud egyptum conuigiss; & quoniam
similes reliquerunt apud principem militie
donec beniamin ueniret. Rogabantque pa-
trem nihil metuente inuenculum
cum eis delibant. Iacob autem nihil om-
nino precebat. Adhucque erat sui filius
remans gesta. Illi uero escabant in his
amali quoque poculus conuocabat ar-
gentum. quod sic eis missu latenter
inuenirent. Truxo uero quod delatui fue-
rat iam deficiente & fame magis in-
uolante uocem non desinente iacob.
beniamin deliberant de scindendo eum.
Iudas autem cum aliis eorum audax
in malis apud eum. fiducialiter usus est
locum. Deo autem audiente aut saluum
remansum filium aut scire eum remansurum
atque uicturum. Eredens autem iacob quod dedit
beniamin. & duplex interpreti premissi-
mul & que apud charitatem nascuntur
unquenta. Iacob autem & faceret. & uere-
bilitatem. Imel munera ioseph duxit
eum portandum. Cum uero egyptum puenisset
fac cesserit quod apud ioseph. timor autem
eos fortuitus perturbabat ne propter tritici
preu crimine subiacerent. & apud
propositum ioseph multis satis factionibus
utebantur dicentes. domus in suis
saccis inuenisset pecuniam eamque nunc
reuocasse. Illo namque respondente se
etiam quod dicerent ignorare releua-
tunt. Veniente uero ioseph a ministerio
regis ei munera proferebant. & sciscitante
de patre dicebat. quod cum incolomem inue-
nissent. Ille uero cognoscens super eum ben-
iamin sibi esset iunior frater interrogabat
quibus respondente eum ait ecce. Dominus
ei esse suffragator. Ipse uero passionem
motus. ad lacrimas discedebat. Nolens se-
metipsum fratribus demonstrare. Post hec
supra eos ad cibum. fecitque discumbere
sic erant solui apud patrem. Qui dum
circa cunctos benignus existeret benia-
min in partibus duplicibus honorabat.
Dum uero post cenam fuissent in somno con-
uulsi. Iussit propositum ut & triticum eis
infra. cum daretur preuque rursus meorum

faciunt absconderet. In honore uero benia-
min. & iam poculum argenteum quo bibere
congaudebat inuitaret. Cum uero famulus
mandata fecisset. Dies festo nichilorum
iacob scientes filii discedebant. Res-
picientes uero simeon. & duplici gau-
dio congaudentes. Tam propter eum quam
uero beniamin inuocantes sic pro-
miserant patri. Qui dum abirent in se-
quebantur eos equites. ducentes finem
aquo in sacco beniamin poculum uide-
bat inuulsum. & in opinabili equitum
inuatione & uatos causamque sciscitante
apud sic uenissent. Illi mali uolos appel-
labant. qui dudum honore in muneribus
potiti ab eorum domino fuissent. & neque munus-
ra neque hospitalitatem ioseph memoria
retinentes presumpserint in eum iniqua-
committere. & scissum quo ille ieiunio
bibere congauderet. auferentes. in iusta
secum lucra portarent. Hec & his similia
maiori in eos. dicens. finis increpabat.
Illi uero nescientes factum esse uerba
ridebant. Requiere tamen famulum
inquirebant. & si quisquam rapuisse compe-
retur omnes esse putendos. Illi uero in-
quisitionem quidem fieri exigebant. Vnde
uero fore supplicium qui in furto fuisset
inuentus & dum quererent omnesque
iam ceteros pertransissent. ad beniamin no-
uissimum puenerunt. Cum uero scrutantes omnes
de sacco beniamin inuentum poculum
peruulissent inuictos. & gemitus. omnes re-
pente conuersi sunt & in duritia ruper-
tes flebant fratrem suum pro furto crimine
puniendum. Equites & sumentes
beniamin ad ioseph adducebant. fratresque
pariter sequebantur. Ille autem dum illum
quidem cernere in custodia positum.
Illos autem luctuosos scemate laceratos
ait. O maligni aut de mea clementia.
aut de prudentia dei cogitantes talia
in peregrino. & bene facit facere pre-
sumpsistis. Illis autem in suppliciose traden-
tibus pro salute beniamin ioseph dice-
bat illos quidem se absolui a quibus
in nullo fuerat lesus solum quod deliquerat

12
recompari. Iuda autem qui etiam patri
suadebat. ut adolefcentem dirigeret
ad salutem sede creuit opponere. &
cum lacrimis supplicabat ioseph. Tu
inquit omnes nos saluat. ignoscendo
fratrum ignibus infeliciter egit. Neque enim
uita nobis est huius puncto. quo non licebat
ad patrem defuncto remeare. Supplica-
mus igitur domine ut si de creueris fratrem
nostri occidi. Nos cum eo puniti perire.
Prostrati sunt uniuersi. fratres flentes et
semetipsos per anima beniamin uide-
trahentes. Ioseph autem animi sui pas-
sionibus uret. iniquam ualens ut
tolerare fingentem iussit quidem abire
presentes. ut fratribus secretum modo de-
monstraret. Discedentibus autem omnibus
semetipsum fratribus indicauit dicens.
Virtute quidem uiram atque fauorem cy-
ci fratrem nostrum ualde colaudo & meli-
ores quam sperabam ex his que in me
cogitatis. inuenio. Hec autem omnia feci
experire uolens amore ut fructum
naturaliter aut neque circum maligno
uos arbitros. extitisse. si diuinitate
factum quomodo bonorum adeptio &
insitum. Expetitis nobis fuerit conse-
renda sit. Exultantes ergo in hisque
adeo facta sunt. Ite huius nuntiantes
patri ne etiam prouisa consumptis. sollici-
tudine splendore meae felicitatis ob-
scure. si ante quam ad meum ueniens
ultum alicuius priuatur. Ipsumque
uixque coniuges liberosque cognatione
sumentes huius migrare. Non enim abse-
ntes bonorum meorum oportet esse michi
carissimos insuper infame annis adhuc
quinq; mansura. Hec cum dixisset
ioseph amplexus est fratres. Illi uero in
lacrimis tristitia constituti super eo
quod cogitauerant contra illum poti-
us uidebatur esse supplicium bona uo-
luntas fratrum. & tunc equidem erant in
epulis. Rex autem audiens uenisse ad
ioseph fratres letatus exiit. & tanquam
improvisus bonis affectus. praebenda eis uehi-
cula tritico plena. arumque simul & ar-

gentium portandam patri de creuit. sicut etque
illi dona regis ampliora fratribus. Alia qui-
dem patri ferenda. alia uero sibi singula
dona gaudebant. Maximaque munera
donato beniamin. exultantem alabant.
Cum uero reuertentibus filius iacob de ioseph
agnouisset. quia non solum euasisset mortem
per qua degebat in luctu. sed etiam uideret
clara felicitate. & cum rege totam egyp-
tum sua prudentia gubernaret. Nil
quidem horum quae ei nuntiata fuerant
incredibile iudicabat. Cogitans de ma-
ximis opibus dei ex ipsius equitate
nec medio tempore ad lictione de-
fecisset. repente tamen profectus est ad
ioseph. & cum uenisset ad puteum iuramenti
sacrificans ibi deo in somno solutus est.
Adstetitque ei deus. & secundum nomen uocans ait.
Adsum uero ne dux te futurum in hac uita. Vitaque
tua in manibus ioseph finiendam esse nunti-
atur. longumque secundum matris sobolem in princi-
patu regna fore praenuntias. eaque in terra quam
promissi constituendam. in hancque uisione
confidens prius in egypto cum filiis & eorum
omnibus praeparat. erantque omnes septuaginta.
Haec omnia uero eorum significare in uidebit.
ipsumque propter difficultatem eorum. ut tamen
ostendam eis qui non arbitrantur nos de
mesopotamiam esse. sed ex egypto. neces-
sarium iudicauimus. nominum quoque fere
memoriam iacob quidem filii erant.
duodecim quorum ioseph iam prius abi-
erat. eos uero qui post eum profecti sunt
eorum sobolem demonstrabo. Ruben itaque
fuerit filius. iiii. in hoc. salu. esrom.
charmi. simeon autem. vi. habuit. uimoe.
iamun. doht. sabar. iachin. & saul. Leui
uero filius. iii. fuerunt. ierson. cabat. et
merari. Iude autem filii fuerunt. iiii. Silom.
phares. & zare. Duo autem nati de sares.
esrom. & amoz. Isachar autem. iiii. habuit.
tholas. furas. iob. & semiron. Tres autem
habuit rabulon. sarad. dom. & gael. hic
genuit delia. Descendit cum qua etiam
ascendit & filia eius diana. suntque isti
omnes. xxx. & iiii. Rachel autem filii fuerunt
duo. quorum ioseph quidem fuerit filius. manasse

et effram. Benjamin aut. x. bol. bechor.
asubelus. gera. na aman. isar. notum ophi.
& ared. Isti quatuor decim sup piores ad
diti sunt numero. vii. xxi. & legitimū
quidē iacob gen. h. fuit. Debala uero fa-
mula rachel. fuer. dan inepcalim quē
sequebant filii quatuor. enol. gums. sacs.
isellim. Dan aut. unigenitū. habuit filiū.
vs. Gad aut. raser natus ē ex zelfa quē
fuit famula lie. fuer. q. filii. gad quidem
septē. rosoma. uim. unim. rabron. arin.
erodin. rarihil. Aser aut. fuit filii ara.
& masculi numo sex. lomus. iusus. iose.
ubaris. abar. emetel. Isti adiectis p. dic-
tis memorat. numer. complet. reputa-
to eis iacob. Cognoscens aut. ioseph ad
uenire patrē occussur. egressus est ei
in ciuitatē quē eroum. ille au. exina-
nata. magna. leticia pene ad defectū
mortis usq. puenit. s. recreauit eum
ioseph. & illū quidē cū quierē uenire
uibens. ipse quinq. fr̄m suoz sumens
pgebat ad regē. Dicitur. ei aduenit-
se cū genere suo iacob. Ille uero obti-
mos eos pastores esse respondit. Veni-
enti ū iacob ad regē. & salutante parit.
& pro rege orante pharao sciscitabat
quato tpe iam uiuisset. Ille uero c.
se & xxx. annos ēē dicentē. lōgū-
quitate iacob uite miserat. ē. cū uero
dixisset. quia parciores annos uiue-
ret quā ei. maiores. Cōcessit ei. ut
cum filiis suis i eliopolitana ciuitate
cūlaret. illic enim pascua & iam
pastori ei. habuer. fames g. egyptiū
augebat. pestis eos potius. i opes facie-
bat. cum neq. fluui. irigaret trām.
non em. crescebat. ut mos erat. ioseph
aut. ad pecunias dante frumta cū eis.
& iam h. deficeret. sic itaq. rege omū
possessionū t̄re dño facto alias alibi
migrauer. quaten. regiones eoz fierē.
regi firma possessio. pter solū modo
sacerdotū. hēn regio sua seruata est.
imminuente ū fame. & fluui. trās in
undante fluctq. habundantē ea ferente.
ioseph aut. ad unam quāq. ueniens

ciuitatē. & q. multitudine congregata.
eandē trām quā ipsis cedentib. recebbe
poterat intoto redonabat. & uelut pā-
sionis. pprie laborē eos amare pascbat.
Quintam solum modo frugum partem
regi soluit. & iam apud reges postero
lex ista pmanst. iacob aut. septimo deci-
mo anno in egypto commorat. est. &
langore confectus. Cū optass. filiis
possessionē bonoz. p. dixiss. eis per
pphām quē admodū eoz generatio-
ne habituri essent chananeam. qd
etiā multis p. temporib. ē effectum.
Cūq. ioseph magnus p. cib. p. duxer.
ut maloz memoriam circa fr̄s non
haberet. Precepit quoq. filius filius
ut ioseph. natos. Effram & manasse
innumerū suū recipient diuitiū cum
eis chananeā Possetq. simul ut ase-
pultura fierē in ebron. & mortuus
ē cū uixiss. om̄s annos tres. Et quin-
quaginta simul. i. c. In multo maloz
suoz cultu diuine pietatis inferior
ioseph itaq. cecidit rege. Patris
corpus in ebron reducens multa
largitate sepeluit. fr̄ib. aut. satis
fecit. ut nihil in euerent. pp̄ nequi-
tā quā eis fecerat. Mortuus ē autē
& ipse cum uixiss. annos. c. & x.
Virtutē mirabilē. & om̄ia ratione
disponens. Mortui sunt ei. & iam
fr̄s felicit. i egyptum. Quoz cpare-
portantes eoz posteri in ebron se-
pelier. Ossa uero ioseph notissime
quando hebrei regressi sunt ex egypto
in chananeā repperuer. sic enī
eos conuenerunt ioseph. Igitur
p. mortē ioseph. egypti siquidem
delicatis & desideriosis. existētib. in
labore & aliis libitib. ualde sub
iectis & iam pp̄ amorem lucri con-
tigat. ut pessime circa hebreos in
uidia eoz felicitatis efferentur. Vidē-
tes enī isrlit. gen. augere. contrase
eos augere suspicabantur. Oblitiq.
bonoz pp̄ lōgiquitate tēporis.
Quē meruerant p ioseph. Regnūq. t̄ns

latum ad alium domum crudelitē opprimeret
hūilitas studebant uarias illis infere
miserias. Fluvium namque p̄ multas dirua
tiones eos diuidere murosque ciuitatib;
fabricare fossata circū ducere. ut eas in
undare flumē. non uideret. Omnes ergo
artes efficientes & in laborib; assueti q̄
ducentorū annorū tempus in his miseris ex
ecraret. Dū uero in his essent utriq; reb;
causa qua poti⁹. studerent in extimi
natione generis nr̄i semp̄ egypti hui⁹
modi fuit. Quidam sacerdotū scriba. cū
sint exorti desitū dicere ueritatem.
Nūciauit rege parandū querendam
illo tpe iter istitū quū humiliaret
quidē egypti principatum. augeter
aū suo clemente hūilitatū genus
uirtutēq; transcenderet uniuersos et
glam impetui memorabile possideret
Cui⁹ cōsilio iussit ut omne masculinum
quod ex istis nasceretur iactantes
in flumine consumarent. Custodien
dosque cōceptos mulierū hebrearum
ipartē eas obseruare p̄cipiens egypti
obsecrantes. Ab is enī eis h̄ officium uibe
bat ipendi q̄s p̄t cognationē credebat
regis n̄ transcendere iussione. Hanc ḡ
illi sustinebant crudelitātē passionē
& illi quidē erant misto male iacētes.
Cōtra di uero uoluntate nemo poterat
p̄ualere. Amaraū quidem un⁹ hebreorū no
bile cum metueret p̄cuncta gente. nede
fectio inuirienda inuentū p̄uenire.
& grauit h̄ fere nec ei⁹. uxor pareret.
Dumque inesticatione consistere addi sup
plicatione cūsus est. Rogans ut aliqua
misericordie haberet hominū qui inuillū
ei⁹. religione p̄uaricasse uiderentur. Dñi
misericordiam ei⁹. h̄is. & ad supplicationem
aures inclinans. adstetit ei p̄somnium
& nequaquam eum dispare desitatis
exortabatur dicens. Vtilitatis ur̄e &
tue gl̄e scito p̄silenciam communiter
habitaturū. Hic enī puer cuius genera
tionē egypti metuentes cuncta per
de decreuer. quē ex hūilita co semine
generant. tuus erit filius. Dispdet

144
quidē eos quicūq; in tūtu intendebat.
Nutritusque mirabilē. hebreorū quidem
genus. ab egyptiorū necessitate libabit
eritque eius memoria quantis cūq; t̄pib;
p̄manserint uniuersa apud homines. Non
solum apud hebreos. si & iam alienigenā
gentes. Erat autē ei & iam fr̄ ui⁹ modi. qui
meū habeat sacerdotiū. dū ḡ h̄ illi uisio fuit
set ostensa. surgens amernus indicauit.
hoc iacobel uxori sue maiorq; timor eis
hui⁹ uisionis instabat. Non enī desilio
solū modo eis uidebat ēē formido. set
etiam p̄ magnitudine future felicitatis.
Istam quē p̄nūtiata fuerant adeo
fidē partus p̄buit mulieris. Quē custo
des latuit p̄concept⁹. sin silentium. &
trib; quidē in sib; apud semetipsos oc
culte nutrier infancem. Deinceps
autē metuens amernus nec ap̄t. regie
irae succumberet. & ipse cum puero de
periret. & di p̄missione excludere.
delibant potius h̄ modo pueri consule
salute p̄uidentiaq; latendi. hanc ēē
iudicauit. Vasi rotundum eximine con
plicitum uelut alueoli magnitudine
p̄parat quod sufficeret. ut infans ibi spe
tiose iaceret. deinde unexer illud bitu
mine. Natura namq; bituminis est.
ut in uuminalib; uascit accessum postea
quē co erere. Illic ḡ mittentes infancē
& circa fluvium ponentes eius salutem
deo reliquer. & flumē quidē eum suscipies
deportabat. Maria uero pueri soror.
matris iussione custodiebat. quo illū
uasculum portaretur. Tunc itaq; d̄s
hostendit humana p̄uidentia nihil ēē.
si omnia quē cūq; uult ipse fieri effectū.
optimum p̄tinus adipisci. Tale ergo circa
hunc infancē gestum apte uirtute dei
p̄batum est. Thermhot igitur erat filia
regis. Hec dum luderet circa lit⁹ flu
minis portari ad flumē illud uas conspi
ciens p̄cepit ut ad se ille alueus porta
retur. uementib; autē qui adh̄ fuerant
destinati cum alueo. Videns infancem
ualde gauisa ē. p̄t magnitudinem &
spem ei⁹. tanto enī d̄s studio c̄rcamoyser

usus est, ut ab ipso qui propter eius naturam decreuerunt interimere omne genus hebreorum. Alio et cura dignus haberetur. Iussitque mulierem adduci thermhot regis filia quidam infanti ma nulla quod non accedente. Et in multis mulieribus faciente. Maria ad sistens huiusque fiebat non quasi uiderentur exope: sed ut alios ad stare. At frustra regina has mulieres ad nutrium infantis uocas que nulla ad eum cognatione abent. si uero quandam hebrearum adduci precepit puto tanquam contribule sue potest ut accipere. Cumque putaretur benedixisse. Iussit hanc habere ut aliquam que lactare eum possit adducere. Illa uero accepta huiusmodi potestate reuersa est. Agens matrem nulli cognitam. Infantemque gratie quodam modo ei. accessit ad uerba et supplicante regina commissum est. ei. cum omni diligentia pueri nutrum. Cuius secundum euentum rerum nomen impositum est: eo quod defluminis sit saluator. Aquam enim egyptii. moucant. huius uero saluat. Componentes itaque hexambob; moyses ei nomen imposuit. Id est ex aqua saluator. Et nunc enim iste filius. amaram qui fuit de patre chahar. Qui natus est de leui. Leui uero. de iacob. qui fuit ex israhac filio abraam. Fratrem autem ei sapientia non petate concessa. sed sua mensura multo superior et seniozem huius rei facultate in infantia demonstrabat. Et erat enim infans in eo multa gratia. et excellentem circa eum ad docentem existens retinebat inspiciente. Hunc ergo cum talis esset. thermhot sibi filium ad optauit dum sobolem legitimam non habere. Quod cum aliquando portass; moysen ad patrem ostendebat eum quasi de successione non cogitaret. si uoluntatem dei. proprium filium non haberet. Dicebat. quod nutrum infantem diuinum forma.

et prudentia ualde fortissimum mirabileque fluminis gratia condonatum. quem nunc quidem de regem filium esse. Tu uero impii successoris, huius dicent posuit in manibus patris infantem. Ille uero sumens eum ad pedes. amplexans per amorem pro filio gratia impositum ei diadema. Moyses autem conuoluens illum prope matrem quasi puerum collocauitque suis pedibus. Quod regi fere uidebatur augurium. Contemplatus ille sacri scriba qui eius natiuitate preduxerat. ita futurum ad humiliationem principis egyptii. Impetum fecit. ut eum occideret. et tribulante clamans ait. Hic est ille puer orex. quem nobis occidendum deus ostendit. ut de cetero timore careamus. Testimonium enim ostenditur quia tuum inuasurum est et principatum. Quod cum dixisset. uix perualuit eum abripere thermhot. Cum et iam rex senior esset ad eius necem. Deo cum huiusmodi propter providentiam salutis moyses faciente. Alebatur itaque multa sollicitudine et hebreis quidem in eo spes erat optima circa cuncta. suspicionem uero ei. crementum generabat egyptius. et cum nullus esset ceteris. ut ut si occideret rex infantem. aut propter adoptionem egyptie utilitate prederet. quo iam non metuerunt de presentia futurorum abstinere. omnes ab eius necem. Moyses itaque predicto modo natus. atque nutritus. et transiens ad etatem perfectam. egyptius formam suae uirtutis ostendit. Et adhuc militationem quidem illorum. augmentum uero hebreorum factum est ut huiusmodi occasio pueritiae. Aethiopes cum sint proximi egyptiis. negotia sua in eorum regione portabant. et referebant egyptiorum. Illi uero irati castra metatisunt iudicaturi conceptum. proloque commissum deuicti. Alii ceciderunt. Alii uero turpiter domi reuertentes maderere potuerunt. secutis autem ethiopes et arbitrati illos defecisse presumptionem suam. Omne egyptii prauitiam obtinere potius exarserunt. Gustantesque ea bona ab eis sition abstinere. Cuiusque uicinis

partes ad euntibus nō psumerent re-
pugnare accesser. usq; ad memphis
& mare nulla scilicet ciuitate resis-
tere pualere. Hūg malis obstructis.
ad responsa & diuinationes sunt con-
uersi. & deo eis pbenite consilio. ut
auxiliatorem uterent hebreo. Ius-
sit filie ut daret moysen duducem
ase constituendum. Illa uero sacra-
mentis pbitis ut nichil ei fieri mali
tradidit. moysen p magno quidem be-
neficio iudicans eius auxiliū & ad
nihilans sacerdotes que eum uelut
hostem pduxerant occidendū. Quasi
nescientes eo quod aliquando hostile
eius auxiliū. Moyses uero athermho-
ti exorat. parit & regi libent susce-
pit hoc op. Gaudebant g sacri utriq;
gentis scribe & egyptioy quidem tam
& hostes suos illius uirtute deu-
cerent. Illi uero ante quā hostes ag-
noscerent. ei. inuasionem. gumen-
duebat exercitū. Non pfluuiū tē-
faciens. s; ptram. ubi sapientie q; q;
sue mirabile fecit indicū. Nam cū
tira sit ualde itagētib; seu a pte rep-
tiliū multitudine. quia illic omnia
h nascuntur. ita & iam que apud
alios non sunt illa nutrit tra uir-
tute adq; malicia et aspectu solito
differentia quoy s; aliquam uiam uo-
latilia. ut cum de tra nocere nequāt
sup uolando nō pudentes occidant.
Moyses itaq; p cautela exercit. et
itignere eoy innoxio. h mirabiliter
ad inuenit plantas enī ex papiro fecit
in modū archarum. & aq; cōplens
de ybib; secū portabat. Hoc autē
animal serpentib; inimicū ē. fugiūt
enī eas ad uementi et cū se celarent
uoluerunt uelut flatu feruoy abrepte.
deuorant. Hibes aut ualde sunt mā-
sueti. dū uero ad tram nutricem
bestiarum ueniss; p eas duxinat.
as serpentū expugnabat. Eusq;
uelut adūsus hostes utebatur. Hoc
g modo it agens. Ante quam ethiope

agnoscerent supuenit & congressus cum
eis pugna deuicit. Spēq; quam habebat
contra egyptios reoy ciuitates abstulit.
Ibatq; subuertens omnia rēta ethioy
maxima uirtute uastabat. Insequentib;
uero egyptiis cunctos mīaba ciuitate regia
ethioy obsidebantur. Erat enī ualde
inexpugnabilis locus ille cum & nilus
circumdare illa & circumduderet. &
alia flumina. astopus. & abar. fluct
difficile subicerent eis qui illic transire
teptarena. Ciuitas enī interior exis-
tens habitator ut insulam circa circum-
data ualde fortissimo contra hostes
quidē pposito hē flui. fossata uero
grandia ut muros & flumina quate-
nus inundare nō possit ciuitas aq; illic
uolentia deportata. Hec res & iā
illa flumina transeuntib; difficile fa-
ciebant ciuitatis inuasionem. Cum
g grauit ferret moyses. tunc aliquid
tale puenit. Carbis filia regis ethi-
opoy fuit. Dū hec moysen circa muro
exercitum ad plicante fortitq; pug-
nante. uideret. ei q; efficaciam exper-
ientiaq; mirata. et desparantib; iam
prie egyptiis libertatis existimas
ethioy scilicet exultantibus in
hisq; contra eos gesserant. Eū tūc
piculus inherere conspiciens. in amo-
rem eius est lapsa crudelit. & cum pas-
sio pualeret. Misit ad eum fidelissimos
seruuloz. ut ei denuptus loquerent.
Illo uero ei. suscipiente sermonē. ut
traderet ciuitatē. Prebitisq; federib;
ex uxorem eam duceret. & ciuitatē
optinens nequaquā pacta transcen-
deret. Effectus uerba puenit. & post
necem & ethioy grās agens. deo
moyses nuptia celebravit. & egypti-
os in pām tram reduxit. illi uero
& quibus saluabantur a moysi. ex
his odium aduersus eū habebant.
& feruentioribus contra eum con-
siliis utebantur arbitantes non
p bonos actus eum in egyptū ita
creuisset. Innotuerq; regi quid de-

facta cede puenit. Ille siquidem ap-
se in diuinitatem uiri continuit. Inuidia
uero ducit moysi. & opationis sue formi-
dine tractus. compulsiuque asaceris
scribis. Urtebatur in moysen. nece-
cassari. Qui dum cognouisset ei. insidia
latente effugit. & uinculis obsessis
pdesertum fugam suam expleuit.
dumque ei ciborum esset inopia uiribus
tolerantie pualetat. Veniensque cui-
tate maraim. circum mare rubra po-
sitam. Cognouit habentem ab uno
filiorum abraham. decet cura proie-
nito sedens super quendam puteum
ex labore atque miseria quiescebat.
Adsteterat itaque ad puteum. vii. uirgi-
nes sorores raguelis filie sacerdotis
qui multo honore apud provin-
ciales habebatur. Que gregum patris
curam gerebant. Expectantes ut
greges suos habundantia irrigatio-
ne satiarent. superuenientibus uero
pastoribus & uirginibus expellentibus
ut aquam ipsi occuparent. Moyses
creduli iudicantis puellas dispicere.
Illos quidem prohibuit uiolentos esse.
Virginibus autem opportunum pbit ad-
uitorum. Que beneficio impetrato
uenerunt ad patrem iniuriamque pastorum
narrantes & solacium sibi pbitum per-
egrini rogabant. ne eius bene factum
illi ex uacuum. Ille autem & filias
adprobauit circa bene factorem ita
studentes. & moysen ad uultum suum
iussit ad duci. Cumque uenisset & filiarum
testimonium declararet eest ei. qui uir-
tute admiratus non fore eius auxi-
lium sine bona reparatione dicebat.
sed idoneo se ad reddenda gratia. Ita ut
magnitudine reparationis insuram
posset transcendere bene facta. Fecitque
eum filium & unam filiarum dedit
uxorem gregumque suorum eum uoluit
habere curam atque dominum. & moyses
quidem. dum hec impetrasset age the-
glo. Hoc enim cognomen erat ragule.
degebat ibi eius pascendo greges.

Post hec autem tempore dum pasceret in
montem qui uocatur sina. qui mons
est. excelsus. si ad pasturas egregius.
optimas erbas habet. hic enim dum
esset opinio habitare dominum. Primitus
nemo pascebat quia pastores minime
illic ambulare psumebant. Quotam
pdiu ei mirabile nimis apparuit
Ignis namque depascens rubi uiridita-
tem eiusque florem transiit innoxius.
fructiferosque ramos nullo incendio
disputauit. Ille autem ipsam uisionem
inopinabilem formidatus obstipuit.
& potius dum uocem ignis emit teret. &
nomine euocaret. Iussitque ut eum
fiducia haberet in egiptum. dux &
princeps futurus multitudinis hebre-
orum Iussit itaque ut educes hebreos ex
egypto. sacrificium gratiarum actionis
ueniens ad illa loca celebraret moyses
autem stupescens in his. ait. quomodo
potero domine exigere a famone. ut
dimittas hebreos quorum laboribus &
opibus uirtutem ei. felicitatis augetur.
dominus autem eum in omnibus confidere seque ad esse
opmittens ubi quidem opus esset
suasione uerba pbiturum. Vbi autem
opibus uirtute ministraturum. Iussit
ut baculum intra pfecto fieret serpens
quo signo crederet pmissa se pcepturum.
Hoc dum fecisset draco repebat conuo-
lutus spiris ingentibus & tanquam
contra psequentes suum caput se uersum.
insurgebat. Cui deinceps factus e uinga.
post hoc uero mittere eum dextram
in sinu pcepit. Obediensque candidam
eam et uelut coloris nui protulit.
Post quod tam solitum est reuersa. Iussit
que itum aqua de primo sume eamque intra
opicare. Vidit colore sanguineo facta
miranteque in his confidere pcepibat
dominus & aduitor sibi met eum nosse maxi-
mum & signis his ad credendum apud
omnes. usurum dicebat. Moyses autem
non diffidens. Insuper diuinitas pmit-
tebat. Audiensque egiptiorum regem
furaonem fuisse defunctum sub quo

que defugerat pecit raguel ut eius p
missi puitate cognatorum uet in egip-
tum sumenq; seforam quam habebat
uxore filiam ragubel. filios quam
habebat ex eger sum releazarum
descendit ad egiptu. Nominu uhoz
6 erus quide hebra lingua significat
itrant pegrinae deazarus aut qui ad
uitore patrio deo usus egiptios effu-
gisset. Cum uero uenisset iuxta monte
ff aaron deo iubente occurrat ei. Cui
moyses significauit que in monte con-
tigerant parit & diuina mandata
cedentib; aut eis occurrebant nobi-
les hebreoz ei pntia cognoscentes
uib; moyses qm uerbis suadere nopot-
at. signa sibi nec ostendenda monstraui
illi uero stupore eoz que in opinabiliter
inspiciebant omnino credebant & ex
omnib; erant ispe maxima constituti.
du iam obediens hebreos habere
moyses pmitentes secuturos. seque
iuberet libertateq; respicere. Venit
ad regem illu qui nup suscepit prin-
cipatum & in quo cuq; iubarat. Om-
egiptios ab ethiopibus conspos cum
fuisse eoz direpta. puincia declarau.
Paritq; iam que illi insina montem
contingerent. deriq; uoce & signa sin-
gula habeo monstrata. pte fidem reru
decent exposuit. Rogauitq; nediscre-
dens in his impedimentum facere di uo-
luntate. deridente u regem. moyses
ope fecit. Ut conspiceret signa que fue-
rant in monte sinay monstrata. ille
u designat. illu quide malignissimu
appellauit. & prius egiptioz fugisse fi-
utium & nunc p seductione remeasse.
Cumq; hec dixisset iussit sacerdotes eas-
dem quas ille facere uisiones & ponen-
tibus illis uirgas dracones s facti. Mo-
yses aut nexpauit. s att. nec ego quide
orex egiptioz dispicio sapientiam. set
tantum melius hec ame quoz magia
ut artes sunt facta quantu humanis
diuina constant ee meliora. Cu que
hec dixisset picit intram uirgam. Iussitq;

eam ut incolubru itet. illaq; obediens
etiam egiptioz. uirgas qui uide-
bantur ee dracones deuorauit. Rex
aut irat. iussit ei qui sup hebreos
uidebat ee constitut. ut nullam eis pre-
bere requiem. s; maiorib; quam prius
eos malis ad flugeret. Veniensq; rursus
moyses ad regem suadebat ei. ut dimit-
teret hebreos ad monte sinai. sacrificia-
turos deo. Hoc eni eum pcepisse dicebat
Regiu moysi dispicientes sermones.
Ds cum in nullo que pdixerat. Voluit
monstrare indacem. fluius eni eis
sanguineus dei uoluntate pfluat. qui
bibi non possit. cu fonte aquaru aliu
non haberent. & non colore solum ta-
lis erat. s; & iam se contrectantibus
dolores & amarum gemitum iferebat.
Erantq; talis egiptis. Ebris aut dulcis
& potabilis existerat. licet naturaliter
uideret esse mutac. In hi miraculo rex
estans atq; timens pte egiptios abire
pmisit hebreos. eumq; malum fuisset
aliquomodo releuatum rursus senten-
tiam pmutauit nec eos abire pmisit.
ds aut ilico alia egiptis intulit plagam.
Ranaru namq; infurta multitudo eoz
uas late depasta est. V putres ee uisib; facti
cunctis noxiis exalabat. du huius malis
egipti pmerentur. iussit rex moysen
tollentem hebreos. discedere. cumq;
dixisset h repente ranaru extirminata
est multitudo. farao mox ut passionib;
tra puata est. oblit calamitatis illius
retinuit rursus hebreos. Rursus ergo
altius mali percussione ei. fallacia diui-
nitas uulnerauit. Peduculoz na que
innumera multitudo. egiptis polluli-
uit. Extiorib; ebulliens exquib; mali
male consumebant. Neq; lauacris neq;
medicamentoz. unguentisq; gen eoz ex-
tirnare pualebant. ob hanc ergo
pestem egipti rex turbat. co cessit he-
bris egressionem. Vnde irritauit
pocius dm pte hebreos bestiis
multitudinis egiptioz regionem
impleuit. Quib; & ipsi consumebat

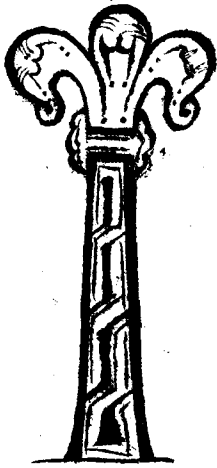
Cuq; hec le uirga e filiis & uxoribus obside in uer-
siones sue eos p linquent sanciebat

& tra agricolarū cultura nudabatur.
Cūq; faraone quē sic dī iussionibus obe-
diret: s; uxores quidem abire cū uiris
diceret relin quendos uero filios postu-
laret. nonde fuit deo. unde ei. calli-
ditatis diuisis malis siquē uenientibus
castigaret. Crudelitē namq; eorū cōpra corporatiōe hēbreos constitutos p̄tribus ibi-
uulnerabant. intus corrupta. & ita
pessima egyptiorū multitudo cōsume-
bat. rege uero neq; plaga tēporantem
grando uēmēs cū neq; pri. in egyptū
ae liquid tale p̄tulerit. neq; similis
aput alios hēmps tēpore descēdit.
Maior quēquā apud habitatores bore-
e partes septē trionis aeris rigore.
desertē defluxit. & fruct. eorū usq;
quāq; confregit. deinde genus loc.
tarā germī qd non fuerat uexatum
grandine deuorauit. ut ei spes trē-
noy fructuū depurer. faraō u. nontā-
tū imprudens quantū malignū senci-
ēs causam tam deo contra dicebat.
Iussit q; moysen. cum uxorib; suis hēbre-
os ad eunere facultatē uero eis deserere.
eorūq; depopulandas domos. Moysi u.
non ad quiescente ita dimitte eos quos
oporteret deo sacrificium de suis rebus
offere. tenebre p̄fundissime egyptū sūt
diffuse eosq; mori miserabilitē compuler.
deinde post tres dies & totidē noctes
dum nullatenus faraō penitentiā ageret.
Accedens ad eū moyses ait. Quo usq; in obe-
diens eris. uoluntati dei. uibe dimit-
ti hēbreos. Non poteris alit̄ ab his eripe
malis. nisi hec feceris implere. Rex
aut irac. in hisq; fuerant dicta intēmi-
natus ē. ei. se capud auferri si ad eū obli-
anc importunitatē denuo remearet.
Tunc moyses nequāquā sede his uerbis
facturum dixit. S; illū ipsum cū proce-
ribus aegyptiorū dep̄caturum fore. ut
hēbrei discederent. & ille quidē cum h.
dixisset abscessit. Ds aut ^uadstans
adhūc plaga egyptios feriendos. ut
dimitterent hēbreos iussit moysen pre-
cipere pplm ut sacrificiū paratum h-
berent. essentq; p̄scripta decima

die scici m̄sis ad quarta decima. Cū m̄sis
aput egyptios quidē pharmhot. apud
hēbreos aut nisan uocatur. Macedones
uero xanticū eum appellant. & egressu-
ros hēbreos om̄iaq; portauos aseruit.
Et ille quidē p̄paraturā h̄m̄s ad egres-
sionē hēbreos constitutos p̄tribus ibi-
dem retinebat. Cū aut instaret quar-
ta decima die os ad egressionem tenden-
tes. & imolantes sanguinē domus p̄-
prias hisopi frondib; emūdabant.
Cūq; cenassent reliquias carnum tan-
quam egressuri conciemauer. Vnde
actenus scdm hunc morē ita sacrifi-
camus. Illāq; festiuitatē pasca uoca-
uer. quod significat trans censionem.
eo q̄ illa die ds transcēde eos pestem
uoluit. quē scilicet egyptios uisitauit.
Mors em̄ in p̄mo genitorū ita egyptiū
facta ē. ut plurimū p̄cerum congrega-
ti circa regalia pharaone. p̄suerent
quatenus hēbreos sub uelocitatē dimit-
teret. Cū uocato moysen abire p̄cepit.
A uenerib; hēbreos honorabant. Ali-
quidē ut cicuius egredtētur. alii u. p̄t
ultimitatis consuetudinē. & illiquidē
egrediebantur flentib; & penitentiā
agentibus & egyptiū. eo q̄ eis usi fuer
crudelitē. Tenebantq; ad ciuitatem no-
mine lit̄ quē tūc erat deserta. ubi ba-
bilon postea edificata est. Dū cambasis
egyptum deuastasset. Celerūq; agēs te-
ter ad locū belsephon tēcia die ad ru-
brū mare uener. Om̄is itaq; multitu-
do mulierū parit̄ & infantiam egressorū
considerantib; innumerabilis erat.
Qui uero etatē habebant aptam ad ex-
peditū. sex ceta milia fuer. Reliquer
aut egyptū mense xantico. Luna y. ta-
decima. Post annos triginta & qua-
dringentos quam pat̄ n̄r habraham
ueniss; incānanea. Post iacob aut ad-
uentum in egyptū anno ducentesimo
quinto. Moyses aut erat anno iam
octo iesimo. fr̄ aut ei. aaron trib; annis
maior existebat. Portabantq; ossa ioseph
dū h. ille suos filios facere p̄cepisset.

17
Paro cū egyptios hebreos peniterit egres-
sus p̄terq; grauit̄ ferret̄ delibauer̄ sup̄ eos
in mare. Et sumentes arma p̄sequē-
bantur. tanquā reuocatur̄ eos ubi
eūq; comprehendissent. Adprehendentes
q̄ hebreos egypti adprelium para-
bant. amulta uirtute p̄secuti con-
cluser̄ eos imparuulo quendam locū
Sed ceteris enī currib; p̄sequēbat̄ eos
& equites. quinquaaginta milia & du-
centa milia parit̄ armatorū. Erāq;
luct̄ & gemitus mulierū & infantum
ante oculos habentium mortē. Non
tib; q; se & mare claudentibus simul.
& hostibus. & fugam nullaten⁹ existi-
nuementibus. moyses aut̄ licet ēet
meū exaspata multitudo. ipse tam̄
n̄ cessabat. circa prouidentia ipsorū.
Sed hoc omnia iactabat in dñm. quē
iam & iam aliaq; p̄dixerat p̄ eo lib̄tate
contulerat. & neq; in h̄ eos. relinquen-
dos inimicis ēē dicebat. Non enī in-
paruis diuinitas auxiliū sui fauoris
soles accomodare. s; potius inqub⁹
humanam sp̄m ad meliora non uidit
accedere. Nolite egyptiorū armametu-
re nec quia mare & posteri montes
uiam fuge non p̄bent. P̄t̄ ea salutis
sp̄cia disp̄aret. fient enī uobis & hęc
quasi campi. dei prouidentia. & p̄la-
gus conuertetur in trā. Cūq; h̄ dixit
sec̄ ducebat eos ad mare. Dum uero
moyses uenisset adit⁹. sumens uirga
rogabat dñm & auxiliatorem atq; ad-
uitore inuocabat dicens. Neq; tu ig-
noras dñe. quia effugere nobis mala
p̄sentia. nec fortitudine nec consilio
licet humano. S; tu p̄be aliquid salu-
tari. Talia siquidem cū orasset. p̄-
cussit uirga mare. Qd̄ repente per-
cussione incisum & uise diuisum. tam̄
reliquid nudam. ut hebreis uia esset
& fuga. Moyses aut̄ uidens inlumi-
nationem dei & pelagos cessit est. eis
p̄p̄riam trā prim⁹. illic intrauit. &
hebreos diuino itinere facto piculo
p̄sentium hostiū sequi p̄cepit. Qui

delectabant̄ in h̄. agitantēq; gr̄as ap̄t̄ sa-
lutē. quē p̄eum ultra modum rationis
acceserat. Cū uero uidissent egypti eos
inlesos abire nullūq; cū impedimentū
nec difficultatē. Aliquib; abūto. p̄seq̄
eos adgressi sūt. Tanquam de illi pelago
ita quietus existēret. p̄ ordinantes
q̄ equos. ingrediebant̄ in mari. He-
brei si illis se armantib; atq; tardantib;
ad trā contra positam p̄uenire. sine
aliqua passione illos effugientes.
Dūq; egyptiorū exercit⁹. dis. inuasset.
mare rursus effusū ē. & descendentes
torū pro cella. om̄s comprehendit̄ egypti.
hombresq; simul exelo parit̄ descendit̄.
& contraria ualde grauissima. corus-
cationesq; lampantes. noceos caligino-
sa & tenebrosa. insup̄ adprehendit̄. Et
isti quidem ita sunt p̄diti. ut omnino
neq; nuntius calamitatis relinqueret̄.
ipsorū. Hebrei ū neq; tenere poterant
gaudio inopinabile suę salutis & hos-
tium p̄ditione. firmissime lib̄tatis
quando defecerant qui eos seruire co-
gebant. & illi quidem ita piculum ef-
fugientes. huminum tota nocte dixer̄.
Moyses aut̄ canticū in dñm. & laudem
& gr̄arum actionē p̄t̄iationis eius.
& met⁹ neq; nō composuit. Ergo siqdē
& in ueni in sacris libris. ita hęc singu-
la queq; cōt̄didi. nullus uero discre-
dat uerbū miraculum. De his ita sic
placuerit cui lib̄ & existimet. Postea
uero armis egyptiorū p̄fluct⁹ & molen-
tiam uentorū. allatis sunt exercitib;
hebreorū. moyses uero & hoc arbit̄.
dei promissione factum. ut neq; ar-
mis egerent. Colligens hęc & his
hebreos munens ducebat ad montē sina-
losippi **EXPLICIT LIB SECVND⁹.**
INCIPIT LIBER . III. ———.

GLTVR IN OPI
NABI ILTER
HEBREOS TALIS ALYCE

donat gratia rerum constabat. dū
sua ducerent in montem. eēt que
regio ualde deserta. & necessarius
alimētus egenus. & aqua difficile. que
nō solū ut pberet aliquid omnibus
indigentibus. s; etiam nec aliqua
animalia ut aleret erat ydonea.
V cum inueniretur aqua.
erat impotabilis. sic amara simul
& parua. hoc itaq; modo satietes
itē circa meridianam plagam uestra
uener ad locum. quem ppter aque
mālitiam mara nomen imposuerunt.
amaritudo enī ebraica lingua sic dī
videns itaq; moyses in angustia pplm
constitutum. adhuc conuersus est.
ut deo solummodo supplicaret. ut aqm
& malitiam pscnti conuerteret. eaq;
illis potabilem condonare. & conce
dente deo tantam grām sumens. sū
mitatē uirgē quam tenebat diuisit
pmediū & in longitudinē ipsam in
cisione faciens. deinceps iactauit
in puteum. Aqua ū frequentib; con
tusionibus exercitata purgataq;
est. & facta potabilis. hinc itaq;
castra metati. uener in elim.
habebat enī palmarū arbores sep
tuaginta. & duodecim fontibus
Cūq; parenam nihil eis penitus oc
curret. nisi paucū aque emanibus
sumerent. culpabantq; ducem clama
bant quesuam ei miseriam expim
tūq; maloy peum sepati dice bant.
T riginta dierū ambulantes uiam. que
cūq; enī portabant cuncta consup
serant. & nihil penit inueniētes.
erant enī in rerū disputatione. Irasce
bantq; aduersus ducem. & lapida
re eum simul adgressis. Ille uero
de deo egrediens. & cōscientiam pu
ra prouincie sue quam gerebat cō
tra contribulos suos. cū eēt aspec
tū gratissimus & adloquendo
multitudine. suasibilib; mit tige
bat ira eorū. & ascendens in
quendam scopulum deposcebat

ut questū aliquē dī ppro tribueret. &
eos ab inopia liberaret. Ds autē & pmissi
rum se conpromisit. & occasione eorū
desideris pbiturum. Moyses uero hūc
aduersus descendit ad plebem. Illi uero
cum uiderent eum pmissionibus lacum.
amēsticia ad hilaritate reuer si sunt
& post paululum. ostigunt multitudi
ne qua pperue nutrit sunt ppublicus
transcēdo medio mare. sup uolauit. &
post labore uolat. quasi ad cenā requie
descendit in hebreos. Illi uero tanquā
alimētum sibi adeo conlatū complēnt.
Tunc moyses ad orationes dei repente.
cūq; ē. qui pmissionis complēuit auxi
liū. Mox autē p occasione cibi man
nam donauit prius. V iam scdm eis
ds. extendente namq; moy si man. ad
orationē iōs descendit ex aere. Cūq; fui
set ei manib; inlinitū. gustauitq; &
let. effect. ignorante multitudine & hū
brenisse credente. Ille docebat eos quia
non scdm illoy opinione. iōs ex celo des
cendit. s; ad salutē eorū cibūq; uenisse.
& cum gustare. fidem credendi. prebe
bat eis. Illi uero imitantes ducē. de
lectabant in cibo. Alii enī dulcedinē
& delectacionē. habebat ualde suauem.
simile autē erat aromatis. pperuis. &
magnitudo ei. senum conandri. Actū
autē segregat hūmbrib; ille locus. sic e
tiam tunc moysen pstando diuinitas
misit. hunc cibū uocant hebrei man
na. Man itaq; interrogatio est in mala
gua dicentis quidē. Quocibo quadra
ginta annis sunt usi. quāto tpre ides
erto fuer. Cum uero inde migrassent.
uener in aphidim passi nouissimas &
intolerabile. siti miseria. Rursūq; tras
cebant in moy si. Ille uero paululum
multitudine impetum de uitam. de cō
uertebat ad pces. Rogans. ut sic cibum
eis indigentibus pberet. sic & impotū
daret. fuisseq; dī ibi uirgam pcutere
petram que ibidem erat adposita.
Moyses uirga pcutit petra que scissa.

18
aqua manauit copiosa. Illi uero inopi-
nabili facto mirati sunt. Quod cum uidet.
iam et iam scitis ipsa cupiditas oblata est.
Bibentibusq; dulcis & suauissim^{us}. erat pot^{us}.
Cumq; uero hebreor^{um} nomⁱⁿ iam ualde ubiq;
diuulgaret^{ur} idem sermo cresceret in ci-
more non paruo puinciales erant. V-
mittentes legatos ad inuicem solatia
deposcebant: ut simul uiros illos inter-
uener^{ent}. Erant aut^{em} instantes amalechiti
pugnatores maximi illor^{um} tunc genti^{um}.
quor^{um} quinq; reges delibauer^{unt} aduersus
hebreos bella suscipe. Moyses itaq; co-
uocans tribuum^{um} principes iuuenesq;
de & orabat obedire senioribus. Illi
aut^{em} ut uerba ducis audirent. & ex mul-
titudine pugnacem: eligens ihm filiū
naue detribu effrahim ualde robustū
constituit illū ducē exercit^{us}. & ille qdē
cum ita constitisset exercitū discessit
ad montē dīnq; simul & ihm credidit
expeditum. Miscebant^{ur} hostes & in ma-
nibus erat bellum fiduciaq; & uiribus
utebant^{ur} inuicem. Donec itaq; moy-
ses man^{us} ad celum extenderet. hebrei
cōpmebant amalechitis. Cūq; laborem
ex defacto inuū moyses ferre non pos-
sit. quoties eas deponebat. Cotiens
hebreos p̄dere contingebant. Iussit
frēm suū aarō & sororis marie uirū
nomine. ur^{us}. sibi adistere ei^{us}q; manus
exutq; latē cōtinere. Quo facto. he-
brei amalechitas fortit^{er} deuincebant.
Victoriā q̄ obtinā. atq; p̄fectam nrih
abueire maiores inferentesq; sibi bella in-
cer^{unt}. Deuincentes namq; exercitum hos-
tium maxima diuitias possiderunt.
Cum uero pacifica p̄. uictoriā moyses op-
tulisset. hostia^m p̄duxit ordinatum ex-
ercitum. & trib^{us} m̄sibus p̄quam moū
egyptū: uenit ad montē sinā. Cui
raguel s̄c̄ audies ei^{us}. felicitatē liben-
t^{er} occurrat. & moyses excipiens cū eo
sephoram uxore suā & filios delecta-
tus est. in ei^{us}. aduentu. & facto sacri-
ficio: epula^m copiosissima^m p̄p̄lo ministra-
bat. iuxta rubum q̄ flammā ignis euasent

Uider^{et} raguel moysen inrerū multitu-
dine constitutū cunctis aduentibus
ad eū. ut lites decederet postulantiū.
sumēs ei^{us} solū s̄c̄sū docebat que oportet
ret eum facere. Cōsiliūq; dabat quate-
n^{us}. minor^{um} quidē rerum curam aliis
committeret. Demaiorib^{us} aut^{em} ualu-
tem plebis ipse tantūmodo p̄uidet.
Hec enī raguel monente moyses li-
berit^{er} excepte. & scdm ei^{us}. modi dictū.
disposuit eis p̄dena milia uiros. Dein-
de p̄ mille. Post h̄ diuidens eos p̄ quin-
gentos. Rursus p̄ centū. Deinde q̄n-
qua genos. alia p̄ triginta. Rursū per-
uicenos & denos. Ipse uero admonitum
sinā iturum se eē dicebat tamq̄m cū
dom^{us} mansur^{us}. & aliqd habeo. ut ille p̄-
cipies ad eos itare meatur^{us}. Hec cum
dixisset ascendebat in monte sinā.
hebrei siqdē scdm moysi mandata. ta-
bnaacula mutauer^{unt}. & ad radicē montis
adp̄hender^{unt}. Elevantesq; intes sua^m ad
dīm. sustinebat ducē purgantes seme-
tipso^s. Hec non & acobitu mulierum
diebus tribus. sic eis ipse p̄dixerat.
absq; timentes. & duob^{us} quidē diebus
erat iēput^{us} cōstituti t̄cia udie anteq̄m
sol ornet^{ur}. nūb^{us} opuit cunctū hebreor^{um}
exercitum. & fulgora facta sunt uenti
que uehementes pluuiam nimā conci-
tantes. & conuersiones erat ualde tri-
biles & clangor aurib^{us} reddat^{us} ualde
trebat hebreos. Sed & moysen iraderp
isse putabant. Cum uero ita consisteret
apparuit moyses let^{us}. & nimis exultans.
qui formidine habens abstulit & defuturū
mediora p̄misit serenq; repente ip̄us
secut^{us}. ē aer. In paululū fuerat contur-
batus. moysen adueniente reuersus est.
Conuocauitq; p̄p̄m in ecclia ut audirent.
que illi dixisset. dī. f̄stans in excelsiorem
locum unde eum om̄s audirent ait.
O hebrei ad di namq; ego ueniens uultum
incorrupte uocis auditor effect^{us}. sum. Il-
le enim pro uro genere s̄c̄p̄ ē cōntrari solli-
cit^{us}. Cum hec dixisset edixit p̄p̄m cum
mulierib^{us} & infantib^{us}. ut dīm ip̄sum sibi

abstinentes

loquentē audirent. Omnesq; audiebant
uocem ex alto uenientem ad uniuersos.
itaq; ut nullus effugeret. & uerbaq; dē
quē moyses induabatur tabulis scripta
dereliquit. fas nobis non est scdm unū
quēq; sermonem. Aptē depromere.
Docē itaq; primus sermo quia dī ē unū.
& hic solummodo ē colendus. Sed sicut autē
iubet nullius ammat factam imagi-
nem penitē. adorandā. Tertius uero
ut p dnm in nulla redebeat aliquis
frustra uirare. Quartus seruandas sep-
timanas cum ab omni forent ope cessa-
turi. Quintus uero parentes honoran-
dos. Sextus. abstinendū a caede. Sep-
timus uero nō ad ulterius. Octa-
uus autē furtum non faciendum.
Nonus. falsum testimoniū non dicen-
dum. Decimus. autē nulli alie rei h-
abendam ēē cupiditatē. & plebs qui-
dem cum audisset gaudens in hisq; pre-
dicta sunt. A congregatione disces-
sit. Succedentibus uera diebus adue-
nientes ad tabernaculū poscebant h-
abeo. & iam legis sibi adeo debere
pferri. Moyses itū in monte sinā.
conscendit uidentibus hebrei. Cūq;
illuc tardaret. In quadraginta dies
habeis. asuerat. timor inuasit hebreis.
Nemo yses aliquid protulit. Cūq; iam
quadraginta dies transissent & tota-
diem noctes adstaret nullo cibo par-
ticipat omnibus consueto & gaudio
dui apparent totū cōpleuit exercitū.
¶ uidentia dei qm circa eos habet ex-
posuit. & tabernaculū qualē sibi dī
fieri uellet iqdē scēder ad eos p se ueni-
ret. ut iam migrantes exinde eum
portarent. Fiet inquit tabernaculū
insursum & opib; quē monstrauit uob. ipse
& cū h dicitur. duas tabulas eis hostē-
dit habentes scripta illa decem ūba
legis in utq; quia erat in eo conscrip-
tione manū dei. Illi uero gaudentes
in hisq; uidebant & audiebant ap-
cipe. qua possent eū laudare studii
sui munificentia non cessabant.

Sed deferrebant argentū simul & aurū
& aes. ligna q; & magnam ualde mat-
eriam quē nequāquam potuissent putre-
dinem uiolari. Caprarūq; pilos &
ouium pelles. alias quidem iacincto
alia ū coccino. alia purpurea flore
tinctas. alia ū albū colore pbeantur.
lanasq; pdictis factas colorib; & linū
bissimum lapidesq; insertos auro. Pe-
cudumq; multitudinē offerebant. Ex
talinaq; mater tabernaculū fabrica-
tum ē. & atriū quidem pū insuratum
est. Latitudinem quinquaginta cubi-
torum centū ū longitudinem. Tabulas
q; ad instar colūnarū statuit eras
quinque cubitorū habentes altitudinē
in utq; latere. Tabernaculi. Viginti lon-
gum placum quindecim. Anuli autē
tabulis singuli in erant & capiti tabu-
larum argentea bases autē de auro.
pfrontē ū inde ingressus erat colūne
stabant ex auro facte numero quinque.
& omnē quidē templum sem uocabat.
Quod ū erat. utriusq; sem scī. Cortina
autē erat speciosa quasi florib; uniuersis.
facta ē autē & arca deo. ex lignis natā
fortissimis & quē nequāquam putridi-
nem sustineret. Quē hebraica lingua
uocabant erhon. Constructio erat
huiusmodi. longitudinis quidē quinque
palmos. Latitudinis triū & auro
purissimo tegebatur intus & extus.
cuius. P utriq; ūlat. longitudinis eius
anuli erant aures bini & p eos uectes
deaurati. ut quāq; op. ēēt p eos archa
moueretur nō enī in ueloculo s; asac-
dotib; portabat. Sup tēgmen ū eius
herant figuraciones due q; hebrei
cherubin appellant. In hac g arca
duas tabulas condidit in quib; & fue-
rant ūba cōscripta. & hāc mādto
conlocauit in templo & mensam posuit
p xime longitudinē quidē habentem
duos cubitos. latitudinē ū uno &
altitudinē triū palmos. & duodecim
panes azimos in eam ponebant. &
panes autē ponebant due fiale aures

ture plene. Post dies autē septē iterum
panes alii portabant die quia nobis
sabbatū appellat. Cont faciem iūstiaerat
candelabru exauro factū fuisse pond
habentē in nascentum. Qd̄ hebreidi-
cunt cinchares. greca lingua inter-
pretat talentum. fecit autē & sperulas
alilia cuculantis & scyphus. Erantq;
homia septuaginta. Erat autē iactare
ante tabnaculum cōstitutū & ipsum
q̄q deligno iūstia uni. cuiq; latit. Iūq;
cubitoz. Altitudinē ū trum. exorna-
tum ex laminib; aeris. Diuiso autē po-
nebant ibi. fiscinule fiale. forcipes.
& scyphus. & alia. uasā quācūq; ad sa-
crificiū fuerant facta omnia erant au-
rea. facte sunt autē iūstia dotib; uestes.
uoctesq; ad sacrificia sacerdos iūstia puri-
ficabatur. Lex enī sic fieri iūstiaerat.
Siquis ū tabnaculi expositione confide-
ret. & sacerdotile consideret uestem &
uasā quib; utimur ad sacrificia cele-
branda. Et legis latorē iūstia sacrum
agnoscit frustra nos ab aliis blasfema-
re p̄cipiet. Tabnaculū namq; trigin-
ta cubitoz. trine diuisum in quo duā
partes sacerdotibus cunctis distribuit.
Terram & mare significat. H omnia pres-
ibilia cunctis sunt. Terciam uero par-
tē soli deo dicant. Et oq̄ celo inaccessi-
bile sit hominib;. Sup mensam uero
xii. panes positi significant annum
iūstia mensū. Buss; enī trām. declarat
eo qd̄ lūm. orat̄ ex ea. purpura uero
mare eoq̄ pisciū sanguine coleretur.
Aer autē uoluit significare p̄iacinētum.
Quacūq; ē. ignis iudicium. Igit̄ dū
p̄dictarū rerū tūm; eueniss;. Non
dum ministeris sacris muneribus
dedicatis adstaret d̄s moysi & sacerdo-
tum aaroz fr̄i dari eū p̄cepit qui-
app̄t uirtutis op; oib; honore iūstiaior
habet. Habebatq; aaroz filios quatuor.
nabath. abuth. eleazar. & thannan.
Ita siquidem itabnaculū ministrabat.
Omniū ū que facta sūt optimi opiphi-
ces erant. Besebhel. & heliab. Omne

19
tēp. ad op. faciēdum t̄nsit iūstiaib;
septē. Ep. h̄ ex quo egyptū relinq̄rāt
p̄mos ann; implet. ē. In eo ante uero
anno scdō. Mense m̄san in nouo m̄se
tabnaculum consecrarūt. Impositis
hostiis sup altare. Rep̄te ex eis p̄o-
tanens. ignis accensus est & simili fla-
ma fulgoris cor̄cationis emicuit &
omnia que erat sup altare consūpsit.
Contigit autē p̄h & aaron calamitas
quedam. Qui tam fortit̄ tolerauit
qm̄ & circa animo fortis erat & hūo-
luntate dei puenisse iudicabat. Ex
quorū namq; ei. filio. q̄s iam dixi
duos seniores nabath et abuth por-
tantes sup aram hostia non quā dix-
erat moyses. s; quib; p̄mit̄ utebant̄
subito ēcremati sūt igne sup eos mag-
no impetu ueniente & p̄pectora fa-
ciesq; eorū inflamate ita ut nullus
eū uolūisset extinguere. & illi qd̄
ita defuncti sūt moyses autē iūstia
pagē eorū & fr̄s portantes corpora
revert̄ castra deducēte honore congruo
sepelire. Tulitq; eos plebs nimirū
amare. Cū ū circa legis lationē omnia
moyses p̄feciss;. Ad exercitū militaris
iura cūstus ē. Abens in animo bellicas
causas adtingere. Precepitq; p̄ncipi-
b; tribui p̄ter tribui leui. nūmū
pugnare ualentū p̄fecte cognoscerent.
Leuit̄ enī sac̄ti erant & ministerio
alio fulgi n̄pōtāt. gminatione itaq;
facta inuenta sūt milia sexcenta.
& tria. & sexcenti quinq; ginta qui
potuissent arma p̄ducere a uicesimo
anno usq; ad quinquagesimum proleu-
tamen elegit int̄ principes tribu-
manasē filiū ioseph. & essaym pro
ipso ioseph. Hec autē fuit supplicatio.
iacob. Sacrificauit autē moyses tūc
prius post discessum ex egyptum q̄ pasca-
d̄r in desertū. & post paululum pro-
cedens a monte sinai. Venit ad locum
q̄ d̄r. esermhot. Vbi multitudo rur-
sus seditionem fecit accusando moy-
sen. & necessitatis p̄fectus sui dicēdo.

& quia de terra bona ei suavis; exire & cum illa perdidit per felicitatem quam sepmiserat brebiturum diuisis miseris tenerent adstricti. & aqua priuata & sicotigerit ut etiam manna defecerit essent sine consolatione patrum. Moyses itaque confortans eos tali dispositione de iectos licet turpiter abesset. fuisset contumeliam passus. tamen permisit esse carum multitudinem perbiturum. Non uno die si plurimi. illis autem non credentibus & dicente quodam unde possit hanc tantis milibus que perduximus ministrare. Dominus inquit. & ego licet mala audientes auobis non tamen pro uobis recedem. operantes & istud non tarde perueniet. Cumque hec dixisset coturnicibus repletis. omnis exercitus. Colligebantque eas circumadstantes. Dominus autem non tarde hanc reddidit hebreis iniuriam & maledictum in se commissum. Non parua siquidem multitudo eorum mortua est & locus ipse cognominatus. campo chaba. Quod inter preterit desideris sepulture. Deducens autem eos exinde moyses iterum que uocatur conuallis iuxta chananeorum terminos elegitque exploratores. xii. notissimos uiros unum de unum quemque tribu qui circum euntes omnem terram chananeorum a partibus circa egyptum iacentibus usque ad ciuitatem emathin & montem libano peruenirent namque terrae & incolarum hominum considerantes ualde reuersi sunt quadraginta diebus. omne hoc opus explentes. in super & fructus quos ferebat illa transportantes. Discientesque ciuitatis muris ualde fortissimas & ambitus earum quidem munimine roboratas. In hebron autem & gigantum plebem se uidisse dicebant. Illi autem ex his qui audierant possessionem terrae illi. sibi difficile iudicabant. Solutusque consilio cum uxoribus & filiis lugentes degebat. tanquam dominus nihil eis ope. sed tantum uerbum promitteret. Rursumque moysen increpabant

& in clamabant ei eisque fratres adque pontifici deliberationem habentes interfecto moysi. & aaron ad egyptum demum remeare. Unde autem exploratores. Ihs filius naue detribu efrem. & caleb detribu iuda. metuentes in medio processerunt tenebantque multitudinem considerare supplicantes & neque dominum falsitatis arguere neque credere huiusmodi prore. Non uere de chananeis dicta uidebantur. Sed sibi potius quia ad felicitatem & possessionem bonorum eos decertant inuenerant. Quando neque montium magnitudo. neque altitudo fluminum uirtutem colentibus effectum potest impedire. Maxime cum de securitate perbat & eorum pugnatorem existat. & illi quidem dicentes hec nitebantur iterum populum mitigare. Moyses autem & aaron iterum perstrati rogabant dominum. adstetit autem nubes stans super tabernaculum significauit dei presentiam. Moyses autem iam confidens in media adstetit multitudinem. Dominus namque per motum per eorum pandebat in iuriam percepturos fore supplicium non quidem delecto digno si quale patres per correptionem inferunt filiorum. Cumque transisset in tabernaculum coram deo. pro futura eorum perditione deflebant. ut non ob hanc causam perdere omnes neque eorum extinguere. genus. Respondenti ergo deo chananeorum terram non eos esset potius neque ei. felicitate letitios. sed etiam sine domibus & ciuitatibus in deserto quadraginta annis esse in exitu. & hanc penam eos pro iniquitate solutionis. filius autem uris dicebat dominus terram daturum se commisit illis participatum bonis & dominos eorum foreque uos ipsi uobis inuidisti accipe. Cum hita moyses diuoluntate dixisset in tristitia & erupna multitudo conuersa est. Rogabantque moysen ut eis spicuum faceret dominum. Dominus enim adstans moysi sermonibus ei. uincens uinci multitudine preparauit. itaque in calamitatibus incidentes mirabilis itaque uirtute & fortitudine uir ille fuit ad credendum sibi de quibus cumque populo audire. & non solum tempore quouis se etiam nunc est. Nullus enim hebreorum

qui nō tanquā pſente eo & caſtigante:
ſi forte ſit moribꝫ iꝓpoſitꝫ obediāt ſanc
tionibꝫ eius.

EBREOS ITAQUE DESERTI MORESTA

adque difficilis cogebat
& iam prohibente deo adqꝫ
achananeos accedere non
enī adqueſcebat.
moysi ſermonibꝫ
obedire: ſ; & iam
p̄ter illuſ uolū
tate ſupare ſe h

hoſtibꝫ exheſtımantes p̄liari cont cha
naneoꝫ adgreſſi ſunt. Illi ſiquidē eorꝫ non
ob timpeſcentes inuaſione ſemultitudine
eoſ fortitꝫ exceperunt. & hebreorꝫ multi
tudine ſunt intꝫ p̄ti reliqua uero milia
cohortis eorꝫ ſoluta eſt. Sectatꝫ turpiter
itabnaculū confuger. Moyses aut uident
ſuos p̄dione compreſſos. & metuentꝫ nec
uictoria confidentes inimici ſup eoſ acce
derent. Iudicauit exercitum in deſertū
p̄cul achananeis educere. Igitꝫ quod in
magno contigit exercitu & p̄cipue ap̄
eoſ qui merumꝫ calūniatores & mob
edientes exiſtunt h etiam uident euenit.
Moyses oblitꝫ malorꝫ licet paulominꝫ ab
eiſ fuiſſet occiſus p̄ciuiſ p̄ciibꝫ nihil
maligꝫ dꝫ ſuſtinere p̄miſſe licet legis
latoꝫ ſui contumeliuſ adſeſſent.
Coreb hebreorꝫ & genere nobilꝫ & habun
dantꝫ diuitias. & lingua facile. & ad per
ſuadendum plebem nimis idoneuſ.
Vident moysen in honore maximo. conſ
titutum. p̄muidia grauitꝫ h ſerebat.
Clamabat qꝫ dicentꝫ. xē crudeli moysen
glām ſibi met aucupatū. & hanc p̄cali
ditatem adquiſiſſe & contra legiſ
aaronꝫ fr̄i ſac̄dotū dederit. Ego h
uultioꝫ ſum accipere genere quidem
ipſo conſiſtens quo moyses. Diuiciſſi
& forma potentioꝫ. Si uero maior tribus

20
queritꝫ. Dignū eſt ut iuben tribꝫ p̄ciꝫ
honoretꝫ & hunc accipiant. dathan
& habiron. & ſalaſ p̄cedente uero
ſermone ad multos & creſcentibꝫ audi
toꝫ contra derogationē aaronꝫ nimis
exercitꝫ. agitatꝫ eſt erant enim con
cordantes cum coreb ducenꝫ quinqꝫ
ginta priores. Tunc itaqꝫ p̄p̄t ut e
tiam moysen lapidarent adgreſſi eſt.
Vante tabnaculū dei clamabant
oimꝫ. Exeat tyrannuſ & p̄p̄s ab eiꝫ
ſeruitio liberetur. qui ſub occaſione
dei uolenta mandata p̄cepit. Moy
ſes autꝫ cū derogatione coreb p̄ſente.
& iam irritatum p̄p̄m non exepauit.
Ad coreb autꝫ clamantꝫ. in inquit. oc
core. & tu & uſiꝫ quiſqꝫ hoꝫ hunc hono
re non priuo. ſ; hunc p̄bare uultꝫ dꝫ
qui pro uobꝫ eidebeat hoſtiaꝫ ymmo
lari. Igitꝫ aſeditione huiꝫ modi turba
quieſcite. Mane uero hoimꝫ qui ſac̄do
cū queritꝫ turibulū ſinguli p̄teſ
tates. auris domibꝫ cūmiamate.
Nec non & aaronꝫ arbitꝫ intꝫ eſſe na
dicandū. Cū & eiꝫ dem ſit generis &
in nullo poſſit derebꝫ ſac̄dotuſ iſte oꝫ
pari. Conuenientesqꝫ paritꝫ coram oimꝫ
p̄p̄o i cenſum facite. & cuiꝫ cumqꝫ ur̄m ſac̄
ficiū ſuauē iudicauerit dꝫ hic uobꝫ ordi
nabitꝫ ſac̄dos. Altera uero die cuncti con
gregati ſunt in ecclia. Vt ad eēnt ſac̄ificio
& electione de ſac̄docio con certantium
Moyses autꝫ miſſis ad dathan & habiron
miniſtris eoſ ſc̄dm conſtitutum uenire uſſit
& ſac̄docū expectare. cum ū nec obedire
eoſ mincū retuliſſent nec uelle dicerent
moysi quaſi contra omnem p̄p̄m maligne
creſcente ſuccumbere. Audiens hec ab eis
moyses ſequi ſemaiores natu p̄cipiens hibat
ad dathan & habiron. Dathan autꝫ & qui cū
eo erant cognoscentes moysen cum nobilibꝫ
p̄p̄i ad ſe uenire. accedentes cum uxoribus
& filiis ante tabnacula reſpiciebatꝫ quid
moyses eēt facturꝫ. Erant circa eoſ ſimili
conſtituti. ut ſi uellet aliquā uolentia
moyses facere uindicarent. Ille uero cum

uenit. sed in proximum. man. ad celo
ten. dens ait. Dñe celi et t're & maris.
Tu eni mihi meoꝝ meoꝝq; actui fide
lissim. testis existis qm̄ om̄ia tua uolu
tate feci. Tu fugientibꝫ p̄buiisti uiam
misericoꝝ dñi in om̄ibꝫ faciens neces
sitatibꝫ hebreoꝝ. Esto n̄is & his uerbis
auditor & tinoſti quia nullum munus
ego contra iusticiam habebreis acce
pi. nec condepnau. p̄pter diuitias pau
pratem. neq; contra uniuersitatis le
sionis conuersat. sum. Qui nunc in ex
traneis meoꝝ studioꝝ suspiciosus in
cupi. tanquam te non iubente. sed
mea potius uoluntate sacerdotum de
derim aaron. Ostende parit̄ nunc q̄a
om̄ia tua prudentia gubnant iun
dica in abiron & dathan. quippe de in
sensibilitate condepnant. Hō eos co
muni modo faciens transire ad uitam
S. deglutiat eos simul & generationē &
substantiā eoꝝ t̄ra quā calcant. Hec
eni erit tue uirtutis hostensio. E nū
m. eo dicente simul infente. Repen
te quidē t̄ra commota est. Ep̄s autem
cuncti expaue. T̄ra sc̄issa est. & om̄ia
que cuq; erant illis gratissima in eas
proisus aborta quibꝫ sic ext̄minat̄.
ut nec concurrent. quidam illud ag
noscere. Mox ap̄tio sup̄ eos t̄re reduc
tā ē & ita red integrata. q̄si nihil eoꝝ que
p̄dicta sunt. factum ēē uideret. Igit̄
moyses uocauit eos quidē sacerdotio
cōtendebant p̄pter sacerdotum p̄bationē.
conuenientibꝫ aut ducenis. & quinq
ginta uiris qui p̄pter patrum uirtu
tē honorabant ap̄lo. Accesser̄ quoq;
& aaron & core & ante tabernaculum
os sc̄ificabant inturibulis que ferebāt.
Ignis uero repente tunc. effulſit q̄ntū
nulli opifex uidit. Quo ueniente sup̄
eos cum ducenis quinquaginta & core
simul ext̄incti sunt. ita ut etiam neq;
c̄pra eoꝝ alicubi uiderent. Solus aut
libat. est. aaron nichil ex igne l̄sus
qui utiq; adeo uidebat̄ electus. Moyses
aut iussit eleazarū aaron filiū turibula

eoꝝ circa altare aeneum collocari. ut
in memoria essent futuro generi que illi
sunt qui putabant uirtutem dei posse de
ludere. & aaron quidē iam non mune
re moysi pontificatum se habere credebat
sed dei uictio pontificatio eius ipsi h. *(firme)*
onore fruebat̄. Sedicio tamen neq; ita
cessauit. Simulco magis augebat̄ & crude
lius aderescebat. Moyses aut̄ diu p̄to in
tumultu constituto patient̄ audiebat
metuensq; nequid iterū seditionis emer
geret & magnum malū aliquid p̄ueniret.
In ecclia multitudinē congregauit & sus
tinens audiebat. Hoc aut̄ solū p̄cipibꝫ
tribui p̄dix. Ut nomina tribu suarū
uirgū inscripta portarent. Nam etiā
sacerdotum habiturū in cuius uirga
d̄s indicū gl̄a designasset. Portauer̄
ḡ om̄s alii uirgas aaron scribens in
uirga sua tribu leui easq; moysen
in dei tabernaculum collocauit. Alia
ū die protulit uirgas in quos cema
te moyses accepit in eo. Per mansisse
uidebant̄. De aaron aut̄ uirga ger
minet ramos ore & fructū speciosū
amigdale ex eo ligno processisse mira
bantur. Tunc obstupescerent. huiꝫ moti
uisionem & licet aliquod fuisset odium
qua moysen & aaron. hoc continuo re
linquentes mirare cepunt. hebreoꝝ itaq;
sedicio licet multo tempore diguerit.
h̄tamen modo quieuit. Igit̄ moyses
leuitarū tribui futuram deo ap̄lis
& miliciam segregauit neq; op̄ia &
questū necessarioꝝ ad uitam p̄sentem
essen circa sacrificia negligentes iussit.
q; ut dum sc̄dm̄ uoluntatem dei chana
niam t̄ram optinerent hebrei leuitis
octo & quadraginta ciuitates bonas &
p̄cipuas distribuere. Sed & t̄ram ante
muros duoy m. lūi cubitoꝝ ad eoꝝ per
tinere d̄scripsit. Sup̄ hec aut̄ ap̄p̄m
cōstituit annoꝝ fructuum. decimas
ipsis leuitis sacerdotibꝫ que p̄bere.
Cum h̄ moyses constituisset surgens cum
om̄i exercitu ad minos idue meuenit.
& legatos ad regem idumeoꝝ misit.

poscens uiam sibi concedi quā se confid-
bat accipere. nullum cū nihil lederetur
sine dubitatione p̄bere. ille uero hūque
amoy si perēbatur non consentiens neq;
uiam cedens s; castra metat. occurrit.
p̄bitur. eos. Moyses autē dī fieri pugne dū
mucum non uissit; recēbat p̄desertum
faciens iter. Tunc itaq; sororem eius
maria uitę suę acceptę. Cū quadra-
gesimum impleset annū ex quo egyp̄ti
dereliquit sepelirę; eā in monte quiuo-
catē sin. Post quā uero ap̄t mortē sororis.
post luctum purgatio facta ē. Duxit
p̄lm p̄desertum & parabiā uenit ad
locum quē arabes metropoli putant.
Prīmū quidem arcam nominatū quę
nunc petra uocatur. Hic itaq; cum
ēet excelsus mons ascendens in eū aaron
moysi sibi manifestante quia mortuus
ēet. Exiit. pontificali stola tradidit eā
eleazar filio mortuus ē p̄to cum uiden-
te. Ipso quidem anno quo soror uidebat
ēē de funeta. Cum uixiss; annis tribus.
& triginta & centum. Defunctus ē autē scdā
luna mensa sabat. Lux autē om̄s p̄ls
dieb; triginta. Sumens igitur exinde
moyses exercitum uenit ad fluum
arnon qui de montib; arabie descendēs.
& p̄ totum desertū fluens instangnum
asphaltum arripit. Diuidens moabi-
dem & amonitidem. Hanc ē trā fructi-
fera & hominū multitudinē noui sibi
nascenciū alere copiosa regi. ad segre-
gem ei. regionis moyses misit p̄to
uia petens. ut sederib; quib; uellet ille
credere factis in nullo lederent. neq;
trā neq; qui sub eo constituti ēē uide-
bant s; etiam uenalia p̄to sub p̄cio
fore uendenda. Sed autē hec negans
ap̄rui armauit exercitum ut hebreos
arnon fluuiō transire p̄biberet. Tūc
moyses consuluit dīm si pugnare p̄mit-
tere. Cūq; dī uictoriā p̄o misiss; fidu-
tialit ipse ad certam uenit. Prima ergo
congressionē non tolerantē amoy in
fuga conuersi sunt. & disrupti fugiebāt
ad ciuitates ualde munitas. hebreiū.

24
p̄bitur. et nequaquam se confidit
bat accipere. nullum enim nihil lederetur
sine dubitatione p̄bere. ille uero hūque
amoy si perēbatur non consentiens neq;
uiam cedens s; castra metat. occurrit.
p̄bitur. eos. Moyses autē dī fieri pugne dū
mucum non uissit; recēbat p̄desertum
faciens iter. Tunc itaq; sororem eius
maria uitę suę acceptę. Cū quadra-
gesimum impleset annū ex quo egyp̄ti
dereliquit sepelirę; eā in monte quiuo-
catē sin. Post quā uero ap̄t mortē sororis.
post luctum purgatio facta ē. Duxit
p̄lm p̄desertum & parabiā uenit ad
locum quē arabes metropoli putant.
Prīmū quidem arcam nominatū quę
nunc petra uocatur. Hic itaq; cum
ēet excelsus mons ascendens in eū aaron
moysi sibi manifestante quia mortuus
ēet. Exiit. pontificali stola tradidit eā
eleazar filio mortuus ē p̄to cum uiden-
te. Ipso quidem anno quo soror uidebat
ēē de funeta. Cum uixiss; annis tribus.
& triginta & centum. Defunctus ē autē scdā
luna mensa sabat. Lux autē om̄s p̄ls
dieb; triginta. Sumens igitur exinde
moyses exercitum uenit ad fluum
arnon qui de montib; arabie descendēs.
& p̄ totum desertū fluens instangnum
asphaltum arripit. Diuidens moabi-
dem & amonitidem. Hanc ē trā fructi-
fera & hominū multitudinē noui sibi
nascenciū alere copiosa regi. ad segre-
gem ei. regionis moyses misit p̄to
uia petens. ut sederib; quib; uellet ille
credere factis in nullo lederent. neq;
trā neq; qui sub eo constituti ēē uide-
bant s; etiam uenalia p̄to sub p̄cio
fore uendenda. Sed autē hec negans
ap̄rui armauit exercitum ut hebreos
arnon fluuiō transire p̄biberet. Tūc
moyses consuluit dīm si pugnare p̄mit-
tere. Cūq; dī uictoriā p̄o misiss; fidu-
tialit ipse ad certam uenit. Prima ergo
congressionē non tolerantē amoy in
fuga conuersi sunt. & disrupti fugiebāt
ad ciuitates ualde munitas. hebreiū.

propheta et nequaquam se confidit
bat accipere. nullum enim nihil lederetur
sine dubitatione p̄bere. ille uero hūque
amoy si perēbatur non consentiens neq;
uiam cedens s; castra metat. occurrit.
p̄bitur. eos. Moyses autē dī fieri pugne dū
mucum non uissit; recēbat p̄desertum
faciens iter. Tunc itaq; sororem eius
maria uitę suę acceptę. Cū quadra-
gesimum impleset annū ex quo egyp̄ti
dereliquit sepelirę; eā in monte quiuo-
catē sin. Post quā uero ap̄t mortē sororis.
post luctum purgatio facta ē. Duxit
p̄lm p̄desertum & parabiā uenit ad
locum quē arabes metropoli putant.
Prīmū quidem arcam nominatū quę
nunc petra uocatur. Hic itaq; cum
ēet excelsus mons ascendens in eū aaron
moysi sibi manifestante quia mortuus
ēet. Exiit. pontificali stola tradidit eā
eleazar filio mortuus ē p̄to cum uiden-
te. Ipso quidem anno quo soror uidebat
ēē de funeta. Cum uixiss; annis tribus.
& triginta & centum. Defunctus ē autē scdā
luna mensa sabat. Lux autē om̄s p̄ls
dieb; triginta. Sumens igitur exinde
moyses exercitum uenit ad fluum
arnon qui de montib; arabie descendēs.
& p̄ totum desertū fluens instangnum
asphaltum arripit. Diuidens moabi-
dem & amonitidem. Hanc ē trā fructi-
fera & hominū multitudinē noui sibi
nascenciū alere copiosa regi. ad segre-
gem ei. regionis moyses misit p̄to
uia petens. ut sederib; quib; uellet ille
credere factis in nullo lederent. neq;
trā neq; qui sub eo constituti ēē uide-
bant s; etiam uenalia p̄to sub p̄cio
fore uendenda. Sed autē hec negans
ap̄rui armauit exercitum ut hebreos
arnon fluuiō transire p̄biberet. Tūc
moyses consuluit dīm si pugnare p̄mit-
tere. Cūq; dī uictoriā p̄o misiss; fidu-
tialit ipse ad certam uenit. Prima ergo
congressionē non tolerantē amoy in
fuga conuersi sunt. & disrupti fugiebāt
ad ciuitates ualde munitas. hebreiū.

predamq; sumebant multamq; copā
habuerunt extrā illam. Tunc igitur
exercit. sine t̄pore iam captis hostib;
egrediebāt ad epulas. Cūq; res ita ille
consisteret israhelitis. instabat agga-
ladine & galadinitib; rex ducens
exercitum copiosum. & festinans quidē
tamquā solatiū amicoy p̄biturus de
libat. congregi cum hebrei putans
se p̄ualere. Cūq; fuiss; spes sua decept.
& ipse bello mortuus & erans eius exer-
citus ē pempt. Moyses autē iaboc
fluuiū transiens regnū ag regis per
ambulabat ciuitates destruens & om̄s
inhabitatores occidens. Og autē regis
magnitudo & pulcritudo fuit ueh-
emens qualis est paucor. Erat autē
manu fortis ut opibus uirtutibus
magnitudo & pulcritudo corporis
uideret equalis. fortitudinis uero eius &
magnitudinis expti. Quilectū eius
tulit incuitate rabatha factum est
ū ex ferro quatuor cubitoꝝ latitudinē
habentē. Longitudinē uero duplicem
& unū cubitū fortiorē. Hoc igitur ca-
dentem hebreis magna sudicia ē con-
cessa. Ham. lx. urbes dare nimis
munitas illiq; subditas tenuer. Predaq;
copiosa. & seorsū singuli & communit
om̄s adepti sunt. Moyses itaq; castra
metat. dux exercitum ad iordanem
circa magna campestria contra hiericho
ciuitatē opulentissimā & palmā atq;
balsamum fere copiosā. Ceper autē
p̄m ēē israhelite & desiderium habere
bellandi. Porro moyses cum paucis dieb;
deo pacifica hostias immolass; p̄lmq;
epulam feciss; partē quandam. Arma-
toꝝ misit qui trā madianitarum

explearent, & eorum patriam obsiderent.
Causa uero bellandi aduersus eos
huiusmodi fuit. Balac moabiturum
rex cum amicis patris habere
eum locum, et in machinis, et
in his, et in tanto cimento
esse. Alia legatione aduadantur
du esset quidam abensate, et

22
p'darur illoz tepoz. ut ueniret qua-
tenus p'dicionem iustitiam male-
dictionis efficeret. Qui uenientes lega-
tos suscepte largitate eis hospitalitate
exibuit. Consuluntq; dei uoluntatem.
Cumq; d's impedimentum eoz uoluntate
fecisset ad legatos redire. Dm resistere
sua uoluntate dicens. exercitu quo ma-
ledicendo eum uenire rogabant esse do-
minis amabile. Suadebatq; simul ut
p'pter hanc causam inimicitias suas abis-
raelitarum gente suspendere balac u-
misit itum ad balaam. Cum ille studet
aliquid iuris illis p'stare denuo consu-
luit dm. Qui uolens eum rem exp'mto
probare iussitq; legatis i aliquo cont-
dicere. s; cum eis ire. Qui ar bitrat dm.
hec non p' deceptione iussisse mox ibat.
Anglo aut scō ei occurrente p' uia inq-
dam angustissimo loco qui erat accidet
gladio bis acuto asinus in quo balaam
sedebat. intelligens diuinū eius spm
de clinauit balaam ad unam macerā.
Nonsentens plagas qua' ei balaam in-
ferebat. Cū u' insisteret angls asina p-
cussa uoluntate dū uocē loquentis -
emisit acūsans balaam uelut iniustum.
Cumq; balaam asine humane loquente
p'turbaret palam etiam angls apparu-
it. eūq; increpare de plagis asine cep-
tāquam non esset hec culpa uinū: sed
qd' ei'at cōtra dī uoluntate fieri p'hibet.
Metuens aut balaam studuit remeare.
s; d's eum confortauit ut iret. Precipies
ut quicqd' ei'. m'nte poneret. h' ille mani-
festare. & ille quidē cum hec d's iussit;
uenit ad balaam. Rege uero decenter
cū ualde suscipiente petebat ut ducet.
ad quondam montem consideraret
quem admodū hebreoz constitutus eet
exercit'. Balac aut ipse p'sededuat.
p'p'iam cū regio ministerio in montem
qui supra eoz caput uidebatur existē.
Ab erat enim ab exercitu stadiis. lx.
Vidensq; eos ille p'cepit ut septē aras
rex constitueret & totidem tauros
& arietis ad duci iuberet. Cumq; rex

celerime ministrass; ille hec immola-
uit holocausta. Quo facto cepit edi-
uerso benedicere dicens. hic p'p'is felix.
cui dabit d's multoz possessionem bonoz
eritq; ei'. auxiliator cum legatis. Balac
aut contristato & proclamanti qd'
pacta transcen deret. Quib' fuisse alius
amicis magnis munerib' mutatus.
& cum ue. p'maledictionem hostium
cunctorū omniū beatiores eos ostenderet
At ad eum balaam. Obalac de cunctis
rebus cogitas. & putas ee in nob' detali-
b'. quicquā dicere seu tacere dū nos spū
dei p'cepit uoces & ūba que ipse uult
nobis nichil scientib' ipse emittat.
Nunc aut uenit rursus aras alias eri-
gamus & sacrificia p'ima prioribus
celebrem'. si forte flectere poterō dm.
ut me p'mittat hos omnes maledictio-
nib' obligare. Cumq; balac fieri p'miss-
set. & scdō sacrificanti nequaquam di-
uinitas. ut iustis male diceret annu-
iss; cadens p'n'. intra p'dicabat passione
regib' ad futuras. & que cūq; ciuitatib'
erant eximius uentura. Balac aut in-
dignat'. eo qd' maledicti non erant iustice.
remisit balaam nullo honore remunerato.
Ille u' iam descendens & circa transitum
eius stante ueniens p'ncipib'. que madianitarū
ualde dicens ait. Obalac & madianite
oportet me & p't uoluntate dei p'stare.
uobis. hebreoz quidē genus nulla pestis
penit' ad p'hendit. nec bella nec aliqua.
necessitas nec sterelitas fructuū t'renoy
nec aliqua eos qualitas causa corripit.
Est enī cura deo libare eos ab omni malo.
nullamq; p'mittere sup' eos uenire hui'.
modi passionem quatenus omis debeat
deprey. Vos aut quandam uictoriam
abreue temp'. adūsus eos lucrare desi-
deratis. qd' impetrabitis sibi que moneo
feceratis. filiarū uirarum speciosas p-
cipue uirgines quib' subdi & de uinci
possit. castitas inspicieciū p'p' pulchri-
tudinem honestate circa eoz exercitiū
p'xime distinate. & supplicantib'. eoz u-
uenib'. ut eay complexib'. misceantur.

percepte. Quatenus dum eos concupis-
cencia uiderent obligatos deserat.
Rogantibusque manere eas non primi-
tus annuunt quam eos leges patriae
relinquere iubeant simul et honorem
dei qui eas posuit eas. et madian-
itarum colere ritu cogantur. Sic enim
illis indignabitur deus. Cumque huius ille
dixisset, abcessit. Madianites uero dum
misissent filias suas. sic ille monue-
rat hebreorum iuuenes capti sunt pul-
critudine puellarum et ad eos conloquia
uenientes rogabant quatenus earum
pulcritudine fuerentur. At ille libe-
ter huius uerba suscipientes consenserunt eis.
obligantes eos amore suo. Quibus dum
concupiscentia creuisset eos ille cepunt
deserere. Dumque illis angustia demulie-
rum discessione crudelitatis inuassisset
uberum fletibus exorabant. ne eos
ille desereret. et futuras uxores et dominas
omnium substantiarum suarum manere
poscebant. Hec autem cum uiris iuran-
di religione firmabant. Ille uero dum
eos fuitur iam captos esse cognosce-
rent eis talia cepunt edicere. Nobis
quidem fortissimi iuuenes. Domus
patris sunt. et bonorum magna possessio
parentum nihilque horum egentes ueni-
mus aduersum alloqui. nec questum spe-
ciosi corporis requirentes uiram no-
bilitatem audiuimus. sed uiros bonos
exerui quibus indigitis aduenimus
nunc quoniam dicitis circa nos abesse uos
caritatem. neque nos uiras per nos abi-
cimus. si tantum modo fidem uolumus.
fauoris uiri percipere. ut diligenter uxo-
res esse possimus. formidamus et enim
ne dum fuerimus satiati nostre consue-
tudinis deinceps contumeliosus affec-
tus adparentes nos proprios remittatis.
Rogantibus autem illis. et ut uellent fi-
dem daturos se polliceri centibus. Dixe-
runt ille. qui huius quidem uerba placent
moribus autem et uita utimini omnibus
aliena. ita ut etiam. cibos proprios
habeatis et populo cum nullo communia

necesse erit uolentibus uobis abitare
nobiscum etiam deos colere nostros. Necesse
iudicium alio circanos nostri fauoris.
nisi eosdem deos quos nos adoretis.
Nullusque culpauit uos sint re adquam
uenistis et numina utique dum nostri di-
communes sint omnibus. ut in nullo
sit ratio. Illi autem eam amore deuoti
optime illas dicere iudicantes. et seme-
tiplos tradentes uoluntatibus eam patria
ura transgressi sunt. deos plurimos
iam putantes immolare eis lege pro-
uincie apponentes cibis etiam extraneis
congaudebant. et omnes ad libidinem muli-
erum contra leges proprias. insurgabant.
Ita ut etiam ponem exercitum iuuenes
aggerent contra legem et sedicio populi mul-
to peior incederet. Denique zamarias prin-
ceps tribu simeon dum haberet choim
madianitide mulierum. duorum cuiusdam
filias uiri inter illos ualde potentem uxo-
rem. iubente ante sollempnitatem mo-
saicas. et illa magis delectaretur. effecit.
non immolando lege patria alienige-
ne nuptia eligendo. et dum hec ita ge-
rentur. moyses metuens nequid per-
accideret congregans populum in ecclesia nul-
lum equidem nominatum culpauit nol-
lentis quicquam disputatione deridere. Dice-
bat autem quoniam non agerent. dignas ea ut
suis patribus oportuna. dum libidine
arbitrantes non aduersum inferentiam.
legem esse positam. sed ad concupiscentiam
repellendam. Hec adiciebat non esse.
rationabile. ut qui casti fuissent inherere.
mo. nunc constituta inter bona tanta.
peccarent. et ille quidem hec dicens
conabatur emendare iuueniculos et
ad penitentiam eorum que gesserant reuo-
cari. Post quem surgens zamarias ait.
Tu quidem moyses uere legis. quas ipse
posuisti ex ipsa consuetudine. et per
imitationem adtribuens. Et quoniam iam
gasti frequentem hebreos qui non bene.
seducuntur. me uirique tyrannice im-
peras non habebis obnoxium. Sed
multo iusti est ut typocent. pama:

23
ris. quando eaq; oīb; indubitanter
bene se habere uident. solus extirpare
contendit. Dum hec ait zamarias di-
xiss; ppli equidem quiescebat formi-
dinem futurorū. legis latore intendens.
nolente illi supbiam ex adūso litigii
puocare. Metuebat enī nemulti ppter
luxuriam ūborū eius imitatores fac-
ti multitudinem perturbarent. Vnū
quidem dimisit conuentū. si causā ali-
potius augebat. Cūq; zamarias extir-
pauit causā mortuus non fuisse; sinees uir
& malus quidem reb; melior existens
Multorū iuuenū. & dignitate patris
transcendens qchoethaneos uniuersos
deazari sacerdotis filio nepus moysi
dolens in hisq; gesserat. zamarias. &
antequā plicentiam forcior efficeret
iniuriā ope uolens ultione inferre.
& iniquitate necresceret amplius pro-
hibere. Tunc ad tabernaculum zama-
rie ueniens ipsūq; euaginato gladio.
& quos bis simul extinxit. Iuue-
nes aut oīs qb; erat uirtutis amor
& sinees imitatores eē uidebantur p-
mebant eos qui in culpa zamarie
similes existebant. Multi siquidem
in q; gerentū bonorū uirtute pempti
sunt. Omīsq; pestilentia pierunt dō
illis post hec inmittebat langore.
Nam & qui cūq; eorū conati fuerant &
eū phibere diuenerunt magis ad inu-
riam dei eos execuerant. parit sunt
extincti. Perempti itaq; ex eorū coeti.
b; nūm; quatuordecim milia uirorū.
Hac itaq; causa exagratē moyses ad
interitum madianitarū. misit exer-
citum. De quorū plio p. paululū edi-
cemus. Narrantes primus itaq; reliq-
mus. Iustum namq; ē. legis latore
uoluntate nequāquam in h; sine laude
transire. Balaam enī qui petitus
fuerat amadianitis ut male diceret
hebreis. & h; quidem complere diuina
pudentia non pualuit. sed qd consi-
lium dedit quod hostes utentes hebre-
orū pplm pene consumerent. Moyses

magnifice nimis honorauit eius di-
uinationis ūba describens. cū pos-
sit hui; glām ppriam facere quan-
do nullus qui mendacii argueret.
testis extaret. Illi nāq; testimoniu
reddidit & eū memoriā omnia dig-
num fecit & hec quidem sic uoluerit
quicumq; considerent. Moyses itaq;
p quib; pre dixi reb; ad cā madiani-
tarum misit exercitum ex una
• quaq; tribu duodecim milia uirorū
• eligens. Quorū dūce statuit sinees
cui. secum. paulo ante memoriā.
Madianite uidentes exercitum
contrase uenire. Congregantes pro-
uincie multitudinē congressione
facta madianitarum cecidit multi-
tudo quę computari non possit nu-
merūq; transcendit. Sed reges eorū
quinq; parit sunt pempti. quorū
nomina erant. og. & sur. robed. &
uir. quinto uero recē. De cuius nomine
ciuitas intra arabū constituta. Ar-
cen uocatur. quę apud grecos dicitur
petra. Hostib; uero effugatis hebrei
eorū tenuerunt pudentiam. multaq;
sumtes pdam. ipossessores. cū mulie-
rib; pmentes solas uirgines reliq-
r. Hmoyses dū sinees uisitat. qui re-
uersus incolomem reduxit exercitū.
Moyses igitur cū eēt senex ihm
successorem sibi constituit ad pphas.
& ad milicie principatū sic ubi ne-
cessariū fore uidente deo tū tenet
impū. ih; sū omī doctrina legum
diuinisq; mysteriis. moysi docente
erat instructus. Inter h; enī dūq; b;
gat. ruben. & dimidia tribus. ma-
nasse quadripedū multitudi-
ne & oīb; aliis ualde dices.
rogabant moysen. ut eis pcpue amor-
ream concedere. Ille uero existimans. eos
timuisse chanaanorū pugna malignos
eos appellabat. & turpem occasio-
nem timoris aduenisse ipsosq; uelle
sine labore delicias dum oīs ad
huc in erima cōsisterent. Illi uero cōspiciētes

uratu ducem & cont se iustissime pro
uocatu respondentes satis faciebant.
Non timore piculoy. neq; apte labori
effectum hpetere ut pdam inopor
tunis constituentes locis expediti ad
certamine. & ad bella uenire possent
Porro moysi. du iste fmo placuiss. uo
cans eleazarum sacerdotem & ihm & ad
ultimum uniuersos concessit eis amor
rea. ita ut auxilia conferent cognat
is suis donec omnia complerent.
Accipientes itaq; isti condicione
prouincias & ciuitates fortissimas pos
sider. & edificauit aut & moyses decem
ciuitates que innumerum xl. octo
fuer quarum tres distribuit ut adea
qui nolentes facerent omicidio con
fugerent. Cum uero iam xl. annu mi
n. xxx. dies implerent. Moyses ec
clesiam congregans ad iordanem.
ubi nunc ciuitas e. abila locusq; pal
marum conueniente uniuerso ppto ita
locut. e. O uiri comilitones. sic deo
placuit calamitatis longe partici
pes. c. xx. annis senectute confecti.
oportet me ab hac uita discedere. In
his u. que gerenda sunt trans iorda
nem. iam non ero uir adiutor. neq;
pugnabo uobiscum adeo phibit. Ius
tu tam credidi neq; nunc meam de
ponere pura felicitate curam. Sed
apnam iudicare ure ubertatis adeptio
nem. & memoriam mea i abundan
tia bonoy referre uroy. Hunc igitur
explanans que admodum uos felices
eritis. uiris filii bonoy uroy. felicit
possessionem hab hac uita dicendo
dignuq; sum ut mihi fides habeatur
& apte pristinas uirtutes & eo
quod anime ad uite hui. terminu
uenientes. cum omi loquantur inte
gritate. O filii isti. cunctis hominib.
causa bone possessionis appecius ds est.
hic eni solus dignus h tribuere & au
ferre in se delinquentib. potest. Cuius
exibentes quales uos ipse uult ee simil.
& ego uoluntate eius ciens apte uos

mones. Non eni meritis beatissimi &
omib. imitabiles aut felices si ex illius
mandatis aliquando cessaueritis. Ego
aut discedo gaudens in uiris bonis co
mendans uos castitatis lege & bone con
uersationis ornatu uirtutib. q; ducem
qui prouidentia ure utilitatis exhibebat.
Ds aut qui acten. uiri pful extitit.
Pro cui. uoluntate & ub ego uita fui no
usq; ad ppsens stare faciet prouidentiam
suam. Si quanto tpre ipsi uolueritis
eum habere ptemantem. Tantoq; ppsidui
eius habebitis. Consilia namq; ub pbebit
optima que sequentes felices eritis.
Pontifex eleazar. & ihm. Nec non & senio
res & principes tribuum que audire
uos conuenit. Scientes qm omis quibe
ne sub principe consistunt. & pncipatu
tenere. & libertatis p ee possunt. hec di
cens dedit eis libro legis & conuersatio
nis modum. ibi conscriptum. Illi uero
flebant & multum querebant ducem
memoriam piculoy eius habentes & qn
ta pcoy salute gessiss. Desperantes & ia
desituri quasi nullus eis princeps si
milis foret. Tunc eoy que in deserto
ei cum ure locuti fuerant penitentiam
agentes. ingemescabant ita ut omis
ppls in lacrimas prumperent & plus
quam sermone dici potest gemitus
cum dolore pferre. Moyses aut con
solabat eos. & licet dignus multis la
crimis ee uideret tam amouebat eos
affectu utque magna uentur cor
iuatione poscebat. Tunc g conuenit.
ita dimissus. e. Volo aut conuersatio
nem primum dice moysi ei. q; digni
tate uirtutis exponere. ut pheclegen
tes agnoscant qualia inuicia nri h
abuere maiores & sic ad aliarum reu
uenire rationem. Scripta sunt aut
h omnia sic ille reliquit. Nichil nob
adiacentib. adornatum quod amoy
relictum non est. Hoc tantum nobis
placuit modo nouitatis inducere.
ut scdm genus nob singla disponat.
has cum de morib. & causis explanare

refere distuli qđ adiuuante deo post
nob̄ insinuare appositum est at̄ enim
Dum chananeorū trān possideritis
& adusum bonorū uocaberitis. & ci-
uitates iam edificare cepitis. cafa-
tientes quę deo placita sunt firmi-
simum pign. felicitatis habebitis
sup̄ una ciuitas intra sacra chana-
neorū in loco optimum. & uirtu-
te p̄claro quamqđs dieb. non ma-
nu dolatis. s; passim iacentibus.
Quide albat̄ erunt de corū & adiu-
dendum ualde purissimi. Acces-
sus aut̄ ad eum sit non p̄gradus.
In alia ū ciuitate nec altare nec
templum sit. Ds̄ enim unius
& gen. ebr̄eorū ē unū. Qui uero
blas̄ femauerit dñm lapidatus
suspendatur p̄ diem. & sine h-
onore turpiter sepeliatur. Cō-
ueniant aut̄ in ciuitatem in qua
templum constituunt t̄cio in
anum asinib; t̄re quā hebrei
cenuer. Quaten. dō ip̄his que
possident gratias agant & de fu-
curs p̄ces effundant. Et conuenien-
tes adinuicem tūc epulantes amici
sint. Bonum ē enī ut semetipsos al-
terutrum contribuli non ignorent.
s; sua studia sibi communicent. Hoc
aut̄ eis ex hac societate pueniat ut
& aspectu & loquela memoriam suā
semp obtineant. Conuenienti uero
multitudine in horbe sacra ad im-
molandum. Post septē annos instā-
te festiuitate quę uocatur sceno-
segia idē tabnāculorū defixio-
sum. sacdos stans in excelsō t̄bu-
nali unde possit audiri legat omib;
leges & neq; uxores neq; filii neq;
serui audire phibeantur. Bonum ē
enim. ut amab. scripte leges & iā
memoria conseruentur. quę nūquā
dēre poss. Sic enī neq; peccabunt
non ualentes dicere eo quod decreta
legum ignorare uideant. Ds̄ tamen
inquit qui uos creauit & ciuitates.

siub

24
ciuib. ur̄is templūq; restituit. Hic
dictis exortatum ih̄m ad chananeos
exercitum ducere t̄nqua deo co-
opante uirib; quęcūq; temptarent
& omi multitudine benedicent. Im̄
ego inquit ad m̄os p̄go maiores
& dñs h̄ die me ad illos ne decreuit.
Om̄s quidē ei adhuc uiuens ubiq;
plens refero p̄t̄ p̄uidentiam eius
& p̄meliori ur̄e conūlationis quod
mih̄ sua solatia nō negant. Hec
aut̄ moysi ad finem uite dicente &
cum benedictione singulis tribub;
futura p̄phante p̄pls cuncti cesser
ad lacrimas. ut & iam mulieres tun-
dentes sua peccora de monstraret
meus mortem lugubrē passionis
s; & paruuli flentes cum adhuc magi
ad retinendam tristitiam inualidi
forent declarabant. Qm̄ & ip̄si uirtu-
tē ei. & magnitudinē ultra ipsam in-
fantiam senciebant. Igit̄ p̄perante
eum quo erat auferendē cuncti cū
lacrimis sequebant. Et moyses aliō
quidē manu silentiū faciens p̄cul
quietos manere p̄cepit. Paucos aut̄
suis consolabatur sermonibus nese-
quentes lugubrē ei facerent finem.
Illi uero & iam h̄ ei p̄standum indicantē
ut p̄pria uoluntate discedere seme-
tip̄s in aliis locis retinere flentes
& abeuntes lacrimis cumentibus in-
tuens quē solūmodo seniores dedux-
erunt. Et pontifex eleazarus et
princeps ih̄s. Cūq; ueniss; ad montē
quę uocat̄ abarim. Quē excelsus
& eduerso posit. therico trān opti-
mam chananeorū & amplam intu-
entib; ad uidendum p̄bens. seniores
dimisit. & dum salutare eleazarum
& ih̄m eis adhuc loqueret̄ nube posito
sup̄ eum adstantem in quadam conual-
le sublat̄ est. Scriptū ē aut̄ in sacris
libris. cum fuisse mortuum p̄t̄ metū
ne p̄t̄ excellentiam uirtutis quę erat
circa eum ad diuinitatē abisse putaretur.

Sib; p̄ph̄ & iā elegerit & t̄plū unū
in ea. Altare unū ex lapidib;

Vixit autē omne tēp^{us} annorū uiginti. et
centum. ex quib^{us} parte tertia princeps
fuit mūn^{us}. uno mēse. Defunct^{us} est autē
ultimo mēse anni quia. mactolomb^{us}.
uocat^{ur} dāstrus. ap^{ud}. nos autē adar mīcū
mīst^{us}. Sapientia cunctos homines qui
fuer^{unt} quocūq^{ue} tempore superant^{ur} et
optime hūq^{ue} intellegebat litem. Lūc
hunc ppl^{us}. aax. dicitur et nunquam
tristitie magnitudo hebreos tanta de
artūit^{ur} quanta fuit mīst^{us} mo^{ys}.
sin. Diligebat enī cum non solū quisue
mīst^{us} exptā sīerām quēuis legebat
leges quēstionesq^{ue} uehementissimā facie
bant et eius uirtutē ita considerabant.
Fuit itaq^{ue} mors eos declarant^{ur} anobis
hūmodi sufficiat.

LOPPHI ANTIQ^{UITATIS} IUDAEIC^E.

LIB. IIII. EXPLICIT.

Incipit Lib. V...

DISIETIOE

PREDICTO MODO

AB H^{OC} AIT^{UR} AB EYNT^{UR}

istis omib^{us} iam meo legitimus finem habē
tibus. et luctu quiescente pōp^{ulus}. ut
ppl^{us} ex spant^{ur}. ad expectatum. Misitq^{ue}
exploratores a iherico qui et uirtutem
eorū et equam ppl^{us} uoluntatem habere
uiderent agnoscerent repente explora
tores a iherico aduenerunt. Latent
enī omnem urbem licenter considera
uer^{unt} simul et muros. quocūq^{ue} fortes
et qui non ita cauti esse uidentur. Sed
et portūq^{ue} dū essent singules oportunit^{as}
pberent inuasionis inuicem. non autē
curabant cūes quocūq^{ue} uidebant eo
ista considerare. putantes uisionis grā
pēgrin^{us} abtissima ciuitatis eos loca
singula pscrūtōre non uoluntate tamen
ostēte. Cumq^{ue} uespere factum fuisse et
descendens in habitaculo quondam mu
ro in eum uenisset in quo etiam ce
nari erāt et iam discedendi curam
ciatū est regi cenanti eo qd exploratores
quidam ciuitatis ex hebreorū exercitu uenē.

et essent intra ab habitaculum. Ille uero
repperit eos pōp^{ulus} comprehensos adduci ut
eos torquent agnosceret quid agere uolen
tes adessent. Cumq^{ue} inuasionem eorū ita ab
agnouiss^{et}. Nam supra murū lūstipula sic
cabat exploratores quidem illic abscondit.
His autē qui fuerūt missi a rege dicebat. quia
pēgrin^{us} quidam ignoti fuerūt ante paulu
lum. quam sol occumberet. apertam et
cenantes abscesserunt. Quos sitimorem.
ciuitati. et piculum ferentes reguenerunt
putarent. si labore eos comprehendere
psequerent^{ur}. Illi uero mulier^{es} ita loque
ti. nullum ei arbitrat^{ur} dolo abscesser^{unt}.
Cumq^{ue} pēpessissent pūas pqua^{rum} eos pēci
pue ne credebant. et quēduerent ad
uada iordani. et nullū signum agnoscer^{ent}
alaborē quener^{unt}. Tumultu autē sedato ita ab
deducunt in eos et piculum pōp^{ulus} salutē faci
ent suum. Rogabat ut abeirent sui me
moriam. Et chananeorū tām obtinerent h
u^{er}. salutis repensationē eos sibi conferre pos
cebat. Quo facto dimisit habere eos ad
apria. uirantes ut eam libarent. et quēcū
ea forent. At illi suadebant utrum sentire
capiendam ciuitatē omnē possessionem
suam atq^{ue} domesticos in illo habitaculo
recondere. ante ianuās cognitum finē
appendere. quaten^{us} sciens domū pnceps
nequi dei male fieri custodire. Adiciebat
enī minciam^{us}. ei quia tuo fuerim^{us}. solatio li
berati. Et illiquidem hīpromittentes habi
ebant dimissi pūm^{us} et ad suos pueniant
minciauer^{unt}. quēcūq^{ue} in urbe gessissent. Isti
autē pontifici cleazarō et semonib^{us}. dixit.
quē fuerint ab exploratoribus uisita m.
ab. Qui uis uisandū sua. q^{ue} sententia
firmauer^{unt}. Duob^{us} autē trans ab eis diebus
isti trans posuit cunctū ppl^{us} totaq^{ue}
multitudinē tali m^{odo}. Recedat^{ur} equide
sacerdotes. habentes archam. Deinde
leuite tabernaculum et uasa quē ad sa
crificiarū ministeria sunt necessaria. De
ferentes. sequebant^{ur} autē leuit^{us}. portus
suas omēs exercit^{us}. habent in medio in
fantes atq^{ue} mulieres. Metuebant enī
ppl^{us} eos ne uim in flumine paterentur.

Cūq^{ue} sacerdotib^{us}.

Cumque sacerdotibus primis inter cunctos meabi-
lis iam fluvius videretur altitudinem quidem
eius immensam. Alueo vero eo quod multum
non esset fluit. quasi ad sicci paucissimi ad-
iustarum expositum. omnes iam confidenter flu-
vium transmeabant. & quale cum deus
fluvium esse praeceperat tale esse conspicie-
batur. Steterunt autem in medio sacerdotes do-
nos turba transire. Omnes itaque trans-
euntibus egressi sunt sacerdotes liberum
iam fluvium relinquentes ut more
suo discerperent. & fluvius quidem egressis
hebraei de novo crevit & magnitudi-
nem suam recepit. Illi vero quinquaginta
stadia praecedentibus exierunt usque ad
decem stadios iherico cuncti accessit.
Isti autem altare ex lapidibus quos singu-
li principes tribuum tulerant de pro-
fundo iordanis iubente propheta con-
stituentis praefigendo signo inter rupta flu-
minis super eum sacrificavit deo. & fes-
tivitatem pasche in illo loco cuncti
populi celebravit. & omnium quae eis
praeerant deinde erant facillime tunc
abundabant. Nam & messem iam
maturam chanaanearum metuebant
& ea tanta opulentissima possidebant.
Tunc enim eos & iam cibis manne
defectis quo usque XL fuerant annis.
Cum vero haec insisterent facerent. & cha-
nanei nequaquam contra eos
exercent. sed clausi muro quiescerent.
Isti eos obsidere delibant. &
prima die festivitatis ferebant ar-
cham sacerdotes & circa eam undique
partes pars erat. armatorum custo-
dientum alique sacerdotes praecedebant
autem bucinis suis tubas intin-
gentes rogabantque simul exercitum
militum circumirent muros. Cumque
his sex diebus fecissent septima die
omnem populum colligens armatorum
Isti captivitatem urbem adnuntiavit
omnia tam occidenda praecipit. & in
omni adu. sum proprium voluptatis.
Argentum vero ut aurum quod cum-
que inueniretur iussit auferre. utroque

29
praecipue praecipue servarent. Solam vero
mas libandam degerit & generatione
eius. Haec dicens Iesus atque disponens ex-
ercentum deiecit ad civitatem. Circumibat
autem iterum civitatem ^{urbe} archa. Cumque septies
fuerit circumiens & paululum quiesce-
rent. repente cecidit murus. Illi vero ingredi-
entes urbem iherico omnes pueri mea-
usque ad mulieres & iam & infantes. Ba-
ab vero cum suis ad illam aenaculum con-
fugientes exploratores eripuerunt.
Quadam ad se Iesus venire fecit. gratias
egit praefectorum salute. & tali bene-
ficio. donavitque ei repente multos agros
& rebus maximis honoravit. si quem
vero locum civitatis praesentebat ignis
cum destruebant. & super habitatores
eius deiciebant. & si quis eam vastatam
postea vellent struere maledixit. Igitur
innumera multitudo argenti simul
& auri. nec non & aeris. cum nullus
tunc placuerat aliquid ex inde sus-
tulit. nec ad utilitatem propriam eadi-
ripuit. Haec quidem Iesus sacerdotibus
thesaurorum recondenda contradidit.
Hoc ergo modo praefectorum iherico. Achar vero
quidam reberi filius. ex tribu iuda dum
invenisset clamidem regiam totam auro.
contextam. habentem aurum matam. hi
est sidonum pondi ducenta. crudele iu-
dicium. sibiisque periculum habuerat lu-
crum inveniens quod infusa utilitatem
conferre daret. hideo & non magis
argenti. foveam facies valde profundam.
in suo tabernaculo suffodit eam latere
se iudicantem dominum sic potuit conlitteret.
Vocat. est autem locus. in quo castra metatus
est Iesus galgala. Quod nomen significat li-
beratem. Transeuntes enim fluvium iam
semetipsos ab egiptios & ab eripnis
deserti confidebant esse securos. post
paucos vero dies vastacionis iherico.
misit Iesus. XXX. milia armatorum. in ci-
vitatem aian. posita super iherico qua
tenus dimicaret. & congressis hostibus
cecidit hebreorum viri. VI. & XXX.
Cumque hi nuntiatum fuisset istis

magnam tristitiam & crudelē angustiam proci⁹ habuer⁹. & saccos sup induentes stolis suis tota die erant inluctu & lacrimis constituti. uidens autē ih̄s exercitum. accessit ad dñm iat. nos non inuenim⁹. ut hanc trān armis subicerem⁹. s. moysi tuo finto ad nos occurrente p̄cessim⁹. dum multis signis possessionē hui⁹. tē p̄biturum tenobis esse p̄miserit. Quę sunt hęc quę nobis repente uenerunt. Nunc autē p̄p̄t sp̄e decepti uidemur. & tanquā non firma sint tua promissa quę moyses p̄dixit ad fidemur. & deterior nunc defuturis motus non dispabit tē primo experimento. talia sustinentes. Sed tūc qm̄ tibi iur⁹. ē malis his adhibere medicinā. & p̄sentia mē tristitię p̄bere uictoriam. uiam & defuturam disputatione tuo fauore nos liba. Sic equidem ih̄s ap̄n⁹. mē iacens deprecabatur dñm. Cui responsum adeo datum est ut surgeret exercitūq; a sua pollutione purgaret. Propt̄ furti em̄ rerū hanc deuinctionē sup eō inruisse dicent⁹. Si u⁹ requireret quis fecerat ac puniret uictoria eū sēp de hostibus pueniret. Hęc ḡ p̄p̄to ih̄s enarrauit. & uocans eleazarum pontificem & p̄ncipes tribuum sortem p̄ eos mittebat. Cumq; h̄ delictum in tribu iuda factū ē declararetur rursū p̄genus forte misit. & ueritas hui⁹. iniquitatis circa cognationē achar inluxit. Tunc de nouo punum quēq; uirum. inquisitione facta adprehensus est achar. Ille uero cum non potuiss⁹. negare deo qui cum ita construxiss⁹ p̄batur infurto confessus ē i⁹ptulit in medio uestem. & ille quidem repente p̄empt⁹. turpē penam & noctanter congrua sua presumptione p̄meruit sepulturam. Ih̄s autem purgato exercitu eduxit ad anan urbē. & nocte circa ciuitatē. insidia constituent⁹ diluculo hostibus ē congressus. Illi autē cum fiducia ap̄t priorem uictoriam sup eos euntibus simulando recedere p̄p̄s hebreorū. h̄ modo longius

eos q̄si p̄sentes traxq; acuitate tanquā de uictoria confidentib⁹. Dū u⁹ resillisse exercit⁹. cont⁹ faciem eorū dediss⁹ q̄. signaq; constituerat eis quos insidiis conlocarat. Tunc illi incunante ingressi sunt. & om̄s sibi met occurrentes exterminauerunt. Ih̄s autē p̄cedentibus illis ad p̄lū inruent⁹ om̄s conuicti infugam. Cumq; resugrent. quasi ad integram ciuitatē. cum & iam ipsam captam & inuentam. conspicerent. cum mulierib⁹. ac filis. pagos disp̄si sunt defendere semetipsos non ualentēs. infancum turba capta. atq; mulierum & rerum aliorūq; uasorū multorū nec n̄ & greges pecōdum hebrei cepunt. & hęc om̄ia ih̄s in galgalis positus militib⁹. ē. paratus. Gabaonites uero habitantes iuxta iherusolimam uidentes passionē quę uenerant & a iactis. & semetipsos transire hanc uagationem existimantes ih̄m quidē apte rogare noluerunt. Miserunt legatos ad ih̄m amicitiam postulantes. Illi u⁹ confiteri se chananeos incautum existimantes fugere se hui⁹. modi p̄iculum. crediderunt si dicerent. nichil sibi cum chananeis quolibet modo cōpetere. uenisse se pro fide uirtutis eorū ambulantes itinē multo. & p̄cōiectura sermonis hui⁹. uestimenta monstrabant cū noua fuissent quando egrediebantur. longo itineris tēpore ad tria sibi met aserebant. Stantes ḡ in medio dicebant semissos agaba om̄ia facturo eum eis pacem more federis patrię. suę. Ih̄c autē dictis eorū credens quia non essent d̄gēte chananeorū. amicitias fecit cū eis. & eleazar pontifex cum seniorib⁹ p̄buit iurandum nihilq; cogitare ad i⁹s eos inuultū. P̄p̄to scilicet iure iurando una consentientia. & illi quidem quę uoluerant callido consilio p̄merentes ad se ipsos abier⁹. Ih̄c autē castra metat⁹. cont⁹ chananeos in confine-

26

gabaonitarū ragnosēs īpcul ab hie
rosolimis gabaonis mētās īhabitare.
ēchananeoy generis ē. Euocatos eoy
prios defalitate culpabat. Illis aut
nālā pēhanc salutis occasione. schabius
sedientes. Vpēea adhēc exnecessitate
uenisse euocant pontificē eleazarum.
ēseniores eoy; censentib; publicos eoy
fīlos ne iurandū transcendērent
decretum ē. Cū iurē iherlmoy gūt fer
re eoy gabaonite cum ihu pacta fecis
set uicinas gētū reges cōtēos pugna
tos ad solatia ērogau. Qb; eipsetib; q
tuor erat. ēcūcos castra metantib; cir
ca quendā fortē īpcul acuitate. dū
iam pararent obsessiones. Gabaonite.
auxiliatorē aduocauer ihu. Ihs autē
cū omī exercitu ad eoy solatiū ppare
festinans. ēdie noctuq; pambulans.
diluculo uenit ad hostes ēfugientes
sequebatur pagros īdesensu betura.
ubi etiam dei cōopatione cognouit sig
nificatam sibi contritus īfulminib;
rgrandinis īsup etiam die crescente
nenox succedens hebeyoy īpetū re
frenare. Ihe aut reges īqua dam spelū
ca gelatos circa macedam inuenit oīq;
puniuit. Palā ē pscriptis quē sunt in
tēplo repositae. Sic g; extimatis regib;
quid eduxerant cōtē gabaonitas exer
citum. Reuersus est rursus adchanane
oy montana ē multa cede mea facta
sumens puenit ad exercitum galgat
constitutum. Stupor habebat oīaudi
entes. Castra metati sunt sup eoy omī
reges chananei qui circa montem li
banū habitabant. ēqui īcampēstrib;
erant. palestinos secum ducentes ue
neruntq; acuitatē bērochi galilee
supioris. Totus aut exercit; arma
toy erat. ccc. milia p; cur uum. Tur. ēduo
haurit itaq; h; multitudo ēipsum ihu milia
ēiustitiam. Deo aut arguente timore
eoy. ēsimatus abeo solatiū quēret.
promittentem ut de uincerent īmū
cos. Vubente equos ostiū subnerna.
ri ēcurus incendi. audax īpmisso

nib; dei fact; pter aduimicos. V quinta
die ueniens circa eos congressus est. pug
naq; fortis effecta ē. Persequens aut eos
multū pambulauit. regesq; cecider; un
ū. Deficientib; aut hominib; ad mēfi
ciendos equos. Ihs eos occidit ērursus
icendit. Quo facto prouinciam licenci
possidebat. nullo psumte ei bellū infer
ri. Quinē iam ann; transierat. ēnullus
remanserat chananeoy h;munitione
muyoy effugerunt. Ihe aut degalgat
ēcastra metat; sacri tabnaculum consti
tuit circa silon. loc; enī oportū. puleri
tudine uidebat; donec edificare templū
causa quietis pmittere. V inde pro
dens ad ficinam omīpulo altare deo con
stituit. ubi moyses quoq; pdixerat. V
distribuit exercitum īmontem quidē
garizan constituit mediū. ēinbuli
mediū īquo ēaltare edificauit. nec
non ēleuitas sacerdotesq; diuinit. Sac
ficantes aut ēmaledicta facientes ē
eas in ara conscriptas relinquentes ad
silon denuo sūt reuersi. Ihe aut cum
ēē senex ēchananeoy ciuitates non fa
cile capi uideret. Tam ppter locoy mun
itionē quam ppter fortitudinē murorū.
Congregare pplm īmēdia silo pcepit qb;
cum summo studio concurentib; com
memorans eos quib; fuerant iam potui.
ēact. quos gesserant petebat eos qui tū
iordanen erant ut laborantes cum eis ī
periculum adiuuantes frs suos sortib;
ppriis fruerent. ēgras p labore restitu
endis. Tunc etiam singulis aut ptrib;
de quib; testimonium daret eo qd uirtu
te pcellerent. dirigendos qui tām. ēgen
tes fidelit ēin nullo malignantes eius
magnitudinē sine dolore nunciarent.
V hūquidem hēc uerba faciens pplm
habuit sibi fauentē. ēuiros qui tām
eoy deberent mēte dūerit dans eis ali
quos tē īsores doctos mandans eis
ut in ea mēura estimarent. ēfelicem tām.
ēque min; ēēt idonea. Natura namq;
tē chananeoy hūimodi ē. ut ēplam
ciem magnā habet īfructos fere sit opiosa

Quae comparsata quidem alieque credatur esse
felix. Cum locus autem iherico cunctis et
iherosolymis estimata putaretur ualde ui-
lissima. licet omnino haec spacia parua. et
eorum multa montana sint. Magnitudine
uero fructuum et ad cibos aptorum et pul-
critudine alia similis non est. Et propterea
estimandas potius quam metuendas de-
creuit. has fortis dum septuaginta unum iuge-
rum pro mille sit dignum. Vir autem qui
missi fuerant cum essent decem circum-
euntes et estimantes terram septimo ad-
eum in se reuersis ad ciuitatem silo. tunc
the eleazarum et seniores cum principibus
tribuum suis diuisit in nouem tribus
et dimachie manasse. secundum magnitudinem
singularium tribuum mensuram efficiens.
Iste cum iam esenectus impediret. ut post-
ea quae cogitabat efficere et diuipere
erant principatum superari negle-
genter in commune utilitate conuer-
sarentur praecipit singulis tribus ut nullum
de chananeorum genere ultra quam sint
fortis relinquerent. Hanc enim cautela
eis atque custodiam patrum sollempni-
tate fore. hanc etiam moysen praedixisse com-
memorans. Diuisit autem et cunctis praedixit
reliquas. Erat namque terra ampla et
magnas diuitias obtinebat. Abundabat
enim et communiter omnis. et eorum singuli au-
rum et uellus. et alius uasis sive quadrupedum
copia quorum numerus comprehendere non poterat.
Post haec exercitum in ecclesia conuoca-
to. eis qui super iordanem in amorream
constituti erant. quorum exercitus quinque
ginta milia armatorum esse uidebatur ita lo-
cutus est. In die praeterito. et dominus generis. he-
breorum hanc terram possidere concessit. et
possessam sepe se nobis suare promisit.
Et cuius mandato cognatis indigentibus
promissime uos optulistis ad omnia iustum
est. nulla uos difficultate ulterius
detinente. Quare iam fruisse cupis
utique nobis de uoluntate uestra quia
si rursum opus fuerit eam ad necessaria
insigne offeretis neque propter labores.
Gras ergo uobis appropinquat inquit inuisti

non modo solo. sed etiam sepius sumus.
Ob quam rem et nos ad quocumque uolu-
eritis impensatione paratos habebimus.
quia nequaquam quae moyses praedixit
estis obliui. Gaudentes ergo uos ad fortis
uestras dimittimus. et rogamus. ut nullum
esse terminum nostrae cognationis existi-
metis. nec quia in nos iste fluuius est.
alios nos et non hebreos esse credatis.
Hec cum dixisset singulorum maiorum et
communitate eorum multitudinem sultans
ipse quidem restitit. Deduxit autem eos
populi non tam sine lacrimis et uix se-
metipsos ab inuice dimiserunt. Transiens
autem fluuius ruben et gad. et qui-
cumque de manasse pariter sequebantur.
altare super ripam collocauerunt iordanis
ut memorabile signum generationi
future cognationis eorum. qui in iorda-
nem habitare uidebantur. eo quod
dimissi ab eis altare construxissent. et
nescientes quia uoluntate fecissent
per nouitate tam cultus deorum pagano-
rum celebrare credentes. et sacre religio-
nis derogatum uere simile iudicantes
erant armati ad ultionem eorum qui col-
locauerant altare fluuii transcurri.
expunituri eos. quasi propter patrum
districtionem respicerent. Simile
uoluntatis. agnoscerent eorum mentes
tunc armis super eos incederent. Mise-
runt itaque legatos ad eos. Finees
filium eleazari. et decem alios apud
hebreos honoratos. Cumque illis tran-
seuntibus et ad eos uementibus fuisset ec-
clesia congregata. stans finees dice-
bat. Maius equidem deliquistis quam
possitis correpta deservitis emenda-
ri. pro qua causa accessistis ut altare
fabricaretis. neperulant uideremini.
armis adire uos. utrum uoluntate
seca. fecistis haec inuenera culpa con-
uincitur. unde in uobis iustitia
ciscamur. non enim credemus uos
ex parte dei sepius agnoscentes et
audientes legum quas ipse nos con-
tulit. existentes diuites ante ipsam

27
fuerunt uementes. Hec fines dicentes
pharae ecclesie & omnis multitudo ope-
rante de q^uin^o satis facere ipse
neq^{ue} ab eo^{rum} se cognatione recessisse
neq^{ue} p^{ro}uocare altare condidisse.
Se d^{eu}m unum nosse qui hebreis oib^{us}
est communis. Et illud altare positum
ante tabernaculum ad sacrificia facien-
da. factum dicebat non pro religio-
ne collocatum sed ut signum foret
& iudicium infuturum. n^{on} aut^{em} in-
gressus interuim suspicarent. Hec
dicentes laudans fines reuersus est
ad d^{eu}m & eorum uerba p^{ro}lo mun-
ciauit. Ille u^{ero} gaudens quia neq^{ue}
ulla foret pugnandi necessitas
c^{on}tra cognatos pacificas d^{eu}m p^{ro}ph^{et}as
hostias immolauit. & dimittens
p^{ro}ph^{et}as multitudinem in p^{ro}ph^{et}as fortis ipse
in uicem comoratus est. Post hec
aⁿno .x. senior iam existens
euocauit honoratos maxime ci-
uitatem & principes seniorum
quibus in uinum c^{on}uenientibus
cuncta beneficia dei commemora-
uit & seruare dei uoluntati que-
rat circa eos esset orabat. Et pie
cunctos poscebat agere p^{ro} quam sola
eis gratia diuinitas p^{ro}maneret. Pos-
cebatq^{ue} ad illis utq^{ue} ille diceret
memoria retinerent. & ille quide^m
taliter p^{re}sentib^{us} loquens defunct^{us}.
est. cum uixisset annis .c. & .x. quartu^m
cum moyses quidem p^{ro} doctrina
utilium rerum c^{on}moratus est.
.xl. Vixit aut^{em} post illius mortem
.xx. & .vi. fuit uir nec sacrificia in-
dignus nec eo^{rum} que cogitabat ut
multe sapient^{er} ediceret. & ad opa
p^{ro}culaq^{ue} magna nimis audaxq^{ue}
bella dis^{po}nere. Et in pace dext^{er}
& in omni t^{em}p^{or}e p^{ro}cipua uirtute c^{on}-
ueniens. Sepult^{us} est aut^{em} in ciui-
tate chamna. trib^{us} effrem. Eod^{em}
uero t^{em}p^{or}e mortuus est. & eleazar
pontifex. fines filio sacerdotu^m
derelinquens cui^{us} sepultura facta

est in gabat ciuitatem. Post ho^{rum} itaq^{ue}
transitu fines ap^{er}tauit. S^{ed} d^{eu}m d^{eu}m uo-
luntatem ad delendum chananeos
gen^{er}u^m. tribu iude p^{ro}bendū est principatu^m
Tunc adscripta est & iam tribu simeon
ad expugnandum quatenus extermi-
natis hostib^{us} sub d^{eu}m & iam eos
qui in ipsa forte consistebant efficeret
Regib^{us} & mo^{re} ad ombeze quod
nomen significat d^{eu}s be^{re} morum
Adom enim hebre^a lingua d^{eu}s in-
dicat. Spabat eni^m un^{um} uere i^ustas
mortuo ihu. Congressi uero i^ustas
duab^{us} trib^{us} quas p^{ro}ph^{et}as magnifice-
pugnauer^{unt} & occider^{unt} quidem eoru^m
.x. mil^{ia}. fugantes aut^{em} reliquos et
insequent^{es} ad ombeze quoq^{ue} cepit.
Cuius dum manuum ac pedum in-
ciderunt sumitates. At non semp^{er}
latere d^{eu}m illa patiens que contra
uos & septuaginta reges prius face
non erubuit. & uiuū quidem hunc
tuler^{unt} usq^{ue} iherosolimā. moriente u^{ero}
sepelier^{unt}. Obsider^{unt} aut^{em} iherosolimam
si hanc quide^m longo t^{em}p^{or}e capientes.
om^{nes} eni^m habitantes mea intermer^{unt}.
Erat eni^m eis ualde grauis de sup^{er} muni-
tione m^uro^{rum} & loci natura resistendo.
Vnde castra metati sunt in hebron.
& hanc capientes om^{nes} interfecer^{unt}. Re-
liquebat^{ur} aut^{em} adhuc gen^{er}u^m gigan-
tum. qu^{ia} p^{ro}pter magnitudines atq^{ue}
formas in nullo aliis hominib^{us}
parmas ac ten^{er} & eo^{rum} ossa monstra-
tur. Trib^{us} itaq^{ue} iuda & simeon.
ciuitates quidem chananei in mon-
tana ceperunt. In campestribus aut^{em}
& ad mare posit^{as} rum aschalonam
asotum gaza & acharon. & iste
quidem trib^{us} maxime bellando
loqu^{er}ectati ad ciuitates p^{ro}prias re-
cesserunt. Igitur p^{ro} eo circa hostes
quidem molliores erant israhelice.
circa t^{em}p^{or}e u^{ero} & ei^{us} opa diligentiam
potius exhibeant. quia diuitie se
tradentes populas & libidinem iam
uirtute deficiebant & c^{on}u^{er}satione

Abilla

legū integri n̄ erant in his indignati di-
uinitas suscitauit chaneos qui postea
scdm̄ eorū actū multa contra eos cru-
delitate sunt usi. Vir leuita in p̄lo q̄
erat sortis effram debet leē duxit ux-
orem. Cumq; uehementē amari conui-
gem rei pulcritudinē uict. adficeret.
quando non similiter amabatur. Iste
frequenter int̄ eos eueniebat. Adula-
rium uero mulier hys grauata relin-
quens uirum habuit adparentes in-
se. iiii. uehementē aut̄ ferens uir per
amorem uenit ad socros. solutisq; litib;
placat. & circa eam. & quatuor quidē
dieb; ibidem commoratus est. Quinta
die placuit ut haberent. & circa me-
ridie agressi. unus aut̄ eos famulus
sequebatur & asin⁹ erat eis in quo
mulier uehebat. Cumq; uenissent cir-
ca iherosolima p̄suasit famul⁹ ut ma-
nerent. ne & p̄t noctem ambulantes
difficultas aliqua comprehendere. Illis
aut̄ non placuit apud alienigenas
uiros succedere eratq; ciuitas. chana-
neorū. si accedentes. xx. adhuc stadiis
optabant ad propriam descendere ciui-
tatem. Cum hec sententia ualuisse ue-
nit in gabaā. trib; beniamin iam ues-
pere. & cum nullus cuius mansiones
suscepere. senior quidam descendens
qui de tribu quidem erat effrem. in
gabaā uero commorabat. quē p̄ cog-
nascione & p̄t conloquium. ad suū
duc̄ oſpicium. Quidam uero iuueni-
li gabaonitarum mulierem in platea
uidentes. & pulcritudinem stupescēte
dum apud illum senem eam successe
cognoscerent. contēpnentes eorū infir-
mitatē & paucitatem uenerunt ad
ianuas eius. Et cum eis senior ut abs-
cederent supplicare minabanturq; oī
int̄ ficere eo quod eorū concupiscentiā
impedire. & puolentiam ad semetip-
sos mulierem deduxer. & p̄ totam
noctem usq; ad principium diei in ei⁹
corpore ludibrium fuit extenta. illa
uero defecta in hisq; puenerant ad

hospitem rediit & contristata in hisq;
ptulerat puere cundā ad faciem mari-
ti uenire minime p̄sumebat. lectuloq;
decumbens amān derelinquid. Vir
aut̄ eius arbitrat. sopore graui mu-
lierem detinere & nihil mali me-
tuens excitare eam temptabat. & ē
solari. quia non spontanea uolūtate
seraptorib; p̄buisse. Cum ū caste de-
functam cognouiss; ad malorū magni-
tudinem inponens inuinctum mor-
tuam ad sepultura uxorē. Idem
eā p̄ membra in partes. xii.
tribus singulas destinauit. manda-
tum dāns portantib; p̄dicerent
auctores mortis eius. & ei⁹ modicu-
delitatem cunctis trib; indicarent.
Illi aut̄ & aspectu & aditu grauis-
simorū malorū affectu nullum primū
huiusmodi sumentes exemplū ita
intempata in glo sunt ante tabna-
culum congregati & m̄ma p̄cedere
repente temptabat. & insilire gaba-
onitas ut hostib;. Retinuerunt aut̄
eos seniores fidentes non oportere
sic facis contribulib; inferre bellū
ante quam uerbis agerent. Miserū
q̄ gabaonitas accusantes iuuenes
de muliere. & eos dare supplicio de-
poscentes. quasi ēet iustum. ut pro
hōib; illi potius morerentur. Gaba-
onite ū neq; iuuenes tradiderunt. s;
nullo sepultantes minores. ēē. annis
dispererunt illos. Cumq; talia fuisset
isrl̄itis nuntiata uis uirandum fece-
runt nullam suorū uiri dare benia-
min nuptu filiā. s; armare sup̄ eos
& ampli⁹ eos aduersus quam cha-
naneis existere. Repente q̄ sup̄ eos
duxer exercitū quadraginta mil-
uorū. Beniamin ū habuer xxv.
mil. armatorū. & alios. vi. centorū
qui sinistris manib; ad fundibula
uidebantur excepti. & commissorū
ho circa gabaā fugauer isrl̄itas
beniamite uiri. Ceciderq; ex eis
xx. & ū. ac beniamite gaudentes.

habibant incuitates. Israhel uero obs-
tupescentes se ita deuictos ad exerci-
tum remeabant. Altera uero die con-
gressi beniamite uicerunt et mortui
sunt .x. et .xvi. uirgines. Et metuen-
tes exercitum reliquerunt. uenientes autem
incuitate betleem prope constita-
tam. et ieiunantes altera die deprecia-
bantur dominum pro fine sacerdotem. ut ei-
us cessare. daretque eis potentiam contra
hostes atque uictoriam. et dicitur hec fieri
in eis prophetante promissit. Duab' itaque
partibus diuidentes exercitum me-
diam quidem partem in insidiis circa
urbem nocte collocauerunt. mediu
uero beniamitis congressi. paulatim
eis imminantibus recedebant. et ben-
iamite persequuntur. Cum uero mul-
tum acuitate recessissent. fugere
quidem hebrei cessarunt. et conuer-
si steterunt ad pugnam et illis quidem
qui insidiis erant dederunt signum.
ut surgentes cum clamore. hostes
adgressi sunt. Illi uero ut senserunt se
esse deceptos. in angustia constituti
in quadam ualle collecti sunt. Et
ibi iaculis sauciati. ut omnes interirent
propter sexcentos. quos qui pro medio
hostes transeuntes effugerunt ad
uicinos montes. Illi uero circa .xx.
et .v. sunt extincti. Igitur israhel
et gabaa. ciuitatem igne cremauerunt.
et infantes masculos peremerunt.
et aliis beniamitarum ciuitatibus
similia facientes. Occideruntque omnes
cum filiis et uxores propter quadringen-
tas uirgines. Post hec autem israhel pro
calamitate beniamitarum penes
sunt. et super ieiunare proposuerunt
licet iusta passi sint eo quod in lege
peccauerunt. tunc sexcentos qui
fugerant plegatos euocauerunt.
Israhel uero uxores eis quadringen-
tas uirgines iabrida dederunt.
et de eis. reliquis cogitabant quoniam
et illi quidem abire uxores filios
percrearent. Alii quidem suadebant

illuc uis uirandum non debere suare et
pura mentem non uoluntarie peruenisset.
Cumque seniores puri nomen ualle
metuerent quidam ait. Hoc consilio et
isti uxores habebunt. et religio uiris ui-
randi suabitur. In anno insilo ad mer-
cimonium. sit conuentus secumque muli-
eres et uirgines orbes. Sinantque beniami-
te. ut raptu ducant uxorem quascumque
potuerint. nobis neque prohibentibus. Sic
enim oportet beniamitis iram cedere quia
iam circa eos ut fumus immense. his itaque
consentientes. decreuerunt beniamitas
raptu nuptias celebrare. Hoc itaque
modo tribus beniamin cum penitus
pisset israhel sapientia reparata
est. Huius uero similia etiam tribudam
ex huiusmodi causa contigit sustinere.
Cum israhel bellos iam studiis reliquis-
sent. et ad opera se ipse dedissent chana-
nei contempnentes eos suum colle-
gerunt exercitum firmam habentes
spem quasi hebreos affligerent. Cumque
faciebant exercitabantur armis et de-
tribus quidem iuda ascalonam ciuita-
tem et accharon abstulerunt. et multas
alias incampestribus constitutas. et ipsas
danitas in montana fugere copulerunt
Israhel autem cum iam esset in labore
difficiles quod induitatis cultu
defecerant. adulescentia perueniebant. Irac-
undia igitur eis deus et felicitatem quam in
numeris laboribus adquisierant propter
epulas amiserunt. Castra siquidem
contra eos agentem chusar regis assyriorum
multi pugnales perierunt. et oblessi
fortiter capti sunt. et maiora quam po-
test tributa imposita exsoluebant. et
diuersas inuitias perferbant pannos
et .viii. post quos huiusmodi liberati sunt.
Cenex quidam de tribu iuda uir indus-
tri prudenciaque fortissimus responso
sibi dato ne dispiceret hebreos in ne-
cessitate huiusmodi constitutos. primum
quidem culari sati. castra dirupit.
Cumque plurimi hebreorum ad certamen
accederent. cum assyriis congressi sunt.

eosq; psecuti ualde eufrate transire
cogerunt. Cens aut cum ipso ope
fortitudinis sue pbiis effectum p
cipatus accepit honorem ut pplm
iudicant in quo scilicet. xl. conusa-
tus e annos. Hec aut mouente de-
nuores isrlitarum sine principe
uerabantur. Itaut eglon rex mo-
abitarum. bellu eis inferre psumat.
multis eos plus obtinere hac sub-
dere. Constituent aut sibi met
regnum in iherico eosq; ad inopiam
pducit annis. vii. & x. Miser
aut ds in his paciebant ab inuria
mo abitarum: hoc in eos eripuit
Quidam iuuenculus nomine h
aot detribu beniamin expeit ie-
ra. audaciaq; fortissimus in leua
mani maximam fortitudinem
habens cum in iherico habitaret.
eglon regis factus e not. munerib;
eum placans. ita ut in cetis qu erat
circa regem carus existeret. Ali
quando aut cum duob; famulis.
munera regi ferens. latenter gladio
in dextro femore ligato introiit
ad eum. Erat aut estatus tepus
& cum iam dies medius esset regis q-
escebat custodie. Cum g iuuen-
lus munera pbiis egloni comora-
ti in quidam locum opportunum
eius secretum pecit. aderant eni
soli famuli regis. Cumq; rex finis
abire uissis & cum aot loqueret.
Haec eu in corde percussit & gladiu
derelinquens egressus est. & clausam
ianuam dereliquit. ministri uero
quiescebant credentes regem in
sopore conuso. Hdat uero in iherico
cunctis latenter h indicans exorta-
batur eos ut suam defenderent liber-
tatem. At illi gratissime h audientes
tuo utebantur. Ministri siquidem
eglon dum quod ei contigerat ignoran-
tes cum iam ad uespescere in eu-
cubulum sunt ingressi. euq; mor-
tuum copientes in stupore constituti

sunt. Et ante quam sua castra
colligerent isrlitari sup eos inruerunt
multitudo. & alii quidem pempti
sunt. alii infugam uersi tanquam
intra mo abitarum liberandi erat
aut pemptor ult x. uiri &
hebrei quidem h modo mo abitaru
seruitute priuati sunt. Aot uero
ob hanc causam principatum hono-
ratus a plebe defunctus est du
hanc potestatem. lxxx. tenuisset
annos. Igitur isrlite non colendo
deo nec legib; ei. obediendo regi
chananeor iabti nomine sub ui-
gati sunt. & tributa eis imponens
xx. quidem annis h soluere pas-
si sunt. Igitur isrlite tempantes
amali suis & agnoscentes cala-
mitates sibi plegum conceptu ue-
nisse quadam pphisa nomine debo-
ra quod nom significat. hebraica
lingua apē rogauerunt ut deprecant.
dm quatenus misericordiam haberet
& erueret eos ad chananeis. Ds aut
annuit eoy saluti. & ducē elegit
detribu neptalim barac q nom
significat cor'cationem hebraica
lingua. Tuocans uero debora ba-
rac iussit eum eligere. x. iuuenes
ad hostes pcedere. Cūq; barac di-
xiss; non se exercitum fore dictu
rum nisi & illa quoq; pcederet.
nā dixit. Tuū cedis mulieri dig-
nitatem quam contulit ds. ego
uero non resistabo. & congregantes
x. milia castra metati sunt apud
taboz montem. Cūb; sisara dux
f. cupiente rege iabin obuiam
uenit. Congressig atq; p mixti
eis unber magnus influxit &
grando & pluuia in facie chana-
neor imminabat. ita ut arcus
eoy & fundibala inutiles ferent
isrlitas uero tempestas cum eis
p2 argum ee minus nocebat &
hostes in medio circumdantes
multos eoy it fecerunt. ita.

etiam multi eorum conculcati curribus
mouerentur. Sisara uero exiliens
de curru cum uidere fugam exerci-
tus sui factam fugiens uenit ad
quandam mulierem cenithadarum
nomine iael. quem rogante ut ce-
laret eum suscepit. et petenti po-
culum dedit lac. et cum nimium
bibisset conuersus in sompno est.
Illa uero dormientes. fereum clauum
per tempora inmisit. et cum malleo
percussum ad terram usque deposuit.
Et hominibus barac per paululum
uentibus eum ostendit. sicque
uictoriam constitit secundum eas
dicta sunt. Barac autem agens ex-
ercitum contra assur iabin inter-
emit. fuit autem princeps per
annos hebreorum. Post hec mouen-
te barac adebor. madianites ro-
gantes amalechitas. et arabes -
castra metati super israelitas depri-
mebant eos pannos septem. Erat
igitur fames et ciborum maxima
difficultas. Tuncque conuersi ad di-
ces hebrei. ut eos eriperet exo-
rabant. Sed deon autem ioas fili-
us detribu iuda paucos manipulos
spicarum ferens latenter eos -
tenebat in torcular. Tunc uisio
apparuit ei in forma iuuenuli di-
xitque eum felicem et carum deo et
precepit festinare. quatenus dese-
deret libertatem. Ille hoc impossi-
bile sibi esse dicebat quando ei
exercitibus ex qua esset multitudine
ne priuaretur. ei puer esset. Deus
autem quod dederat. se impleturum
esse dicebat. et cum ihs gedeon quibusdam
iuuenibus enarrauit. creditum
que fuisse ei. repente cum ex-
imia uirorum ad certamen pre-
parauit exercitum. ad stetitque
ei sompniarius dei precepto ut cir-
ca medium diem in solis ardore
ad fluvium facere uenire exer-
citum. et eos quidem qui inclina-

la

biterent eos credere hostium formidine
decineri. et cum gedeon secundum dei
uisionem hoc adimpletisset. cec. uiri
reperisunt. quia quam manibus cum
timore et turba lamberent. Duxque
deus ut isto ducis hostes adire. Posu-
erunt ne castra super iordanem die
altera transire. et cum gedeon
cum timore consistere. quoniam ei pre-
dictum fuerat. ut nocte hostes inua-
deret. uolens deus eum a formidine
reuocare precepit. ut summens unum
militum iuxta tabernacula madiani-
tarum accedere. Ab eis consilium
belli confideturque surrepturus. Ob-
diens autem et sumens aprum finem
nomine sara accedens ad quodam
tabernaculum inuenit uigilantes in
eo. et iuueniculum aliquem suo co-
militoni. sompniarius recitantem.
ita ut gedeon audire. Erat enim
huiusmodi uisio. quasi indisse panem
hordiacum pexeritum reuolutum
regis apprehendit tabernaculum et ex-
tera de iecisse. Ille uero uisionem
interitum exercitus significato pre-
nunciavit dicens. Osetuo nedeus
contra nos gedeon uictoria condo-
net. Gedeon autem sompniarius audiens
spem magnam habuit parit et fidu-
ciam iussitque suos armari narrans
eis suam uisionem. Illi uero inique
dicta fuerant parati sunt. et
circa prima uigilia suum gedeon
ducebat exercitum triptite diui-
sum. Portabantque uacua faretia.
et lampadas ardentes quatenus
grauis hostibus uideretur inuasio. et
dextera manu cornua quibus pro-
tubis utebantur cum lampadibus
iubilantes. qui uictoria dei gedeon
confere. Quod dum fecissent tribu-
tio comprehendit homines adhuc
dormientes. suntque perempti pau-
ci quidem ab ostibus plurimum uero
a seme tipsis eo quod linguis pro-
priis discordarent. fama uero.

victoria gedeonis. aduersitas puenit
te cunctis simul armati sunt psequen-
dos hostes & comprehenderunt eos in qua-
dam uallem scopot ualde circum-
data. Et circumstantes occiderunt
omnes duosque reges simul oreb. & reli-
quos duces zebim & zar non adpre-
hendens captiuos duxit. Mortui sunt
in ea pugna madianitarum & ara-
bum quasi .c. xx. multa quoque preda auri
& argenti & uestium & camelorum hebreis
tunc est conlata victoria. Gedeon
itaque principatum tenuit. annos
quater. xl. cum senius defunctus
& sepultus est in effrem. Habuit quoque filios
septuaginta plures enim habebat
uxores. Naturalis uero de concubi-
na droma nomine habimelech. Cui
post mortem patris progeniem in sicem
ad cognatos matris sue & sumens
habens pecunias. & cum eis ad patrem
quoque recta regressus omnes fratres occi-
dit. absque solo ioacham. hic enim fuge
bene ficiu liberatus est. Abimelech autem
assumpta tyrannide dominum se in his. que
uellit facere declarauit. Igitur dum
quodam tempore publica in sicem
festiuitas esset. cuncta illic multitudo
consisteret. frater eius ioacham quem fugis-
se praedixerat. ascendens in montem gar-
zim quasi cum ovis super eminet ciuitatem.
Et multitudine praesente silentium
petiit utque diceret libenter au-
dient factoque silentio dixit. quia
arbores facto suo consilio. humana
uoce petissent ficiu ut super eos regna-
ret. Qua denegante eo quod hono-
re fructus proprii frueretur. nec alium
querere debere extraneum. Arbores
sursum uisum est. ut honorem utique pre-
berent. fructus electa isdem uerbis
que figis uisa respicit regnum. Hoc
ipsum facientibus & oliuis. Rati quia
arbores pecierant ut regnum sume-
rent super eas. Est enim hoc genus in-
ligni quod ab eo ignem proferendi
natura. Permisi regnum suscipere

in signum impare ita tamen ut sub eius
umbra requiesceret. Si uero ei contra-
ria forent eius igni cremarentur.
hec autem non finis causa dico sed quoniam mul-
torum bonorum excepti gedeonis. eaque inue-
gerantur dispiciunt. uidentes abi-
melech principem. in quem cum eo fratres
occiderunt. Qui utique nichil ab eis
disert. Cumque alia dixisset abscessit
& habitabat latens in montibus
annis. xxx. tamen abimelech.
Post non multum tempore sicimite pe-
nisi pronece filiorum gedeon expu-
lerunt abimelech. Ille uero
cogitabat adfugere ciuitatem.
tempore autem super ueniente unde
michi inueniebant colligere fructu
ne quid eis abimelech faceret mali.
Venienti uero ad eos quodam principe
gaal nomine cum armatis cognatis
que suis sicimite. poposcerunt
ab eo sibi praebere munitionem
donec undemias congregarent.
Quo eorum faciente petitionem pete-
bant ad opus suum et cum eis gaal
suos ducebat armatos. Cumque
fuisset fructus cum securitate
collectus. Cumque abimelech in-
sidius remansisset et gaal in ciuitate
commoraretur in suburbano.
& cum eo zebul quidam princeps
sicimitarum qui erat extraneus.
uidens paulatim arma-
tos accedere. Gaal ad zebul ad-
institere sibi uiros armatos. quo
respondente umbraculum esse sibi
uirorum dixit insidias. Respondit
quoque ad eum zebul. nonne tu mali-
ciam abimelech accusabas. cur
itaque tuque uirtutis magnitudinem
non ostendis et cum eo pugna cogi-
deris. Gaal uero turbatus congressus
est cum abimelech et occiderunt.
Aliqui de eis armatis ipse uero
fugit in ciuitatem. Abimelech
uero dissipatos in ciuitate
fundamento usque subuertens

salq; suprunas ei. seminans uictor
abscessum. Omnes itaq; sicimite pempti
sunt. Quicunq; uero perperam
dis pti fuerant sup quadam petram
munitissimam congregati morabantur
abimelech uero sup eos cum exercitu
uenit. Collectisq; desilua lignis iussit
etiam exercitus faceret uniuersus.
uolente aut saxo circum dato. lig-
nis subiectus est ignis. & flamma
surgente. nullus ex eo saxo effugit.
Sed cum uxorib; filiis sunt extinc-
ti. utriusque circa mille quin-
genti. reliqua uero nimia multi-
tudo. Abimelech aut infirmitas ma-
lis sicimoy ptenens psumebat etia
maiora temptare. nequaquam uolen-
tie sue modum imponere donec
pderet uniuersos. Veniebat g aduersus
ciuitatem. Cumq; esset in ea magna
turris inquam uniuersi confuge-
rant. obsidere hanc uolens dum
perme uenisset admirum sumens
mulier quidam fragmētū mole ca-
pit ei. repente percussit. quidum
cecidisset. saucius armigerum suū
rogauit. ut cum occideret nemors
eius opus mulieris esse uideretur.
Et ille quidem pceptum fecit. Abi-
melech aut huiusmodi penam pro
fina morte. & hisq; infirmitas
psumpsisse probatur exsoluit. hęc
g scdm diuinationē ioxtham
uideatur impleta exercitū aut qui
cum abimelech fuit eo cadente disps
discessit adppria. Isrlitarū uero
principatū post eum iaber gala-
ditus ex tribu manasse pcepit. Vixit
ialius fclix uniuersos bonos hīs. xxx.
numero & iniquitate pclarus. hic
duo. xx. annos optans principa-
tum senex. defunctus ē. & sepultus ē
in camon galadinoy ciuitatem. Res-
si quidē hebreoy admonestam uitā
& iniuriam dei illegum ferebantur.
Quos ammanite despicientes. & pa-
lestine magno exercitu prouincia

deuastabant. Omneq; regionē trans
iordanen detinentes. Hebrei uero malis
adflucti ad supplicationē dei conuersi
sunt. Ds uero placatus suū concessit
auxiliū. Igitur ammanitis castra me-
tantib; intra galadinoy prouinciales
occurrunt admontes egentes ducem
Erat aut quidam nomine iephthas.
Virtute patna. patens ad exercitum.
dispensandam. Adhuc g nocentes
rogabāt ut cum eis pugnaret. Illi uero
pob; obedunt culpans eos quia ei
non pbiuisset auxilium dum iniustia
fuit; apte ppeffus afratribus. Non enim
consanguineus eis erat. s; pegrinus.
Illis uero supplicantes atq; iurantibus
omne se principatum eodem fore pbi-
turos tandem aliquando consensit.
Dm itaq; pro uictoria deprecatus. & sa-
crificium pmittem. ut si uiuus reite-
retur. quicquid ei prius occurreret
immolaret. Congressus copiose uicit.
pdam collegit. & seruitute domesticos
libauit. Quam x. viii. sustulerant
annis. Reuersus aut calamitatē in-
uenit. Nam ei filia unigenita & iur-
go primum. cum uenire occurreret gra-
uit ingemescens magnitudine tanta
dolore adfluit. filiam sibi obuiam
uenisse culpabat quam sacrificandā
deo deuouerat quē tam in illo casu.
non doluit pro patris uictoria et.
cuius libertate mortua. Percit au-
duos menses sibi concedi. ut uiuentu-
tem suam cūcuius. lamentaret. &
tunc uota pficeret. Quo tpe tran-
siente filiam patris immolauit nec
legitimum faciens holocaustū. nec
deo carum. Igitur cum tribus effre
sup eum exercitum uiceretur inducē
eo qd bellū ammanitarū eis non in-
dicasset s; solus pdam habere. Hoc
modo satis faciebat dicens. quia h-
ostibus iniuste pugnantis. non pti
serunt resistere eo quod non eos latius-
se cognatorū oppressio. Postea uero cog-
natis infere bellum ceperunt. Rb;

dū satis facere potuiss; sed contraeū
cum exercitu agaladine trā uenē.
tes pugnarent. Amplum eis dilatauit
interitum & psequens fugientes. p
occupauit exercitum pmissio uada
iordanis. & l. u. uirorum occidit. Ipse
u. cum principatu tenuiss; sex annis
defunctus est. & sepult. in sebeci
patria sua. Mouente uero iepthe
tenuit principatum abiam detri-
bu uida ciuitates bechle. hic abuit
filios. lx. xxx. masculos. & reliqua
uirgines qui dum nihil egissē in
septē annis in senectute defunc-
tus est. sepultura in patria sua
pmeruit. Post hunc. x. annis ha-
buit principatu chilon de tribu
zabulon. Post hunc abdon hilo-
nis filius detribu effraim. habuit
filios lxx. quos omēs supstitit dere-
linquens in senectute defunctus ē
Hoc aut mortuo. isrlitis palestini
pualuer. ita ut abis. xl. annos tri-
buta perperent aqua seruitute hoc
modo libati sunt. Quidam manue
detribu dan ut paucos egregius.
& patrie sine dubio primus habuit
uxorē forma pulcherrima. & cum
filios non haberet grauiter ferrens
dñm p cara successione rogare cepit
in sub urbano in campo maximo
frequentē adueniens cum uxorē
Et dum quodam die muliere se
sola apparuit angls dei aspectu
pulcro & pro cetero iuueni similis
eique mascululum filium futurū
dei providentia nunciauit. Qui
sore obtinuit desortitudine p
pua clarus. Quo crescente palesti-
nos conprimendos asseruit mo-
nuitq; ut eius come mitume tun-
deretur. Nullumq; potum nisi
aq; bibiturum. et cum hec dixisset
abscessit. Illaq; ueniens indicauit
angli uisionem. Ita ut illa relat
in ei. laudib; obstupescere. At illa
uolens irrationabilem ei. tristitia

mitigare. Rogauit dñm ut angli
penus destinarer. quatenus marit
aspiceret. Igitur p deigram angls
itum uenit in agro illo & apparuit
mulieri auro remote. Que roga-
uit ut sustineret. donec maritum
adduceret. Fmit tence anglo man-
nue uocat. aduenit. Ius cum uidit.
set rogauit. ut que cumq; uxori
eius dixerat. illa paret de dñe.
& cum dixisset angli ut sufficeret
que illi uxor dixerat. Rogabat
eum ut ei manifestaret. qui esset
quatenus filio nato grās ei imo-
nus offerret. Illo dicente. quia
nihil oī egerat. Tum manue oca-
dens edum cumq; coquendū uxo-
ri pbenit. Dum gestū hī fuisset. p
cepit ut poneret supra saxū. & pa-
nes & carnes absq; uasis. Quos ac-
to uirga quam tenebat. angls
tetigit carnes & igne pprimis emi-
cantem carnes cum panib; fuit
ad supre. Tunc angls psumū qñ
in cursum eis ad celum ascendere
uidebatur. Cumq; manue me-
tueret. nequid ei appē uisionem
puenire aduersē eum uxor. ut
consideret exortabat. & p sua im-
litate dñm se uidisse fatebatur.
Cumq; concepisset custodiam ha-
buit mandator. Natumq; puerū
appellauerunt samson. quod no-
men significat robustum. Cres-
cebatq; uelocit puer et tam p-
continenciam ciborū quam ca-
pillorū remissione ppha futur.
agnoscebat. Hic itaq; ueniens
cum parentib; in tabnata pale-
stinorū ciuitate dū celebraret
ibi festiuitas uirgine prouin-
cialium concupiuit. rogauitq;
parentes ut ei puellam peteren-
in uxorem. Quib; negantibus
eo quod esset alienigena uen-
eius petitio. ut ei uirgo dispo-
saretur. Dumq; frequenter ad os.

parentes uet. occurrit leoni. & cū
esset inermis tenens eum manibus
suffocauit & in silua interiori exē
uiam p̄iecit. Rursūq; dum uet
adpuellam inuenit agmen apum
fauo mellis in leonis illius ore se.
cisse. & tollens exinde tres fauo
mellis. cum donis reliquisq; porta
bat. puelle contradidit. Cumq;
taminte om̄s essent in nuptiis
metuentes fortitudinē uiuentis.
xxx. circa eum pub̄tatem p̄cōsō
constituerunt. Cumq; in luso cō
sistere qualia solent. tali tēpore
puenire. Samson ait. p̄ponam
uobis parabolam. & si sol uertat
septem diebus p̄postam. questio
nem lineas singular & totidem
stolas p̄p̄t honorē ur̄e sapientie
medante p̄cipietis. Illisq; petē
tibus ut diceret ait qui cuncta uo
rat cibum genuit de semetipsū
suauē licet ipse sis insuauis.
Illi autē p̄tres dies questionem
non ualentibus inuenire. & dicē
tib; puelle. ut auro cognoscens
eius adnuntiaret. Cui etiam mina
ti sunt in cendū. nisi studeret
implere. Samson rogante puel
la ut diceret primum quidem
restitit. Cumq; illa nimis insistere
& ad lacrimas pueniss; indicauit
ei quem admodum leonem intrē
misse. & apem in ore ei. inuenies
tres fauo mellis portasset ei. V
ille quidem nichil dolosim me
tuens om̄ia declarauit. Illa ū
sermonem. in hunc potentib; ex
posuit. Septima uero die ante
quam sol occumberet. conueni
entes dixerunt. neque leonem
quicquam insuauis esse. neq;
dulcius utentib; melle. Quibus
samson dixit. nec quicquam aliud
mulieri dolosius quē uobis meū
exposuit. uerbum. & illis qui
dem dedit quē compro misit.

31
facta p̄da ascalonitarum qui ei parit
occurrer. Illas ū nuptias p̄futaunt
& puella quidem qui eū pro uocauit
ad yracundiam dicit eius amicum
P̄ qua iniuria exaspatus samson deli
berauit ut om̄s cum ea palestinos ad
fligeret. Cumque tēp̄ esset estatis &
fructū messium p̄paratus ad stare.
Conphendens. cec uulpes. & caudas
earum ligans ardentes lampadas
dimisit in messes palestinoz. & hom̄
de populatus ē fructū. Palestini uero
scientes op̄. eē samson & causa pro
qua talia p̄petrass; Miser principes
intamina uiuoremq; eius cum parenti
bus intrinmerunt. Samson autē cum
multos in palestinoz campestribus
occidiss; habitabat in mōtā. Est enī
saxum ualde monciū in tribu iuda.
Palestini siquidem contra tribum
castra metati sunt. dixeruntq; ut
si nollem sustinere supplicium samson
traderent alligatum. Qui uolentes
euadere uenerunt ad saxum. ubi
samson cum trib; milib; armatorum
habitabat. Rogantes ut descenderet.
quatenus. ut eum illoz ditione cor
traderent. poscentes ut hī spontes sup
ferret. Qui cum ius iurandum accepis
s; eoq; nihil ei plus facerent. quam ut
hostibus traderetur. Descendens de
saxo semetipsum contribu suoz potes
tati contradidit. Ibiq; duobus eum
funibus. alligantes ducebant tradere
palestinis. & cum in quendam loco ue
nisset. qui nunc maxilla nuncupat.
palestinis occurrentib; cum gaudio &
clamore. Disrūpens uincula samson.
arripens asini maxillam quē in p̄senti
iacebat. in hostes inuectus est & mille
et eis p̄emit. Alios uero turbatos in
fugam uertit. Quū dum stas fortissi
me tenuisset dñm rogabat. ut eum
amalis eriperet. Cui. p̄cibus misert.
dñs fontem circa quandam petram
de asini maxilla produxit. Unde
samson ipsum locum uocauit maxilla

& actenus hoc nomine nuncupatur.
Post hec samson dispiciens palestinis
uenit ingaza. & in quodam diuisio
morabatur. Agnoscentes uero gaze
principes ei. p'sentiam: fecerunt insi-
dias ante porta ut egrediens non la-
teret. Samson uero circa media nocte
surgens irrupit portas ipsas que si-
mul clausuras. & uecteres deferens
sup montem hebron conlocauit. His
ita gestis leges patrias relinquebat.
Concupiscens enī mulierem meretricē
nomine dalila. apud palestinis habi-
tantiem. cum ea degebat. Tunc iudi-
ces palestinorum uementes ad eam pro-
missionib. adstruxerunt ut aliam
sora disceret que causa fortitudinis
eius esset. illa uero circa potum consti-
tuta dum ministraret. artib. age-
bat ut agnosceret que admodum
tanta uirtute p'claret. Samson autē
dum adhuc sapientia forti esset. fal-
lebat eam dicens. Si septem p' uinea-
rum palmitib. qui adhuc flecti pō-
sunt uinctus fuero. ero cunctis in-
firmior. Illa uero tunc quidē tacuit.
Postea uero indicans p'ncipis palesti-
nis. Celauit aliquos militū in do-
mum dormientem ebrum artissi-
me palmitib. alligauit. & citans
eum dixit insistere aliquos sup-
eum. Ille ruptis palmitib. tanq'm
contra eum inimicos nitentibus in-
surgere. Tunc mulier rogantem
rursus fallere se septem funibus
alligatum. dixit p'dere fortitudinē.
Dum quoq; faciens nihil egisset.
t'cio alligari comas suas dixit tā-
quam ille. Cū uero ne hoc facto uerax
inueniretur. nimium supplicanti. ad
ultimū cum iam ei calamitas im-
mineret uolens p'tare dalile ait.
Mei d's curam habet. & ei. pro ui-
dentia nat'. hanc nutritio comam
iubeat deo. ne tunc deat. Mea siq;
dem fortitudo in hui. augmentum ē.
Hoc illa cognosces. abrafis ei. erimib.

tradidit eum palestinis cum iam nō
ualeret ab eorum inuasionem se defen-
dere. Qui auferentes eius oculos
ligatum circum duci ubiq; fecerunt.
Procedente itaq; t'pre creuit coma
samson. & dum ēet festiuitas pub-
lica congregati sunt palestinis prin-
cipes & nobiles. & dum epularent
infano cui. colūne due portabant.
ad duct. ibi samson. ut ei omēs in-
luderent. Ille puero ducente se
p'suasit ut duceret ad colūpnas.
& post laborem requiescente.
abiret. Vbi dum uenisset. commo-
uit eas simulq; cunctas destruxit.
Subuersisq; cum fano colūnis. tria
milia hominum sunt extincti. In
t' quos & samson defunctus est.
Cum tenuisset principatum isrlitay
xx. annis. cui cognati sumentes
corpus sepelier' in sarasa regione
cum cognatis ei. p'. mortem samson
p'suit isrlitis hēli. Sub p'prouin-
tiam eorum ad p'pendente fame
melech quidam debeclem ciuita-
te tribu iuda. cū uxore sua noemi.
& filios ex ea natos. cellon. & mallon.
migravit intra moabitarum.
Dumq; ei cuncta bene procederēt.
filius suus moabitas deduxit uxore
cellon quidē orfan. mallon autē
ruth. Trans artis autē iocetox.
elimelec & eius filii in brāui de-
functi sunt. Noemi autē amare
ferens. q'ci p'ueniat. rursus re-
uertere batur in patria sua. Cui.
nurus disungi ab ea non tolera-
bat. si nec ipsa refutando eas po-
terat euicare. & orfa quidem
mansit. ruth autē cum a se recedē
sua dēre non potuisset. sociam sibi
duxit in omne quicquid emergeret.
Veniente siquidē ruth cum socru
in bethleem booz elimelech cog-
nat'. suscepit eas. Et cū noemi
nomine suo uocaretur ait illa uisti-
mera me uocare. Significat autē

lingua hebraica. Annis quidē felicitatē
manu doloie. Ruth itaq; tēpore mēis
egressa ē. pmitte tēte socio ut spicas
colligeret. & alimētū haberet. Venitq;
magrū booz ueniens aut post paulu.
lunū booz uidensq; puellam ap̄ ea
agri ap̄positam requirebat. Ille u ex
pūcta rerū bonoy exoptans. Spicis
quidē acolligere noluit. & metere qe
quid possit. & sibi portare p̄miste.
Prandiuq; ei & potum p̄buit. Ruth
aut tollens ab eo. Asphita socri cōser-
uabit. Et uespere cum spicis ad eam
uenit. narravitq; ei quē illi dixerat
booz. Cūq; illis indicasse & ap̄ pie-
tatē eiua p̄uidenciā exhibere. Rur-
sus sequentib; dieb; egressa ē. ad coll-
gendas spicas cum ancillis booz. Ve-
niens aut non p̄ multos dies booz.
ad eam ap̄p̄iam dormiebat. Hec cū
audisset noemī cogitabat quē adma-
dum cū eo ruth collocare posset.
Missitq; puellam ut circa pedes eius
dormiret. Illa u dū in nullo fas ēē
iudicare. ut socri sue iussione resiste-
re. ueniens ad eam. & tunc qdē
latuit booz p̄fundissime dormien-
tem. Excitat u circa mediam noctē.
requirebat quē esset. Illa u suū di-
cente nomen & petentem muttam
quam cubare eam dominus p̄mittente.
Tunc equidem quieuit. Diluculo u
ante quam ad opus famuli moue-
rentur. excitans eam iussit. ut tolles
ordei quantū posses. & perarē ad so-
crum & att. Est mihi proximior ge-
nere quā te possit ducere uxorem.
& si fuerit necessariū sequeris illum.
quo repudiantē. coniugē te & ego
scdm legem habeo. Hec illa socri
referentē securitas illas tenuit.
Ille uero iam media die ueniens ci-
uitatē seniores colligens mit tēns
& iam uocauit ruth atq; cognatū.
Quouementē ait booz. Helimelec
& filioy eius hereditatē tenes. Ingo
suis partem agri tenere. oportet

32
te uxorem nallon scdm legem accipe
Ille aut booz hereditatē & uxorem
cepit. Quasi uero & uxorem daret
habere & filios. booz itaq; reli-
quens seniores. Iussit mulierē ut
eius calciamenē scdm
scdm legem & scdm legem eius expue-
ret. Quo facto booz. ruth duxit
uxorem eiusq; post annum masculus
filius est p̄creatus. Quē noemī
uocauit obed ut quod iussione
ei. nutritur. Obed enim hebra-
ica lingua significat seruent. Obed
aut habuit filiū iesse ex quo dauid
qui regnauit. & principatum suis
filiis pax. & unam generationes inoy
longo tēpore dereliquit. Hebrai siquidē
rebus eoy afflictione p̄grauati.
Bellum rursus habuere cum palesti-
nis. Heli sacerdos erant filii duo oph-
ni & finees. & circa homines inuicti
& circa diuinitatē impi. Alia uero
rapina modo tētebant & mulierib;
religionis causā ueniētib; contume-
lus inferebant. Quorum pat̄ graui-
ferbat hec. & uithemencius ingemes-
cebat. Helcana uir leuita in medio
omnes. offem sortis existens herama-
thin habitans ciuitatē duas duxit
uxores. Annam & senenam ex qua-
& iam filii sunt progenti. Quātam
annam cum ēet. sine filiis diligebat
Venienti uero cum suis coniugibus
elcana in ciuitatē silon ubi erat dei
tabnaculum. dum earum uir pepu-
las uxorib; & filiis distribuere. In
partes. Anna respiciens altentis mu-
lieris filios circa matrem suam. descē-
dit ad lacrimas eo qd non haberet fi-
lios. Dumq; consolationem uiri trista-
ris prohiberetur. uenit ad tabna-
culum rogās dñm ut eis obole cōceder.
Votum ueniens ut p̄mo genitum suum
ministraturum dñm diceret. Vdū in
orationē multo tēpore moraret. Heli sac-
dos sedēs ante tabnaculum. Tūc hebra
abne p̄cepit. Ad illam dū aquam se bibe

facere cur. nec hebræam ex sedepre fieri
 licentem ad fluctu. rogasse dñi fiduciam
 eam exorant abe dñi filios ei donatu-
 rum repensio. Veniens ad maritum
 cibum idea peperit. & reuocantib. eis
 impatrim. dñi cepit & peperit filiū
 quē appellauer. samuelem. quas dñi
 postulatum. Quib. uementibus. ut
 pñatuerat filii hostias immolarent.
 recordata mulier orationis sue & pro-
 missionis. quam de filio uouerat deo
 tradidit eum eli dicatū deo ppheta fu-
 turum. Credebaturq. eius comia. et
 potus erat el. aqua. & in templo om-
 morabatur. Helcana aut. ex anna alii
 filii tresq. filie procreatae sunt. Porro
 samuel pleno iam anno duo deci-
 mo pphauit. Quem quodam tpre
 dormientē nominatum uocauit dñs
 Ille u putans se a sacerdote uocatum
 uenit ad eum. Sacerdos uero dicēte
 eūse nūcasse tēio dñs hīc. Quod dñs
 cognouit. dñs ad eum. dñs enim est
 qui uocat te. nunc aut. notaque di-
 cat. Cumq. dñs iterum locutus fuis-
 set pecit utque uellit pperet. cui
 dñs. qm inquit ad ei. cognosce futura
 cladem hīstis. V heli filius una-
 dies mortuos & sacerdotum ad domū
 eleazari ex migrandum. Eli namq.
 plus suos filios elegit diligere quam
 mñi placere. Cumq. uire uirando
 cogente heli ppha samuelem. ut ei
 hec nararet. Hōlebat enī eum con-
 tristare detali samuel sermone.
 tamen quo dicente cerciore
 magis habuit expectationem de
 filiorū pditione. Samuel aut. gloria
 magis ac magis augebatur. Dum
 utiq. cuncta q. ppha bat. pparentur
 esse uera eo siquidem tpre palestini
 castra mouerunt sup isrlitas & con-
 gressi uicerunt palestini. & occide-
 runt hebræos. usq. ad xxx. milia
 Desumma uero pditione formidauit.
 res hebrei miserunt ad se mores &
 pontificem ut archam dei ferret.

Ad erat itaq. archa parit & pontifi-
 cis filii quib. p cepat pac ut sic ap-
 ta archa uiuere uoluissent ad el
 faciem non uenirent. Facta nam-
 que congressione uictoriam quam
 hebrei sperabant. palestini adla-
 ta est. repente namq. in manibus
 hostium deuenerunt & miserunt
 usq. ad xxx. milia uirū. int. quos
 occiderunt filii sacerdotis & archa
 dei ab hostib. ablata est nuncia-
 uerunt pditionē in silon & arce
 captiuitati cuncta ciuitas luctu
 repleta est. Porro eli sacerdos sedebat
 ad porta in alcioie sede dñi. cogno-
 uisti. eaq. in bello fuerant gesta.
 archa ab hostib. capta ruens de
 sede defunct. est. Dñs vii. & xc.
 uixit. annis. Quorū. xl. tenuerat
 principatum. Et siquidem die.
 facta est. & con uix sinees pro
 casu marci nequam uiue cole-
 rasse. Cui pregnante quidē nūcia-
 tus est hominem lucis uiri. Pe-
 pertit aut. filiū. Vn nūsum. Quē
 iacobus appellauer. quod nomen
 de signat inglam eoq. illo tpre
 exercitū hui. modi deformitas
 accessit. Habuit aut. principatum
 primus heli ex domus. Chanay
 qui fuit socius filiorū aaron. Hā
 pñtus de domo eleazari sacer-
 tis erant. & heli sinees suo filio
 tradidit. Post quē abiezer eius
 filius hunc honorē accepit. Quē
 bocci suo filio dereliquit. Cuius
 suū hori filius successit suus.
 & post hunc heli tenuit sacer-
 dum. de quo nunc nob sermo ē.
 habet. cuius genus usq. ad tpra
 impi salomonis hoc abuit.
 Tunc enim sacerdos cum ex
 domo eleazari denuo receperit.
 IOPPINI IYDAICAE AHTIA VI
 TATIS LIBER. V. EXPLICIT.
 IHEIPIT EIVS DE A. —
 LIBER. VI. —

CHENTIS 1617VR PALEST

ni capcyvami svorvov
 hostiū archam sic duchi
 pchacimus i ciuitate azo-
 tum. Porta uerunt eam
 apit dñi suum qui uocat
 dagon. Sequenti uero
 diluculo ingressi tem-
 plum. ut dñi sollep.
 nit adolarent inuener dñi suum
 ante archam iacentem conuulsi
 debase suo. que denuo eleuantes
 statuer grauit de ei casu dolentes
 Cumq; frequent uenientes dagon
 inuenirent iacentem. in angustia
 grauissima constituti sunt. Quous
 time u azotoz ciuitatem atq; pro-
 uin ciam diuinit. pestis inuasit.
 Disenteria peste moriebantur &
 antequam anima solueretur a corpore
 mēna eoz corrupta a cōpūis putre-
 dine ferebantur. Dumq; in his mal
 azotia tenerentur. Intellexerūt
 hanc sibi cladē apē archam dñi
 puenisse miser terga ad scalonitā.
 ut archam ipsi susciperent. Ipsiū
 archam suscipientes uimalis simi-
 lib? constituti sunt. & hoc modo
 archa ciuitates palestinoz quicq;
 trāsiuit. quasi p dām quandam
 exigens. passionib? singulis ciui-
 tatibus. Tractabant quid fieri
 conueniret. & neq; tenendam
 archam neq; remittendam ēē dice-
 bant. sed quinq; simulacra aurea
 p una queq; ciuitate dicando
 deo totidemq; aureos anulos. &
 mures qui eoz regionē depasti-
 fuerant. adq; corripant. Et h
 sup archa ponenda. faciendūq;
 uehiculum nouum & boues q
 nup genuerant esse iungendas.
 quarum partos clādendos ac-

retinendos ne sequentes matres
 pedirent. si ut eoz desiderium cele-
 rumunt it facerent. Tunc illas dis-
 pulas portantesq; archam intrao
 deferenda. eiq; quod admodū con-
 mittendum quem uellent agere
 uiam. & si quidem hebreos ad hanc
 & eoz regionem ascenderent archam
 arbitrandum causam fuisse pas-
 sionum suorum alibi fortiter appa-
 rent reuocandam eam esse dicebat.
 Agentes aut eaq; sunt p dicta ue-
 hiculum cum bubus recta uia ue-
 lit quodam duce eas precedente
 pgentib? palestinoz principes se-
 quebant quostarent. Est aut qdā
 uicus in tribu iuda nomine bech-
 samis in quo uener boues. Cumq;
 in campū maximum de uenissent
 ulterius accedere cessauerunt. Sta-
 tuentes illic uehiculum gratum.
 miraculum habitatorib? uici illius
 pbuerunt. & statim namq; tpe dū
 omīs magnis pcolligendis fructib?
 eēnt cum uidissent archam repente
 cucurrerunt ad eam. & deponentes
 archam & uas quo erant recondi-
 ta simulacra simul & mures posue-
 runt supra quendam petram que
 erit in campo immolantes deo.
 uehiculum simul & boues olocatū
 tum offerentes parit epulati sunt
 Hec uidentes palestinoz iudices
 ad apria sunt reuēsi. Ira u atq; indig-
 natio dei. septua ginta bechsam-
 tes eoq; non fuisset dignū archam
 contingere. quia nec sacerdotes erāt.
 qui ad eam accesserant ut ēnt.
 Alitentes q bechsamites ad omīs h
 ebreos indicauerunt archam fuis-
 se reuocatam. Qui uenientes se-
 portauerunt eam in cariatyarum
 paxinam ciuitatē bechsamitarū
 in domo cui dām leuite nomine
 amina dab. que uidebatur ēē uis-
 tus ministrabant enī arce eius
 filii & huc eue annis. xx. pfuer.

Dum apud palestinos in silibus quorū
habitassent. Cumque omnes populi in illo tempore
quo euntis carathiam habuerat
archam in orationibus & sacrificiis
dei esset dedit. Samuel et propheta. in
demonstrandam fiduciam eorum ait. ad eos. Quia
quibus adhuc hostes sunt gravissimi pa-
lestini. & deus iam incipit esse propitius
Estote iusti & maliciam depellentes
ab animabus vestris totis mentibus meis.
in iustitiam domini. Hec enim vobis facientibus.
bona puenient servitque; fugabitur.
& de hostibus triumphus adferetur. Cui-
que; dixisset uniuersus populus fuit ei & ex
ei. oratione gauisus est. Congregauit
autem eos samuel in ciuitate que uocat
masphat quod nomen deorsum inspicere
hebraica lingua significat. Hic iurien-
tem aquam immolauerunt deo. et tota
die ieiunantes in orationibus conuersati
sunt. Cognoscentes palestinos eos ibidem
congregatos cum magno exercitu atque
uirtute non suspicantibus bello. & in-
paratis adgressi sunt. Illos autem hoc
sensit. & ad formidinemque; prodixit.
Et recurrentes ad samuelem dixerunt
Spes nobis alia non est nisi pro te exo-
rat. deus euadere nobis concesserit pale-
stinos. At ille & fiduciam habendam
dixit. & dominum allaturum eis aduictorum.
Sumens lactantem agnū sacrificauit pro
populo. Exaudiuit itaque; deus orationibus.
hostiaque; placida auxiliatrici mente
suscipiens annuens eis uictoriam. Pa-
lestinus igitur deus primitus quam mouit.
Deinde tronitruis increpantibus atque;
ignis coruscationibus uelut incendens
eorum multos nimis eos ad se. & eorum
manibus arma diripiens nudos infugā
uertit. Quo facto samuel eos cum mul-
titudine persecutus est & plurimos iter-
fexit persecutusque; est usque; ad locum qui uo-
catur coreon. ibique; lapidem fixit
uelut terminum uictorie. Cumque; lapi-
dem fortitudinis appellauit. fiducia siquē.
dem que; dudum fuerat palestinus ad-
uersus hebreos. propter hanc uictoriam hebreos

Ad nihilum deduxit samuel & abstulit
regionem illam quam primitus. uictis
iudeis detinebant. Prophecia uero samuelem
disposito populo iudicabat & multo tempore
sub equitate omnia disponebat. Deinde
senectute grauatus. filius suus populi dedit
principatum. Quorum senior quidem
dicebat iohel. Junior autem abira pre-
posuit autem alium quidem. in bethleem.
Alium uero in bersabee diuidens populum qui
eorum iudiciis obediunt. Isti siquidem
apud patres suos studiis recedentes temporibusque;
lucris iusticiam comprimabant. & iu-
dicia non uera. sed secundum preuia pro-
ferebant populi itaque; quia uiderent ad-
patrem deum remeant. qui in ci-
uitate ramatha commorabatur. Suppli-
cabant ei atque; rogabant. ut aliquem
regem eligeret quia principatum gentis
habere & palestinos adfligere. Hec
uerba quia concusserat samuelem propter in-
iustitiam ei iusticiam. Humilia cogitatio-
ne afflicto. neque; cibi memoria abiit.
neque; sopni siquē facta nocte siquē potius
imminentes sine somno permansit.
Cumque; talia cogitaret. apparuit ei di-
uinitas. cuique; consolata est dicens.
neque; expectatione populi debere adflu-
gere. Precipio inquit tibi. ut eis ordines
que; cumque; ego monstrauero regi. Pre-
dices autem eis quales erunt & que;
sub rege mala passuri sunt. Hec sa-
muel cum audisset. mox die facto con-
uocatis iudeis ait daturum se eis re-
gem. Scitote tamen quia prima quidem
filios uros auferet. & alios quidem cur-
ruum agitatores esse uidebit. Alios
equites. & armigeros & percursorum.
Alios millenarios & centenarios.
fatiet. & nihil erit in quo non obe-
diatis hisque; iubent implere. Sed &
filia inquit ustra in quentarias habe-
bit & cocistrias & eas eunuchis suis
& armigeris condonabit & uas pos-
sessiones auferet & uimentorum.
greges. & ut breuit fit dicendum.
seruetis cum omnibus uiris regi.

34
Et ait aut populus in hac propheta ualde fati-
sus. & magis uehementi instabant.
Regem sibi ordinare nunc postula-
bant. Videns aut eos samuel nec in-
ter predicta fuerant conuersos sed
potius imminentes ait. Hunc equi-
dem ad propria singuli recedite. Por-
ro uero uos euocabo. dumque uobis
daturus sit regem adeo cognouero.
Erat igitur quidam de tribu ben-
iamin uir nobis moribusque laudabilis
nomine elis. huic erat filius iam
iuuenulus formaque pulcherrimus
& corpore ualde preeris uocabaturque
saul. Hic uero elis dum asinum pre-
cipui de grege eius errassent filio.
suo adrequiendo asinos circumsi-
t. & puer qui cum erat accessit ei esse
meam prophetam uerum ut ad eum iret
ipsum de asinis quos querebant
agnoscerent. ait. nihil habere pre-
manibus. quod euntes deberent of-
ferre prophete. Tunc finis ait. esse sibi
quam tam partem sicut. & si ei datum
posse sufficere. Cumque uenientes.
ante portas uirgines inuenientes
ad aquam euntes. interrogauerunt
eas de domo prophete. Quaecumque in-
dicassent. Adiciebant iustitiam
antequam ad comedendum accederet.
multos enim cum dicebant illa die
pascere. Samuel autem propterea multos
tunc ad conuiuium uocauerat. Nam
dum precedente die deprecaretur dominum.
ut predicaretur. quem constitueret regem
indicauerat. ea ora altera die mis-
surum se aliquem iuuenem de
tribu beniamin. Porro samuel in
domo sedens tempus quo ei promi-
sum fuerat expectabat. Quo ad-
impleto descendens ibat ad iudas
Occurritque saul ei cuiusdam peritum in-
dicauit hunc esse regnaturum he-
breis. Saul autem accessit ad samu-
el cumque salutans supplicauit ut
ei domum prophete monstraret. Cumque
samuel se esse dixisset. incolomem esse

pro quibus querendus missus fuerat.
asinos indicauit. & omnia ei bona regni
esse conferenda permisit. Cui saul mini-
mus inquit sum domine de ultima tri-
bu & que regibus apta non est. Que
propheta deducens ad conuiuium re cum-
bere fecit. simul & sequenti puero
super eos qui fuerant inuitati. erant
autem numero. LXX. & cum ora dor-
miendi uenisset singuli ad propria
discesserunt. Saul autem apud prophetam
cum finito superatus est. Die autem uero
facto exduxit eum samuel foras
& cum extra ciuitatem uenissent. iussit
famulum procedere. illum uero remanere.
quasi aliquid ei nullo presente dic-
turus. Et sumens uas olei super ui-
uentis capud effudit. cumque complexus
ait. Esto rex ab deo constitutus. & co-
tra palestinis uindicaturus hebreos
hoc autem erit. tibi signum quod te uolo
pascere cum profectus fueris. inuenies
tres uiros in uia euntes. in bethleem
adorare dominum. Quorum primum quidem
tres panes ferre uidebis. secundum uero
edum & tertium utrumque uini. Isti uero
te saluabunt. & libenter suscipient.
& dabunt tibi duos panes. Et exinde
uenies ad sepulcrum rachel. ibi cog-
nosces quod inueniente sunt asine.
Post hec uenies in gabatha. & inuenies
prophetarum coram. & diuitum. inspiratus
propheta cum eis. Cumque hec omnia
signa fuerint facta. scito esse dominum te-
cum. saluabis patrem tuum atque
cognatos ueniensque post hadme in
galgala. ut propheta deo pacificas hostias
immolemus. Porro saul omnia secundum
samuel euenerunt. Cumque uenisset
in domum cognati sui. abinnur.
quem patribus parentibus diligebat in-
terrogante de profectu eius. qui ad
accessisset nihil abscondit. de reg-
no autem tacendum esse de creuit.
Samuel autem conuocauit populum in
ciuitate masphat. & apud eum
diuino mandato uerba disposuit.

dicens quoniam uobis placuit.
et hec munera preualuit contra
dominum. Omnes enim dynamum peribunt omnes et
septem milia sarraceni uos. Quod dum
hebrei fecissent. Sors cecidit tribu
beniamin. et dum fuisset. demum sors
missa per genus exiit per gentes mach-
aris. Cumque per uos sors missa fuisset
ad saul filium chus sors regem pue-
nit. Quod dum inuenisset semetip-
sum abscondit. nolens uideri. ut
arbitror sponte suscipere princi-
patum. Quibus? difficultate pacien-
tib? et cogitantib? eo quod saul ha-
buisse rogauit propheta dominum. ut ubi esset
ei ostenderet. Dumque cognouisset
adeo locum in quo erat celatus saul
misit qui eum adducere. Et cum-
uenisset. et eum in medio populi colloca-
uit. Is enim omnibus? enunabat. et
ipsa proceritate regibus erat. Di-
xitque propheta. hunc uobis deus dedit
regem. Videtur quia et melior cunctis
est. et impio dignus. Cumque ob-
isset populi regi salute eaque illis erat
fuerant futura propheta conscriberet
rege audiente legit et libro in
tabernaculo dei recondit. Dum hec
itaque samuel celebrasset. dimisso
populum ad propria remeare. Et ipse quod
in ramathim ciuitate patrie sue pro-
fectus est. Cum uero saul ire ingaba-
bat ex qua erat. Multi uero bonorum
uorum secuti sunt honorem regi de-
bitum exhibentes. Plurimi uero ma-
ligni. et illum contempnebant. et alii
iridebant. Et neque munera offere-
bant. neque studia aut sermone saul
sibi placere monstrabant. Post mense
uero totius honoris eius initium belli
contigit. contra naas regem amma-
nitarum. Hic enim multa mala
iudeis habitantibus trans iordanem
intulit. Namque quicumque aut eum
aut fide data uenissent. aut quos
lege cepisset bellica dextros oculos
euellere. Quod ita faciebat ut sin-

tram partem uultus sui secutus oclan-
tes ad bellandum forent inutiles. et
hec quidem rex ammanitarum cum
fecisset habitantibus trans iordanem.
Supergadinos abiit. et castra ponens
circa ciuitatem. iabus misit ad eos lega-
tos precipiens. ut se traderent. qua-
tenus eorum oculos dextros auferret.
Quod si nolent eorum ciuitatem inuicere.
batur euertere. Gadini uero. vii.
dierum inducias poposcerunt. ut
ad contribules legatione mitterent
ut solacium ab eis exposcerent. Naas
autem dedit eis inducias. et solacia quibus?
cumque uellent postulare promissit.
Illi ergo repente per ciuitates israhel-
itarum miserunt indicantes quae eis se-
cerat naas. Cumque legati in regis
saul ciuitatem uenissent in quibus
essent iabite pericula nuncia-
sent. populus quidem flere cepit ca-
lamitatem eorum. Saul autem ad opere
agri reuersus inopidum inuenit
fientes proprios ciues. Cumque agno-
uisset quod contigerat diuinitus
inspiratus. iabitas quidem remittens
promisit eis auxilium uenturi
die etiam. et ante solis ascensum.
hostes esse uicturum. die tertia. et
ante. Volens autem populum ad amma-
nitarum bellum dominum timore
eum iterare. Incidens bouem suorum ner-
uos. hec se facere cunctos inuicem
natus est. si non alia die armati
concurrerent ad iordanem eumque
sequerentur. et samuelem ubi
cumque eos educentes. Illis autem
propter timorem imminente damni
defuncte tempore concurrentibus in
ciuitate balam dimmerata
multitudine inuenit eorum
numerum per tribum iuda. et ce-
mit fuisse collectos. Illis autem
tribus. lxxx. milia uiri fuerunt.
Transiens autem iordanem et de-
cursurum tota nocte facies
inter orientem solem. exercitum.

in tribus partibus constitutum. in
rupit super hostes facta pugna multo
ammannitarum penitus simul et regem
hunc opus clarum fecit ualde saul
aperit omnes hebreos. et qui primum
eum speruebant. tunc conuersi sunt
ut eum honorarent. et meliorem
cunctorum principum iudicarent.
non enim sufficit illis solum iabissinos
eripuisse. sed etiam cunctam studuit
pugnandum ammannitarum sub
uertere regionem. perdamque; faciens
exinde copiosam cladem ad propria re
meauit. Iussit itaque samuel populo
congregare ut festiuitatem in confir
matione regni saul celebrarent. et
omnes congregati sunt in galgala. et
rursus populo uidente appha uincit sa
ul deo secundo et secundo demittit autem
regem. Hoc itaque modo hebreorum
res publica ad regum uirum conuersa
est. Igitur samuel confirmato sauli
regno populum remeare permisit ad propria.
Saul igitur eligens quasi tria milia
uiros ex omni plebe. duo milia quidem
ipse retinens morabatur in ciuitate
bethleem. ionathas uero filio suo militem
dedit armigeros eumque; misit in
gabatha. Ille autem obsidebat castra
filistinorum non procul a galgalis.
Cumque cognouissent palestini castra
sua ab hebreis obsideri. iudei plurimum
intulerunt ducentes palestrum
quidem. cccc. currum uero. xxxv.
et equitum milia. lxx. castraque; posu
erunt circa ciuitatem magna. Quod
dum cognouisset saul rex hebreorum.
descendit in galgala. et in omnem
prouinciam misit populum ad bellum contra
palestinos. in uitam. Dumque populi
querant cum saul multitudinem
palestinorum inspicere ualde sunt
territi. Et alii quidem in speluncis.
et in caernis. et cloicis. semetipso
celauerunt. Plurimi uero trans ior
danem fuga delapsi sunt. Qui erant
precipue extri bugad et rubeni.

Misitque ad appham saul uocans eum
ut cum eo de bello et rebus presentibus
cogitaret. Ille autem sustinere ei in pre
ceptis et hostias parare. Post autem
dies uenturus. ad eum ut sacrificantes
ita congregarentur ad bellum. Qui
sustinuit quidem sic appha mandaue
rat. Mandatum uero. nequaquam
cum perfectione saluauit. sed cum uide
re appham quidem morari. se autem
amicis derelinqui. celebratis hosti
um audisset. samuel uementem in oc
cursum festinans regressus est. Ille
uero non recte eum fecisse dixit eo.
quod orationes et sacrificia. que uolu
tate dei erant. facienda pro populo offer
re petulant ipse precesserit.
Saul uero faciente et dicente. susti
nuisse se quidem premissos dies. Sed
ad offerenda sacrificia pro discessu
inultum fuisse compulsum. Respon
dens samuel. ait. Tu quidem si uis
esses. et inhi non inobediens numquam
in hisque; presentibus rebus preceptis ad
primum defecisses. ut tibi tueque;
soboli regnare plurimo tempore licuis
set. samuel quidem grauitate ferens.
in hisque; nata filio uenit. Quorum plu
rum arma nequaquam habebant
dum ferrum utique; in prouincia
manus esset. et qui arma facere po
tuerant. Non enim sinebant palestini
hec uirtutes habere. Igitur diuiden
tes tribus agminibus exercitum
palestini. et per totidem itinera dis
currentes. hebreorum prouinciam de
uastabant. Dumque; resideret saul
et ei filius ionathas et sacerdos achnas
qui erat de plebe heli sacerdotis super
collem excelsum in maxima angustia
constituti. Saul filius cum suis ar
migeris latenter ad hostium tabernacu
la properauit. Dumque; uenisset ad
castra ionathas. armigerum con
fortabat. et acutus. ut ad hostes
accederent. et si quidem ipsi dice
rent. ut ad eos ascenderet. signum

36
H. fuerant facta. discessit ad appha. Saul uero in his sexcentos solum uiros cum eo.

hic inेतore iudicarent. Si uero nihil
elouerentur tanquam ei non nocan-
tibus reuerti deberent. Videntes
eos palestini dicebant. Ecce deca-
ueris & speluncis egrediuntur
hebrei & ad ionata eiusq; armigo
dicebant. Venite ascendite ad nos
ut uos digne pro uis p̄sptionib;
puniam. quam uero hec gracie susci-
piens saul filius tanquam ei iusto-
riam designante. Tunc quidem ab
illo loco in quo hostibus fuerant uni
recessit mittensq; locum uenit ad
petram. que erat ap̄t munitio
locum desolata custodibus. & ex in-
de repente trahentes semetipsos.
cum multo labore. ad inimicorum
castra concenderunt. Inruentesq;
eis dormientib; occiderunt quide-
m. Turba uero stupore eos uehemen-
ter impleuerunt. ita ut alii quide-
m fugerent arma omnia relinquentes.
Alii semetipsos non agnoscentes
putantes uisitas. ad alterna bella
conuersi sunt quoru aliquidem p̄-
empti mouebant. Alii uero fugientes
p̄sca p̄ceptes obcuibant. dumq;
exploatores saul dicerent regi.
Palestinoz castra ualde turbari req̄-
rent saul qui suoz de esset. Audiuit
suum de esse filiu & armigerum eius
Iussitq; ut pontifex supra ueste
sacerdotali & defuturis rebus egyptiam.
Cuq; ille cum uincere hostibus pre-
dixisset. palestinos inuasit & turba-
tos adgressus est. Congregatis aut̄
quasi. x. milib; hebreoz p̄secutus e-
st inimicos. uolens etenim saul fundit̄
ut inire palestinos maledixit h.
ebreis. ut si quis acede se retinens
inimicorum. Ante quam nox futura
ueniret. Aliquit comedere male-
dictus esset. Cumq; hoc saul dixisset
ueniens ionathan filius eius. ad que-
dam quercum dum illic apum co-
tigisset eum inuenire maledictum
patris ignorans. exp̄so mellis fauo

36
comedat. Int̄ hec agnos cens maledicto
patris comedere quidem cessauit. non
aut̄ recte patrem phibuisse dicit
quando cum maiori potius fortitu-
dine atq; fiducia psequentes cibo
sumpto plurimos inimicorum.
interficere potuissent. multa siqui-
dem milia palestinoꝝ interficien-
tes. ad spolia omnium sunt conuer-
si magnaq; p̄dam sumentes occide-
bant. Nunciatumq; ē regi. qm̄ ppl̄s
indm̄ peccare occidis pecudibus
ante quam sanguis bene dilueretur.
Nondum purgatis carnib; uescerent̄
Iussitq; saul. uolui lapidem magnū.
in medio. & p̄dicari in p̄lo ut sup̄
eum interficerent. & carnes cum
sanguine non man ducarent. Cunc-
tis aut̄ h̄ regis p̄cepto facientib; sta-
tuit illic altare saul. & olocaustum
deo celebrante uocato rex. ac iob.
sac̄dote iussit ut consuleret̄ si d̄s
annueret. ut euntes ad inimicoꝝ
hostibus denuo p̄ualerent. Dicen-
te uero sac̄dote dñi responsa non
habere. saul ait. Non sine causa co-
sultus d̄s idē nob̄ non reddit. Vnd̄
uiro p̄eundem dñi placabo. Cumq; h̄
fieri ppl̄s exclamasset. repente cunc-
tos in uno loco cōstituit. Stetitq; ipse
in alia parte cum filio. & eum qui
deliquerat instanti sorte querebat.
Inuentusq; ionathas peccasse. Interrogat
a patre ē. quod feciss; Cui dixit pat̄
nihil aliud scio nisi quia ignorans ex
terno maledicto hic iurandum acce-
ptum psequens inimicos suum
gustam mellis. quē saul occidere re-
pente iurauit. Cui ionathas. nec ego
supplico pater. parcendum. mors
mihi est suavis. quę p̄t̄ua geritur
pietate & ppl̄i magna uictoria. In his
itaq; om̄s ppl̄s doluit & nimis inge-
muit. Iurauitq; non se mou p̄mittē
ionathan uictorie hui; auctorem.
& ipsi quidem abripuerunt. eum
amaledicto patris orationē p̄ eo fa-

cientēs. Saul aut̄ reuersus est ad p̄pria
ciuitatem usq; ad la. mit hostium
interfectis Regnauitq; feliciter &
in eunē p̄uincia habentes belli uire
subiecti. fuerunt aut̄ ei filii mascu-
li quidem tres. ionathas ihesus & mel-
chis. filie uero due. merob. & nichol.
Habetq; milicie principem patru-
filium abenner filium ner. Ner autē
& eis pater saul fuerunt fr̄s. Venēr
q; samuel ad saul. missum sedā a deo.
ut eum commemorare. quia eum elec-
tum ex omnib; regem fecisset. & p̄p̄ta
esse deo deberet obediens. Dicebatq;
diuise deo qm̄ multa mala amalechite
hebreis in deserto fecerunt. Ideoq; bel-
lo puniendos amalechitas. nullum eoz
deberuū p̄mittē. derelinqui. sed cū
mulierib; punire parit̄ & infantes.
Sed neq; iumentis. nec aliis peco-
ribus parcendum s; cuncta dicendo
deo. saul uero p̄fessus est se p̄cepta cō-
plere. & obedientiam non solum inhi-
credidit. ut contra amalechitas pug-
nare. uerum & iam uelocit̄ se p̄re-
paratum ē monstrauit. Congregasq;
cunctum exercitum eumq; diuine
rans ingalgalis. Inuenit isrlitarum
absq; tribu iuda circa. xl. mil uirōꝝ
Illamq; tribu sola. xxxx. milia habe-
bat armatos. Ingressus impugna fugauit
hostes multosq; p̄mit. & reliquos p̄se-
cutus est. & amalechitarum urbe obsid̄.
& alias quidem molitionib; alias uero
suffossionib;. alia aut̄ fame & siti ad necē
infantum mulierum crudeli nece ne-
gauit. Cepitq; & iam regem agag.
Cuius corp̄s pul crutudinem magni-
tudinemq; mirat̄. decreuit esse sal-
uandum. non nisi diuina faciens uolū-
tate. s; iudicium p̄p̄rium sequens. Pec-
cauit quoq; cum eo simul & ppl̄s. nā
& illi iumentis & pecōdibus pep̄er-
easq; sibi diripuerunt. iubente deo nō
ē seruanda. Saul aut̄ deuictis.
hostibus cum leticia reuertebatur.
ad p̄pria. Dñs aut̄ p̄ amalechitarū uita-

et rapina peccatum quia populus gesserat
contristatus. et dicebatque propheta pente
se eo quod saul ordinauerit regem.
quando eius uisus non faceret se
duceretur propria uoluntate. hec
audientis samuel ualde confusus est
et dominum cepit tota nocte rogare. ut
esset propicius saul. Inueniam sedare
saul etiam prophetam poscentem non
aduenit. Die facto samuel ad saul
uenit ad galgala. Vidensque eum
rex cucurrit et osculatus est dicens.
Gras ago deo meo qui dedit mihi
uictoria quia omnia populi uoluntate fe
gesta. Cui respondit samuel ait
Unde ergo audio clamorem uirorum et
omni iocundum. Cui respondit populus
habet sacrificia seruasse. genus autem ama
lechitarum mandata diuino omnem
dedit. nullumque fuisse relictum. nisi
tatum regem. de quo quod oportet referri.
dicebat adiuncte cogitandum. Cui propheta
dixit. Dominus insuper sacrificia delectatur.
sed super bonos et iustos. Te enim contempnit.
quando in obediencia adhibet spiritum. non quan
do ei insacrat. Cuiusque scito tibi
domini iratum. spiritus namque neglex
isti etiam et mandant. Igitur regnum
et met auferendum. quoniam ad te negle
xisti fuisse conlatum. Porro saul fateba
tur quod enim inique fecisse. sed negare non posse
et timore demerui exercitum non
prohibuisse perdam diripientem. sed ignos
ce inquit. et esto nunc mitis. de cetero
enim obseruabo nepeccem. Rogabatque
prophetam. ut reitens hostias deo pacificas
immolaret. Ille uero cum deo parcere.
non uideret remeant in propriam. saul
autem retinere samuelem uolens. Adpro
hendit eius pallium. inuolentemque tetu
uistum eius dirupit. Cui propheta dixit.
sicut uim semdetur impius. et accipiat
illud in bonum. et iustus. Saul enim
impie quidem gessisse fatebatur.
Rogabatque eum ut se coram multi
tudine honoraret. et dominum ueniens ad
oraret. Quod dum secessisset samuel ce.

mens adorauit dominum. Deditque et ad eu
rex amalechitarum agag et dicen
tem quam esset amara mors aut. sic
tumultus hebreorum mater populi in
gemescere et lugere fecit. sic in ge
mescit in tua morte generosa.
et uisit repente eum in galgala
mori. Ipse uero marmathum ciuita
te abiit rex uero saul sentiens
que mala passurus esset qui sibi
in regnum dominum fecerat munus as
cendere in galgala quod nomen uirum
significat colle et post illa die non
uidit samuelem. Cuique propheta propi
et tristis esset. Iussit deus et cogitatio
ne quiescere. et sument uas olei.
in bethleem ciuitatem iret ad iesse
filium iobed et eius unguere nati
quem ipse monstraret in rege. Cuique
metueret saul ne latente aut palam
eum occideret. Dicente deo. et dan
te securitatis uiam predictam uenit.
ad ciuitatem que cunctis salutauit.
causam eius inquirentes aduenit.
Quibus dicebat uenisse ut deo
sacrificaret. Sacrificio autem cele
brato. uocauit iesse. cum filius adal
tare et inspiciebat eius seniores
filium procerum et obtinuit cre
didit propter pulcritudinem hunc
esse futurum regem. Sed providen
tia diuina frustratus est. Dum enim
consulueret dominum ait. Non ea uide
homine. que deus intendit. Tum
quid pulcritudine iuuenis aspiciat.
Ego autem non corporis pulcritudine
aspice facio regalitatem. sed anime sine
dubitatione uirtutem. Cumque
dixisset. tunc deus precepit samuelem iesse.
ut omni eis uos filios demonstrat.
et ille alios quinque uenire
fecit. Quorum senior habebat no
cabatur. sed uero amittab. samu
hel tercius. quartus uero nathanahel.
quintus autem rahel. sextus uero
uidens autem istos propheta in illo mi
ser pulcritudine senioris. Con

37
dñi quē horum beligerā
fuit p̄p̄m quod dicente demio
repperit. iesse nep̄eritos habē
dñi filios. Quā dicit ēē. alium
nōm̄ dāuid p̄stor hominū cūrā
habentem. Iustiq; eum samuel
uolē h̄m̄ p̄cari. Cumq; uenisset
dāuid uocāt. ap̄tre puer colo
re. quidem rubeus & pulcher
aspectu. Tactē samuel dixit
ad eum. Hic ē quidē placuit
ad regnandum. Tūc & ipse dis
cubuit. secq; iuuenem sub se di
cumbere. & iesse cum reliquis fi
liis. Deinde uidente dāuid su
mens oleum. unxit eum. Ciq;
ad hostes tactē dixit. qm̄ eum
regare dñs digere. monuitq; i.
tum ēē debe. & ei. obedire pre
ceptis. & samuel quidem dū hēc
dixit. abscessit. Diuina autem
ad dāuid saul relicto migravit
Saul ū quēdam passionē & demo
nia repente conphenderunt.
Suffocationes ei & angustia in se
rentes. Siquis tamen ēēt cantare
p̄tan & incinara psallere docēt.
hunc ad dūci iusserunt. ut cum
eum demonia inuaderent & ē
barent sup̄ caput ei. adstant psal
lere. Ille uero hoc non dissimula
uit efficere s; queri huiusmodi h
omnem protinus impauit. Cūq;
ei quidam suoz dixi s̄s̄ uidis
se se incuitatem bethleem quen
dam. Iesse filiū adhuc aetate.
iuuenculū pulcrum atq; decoz.
psallere. & h̄m̄ p̄us cantare doc
tissimum mittens saul ad iesse dā
sublatum a gregib; ad se uenire
p̄cepit. Ipse uero misit filium dā
ei munera que saul portaret q;
ueniente gāuissus est. Fecq; eū
armigerum & bonis omnib; hono
rauit. Delectabatur in eum &
maxime in inuasiōe demonū
solus erat medicus h̄m̄ p̄nos

dicendo ipsallendo inc̄tati saul
mentis op̄sione reuocabat. Post
non multa siquidem t̄pra palesti
ni denuo congregati. & magnū
sup̄hōm̄ h̄st̄it̄is exercitū colle
gentes int̄ sochoz. & azica castra
metati sunt. ēē quos demio saul
p̄dux̄ exercitum. Igit̄ descendē
quidam palestiniōi nomine goliath
de ciuitate gith uir ualde procer.
cui. altitudo quatuor cubitoz
& palmi unius erat. Accinctus
armis. que p̄ magnitudine sua
nature & corpori exigebat. In
dū q; laricha cuius erat quicq;
miliū sicloz gr̄is. galaa s; tibi
alia habebat aera. asta ū eius
longissima. cuius ferrum. sexcen
torum sicloz fuit. Hic igitur go
liath stans int̄ medias acies uocem
emisit gr̄andē contra saul & he
breos dicens apugna & pericūt.
uos absoluo. Date aliquem ur̄m
contrame pugnaturum & totū
bellum unius uictorie t̄minetur.
Suiatq; pars altera eis quoz
fuerit ille qui uicerit. hēc cū dix
iss̄. ad castra p̄pria remeant. Alia
aut̄ die. rursum ueniens eadem
ūba fec̄. Similit̄ usq; ad diem qua
dragesimum. Ita ut t̄rēt. &
ipse saul & exercit̄. eius. Bellosi
quidem consistente int̄ hebreos
& palestinos. saul remisit dāuid
ad patrē suum gessē. Cum ei tres
eius alii filii ad solatium expicu
lum pugne sufficerent. Ille ū
ad ouilia & pastura petudum
remeans non multo post ad castra
reuersus est hebreoz missus apa
tre. ut necessaria fr̄ib; deportare
& quid agerentur agnosceret.
Cumq; goliath denuo reuertēs
prouocans exp̄bare iustit̄as.
Cum fr̄ib; loquens dāuid eaq;
mandauerat patr̄ & audiens illū
blasphemantē exercitum indignat̄ ē.

& fratribus ait paratum se esse solui.
cum hoste pugnare. cui senior frater
muidab interminatus iussit eum ad
patrem & ad pascua remeare. Qui
reuerit. quidem fratrem discessit. &
apud quosdam multum est locutus
quia uelle cum palestinorum uocante
pugnare. Illis autem repente Saul u-
uens indicantibus uoluntatem.
Rex eum uocauit. & dum requireret
ut quod uellet ediceret. ait in acie
peritum & doctum apuerili etate mo-
riatur. Saul autem eius presumptione ad
q; magna timetate ualde miran-
te ut contra peritum hostem bellum
suscepit. dicitur autem polliceor hic con-
fidenter indeo quia mecum est. Nam
dum aliquando leo meas ouiculas
inuasit. & abripuit. agnum sequens
adprehendi eum & agnum quidem ex
ore eius eripui. Ipsius uero dicens
me fecit. impetu a causa eius cor-
prehensum eum & percussum intra pemi-
l dem & uerso faciente meo uictus sum.
Pater g. & ille hostis unum se esse huius
modi bestiarum. Saul igitur uolun-
tate pueri terminum dari dixit uadere
ad pugnam & accingens eum sua la-
rica simul & gladio & adponens.
ei galea destinauit. Daut autem oneratus
his armis cum non esset exer-
citatus. in eis ait. Ita quidem rex tua
sint ornamenta cuius fortitudo est. Mihi
uero seruo tuo concede sic ego uolo
pugnare. & positus armis sumpto
baculo & quinque lapidibus detorrens
in pastoralis pera & fundam uideret
manu portante ibat ad goliath. Vi-
dens autem eum goliath sic uenientem spiritu
& ait. Numquid me canem existima-
ti. Ille ait non canem sed eterius
aliquid canem. Cum mouit q; goliath
ad iracundiam ut ei maledictum
imponeret. & interminatus est. datu-
rum se carnes eius trenis bestiis
& celi uolatilibus deuorandas. Cui
respondit daut. Tu quidem uenis et

me cum gladio & asta & lorica ego
autem uenio ad te armatus deo qui.
ete & omnem exercitum urum.
nostri manibus perditur. est. Et sumus
deperam. unum lapidem quos de-
torrens alligerat eum in fundibu-
lum percussit repente goliath in
fronte. & usque ad cerebrum pertran-
siuit ita ut mox contracto capi-
te cadere pronus in terram.
Tunc stetit daut & caput eius
incidit. facta est palestinis occasio
marime perditionis ac fuge. Saul
autem & cunctus exercitus eius clamo-
re facto super eos exiierunt. &
multos interemerunt. persecutus
usque terminos gith & portas ascalo-
nis. Mortui sunt quidem palesti-
ni nonnulla milia. & bis cotidie
uulnerati. Porro circa daut in-
uidiam & odium saul regis uirgines
mulieresque perorauerunt. Occurrentes
enim uictricis milicie cum cimba-
lis & tympanis delectabantur di-
centes mulieres quidem quia mul-
ta milia saul palestinorum interemissis
Virgines autem quia multa denant
extimissis daut. Hec audiens rex
cogitans quia nichil pro hunc tam
clarum fauorem. Nisi regnum muret.
esset daut cepit eum timere &
nimis abere suspectum. & appo-
quidem officio quem utique armige-
rum suum fecerat amouit ne dui-
nimis periculum esset eum millena-
rium danti ei locum quidem me-
liorem. & ut putabat sibi met-
causiozem. Volebatque eum ad ho-
tes per hunc murem ut in hunc periculum sus-
tinendo periret. Daut autem dominum
habens ubique ducem quocumque ue-
nisset perualebat & optime agere
uidebatur. Ita ut propter excelem-
tiam fortitudinis & propter eum &
regis filia uirgo concupisceret.
Ita ut manifeste perduceretur ad pa-
rem. Ille uero quasi occasione perceptor

38
Amorē dāuit libentē hāudient
dāuitūq; se uirginem eius
nuptiis hī sibi nūntiantib; ait. Si
sed dēta ei capita hostium adue.
niet; necator. Dicebat autē eū
ab hostibus forte pūndum ius
sūt; nūntiantib; ut uoluntate
exptēntur quale circa puelle
nuptias esset. Illi uero ceperunt
eū loquī qui diligeret eum
rex saul. una cū ipso & uelit
ei & iam suam filiam copulari. Eū
dixit. Non modicū uideri po.
tēst generum ēē regis. Atq; u
nihil tale subsistit & pcepit eum
sim abiectionis & aglā. t̄ honore se
gregatū. Saul autē dū eū simili
dāuit responsa dixissent ait.
Dicte ei non aurum nec argētū
neq; pecunias honoribusq; uē.
detur filia s; p simplicium hostiū
capita sexcenta palestinorū. Nullū
potius quam nullūq; mī clarū
mīn; erit. Hī uerbis dilatatus
ad se dāuit gamsus quasi saul stu.
deret eum sibi cognatione con
iungere. Neq; consiliū expecta
uit. s; repente cū sociis ad hostes
pūntiarum pollicitatione psec
tus est. Cumq; multos int̄ eū
set abscondens sexcenta capita
uenit ad regem. & arum rerum
probatione facta nuptias exige
bat. Saul autē cum non haberet
undē promissa refugere dedit
ei suam filiam nomine michol.
Cumq; saul n̄ eēt recta uoluntate
mansurus uidens etiam dāuit &
aput dñm & apud homines ad ppo
bati. Cogitauit eū cum cruderī
calamitate pūnere. Cuiq; morte
ionathē filio & reliquis familiarib;
delicauit. filius autē admiratus
pūntationē patris circa dāuit. &
cum iuuenē diligeret eius uirtu.
tē dixit ei secretum. ac uoluntate
patris sua sitq; ut die futuro secu

hodie

ipse uero salutarē sepacrem dixit
ei que p eo oportuno locutarum
causamq; cognitarum. Dāuid autē
consilio benigno obediens ē. egress;
agere. Altera uigie ionathas ue
nit ad saul & dū eū leuam exal.
tatemq; inspicere cepit dedit
pferre sermonē quam inquit ma
iore t̄ minore iniquitate inuen
ens culpabilē dāuid pcepisti pat
re mī. Virum quicūq; magne
salutis causa fuisse pbatū ē. Hīs
g sermonib; interrogat. saul. Iura
uit filio nihil dāuit inuiste fore
passurū. Ionathas autē euocato
dāuit indicauit ei de sua salute
quam impetrarat. Apatre eūq;
deduxit ad regem. & erat in con
spectu ipsius sic prius. eodem u
q̄ie palestinis bella gerentib; de
nuo suphebreos. saul contra hostes
dāuit cum exercitu destinauit &
congressus cum eos multos eorū pro
sternit. uictorq; reuersus ad regē ē.
Que saul non sic spabat p. bella
suscepit. s; potius eius felicitatis co
t̄ status est. & tanquam illius boni
actib; uideretur ipse decept;. Cūq;
rursus eum ueniens demoni aggr
sp̄s qui turbaret uocans dāuit in
domo in qua tacebat. Tenens lan
ceam eūq; spallere pcepit.
Quo uisso faciente. insurgens i
eum lancea iaculat. ē. eamq; dā
preuidens declinauit fugiuitq; in
domum suam & in ea tota die per
mansit. Nocte ū mitens rex uisit
eum usq; diluculo custodie nela
tentē effugiet. Quatenus manu
duct. ad publicum traderetur
ad mortem. Michol autē dāuid
con uix filia regis. Non se credebat.
posse habere uirum si ei. fuisset amore
priuata. eique dixit. Nonne hic
o conuix inueniat solus ort. s; fuge
cicuis. Dum tibi non pbet fuge
psidiū scito enim te apatre meo

linuente fueris occidendum. Iuo
deco eū p fenestram deposuit &
dimisit. deinde constituit lectu-
lum qui egrotantis & sub sagace cor-
spirans capre sup posuit. Diē uero
facto misit pater ut daut de-
duceretur ad eum. Illa ū adnunciā
eo quod nocte fuisset fact' infirm'.
& ostendens eis lectulum quo op-
tum. Dū iecor quo sub saga sub-
iecerat palpitare egrotum uere
ēē. & domine daut qui missi
fuerant crediderunt. Renun-
ciantib' aut illis infirmum fac-
tū ēē p noctē. iussit sic eū ad du-
ci ad se. qui uementes & lectulū
disco. opientes de ceptione minue-
mentēs factam ab eis uxorem
renuntia uerunt regi. Quādū
culparē pat' eoq' ei' quidem lib-
auent' nuncium. satis fecit ei
uera simili loquens quasi eam.
adhuc non consentiendum dauid
occidere uoluisset. & saul quidē
puelle. uenam dedit. Daut au-
uent ad samuel pphā in arma-
ta. eiq; regis insidias indicauit.
Cognos cens itaq; ppha regis in-
iusticiam. Armata ciuitate re-
liquit. & deducens daut. ad
quendam locum nomine galboa
commorabatur illic cum eo. Cūq;
nuntiatum fuisset saul. eo quod
dauid esset apud pphā misit
armatos eūq; ad se con p' hēsu
iussit adduci. Quicum uenissent
ad samuel inuenientes. & etiam
ppharum participari scō spū ppha
re ceperunt. saul aut hāc diē
sup dauid alios destituit. & illis
idem facientib'. denuo misit alios
ppharibus & iam quicquid fuerat
missi. Adulterum iratus ipse per-
rexit. Cūq; iam erat in proximo
antequam eum uideret. samuel
pphā cepit. uidentib'q; ad eos
saul. spū uelut ignis. compulso.

amens fact' ē. & exiit ueste tota
die iacebat & nocte. Daut &
samuel uidentib'. Ionathan ū.
saul filius occurrentē sibi dā.
& patris eius insidias ingemes-
centem atq; dicentē. Quidum
nihil inq; gessit. atq; peccass.
cum eū pat' ei'. occidere festinaret.
Rogabat ionathas ut nihil tali
suspicaretur. Dum pat' eius inq;
cum ei'. consilio omnia celebraret.
Interrogauit. aut dauid quid uelit
insistere. Ille aut. noui inquit
omnia te mihi conferre & uelle
p'stare. Crastina die in eum insis-
sit. ab eo consuetudinem sedens
comedendi cum rege. sicut ibi uide-
tur. ac uirtute egredior & maneo
in campo latens. Tuū querente
eo dicme pfectam fuisse iur-
gionē bechleem in tribu mea
ad festiuitatem ibidem celebra-
dam adicies & iam quātū me
ire p'miseris. & si quidem ut
ad solet dici de amicis p'ficien-
tib'. cū bono uadito aut aliquid
simile dixerit. scito nihil meo
circame fore doctissim. si uero
aliter responderi hoc tibi erit
iudiciū qm adūsum me fuerit
cogitatum & renuntiabilis m'hi.
si ū inuenies uime malignū ali-
quid ad patre. Quē ūbā nouissi-
ma daut ionathan honorose
suscipiens p'misit se eaq; prius
poposuit ēē factū dumq; iuras-
sent inuicem. Dimissum daut
ad quendam campū in quo erat
solut' exercere. & quē cūq; cogno-
uiss. apatre nuntiatum se ei p'
mittens. Hocm adduceret pue-
rum & dimitteret tres sagittas
& si uideret puero sagittas af-
fere. quē ante eum iacerent.
cognos certe nihil ēē apud patre
malicie. suum diuersum ali-
quid audiret illo dicente ango.

amara similitudine expectaret,
 et in sollicitudinis tempore memor
 esset similitudinis eius filius exhiberet.
 daut itaque a ionatha hanc fidem
 accipient ad locum primum est p
 forus. Altera uero die cum esset
 mensis iuuenum. purificatus sollemp
 nitate ad conuiuium uenit et se
 dentibus circa eum filio ionatha
 ad dextris. et principem milicie
 ab eunice a sinistris. uidens esse locum
 daut uacuum tacuit. suspicatus
 eum non esse ad conuiuium mundum.
 Cumque secunda die noui mensis non
 adfuisset. Requisiuit a filio io
 natha. quid. et transacto et
 presentia conuiuii iesse filius de
 fuisse. Ille uero ait. Abisse eum
 septemdecim secundum sollem in sua
 regione. et si capis inquit
 pat. et ego post eum uado. Hosti
 enim qui illi deuotus fuit. Luc
 igitur ionathas saul iniquitate
 circa daut agnouit. et aperte
 uoluntatem eius aspexit. Non enim
 retinuit ira saul. sed blasphemauit.
 Cumque natum de muliere
 uirum uultu appetentem. et primum
 eorum esset incertum. Responden
 te uero ionatha. Quid inquit
 fecit utrumque. Non aduerba
 iam et blasphemias iramque saul
 accessit. sed ad precepta lancea super
 eum inrespondente inter fecerit
 insiluit. et si quidem non im
 pletur prohibetur ab armis. Ma
 nifestum autem apparuit inimicus
 esse daut. Tunc ergo regis filius
 de clinato piculo flens eo quod
 et ipse pene mortuus fuerit.
 et daut necem definitam esse
 cognouit. Matutino facto
 prelo in campum. ut amicum
 sic constituerat regis periret.
 uoluntatem. fecit ergo ionathas sic
 pollicitus est. et sequentem pue
 rum in ciuitate dimisit. Et

daut uidens loco ad faciem lo
 queretur. Quo uiso daut ceci
 dit ad pedes ionathe eumque adorans.
 salutemque animam suam uocabat. Que
 ionathas benedixit. et ad alterum
 amplectentes ualde semetipsos os
 cula baciuntur et flebant. et iram
 suam in uerbis malignitatis consip
 tam et futuram separationem que
 nihil deferre amorem. Vix etenim
 quiescentes ageremus. Memoria
 uiris iurandi apud alteros con
 stare poscentes diuisi sunt. et daut
 quidem fugiens regem. Venit in
 ciuitatem mauban ad acimelech
 sacerdotem. Quidam eum solum
 uenire uidisti miratus est. et causa
 quid nemo esset cum eo. que
 sunt Ille uero ait. Causam sibi
 secretam iussu in iunctam regis
 ad quam non eum habere multos
 comites oportere. Petebatque ei
 ut teneris necessariam non negaret.
 etiam arma sibi dare si qua esset
 per manibus postulauit. aderat autem
 illic fuit genere quidem sirus
 nomine doec qui mulas regis pas
 cebat. Tunc addauit sacerdos ait.
 Nihil equidem sed habere sed
 esse lanceam golie quam ipse illo
 prompto deuouerat deo. Et amque
 sumens daut ex omni regione hebreorum
 fugiunt in geth. que est regio palesti
 ne ubi regnabat achis. Cumque
 cognitus fuisset a famulis regis illis
 indicantibus. quia daut esset qui
 palestinorum multa milia permisisset.
 Metuens daut ne habeo necaretur.
 simulauit se esse furiosum irapi
 dum ita utrumque ex ore proci
 ens ita ut regi non possumus osten
 derit. Qui famulus indignatus
 eo quod uesitum hominem apud
 eum induxissent. Velociter a se
 daut iussit expelli. et ita liberatus
 de tra geth. Venit in tribu iuda.
 et habitans in spelunca circa cui
ritatem

hoste dicitur uocari daut et eo optore quia donec daut inueniret regnum...

mo dolamur. Misit ad fratres suos etque
ubi esset ipse mandauit. Illi uero
adeum cum omni conuentione ue-
nerunt. Si uero alii quibus aut hodie
aut timor erat regis saul. ad eum patres
concurrerunt. fueruntque omnes simul
quasi quadringenti. Tunc ille securus
surgens inde uenit ad regem mo-
abiturum. Rogauitque eum ut paren-
tes eius donec ipse desuo sine cog-
nosceret in regione sua susceptos
haberet. Quo annuente parentes
omni tempore quo apud eum fuerunt
dignis muneribus honorati sunt.
Precipiente uero propheta ut desertum quod-
dam dauid relinquere et tribum
iuda pergens ibidem habitaret. Venit
in ciuitatem sarin et in ea moratus est.
Saul autem audiens hoc conuocans ami-
cos et principes et tribum ex qua ipse
erat et sedens in segretum sic enim loc-
us ille uocabatur. Dum circa eum esset
ordo cunilis pariter et armigeri cun-
ctis ait. Viri contribuli noui quidem
quia meorum beneficio non estis in-
memores. Intogo ergo uos summaiora
his dona. et amphora iesse filium
uobis donare confiditis. Non enim
quoniam postius illi omnes consentitis. Quan-
do etiam filius meus ionathas uos.
taliter persuasit. Non enim ignoro quia
iure iurando cum dauid federa ce-
lebrauit. Nullique uirum cura est sed
tacentes rei exitum sustinetis. Cumque
rex tacuisset. Respondit doech.
Vidi dauid in nauban ciuitate ue-
nisse ad achimelech sacerdotem.
ut futura sibi exponente cognosceret.
Percepitque ab eo supercilios et asta golie
ad quos ne uolebat. ab eo fuisse de-
ductum. Tunc uocans sacerdotem et
cunctam eius generationem saul ait.
Qui mali passus sum me seruum et in-
utilem iesse filium suscepisti ei-
que dedisti supercos et arma cum mei
regni inimicus subsistatur. Quir
etiam et futurorum responsa prebui

Non enim relatur quia me fugeret
et hodie meam domum haberent
Sacerdos autem quae facta fuerant non
negauit. sed cum fiduciam hieprius
se confessus est. Hec se dauid pre-
stitisse. sed regni dicens. Non enim
tuum noui inimicum sed fidelem
potius et principium seruum. Et quod
horum manus est generum pariter et cog-
natum. Hec dicens sacerdos. He-
quaquam satis fecit saul. Quicum
esset in magna timore neque ueram
confessionem credidit. Iussit ar-
matum circumstantibus. ut eum
cum sua cognatione punerent.
Cumque illi non presumere contra.
gere sacerdotem. Tunc siro doech. rex
sacerdotis impauit intum qui sumus
sui malicia similes occidit ach-
melech etque pergenem. Erant autem
omnes quasi trescenti quinque quo
facto misit quoque saul in ciuita-
tem nauban totum occidit. Non
mulierem non infantem non alie-
percepit eamque succendit. Unde
filius meus achimelech. abathar
nomine liberatus est. Hec siquidem
contingunt. sic de heli sacerdo-
te. propheta ait iniquitatem
duorum filiorum eius dicens prolem
eius radicetur ei uellenda. Aba-
thar itaque achimelech filius qui
solus fuerat ereptus. fugiens ad
grupnam suorum omnium patris in-
teritum declarauit. Quia autem non
se hec eis ignorasse futura. si uideret
doech suspicatum fuisse quia sac-
dotem regi delatorem seque dolebat
quasi huius calamitatis auctorem
et poscedat ut apud eum decetero
commaneret. Et siquidem. tempore
audiens dauid palestinos cellarum
prouinciam deuastare. Consultus
est dominus per prophetam sicut pugnare
precepit quo dicente quia diuinitas
uictoriam promississet. Cum secus
palestinos hostes inuasit multaque

40
eorum cede effudit & pda tulit. Dūq; apu
cellanos esse donec areas suas fructq;
sine timore colligerent. Regi saul
nunciatū ē. eod; apu eos habitaret.
Gausus est saul & iussit om̃ p̃plo ut ad
cellam ciuitate conuenirent & ob
sidentes capientesq; dauid iter inuenirent.
Hec itaq; sentiens dauid sumens q̃
dringento qui dringentos qui cū
eo erant de ciuitate profectus in
deserto gedon. & rex quidem cum
audisset eum fugisse ab eius p̃secu
tione cessauit. Dauid autē surgens
exinde uenit in zephin qui uocat.
noua. Vbi ionathas saul filius ueni
ens ad eum & osculat. securum eū
ēē dixit & spem bonā habere fūtoꝝ
qm̃ regnaturus forā. Et rursus iure
iurando celebrato in altitudo dñi
uocans testem ionathas maledixit
sibi met sitans cenderit constitutū
& contraria mutaretur. Tunc dauid
ibidem relinquens ad saul reuersus
est. Ziphier ū indicauerunt saul
apud se commorari dauid; p̃miserūt
autē ut si ueniret illum ei contrade
rent. Quos laudauit rex & gr̃as
egit misitq; qui querent dauid. &
deserto om̃e p̃scrutarentur. & illi
quidē qui directi fuerant p̃cedebat
regi studentes fauore suo cognoscer
autē dauid maliciam ziphinorum
& regis inuasionem. Angustia q̃dē
illius regionem dereliquit. Fugunt
autē ad petram maximam. in deserto.
simonis constitutam. Cumq; saul
eum ibi p̃sequeretur cognouit in
tinere dauid ab illis angustis dis
cessisse quasi ad aliam petre partem.
& cum saul ex alia parte consisteret
ut eum pene iam capere potuisset.
Audient palestinis hebreoꝝ regione
ualde uastare. ad dauid p̃secutione.
discessit & contra eos qui naturalit
hostes erant dimicandum magis
necessarium iudicauit. Sic ergo
dauid in opinabilit de diuato p̃iculo

uenit in angustis gat. Cum uero saul
expoliass; alienigenas. Venerunt qui nū
tiarent ei dauid in gat montib; habitare.
qui sumens tria milia armatoꝝ habuit
sup̃eum. & cum non esset procul a locis
illis. Vidit circa it speluncam p̃fundā.
In qua dauid cum quadringentis erat
absconsus. Dūq; saul naturalit uentris
purgandi necessitate cogere tur ingres
sus in eam ē solus. Quē dū uidiss; quidā
hominum dauid & dixiss; ei. inimicū
temp. deo datum & suadere ut ultionis
causa saul caput abscederet. Surgens
dauid absce dit sumitatem uestis eius
& repente penitencia tract ait non
ēē iustum. ut suū occiderit dominum.
Cumq; saul de spelunca fuiss; egressus.
accedens dauid exclamauit a longe.
petens ut saul audiret. Conuerso autē
rege adorauit eum p̃stratus in faciem.
& ait. O rex nocte oportet malignas
& falsas denogationes confingentibus
aures ad comoditatem. Illis quidem
credere & in suspicionē diligentes te uis
habere. Considera igitur existis quali
ego circate tuamq; sin donum & quia
me oportet credi. & non asculantibus
ea q; neq; amo concepi neq; facere potui.
Cur apponis p̃sequi amā meam.
Quomodo non ym̃pie agis in deo oc
cidere concupiscentes hominem. q̃
potestatem habuit hodie reponere.
Qd̃ si contra metibim; licuiss;. Neq;
quam sic habiens p̃tissis. Quando
enī tue uestis incidi partem potui
& iam caput auferre. & hostens
pannū uestis eius rei fidem exhibuit.
Saul autē suā uitam inopinabiliter
admiratus fuisse seruata. & humili
tatem iuuenis naturam obstupescēs
eius. Ingenuit responditq; cum
gemitu illū potius ēē iustum. Tu
inquid causa bonoꝝ m̃h; fuisti ego.
uero tibi calamitatu. Confido namq;
qm̃ d̃s regnum tibi conseruat. &
hominū hebreoꝝ & potestas expec
tat. Sed da m̃h; uiris iurandi fidē.

nam eum gen^o. exterminet. Sed ut mea
domum & serues & salues. Iurante
uero dauid sic poposcerat. saul quidē
ad propriū reuersus ē impius. dauid
autem. cuius ascendit in angustias
masepha. Hoc itaq; tpe samuel ppha
defunctus est. sepelierunt aut eum
in patria sua. in barnatha multisq; eū
pl^r fleuit dieb^o. Prefuit pphos sol^o
post mortem heli annis duodecim.
cum saul iⁿ rege annis decem & oc.
to erat q^o quidam ziphimor^o decurta
te amman. Diues & multa pecora
possidens. triūmilium namq; o^u
gregum habebat in pascuis & mille
caprarum. has q^o dauid inleas & sine
ueratione suos custodire pcepit.
Hec aut hominib^o p^ostare se credis
& dignum secum beneficium huius
modi pmerere. Erat enī illi nomine
nabal iur durus & studus malignus
simus. Cui erat uxor bona simul &
casta & specie nimis eximia. Igit^r
adhuc nabal tempore quo tonda
bat oues. misit dauid uiros decem
ut eum salutarent. & optauit. ut
hoc multis annis efficere. Et quod
esset possib^o ibi ab eo p^obere popo
cit. Cognoscent^r scilicet. a suis pas
toribus. quia nichil eis aliquando
nocuerunt. si etiam custodes eorum
qui gregum fuerunt. Nabal aut
his qui missi fuerant. inhumane
nimis & dure respondit. Dum.
enī interrogass^{et} eos qui ess^{et}. dauid.
& respondissent filiū iesse ait. Ne
uideo qui in semetipsis supbiunt
fugitum & glantur suos dominos
relinquentes. Qd^o dum fuisset
dauid renuntiatum iratus qua.
dringentis armatis quidem seseq^o
p^oripiens ducentis p^ouasor^o custodia
derelictis ibat contra nabal iur^o
illanoc^{te} domum se & omē posse
sionem ei^o. exterminaret. Interea
quidem seruus custos ouium nabal
domine sue illi. uero coniugi dicit

Quia misere dauid adiurum eius
& non solum nec aliquid uile p^oce
perit. sⁱ etiam iniuriis & pessimas.
Dum omē p^ouidencia. & custodia
circa eos fuerit usus. Adfirmans hⁱ
in malo dñi sui & ipsius p^ofuturum.
Quo dicto abigra uxor nabal o^u
ens asinos & honerans eo cunctas
muneribus nihilq; marito dices
Cumq; p^ohebrietatem ipsa sensu.
carene p^ofecta est ad dauid. Cui
dis cedenti montis angustias dauid
occurrit cum qua dringentis uir^o
ueniens sup nabal. Quem cum ui
disset mulier de asino exiit.
supplicans ut qua quam nabal ūba
respiceret. Qui utiq; nabal bene
uocaretur quod nomen dementem
lingua significat. satis faciebat di
cens non se uidisse qui habeo fuerat
missi. Esto mihi inquit p^opicus &
iudicame dignam p^oquam hec do
suscipias. Suscipiens aut ille mi
nerib^o ait. O mulier p^opicus ut
ad nos hodie dñs adduxit. Non
enim futurum uideras dñe cum
iurassem domum nabal hanc noc
te dispdere ut nullus uirū pen^o
remaneret. Nunc aut p^ouenisti
& nūc curante deo mulcasti sy
riem. & nabal quidem licet in
p^ote relinquitur p^ouit^o. non
tamen fugiet pena. si alia cau
sa que eum p^odat uenire hec di
cens dimisit mulierem. Illa uero
domi reūsa & inueniens uiro
cum multis epulantem & in hⁱ
brietate iacentē. Tunc quidē
nichil hor^o que gesta fuerat in
dicauit. cui altera die cuncta
significans sic eū tristem reddi
dit ut absolutione mentis
& pene ad mortem usq; p^odu
retur. & non amplius quam
decem dies postea uiuens na
bal defunctus ē. Dauid aut au
diens mortem eius ultra siq^ode

adeo dixit. & mittens ad eum uxorē
petiit ut eam sibi met copularet.
Illa uero his qui missi fuerant dicens
se non esse dignam ut illius ut pedes
adtingeret. Tamen cum omni apparatu
appropinquauit ei; coniuincta est. Mich.
ol autem saul regis filia quę fuit dā
uor. patris eius sathiel filio iunior
qui erat decuratore golath. Cūq;
fuerent hec gesta quidam triphinoz
uenientes ad saul indicauerunt
ei quia rursus esset in eorū regionē
dauit. At ille cum tribus milib; ar.
matorū sup eum egressus est. Cumq;
superuenisset nor castra posuit in
quodam locum qui dicitur sicila.
Audiens uero dauid surgens nocte
tra ut lateret suos. uenit ad castrū
saul: ducens secum abissa filium
sororis sue serue. & achimelech.
& cum saul itaq; dormiente & eum cum
ca eum percussit armatis iabner
principem militie. Dauid ingressus
castra eius inueniens ei. stratum &
lancea que erat fixa ad caput ei
nec ipse percutit eum. nec abissa per.
misit uolentem eum interficere. S;
dicens ordinatum adeo regi occide
re inquit iniquum. licet ille sit mal.
Uenturamq; ei poenam oportuno
tempore ab eo quę prebuit ei regnum.
& sumens ei lanceam & otiolum.
aq; adpositum dormienti saul nul.
lo scienti transiens torrentem & in
uiticē montis ascendens unde potui.
set audire clamans uoce magna
militib; saul. & iabner principi
militie. excitauit eos a somno. Au.
dienti uero principe militie & requi.
renti quis esset ait dauid. ego sum
filius quidem iesse uir uero fugi.
tius. cur inquit cum sis magnus
& apud regē honore peruius. cor.
pus eius ita custodis ut sompnus
tibi sit dulcius quam illius salutis
affectus. Ductum enim aggressus quo.
dam muro exercitū super regē. & super

41
alios uniuersos non agnouisti. Quere
lanceam regis & urterum aq; & agnos.
cis quantum malum uos latuit in te
secus constitutum. saul autem cognos.
cens dauid uocem & audiens quia
dum eum captiuum habuisset sup
se confectum custodibus neglegenti.
bus non occidi si; peperit ei quem uis
te punire potuisset. & salute sua ei
gras egit & rogauit ut confidens nihil
q; ab eo iam mali metuens ita ad ppa.
Quo facto dauid misit ut aliquis
ueniens reciperet lanceā & urterū
aque dicens. Ds utriusq; nrī in uo.
luntatis & actum uideri sit. qui no.
uit qm & iam p̄senti die eum te oc.
cidere potuisset. tamen misit. Abstiniui.
& saul quidem scdo dauid manus.
effugiens. ad regnum p̄pium remeauit.
Metuens autem dauid nemanens ibi
aliquando in saul manus incidere.
de creuit in palestina descendere
& illic habitare. Tunc cum sexceris
qui erant cum eo uenit ad achis
regem geth. Cumq; eum rex susce.
pisset cum uir & habitaculum
p̄stitisset. Habente eo simul duas
uxores. achinam & abigeam. mora.
batur in geth. saul autem hec audies
ulterius eum petiit. non est p̄secut.
Pono dauid non placuit. ut in ciui.
tate geth habitaret. Speciebat regi
ut ei locum daret ubi cum suis
degere potuisset. Cui dedit rex qn.
dam uicium sicila nuncupatum.
Quē uicium ita dilexit. ut cum reg.
nasset dauid eum & ipse & ei. pueri.
quasi possessionem p̄p̄iam p̄uincia
deuastabat. multamq; p̄dam uini.
torū & camelorū sumens reuertebat
ad p̄p̄ia. Abominib; abstinebant.
ne eum indicarent ad regem. parte
tamen p̄dē ei dono mittebat. Cum
uero rex requireret quos uastat.
set dīdebat eos qui ad p̄p̄ia in
desertis conuersantur se esse dep̄lati.
satis fecit regi. Spahat enim quiddā

hodium haberet apriam gentem. & seruus ei. foras donec apertum eum consistat. Eodem uero tempore palestini contra istos pugnant uolentes. Achis siue iachin rergech dauid rogauit ut eum sui armatis eisolatum contra hebreos preberet. Illo uero gestissime promittente promisit rex p. uictoriam & belli certamina. honorem & fidei promissionis uoluntatem ei augere. Saul itaque rex hebreorum omnes diuinos & uentrilocos desua expulerat regione absque prophetis audiens autem palestinos iam esse uictos a soman. ciuitatem cum omni exercitu suo profectus est. Cumque uenisset ante montem quidam nomine gelbæ & uidisset educto hostium multitudinem. Dominum consuluit per prophetas ut ei de prelio & eius finem predicarent. Dominus autem non respondens Saul magis expauit. iussitque sibi queri mulierem uentrem loqui habentem spiritum & uocantem animas defunctorum. Cumque eisisset a quodam finem nunciatum esse huiusmodi mulierem in ciuitate indor. Latens omni exercitu & exuit ueste regali adsumens duos filios quos nouerat fidelissimos. Venit in endor ad mulierem. rogauitque eam ut diuinaret & animam suscitaret cui ipse duris. Muliere uero repugante adque dicente non se posse. regem spernere qui genus hoc diuinantium expulisset. nec illi benefacere qui dum nihil peccatum fuisset lesus ei parare insidias utpote facientem pena contra deum. Cumque Saul uire uirum dum satis fecisset non eam debere metuere iussit ut ei animam samuhel uocaret. Illa uero nesciens quis esset samuhel eum ex inferiis uocabat. Cum apparuisse uidens mulier uirum sanctum. & decem & duobilem conturbata est. & tunc eius faciem obscurum pascens. num tu es inquit rex. Saul. hoc enim ei samuhel indicauerat. quo confitente & perturbationem ei requirentem ait. uidisse se uirum similem forma deo senem uirum & robustum & sacerdotalem pallium circum amictum. ex quibus agnouit rex hunc samuhel esse

perdens intra salutauit & adorauit. Anima uero samuhel inquirente cur eum conuocasset saul necessitatem ingemescere inuenire. & hostes sibi grauitur munere & esse in esitatione adeo utque derelicto & neque responsum promerere neque prophetas propterea inquit ad te qui mihi semper prosperi confugi. Samuel autem uidens eum finitum iam proximo ait. superflue & inane aliquid uis agnoscere. cum adeo fueris derelictus. Si audi regna tuorum quod dauid & in bellum uicturum te uenturum. Principatum cum uita esse finendum quoniam inobediens fueris deo in amalechitarum bello. Igitur scito subdendum & prophetam inimicum & tecum filius crastina in bello cadentes tecum esse mansurum. Nec audies suum tristitia faciente loquendi amissum officium. & prostratus intra. Tunc propter dolorem quam propter abstinentiam. Non enim precedentem die aut nocte cibum sumpserat non facile ualebat erigere. Vix tam recipientem spiritum. quo egit illi mulier ut gustaret. Quo facto saul notante ad sua castra reuersus est. Palestinis igitur sic per dux casti metantibus & per singulas gentes & reges & satrapas exercitum disponentibus. Ad ultimum uenit bat cum suo exercitu rex achis. & post eum dauid cum sexcentis sequebatur armatis. & cum duces palestinoz uiderent eum unde essent uenire eos hebrei percutiebantur reges. Unde dauid esse qui fugerat dominum suum saul quem ad senem uenientem susceperat. Quo dicto culpatus est. aduocatus palestinoz. eorumque inimicum ad solatum adduxit. eumque remitti suadebant ne forte latet mali aliquid circa eos efficere habendi tempus & causa per qua dominum suum placare possit. Adiciebant autem. Nonne he dauid de quo canebant uirgines hebreorum quia multa dena milia permisit. Que cum audisset rergech uenit hanc dicta cognoscens. uocato dauid ait. Ego quidem cum sim testis tui tui circame. propterea te ad solatum adduxi. Principibus autem

non placet. sed facto die pge adlocum. quem tibi dedi & ibi meam custodi pro uinciam. dauid itaq; iubente rege geth uenit miscila eo namq; tempore gen amalechitarum ingrediens. sicila. qua incensa multaq; pda dix. & alus palestinoz regionibus supra dis cesserat. Inueniens ergo dda uastata omno puincia & omia fuisse dis repa. duas uoxes suas & eoz qui cu illis erant unam. cu filius captiuitatem dirup ta flens & gemens cum socus adbi usq; p uenit ut etiam lacrimis inuuo erupens fletu deficerent. ita ut ad socus de lencib? captiuitate uoy ac filioy pene lapidaretur. Igitur atristitia releuat? & mentem erigens suam addm. Roga ut abiathar pontificem ut induit ueste sacerdotali consideret dm & pphar super sequens amalechitas compenderet eos & libar ac filios simul ulcisceret in hostib? Sacerdote u iubente. ut eos psequeretur. Continuo fugiens cuserentis armatis psecut? e. ostes. Cumq; uenisset ad tor rentem bosor inueniens quendam eman tem aegyptum aethiopē & fame defec tum. primo cibo eum potuq; reficiens. inquirebat cui? esset. Aut unde. Tunc ille quidem segere significauit aegyptu & pte infirmitatem asuo dno derelicto. Huncq; dauid hnr ducem sup amalechitas. comprehendit eos mra iacentes. & aliosq; p ridentes. Alios quidem iamhebrios & uino solutos. & irruens repente sup eos lecte pstrant. Ita ut amalechitarum n remanerent ampl. quadringenti qui qua tam in camelis curacib? ascendentes uix euadere potuerunt. Erupit u dauid alia omia quetulerant hostes s; & uoxes sua uocior amq; pntens uenisset adlocum ubi ducentos qui eo n potuerant sequi reliquerat ad casta custodienda. Illiq; de quadringenti pde eos parte accipere non cese bant: qui secuti non fuerant. Recipientes aut uoxes quiescere iudica bit Dauid aut maligna hanc & multa de sententiam. Cum essent digni do p bente ut & ulciscerentur in hostibus

& omē pdam cum his qui una ad psequen dum fuerant egressi aequo diuiderent quando ad uasoz custodia remansissent & ex illo lex apud eos ista pualuit ut tan tum accipiant qui custodiunt castra. quantum illi qui pugnant. palestini igit dimicantibus. & pugna qui comissa. Palestini uicer. & multos suoz. hostiu pmerunt. Saul aut rex isrlitarum et eius filii fortit de certantes omne inu micoz. cohortem contrase comitentes undiq; circum dati. parit sunt extinc ti. Multos tam palestinoz fortis dimi catione pmentes. Erant aut filii saul. ionathan. am nadab. & melchis. His q cadentib? hebreoz pps infuga conuulsus est. Saul aut dum e h ostium multitudine con stupat? & uulnera in se multa gerens semetipsum quidem p mēre erat inualid? iussit au armige rum ut eum gladio educto pmeret. Ante qua unum eum cophenderent hostes. Armigero no psumente dm suum occidere ipse gladium suum edu cens & in tra cofigens eum irruit in mucrone & eum nequirit um sibi ultime mortis inferre conuersus uidit quendam iuuenem. & requisit quis esset. Quem dm cognouisset amale chitas. rogauit ut quale uelit eum morte occideret. Quod dm fecisset sub lato aure ex eius braciis & coro. nam regali defugit. uidens au armiger eius in saul extinctum: occidit & se metipsum. Nullusq; de custodibus corporis est relictus. s; omis occiderunt in monte que dicit gelboe. Audien tes aut hebrei quia saul occidisset & eius filii. Relinquentes aprtas ci uitates ad loco munitissima fugerunt Palestini uero inuementes urbes. desertas habitauerunt in eis. Cumq; alta die palestini uenissent hostes exuere inuener corp? saul isrlioy ei.

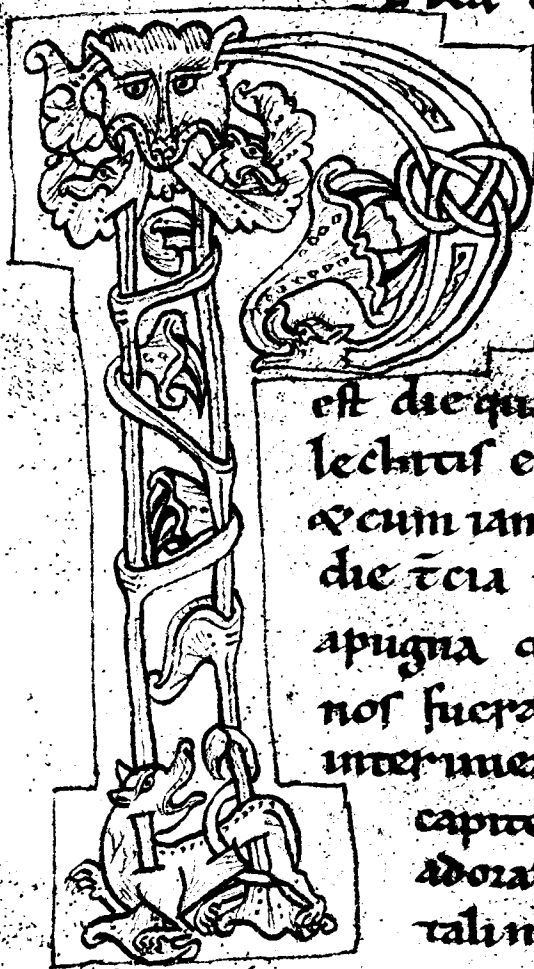
quos expoliantes eorum capita trunca-
uerunt. quorum arma sacrauerunt in
eustaroth templo. corpora uero appe-
derunt super murum ciuitatis bellam.
que nunc scito polis appellatur. Cum
uero audissent habitatores ciuitatis
iaber galaditis. Egressi uiri fortissi-
mi uenerunt corpus saul & filiorum eius
de tulerunt iaber & cum omni populo
flentes sepelierunt. eorum corpora in opti-
mo loco prout quem segitem ap-
pellabant. Regnauit itaque saul.
samuel quidem inuentem annis
de eum & octo. Nouem autem alios
duos. Quibus modi
habita conuisione de-
functus est.

LOPPIHI ANTIQ. VITA
TIS IVDAICAE LIBER. VI
EXPLICIT. INCIPIT LIBER.

VII.

CONTINET HIC LIBER
TRAIPIVS ANNO RVM EVA
DRA GINTA

RE DICTVM

ITAQUE PRE-

LIVM GESTVM

est die qua dauid uictus ama-
lechitis est reuersus in sicila
& cum iam biduo haberet
die tertia uenit quidam libat
apugna que contra palesti-
nos fuerat gesta & qui saul
interimeret scissa & aspro
capite cinere quemdam
adorasse interroganti unde
tali modo ueniret ait.

Ab insularum pugna quibus infelice
timum puenisse dicebat. & multa
quidem hebreorum milia fuisse necata
& regem pariter eorum saul cum filiis
inter emptum significabat que
etiam ne comprehenderet habebat.

ipse sero gans ab eo uigulasse facebat
Cum hec dixit. signa mortis. ostendit
aurum brachiorum regis atque coro-
nam. Dauid itaque cum iam non dis-
crederet. se a morte signa mor-
tis eius aspiceret. Vestem quidem
suam repente dirupit. Deflexit au-
tem & ingemescens cum suis tota die in-
flecti & lamentatione peravit. Cui
maior tristitia nata est a morte io-
nath. Nam cum dixisset ei ille nu-
cui quia regem ceciderat & cognouisset
quia degenerare amalechitanus
esset repente eum precepit intima
Conscripsit autem dauid epitaphium
sic fieri ad solet in sepulchris quod
lamentationes contineret & laudes
saul & ionath. Quod tamen usque
ad meum permansit tempus. Cum li-
hoc modo regi ex huius exsequiis fini-
to luctu. Paphiam consuluit dominum qui
ciuitatem daret ad habitandum de
tribu iuda. Cumque dixisset daturam
chebron se ei. Derelicta sicila
la uenit ad eam ductus duabus
uxoribus suis se & qui erant cum
eo cunctis armatis atque conuenien-
tes omnes populi illius tribus constituerunt
eum regem. Abner itaque princeps
militie saul. filius autem nepheris
ficar & optimus ualde naturam.
Cognoscens cecidisse regem & ionath
an duos alios filios eius. Venit
ad castra filium saul qui relicto
fuerat. Nomine iebus abripens
regem superos qui trans iordanem
erant. & totius populi pariter ordina-
uit. Per tribum scilicet iuda. Ieroboam
batur autem aduersus eum aquila. Ieroboam
dauid fuerat ordinatus. Ieroboam
hoccurrit missus ad dauid ioab fili-
sarine sororis eius de parato armat.
Hic autem erat contra abentier con-
stituit princeps militie. Cum quo
& iam fuerunt & sui fratres abessal &
assabel. & omnes armati dauid. Hic
itaque ueniens ad quendam fontem

incurtare guba. Aciem constituit
ad pugnam dicente uero abner ad
eum uelle se probare quis eorum robu-
torem haberet exercitum. Conue-
nit inter utrosque ut duo decem pug-
natores emitterent. & pro cedentes
inter medias acies. eductisque gladiis
inter dauid tenentes capita ostium
lumbos & lata suis gladiis perforant.
Huius autem cadentibus. & iam reliquis
disruptus est exercitus & dimicatio-
ne fragantissima. abner ipse est deuictus
fugientesque ioab persequi non cessa-
bat cuius & iam fratres promississime
certati sunt. Inter quos clarior pre-
cipue fuit uimor asahel quicquid
gloriam habuit impeditum uelocitate
ut non solum homines sed & iam aequis
ad eum superaret. Hic persequen-
tibus principem abner. Recto
gressu in neutra parte declinans
Cumque res perisset abner & confide-
rasset impetum sequentis & dirissi
ut unus militis arma sumens ab-
eius persecutione quiesceret. & ille
nequaquam a suo conamine penitus
abstineret. Fugiens post eum lan-
cea coactus. emisit eumque repente
mortali uulnere penetravit. Hi uero
qui eum eo persequerentur abner.
Cum uenissent ad locum ubi ia-
cebat asahel mortuo circum ad-
stantes. nequaquam persecutus
hostes. Ioab autem & fratres eius abessa.
pertransientes cadauer illius & ma-
iorem ire fontem contra abner ha-
bentes pro morte fratris magna uelocitate
usque ad locum quendam nunc
machiron persecutus sunt abner. Et
cum iam sol occumberet ascendit
in quendam colle cum tribu ben-
iamin. expectabat hostes simul
et abner. Quod dum clamaret &
diceret ad ioab. Non enim oportet
uiros contribulos tanto cer-
tamine plus exacuere. sed etiam
fratrem eius asahel deliquisse quod eum

43
moneret ut a persecutione cessaret. Hec
adquisierat propterea percussus ab esset
sapiens faciens ioab. & hec uerba suis
factione esse decernens. Mista tuba
reuocauit exercitum & abinmenda
persecutione retinuit. Abner autem tota
nocte ita faciens trans iordanem
uenit ad castra ad saul filium ieb.
Altera uero die ioab numerans cor-
pora defunctorum sepeliuit uniuersos.
cecidere autem de exercitu quidam
abenner milites quasi trecentis & sex-
aginta dedauid uero decem & nouem &
asael. Cuius corpora reportantes ioab &
abessa iubethleem. sepelierunt in mo-
numento patris & reuersi sunt in hebron
ad dauid. cepit igitur rex illo tempore
bellum intestinum inter hebreos fieri
proficientibus. sepeis qui cum dauid erant.
Illo itaque tempore nati sunt filii da-
uid numero sex ex totidem mulieribus
quorum senior quidem de achinam
matre progenitus appellatur. est ammon.
Sed & autem de abigail nomine danhel
Tercius absalon quintus est de mach-
amis filia thomei regis gesur. Quar-
tum uero habuit de agith. quem uocauit
adomam. Quintum uero asratam
filium habuit sextum autem thersan
ex gala natum. Cumque intestina bel-
la consisterent abner princeps mi-
licie filii saul cum esset sapiens.
egit ut populus cum gebus esset qui quia
cum eo magna deuotione consue-
ti multo tempore permanserunt.
Post hec autem abner in quo dam cri-
mine comprehensus. eo quod cum saul
concubina concumberet nomine
despha filiam sebach culpatus. a rege
ieb. Doleus & grauam indignatus
quia non iustam retributionem promer-
etur habeo intimatus est regnum
translatum ad dauid. Tunc mittens
in hebron petiit ut ad dauid. fide-
iurandum acciperet. & eum so-
cium & amicum haberet. & mittens
sua sororem septimam ut ad saul filium recedente

& ipsum regem totius provincie con-
stitueret, Dauid autē quę poscebat im-
pleuit. Letatē enim intusq; Abner
apud eum gessisse primum iudiciū
federis hęcuit ut ei suam uxorem redu-
ceret quam magnis belloy pīculis
cōparasse quippe p̄qua sex centa capi-
ta palestinorū saul optulerat regi. &
uxorem quidam ei. nichol sublata
phēti cuitunc erat copulata. remi-
sit abner ad dauid conuocatus itaq;
seniorib; pleb; & tribunis & milite-
nariis abner ūba fecit adeos dicens
sepius equidem paratos ut ab iebus
recenteris & p̄geritis ad dauid ab hac
uoluntate ego retinui. Nunc autem
si uultis implere p̄mitte sciens quia
dī p̄samuel p̄pham dauid ordinauit
hebreorū hominū regē. & p̄dixit quia
palestinorū ille uastaret & subiectos
efficeret. Hęc autē audientes seniores
& principes unimes consenserunt. ut
dauid regno se traderent. Cumq; ta-
lia conspirassent conuocauit abner
tribū beniamin. Om̄s enī custo des
ex ea. corporis eran hieb? Quib; & iā
ista locutus ē. Cūq; nullum uideret
sibi resistere. fumens ex eis iugum ue-
nit ad dauid. ut p̄missa uiris iuran-
di religione firmaret. Quē dum
splendide suscepiss; dauid & p̄multos
dies opulentis & p̄ciosis conuiuus
refecisse. Petuit ut dimissus habeo
deducere. ad eū p̄p̄m cōp̄sente atq;
uidente ei traderet principatum ei-
q; dimississ; dauid abner adhuc eū
achebron. nonlonge abeunte. Venit
ioab? metuens ne ille quidem in hono-
rem principat. primor constitueret.
Viam pessimam & malignissimam
cogitauit. & primum quidem temp-
tauit ut detrahere eum apud regem.
monens ut se custodire & p̄missione.
non respiceret abner & quia uerbis
fallatus atq; cum dolo uenisset ad
eum. Cū uero his uerbis non potuit.
se p̄suadere regi. Deteriore uiam

adgressus est. At istī qui sequerentur
abner eum ex nomine dauid & p̄cep-
tione reuocarent tamquam esset ei
aliqua ei dicturus quę ipso p̄senti.
uidebat oblitus. Abner autē hęc cum
audiss; anunciis. nihil metuens
futuroy. reuersus est. Cui occurrens
ioab ante portam & suscipiens eum
quasi maxime deuot. segregauit.
quidem eum asius tamquam in secreto
locuturus. & in locum porte deser-
torem ductum. Cum esset ipse solus
& abissay fr̄ eius euaginato gladio. ei.
lat. effodi. & abner quidem hoc m.
ioab dolo p̄empt. ē. p̄ morte asael.
Porro dauid audiens interitum abner.
animo quidem grauissime doluit &
coram omib; testificatus est. tendens
ad dīm dexteram suam & clamans.
Quia non fuisset in abner cepit at de-
flere & lugere interitu conscius. Hęc
ei mandato aut cōsilio fuisset extinc-
tus. Precepit autē deflere & lugere &
lamentationes fieri sup uirū. & ei
corp' sollempnib; honorari. Sepelier
aut eum in ebron ualde decent & con-
scripsit lamentationes eius supra sepul-
crum. Stans ipse p̄mitus supra monu-
mentum fleuit. & alius celebrare
contradixit. Sic enim mors abner
adfixit. ut neq; cibum neq; potū
cogentib; amicis fumeret. Si iuraret
nichil se gustaturum usq; ad solis
occasum. Hoc itaq; factū deuotionē
ei p̄p̄i generauit. Nā amicitia abner
honore conlatum mortuo suscepit.
& dā custodem fidei credider. Audi-
ens autē mortem eius saul filius iebus.
non leuiter ē adflictus. cum fuisset
cognato p̄uatus. & qui ei causam
regnandi p̄buerat. Multum cōdo-
luit & mortem abner uehementer
ingemuit. S; nec ipse multo cōp̄e
sup iurāt. S; asilū rem non id est
bona. & racha. passus insidias inter-
emptus est. Isti enim cum essent
genere beniamite in p̄ore ordine

constituta. Ingressi domum meridi-
e ubi saul filius dormiebat occiderunt
eum. eiusque capud absidentes & tota
die inter egerunt uelut fugientes. uenerunt
in ebron ostendentesque dauid capud
iebus commendabant semetipsos quasi
de uictis. & amici eius imperii. At ille
non sic sperabant eorum sedere delectat-
um. Opesimi uiri & ultionem repe-
re suscepturi. Hescitis quia ego inter-
fectorem ei. pemi qui mihi eius co-
ronam aream deportant. Licet
ille rogatus hoc fecisset ne saul con-
phenderent hostes. An mutatis-
me iniquaquam esse huiusmodi cre-
didistis. sed quasi letarer cum malig-
nis hominibus. Quapropter ame excipi-
etis digna supplicia qui putastis libet
me mortem illius habiturum. Cumque
dixisset hominibus eos tormento punire
iussit. Capite uero iebus. intumulo
abenner honore marino sepeliuit.
Hisigitur finitis. Venerunt omnes maio-
res natu hebreorum ad dauid in ebron
Tradiderunt semetipsos. Ille uero sus-
cipiens & conuiuiis opulentissime sa-
guinatis. misit ut omnem populum undi-
que uocarent & congregati sunt ex tribu
quidem iuda quasi sex milia octin-
genti. Ex tribu autem simeon
septem milia centum. Ex tribu leui
quatuor milia septingenti. Habentes
principem iadan. Cum quibus
erat princeps sacerdotum sadoc. De
tribu autem beniamin armati qua-
tuor milia. De tribu autem effrem. x.
milia octingenti. Dimidia uero tribus
mannasse. & viii. De tribu autem isac.
har ducenti quidem futura pnos-
centes armati uero uiginti milia.
De tribu autem zabulon quinquaginta
em milia. Hec enim tribus sola ad da-
uid tota conuenerunt. Isti siquidem
eadem arma habuerunt quae & tribus gath.
Ex tribu autem neptalim uiri insignes
& principes mille. armis utentes
quos sequebatur tribus sua quoniam

44
conphendi non poterat. Ex tribu dan
uiginti septem milia sex centi. Ex tribu
aser quadraginta milia. Ex duabus
autem tribubus & dimidia mannasse.
que trans iordanem. habitabant arma-
ti scutis & lanceis & cassidibus. & lum-
cis & gladiis. Centum & uiginti milia.
Hec itaque multitudo congregata est.
ad dauid in ebron. Cum multo appa-
tu panis & uini & omnium que ad cibum
pertinere noscuntur & uno de creto
dauid confirmauerunt impio. Cumque
tribus diebus festiuitatem populi celebras-
set & in ebron apulas habuisset
surgens ex in de uenit in iherosolimam.
Iebuseis autem habitantibus ciuitatem
qui erant ex genere chanaanorum & elau-
dentibus ei portas. & cecos aspectu
& clodos omnesque ipsos ad dirisionem
regis constituentibus. super murum de-
picientibus. eum prima munitione
murorum. Itaque rex iherosolimam
obsidere cepit. quatenus in ipsa prin-
cipat suam initio fortitudinem de-
monstrare. Inferiore ciuitatem
magna iustitiae cepit. cumque adhuc
arcem obtinere non posset. Cepit
honores & munera pmittere.
Ut qui cumque presubditos colles
in arcem concenderet eamque capere.
Obtinere totius populi milicie prin-
cipatum. Cunctis itaque conficendo
festinantibus. sarua filius ioab pue-
nit uniuersos. & ascendens in caeu-
mine clamauit ad regem exigens ei
milie principatum. Expulsis itaque
rex de summa arce iebuseos & re-
aedificans ciuitatem eam iherosolimam
nuncupauit & in ea sui habitauit
impium. Tempus autem quo super tribu
iuda habuit principatum in ebron
fuerunt anni septem & menses sex.
Cumque regnum suum constituisset
in iherosolymis rebus potius melio-
ribus precebat. Deo semper ei me-
ritoria prouident & gratiam eius la-
tius ampliante. In hac autem misit.

ad eum chirā rex tyri et amercias cū
eum societateq; firmavit. Misit etia
dona idē ligna cedrina et artifices
unos fabros lignarios et instructo-
res qui regiam domum in iherosolima
construxerunt. Dauid autē superiorem
muniem civitatis ei; copulans atq;
unū undiq; cor. effect et cuncta
muro circumdedit. Primus itaq;
dauid iebuseos expulsus hanc urbē
iherosolima nuncupavit. Nam
sub abraham nro parente solima
vocabatur. Hieron. enī h. ebreilim
qua munitio est. Fuit autē omīteps
quod dicitur princeps isrlitarum cont
cananeos pugnavit eisq; de victis
terris enim divisit hebreis. Pre h
ierosolima unde non potuerunt
isrlite expellere cananeos usq; dū
eos dauid obsedit. S. annos quin-
gentorum quindecim. accepit.
autē dauid extraneas quas habuit
alias uxores et concubinas et filios
genuit. Numero novem quos etia
nominavit. amnan. ellun. ebanna-
than. salomonē. lebar. heliel.
salna. innaphur. luas. et ellisal.
et non et filia thamar. Porro
thamar consanguinea fuit absalon.
Cognoscentes itaq; palestini regē
factum dauid. Vener. sup eū
adprehendentes conuallem que vo-
catur gigantum. ē enī locus not
prieus ab iherosolima. Rex autem
indeos qm nihil absq; apptia diq;
iussione faciebat. Precepit pncipi
sacerdotum ut quid deo pla ceret
in bello eo consulto p diceret.
Quo apptante ierouam contra pa-
lestinos. Et dux exercitum et abi-
ta pugna. alios robore magne vir-
tutis occidit. alios effugavit. De-
mq; et hoc plo uicti deniq; cum
triplici manu sup dauid venerunt
et in eodem loco castra posuerunt.
Quo facto isrlitarum rex consuluit
dm. et pphavitq; sacerdos in siluis

que vocantur planet. retinere exerci-
tum et nec primum semovere donec
arbores vento non flante mouerent.
Cū uero silua concussa fuisset in mul-
to morat. egressus est. Cū impetu
non potuit multitudo hostium sus-
tinere. sex max aprima congressio-
ne infugam conuersos psequendo
pstravit. Persecutus est usq; ad ciui-
tatem gerathen. diripuit autē eorū
castra quo et multas diuitias cepit.
et deos eorū ammannavit. Placuit
dauid habito consilio cum seniorib;
et principib; ut ex omni prouincia
et ex omib; tribubus cunctam pub-
licam ad se facere uocari. De-
inde sacerdotes atq; leuitas et cen-
tes in cariathiarim arcam dei in
iherosolima exinde ducerent.
Igitur omīplo congregato sicut
tractauerunt. Venit rex ad archā
quam portantes de homo amna-
dab sacerdotes imponentes supra
uericulum nouum eam deducere.
frs suos ac filios cambubis pmiser.
Rex autē pcedebat archam et cum
eo ppls uniuersus hymnum dicebat
deo et totius prouincie in iuda-
tione cantantes cum uario sono
percussionum et diuise saltationis
ingemo. Et cum uenissent ad ap-
pian dam locum qui uocatur areachedon.
Decedens ad archam ozea na dei
repente percussus est. Nam cubitus
declinassent archam exten dens
manum suam uolens eam retinere
cum sacerdos non eēt qm eam attinge-
re psumpsit extinct. est. et rex quidē
et ppls uniuersus eius ad fugiebant
in morte. Loc. autē in quo defunctus
est. ozie concisio actenus appellat.
Metuens autē dauid ne forte huius-
modi et ipse si apud se susceperet archā
in ciuitate. Precepit ut in agroui-
cuiusdam iusto nomine obidam ge-
nere leuite recondretur quia et mib;
mib; ibi mansit. Cui dicitur per bona

multa concessit. Audiens autem rex.
quoniam hec puenissent obidam & pou
paupertate magis opulentia polle
ret & quia nihil mali pateretur.
archa ad suum regalia deportauit. quia
sacerdotes deferrebant septem uero con
quos rex constituerat pcedebant.
Ipse autem ludabat in cithara atque plan
debat. Ita ut etiam uxorem mich
col saul filia uidens eum facientem
talia derideret. Deferentes autem archam
posuerunt tabernaculum quod ei
dante constituerat. Tunc immola
uit hostias pacificas & copiosas &
omnem populum ad conuiuium conuoca
uit. Cumque populus huiusmodi epulas
peruisset. dimisit eum. Ipse uero do
mini apriam uenit. Cui dum adsteti
ss filia saul michol eius uxor culpa
uit illum eodentem rex ludendo
saltationibus ante seruos & famulas
fuisse turpit. enudat. Cui dauid
respondit non se irascere quod deo
placere & nihil quod famulus ei
et ei turpe uideretur adtendere. Videtur
autem rex pene cotidie dei uoluntate
sua negotia promoueri. Delinquere
seputauit si ipse quidem habitaret
in domo cedrona. archa uero dei in
tabernaculo dispiceret & commorari
Ob quam rem uoluit templum hedi
ficare deo sic per dixerat moyses. Illa
nocte discessit nathan uisitauit.
in sompniis precipiens ut dauid dicat
quia uoluntate eius & desiderium
ad probandum. Cum nullus primitus
cogitasset ei templum hedificare. &
ipsi quidem habentem huiusmodi
uoluntate. non concedi construere
templum. eo quod multis plus de cer
tando esset hostium sanguine ma
culatus. Post mortem uero eius lingua
senectute suscipienda faciendum
templum salomone eius filio qui
foris successit. in regno. Cumque se
ra sic patre filio aspiceret conpro
misse. Nec uero audiens aptha dauid

le. effectus est. In eo & filio & suis nepo
tibus regnum permansurum fore cognos
cerit. Repente uenit ad archam
& prostratus in facie sua adorauit dominum.
& cum benedixisset. & laudasset dominum
abscessit in iherusalem. & conuocato rur
sus exercitu surgens de iherosolymis
uenit ad palestinos quidam bello.
in eis & multa prouincia tenuisset.
adiecissetque terminis hebreorum bellum
conuertit ad moabitam & duas qui
dem partes eorum exercitus. in metas di
micando consumpsit. Reliquos autem
captiuos accipiens annua tributa
ei imposuit. Rursus. & adraazarum
regem uero sophum conuertit exercitum.
De cuius acie habita congressione
circa eufraten fluuium. pedestrium
quidem primum quasi uiginti milia
aequestrum quinque milia cepit.
que curus eorum quorum plurimos in
cendio centum tantum modum
reseruauit. Audiens damasci &
tirie rex adabiis quia dauid ex
pugnasset adraazarum tanquam
amicum ad ei. solatia cum maxi
mo uenit exercitu & congressus
denique apud eufraten contra dauid
bello deuictus est. Ceciderunt enim
ferientibus eos hebreis quasi uigin
ti milia uiri. reliqui uero in fugam
conuersi sunt. igitur dauid castra
metatum ad damascum omnem
reliquam syrie regionem sue di
tione subiecit tributumque eos in
ferre de ceteris reus est. Capiensque
ciuitates bachaam & machonem
inuentumque in eis aurum multum nec
non argentum in suppellectilem quod
aurum melius esse dicebat. ex quo
& iam salomo illud magnum uas
de mare uocabatur effectus. Cumque
rex amathenus audisset adraazarum
& eius exercitu fuisse uastatam.
metuens ne dante super eum ueniret.
amicis & eundem eum uoluit obli
gare. Adhuc autem ad eum adaram

1 corii

filium suum cui etiam munera magna dixerat. Id est uasa antiqua aurea et argentea simul et etrea. Dauid autem facto federe. eiusque dotis suscipiens filium cum honore dimisit. Eamque ab illo fuerant destinata. et aurum aliud et argentum quo decurritur. diuisis abuerat sub iugatum secum portans dicitur deo. Non autem ipsi solummodo dimicantem exercitum et ducenti uictoriam contulit. sed etiam cum mississet abessa fratrem ioab cum magna manu in dunem. primum quoque uictoria ei cessit. quatuordecim et octo milia uirorum abessa dimicando perit. Tunc enim omnem idumea rex in sua ditione percipiens tributa habere accipiebat. Erat autem uir maturus et iudiciorum contemplatione uerissimus. Principem uero totius exercitus. habuit ioab. ad conscriptiones autem gestorum. iosaphat filium achil. Instituit autem de domo sinee principem sacerdotum abiahar. Scribam uero fecit hisai. Nunc autem filium ioade custodum corporis prouidit principatum. seniores autem filii eius circa corpus. et eius custodiam erant. Recordatur etiam autem. etiam fedus. et iusiurandi quod habuerat cum ionathan filio saul. Precepit requiri si aliquis de saul genere superesset cui retributionis deuotum pro ionathae amicis repensare. et respondit quidam qui erat de domo saul. Relictum esse eius filium nomine memphibos uestigiis claudicante. Isecundum patrem eius et auus nuntiatum fuisse in bello cecidisse in uentre sua raptum. et ea fugientem. lapsus ex ea uentre ingressus ualde uerauerat. Dumque cognouisset ubi et apud quam nuntietur. Misit in ciuitate iabachan apud quam ionathae filius alebatur. Quo facto uenit memphibos ad regem. et prosternens in faciem adorauit eum.

Dauid autem iussit eum confidere. et ipse meliora deditque ei domum patris et omnem substantiam quam saul auus eius habuerat. secumque eum conuiuium. Precipiens ut nullo die ab eius mensa recederet. Cumque puer adorasset et retulisset gratias. Vocauit dauid sibi et precepit ut operaretur intram et collectos redderet. uniuersos in iherosolima deportaret. et cotidie ad iherosolima deduceretur puer. Ipse autem habebat et filios. eius nomen quoque etiam et famulos numero uiginti. memphibos filio ionathae donauit. Hec itaque constituyente rege syba famulus adorans et cuncta se prout facturum discessit. Ionathae uero filius in iherosolima habet. Cui omnis diligentia ueluti filio regi exhibebatur. Habuit autem filium quem appellauit meham. Ergo qui relictii fuerant de genere saul et ionathae hunc honorem apud dauid habuisse noscunt. Illo siquidem tempore nahas amico dauid ammanitarum rege defuncto ei que in regno filio succedente misit dauid ut eum consolaretur. Mortem patris leuiter ferre monens et ut amicitiae quas cum patre eius habuerat permanerent. Quod princeps ammanitarum mala uoluntate et non secundum dauid consilium suscepit et exacerbat regem suum dicentes exploratores misisse dauid qui eorum uincia et exercitum clementie occasione cognoscerent. Hec itaque credens ammanitarum rex. legatos quia dimissi fuerant grauissimis ad fecit iniuriis. Eadem enim medietate barbarorum et uestrium medietate abscedens. cum dura responsa dimisit. Rex autem iherosolima hec agnoscens iratus est. et iniuriam faciam sibi nequaquam despicientem contra ammanitarum bellum parabit. Post necessarii regis ammanitarum et principes semetipsos ad prelio parabant. Tunc uenit tensus ad syrum mesopotamiam.

46
regē mille talenta socium eum fieri
poposcer. Habebant autē isti reges pe-
destrium uiginti milia. conduxer-
aut & regni prouincię micas. Iquar-
tum nomine stobum sē & isti habe-
bant. xii. armatorum. Dauid autē
non ex paut secur. dedeo. misit io-
ab contra illos ad plū qui circa me-
tropolē. ammanitarum. armata ue-
niens castra fixit & aciem induas
partes diuisit. & fortissimos quidem
uiros posuit contra syros & regibus
qui cum eo erant. Reliquam uero par-
tem frī suo tradidit. abēē. ut con-
tra ammanitarum aciem dimicaret.
dicens. ut sunderet syros sibi met
pualere acie conuersa fens ei auxi-
lium sicut illum ammanitē con-
pmerent. Ipse cum similiter adiuua-
ret. Ipse autē ioab syros adgressus est
qui primo quidem fortiter resisterunt
multos tamen eorum punit ioab. Omnes
autē conuertit in fugam. Quod uiden-
tes ammanitē metuentes abessā &
eius exercitu non resisterunt. Hostibus
igitur ita demētis ioab ad regem clau-
triumpho in hierosolima remeauit.
Nec de uictio non p̄suasit iam mani-
tus. ut bello quiescerent. si mittentes
ad regē syrum chalmantū trans eu-
fraten eum ad solatium conduxerunt.
Qui habebat quidē principem milicie
rabi. cum pedestriū octingenti mil-
& equitum mille. cognosces autē rex
hebreorum rursus ammanitas tanto
supse exercitum congregasse non iā
aduersus eos p̄duces suos pugnare.
de creuit. si ipse cum omni uirtute
transiens iordanen fluium eis occur-
rit & congressus pugna uicit egregie
& interficit milia pedestrium quadra-
ginta equitum uero usq; ad septingen-
tos p̄strauit & iam principem mili-
cie quadam nomine sabias Mesopotamie
ū tradiderunt se dauid. &
dona miserunt ei. & ille quidem
reuersus ē. hierosolima. cū autē

uer^o incoasset misit dauid princi-
pem milicie ioab. ut cum anima.
nitarum gente pugnaret. Ille uero
p̄ficens omniem eorum deplac. est
regionem. & ipsos inmero polima ra-
bacha reclusos obsedit. Contigit
igitur eatepestate dauid pessimū
uicium cum esset natura iust. atq;
religiosū. Isem dum ora meridia-
na iam aduersa declinantem insup-
iora rega dia solito more deambu-
lare. Vidit mulierculam specie
ualde pulcherrimam in domo p̄pria
aqua frigida selauantē nomine bsa-
be. Cui mulieris supat. concupis-
centiam retinere non potuit. Quam-
dum uocare fecisset cum ea concubuit.
Que concipiens misit ad regem. ut
cogitaret quaten. commissum scel. ^{scelus}
potuisset abscondi ne scdm legis pa-
tritis moriret adultera dauid autē
uirum ei. nomine uriam qui erat
ioab armiger de obsessione bellica
fecit reuocari. Quo ueniente de ex-
ercitu ac de obsessione requirebat.
Illo autē referentem omnia ei p̄p̄a
uenire. Tollens aepulas de suo con-
uiuio dedit. Iussitq; ut p̄gens ad
suam coniugem in eius recubaret
plexibus. Urias autē hoc quidem
non fecit. Dormiuit autē inter alios
armigeros regis. Quod dum cogno-
uisset rex requisit curp. tantum
temp. p̄pria non usq; ad domum ne-
ad uxorem. dum om̄s depegrenatio-
ne remeantes hanc abeant uolun-
tate Cui responde non esse iustum.
ut dum commilitones ei. intra castrorum
& in hostium regione dormiebāt. ipse
cum uxore p̄pria requiesceret. & cum
iba & ille dixisset p̄cepit ut illa die
ibi maneret. Altera die p̄gre dimittet
adducem. Vocatusq; rursus ad ce-
nam urias arge ad ebrietatem usq;
p̄duct. Nihil hominis tū dormi-
uit ad ianuas regis nullo conertat.
desiderio uxoris. Quo facto reu-
m-

mo contristat. scripsit ioab uriam
quasi meum deliquerit precipiens
puniendum significavit. ut in parte
que eet hostium grauis manus &
possit pugnando periculum sustine
ibi cum poneret. & commisso p.
lio iuberet cunctos habeo recedere
ut solus immortalis periculo remaneret
& cum hec scripsisset & suo signa
culo munisset. epistolam ioab de
ferendam dedit urie. ioab autem
litas suscipiens & uoluntate regis
agnoscens in locum ubi hostes
nouerat fortiter imminere. uriam
constituit deditque ei eosdam mili
tium obtinens. Cumque urias
fiducialiter ad superis seorsum cum
eo pugnaturus dixit ut eum solu
facta hostium incursione desere
rent. Hebreis quoque ad ciuitatem ac
cedentibus animantem eligentes
fortissimos uiros & repente portas
aperientes magno impetu inimicos
adgressi sunt. Quod dum uidisset
omnes qui erant cum uriam recesser
post ergum. Urias autem dum con
funderetur fugire sustinuit hostes
& eorum impetum sua uiuacitate sus
cipiens perimet quidem non paucos.
Cum circumdatus autem & captus in medio
uulnerat. interit. Cum quo etiam
alii desocii sunt extincti. His
itaque gestis nuncios. ioab misit
ad regem precipiens eis ut diceret quia
studuisset quidem cape ciuitatem
& cum accessissent ad murum mul
tis ibi cadentibus abcessisset. &
si quidem iraceretur urie mortem
parit indicarent. Hec igitur au
diente rege & grauer ferente.
dicente eos incaute fecisse ut ad
murum adpropriarent. Dum itaque
exemplum haberent ab imelech
filio gezeon. Cumque uenisset rex.
& de casu bellico cogitare urie
mortem annuncius inelucta re
pente ab indignatione cessauit.

uissitque ut reuiterentur ad ioab &
obsiderent ciuitatem & perualentes
omnes parit cruciarentur. Hinc
cum itaque ioab itaque fuerant a rege
dicta portabant. Uxor autem urie
versabee mortem uiri sui cognos
cens. multis cum diebus fleuit.
Quiescente. uero tristitia ei mor
care accepit uxorem & filius mas
culus ex ea pro cessit. Quas nuptias
deus non libenter excepit. si uiratus cir
ca dauid. apparuit in sompnis propheta
nathan regem culpans inique male
commiserat. Nathan. autem cum esset
uir urbanus & sapiens. & cogitare
quod reges dum in iram incitantur
amplius ea quam iusticie uia respi
ciunt intimationes quidem.
dei. Tunc tacere decreuit. & alia
uerba uita ei loqui disposuit.
dicens ei huiusmodi causa quidde
ea sentire. Duo inquit uiri in
una ciuitate degebant. Quorum
unus idoneus erat. & multos ge
ges uirorum. bouumque & ouium pos
sidebat. At pauperculus erat
qui unam tantum agnam habe
bat. quam suus filius enutrierat.
Cumque etiam cibis propriis uide
batur. quam non aliter quam
filiam diligebat. Cumque hospes
uenisset ad diuitem nihil desuit.
pecoribus uoluit occidere. ut
epulas amico pararet. si miser ad
agnam pauperis & eam sublata.
pigrino conuiuia ministraret.
Hic itaque sermo uehementer com
mouit regem. malignumque pronun
ciauit illo omnem qui talia pe
trasset & qua ad duplum dixit per
agna reddendum. & super morte
mutandum. Nathan autem respon
dens ait. Ipsum esse quem ille par
taliter decreuisset. quia opus malu
ualde coram commiserat. Deo autem
penas exsoluere. & uxorem eius
ab uno dicebat filio uolentiam

sustinere. s. & ipsum fore ei. insidus
expellendum. & dū aut peccatum
occulte fuisse gestum illud cuncti
iudicib. ageretur. Mortuumq.
pauit & puerum qui ex ea esset
pererat. in his & rege turbata. &
ualde confuso cum lacrimis & tri-
sticia impie segesse confesso erat
dei cultor qui nihil omnino in sua
uita pō. in casu uxoris urie deliquit
rat. miserat. ē. dī & reconfiliat. ei
seruatum se eius uitam regnūq.
pollit. ē. agenti penitentiam de usq.
fuerunt ma le gesta. cumq. hēc regi
nathan pphassi. domi reuersus est.
Puerum uero quide uxore urie fue-
rat gente. grauis diuinit. langor
inuasit. Quo rex nimis adflictus
acibo septem diebus abstinuit &
ad ortantibus sepe famul. non come-
dit sed & uestib. atris indut. atq.
pstrat. in cilio iacebat in paup. intui
& deo p salute pueri supplicabat.
septima uero die puero moriente.
Non psumebant hoc regi famuli nū-
ciare. Sciebat aut rex finis p tur-
bari intellegens puerum fuisse mor-
tuum. uocans unum defamul. ac
ueritate audiens repente surrexit
& latuit. & sumens candidam ueste
uenit ad tabnaculum dei. Iussit
sibi cibos apponi. Quo facto multo
stupor eius cognatis & famulos ad-
prehendit. quia. cum nihilor puero
languente fecisset eo mortuo simul
hec omnia celebrare. Cumq. ab eo
huius facti causam requirerent. as-
serens eos nimis indoctos ait. quia
adhuc uiuente puero dum spem
salutis eius aberet omnia faciebat
credens p placere diuinitati. Quo
deficiente uana tristitia nihil pō.
esse. Quod cum dixisset. regis sapiē-
tiam laudauer. p. hēc aut ingress.
ē ad mulierem bersabee. Que con-
cipiente. masculum filium pcreau.
Que uidente nathan ppha salomon

47
appellauit. Porro iob ammanitas
obsessione fortis adfligebat. aquam
eis auferens & rerum ceterarum.
Quo facto scriptis hēc regi sig-
nificans & rogans eum ut ueniret
ad ciuitatem quaten. uictoriam
eius nomine designare. Probat
aut rex uoluntatem eius deuotio-
ne & fidem sumptosecū exercitum
uenit ut rabba depparet. Urbē.
hanc dum bellica legem cepisset.
milites eam uastare pmisit. Ipse.
uero tulit coronam regis amman-
tarum habentem pondus auri
talentum & lapides piosos. & in
medio sui sardonice. Quam sep-
dauid gestabat in caput. Multa.
siquidem alia piosa spolia mea.
conpente ciuitatem. Quos autem
ei toruit adfec. Hoc itaq. modo.
& iam alias ammanitarum urbes
euerit. Re uertente & in hūmā
regi. dom. ei. uicio maculata ē.
Erat enī illi filia uirgo nomine
tamhar pulcritudine ualde pre-
cipua. Huic fr erat ab salom &
una genetrice procreat. Namon
hanc filioz dauid senior concupi-
uit. & cum neq. pte uirginitate
eius neq. pte custodiam suo po-
terat de siderio pualere crudeli
pessus uulnere carpebat. Cumq.
confessus fuisset amon passionem.
suam cuidam sapienti amico.
Consiliū ei suum desiderū ad e-
piscendi hēc modo dedit. Mones
ut agitudinem simulare. & ue-
nientem ad se patrem peteret.
ut ei sororem exhiberetur conpe-
tem aegrotanti. ministerium des-
tinare. Quod si fierit. priuaret
eius alanguore. Ammon ergo
ponens semetipsum in lectulum
scdm ionathe consilium simula-
bat infirmitatem. & dum ad eū
uiscitandum uenisse pat. Poposc
ut sororem ei dirigeret. Quam pat

incunctanter iussit ad duci ea uenire
pcepit ut ei manu sua faceret panes
fratros dicens suauiter se ex eius ma-
nibus comessurum. Illa uero uidete
fratrem consparsa farina faciens colliri-
das easque frigens opulit fratri. Ille
quidem nequaquam gustauit. siuis-
sit finit ut omnes ad domum repellerent.
ut quasi facta quiesca dormiret eique
famuli quod iussum fuerat implessent.
iussit sorori. ut ei cibum ad interiori-
orem locum domus afferret. Quod dum puella
fecisset apprehendens eam. ut eum concu-
beret suadere temptabat. Tunc
illa clamabat dicens. Noli uiolen-
ciam facere nec impietatem mihi
fratris infere sed quiesce ac tam inuultum
et secleratissimo desiderio adiciens
quia fidecarer loqueretur patri co-
iugum eius non de negare ei. Nihil
non adqueuit sed nimietate amoris
illius inflammata et ualde poplesius
uim intulit ei. Quem repente odium
propter stuprum sororis inuasit. et iniuria
propter rata ei surgere et abire precepit.
Cumque illa in hoc deteriore pro
clamaret iniuriam sibi met interrogata
tam nec usque ad noctem eam mane-
re permittente repente eam discedere
iussit indie. Ut etiam in testimo-
nium sue confusionis incureret.
Qua resistente iussit famulum ut
eam prorsus expelleret. Illa uero
dolens iniuriam simul et uiolentiam
disrupto colobium quibus antea
uirgines utebantur. Habentem mammas
et ad talos usque perfusus ne facile ui-
derentur. et cinere asperso capite ibat
per mediam ciuitatem clamans et in-
gemescens uiolentiam sibi met. In-
rogatam. Quam dum inuenisset fratrem
abessalon. Requisiuit quam cau-
sa preueniente hoc ageret. et cum
sibi facta dixisset iniuriam quiescere
et medio crebro atque fere germanam
et iniuriam non putare quod cor-
rupta fuisset. affratre. eundem.

satis factum fuisse clamare. et ui-
olentiam suam multis indicare cessauit.
Quod dum cognouisset dicens
doluit quidem. sed cum ammonem
maiores filium ualde diligeret eum
noluit contristare. Quem absalon
crudeliter aborrebat. Igitur. scilicet iam
anni. corruptionis sororis eius exces-
serat. et cum greges suos consue-
scenderet in ciuitate bethsephon. et
autem hec in sorte tribus effraim.
Rogauit patrem. ut cum fratribus
ad eius conuiuium adueniret. Quo
recusante ne illis grauis uideretur
existere et fratres diligenter supplicauit. Et
destinatus iussit abessalon propriis
famulis ut cum uiderent ammonem
ebrietatem dissolutum interficerent
eum. Nullumque metuerent. quo
facto fratres cunctos horum inuasit. et
de se quoque singuli formidantes as-
cendentesque aequis reuertebantur
ad patrem. Quidam pro cedens num-
ciauit patri quasi cunctos fratres oc-
cidisset abessalon. Tunc datus quasi
hominibus non simul extinctis et hoc
assere tristitia que usque ad mortem
ferre uideretur amara nimis inuasit
et repente ueste disrupta prostratus
intra iacebat lugens filios uniuersos.
Ionathas uero filius samathae fratris datus
consolabatur eum ut a tristitia tanta
recederet nec credere filios inter-
emptos nisi ammonem solum propter etiam
ar sue sororis iniuriam. Inter hec
autem sonus equorum et tumultus pro-
fundam uenientium eos aduentos.
fecit. Erat itaque cunctis luctus
et gemitus. Illis quidem super mortuum
fratrem. regi uero super filium interemptum.
His lugentibus tristis pater occurrit
uidensque quos ante paululum posse
crediderat amplexatus est. abessalon
autem fugit ingressus ad auum.
matrem. uirum provincie illius
imponentem apud quem triu annorum
tempore commoratus est. Cumque iam

longo tpe leuigata fuisse tradidit
princeps milicie ioab sparauit qu
dam mulierem iam etate prouecta
ut pro seemate luctu interpellaret. et
huiusmodi uerba pro se ferre que ait.
Duo filii mei rex in agro fuerunt
& contentio est conuulsi nullo presente
qui eos placare potuisset ab alio.
Atque percussus interit. cognatis aut
interfectorem petentibus & uolentibus
eum occidere supplico ut in
salutem percipias filii condonari.
nec reliquam spem mee senectutis
auferri. Rege siquidem mulieris precibus annuentem. Respon
dens denuo mulier regi. Grās in
quid ago tibi benignitati qui mi
serere es. senectutis & pene sine
filiis desolatam filium habere fe
cisti. si ut firma mihi sint tue dona.
clementie primitus tuo filio esto
appreci. ei que remitto delicto quā
greditura sum uere te mihi si
prebuisse bene scium. Cū te uide
am in causa simili circum filium
manere semp iratum. factū namque
est. ut cū unus filius contra uolun
tate patris sit mortuus sponte huic
casui apponatur & alius. Intellexit
itaque rex hoc consilio studio ioab
inmissum & interrogata senem mul
ier eulam dū cognouisset si euerum
euocans ioab ait. Ipse eum studiū
sui uotum eumque absalon reuocare
precepit. Ille cum adorasset regem
& eius simonibus grās retulisset repen
te profectus est ingressus & ad suppet
absalon in hierosolima reuocauit. pre
cepit aut rex ut ad domum propriam
remeret. Ille uero patre iubente eius
declinauit aspectu. cui tam a familia
ribus debitum exhibebatur officium.
Erat enim speciosus & splendebat
omni decore & corporis magna proceri
tate ita ut eos qui erant in epulis co
stituti transcendere. Cuius capitis
erat tanta cesaries ut uix octo diebus

tundi potuisset & erat tonsura eius
pondus siclorum ducentorum quifacit
quinque minas. Habebat aut in he
rosolimis annis duobus. Habuitque tres
filios & filiam unam nimis speciosa.
quam rex postea roboam filius salo
monis acceperat uxorem. Inter hec itaque
mittens absalon ad ioab poposcit.
Ab eo ut profecto placare patrem et pe
tere quatenus ad suū aspectū et con
loquium reuocare. Neglegente uero
ioab. mittens aliquos suorum confine
ei. segetem incendit. Quod dum ille
cognouisset. ad absalon uenit. culpās
eum & causam rehui. inquirens.
Cui respondit. hoc consiliū conperi
ut te ad nos adducere potuissem. neg
ligentem uerba que tibi a patre recon
ciliatione mandabam. Quia propter pre
sentem te deprecor ut mitiges gentio
rem. Ego namque prius a fuga esse iudico.
huc me uenisse pacem mihi ac tenus
pascens. Ioab aut necessitatem eius.
agnoscens. & miseratus mediator ex
stitit apud regem. ut libenter eum re
pente suscipere. Quo uenientes &
inter pro fratre ac supplicanti ut pec
cati ueniam impetrare. postea
dextera adleuauit eum & gestorum obliuio
ne se habere pollicentis est. Absalon aut
dum hoc ei fuisset a patre concessum.
in paruo tpe multos equos & multos
sibi currus constituit. & armigeros
quinquaginta & diebus singulis surgens
diluculo ad regalem ueniebat. & eis
qui causam habebant & minores inue
niebantur in his delectabiliter loquebatur
quasi non habente bonos consiliarios
patre sed iniustos. si in suis sententiis
existentes quorum iudicium grauarent.
Pro qua re fauorem sibi omnium collo
cabat. Adiciebat pariter dicens. quia
si haberet hanc potestatem. ipse
cuncta sub legum equitatem dispo
neret. Hic itaque gestis populum sibi pla
catum cum iam obtenuisse consideret.
Post reconciliationem patris annis

quatuor iam transactis supplicauit
ut ei pater incebron ire pmitteret. q.
tenus pmissa de sacrificia celebrare
que fugiens deuouiss. Dauid ergo
concedente pfect. e. Ad quem mult.
ppls eo mutante confluit. Ad erat
aut ei & consiliarius dauid actosel
gelmoneus. & ducenti uiri ex iherlm.
nescientes quidem conamen hui' mo.
di. s. uelut ad sacrificium euocati.
Hoc itaq; consilio rex ordinatus est
Quod dum fuisset dauid nunciu
metuens & impietatem ei. & pphio.
nem ei. delibant ut fugeret trans
iordanen. Et conuocatis amicis ac
necessariis de filia supbia. eis parti
cipato consilio cunctaq; committes.
Duo decim concubinis custodire re
galia derelinquens. discessit ex ihe
rosolimis. & alia multitudine co eo.
egrediente simul. Abiathar autem
& sadoch sacerdotibus & omib. leuitis
uolentib. simul egredi cum archa.
suasit magis incuitate consistere.
Mandauit q; ut ei latent gesta quq;
nunciarent. Ascendenti aut dauid
pro montem oliueti pedib. nudis &
cunctis cum eo flentibus. Nunciu
e. actosel ee cum absalon & eius par
te fauere. quod dum audisset tristi
cia ei. magis adcreuit. Cuiq; in
montis uerticem puenisset. ciuita
tem respecta. cum multis lacrimis
quasi amisso regno deo supplicabat.
Occurrit aut ei uir quidam fidelis
amicus nomine cusi. Que cu uidisset
scissa ueste & aspro capite cinere flen
tem atq; lugentem. consolatur. e. eu
& tristitia cessare postulat. & post
hec supplicabat ut ire ad absalon
quasi ei consensiens. & eius secreta
consideraret. consiliisq; resisteret
actosel. Obedies ille dauid eode
relieto uenit in iherosolima. Non
post multum uenit etiam absalon
Paululu itaq; exinde pcedente.
dauid abbat filius memphibos que

curatorem instituerat possessionum.
quas donauerat filio ionathe. occur
rit cum duobus asinis oneratis re
uincere necessariis. ex quib. ipse
& qui cum eo erant refici debuissent.
Requerente u. dauid ubi reliquerat
memphibos ait. in iherlm. expectate
ordinare sergem. p. memoriam be
neficior. saul. Huius aut indignat
dauid. omia que cuq; concesserat
memphibos sibi donauit. Igitur
ueniente dauid in loco chorani. p
gressus est quidam decognatione.
saul nomine simeon filius ger. & la
pidabat eum ac pessimis sermonibus
accusabat. Abissa uolentem occide
re simeon. dauid aut abiha retentore
dicens. Ne malis pntib. opus
noue occasionis adiciamus. Non
enim circa hunc rabidum canem
m. respect. aud pudor est. Sed ad
dm intendo p. quem iste signos.
ita uidetur inuenit. Nec est admi
randum ab isto metalia sustinere.
quando & iam filii iudeor. ex p.
impietatem. Cum que uenisset ad
ad iordanen. reficiebat ibidem suo
tinere fatigatos. Igitur cum uenisset
absalon & actosel consiliarius in
iherlm. cum omi p. pto. Venit ad
eos amicus. dauid chusi & cu ad
set absalon. obtabat regnum eius
omni tpe pmanere. Illo uero ei dice
te. Quis cum p. p. patris eius
amicus. non cum eo abiit. At ille d.
Dne tecu manentib. recte & ego
secoz. Regnum eni ad o. tibi con
latum e. quia p. eadem fidem
atq; deuotionem tibi pbebo qui
patri. Non eni prebus pntibus
indignari fas e. quando non ex
traneam domum mutatum est reg
num. s. mea pmanit filio succed
dente patre. Nec dicens satis feci
cum prius itaq; uideretur. ee sus
cept. Et uocato actosel quod opor
tebat agitraebat. Qui suasit ut

ad concubinam sui patris accedens.
exh enim pplm sciturum ut creditur;
dicebat. Quia circa patrem nulla
etiam reconciliatio superest. Hoc ergo
consilio flexus. iussit finis ut cetera
isolario figeret. et uidere populo acce-
deret ad patris sui concubinas ingressus
est. Hec autem gesta sunt secundum nath.
an prophetam. quam dauid olim desi-
derat inuasionem significauerat. Cum uero
fecisset absalon quem monuerat ac-
tofel. Rursus consilio de populo contra
patrem eum pferre poscebat. Cumque
ille decem milia electos sibi da-
ri petisset. ut et patrem eius. ut me-
ret. et eos qui cum eo pergerent in
colomel reuocaret. et tunc firmum
haberetur impium. cum patre eius ex-
tingueretur. Dum haec sententia placuisse.
Vocauit etiam eum amicum
sui patris antiquum. sic enim ille
uocabatur. Cui dum sententiam ac-
tofel indicasset qui etiam ipsi ui-
deretur de eadem causa require-
bat. Ille uero cognoscens quia si
fierent quae suadebat acrofel.
dauid ad mortis periculum. pu. eni-
sus. contrariam sententiam nitebatur
affari. Non ignoras inquit o rex
tui patris et eorum qui cum eo sunt.
fortitudinem. quia et multos populi
dimicauit. et super superis hostibus.
est reus. Est enim sic nati bel-
lus idoneus. et omnia providere.
et dolo superuenientium hostium
declinare certissimus. Circa uespera
autem relinquere suos. et aliquam
aulam seclare. aut circa petram
insidias facere. Fac igitur compa-
rationem mei consilii. et cognos-
ces eius utilitatem. Acrofel quidem
refuta sententiam. Mittens autem
in omnem prouinciam hebreorum
perpe. ut contra patrem tuum
cuncti populi ut exercitus
congregetur. et sumens ipse plu-
miliciam uniuersam esto dux eorum

119
et nulli alii hoc bellum committas.
Si patris tuus fuerit obsessione circum-
datus. machinationibus aut doecarum
effusionibus. ciuitatem illam facillime
capiem. Hec cum cum dixisset proba-
bilior apparuit quam acrofel. Quod enim
erat qui in eius mente consilium chusi-
melius esse faciebat. Quo facto. festi-
nauit chusi ad sacerdotes sadoch. et
abiatthar. et consilium acrofel. Nec-
non et suum et quia placuissent. quae
ipse monuerat indicauit. et exortatus
est. repente ut mittens haec renuncia-
rent dauid. ut studerent uelociter.
transire iordanem. Sacerdotes autem opor-
tune suos filios ad hoc officium ex-
urbe celetis habebat. Quibus mandan-
tes perfideli ancillam quae tractabat
absalon. preceperunt ut dauid haec cum
festinatione significarent illi uero
nulla dilatione tardantes si manda-
ta sumentes implenda festinabant
ad dauid. Cumque duo stadiis. acui-
tate processissent. Videntes eos.
quidam equites nunciauerunt ab-
salon. Ille continuo ut comprehen-
derentur misit. Quod cognoscentes
filii sacerdotum abstinere de-
clinantes. in uico cui nomen et bachor
et quandam mulierculam roga-
uerunt ut eos celaret. Illa uero
inueniens illos imputeo repente de-
posuit. et expansis desuper pellibus
os eius operuit. Cumque persequentes
eos uenissent. et de eis mulierem
requisissent. illa uidisse se non
negauit. dicens apud eos superasse
potum et continuo discessisse.
Cumque illi dum secuta comprehen-
dissent. reuersi sunt. Mulier autem
uidens eos remeantes. et nullum
iam in uenibus illis periculum immi-
neri. Abstractos. elacu. dimisit
ad proprium teneris opus. Qui multo
studio festinantes uenerunt ad dauid.
et cuncta eaque tractabat absalon
subtiliter indicauerunt. Tunc ille

galin

licet iam nox esset, Precepit tamen suus
iordanem cum festinatione transire.
Acito fel aut audiens suam senten-
tiam fuisse reprobam: uenit ad regi-
onem gadin & conuocatis omnibus suis
consilium quod dederat absalon ex-
posuit eis: & quia eo quod audire non
fuit: non eius tardaret interitum indi-
cauit. Dicebat enim post uictoriam:
dauid continuo in regnum rediturum
& melius sibi fore: ut libere & magna-
nimie abripere uitam: quam se dauid
reseruare ad penas. Hec cum dixi-
set accedens in locum secretiorum do-
mūs suę: laqueo se suspendit. Dauid
autem sic per diuinum transiens iordanem:
uenit in castra optimam & inmundis-
simam ciuitatem. Susceperuntque eum li-
bentissime cuncti priores prouincię.
Erant autem uengeleus galaditis: et sifa
potentissimus ammanitis & machir tre-
galaditis primus. Vnaque omnium rerum
copiam dauid & qui cum eo erant: opo-
lentissime prębuerunt. Absalon itaque
congregato magno hebreorum exercitu
suppactem: & transiens iordanem uenit
in galatidun regionem: constituitque
principem exercitus amissa
in loco ioab consobrini sui.
Erat enim de patre gecheo & matre
abigea. Abigea uero et sar-
uia matris ioab sorores fuerunt dauid.
Dauid autem cum inuenisset eos qui cum
eo erant quatuor milia armatorum:
noluit expectare quando super eum
absalon ueniret: sed constituens super
suos milites narios & centenarios
diuisis exercitu tripercite. Aliam
quidem partem ioab: principi milicie
dedit. Aliam autem fratrem eius: abessā. Ter-
cia uero ad heo quęrat amice eius de
ciuitate geche. Cumque uellet ipse ad
bellum simul exire amici non permi-
serunt: ipse uero in castris manere de-
creuit. Et cum duces amicorum
ad plenum destinaret rogabat utri-
puerum absalon uictores parcerent

Ioab itaque aciem constituit contra
hostes in campo maximo: habens
per ergum siluam eduxit autem eduerso
et absalon exercitum & facta congres-
sione belli inuenit dauid exercitus
robore magnitudine & exercitatione
bellos. Fugientesque per siluas & colles
persecuti sunt. & alios quidem ceperunt
alios autem inter fecerunt. & illa siquidem
die ceciderunt quasi uiginti milia
uiroꝝ. Absalon autem ascendens in mulam
regiam fugiebat. Cumque uelociter ueheretur
& ipso motu leuis existeret: arbor
maxime iramus extense ei perplexa
cesaries: inopinabiliter e adpensus.
& uirtutem quidem uelocitate sua quasi
dominum adhuc portaret: abcessit.
Ille uero ramis comarum alligatione re-
nebatur adstrictus: quem cum uidisset
quidam militum dauid ioab indicauit
Quo dicente quinquaginta siclos ei
dedisse: si percussisset absalon. Hec si mille
siclos ei permittere occidere se ille filium
domini sui dixit non audere: dum omnibus
eius audientibus patris eius ei pacem ro-
gauit. At ille ostendi sibi per arces
ubi eum uidisset appensum. & locum
inueniens: in corde eum iaculans interfecit.
& cadaver eius deposuerunt in foueam
ualde profundam: aspicientes aceruum
super eum lapidum. Ioab autem signo da-
to: apsecutione reuocauit exercitum
parcentem contribulibus suis. Igitur post
mortem absalon populi ad propria loca dis-
persi sunt. Achimas autem iadoch sacerdos
filius: rogabat ioab ut ipse pergeret ad
uictoriam nunciaret. Cui non hec con-
cessit ioab dicens: Quia cum semper boni
nuncii homo fuisset: modo non deberet
regi mortem filii nunciare. Vocansque
ebusi ei huiusmodi munus. Cumque iterum
Achimas rogaret ut eum nunciare per-
mitteret: dicens quia regi desolamē-
uictoria actenus nequaquam de
absalon morte nuntiaret. Concessit
ei ut pergeret ad dauid tenensque con-
pendiosam uiam quam ipse solus no-

uerat puenit eusi. Cumq; sederet
dauid int̄ portas quidam explorator
uidens achimam currentē et dum non
qui esset agnoscent. At ad dauid uidere
se aliquē uenientem. Qui cum dixisset
bonum fore nuncium. Post paululum
aliū quendam sequi p̄nuntiavit. Cumq;
ipsū nuncium bonum assereret. Vi-
dens exploratorum uicinum p̄currere achimam
sadoch filium sacerdotis dauid in-
dicauit quingentis bonorū nuntiu esse
dixit. Cumq; hec diceret regi. Veniēs
achimam adorauit. Introganti depug-
na. regi uictoriam nuntiavit. Quo re-
quirente quid de eius filio cognouisset
ait. quia mor ut uidisset fugatos hostes
ipse ad eum p̄gre festinasset. & audisse
se magnas uoces p̄sequentes absalon.
et nihil amplius potuisse agnoscere.
Veniente aut̄ chusi adorantem regem
& uictoriam nuntiantem. de filio eum
dauid continuo requisiuit. Tunc
chusi. hec inquit pueniunt tuis inimici
que recepit absalon. Qd̄ uerbum
uictorie gaudium nec apud ipsum
manere. nec exercitum habere p̄misit.
Ascendens enim dauid in locum ciuita-
tis ex cellentissimum flebat filium.
Tandem crebro pectore & capillos capi-
ta sui dilacerans et om̄e se ad afflictione
castigans clamabatq; dicens. Utinam
mihi os fili et non tibi aduenisset int̄.
Exercitus aut̄ & ioab audientes quia
rex filium ita lugeret. Reueriti sunt
non triumphali ita potius scumate in-
gredi ciuitatem. s; delecti flentes et
quasi deuicti potius intrauerunt.
Cumq; rex capite uelato sederet. et
filii interitu ingemesceret. introiit
ad eum ioab. et consolatus ē. eum dicens
Dñe mi rex apte demonstrasti exisq;
agis. quia diligentes te & p̄te p̄culo
sustinentes. nec non & te tuamq; gene-
rationē prorsus abores & diligis in-
micos tuos. Nam si absalon uicisset.
et impium tenuisset. nullus n̄orū
cadau remaneret. nullo n̄orū hostium

50
flente. tu ū gularis. Igit̄ recedens
abhac inuista tristitia. Procede et
militibus temetipsum hostende. eisq;
pro uictoria et labore certaminis.
grās age. Ego namq; optime noui.
quia si in li actu p̄manseris hodie.
ate p̄lis uniuersus abscedit. et alio.
regnum tradent. & tunc amarissi-
mum acuerū habebis luctum. Hec
dicens ioab. regem a tristitia reuoca-
uit et ad causas rei publice utilitati
adduxit. Porro qui cum ab essalon
fuerant reuertentes incunatibus.
suis mitebant ad dauid qui rogare.
deberent. ut ab indignatione quies-
ceret. eisq; fauere. & recepto regno
eius suam p̄udentiam non negare.
Hec itaq; dauid crebro nuntiabant.
s; etiam nichilo min⁹ ille misit ad
sadoch et habiathar sacerdotes. in-
principibus tribus uide loquerent̄.
quia turpe fore ut alia tribus ante
illam dauid constituerent regem.
Hec eadem et amissa principem mi-
licie eis p̄cepit edicere quia cum
filiis sororis eius. esset. Non suade-
bat p̄to. ut dauid restitueret impium
Qua re non solū regi reconciliari.
poscit. s; totius milicie principatū
sic absalon ei p̄buerat obtineret.
& sacerdotes quidem & principib;
tribus uide locuti sunt et amissa
de flexerunt. Hoc itaq; facto t̄b;
uida misit ad regem legatos. rogan-
tes ut ad p̄rium remearet impium
Hoc aut̄ & om̄s isrl̄ite fecerunt ad-
ortantes eos. amissa ḡ accedentib;
legatis ad eum uenit in iherosolima.
om̄s tam̄ puenit tribus uida ut
regi ad iordanē flumen occurreret.
& gera fili⁹ semei cum mille uiros
quos de tribu beniamin inducebat.
& siba. lib̄. saul. & filii eius quin-
decim & uiginti sui. Isti namq;
cum tribu uida pontem fluminis
effecerunt. ut facile rex cum suo
transiret exercitum. Cūq; uenisset
ad iordanem uida eum libentissime

salutauit. Qui dum pontum ascen-
deret. prostratus est ante eum semel et
detinens pedes eius ueniam postu-
labat in hisque peccauerat. Tunc ab-
essa frater ioab ait. Numquid propter hec
non moueris qui constituto ad te
rege nequaquam blasphemare me-
tuisi. Tunc dauid conuersus ad eu-
m ait. Non cessasti sarui fili. hec
mouere denuo nobis superiores
urbes seditiones instantes.
Ad quod ignoras quia iurium mei reg-
ni sit hodie. Quapropter ob? impie
in me agentibus. uirum dimittis super-
plicia. et nulli sua delicta seruare.
Tu inquit o semel securus esto. et
nullum mortis habeto metum.
qui mori adorans cum ceteris prece-
bat. Inter hec autem occurrit et me-
phibos decognitione saul sordida
ueste circum amictus. comamque ge-
rens et ipsam barbam. Nam post
fugam dauid neque confusus fuerat
per tristitia. nec uestem deposuerat.
seque in afflictione deuouerat
permanere. donec regiam uideret
conuertere calamitatem. Hunc autem
accusauerat siba puer suus apud
dauid iuste. Qui dum salutasset
ei propter quam transisset. Cepit ei inter-
rogare dauid. cur non fuisset egres-
sus et eius fuga participatus.
Ille autem culpa sibi fuisse dicebat
Qui dum iussisset. ut ei itineris ne-
cessaria parare curare noluerit.
si uelut cuiusdam seruum con-
tempnisset. Quasi gressus habuisset in-
colomes. non ab eo alicomodo re-
cessisset. Non solum inquit domine
nocuit mihi. sed etiam apud tua
curie pietatem derogare et menti-
re maligna uoluntate presumpsit.
si noui quia nichil tua mens re-
cipit. cum sit iusta et ueritate in-
diligat. Cumque hec dixisset. neque
mephibos rex uoluit castigare.
nec siba. nec siba tamquam fal-
laciem abicere. cum omnia iam do-

nass. sibi et ueniam mephibos de-
dit. et medietatem substantie reddi
precepit. Cui mephibos. cunctam in-
quid ore siba habeat. mihi uero
impium recepit sufficit. Berellon
autem galaditum. et qui in castris ei.
multo prebuerat. et regem usque iorda-
nem deduxerit. Rogabat dauid
ut cum eo ueniret ad iherosolimam.
promittens ei senectutem omnem
honorem decorandam. At ille edi-
uerso rogabat. ut ei concederet.
ad propria remeare. quia propter
longeuitatem. nec conuiuium epu-
las desiderare. et auditos in opta-
tos habere. Quo nimium supplica-
tem ait. Te quidem dimittam.
tuum uero filium achimam mihi con-
cede. ut ei omnium rerum bonorum
debeam munus impendere. Tunc
berzellai dimisso filio adorans regem.
domu reuersus est. Dauid autem ue-
ni in galgala hinc secum iam media
parte preteriti. Et parte tribum iuda.
Veneruntque ad eum in galgala primi
prouincie cum grandi multitudine.
et tribum iuda culpabant eo quod
latenter occurrerant. Cum omnes ad eum
debuissent una uoluntate concurrere.
Principes autem tribus iuda si modo.
satis faciebant dicentes. Necessarium
grauiter eo quod illi precessissent.
quia tamquam ei cognati. propter ea
ei potius diligentes preuenerant.
Et quia non quasi munera recep-
turi hsecissent. Hec autem dicentibus.
tribus iuda principibus. Nequaquam
aliarum tribuum principes cessa-
uerunt. Admirantur. nos equidem
fratres quod uos soli regem cognatum
urum esse dicatis. Nam qui omnium
nostrum potestatem ad te precepit. omnia
nostra iudicatur esse cognata. Quapropter
propter quod etiam equidem nostri undecim par-
tes habet. uos autem una. et semper
nos sumus. Nonne bene fecisti
occulte et latenter. uenientem ad

regem, Cum hec igitur inter se principes loquerentur. Vir quidam iniquus cui nomen erat sabech filius bedda. De tribu beniamin stans in medio populi cum clamore dixit. Nescio habet aliquis vestrum partem apud dauid. nec sortem apud filium israhel. Et per hec uerba. tuba canens bellum. significauit. fratrem contra regem. omnesque secuti sunt. eum relinquentes dauid. sola tantum in tribu iuda cum eo remansit. cuius in iherosolimis regem se constituit. Qui con cubinas suas. ad quas filius eius abissalon ingressus fuerat. in domum aliam trans migravit. eisque omnia precepit necessaria ministrare. Ipse uero nequaquam copulatus est illis. Constituit quoque et amessam principem milicie. in loco quo ioab fuerat. Iussitque congregato quantum colligere possit. exercitum. ex tribu iuda. Post tres dies uenerunt quatermus. et miliciam. contra dederunt. Cumque pugnaturum contra beddadi filium destinaret. Egreffiente uero amessa. et circa congregationem exercitus remorantem. dum die tertia non rediret. dixit rex ad ioab. Non est utile dilatione dare sabech ne longo tempore possit exercitum congregare. et deterius claudis. quam abissalon auctor existat. Noli inquit tardare. sed presentem sumens exercitum partem et sexcentos uiros cum abessa tuo germano hostem persequere festinate. Ioab autem in nullo moratus sumens fratrem partem et exercitum. et sexcentos uiros secutus est. cum omni festinatione sabech. Cumque ingabao in eo. non longe ab iherosolimis studius quadraginta uenisset. occurrit ei etiam amessa non multo adhuc exercitum congregato. Ioab autem accinctus gladio et uestitus lorica. uenientem ad se amessa

ut saluaret eum. arte quadam quasi cadere gladium de uagina sinavit. Cumque se de terra colligere et altera manu inueniente prime amessa. quasi ex osculum daturus. abissa comprehendens in prado. gladium suum iniecit. Cumque percutit. in primum iunxit. et sceleratissimum opus efficiens in brachio iuuenulo partem et cognato. habens et principatum milicie. et per equalitatem honoris in iudiciis. Interfecto igitur. pariter et ipse sequebatur sabech. Quidam autem indicauit eum in ciuitate munitionis abel machea nomine sceleris. Quod dum uenisset ioab obsidebat urbem. Iussitque militibus ut eius muros omni uirtute depollerent. Tunc quedam mulier casta simul et sapient. uidens patriam in inuicissimum periculo constitutam. Ascendens in murum uocauit inter armatos ioab. Quo ueniente. cepit ad eum huiusmodi uerba perfere. quia deus reges et principes ob hoc fecisset. ut hebreorum hostibus resisterent. et si litis pacis uiri preberent. Tu uero festinas in iherosolimam israelitarum que nihil deliquit euertere atque uastare. Tunc ioab orauit pro picum sibi dominum fore. quia non haberet huiusmodi uoluntatem. Nec ullum de populo uelit occidere. si acciperet habens rebellem regem ad penam. id est sabech filium beddadi a hostensione cessaret. et exercitu continuo reuocaret. Quod dum audisset mulier a ioab per uas inducias postulauit ut hostis capud demum repente. proiceret. Quo facto descendit ad ciues. eisque iussit ut sabech capud absciso in ioab proicerent exercitu. Quo facto ioab emissit tuba. hostensione repente dissoluta. Et reuersus in iherosolimam. totius populi princeps milicie

constituit. e. Ordinauit aut rex
etiam baanam sup corporis custode
et sup sex centos. Ad oram aut fec sup
tributa. saphaath et achilam super
gestos co. scriptores. susam uero scri
bam sadoch aut et habiathar sacdo
tes instituit. Igit post hec cum sa
mus punctione inuasisset. Rogauit
dauid dm ut ppli miseretur. Cum
aphe dixerunt uelle dm. ut gaba
onites iudicarentur quos et saul
impie int ficerat. Dauid audiens
aphe. h. uelle dm. euocauit gaba
onitis eosq. quid uellent fieri requi
siuit. Illi aut septem de genere saul
filios ad suppli eum postulanti
quirent rex tradidit eis. parcens
tantummodo miphibos filio ionathae.
Sumentes aut gabaonites uiros.
ut uoluerant punierunt eos.
Quo facto cepit ds repente pluer
etiam. ad fructu germinis reuo
cari. Igit non post multo tpre rex
dauid castra metat. est. contra pa
lestinis. & commisso plo cum eos.
ueritisset infugam. solus psequen
do repletus. e. Cumq. ufatigatus. qui
dam hostium nomine acmon.
filius. araph deple gigantiu. Habe
bat quehastu cuius pondus erat tri
centos siclos. & loriceam chatenata
et gladiu. fecit impetum quasi rege
pempturus. Tunc subito exorsus.
abessa fr ioab. regem arpentina
morte pterit. & hostem parit truci
dauit. Quo facto. piculum regis et
pene mortem grauer tulit exercit.
Cuq. principes conuener. Ut
nequaqm euer erret. ad bellum.
Nepforitudine atq. fiduciam aliqd
mali eo passo. bonisq. peum fuerat.
sepius pbita priuarentur. Post hac
uero conpsione palestini de nuo pug
nauerunt. Sup quos exercitum mit
tentem dauid. uir fortis apparuit.
effran cognat. ei. Nam contra sin
gulos palestinoy pugnando pemit

eos. & alios conitit ifugam. quoy
etiam multa impho ceciderit.
Eratq. int eos uir pro certatem
quidam sex cubitoz. Habens era
digros introq. pede & manu
plusquam solita natura concessit
hoc est senos. Contra quem un.
de exercitu dauid. ionathas
filius summa pugnant eum deuic.
V totius uictorie auctor effect.
maxime gle culmen accepit. Post
quam pugnam nequaquam. con
tra isrlitas habuere certamina. ex
pedir. itaq. dauit aprehis et per
iculis. cumpace iam altissima fru
eretur. Canica indm. h. ymnosq.
uano metro composuit. Alios qui
dem tremetos. Alios uero quinq.
metros. & diuisa faciens organa do
cuit. Ut leuiter scdm ea deo ymno
edicerent. Organoy aut species hui.
modi est. Cinem quidem est decim
cordis quo aptata. hecplectro per
cutitur. Habla u. duodecim sonus
hans. digitis tangitur. Erant aut
& cimbala aerea lata & glandia.
Igitur circa regem erant omis ualde
fortissimi. quoy insigniores et accio
nib. clari. octo & triginta fuerunt.
Rex aut dauid uolens agnoscere q.
essent milia ppli totus est oblitus
mandata mosaici. quo p dictu fuerat
ut dinumeraret ppli pumus cuiq.
capite. deo seculi medietas pberetur.
Precepit g ioab principi milie.
ut pgeni uniusum dinumeraret
exercitum. Quo dicente non esse
ne cessarium. uti ageretur. non
que uir. s. iussit numerum hebreoy
insignit adimplere. Ioab aut sum
principes tribuum. & scribas. pa
grans isrlitay prouinciam. con
siderata multitudine quanta est
in iherosolima remeant ad regem.
post menses nouem & uiginti dies.
Optulitq. numerum regi. absq.
tribu beniamin. fuit g numerus

isrlitarum. nongenti milia uirorum. ar-
ma ferre. milicia exerceere ualencium.
Iude uero tribus p'se sola. habuit qua-
dringenta milia. absq; tribu leui
et beniamin. hanc enim dinumerare
non potuit. Penituit itaq; dauid qd
p'p'o dinumerass; & deliquiss; in deo
Aph' itaq; declarantib; dauid. quia
ds ei irascetur. supplicare cepit.
eumq; rogare. ut p'picius esset. et
ueniam peccati concederet. Tunc
g' g'at apham misit ad eum ds. tres
supplicii conditiones ei postulante.
ut earum quam p'bar' eligeret.
Vtrum uelit famem. p'uinciam anis
septem. an trib; insibus. pugnan-
do uinceretur ab hostibus. an certe mor-
bus et langor accederet t'ib; dieb;.
Iste u' in anxietatem hui' dilectioni
omni' rerum pessimiarum incurrens.
tribulabatur. S; int' hec ait respon-
dit quia multo melius est. uidei
magis quam in hostium man' incide.
Nec audiens apham. renuntiavit deo
Qui morbum et uitium misit in ex-
ercitum hebreor'. Incipiente uero p-
te ab ora matutina usq; ad oram pran-
dii. Consumpta sunt milia septuagi-
ta. Extenditq; ang'ls manu ad hie-
rusalem. Ut & iam illic pestem lan-
goris inferret. Rex aut' saccum amic-
e. sedebat iuxta. rogans dñm et sup-
plicans ut morientium leuigaret
int'mus. Tunc respiciens in aere. et
uidens ang'lm euaginato gladio
in hierosolima p'perantem. clamauit
ad dicens. Iustum esse ut ipse puni-
retur qui pastor erat. et reges que
nihil deliquerant seruarentur. &
ipse poscebat iram dei conueri &
in generatione p'pria puenire suppli-
cium. ut natio p'p'o parceretur. Et
audiens u' ds ei. p'ces. cessare fecit
interitum. & misit dñs g'at apham.
p'cepit ut ad aream iebusei arione
repente conscenderet. & edificans
ibi altare deo hostia immolaret. Audi-
t

92
h' dauid mox in locu ubi p'ceptum
fuerat hibi ariona uero tenebat fru-
mentum. Cumq; uidiss; regē & ei.
famulos uenientes. cucurrit ad eum
& adorauit. Erat enim amic'. dauid
p'cipuus. & p'p't ea ei nihil male fecit.
quando ciuitatem sic p'dixim'. de-
uastauit. Cūq; ariona interrogatus quid
dñs uenisset ad famulum. dixit ut
aream compararet ab eo quatenus
altare in ea constitueret deo hostias
exhibere. Cui & aream dixit ad aratra-
ibones se ad locausta p'biturum.
Rex aut' eusse simplicitate & magna
munitatem diligere p'fessus est.
mun'q; suscipere. p'cium uero reru
omni' accipere postulauit. & quin-
ginta quidē siclis ab eo acceptis.
Altare h'edificato sacrificia fecit q'b;
placauit dñm. idenuo p'picius ē. effec-
tus. In nullo siquidem loco aliquan-
do contigerat abraham offere suū
filium h'isac ad locaustum. D's enī
iussu ad dauid apham dixit. Templū
illuc suus filius edificare. qui eet
ei successurus in regnum. Post hanc
itaq; apham. iussit rex dinumerare
colonos. & inuenta sunt centum &
octuaginta milia quingentos la-
borantib; p'posuit. Preparauit aut'
multū ferrum et aes ad operam. et
ligna cedrina ualde p'cera. Vocas
autē filium salomonem p'cepit ei
ut succedens regno templum hedi-
ficare deo. Dicens quia eum uolen-
tem hoc facere p'biuss; ds. & bellis
humano sanguine sordidatū p'dix-
set. quia salomon filius eius iunior
h'edificare templum. & promississ;
quia p'uinciam hebreor' eius t'p'e
felicem et pacem maximam futura.
Tu inquit igitur. qm ante natiuita-
tem adō rex fore monstratus es.
intere etiam in eius prouidentiam.
dign' esse. & p'uis existere. Man-
data quoq; & leges quas nobis per
moysen tradidit. et tu conseruare.

& alius nequaquam p̄uareare p̄
mittas. Templum autē quod tereg
nantem sibi ipse fieri p̄cepit. red
dere festina. Scito siquidem auri
decem milia talenta collectam.
Argenti uero centum milia talen
tor. ferri. autē & aeris quod et
numerus possit excedere p̄para
ui. Lignorum & lapidum maximam
copiam. Habes autē sup̄hec. & qui
lapides possunt cedere. & fabrica
instruere. militia multa uirorum.
& siquid his defuerit. adicere nō
moreris. Precepit autē & princi
pes p̄p̄li quos fabricae preposue
rat. filium adiuuare. Edificatio
siquidem templum. archam eum
p̄cepit. illic & scā uasa recordare.
Hec itaq; ad principes suos dē.
& ad filiū est locutus. & cum eā
iam senex. & corpore frigidus ita
ut p̄p̄t etatem sic algeretur. neq;
mult. palliū ad optatū cale fieri
posset. Congregati medici. tracta
uerunt. ut ex omni regione specio
sa uirgo requireretur. cum regem
dormiret. Hoc enim ei contra fri
gus fore remedium. ut eum puel
la uirgo foueret. Ob quam rem.
una adulescentula incuitate re
p̄ta est. quę mulieres pulcritu
dine sua cunctas excelleret.
nomine abisac. Quę dormiens.
solummodo cum rege cale facie
bat eum. Rex autē ad causas ue
nens. quę iam senectute defe
cerant. ad cotum mulieris non
ualetat accedere. Quart. igit.
filius dauid speciosus iuuenis.
& muliere aegre h̄et ei nat.
nomine adomas qui post absalon
fuerat p̄creatus. h̄is regnandi
sup̄biam fecit sibi currus multos
et equos. et quinquaginta uiros
p̄cursores instituit. Habuit autē
huius rei copatores principē
militis ioab et abiathar sacer

dotem. cui solummodo resistebat
sadoch sacerdos. & p̄p̄he nathan
& banaias. quę supra corpus
custodia erant. Cumq; p̄parasti
adomas cenam extra ciuitatem
circa fonte quę erat in orto re
gali & om̄s fr̄s praei salomonē
illic euocasset. nec non & princi
pem militis ioab & abiathar
& principes tribum iuda h̄uic
matri salomonis bersabē. Nath.
an p̄p̄ha nuntiavit dicens. Ado
mas rex est. & dauid ignorat.
Deditq; ei consiliū ut saluaret se.
et suum filium salomonem. Bersa
bē autē introiuit ad regem. & cū
sollemniter adorasset silentio peccata.
omnia ei sic p̄p̄ha monuerat. &
planauit conuiuium adome et
uocatos habeo abiathar sacerdo
tem. & ioab principem militis.
& eius filios absq; salomonem.
Dicebatq; quia om̄s p̄p̄s sustine
ret quem rex ordinaret. Rogas
ut haberet in animo quia post
mortem ei. regnans ille. & ea
& eius filium parit p̄meret. Cūq;
adhuc loqueretur cum rege
mulier. Nunciauerunt ei quia
nathan eum uidere uellit. Rege
iubente ut ueniret. Ingressus
nathan interrogauit. si ea die regi
fecisset adomam. & ei principatū
p̄p̄li tradidisset. dicens eum splen
didum ualde fecisse conuiuium.
& om̄s regis filios p̄ter salomonē
ibidem inuicasset. & principem
militis ioab qui plausu nimio.
epulantes exclusit. et nūm eius
obstabant effici principatū ad
iciens. Neq; me inquit nec sa
dotem sadoch uocauit. bleeb
naiam. qui supra corpus custo
dius est positus. & iustum esse. ut
agnoscerent si ei factū fuerat uo
luntate. Hec dicente nathan
p̄cepit rex ad se uocare bersabē.

53
paululum namq; ecubiculo da
cesserat. Ingreffiente appha.
Cumq; uenisset mulier. Rex ad
eam ait. Iuro inquit tibi p dñm
mñm excelsum. filium tuum sa
lomonem esse regnaturū sic ipri
mo iuram. Et hunc sup meum
solium fore sessurum. & hoc ho
die celebrandum. Cumq; mulier
adorasset eum. longeuam ei ob
tasset uitam. Sadoch sacerdotē
et bānāiam uocari pcepit. Quib;
uenientib; iussit ut sup to nath
an appha et armatis qui circa au
lam regis sedebant. imponentes
eius filium salomonem in uincto
regio. foras ciuitatem ducere ad
fontem que dicitur geon. & un
guentor oleo scō. eum consti
tuerent regem. Et hī sadoch
sacerdotem et nathan appham ce
lebrare pcepit. Sequentesq; per
mediam ciuitatem tuba cane
rent. clamantes in xñm regem.
uiuere salomōne. & eum sedere
in solio regio constituerunt. Ut
agnosceret omis pplis quia ei tra
ditum apatre fuisset imperium
salomoni u mandauit de regna
ut pie iuste circa hebream gen
tem a tribum iuda uiueret.
Cūq; banaias optasset ut esset
dñs salomoni ppius repente in
signiter et nullam habentes mo
ram. imposuer salomōne in regia
mula. ducentesq; eum extra
urbem ad fontem. & oleo eum
ungentes int' duxerunt. Rur
sus in ciuitatem. fauentes et
regium ei. longeuū fieri dep
cantes. Deinde uenientes ad
domum regiam. sedere fecer
eum in solio regis. Tunc omis
ppls mox conuersus ad eptas.
& festiuitate lactatus. in calamis.
aliis atq; musici organis delec
tatur exultans. ita ut diuersi

tate organoy et melodia musica
omis tra. & erundine que resona
ret. Cumq; sensisset clamorem ad
omas et qui con uiuium ei. pre
sentes erant. turbati sunt. Dice
batq; non sibi placere sonū atq;
que audiebat. Dumq; cunctis in
con uiuium constitutis. nullus
gustaret cibum. s; omis diuersis
cogitationib; inererent. cucurrer
ad eos sacerdotis Abiathar puer
nomine ionathas. Cumq; uidisset
adomas iuuenem & dixisset boni
eum nunciū fore uniuersa de salo
mone. et uoluntatem dauid regis
apperuit. Exiliensq; mox econ
uiuius adomas. & omis qui uocati
fuerant ad se. singuli fugerunt.
Atheniens aut adomas regem plis
que fuerat gesta supplex factus
est dei. & dum cornu teneret alta
ris. hoc fecisset nuntiatum ē salo
moni. et quia rogare ut ab eo
acciperet iurandū. quia
non habere rex circa eum huius
facti memoriam nec mali aliqd
sustineret. Ille uero mansuete
misit. temperanter agens. ab illo
quidem delicto cū dimisit uile
sum. dicens quasi caperetur ali
quid denuo nouitatis asferre.
ipse sue punctionis auctor existe
ret. & mittens iure iurando prae
uocato enocauit eum. Qui dum
uenisset. & adorasset. iussit eum ad
domum ppriam remeare. nichil
de ceto metuentem. Ut tamen
bonum se p sua maxime utilitate
exhiberet admonuit. Volens aut
dauid hostendere totius ppli re
gem se filiū effecisse. Conuoca
uit principes uniuersos in hnero
solimia. & sacerdotēs atq; leuitas.
& denumerans eos primum inue
nit ab anno tricesimo usq; ad
quinquagesimum existens tri
ginta & octo milia ex qb; instituit

curatores fabricae templi viginti tria milia. Iudices autem populi et scribas eorum sex milia. Iamtores autem domus dei quatuor milia et totidem qui hymnos dicerent deo canticis inorganis: quae dauid sic praediximus institueret. Diuisit autem eos iuxta generationes et segregans ex tribu sacerdotes. Inuenit eorum generationes viginti et quatuor. Et ex domo quidem eleazar sedecim. et derchamar. viii. percipiens ut unaqueque generatio ministraret deo per dies octo a sabbato usque ad sabbatum. Et ita omnium generationes sortem acceperunt praesente dauid: ut sadoch. et abiachar sacerdotibus. et principibus uniuersis. Et prima quae generatio conscendens scripta est prima et secunda pars et tertia et sequentes usque ad uicesimam quartam. Haec quidem mansit usque ad praesentem diem. Fecerunt autem eodem modo conscenderunt utque secundum modum sacerdotum octo diebus ipsi quoque ministrarent instituit. eos autem qui erant ex germine moyses benemeritis honorauit. fecit eos custodes thesaurorum dei atque uasorum quae regis edificare contingerit. Iussit quoque omnibus de tribu leui simul et sacerdotibus. ut die noctuque deo seruirent sic eis praecipit moyses. Post haec autem diuisit exercitum in cohortes duodecim cum ducebus suis et centenariis et tribunis. Habebat autem unaqueque cohors viginti quatuor milia uirorum quos obseruare praecipit per tria nos dies. Ad prima usque ad ora nouissimam. Salomoni regi cum millenariis et centenariis Continuit autem iudices unus cuiusque cohortes. quem bonum indicauit et iustum. et tutorem thesaurorum. et in eum et agros: alios adumentorum quorum nomina non credidi necessarium reminisci. Cumque haec singula praedicto modo detribuisset. Conuocans in ecclesiam iudices hebreorum et principes tribuum et duces cohortum.

Et qui in uno quoque actum aut super possessionem regiam fuerat constitutus. Stansque in excelso solo rex ait. fratres et ex ea gente progeniti. nosse uos uolo. Quoniam templum domini edificare deliberans aurum multum parauit partem et argentum centum milium talentorum. Deus enim autem prohibuit me pnathan propheta appellata bella quae pro uobis gessi. Et ex inimicis cedibus. pollutam habentem deditam ei templum edificare. Sed filium mihi successurum in regno habere implere praecipit. Nunc itaque quoniam dum pater meus ioab duo de eum filios habuisset nostis iuda fuisse regem. et me ipsum cum sex fratribus habere praepositum et ab eo praecipisse regnum et nullum fratrem meorum grauius hoc tulisse et ego depono meos filios ut non inter alterutros seditionis exerceant. salomonem regnum suscipientem: si agnoscentes quia deus eum elegit. ferant eum libenter ut dominetur eis et non eis grauis debet esse dei uoluntas quando non ex traneos sint si magis letantur infrem honorem imperii possidentem ei quae una participant. Oro itaque ut promissiones dei praeducantur ad finem. et felicitas incuncta prouincia seminetur: et omnipotens teneatur sic eam. sub rege salomone est ipse pollicitus praestitum. Erunt autem haec firma et eternum bonorum. habitura sepium. et iustum et custodem patrum legum temetipsum osili praebueris. Si uero astringeris. male sustinere passurus. Rex itaque dum haec complexus uerba cessauit. Descriptionem uero et constitutionem edificii templi omnibus uidentibus salomoni contulit. Quae admodum fundamētum domus et superiora eius et quantitas et qualitas altitudo et latitudo fuisse.

Nec non & quanta uasa aurea & argen-
tea. quorum pondus ipse decreuit.
Monuitq; enim quoq; sermonibus
ut omni instantia immineret. inope
utq; principes & leuitarum tribus
cum eo pariter laborarent propter ei-
us uocem. & quia cum deus illum
elegisset. qui & fabrica templi &
presul esset impius. facilem illis. et
non ualde laboriosum edificium
fore dicebat. Cum ipse multa
auri talenta. Plurima uero argen-
ti & ligna iam & frabrorum multitu-
dinem & lapides sedentium pre-
parasset. Nec non sinarados et
alios lapides preciosos. & in uine
oblationis primicias faciens. Alia
tria milia talentorum auri purissi-
mum se prebiturum esse dicebat
ad adiuturum & curam faciendum
quo & cherubim essent sub quas
constituere archam. Cum tacuis-
set dauid principibus & sacerdoti-
bus atq; leuitis multum studium
oblationis habebat. & promissioni-
bus. claras & magnificas exhibentibus
que. & iam sunt implete oblata
ab eis sunt. Auri quidem talenta
quingenta milia & stateris decem mi-
lia. ferri talenta multa milia. &
& quicumque preciosos lapides ob-
tulit. & inter thesauros tradidit.
conseruandos. quorum agebat curam
prone post moyses. iasus. In his
itaq; omnis populus exultabat. Sed &
dauid uidens studium et munifi-
centiam propter hac sacerdotum & si-
mul uniuersorum domini bene dicebat.
Magna uoce patrem eum & gentem
rem omnium esse per la manum et opi-
ficem rerum humanarum & diui-
narum. & quibus eum ipse proposuisset
& presulem simul & curatorem fecisset
generis hebreorum. quorum ei prebuerat
principatum. In hec autem orans et
omni populo bona semper & optans. et
salomon filio mentem sanam et
iustam & incunctis partibus uirtu-

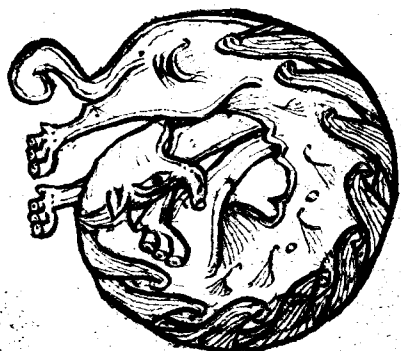
54
tis incolorem. iussit ut & iam populus
bene diceret dominum. Illi uero prosterni-
tes eam. adorauerunt. Egeruntq; gratias
dauid pro omnibus que eo regnante
poterant. Altera uero die deo
hostias celebrant. Virgulos mille
et totidem arietes & agnos mille
quos anholocaustis optulerunt.
Sacrificaueruntq; pacis. & paci-
ficas multa milia ouium occiden-
tes. & tota die rex festiuitatem
habuit cum omni populo. & salomonem
secundo unxerunt oleo
regemq; fecerunt. & sadoch pon-
ficem uniuersis plebis deducentes
ad regalia salomonem. & sedere
facientes in solio patris. Ab illo
namque tempore ei cunctis populus
seruebat. Post paululum uero
tempus. idem dauid egritudine & se-
nectute confectus. sciens semou-
turum. Vocauit filium salomo-
nem & hec ei locutus est. Ego qui-
dem osili iam ad uiam uersalem
debitum ad patrem prode meo &
commune agrediens iter omni
qui nunc sunt quique futurum
illuc pergens unde non licet ulterius
remare. & que in hac uita gerun-
tur agnoscere quia propter uiam ad
hunc & uiam mortem iam consti-
tutus ea temoneo que dudum
dixi suadens tibi ut sis quidem
iustas circa subiectos. prius autem
circa dominum qui tibi dedit imperium
atq; mandata serues. & leges quas ad nos
per moysen ipse transmisit. & neque gratias
neque inimicis. Neque concupiscentia. Neque
alia passione constrictus. Has fore con-
tempnas dei namque fauo ei ammittas.
si leges peruicatus fueris. & eduerso
eius prudentiam mente conuerteris. si
talis fueris qualem rectorem esse
oportet imperium si uia ego dominum ex-
oro ut gentem meam. regnum tuum
uniuerso possideat. Nec altera domus
hebreorum habeat principatum. Si uero
nos ipsi per secula & uerna regnemus.

Et memor iniquitatis ioab qui per
 eum occidit duos milites prin-
 cipes iustos & bonos. Abner filium
 nequam ianai filium etiam. Quorum
 mortem ut fieri iustum tibi de-
 fende. Im potius me atque potius
 existens ioab penam actenus de-
 dinavit. Commendo autem tibi et
 filios belzelle galaditidis quos
 in omni honore et prudentia con-
 servabis. Hoc munus prestandum mihi.
 Non enim in eis inicum beneficie
 da conferimus. si ea potius repes-
 queat eius mihi fuge tempore mi-
 nistrant. si geram filium semel de
 tribu beniamin qui multum mihi
 in fuga posito blasphemavit. dum
 in castra proficiscerer. Et postea re-
 meam occidit ad fluvium iorda-
 nem. Idem accipit. quia nihil mali
 tunc pateretur. Nunc causam ratio-
 nabilem requirens meam dicenter
 ulciscere. Dumque hoc filium monu-
 isset de omnibus rebus et amicis et de
 his quos non erat. Pena dignos. de-
 functus est. Cum vivisset annis sep-
 tuaginta ex quibus regnavit septem
 annis in ebron super tribum iuda
 et menses sex. In hierosolimis autem
 regnavit super universam
 annis triginta et tribus. Hic enim vir
 fuit optimus et omni virtute plenus.
 quas esse oportet in regibus quibus
 tantarum gentium committitur
 salus totius non fuit alius. Nam in
 certaminibus que propter subiectos
 habuit primus ad pericula propera-
 bat laborare et pugnare milites.
 mutant ipse opando potius non.
 sic dicitur impando ad intellegendum
 et considerandum futuris et dispo-
 sitionem presentium nimis idone-
 us. castus. mansuetus. benignus. cir-
 ca eos qui in calamitatibus erant
 iustus. et nimis humanus in his
 autem que regibus precipue conveniunt
 in nullo penitus. nisi circa uxorem
 viri magnitudinis potestatem

deliquit. Reliquis autem et diu-
 cias quam nullus alius regum
 neque hebreorum neque gentium alius
 sepeliunt autem eum filius salomon
 in hierosolimis decenter nimis et
 aliis rebus que solent circa epe-
 quas regias ministrare. Quanta
 diuicias cum eo recondidit quoniam
 magnitudinem ex hisque dictum
 sum poterit quilibet agnoscere.
 Post tempus enim annorum mille et
 trecentorum. Hircanus pontifex
 dum civitas obsideretur haban-
 thiocho rege qui prius cognominatus
 est filio demetri. Volens eisdem
 pecunias ut ab obsessione recederet
 et exercitum suum auferre non
 habens unde habere impleret apert
 unum locum sepulchrorum dante hoc
 sublatis exinde tribus milibus
 talentorum partem dedit antiocho.
 Et ita immittente obsessioni amovet
 sic etiam malis iudicavimus.
 Post hec autem multo annorum tempore
 iam transacto. Rursus herodes
 rex alium locum apert plurimas
 exinde pecunias tulit. Nullus
 autem eorum loculos regum invenit.
 Erant enim sub terram etiam quoniam
 reconditi ut ingredientibus in mo-
 numento nullatenus possint
 esse manifesti. Sed de his quidem
 hec nos indicasse sufficiat.
 IORIS IUDACE ANTICATIS LIB.
 VII. EXPLICIT. INCIPIT LIBER

H VIII. PER HEC CASI.
 DISTINCTVS. CASI.
 ECCLESIVM IN OCTA-
 VO LIBRO IESSEPI HISTO-
 RIARUM IUDACE AN-
 TICATIS. Quomodo
 salomon suscepto regno pemit.
 II. inimicos. De sapientia eius et in-
 III. tellectu atque diuiciis quoniam
 in hierosolimis edificavit templum.
 Quia mouente salomone. III.
 recedens ab eius filio iobab.
 ipsi decem tribus subiectos quoniam

geroboam fecerit regem & induabus
 eius quia solacha aegyptiorum rex
 castra metatus est contra hierosol
 regnante filius & in ciuitate deuic
 ta de uirtutibus eius transiuit
 vi. in egyptum. Bellum hieroboam
 regis israelitarum contra filium ro
 boam abianit. Quia generatio
 nem omnem geroboam. quidam
 nomine boas puenit. ipse tenuit
 principatum. vi. Bellum egyptiorum
 contra hierosolimitas regnante
 super eos asaph filio abia & cedis
 viii. exercitus. Quia generatione
 basan pcepta regnauit super israh
 helitas habere eius filius acab
 x. Quia dauid damasci & sirie rex
 scdo contra achab pugnauit et
 xi. perdidit. Ammanitarum & moabi
 tarum contra iosapha regem hie
 rosolymorum pugnatq; de uictio
 xii. Quem admodum achab contra israh
 pugnauit de uictus & ipse dissiuit
 . o h c i h e i h i e l i b e r t e m p u s
 annorum centum sexaginta trium . c p . 1 .

ayit ita e u e
 eiusq; uirtutem
 quantoz q; uirtu
 tem extiterit .
 contribulibus suis
 quantaq; bella
 pugnaus q; gesse .

rit. & longeuus sit mortuus in
 pcedenti declarauimus libro
 salomone uero ei. filio. Adhuc
 & ante uiuenculo suscipiente
 regno quem adhuc uiuens pat
 dnm ppi uniuersi uoluntate
 dei constituto sedente uidelicet
 eo in solio patris. Omnis equide
 ppls sollempnit fauit ut ad soloe
 magis inuio quatenus eius opti
 me reuerentur. & usq; ad senec
 tutem feliciter pmaneret in
 regno. Adonias aut quoniam
 eius patre adhuc uiuente tep
 tauerat. regni culmen inuade

Ingressus ad regis matrem bersab ea
 eaq; humiliter salutata. Requ
 situs habea ut si aliqua peti
 tione uenisset edicere. Pro
 mittent se grata uoluntate con
 fere. Adonias ita locutus est.
 Nos quidem ipsa regnum ppi
 etatem. & ppi uoluntatem suis
 se meum. si de creto di ad salomone
 tuum filium puenisse. Me tam
 amplecti pfitetur & grate ei seruire.
 & libent agere que gesta sunt.
 his istis parit postulauit ut apud
 filium eius suum fratrem intercedere
 eiq; suaderet dare sibi israhac. que
 cum eius patre dormiebat uxorem
 dicens. Quia p senectute non eam
 pat agnouiss. set adhuc uirgo con
 sistere. Bersabee uero & ministra
 turam se in negotio studiose pro
 misit & nuptias pmereri ppter
 utruq; quia te rex & uellit ali
 quid prestare. & illa pro eo pna
 uoluntate deposcere. Adonias au
 tem spe nuptiarum letatus acceptis
 sit Salomonis gmat repenter
 puenit ad filium locuturam de
 quib; adonie supplicanti pmise
 rat. & occurrenti sibi filio eaq;
 complectente. Cum deduxisset
 eam ad locum ubi solui erat regu
 constitutum rex alium solui ad
 dextris matris iussit adponi. Cumq;
 sedisset bersabee. Vnum inquit
 os filium petenti mihi concede.
 & ne uelis quasi difficile denega
 re tristemq; deserere. Cui salo
 mon ut implere quod uellit
 ait. Quia semen esset matris cunc
 ta pbere. Culpa bat tamen eius
 petitionis in eum. Quia tanqm
 non habis firmissimam adeptationis
 spem huius modi uba proferre. &
 adhuc que quam sibi negare me
 tuere. Tunc illa rogauit ut
 uirginem ab israhac adonie fra
 dare uxore. Hoc ubi rex iracunde

fusciens dimisit quidem matrem
dicens. Eum adomas causas nimias
eminentes appetere. Vmirari se
quomodo ei non posceret & iam reg-
num. que quasi seniori abisach
dandam rogare uxorem qui po-
tentes haberet amicos ioab pri-
cipe militie tabiathar sacerdo-
tem. Mittens autem baneam qui
erat supra corporis custodis fratrem
adom precepit occidi. Vocans
autem tabiathar sacerdotem dixit
ei. Amorte quidem hoc te liberat.
quia & cum patre meo sepius labo-
rasti. & archam. cum eo in hac regio-
ne euexisti. Hoc autem tibi propono
supplicio meo quo fueris cum ad-
onia conueneris. ei que consenseris.
ut neque hiemoreris. neque ante faciem
meam ingrediaris. si pegeris ut tuam
patriam in agris degas. & hanc
conuersatione donec uiuis exer-
ceas. quoniam peccasti non est iustum
habere te sacerdotum. sic ergo domus
ithamar sacerdotum priuata est apud
predictam causam sic habiathar
auoheli predicterat transiitque
ad genus finees. Idem asadoch dege-
nere uero finees tempore quod
ad domum ithamar sacerdotum trans-
migravit hel primo pontificatum
accipiens. Ipsi descendisse noscuntur
quia sacerdotio sunt priuati.
Yocchias filius ioseph summus sac-
erdotis huius autem filius iotham iot-
ham autem maroth maroth autem
anoph. anoph autem actob. actob.
autem saloch. qui primus sub rege.
sacerdos est. factus. Igitur ioab mi-
licie princeps pemptum audiens
adomam ualde perterritus est.
Erat enim eius amicus. potius
quam salomonis regis. hoc periculo
apud illius fauorem. inuincibiliter
suspiciat. fugit ad altare credens
sibi cautelam religionis inter uer-
tutem pietatis regia profuturam. Quod

dum fuisset regi nuntiatus mittens baneam
iussit eum adduci ut in eius iudi-
cium satis faceret. Ioab autem ait.
Non sedere lecturum sacrarium.
sed ibi potius quam in loco alio mori-
turum. Quod dum baneas renunciauit
regi. Precepit salomon ibi sic uellet
apud eum abscondi. & hanc eum reci-
pere pena pro duobus. milicie princi-
pibus quos indecenter occiderat.
& eum. cadaver sepelire ut peccata
quagessit non minquam desererent.
genus. & a ioab morte. ipse eum qui pater
esset innoxius. Quod dum fecisset baneam
ipse princeps milicie totius exer-
citus contristatus est sadoch autem
solum facit rex sacerdotem in locum
habithar quem remouit. Semei uero
precepit. Ut domum sibi edificaret
in hierosolimis ibique maneret. et
torquentem cedron transgredi non
auderet. Quod si transgredere mul-
ta mortis incurreret. Super hanc
autem intimationem etiam iuris iuran-
di eum regio constrinxit. Semei.
autem hoc precepto salomonis gaudere
se dicens. Itaque seruare insuper adi-
cens iuranda relictam patriam.
In hierosolimis habitabat. Trans-
actus autem annus tribus. Audiens
duos seruos qui eisugerant in-
gech commorari precepit ut quere-
rent eos quo cum eis reuertente. cognos-
cens rex quia & mandatis eius. & ius-
iurando spreuisset. Grauit hoc
tulit eoque uocato. Tu inquit iurasti
non te me esse relicturum. neque
ab hac ciuitate ad aliam aliquatenus
egressurum. non ergo iuris iurandi
effugies ultionem. sed & iam pro quibus.
patrem meum fugientem in uis effecisti.
Dabo nunc penas. ut agnoscas quia
nichil ligantur. qui non repente
pro sua iniusticia puniuntur. si omni
tempore quo se putant nihil facien-
do sine amore consistere crescent
pena. & causa maior efficitur qua

96
pccasse noscunt. Tunc semel binea
iussu regis occidit. 11.

Cumque salomon iam regnum ha-
beret firmum per omnes annos. in-
imicus duxit uxorem filiam pharaonis
regis egyptiorum & edificatis muris
hierosolymorum multo potioribus atque
munitioribus quam prius. exister-
bant. Decetero maxima pace gubernabat impium. In nullo peruen-
tute circa iusticiam. legimusque
custodiam aut patrum memoria
mandatorum minor existens. si cuncta
itaque cumque aetate perfecti sapien-
ciaque perfecti faciunt cum integritate
percipua celebrabat. Placuitque
ut uenient in ebriam in altare aereum
quod fecerat moyses sacrificare deo.
Tunc itaque mille oves obtulit holocaustum
quod dum fecisset. Precipue
domini uisus est honorasse. apparuitque
illi ea nocte presomnium. Preci-
piens ut quedam sibi percutu pietatis
petere dona conferri. Salomo
autem optima lexima postulauit.
que & deus gratie preberet & utiliter
homo perciperet. Non igitur aurum
non argentum non alias diuicias
ut & homo & iuuenis sibi dare da-
re deprecatur. est hec enim apud multos
sola putantur. magna & dei esse
dona percipua. si dantur inquit
domine mentem sanam & obedientiam
bonam circa populum iustum possim
utrumque proficere iudicium. his per-
cussionibus placata dei uiuentes & alia
cuncta quorum memoriam ipse
non fuerat. Dare seduit id est diui-
ritas gloriam. De inimicis uictoria
per omnes intellectum ac sapien-
tiam qualem nullus alter habuit
nec regnum. Nec peritiorum. Ser-
uaturumque se & etiam nepotibus
eius impio multo tempore com-
promissum. si iuste uiuere & ei obedi-
ere & patris sui in optimis actio-
nibus imitator existere. Nec salomo

audient adeo repente exiliuit asomp-
no & adorans eum ad hierosolimam re-
meauit. & ante tabernaculum sacrificiis
celebratis epulas inuisas exhibuit. his
itaque diebus iudicium apud eum deductum
est. Cuius terminum erat inuenire difficile
causam uero unde illis prouenerat
necessarium iudicium reserere ut legen-
tibus & uirgu nota sit difficultas. &
stale aliquid emergerit quasi exima-
gine regis decreti facto possint huius
modi proficere sententiam. Dux ad
eum mulieres socie conuersatione
uenerunt quarum qualesda uidetur
Prima cepit hec uerba proficere. Abita-
bamus inquit orex. ego & hec in una
domo. Contigit autem ambabus ut una
die eadem ora pareremus. Transac-
ta iam tertia die dormiens. Et supra
suum filium incubuit & eum uolens
occidit. Tollensque meum ad se contu-
lit. & mortuum in ulnas meas dormien-
tis apposuit. Mane facto dum uident
porrigere filio meo uellem meum.
quidem non reperi huius aut mortui
mihi adgerere cognoui & misera certum
hoccursata que considerans. facto soc-
lus insperari. Unde repetens meum
filium hoc non ab ista recipiens ad-
tuum domine remedium conuolauit.
Dum enim sole sumus & nullum quidem
arguat metuam. contempni hec de-
negare persistit. Insidietis requisitum
rex quid ad legem uellet & altera
qua negante quod hec fecisset iudicente
suum uiuere filium & aduersarij sue
fuisse defuncto. Cum nullus possit huius
rei inuenire iudicium. si in eius dis-
cretionem omnium mens herem. solus
rex huius modi questionem inopinan-
ter exsoluit. Iussitque deferri & mor-
tuum & uiuum infantem uocauitque
quendam armigerum percipiens ut
euaginato gladio. ambo diuiderent
infantes ut utque medietate. & eius
qui mortuus erat & qui filiebat.
acciperet. In hoc autem iudicio omnis

omnis quidem populus ignorans senten-
ciam deridebat quasi ab adolescen-
tia regem prolatam. Inter hec autem
uera matre perclamantes ne hoc fieret.
Sed potius ut infanticulus eius sociis
traderetur. sibi sufficere dicens ut tan-
tum uiuere eumque. licet altius esse
putaretur. & diuerso alia separata
esset ut diuisum uideret infantem.
insuper ueram matrem tormentis af-
feci postulare. Cognoscens rex utrius-
que uoces de uero cordis fonte perlatas. Re-
clamanti quidem ne pimeretur infan-
ticulus. iussit filium redonari uere
matrem esse cognoscens. Alteri uero
militiam accusauit. que nec ab eo pro
filio & sue amice nato uidere cupie-
bat extinctum. Hoc itaque magnum
exemplum & peripuum sapientie &
prudencie eius iudicium populus credi-
dit uniuersus. & ex illo tanquam
diuinum habentem sensum omnes
inspiciebant. Isti si quidem principes
militie & ducentes erant in omni
puncta. In tribu quidem effren-
um. in regione autem bechem. erat
dochn. doxensem autem & matimorum.
Regionem habian adaph. habuit
sub potestate sua. ducens filia salo-
monis uxor. rem. Campus autem mari-
mus est subanea filio iachn. Cuius
adiecta est etiam iordanem usque per terra
galatiden uero & galatiden usque ad
montem libanum & centum sexa-
ginta ciuitates marinas atque mu-
nitas hinc sub se gabar gubernat
eas. Achmadap autem totius galilee
usque ad sydonem curam habebat.
& ipse hinc filia salomonis nomine
basima. Martima uero que circa
arce. ciuitatem sunt posita. habuit
banachaan sephat autem montem in
caburum & carinelum & inferiorem
galileam regionem autem usque ad
iordanem fluium constitutam
basan disponebat. Semei autem & ben-
bene ammittidis inuicta erat.

Gabar autem habuit regionem posi-
tam. Trans iordanem isuphos omnes
unus positus erat. Princeps mirabi-
le siquidem clementium habuit
& populus hebreorum & tribus iuda.
conuersi ad eam culturam nam pa-
te poteri. & atque potum multum.
ulterius non abstracti insuper et
desideratam libertatem adepti in-
temperantes erant circa substan-
tias congregandas. & eas semper
potius extendendas. Erant autem
regi & illi duces qui syrorum & tras.
& alienigenarum. & affluio eufra-
te distentas usque ad egyptum gub-
nabant tributa colligentes. Agen-
tibus inferebant autem. Et ei mensi-
se cotidiane ad regali communi.
simile choros triginta. farinę
sexaginta boues saginatos decem.
ide pascuis. xx. agnos saginatos
centum. Hec omnia per illa que de
uenationibus capiebant. Id est &
ceruos & bubalas. & uolatilia. &
& pisces. cotidie ab alienigenis
portabant. Tantum uero multitudinis
curruum habuit salomon quadra-
ginta milia. per septem corporum subui-
galum essent ipse hinc erant duo.
decum milia equitum quorum me-
dietas quidem regi in iherosoli-
mis obseruabant. Requi uero
pueros regiones dispersi manebant.
Idem uero dux cui commissa erat
mense regalis. spensa & iam equis
necessaria ministrabat. de bene
hec ad locum ubi rex ipse mora-
batur. Tantam itaque deus per hunc
salomonem prudentiam hac sapi-
entiam ut etiam homines anti-
quos excellere. & nec egyptiis
qui sapientia omnibus differe di-
cuntur. Comparat. & in modum
minor esset eius. itaque multum
nimis sapientia precebat. Trans-
cendit autem sapientia sua etiam
eos qui apud hebreos tunc

scientia clarere uidebantur quæ oia
non præhibeo. Erant autem achaz.
& eman. & calceus. & dardanus.
fili maioris. Composuit autem & li-
bros decantibus et modulationibus.
quinq; & mille et parabolarum
q; similitudine fecit libros. ii.
Primum quoque enim arboris genus
parabolam dicitur ab usopo usque ad
cedrum eodem. modum & de uini-
tis & reliquis terrenis. Nec non
aquatilibus & aeris animalibus
disputauit. Nullamque naturam
ignorauit inexaminatam ueritate.
si de omnibus philosophat. & discipli-
nam appropriatum earum eminentem
exposuit. Prestitit autem ei deus ut
etiam contra demones. & tem-
perantiam omnium rerum cura
dicere. & incantationes instituit
quibus egredientes soleant mitiga-
ri. Modos etiam conurationum
quibus obstricti demones nedenuo
resurgentes fugantur inuenit et
hec cura actenus. apud nos multum
preualere dinoscitur. Videt enim
quendam eleazarum degente nostra.
presente uespasiano & eius filiis &
tribunus aliisque simul exercitu curan-
tem eos qui a demonibus uexabantur.
Modis autem medicine fuit huius
modi. intulit namque eis qui a de-
monio uexabantur. Anulum haben-
tem super singulum radicem asalomo-
ne monstratam. Deinde demonum
præsentis odorantis abtraxit. & re-
pente cecidit homo postea conura-
uit eum iuramentum obiciens. salo-
monis ne ad eum denuo remeare-
cantica quæ ille composuit super
eum edicens uolens autem satis fa-
cere atque probare presentibus. elea-
zarus hanc se habere uirtutem po-
nebat ante eos aut calicem aqua.
plenum aut peluam. & demoni
impabat. ut hec ab omni egressus

97
euerteret et iudicibus præberet iudi-
cium quia hominem reliquerat.
Quosdam sapientia salomonis cunctis
innotuit apertum quam ut omnes
magnitudinem eius nature cognos-
cerent. Atque religionem et uirtutem
huius regis uirtutis de omni genere
sub sole lateret. Hec de eodem suum
compulsus audiens autem uero reuer-
ti quia salomon dauid patris successer-
isset in regno. & ualde letatus.
quoniam dauid fuerat amicus misit
ad eum salutationem apertam presentiam
bonam congaudentem. Destinavitque
ad eum denuo salomon litteras hec
abentes. Rex salomon in omni regis
citro patre meo uoluisse deo edifi-
care templum. & bellis frequen-
tibus fuisse prohibentem. Non enim
primum desit inimicos extin-
guere. donec eos tributarios sibi
subingeret. Ego uero gratias ago deo
pro pace presentia apertam cuius uocatione
dupplum edificare domum. Ipse
namque meo patre dixit. Ame hæc
esset faciendam. Quapropter rogo ut
aliquos mittere iubedas cum mihi
ad montem libani qui ligna secare
possint ad seccionem namque siluarum
sedoni sunt doctiores arboris.
Mercedem ueros quas decreue-
ris. ego & incidentibus lingua præ-
bebo legens autem uos hanc epistolam
& in hisque scripta fuerant delectat
salomonem. Dignum est. equidem ut
bene dicatur deus qui tibi pacem.
num præbuit principatum. sa-
pientia uero eo omni uirtute pol-
lenti. Ego autem in his omnibus te
delectatus quæcumque mandasti
libentissime ministrabo. Incides.
enim ligna & cera & multa cedrina.
pariter & cypressina. per meos ad
mare destinabo. Precipiens ut
factis ratibus. nauigantes ad lo-
cum quemcumque uolueris ea depo-
nant. ut tu hæc iherosolimam

deferant. Sed uti phis p̄be nobis.
frumenta eo qđ horum nobis esse.
uideatur inopia. Cui p̄t supplicā
mus in hite esse sollicitum. Arumg
epistolarum actenus rescripta ser
uantur. Non in mris solum modo
libris. s; etiam apud thirios & siqs.
hec uoluerit integere cognoscere.
Rogans custodem monumentorū
publicorū tunc ciuitatis inueniet
eam consona horumq; anob̄ editas
Hec itaq; diu uolens lecturos
agnoscere que nihil amplius extra
ueritatem proferem? Neq; ex uere
similibus quib; dam aut fallacib;
aut delectabilibus rebus hanc his
toriam. componentes examinatio
nem quidem fieri dedinamus &
ut nobis credatur exigemus immo
in nullo potius. hec recipi deprecā
mur. Nisi adhibita probatione
& manifestis indicis ueritatem
ipsius ueritatis aperiamus. Rex
itaq; salomon dum eis uisisset līe
tyri regis alate eius uoluntatem
& fauorem. ualde laudauit. & ei
que poposcerat repensauit. Misitq;
singulis annis tritici .xx. milia.
corus & totidem oleibatus. Bacus
aut capto. sestertios. Lxx. iduor
eandem uero rei mensuram uiam
um p̄bebat. Amicisq; siquidem
nom & salomonis. Nec potius
largitate creuerunt. et utrauerunt
has ēa uigē p̄mansuras. Rex au
dixit omi p̄p̄o tributum .xxx.
miliūm opariorum quatenus op.
p̄multitudine s̄neē labore constra
ret. Diuisitq; eos ualde prudentē
Decim milia enim fec̄ incidere.
uno mense in libano monte ut duo
bus mensib; remeantes ad p̄pria
requiescerent. donec iterum illi
uiginti milia. Defuncto t̄p̄e suū
opus implerent. et ita con tinge
bat. Quarto mense prius ad la
bore denuo remeare. sup̄ hos enī.

laboratores. curatores instituit. ē. adora
rant autē et̄his quos reliquerat
dauid ad portan. dos. lapides aliāq;
materiam. Lxx. milia uiri et eorū
qui lapides incidebant octoginta
milia et eorū p̄positi tria milia. ccc.
uelocit̄ que seccabant lapides. erumg
ad fundamenta templi quos primit
poliebant et copulabant in mon
te & ad ciuitatē ita deferabant.
fiebantq; hec non solum a prouin
cialibus. strue toribus sed etiam
a artificib; q̄s miserat rex iram.

C EPLI AVTE EA CAP. 111. —
salomon. edificare templum
Anno quarto regni sui in se sedēto que
machedones. Arte mīsum uocant.
Hebrei aut. lxx. Anno quingentesi
mo sedēto filiorū issrl. p̄fectionis exegit.
to. Post mille aut uiginti annos.
aduent. abraham. in chananea de
mesopotamia. Atq; uero diluuiū.
anno millesimo quadragesimo et
quadringentesimo ab adam autem
p̄to plasto. A edificatione tēpli
salomonis p̄cēp̄unt anni simul
tria milia centum & duo qua
tempestate cepit aedificare tēplū
tunc siquidem. unde cum in regno
iam tyri p̄rom annum abebat.
atq; tyri ū conditione usq; ad hēdifi
cium templi fuit tēp. annorum
quadraginta & ducentorū de
posuit itaq; rex fundamenta
templi innumia t̄p̄ p̄funditate
de lapidib; ualde fortissimis et
qui possint longo tempore p̄ma
nere. quiq; dissipati siue con
serti tēp̄ p̄uincū & fortitudo
sup̄ hēdificati operis essent. &
p̄t̄ inferiore siue fortitudine siue
defectu impositam magnitudinē.
& preciosam uno pulcritudinem
et p̄ciosam uno pulcritudine sus
tinerent. que itaq; fundamenta
non min. pondus erant habitura

quam alia. quę erant tanta celsi-
tudine & fastigii quasi adinstar
monti & ad magnificentiam fabri-
candā eleuauit itaq; templum
usq; ad cameram ex lapide albo con-
structum. cuius altitudo fuit sexa-
ginta cubitoꝝ. & longitudo tam-
tundem. Latitudo autē uiginti.
Sup hoc aliud autē erat ædificatum.
equa mensura. Ita ut eēt omnis al-
titudo templi cubitoꝝ. c. uiginti
eratq; conuersus ad orientem. cuius
uestibulum habebat longitudinem
cubitoꝝ. xx. quantum et latitudo
templi. Latitudinē uero cubitoꝝ. x.
in altitudinem surgens cubitis. c. et
xx. ædificauit autē in circuitu tēpli
xx. paruulas domus quę sin popu-
lacione totum templi spatio ex-
trinsecus ambiebat. Nam & ingres-
sus eay transiit ad unum ut ex
alia intraretur ad alia harum nāq;
singule domus. Latitudinem qui-
dem habebant. v. cubitoꝝ et tan-
tundem longitudinis. altitudinis
uero xx. Erant autē sup edificatę his
alię & sursum alię superas equali-
t̃ mensuris & numero ita ut omne
altitudinem haberent p̃ime sic
dom⁹ inferior superior namq; circū-
hædificato non erat. Operiebantq;
cas camera cedrina idomibus
quidem singulis erat hoc aprum
& imputabile tegumentum alioꝝ
uero erat tectum communem lon-
gissimis traui⁹. ad optum & cune-
ta tēgenb⁹ ita ut medię parietes.
ab eis traui⁹ ad optum constipa-
ti firmiores existerent. Cameram
uero quę sub traui⁹ erat delignis
eisdem fecit. celatis opa laquearia
auroq; uestitis. parietes autē cedri-
nis tabulis exornauit. easq; parit̃
deaurauit. ut omne templum nimis
effugeret. & uult⁹ ingreditur cum
ferit auri lumine resplendere. fabri-
ca uero totius templi multa arte cō-

fecta est. de lapidibus politis apte
que compositis & minus limpidē con-
stituit ita ut neq; mallei neq; alioꝝ
instrumenti fibrilis aliquod conside-
rantib⁹ apparere uideretur. s; p̃ter
hunc usum omnis materia congruent̃
explicata uideret̃ ut natura armo-
nia potius quam ferramentoz. cre-
deretur nec esset arte confecta.
excogitauit autē rex ascensū superioris
domus p̃latitudinem pariorū effice-
re non enim habuit ianuam gran-
dem ad orientem sic domus infe-
rior sed alacris erant ingressus.
ianuarum ualde paruarum. Ves-
tit autē intrinsecus & extrinsecus
delignis cedrinis. Uincinis fortib⁹
collicatis quatenus h̃ p̃munimine
isfortitudine magna constare.
diuisitq; templum in duas partes
ut interior quidē domus. xx. cu-
bitoꝝ aditum esset. Quadraginta
uero cubiti scō templo se cernerent.
in pariete uero dundente adito
reliquo templo ianuas de cedro.
statuit auro multo et diuersis ston-
arum celaturis ornate. suspendit.
q; ante eas uela ex magnis color
floribus. Id est iacinti purpure
& coccini et b̃ssillissimi splendis-
simiq; contexta. Recondiditq;
in adito quod erat latitudine
cubitoꝝ. xx. & totidem longitu-
dinem. duas cherubis totas ex
auro purissimo. habebatq; altitu-
dinem cubitoꝝ. v. duę alę uni
cherubin quinis. quinis cubitis ex-
tense quā p̃t non procul ad se.
metipsas contingentes. Archamq;
eoz postea erat coperiebāt as-
de cherubis nullus quales fuer̃
dicere neq; comere potest. Stra-
uit autē templi petalis aureis.
posuitq; in porta templi ianuas
scdm altitudinem parietis insu-
ratas habentes latitudinem cu-
bitoꝝ uiginti easq; pulcherrime

deauravit. & ut breuiter dicamus
Nullam partem templi reliquid. i
transsecus que non esset aurum
operuto similiter & iam asiamua
sic interiorios uenis uarie decora-
tis. porta uero uestibuli nihil ha-
buit horum. Misit igitur rex salomo
ad yom. & ab eo accepit artificem
nomine chirom. habentem ma-
ximam ex genere neptalim & parte
mariam generis israhitici. huiusmodi
quidem opus erat edoctus. Preci-
pue tamen artifex ad opandum
aurum argentum. & est per quem
scilicet uniuersa prouoluntate
regis in templo sunt diuersis in
machinationibus ad impleta. fecit
autem huiusmodi chirom. quarum
erat proceritas decem & octo
cubitoy. & ambitus in circuitu
duodecim cubitoy. & superpositus
utrique columpne capitella fusilia
liliata. altitudinem cubitoy quique
superque erant aerea reuera facta que
operiebant lilia capitum colump-
narum. de quo rependebant inmi-
or dmes mala granatorum ducen-
tuy heram siquidem colupnarum
Aliam quidem constituit in parte
dextera ante portam in uestibu-
lo templi. uocauitque eam thala-
mum iachin. Aliam uero in par-
te sinistra quam nominauit bez.
fudit autem & mare aereum in h-
is cernatibus emispheris. quod opus
aereum propter sui magnitudinem
mare uocatur. est. Erat enim uelut
cantarus ingens. Habebatque eius
de ametrum. Id est ab angulo us-
que ad aliud angulum cubitos decem.
& castitudo eius erat fusilis digi-
toy quatuor. Habebatque fundum
in medio alui sui loco opere.
rotundum decem coronis ex-
pleum huius de omnia erat
cubiti unius. Circum dabant au-
tem in eo mare utriusque duodecim res

precientes singuli ad quatuor uen-
toy regionis. Hec tres utriusque per
unam quemque regionem quoy
terga utriusque respiciebant.
& super eos emispherum incube-
bat. Cuius emispheri rotundi-
ta ad interiora tendebat. capi-
ebatque hoc mare bat. triamula.
Fecit autem decem cantarus. bases
hieras quadri angulas et unius.
cuiusque latitudo fuit cubitorum
v. latitudo quatuor altitudinisque
Conclusumque est opus particu-
lariter ita ornatum erat quatuor
colum nelle quadri angule per
angulos stantis. Lateralibus
ex utraque parte in se habentes
inserta erantque trine diuisa.
& singulos eoy locos habebat &
laturas suas. Id est alibi erat
leo. alibi taurus. alibi aquila.
& in colo metallis similiter picta
erant huiusmodi celature. quasi
crispantibus plectulis facte qua-
rum altitudo fuit cubiti unius
& dimidii. Erat murum uidere
orbis rotharum quem admodum
erant celare. & basium unius
lateralibus. Angulo uero superiorum in-
cludebant humeri. Expansis
utrique manibus animalium super
qua sedebat fundus cantari
reclinatus. Id est in cernatibus
super manibus aquile & leonis quod
erat ita sibi uicem coaptatum.
ut naturaliter inseritur quod
admodum uideretur. In hac
autem erant & arbores celature
palmarum huiusmodi ergo erat
& bases efficaciter. Fecit autem
adhec & decem cantarus ro-
tundos hieras. Quoy singuli
quadragenos choos erantque. La-
tudo eoy quatuor cubitoy. &
tantum dem ab alterutris eoy
labia recedebat. Posuitque hos &
cantaros supra decem bases que

uocabantur melchior. quinq; ca-
taros statuent aparte sinistra te-
pli que erat ad aquilonem. &
eodem alacere dextero ad aus-
tri partem respicientis adorie-
tem. quod & iam mare constituit
aqua plenum. Discreuitq; mare
ut ingre dientes sacerdotes templi
incola uarent manus & pedes
ascensuri scilicet ad altare. Can-
taros autem ad animalium in-
tra diluenda simul & pedes
eorum qua erant. holocausti im-
ponenda fecit aut & altare hereti
cubitoz uiginti. longitudinem
& eodem latitudinem altitu-
dinem uero decem ad holocausta
celebranda. fecit q; et uasa omnia
grea & insup & ollas. & caldarias.
& crullas. & arpagonis. & omne
uas operatu i. exere cur' splendor
& pulcritudo similis erat auro. ob-
tulit q; rex multitudinem mensa-
rum & unam quidem ualde perpu-
am auream sup quam ponebant
dei panes & hunc primas decem
milia altero in factus. sup qua
basa iacebant. i. fialas. & pabere
aurea quidem decem milia. Ar-
gentea uero quadraginta milia. fec-
q; candelabra decem milia. sedm
pcepta moyses. Et quib; unum
in templo recondidit ut p diem
lucerec sedm legem & mensuram
unam sup quam positi erant pa-
nes ad partem templi respicien-
tem ad aquilonem. & diuerso pe-
sram candelabri quod in austra-
li parte constituit. Aureum uero
altari inter hec medium erat.
Hec eni omnia domus habuit
quadraginta cubitoz ante uelut
aduersa archa recondita. fec-
q; itaq; rex unig. fufilia octo-
ginta milia. & fialas aureas. x.
milia. Argenteas uero duplici nu-
mero. & aureas ad offerenda

19
in eis simulam consparsam ad altari
octoginta milia & argenteas nu-
mero duplici. Grateas aut in
quib; simulam cum oleo fermta
bant. aureas quidem sexaginta
milia. Argenteas uero duplicem
Mensuras aut similis eis que mo-
saree uocabantur & assaronis.
aurea quidem uiginti milia. &
argentea dupliciter turribula
aurea quidem quib; offertur in
censu xx. milia. similis ualia
turribula in quib; portabant ama-
iori altare ignem ad min. altari
quod erat in templo quinquaginta
milia. Stolas aut sacerdotales
pontificibus cumbris que pende-
bant ad pedes & sup humerali-
bus irrationali & gemmis
multe. Coronam uero in qua
dm moyses inscripserat una
fuit & adhuc die usq; pman-
sit. Sacerdotales aut stolas ex
bissa contexta & zonas pur-
pureas singulis decem milia.
& tubas sedm pcepta moyses
ducenta milia. Item stolas
leuitarum hymnus dicen cui
exbissum ducenta milia. et
instrumenta musica & ad hym-
nos dicentes ad inuenta que
uocantur nabla. & cynara.
ex dextro constituit. xl. milia.
& hec omnia ad honore dei salo-
mon copiose & magnifice fa-
bricate. est. In nullo parat ex-
istens. si circa ornamenta templi
usus. e. precipua largitate que
& iam in thesauris di recondidit.
Cum dedit aut templum
pambicum uniuersum quod
propria quidem gison. latine aut
macteria seu cancellus mun-
cupat. trib; cubitoz. et erigens
altitudinem ut ab ingressu tem-
pli cetos se prohiberet. solum
sacerdotibus bligare singulif.
icare.

Extrinsecus aut huius templi aliam
hædificauit aula quæstri anguli
schemate factam erigens maximas
portas atq; laticas & portas excel-
sas amplas per quatuor mundi
partes in eo constitutens. Quarum
singule ad unum quemq; uen-
tum quatuor angulis adtende-
bant ubi aureas ianuas colloca-
uit. In hoc sacrarium & omnis populi quibus
purgatio & obseruatio legum
inerat introibant mirabili siquidem
& omni sermone præcipua fuit et
suscipit potest & iam contemplatio-
nem uisionis ipsius excedebat
aula q; foris erat. Magnas enim effo-
diens profunditates quas apte infini-
ta celsitudinem non poterat aliquis
sine timore conspiciere et erigens
fabricas in quadringentis cubitis
earum altitudinem equalis eras
uertici monti in quo templum
edificabatur efficit. & propter ea
aula que erat exterius sub di-
uo facta erat equalis cum templo
circum dedit aut portis hanc
aulam duplicibus columpnis eas
ex lapide naturalem portantibus
quarum camera erat decedens et
laquearibus sculptis ianuas aut
hys omnes fecit argenteas. Cum hæc
igitur opera & magnitudines et de-
cores edificiorum atq; sacrarium
templi minorum. Rex salomo
septem annis explessit diuiciarum
magnam faciens et uelocitatis osten-
sionem ut qui libet inspicere omni
tempore putaret et pleri uix po-
tuisse. Que sic breuiter uisus est
quantum ad opus templi magnitudi-
nem terminasse scripsit. principi-
bus uero uerbis hebreorum iubens
omnem populum ad iherosolimam conue-
nire uisurum simul & templum
et dei archam ibidem portaturum
Cumq; nuntiati fuisset omnibus de
ad iherosolimam pererant. Vir con-

uener septimo mense qui ligna pa-
tria thesauria machedonibus aut
yperbureis reus appellatur. Eodem
namq; tempore etiam festiuitas
concurrere ceno pherie id est posi-
tionis tabernaculorum que satis apud
hebreos excelsa atq; præcipua est.
Portantes itaq; archa tabernacu-
lum quo fixerat moyses & omnia
uasa ministerii sacrificiorum dei
constructa introdixerunt in templum
præcedebat aut cum hostibus & ipse
rex & populus uniuersus edentes li-
uitæ libamini nubes & multo sacrifi-
ciorum sanguinem totum interimple-
tes ad incensum infinitum & hosti-
arum multitudinem deportantes.
Ita ut omnis undique aer imple-
retur etiam longe consistentibus odor
sua uitæ occuparet. & agnos-
centes aduentum dei. Tabernacu-
lum secundum humanam opinionem
crediderunt in nouam domum ei nup-
decantam esse faciendum. Nam
neque improbos dicentes. Neque cor-
agentes donec peruenirent ad tem-
plum aliquomodo quæuerunt.
Hoc itaq; modo archa migrata est.
Cumq; eam in aditu iam oportere
induci alia quidem plebs recessit
Soli uero sacerdotes qui portauerant
inter duos cherubim ea collocauerunt
que etiam suis alius implere sunt.
Sic enim erant ab artificibus fabricatæ
ut archam . . . uelut quoddam
tabernaculum aut amiratione
pro tenerent. Habuit autem archa
nichil aliud quam duas tabulas
lapideas que decori uerba adeo
moyses dicta in monte sua scripta
retinebant. Candelabrum uero & mi-
serum altare aureum statuerunt
in templo ante aditum in hisde locis
in quibus & olim in tabernaculo posita
erant & cotidiana sacrificia mini-
strabant. altare uero aereum statuit
ante templum contra ianuam

ita ut eis aptis ad faciē esset uidetū
sacrificia. & hostiarum maximas
opulentias. Reliqua uero uasa congre-
gans in templum recondidit.
Cumq; omnia sacer dotes circa ar-
cham constituissem. Egressi sunt et
repente non quidem tumens nequa
qualis Hemalius tpe umbre plena
solae nobis adfistere. sed diffusa et
temperata effluxit. & templum
omne compleuit. & facies quidem
sacerdotum obumbravit. Ita ut se
in uicem uidere non possint metib?
aut omnium phantasmam quandā
& opinionem praebeant quasi deus desce-
deret in templum et libenter habita-
re in eo. talem quidem haec habuerunt
omnis opinionem. Rex autē de loco
ubi sedebat exsurgens fecit ad dñm uerba
que diuina natura credidit esse dicen-
tia tibi inquit dñe perpetuam domū
quam ipse fabricat. es esse nouimus
celum & aerem terra simul mare. &
cum tibi nequam haec uniuersa.
sufficiant. Noctuo nomine consti-
tui templum ut ex eo orem. ad te
sacrificantes et immolantes emit-
tam. in aera. & confidamus quicū
nobis praesens. Neque atius sedibus
periculum habes ut enī. omnia uideas et
audias humilia. Neque a loco ubi
nunc habitas. recedens omnibus uici-
nis es & uni noctu dieq; cogitanti
semper adsistis. Cumq; haec dixisset
ad dñm uerba conuocauit ad populum mani-
festans eis dei potentiam & prouiden-
tiam eius quia dauid. ei. patri haec
omnia futura sic iam multa prouene-
rant et forent uentura reliqua
praedixisset. & quia ipse quoq; nondū
nato imposuisset ei nomen. et quia
templum ipse edificaturus esset post
patris obitum regnaturus.
& cum omnia secundum illius fierent pro-
phetiam supplicabat ut dñm bene
dicerent uniuersi. & in nullo de eius
promissionibus disparent. Quas pro

60
eorum felicitate praedixerat. sed crederet
haec implenda. ex his que fuerant iam
transacta. Cumq; haec dixisset. ad
populum. expansis manibus ait. O populi.
quidem impossibile est. ut ualeamus
homines pro hisq; meruerint deo
munera debita compensare diuini-
tas enī nullis eorum & omnium rerum
compensatione superius est. In quo
enim aliis animalibus. propter dñe
meliores sumus. effecti in eo tuam
benedicimus. maiestatem et propter
nostram stirpi praebuisse prorsus necessarium
est gratias agere populum hebreorum. Nulli
enim alium magis debemus uidere
habere propter. & in ea circa nos. deuo-
tione permanere. Quanta est nostra nobis
quam ex aere habemus & per eum iterū
nouum ascendentem per hanc ergo
gratias referimus prorsus de hoc
templo quod ex inuisibili ad tantā
gloriam prouenisti. Deinde pro me ipso
cum omnia usq; ad praesentem diem sic
ante praedicta sunt. condonasti. supplico
ergo de cetero ut mihi ministres que-
cumque dñm hominibus honoratis
praebere possibile est manumq; dominum ac
hominibus bonis adaugeas. sic dā
meo patri & iuuenti & circa cubitū
promissisti. & quoniam apud nos manebit
regnum & genus illius infinitis regni
successionibus honorabis. Haec ergo nobis
largire sufficienter meisq; filiis
uirtutē que tibi sit grata concede
Supra haec autē exoro ut pars aliqua
tui spiritus hic templum inhabitet qua-
tenus & intra circa nos esse uidearis
tibi siquidem
habitatio parua est. & iam omni celo
& aethere quis sub eo est hominum ex-
istentia nondicam hoc paruissimum
templum quā potius ut custodias ab
omni uastatione bellorum. & tanquam
proprie possessioni feras auxilium.
Supplico pariter ut si peccauerit.
populus aliquando. Deinde plagam
quadam pessima peccata digna

atque quis illata sterelud. aut corrup-
tio famis. aut huiusmodi passio quas
cum se transgressoribus solus inferre
uenerit. & congregatus ad hoc con-
fugerit templum rogando te ut
ipse saluatur. exaudibile eis
esset. uelut ut h. abitis misere-
cordia prebeas et amalo sue ca-
lamitatis euellas. Hoc auxilium
non habere salumodo attergo co-
fieri peccantibus. Sed etiam si atroci-
tate finibus. quidam aduenerunt
aut de quo liber loco. ipso alico
bono preces effunderunt. exaudi-
clementem & postulata concede.
Sic & enim omnes agnoscent quia
quidem ipse anobis tibi domum
fieri uoluisti. Nos autem non inhu-
manam naturaliter sumus. quando non
eos qui contribuli non sunt ex
traneo iudicamus. Sed comitunt
omnes. tuum aduocatum & bonorum
effectum ad esse suppliciter exoramus.
Hec dicent perstrat. et diuiscus ad
orans dominum. Post ista surrexit et
intemplo obtulit hostias & re-
plens illud sacrificiis manifeste
dominum uidit. sacrificium gratie susci-
piendum. Ignis enim ex aere descen-
dens omnibus uidentibus ad alta-
re hostias totas abripuit & ad
superius hac igitur ad parationem
monstratam populus quidem mani-
festatione hanc esse diuine h.
abitationis intemplo consciens
precidens adorauit interra. Rex
autem cepit benedicere & cunctos
ut hoc facerent ad ostiari abentes
iam circa sedum faciens indicium
utque orarent semper sibi ab illo talia
peruenire. & ut mentem suam puram
ab hominum malicia conseruarent
iusticiam diuinam que cultu-
ram seruanda mandata que
per moysen eis clementia diuina
conculerat quia sit fore felix gentem
hebreorum & totius generis humani

beatior rogabat quis pariter uenie-
miam haberent quem admodum
bona presentia conquiescent eaque
firmiter obtinerent. & maiora
& ampliora de cetero sustinerent.
Nam enim precepta hec solummodo
apud pietatem atque iusticiam
s. etiam obtinenda precepta curant.
quia esset apud homines preceptum
non tantum aliquid conquerere.
quantum adquirere quantum ad-
quisita seruare & nihil perire am-
missionem delinquere. Hec ergo
locut. ad plebem dimisit ecclesiam
cum sacrificia celebrasset &
se ipso uniuersis hebreis. uidit
quidem uiginti. & duo milia.
Oues autem centum uiginti milia.
Tunc enim prius intemplo sacrificia
celebrata sunt tunc epulante
omnes hebrei cum uxoribus suis
& filiis. Insipiente & festiuitate
que uocatur scenophagia
faciens ante templum dare
munus et magnifice diebus qua-
tuordecim. Rex cum omni populo
epulat. Cumque hec fuissent
sufficienter exhibita nobilique
descendit curie apietatis diuine
culturam dimittenti rege singu-
li ad propria remearent. agentes
gras regi pro uidentiam. quam
habuisset & opera que fecisset. et
orantes dominum & eius regem preberet
longeuo tempore salomonem
agant reuertentem cum gaudio
suum iter. & cum delectatione
hymnos dei cantantes. Ita ut ea
iocunditate sine labore ad propria
remearent. Sic itaque dum rex
cha deduxissent intemplum
eiusque magnitudinem pulcritu-
dinemque uidissent. sacrificium
maximus et festiuitatibus impati-
ad suas ciuitates singuli sunt
regressi. Apparuit ita regi prelo-
num dei. significans quid eius

exi audisset. h. orationes. & quacū
serua ieremplum. & in eo semper
inhabitare. Nepotibus scilicet
eius. & omni multitudine. faciente
iusticiam. ipsumq; primum sunt
patris sui monitis pmanere. et
excellencia i felicitatis infinita
cunilum asseruit uelendū.
erogaturus semp in ea puintia.
& ex eius genere principes &
de tribu iuda. Si uero mandata
contemperat obliuioniq; manda
re. & pegrinus mutatus colere
deos. esset radicatus abscidendus.
et reliquas ex eius genere
remansuras. si nec istū ulterius
adflactionib; esse priuandus.
multisq; bellis & malis extermi
natis. et a terram eorū patribus
pbiue eieci. in colas alienę qe
se pcepit. Templum quoq; nunc
edificatum in cendendum dū
piendumq; contēderē inimicis
sed & ciuitatem. hostium manib;
subuertendam & eripnas facē
fabularū relatione dignissimas.
& qpi magnitudinē nūq; in
felicitatis incredulas. Ita ut uer
in audientes eorū mirarent. cala
mitates. & causas inquirentes. p
quib; ita habere hodum haberent.
adō. qui primum habeo fuerant
adituta glē atq; diuiciarum cū
mine uicti ab his qui relinquerent
audirent. quia pro peccatis et p
uariationib; legum patnarum
talha pūlissent. Hec enī p sump
num dñ dixisset conscriptum
est. Post templi uero fabricam
quam septem annis pduxim; fuit.
se pfectum. h edificium. domum
regaliū construere cepit quod
annis tresdecim uix impleuit.
Non enim huiusmodi erat ferues
studium sic incensio. s; illud qui
dem licet ēē grande & opatio
nem mirabile & cunctis simul

61
inopinabile. & operante deo cū fiebat.
tūmū pdictis annis accepit. Regie u
domus multū. tēpli dignitate inmore
erāt. cū neq; materia tāto tēpore
aut largitatis fuisset opulēcia ppa
rata. & eo qd regū habitacio n ēēt
dei futura tardius ē effecta. hec qd
scdm felicitatē hebraice religionis ac
meriti regis hēdificati sunt. Quorū
tota exposicione & ordinē dicere
necessariū ē. ut ex hoc omīs conici
ant magnitudinē cū legētes inde
rēt hui; rei descriptiōne. erat. n.
magna basilica nimis & pulcra.
hec innumera colūpnarū multi
tudine portabatur. quā a iudicia
rerū q; cognicionis distribuit. ut
possit capere ppli multitudinē ad
iudicia uenientē. cū longitudinis
magnitudo erat cubitoz centū
latitudinis. l. altitudinis u. xxx.
colūpnas quadri angulatas omīs habe
bat. tegebaturq; cedro ope coritio
phalis equalib; & scutulis myr ar
ticulatis erātq; robusta. & uariis
decorib; exornata. Idē alia basilica
in medio uici amplitudinis cōsti
tuta. habēs latitudinē cubitoz
xxx. & cōtra tēplū ualidis colūpnis
extēsis. Erātq; in ea solū ualde de
corū. in quo sedens rex iudicia pfer
bat. hinc erat uicta alia quoq; regie
basilica & reliq; habitacula & sedilia
ubi post causas explicitas rex sedebat.
Stata omia tabulis cedrinis. & alia
quidē hēdificauit ex marmorib; decē
cubitoz. alia u tabulis uestita secti
lib; pēiosissimis exornauit scdm decus
tēploz. & miraculū habitacionū rega
lium cū pulcritudo trib; ordinib; ope
intexta sarisio. quarta u pars ecla
tūris ornata miraculū artis uidentib;
offerebat. Erāt q; illic scalpē arbores
& humilis poma quasi rami. & ueris
pendentib; foliis obūbrata. Ita ut ppi
miraculū subtilitatis. agitari quodā
modo putarēt. alia u pars dealbata

erat et uariis pictaculo rebus. Hædificauit autem
super hos domus abas epularum. et portæ ualde
pretiosas in domo regaliu positas. inter quas
una fuit omnino præclara ad regum communia
refectoria. et undique deaurata. nec non et
alia uasa quecumque sunt epulis opportuna.
Hæc fuit ex auro. Difficile namque est enu-
merare magnitudinem et uarietatem domus
aularumque regaliu. quata erant maxima
et quata horum inferiora. et quata sub terra
que uideri non poterant. nec non et pulchritudi-
ne solariorum et umbrariorum. que erant facta
delectabili ad aspectum quo exulta cor-
pora qui possent ab exustis ardore refuge-
re. et ut breuiter dicam totam regiam domum ex
albo lapide et cedro. et auro. et argento. sple-
ndide miris et opulenter. Instruxit cameras
et parietes uestitas auro. quoniam dei templum
resplendentes exhibuit. Fecit etiam ex chore
solui nimis eximium atque celatum. scemate
tribunali. Habebatque sex gradus. in singulis
eorum ex utraque parte duo leones stabant.
et in superioribus gradibus alii totidem. in
inclinatione uero manebant portatæ regie.
Et atque ipsa inclinatio in titulo respiciet
post tergum ex omni parte tribunal auro cir-
cudato. hoc salomoni xx. annis hædificauit.
cui multum aurum et argentum tri rex yrom
ad hædificum contulit. Insuper ligna cedrina
et cyssina que salomoni quoque magnis con-
pensationibus redonauit. mittebatque ei per
singulos annos triticum. uinum. et oleum. quibus
maxime rebus eo quod habitaret in insula
sic prædiximus indigebat. Adhuc autem et ciui-
tates ei galilee regionis xx. numero non
pecul a tyro condonauit. Quas dum circumsisset
atque considerasset et displicuisset ei domum. mi-
ttes ad salomonem. dixit se ciuitatibus non egere.
et ex tunc appellate sunt terra gabalat gabal
et enim interpretatum lingua phenicea displi-
cere significat. Misit itaque prædictus rex
hyrom ad regem salomonem rogans eum ut quidam
sophismata uerba parabolarum que ei
dixerat. aperiret. et questionum difficulta-
tes absolueret. qui cum esset astutus et inte-
lligens nichil horum ignorans si moribus raci-
one præuales. et eorum causas agnosces omnes

obscuritates conspiciens adlinire. Meminit autem
horum duorum regum et menader qui ex phœnice
lingua antiquitatis tyriorum in uoce euerit
helladicam ita dicens. Moriente autem abibalo.
successit in regnum eius filius eius yrom. qui dum
uixisset annis quinquaginta tribus regnauit xxx. annis.
hic effudit amplum terre spacium et auri columnam
que est in iouis templum dicam. insuper
et lignorum materiam a monte libano incidit.
ad tectum templorum. et destruit antiqua sacra
templum hædificauit herculis et astarte. Et
primum herculi hoc ex mense picio et ceteris
heucheos tributa. Non reddentes exigere
exercitu eius que sibi subditi postea re-
meant. Huius temporibus erat abdimonis filius
uiuenculus. qui semper propositiones quas
impasisset rex iherosolymorum eumcebat. Memi-
nit autem etiam dion istoriographus ita dicens.
abibalo moriente filius eius regnauit. hic
partem ciuitatis posita ad orientem diruit.
et maiorem urbem effecit. et templum iouis
templum destruit medio loco ciuitatis con-
uincit. et aures anatematibus exornauit.
Ascendens quoque in monte libani. filium maxi-
mam ad sacrorum secuit hædificia. adiecit
ad hec regem iherosolymorum salomonem mi-
sisse ad yrom tri regem figuras quasdam et
petisse ab eo solutionem ita ut si non posset
decernere soluente pecunias daret.
Cumque patere yrom non posse se illa dis-
solvere. multa quoque foret pecuniarum detri-
mita passurus. per abdimonem quendam tyrum
que proposita fuerant fuit soluta. et alia ab
eo proposita. que si salomoni non solueret pro
regi pecunias multas daret. hec quidem
dum sic dixit. Cumque rex salomoni uideret per
nummum muros tyris indigere aliaque
teione. nam secundum ciuitatis meritum oportebat
etiam copiosa esse murorum turribus ciui-
tatem præcipuis ualde circumdedit. Construxit
autem et ciuitates inter præcipuas urbes admi-
merandas. asor. et magedon. et tertia gara-
ram. et quecumque fuisset in regione palesti-
norum pharao rex egypti castra metatus.
et obsidens eam cepit et omnes ei habitantes
occidit eamque subuerit. Deditque eam postea
dono sue filie. salomonis uxori quæ postea

62
hædificauit eā rex. cū eēt natura munita.
& ad bella tēporis q; mutat' utilit' oportuna.
Non peul ab hac duas alias hædificauit ur-
bes quoz altera bideora. altera ū uocabat
baleth. ultra has aut' fecit alias ad uolu-
ptatē & epulas oportunas ad ierū tepora
nem pomoz q; fertilitatē. & aquarū frigi-
dis semarium poculis abundantes. Pergens enī
& in deserto superius siriae eāq; capiens consti-
tuit ibidem maximā ciuitatē tuoz dierū
itineris assyria superiore distante. ab iustacie
uero unī maxime babilonis ex mansiom
b' peul exstantē. Vt autē ex ciuitatē apartib'
ab iusticiis siriae ita distet. hæc causa est
eo q' in inferiore ita aqua nusq'm inueniat'.
nullo autē loco solū in fontes et putei nimis
abundant. hanc itaq; ædificans ciuitatē.
muris eminentib' eā circū tegens tadamo
apellauit & acten' apud syros ita dicebatur.
quia greci palmerā uocant. Hanc itaq; salomō
illo q'r rex agebat. Propt' eos aut' qui quer-
q'm omēs ægyptioz reges ammeo qui mem-
phis ædificauit tante multos annos fuit q'.
nr prientis habraham dū int' hec usq; ad
salomōne mille & triginta anni trāsierunt
pharaones uocati sūt a quodā rege pharaone
qui post pōres tēporib; impauit. Pharaonū uo-
cabulū assumptes explanaui hoc necessariū
iudicau. ut caligine eoz ignorantie auferā
& causam hui' nominis declarare cōtendā.
Pharao nom' scdm ægyptios. significat regē
reor centū eos ab infamia quidē aliis nomi-
nib' apellatos. uenientes autē ad regnam
hoc quod lingua patrie significat & impui
eos fuisse participatos. Nam & alexan-
drie reges cūp'mit' aliis nominib' uoca-
rentur uenientes ad regnū nuncupati s'
ptolomei. Et romanoz impatores a natu-
ritate aliis uocatis nominib' cesares apellant'
cūp'mit' & pncipat' eis nom' imponat'
& nominis dem pmaneat apellationib'
q's agentib' suscepunt. Iusto siquidem &
herodotam alianar seum ppterera post mmeū
qui memphim ædificauit dixisse trece-
tos. xxx. reges fuisse ægyptioz meq'm
eozū nomina declarasse. quia farao omēs cō-
munit' uocabant'. Nam post horum obitū

regnantes muliens uocabulū posuit nomine
meaulā eā uocata fuisse declarās. quia mas-
culi quidē regēs pharaoth apellationē habere
poterāt. femine ū neq'm ppterera naturale
hui' nominis dix'. Ego autē in libris nr pui-
encie reperi q' p pharaot socru salomonis
nullus rex ægyptioz hoc uocabulo nuncupat'
& quia postea uenit ad salomōne mulier quā
predixi ægyptia & iopia q; regina de qua n'
post multū demio referem'. hoz ū ideo nūc
memini. ut ostenderē quia nr libri regy-
cioz de multis reb; cōcordare noscunt'. Rex
itaq; salomoni cananeos qui in monte libani
habebant usq; ad ciuitatē amathi nō obe-
dientes sive potestati. dedit eis tributa im-
posuit q' eis ministrare ad seruale opus. & agri cu-
lturā exhiberent. Ex his quosdā annis singlis
elugebat. quia nullus tunc seruabat hebre-
oz. Hō enī erat rationabile ut cū d's eis mu-
lta genciū milia subdidit. & ex his oportet
ut eos habere seruicia ipsi in hoc scemate
permanerent. quādo omēs armati equis &
currīb; militabāt pot' quia seruicia paga-
bant. Cananeis autē quos ad sua ministeria
tulerat. constituit pncipes quingentos.
& quinquaginta qui super eos omēm arge-
perceperūt potestatē ut eos docerent ope-
seu ad negocia in quib; necessariū eē uide-
rent'. Fecit autē rex multas naues in sinu
ægyptiaco maris rubri in quodā loco qui
gasion gabel apellat'. nō peul a ciuitate
bilana que nūc heremice uocet'. hec enī
regio primit' fuit iudeoz. Habuit autē
iad edificandēs naues beneficia regis nō.
ipse nāq; ei multos uiros gubernatores in
marinis reb; edoctos misit. quos iussit na-
uigare cū dispensatorib; suis ad locū q'dem
sephna. nūc autē tra aurea nuncupat'.
Est autē in india ut aurū defesset. & colli-
gentes quadringenta talenta. ad regē
demio sūt reuersi. Igit' regina egypti &
& iopie sapientiā plena & in aliis ualde
miranda. audiens crebro salomonis ur-
tatē. atq; prudentiā. & habens desiderū
ei multū. & eoz que de rege cotidie dicebāt
ad semetipsū addix' ut experimēto in-
pot' satisfacere p'cuiss; quādo opimo mēdax

sepius inuenit. & p[re]sentes narracone su
sepius. Cū q[ui]s adhuc uenire uoluiss[et]; ut in
p[re]senti sapientie ei p[ro]bata p[er]ceperet.
studuit q[ui]a questione p[ro]ferre iherosolima
lucione exigere. Venit g[er] iherosolimā
cū magna gl[ori]a & apparatu multo diuici
arū. cū auro. & aromatis; & lapidib[us]; p[er]ci
osis. eaq[ue] rex gracie suscepit. & circa eam
in omib[us]; ualde largissim[us]. & expositio
nis sophismatū intellectu suo cōspiciēs
uelocius quā sperari poterat exsolue
bat. Cui illa sapientiā ita se t[ra]nscedēte
& potiorē quā audierat agnosces. uehe
menter obstupescēbat. & maxime culmina
regalia mirabat[ur]. eozq[ue] pulcritudinem
mira. & magnitudine delectabatur egre
gia. Nichil hominis. & dispositione uaria
fabricarū in quo multa regis prude
ntiā astutiāq[ue] cernebat plus tam eā
obstupescere faciebat. dom[us] que silua
libani uocabatur. & cotidiana opule
ntia cenarū. & apparat[us] ei & ministri
ū. & uestes. ministrancū eozq[ue] decēs
circa suū officiū. & disciplinā p[re]cipue
tam sacrificia que cotidie deo celebra
bant[ur]. & sacerdotū circa hec necn[on] ma
ximā diligentiā leuitarū. hec inde
omnia nimis admi[r]abatur. & cū
nō posset tacere miracula que uide
bat uerbis uoluntate sui cordis ape
runt dicēs ad regē. quib[us] suā mētē
uictā eē monstraret. Cū inquit rex
que per auditū uenit ad noticiam
cū quadā incredulitate seu dubitati
one suscepim[us]. tuoz uero bonoz que
& ipse inter possides. hoc ē sapientiā &
prudentiā & que prestant[ur] ex regno.
nō ē mendax fama si uera. licet mul
to minor quā in p[re]senti cōspicio nā
opinio quide[m] aurib[us]; aliquid suade
re nō potest. dignitas u[er]o ierū nō ita fieri
nota sic aspectu & ipsa p[re]sencia cōp[ar]a
t[ur]. Ego siquidē neq[ue] his que nūciabat[ur].
p[ro]pter multitudinē & magnitudinē
credes. multo potiora cōspexi. & bea
tū iudico p[ro]p[ter] hebreoz seruos pa
tri & amicos. qui cotidie tuo ualci

fruiunt[ur] & sapientiā audire p[re]sent[ur].
quis & iā nō benedicat deū si hanc
tantū dilex[er]it p[ro]uincia & ei habitato
res ut te ad regnū cubi cūheret.
H ostendens autē post uerba quēadmo
dū ei reges habuiss[et] effectū. & etiam
munerib[us] apuit sue mentis indicium ad
namq[ue] auri talenta regi dedit. & aromata
innumera multitudinē & lapides p[re]ciosos
dicunt autē quia tradidit balsamū quam
actenus fert nā p[ro]uincia ipse dederit
regi. Cui etiā eduerso salomon multa
bona donauit. & maxima q[ue] ipsi deside
rante eligeret. Nichil que fuit quod
postulanti non prebuit. Ironus que
dabat que illa peteret. Quāq[ue] ipse magis
offerebat eaq[ue] sue largitatis munere p[er]ce
rebat. Regine siquidem aegyptiorum
& etiā p[er] dānis rursū que recipiens
que p[re]dictimus ad p[ro]pria remeant. Co
demq[ue] u[er]o temp[or]e delectisunt regia t[em]p[or]e que
uocatur auri lapidis p[re]ciosi & ligna p[re]cia
quib[us] usus ē ad fortitudinē templi domi
que regaliū & ad inthronizanda musicorum
fecitq[ue] ex eis cinatas & inablis ut dicunt
hymnum leuite. Omnium u[er]o quifuerat
quocūq[ue] temp[or]e regi delata. eaq[ue] illo die
de uicta sunt magnitudine pulchritudinis
p[re]cellebant. Nullus igitur arbitrat[ur]
quia ligna p[re]cia que nō p[ro]p[ter] p[re]cia uen
duntum sic appellantur illis uicina sunt.
Illa siquidem uisione rotunda quasi p[er]p[etua]
sunt & multo candidiora & ualde fulgentia.
Hoc autē dixi ut nullus naturam uere p[er]p[etua]
ignorat. quia uero p[ro]p[ter] utilitate regis eius
memoriam fecimus. Opportunum etiam
iudicare mus significare allati auri illo
temp[or]is quantitate quod fuit pondere talen
ta sexcenta sexaginta & sex non computat
easq[ue] negotiatores emerant. Neq[ue] q[ui] domū
arabie thoparche regis que mittebant. Con
flauit g[er] aurum ut ducentas faceret libras.
que siclos sexcentenos haberent. fecitq[ue] &
septa trecenta uno quoq[ue] habente auri
minam tres. Posuitq[ue] eas in domo que silua
libani uocabatur. Nec non & cupula ex auro
& lapidib[us] p[re]ciosis ad conuiuia necessaria p[ar]auit.

63
Dūq; unū p̄cipuo artifici hec feciss; . & iam
alia nasorū opa largitate auri ut faceret ex-
quisiuit . Non enī argentū aut aurū uen-
debatur aut emebatur . s; multe fuerē
naues quas rex in mare tarsicho cōstitue-
rat ut uitioza gentiū penetrēt . & omnia
pararet . & cōparatū aurū argentū q;
regi deferret . Nec nō & helesantes . &
ethiops . & simias . nauigiū ū euntes &
redientes trib; annis implebāt . Iūc enī
reges illos . tres opinio omīs in circuitu
pūitias circuibat . Virtutē ei sapiētia
ubiq; diuulgās . ita ut omīs undiq; regi
desideraret ei aspectū . p̄t in credulita-
tem rerū que de eoreferbant . Magni
que munerib; circa eū studiū demon-
strabant . mittebāt . itaq; ei uasā auro
& argentea . uestesq; purpuras . & aro-
matū genera multa . & currus . & equitē
& honorigeras mulas . que uirtute & pul-
critudine regi placerēt . ita ut currib;
& equis pristinis ex his que dirigebant;
ad cresceret curriū numer; quadringen-
torū . Erant enī primit; mille . & itē equi
duo milia . cū primit; fuissent uiginti
milia . Nutriebantur autē ut essent
pulcri parit; & curaces . & cū passione
facta . nec decentioris alii nec ueloci-
ores inuenirentur . Exornabant; autē
& ascensores eorū primū de cora muen-
tute florentes . habentesq; magnam
p̄ceritatē . & satis alios excedentes con-
gangāq; diffidentes in equorū sessio-
ne cesarum expurpura tūria ueste
circū amicti auriq; tincturā cotidie
in suis comis adicientes ut eorū ca-
pita p̄cussō sole auro radiante fulge-
rēt . his circa eū armatis existentib;
arcusq; ferentib; rex iuncto curru . &
alba ueste circū amictus . solitus erat
exire . ad quendā locū qui ab ierosoli-
mis duo fūcū ab est . uocatur que
itam . ortis & aquarū rigationib; gē-
tilocuples . hic ē causa delectationis
egrediebatur maxime circa res omīs
pudentie & studio semp̄ utēs . & ubiq;
cult; ac decorus existēs . neq; uiarū

desidiā habuit . s; regias que ad iheroso-
limā duceyēt lapide nigro strauit . ut
uīa ambulantib; nō possit ēē difficile
& ostenderet diuiciarū & impn digni-
tatē . diuidēs autē curus . idispōnens .
ut singul; ciuitatē . circ; eorū nume-
rus esset . paucos circa se quidē ipse
retinuit . urbi ubi dispsi sunt ciuita-
tes curriū nominauit . Argenti ū
tantā multitudinē fecit rex in ihero-
solimis abundare quanti erant illo-
pides . s; ilignis cedrinis que primo
non fuerāt . sicut arborib; mozi ita
campos iudex ita compleuit . Iussit
autē in negotiatorib; commercia ex
egypto deferentib; ut uenderent ei .
Curri cū duob; equis . dragmis argen-
ti sexcentis quos iose regib; siriē &
trans eufratē habitantib; destinabat
qui dū fuiss; omniū rerū gloriosissim;
& prudentiā ac diuiciis excelleret
uniuersis qui ante eū ebreorū tenu-
erant principatū . nō his usq; ad
minū uite sue p̄mansit . quando re-
linquens sollempniū custodiā patrūorū
nō finis similis rerū . quas dō p̄dirim;
cōuersat; est . s; circa mulieres . & ue-
nericā in tēperantiā turpit; exar-
descens . nō p̄uincialū solum modo
delectationē habuit feminariū . s;
& iā multas ex alienis gentib; dux-
it uxores . sidonias . itirias . iamanici-
das . & idumeas . & leges est p̄uaticas
mosaicas quib; ille cōtradiē . alieni-
genis mulierib; hebreā debere mi-
scere . & deos illarū cepit colere . ut
mulierib; earū que ad mozi cū le-
gis lator p̄diriss; . He hebreus alie-
ne regionis uxores duceret . ne for-
te illarū sollempnitatib; mixt; & deos
illarū coleret & aueneratione . p̄p̄ri-
dei se parit; abstineret . s; hec qui-
dem desper; salomō . in rationabili
amore cōstrict; . & ducēs uxores
principū insigniū uirozū filias
numero septingentas . & trecen-
tas concubinas . sup̄ has autē & filia

Repetente ab eis capte ē. ita ut eam quoque
sectaretur culturā. & idō tegebatur fauoris
sui eis pberet & dilectionis indicia. ut
more eam patrie uiueret. & que illis
ēet grāta compleret. Atque siquidē pcedē-
te iratione. ppter tempus parit in firma-
nte. cū iā non possēt studia patrie reti-
nere. Dm quidē ppiū abiect. & uxorē
iugit honorauit. s; etiā ante hec pecca-
uerat. & circa custodiā legū fuerat iā
decept. quando boū heretorū similitudi-
nes fecit quos in mare subiecit. & leonū
quos in suo solio decoris causa disposu-
it. Non enī facere fas erat. dū opti-
mū & familiare patre gl' & uirtutes
habuiss; exemplū qd ppter diuinitatē
fuerat relictū. hoc qd nō imitaturus
cū scdo eū deus p dnm patres monu-
iss; sequi in gloriā expirant. Venit q
repente ppha missa adō dicens. quia ne-
que iniquitas ei lateret eū. Nec quia
dū in his ēet locutus. Intēminat si-
mul. quia ei quidē nō auferret impiū.
qm dant patri ei fuerat cōmissum.
Moriente uero eo ei filiū hoc amitte.
nō tamen ab eo omēm ptem recessurū.
s; dēte quidē trib' ei traderet seruo.
Duos autē nepoti dant. hui' filio reser-
uaret. ppter illū qui dilexit deū. & ppter
iherosolymorū urbē. in qua templū
habere decreuit. h'c audiens salomon
cōtremuit. & ualde turbat' ē ex omib'
pene bonis in quib' erat repente muta-
tus. Non multo tēpore transeunte ex
quo h'c i puenire p'dicta fuerat ppha
mar suscitauit sup eū d's inimicū. Ad-
her nomine. Quarū inimicitiarū cau-
sa fuit hui' modi. hic ader puer erat
genere idumeus de semine regione nat'.
Qui dū ioab princeps milicie ddi dū eā
uastass; & omēs qui armī uti poterāt
sex mensib' pmissis fugiēs uenit ad
saraonē egyptiorū regē. qui eū magnū
largitate suscipiens. dedit ei & domū
& punciā habitandā. & d' & ciuitatē
dilex' eū. ita ut ei uxoris sue sororē.
nomine thalpin daret uxore. ex qua

nat' ei fili'. int' filio' regis ē nutritus.
Audiens q in egypto danto mortem
parit & ioab. accedens rogauit sarao-
nē. ut eū ad p'pria remeare pmitteret.
Cūq; requireret. cur hec p'ueret. aut
quid passus. eū relinquere festinaret.
Cū sepi' ei in portune numis insisteret.
atq; rogaret. tunc quidē dimissus non
ē. S; tēpore quo iā salomon in malis
erat. ppter p'uaricationes p'dictas. & dī
parit iram. dimissus ad her asaraone
uenit in idumēā. & cū non potuiss;
eam asalomone retollere. quia mul-
tis p'fidis seruabat'. Nec p'p' facilis
ei inuasio. surgens inde uenit in
siriā. Iunct' autē illic cuidā raaz
nomine qui regē sophone. ad raaza-
rum dnm suū fugerat & punciā
latrocinis de uastabat. eiq; amici-
cis copulat. cū habet ille circa se
latronū maximā multitudinē as-
cendens. & tendens sirię rex ei efec-
tus ē. Tūc quoque discuntēs israhe-
litarū punciā affligebat. & ad huc
salomone uiuente uastabat. & hec
hebreis p'ueniūt p ad her. Int' hec
autē iheroboā fili' nabatthei. surrex'
cont' salomonē & quosdā cōtribulō
suos scdm p'phā olim sibi met dictā.
hic cū eē puer a patre derelictus.
& uerduetur a matre. uidens salo-
mon robustū. & nimis strenuū.
eū sup edificii muros p' consti-
tuit. quando munitionē p'pugnacu-
lorū in iherosolimis fecit. Qui ita
in hoc ope laborauit. ut rex ad p-
bare. ei q; principatū milicie sup
trib' ioseph conferret. Illo siquidem
cū iheroboā ueniret ad iherosolimi.
occurrit ei ppha de ciuitate silo no-
mine achia. Quē dū salutass; de-
flex' eū paululū exitinere ad quen-
dā locū ubi nullus ali' int' ēet. &
diuidens suū palliū quo erat indu-
tus in duodeci partes. iussit ut ihe-
roboā decē ex eis sumeret. p'dicens.
quia d's hec uelit. ut scisso p'p'p'atu

salomonis. Vili decē; filio quidē ei p̄p̄
p̄missione dā duas relinqueret trib qm̄
salomon in eo peccass; i mulierib; earūq;

aus in p̄be se subdidisset. scien̄ inquit
causa p̄ qua dī suā dīlctionē a salomo
ne subtrax. Esto iustus i ei custodi p̄cep
tū p̄posita habens palmā de honore. & pi
etate dei p̄cipuā. Talis utiq; fu
turus. qualem nō fuisse dāuid & elia
tus itaq; iheroboā sermonib; p̄p̄he cū rē
natura iuuenis. feruentissim; & rerum
gndiū appetitor in mens non quiesce
bat. s; cū ueniss; ad exercitiū habens me
moriam eorū que ei dixerat achias. repente
missus ē p̄p̄o ut a salomone recederet &
regni ei contēderet. Cognoscens autē salo
mon ei uoluntatē & dolū querebat ut eū
cōphendens uelocit̄ intimeret. Quod
dū cognouiss; iheroboā. fugit ad isaac
egyptiorū regē. usq; ad salomonis obitū
ibi morat; i ne quid pateretur lucē
i futuro seruand; impio. Mortuus ē itaq;
salomon ualde longeuus. qui regnauit
quidē annis octoginta. Vixit autē nona
ginta i quatuor. isepult; ē in iherosolimi
cunctas felicitate. prudentia. i diuiciis regi
excellens. Prēt illa in quib; circa senectutē
decept; mulierū ardorē p̄uaricat; ē. De quib;
& de malis que p̄p̄t eas p̄ueniēt hebrei opor
tūm explanabo. CP. III. Post mortē u sal
omonis in ei regni filio succedente robo
am ex muliere amantide noomias p̄ena
to. Repente miserūt in egyptū p̄p̄i p̄ri
cipes. ut euocarēt iheroam. Qui dū ue
niss; ad eos in ciuitatē sicmoz. & iā robo
am uenit in ea. Placuerat enī ut illic con
uenientes israhelites. eū constituerent
regē. Adeuntes q; eū principes popli si
mul i iheroboā. rogabant dicentes. ut
aliquit eis de seruiuo relaxaret. & me
lior fēt apatē. cū uero fuerant p̄gna
ti. ut ipsi deuociorē fēt. i p̄p̄t man
suetudine poti; quā timorē ei seruiri di
ligerent. Qui dū post tres dies respon
surū se eorū p̄sicionib; edixiss; mox qdē
eos suspectos fecit. quoniam nō repente que
p̄uebantur adnueret. Illā rē bonā & huma
nā

64
facile p̄p̄t iudicabāt. & magis in ueniat tam
i in eo qd cogitare se dixerat. i non repen
te negauerat sp̄t aliquā faciebat. Qui conuo
cat; patris amicos. tractabat cū eis. quale
deberet poplo p̄bere responsū. Illi u que
denoti facerēt naturā utiq; uulgi scien
tes. monebant ut mansuete loqueretur
ad p̄p̄m. & communē quā regi erigeret.
factus ut ita fauorē omnū sibi. i obliga
ret dum naturalit̄ diligant. subiectū mā
suetudine regū. que communione tūc ille
utilis opamū q; consiliū forsitan dō uolen
te despiciebat. uocatis ad olescentiū secū
nutritis. eis q; pandens conciliū seniorū
quod oporteret fieri quesuit. Illi u cū
neq; iuuent. neq; dī meliora eos tractare
p̄mitteret. monuerūt ut asperi respo
nderet ad poplū. i inferiorē suū digi
tū lūbi patris diceret uastiorē. i seueri
tatē qm̄ fuerant in illo compta in se
multo potiorē agnoscerent. i si ab illo
flagellati sunt. ab illo cedi. sp̄t p̄p̄m
b; expectarent. In his delectat; rer &
credens dignitate regia conuenire res
ponsū. dū die tertia plebs auditura.
ueniss; & omis popli uideretur suspens
i uerba regi audiret. credens aliquid
fore demens. relinquens ille consiliū
seniorū. respondit ad olescentiū. hec
autē dī uoluntate gerebantur. ut que
p̄dixerat achias. p̄ducerent; ad t̄minū.
tunc q; cūcti ei sermonib; uelut ope iā
p̄cuss; & dolentes quasi iā expimento
ipsarū rerū que dicebantur aficerent.
in dignati sunt i omis parte magna
uoce clamauerūt. nichil sibi post illū
diē commune. ad gen; dā uel quierāt
ex eo p̄ueni. s; solū templū ei cedere
qd pat; ei hereditass; eū q; se intermina
ti sunt relicturū. i sic amare iracundiā
seruauerūt. & dū mississ; rex roboam
quendā nomine ad hurā sup tributa cō
stitutū. qui eos aliquomodo mitigaret.
i post sermones qui p̄tulant; ab & ate
iuuēni plati fuerat. ad concordiam
reuocaret pass; sunt. sed eū lapidantes
intemerunt. Quod dū uidiss; roboā

credens quoque se lapidandum. moeuent ne
et ipse tale aliquid sustineret. ascendens
in curru fugiens. mox uenit in iheroso-
limam. et tribum quidem iuda simul et
beniamin eum constituere regem. Reliqui
uero plebs ab illa die recedens a filiis
dauid dominum rerum iheroboam esse
constituit. Roboam uero filius salomonis
conuento facto. duarum tribuum in qui-
bus regnabat. sumens ex eis electos mi-
lites centum octoginta milia uiro-
rum contra iheroboam et contra populum dimica-
re cogitabat. quatenus eorum subderet
sibi bella seruatum. Probitusque a deo
est per prophetam semeam ut bellum inferret ei.
Qui dicebat non esse iustum. ut aduersus
contribulos dimicaret. cum ab eo di-
uinitate populi recessisset. Quo factum
nequaquam est egressus ad populum. dimisso
siquidem regno. prius narrabo quicunque
iheroboam israhelitarum rex egit. Dem-
de que ad roboam duarum tribuum re-
ge gesta sunt explanabo. sic et ueni-
totius istorum ordo seruabitur. Igitur ihe-
roboam constituit. insidit moribus ciuitate
fecit non multa prius dum scenophetiae festi-
uitas immineret. Cogitans ihero-
boam quia permitteret populum ut dum in
iherosolimis adoraret. pergens et
festiuitatem illic sollempniter agens
penitentia duceretur. et propter dominum et
propter templum. et propter religionem dei forsitan
et metuens ne eum quidem relinquere.
ad regem uero pristinum remearet. et ob hoc
mortis periculum sibi immineret.
oper hoc malignum sua cogitatione mo-
litus est. fecitque duas utulas aureas
et totidem templa constituit. Vnum
quidem in ciuitate betel. Alium uero circa
dan. que ad fontes iordanis minori
uideretur existeret. Posuitque has utu-
las in templis quas praediximus ciuitatum.
et conuocans decem tribus quibus ipse reg-
nabat. his uerbis concione fecit
ad populum. Viri contribuli nosse uos
puto quia omnis locus habeat deum.
et non ostendit locus in quo proprius

praesens est. sed ubique semper exaudiat. et cultores
suos intendit. Unde non michi ui-
detur necessitate uos pati ad iherosoli-
mam properandi hostium utique ciuitatem.
et ut ad oras domini longo itinere fatiga-
re. homo enim illuc edificauit tem-
plum. et ego feci duas utulas aureas
de equiuocans. quarum unam quidem in
betel ciuitate dicam altam si in dan
urbi constituit. quatenus qui cumque uenit
eis urbibus sunt uicini adorem is-
ta deum. Constituamque ex uobis ipsos sacer-
dotes earum atque leuitas. Ut tribu
leui nequaquam neque aaron filius
egeatis. sed qui uoluerit ut et sacerdos
offerat utulum deo. et arceat unum quod
et primum aaron pontificem fecisse dicunt.
Quod dum diuinitas seduxit populum ut apud
religione recedens peruicaciter leges.
hoc itaque hebreis. malorum fuit incun-
culca. Vbi qui cuncta de uicerant populum in ab-
nigenarum sunt ditione subiecti.
Sed hec quidem oportune narraui.
legitur dum instaret septimo mense
festiuitas. Volens et ipse eam in
betel agere. sicuti dum tribus in dan
solimnis celebrabant. ante ueniam
quidem edificauit altare. ipse pon-
tifer factus cum sacerdotibus ad altare
conscendens. Cumque ostias et holocausta
eae coram populo omnibus oblatum
uenit ad eum ex iherosolimis propheta
nomine iadon. missus ab deo. Qui in-
stans in media multitudinis audientia
etiam rege faciens ad altare seruauit
dixit inquit futurum quondam esse perire
ex genere dauid nomen istius qui
temporibus illis super te falsos peruersos sa-
cerdotes. sed etiam omnia horum populorum seducere
runt. et effoneant. et impiorum. Iam si
mul exorat ut tam credant ista ha-
bita futurum signum eis nunc praedico. faciam
dum. subito enim ruperit hoc altare.
et omnis pinguedo sacrificiorum super
posita fundetur in terram. hec dicens
propheta indignatus iheroboam manu erexit
ut percipiens eum cotinuo comprehendi

Cui manū maris aresfacta ē. Hec ualuit
eā ad se denuo reuocare. s; habuit eā
maridā & solutā. Ruptū q; ē repēt
sacrarū. i sicut ppha p dixerat cūta
fissū sunt. Cū uideret ueracē ho-
minē. & p sēntiā diuinā habere cog-
nosceret. rogauit ut supplicaret dñi
quatenus dextera curaretur. Iuo rogan-
te dñi. manū sibi naturalitē restitutam
gaudebat. pphaq; rogabat emere. ut ei
con unius int eā. iadon u dñi. non sepa-
uit in gredere tur ad eū. nec panē aut aqm
mici cūitate gustaret. hoc sibi pceptū ad-
ducens. ut etiā & alio quā unct ueneri ca-
nere pemearet. hui' igit' abstinentiā mi-
simū nec. erat in timore posit'. i pmita-
tione rerū ex his que dicta fuerant. non
ppha sibi met imminere credebat. Erat aut
quidā in ciuitate senior malign' homo.
falsus q; ppha. quē iheroboā magnū studiū
honorabat. cū eo dicente quē illi gta foret
orbis deciperetur. his itaq; tunc in lectulo
erat p p sēnēctutis infirmitatē; filios
aut ei indicantib' ei. qd ppharet qui de
iherosolimis uenerat. i de signi vfectis
i quomodo aresfacta man' dexta iheroboā.
illo fuerit orante restituta. metuens ne
pēgrin' eā melior apud regē. i pocior
honorē frueretur. pcep' filius ut ei re-
pente stant adlaterē asinū ppararet. qb
pceptū festinante implentib' ascendens
pseuit ē ppha. i inueniens eū sub alta i
umbrosa ilicis arborē quiescentē. saluta-
uit. pmi. de inde cūspauit. cur apud
eū non intis; i fuis; ei' hospitale paraci-
pas. Quā dicens se adō pibito. ut apud
quēq; illā ciuitate nō gustaret. Non
inquit pphat diuinitas. ut meā casu-
lā de iherosolima. i ego ppha sū. i mea
tōpēligantia communis. & ad sū nunc mi-
nus adā quaten' te comesturū ad me de-
ducā. Iamū credēs mentiente. reuerē-
s. Quib' ad huc pndentib' i paritē epulan-
tib'. dñs apparuit iadon. ei'q; mandata p
uaridante. Dix. supplicia sustinere. &
qualitate penē de clauū. Leonē enī
ei occursum in itinere. qd laceraretur

69
affat' ē. i quia sepultura patria puaretur
edre. hec aut facta reor uoluntate diuina.
ut iheroboā neq; iadon uerba mēsuris.
qsi fallacis i ita defuncti. Remeani siq;
de iadon ruris in iherosolima. occurrit
leo. i de iadon eū de asello pemit. Vasin
quidē in nullo nocuit. s; cū eo sedens &
illū i corp' pphē paritē magna tutione
seruabat. donec aliqui tē agentū uiden-
tes hoc iurmentes in ciuitatē falso pphē
de nunciaret. Qui missis filiis. ei' corp'
de uirit in ciuitatē. splendida pōpa eius
celebraū exequias. pēpiens filiis utrupse
mortuus cū illo sepeliretur. dicens quia oia
quidē uera eēnt. quecūq; ille pphas; ad-
uersus illā urbē. i altare. i sacerdotē.
nec nō i cont' falsos pphas. & quia p morte
ipse nō pateretur iniuriā. sicū eosēpul-
tus. i ei' ossib' copulat'. p p sociatē ossiū
pphē nō possit agnosci. Sepeliens g eū
ppha i filiis suis ita pēpiens. cūret ma-
lign' i impi'. accessit ad iheroboā ei qdñ
luare turbat' es uerbis fatu uiri.
Cūq; illi rex de sacro i manu sua narra-
ret. scēn u pphā enī egregiū uocās. cep'
destruere ei' opimonē. i uiri similib'
utens rerū gestoz credita inminuere
ueritatē. Nitēbat enī ei suadere. quia
plaborē portandi multa sacrificia. ei'
obstipuit; i de inde cū requieruis; ad na-
turā pphā denuo remeas;. Altare aut
cū pri' fuis; uacuu. suscepti multas
hostis i ingentib' p p hon' inpositoz
fuisse ruptū. i cecidisse dicebat. Signi-
ficauit q; ei simul i mortē ei' qui hēc
signi p dixerat. eo qd fuis; aleone dis-
cerptus. & nichil qd p ppha locutus.
hēc g dicens satis fec' regi. ei'q; men-
tē penit' autit adō i ascis opib'. i ad
actō impios euocau. Qui per tantā de-
incebs cōtineliā diuinitati fec'. & ita
cōtra leges atrocior insiluit. ut nichil
aliud corde quereret. quā ut aliquid
nouū supra quedā pquā peccati scele-
ra cumularēt. Igitur de iheroboam
hec in p sēntia dixisse sufficiat. Fili' aut
salomonis roboam qui sicut p diximus

sup duas regnaū trib. hēdificau munitissimas
ciuitates. magnas. bealem & itā. & thecos.
& betsurā. & socco. & odollā. & hippā. & marisā.
& zaphā. & ad ozaim. & lachī. & cezerā. & elō
& chebrō. his quidē in sorte sua iuda pma
hēdificau. fecitq; & alias pcpuas in sorte
beniamin. murisq; circūdans. custodē insti
tuit uniuersis & principes. multūq; fru
mentū. uinū simul & oleū. & alia que sin
gulis ciuitatib p cibariis erent largissima
hibitate recondidit. in sup autē & scuta & ia
cula nimis innumera. Conuenerunt autē
ex omib israhelitis. sacerdotes ad eū in ihe
rosolima. paritē & ieiunare. & quicūq; alii
de ppto erant boni & iusti. relinquentes
pprias ciuitates ut culturā dī in iherosoli
mis exhiberent. Non enī libentē habebant
dū completerentur utulas ad ozare quas
fecerat iheroboam. Vixit iheroboā p tres
annos impiū. Qui dū cognatā quandā
duxisset uxore. & tres ex ea filios suscepisset
p ea quoq; dux maachan. natā de thamar
filia absalon que & ipsa ei uidebatur
ē cognata. de qua nat' ei filius masculus
que abia apellauit. habuitq; filios & uxores
conuulso s; & sup omis poti' diligebat ma
chā. habuit autē lege sibi uinctas uxores
decē & octo. cōcubinas uero xxx. & filii quidē
ei sunt nati octo & uinginti. filie uero sexa
ginta. Successorē autē sui regni constitu
it abian. ex maacha pcreatū. Cui itesau
sauro & munitissimas credidit ciuitates.
Reor enī quia sepi' causā malorū & iniqui
tates existat hominib' magnitudinis
rerū. earūq; ad peiora cōuersio. Videns
nāq; iheroboā regnū suū his clementis auge
ri. ad impias & iniustas cōuersus ē actiones.
& spuit dī legē. ita ut & ipsi ei imitaretur
iniquitatē. Cū morib' nāq; principū corru
pitur. cōuersatio sub rectorū. Vcū uideret
illoz luxurias. sue castitatis merita respu
entes. quasi uirtutē eorū imitari nituntur
mlecebras. Non enī oportebat principū apla
ri qui uidentur nisi & iā similit' h' agantur
hoc igit' accidebat. sub lectis iheroboā. Nā cū
ille ageret impie & inique studebat & illi
nō ē iusti. ne rex uideretur ofendi. V.

Qua ppter iudicē sup hebrei. misit dī regē
Egyptiorū nomine sisoch. de quo enī
herodot' actus ei se soltri magis aduincit.
his enī sisoch quinto anno regē roboā cum
multis milib' exercitū castrametor' ē. Sequē
bantur ueni cū mille & ducentis equitū
sexaginta milia. & quadringenta milia
peditū. quoz plurimos habebat libias &
& iopas. Inuadens itaq; hebreorū regionē
munitissimas roboā ciuitates. sine dimicatio
ne de tenuit. & ad nouissimū armat' id
iherosolimā uenit. Roboā & ei' exercitus
ppter miliciā sisoch tenebatur inclusus. dūq;
rogabant ut eis uictoriā salutēq; cōferret.
Ius tamē nō exauduit dī. nec eis pugna
turis spē uictorie cōp'misit. Ipsa enī
semitas ait. deū ei' intinmari. & q; reli
cturū. sicut ipsi uidebantur ei' deserui
sse culturā. Hec autē animo sunt soluti.
& dū nullā uiderentur in se salutē. cōfi
tebantur omis quia eos iuste despiceret.
cū ipsi circa eū impie crudelit' & gentilit'
& uer' legitima cōfudissent. Quod uideret
ita de iecto & ad penitencia fuisse pductū.
non se p'diturū eos ppha edicē. s; & egypci
tantū subdendos. ut agnoscerent. & cap
homini seruire eā in fatigabili' auictit'
dō. Capiens & sisoch nō lege bellica ciuita
tem. s; pactis pcedentib' roboā & iherosolimā
ntē ppter timorē. ingressus federatū obser
uauit. s; templū expoliuit & thesauros
dūicos & regios exauriuit. dūq; & arces
multa milia & innumerabilia. secū deu
bens ornamenta. & nichil omniū illud
relinquens. Abstulit autē & auras laue
as & scuta que rex fecerat salomon. & q;
faretas auras dimisit quas dī iherosolimā
arege sophone dō dicauerat. Sup dūq;
sisoch fecit. ad ppria remittit. & dimisit
autē & iherosolimā. Vherodot' alioq; ppter
qui solū modo cura regis nomen p'stant
d; & quia gentes multas alias inuicē
palestinā siriā sub iugum capuit. Cū
pho cunctos in ea regione de gentib' dī
unde palā ē quia inānē gentes subdū
egyptiis indicare uult. At enī qm
tuas eorū qui sine pho. se reddidit

66
communiſſe. dñi autē & ariopas ab egiptū
didiciſſe gentiliū circūciſionē. pherices
autē & ſiri in paleſtina faciunt. hoc ſe
ab egiptiis didiciſſe. & palā ē qm alii
nulli circūcidebantur ſiſſe in paleſtina
habitantū p̄t m̄ſ. ſ; de hiſ ſ; de ſeniat
ut quicq; uoluerit. Igitur deſcenden
te ſiſoch roboā rex p aureis lanceis &
dip̄i eria eidē numeri fecit. & cuſtodi
b̄ regaliū ſeruanda cōt̄didit. V̄ qui cū
ſplendido principatu. & claritate rerū
debuerat impare. ſub multo ſilentio & a
more regnauit. Fuit q; iheroboā regi cu
nctis tēporib; inimic. Mortuus ē autē
cū uirul; annis quinquaginta & ſeptē.
in quib; regnauit annis decē & ſeptē. Vir
ſupb; & ſatius & qui nolens patris amici
credere. p̄diderat principatū. Sepult
ē in iheroſolimis in tūmūl; regū. Roboā
itaq; ſucceſſit in regno fili; abiaſ. Cū ihe
roboā octauū & decimū annū iā habe
ret in regnū. & hoc quidē hui; modi ſine
conſumpta ſunt. Conſequens ē nunc ut
de iheroboā dicam; quē admodū & ipſe
fuerit conuerſat. hiſ em̄ nō querunt
iniquitates facere corā dō. ſ; cotidie in
excelsis montib; erigebat aras & ſacer
dotes de poplo faciebat. cont; q̄s impia
tes ſupplicia nō poſt longū temp; in ei;
capud & toti; generationis ipſi; erat rela
tura diuinitas. Illa ſiquidē tēpeſtate.
cū ei; fili; nomine abimem egrotaret.
dix; uxor ſue ut mutata ueſte. puatū
ſcema ſuſcipiens. uet ad achia; p̄ſtā aſſe
rens eū uerū ēē mirabile. & futura p̄di
ceret. Qui & iā de regnū ei; ſignificāſſe.
& habeo quaſi p̄grina requireret. ſi puer
langore poſſit euadere. Que mutata ueſte
ſicut marit; ei; p̄cepit. uenit in ſilo cui
tate ubi morabatur achiaſ. Cūq; ſoret do
mū ei; in ḡreſſura. cū eā iā p̄p̄e uſus ſe
nectate ḡuat. apparuitq; ei; dñs utriūq;
denuncians. & quia iheroboā regis ad eū
ueniret uxor. & quid deberet p̄ quib; ad
herat reſpondere. Qua in ei; domū
ueniente ueluti puata ſimul. & p̄gri
na. ille clamauit. In ḡredere uxor

iheroboā. quid te celas. Dō latere non po
tes. qui michi uenturā te ēē denunciau
& impauit que tibi dicā. Reuertens ad
maritū dic ei hec p̄cepſſe dñm. qm te
magnum ex paruo & nichil exiſtente cō
ſtitui regē. & ſcindens regnū ageneret
dauit. tibi cōtradidi. Tu que horū non re
cordat. mea; religione deſeres ſuſiles
deos efficiens illos poti; honoraſti. Deici
am te de quo. & om̄e tuū gen; extirpa
bo. & canū uocitate uolataliū q; p̄bebo.
& quidā ame ſuſcitabitur rex toti;
popli. qui de tuo genere nullū penit;
remanere p̄mittat. Participabitur autē
ſupplicio & iā poplus. & hac t̄ra priuabitur.
& tranſeuſtatem uberi; diſpargetur. ſm̄
cuncti reges impia; ſecuti. deos ab
eo factos ad horauerunt. & mea religione
uenerabile reliquerunt. Tu ū mulier.
hec marito ſeſtina renunciare. filiū ū
tuū in uenies deſunctū. te nāq; in ḡre
diente ciuitate. ſp̄m mor; emittet. Se
pelieturq; planctu popli communē hono
ratus. hic nāq; ſolus ex genere iherobo
am bon; fuiſſe uidebatur. hec p̄ſtā di
cente exiſtens turbata mulier de mor
te filii; lamentantis p̄ uia; feſtinantē
ibat. lugens & in ḡmeſcens. filiū itaq;
quem in ſp̄em reliquerat uiuū non
uſurū. quē cōtinuo morturū eſſe
crediderat. Que dū ueniſſ; inciuitate
filiū quidē ſicut p̄ſtā dixerat. inuenit
extinctū. regi ū cuncta narrauit. V̄l.

Iheroboā itaq; nichil ozi cogitans.
multo exercitu cōgregato. cōtra
habia; filiū roboā qui in duab; tribub;
patri ſucceſſerat. caſtrametatus eſt.
& deſpiciebat enī illū p̄t & a tē. Qui
dū iheroboā inuaſionē audiſſ; obſtu
peſactus ē utq; prudentia & inuentu
tis ſp̄e roboratus. electo ex tribub;
duab; exercitu. occuſit iheroboā ad que
ndā locū quocatur mont; humoroz; & caſtra
circa eū figens. ad bellū neceſſaria p̄para
bat. Erat enī ei; exercit; quadraginta mi
lia uiroz; iheroboā ū man; duplex erat.
Cūq; exercitus utroq; ad op; bellum

certamina parabat. et comitenda erant. Iam in
acie constitit. Stans in loco celsiori rex abias.
manu silentii imperavit. et iheroboam paravit.
ut eum quiesce prius audiret. factoque silentio cepit
hec dicere. Non vos quidem ignoratis quia prin-
cipatum dei dedit ierusalem sibi in tempore uniuerso con-
cesserit. miror autem quomodo recedentes
ameo patre suo iheroboam indecentem adferen-
tis. Venio nunc pugnaturo contra eos quam deo
regitare decreta sunt. An ad uentis ut eorum
regnum his plus auferatis. haec itaque
regnum iheroboam in uisite detinuit. Quod reor
maiori eum tempore possiturum qui deo penas via
depreto tunc solutus ab iniquitate in iurisq;
cessauit. quasi actum inferre precepit. sed et uos
taliter praeparare coegit. qui nullam ameo patre
contumeliam passi. sed tantum quia nonque uobis
placuerit in coetu locutus est malignis homini-
bus credens. illum quidem ut putatis ira faciente
reliquitis. Sed cum ueri ad uos uel legibus
abstraxistis. cum potius ignoscendum fuerat non
in uerbis solum modo durioribus uel in uenendo
et concionis ignaro. sed etiam ad aliam difficulta-
tem opus peruenire fuisse. in experientiaq;
perductus. propter salomonem patrem illi beneficia
uobis sepe collata que danda utique est peccata
filiorum per beneficium filiorum reparentium affectu.
Vos autem nichil horum cogitastis. neque tunc
neque modo sed uenit super nos tantus exercitus
uel in quo de uictoria confidentes. an in ui-
tutibus aueis. et aras in montibus constitutas.
que impietates non religionis indica-
t. nulla uirtus illic est. ubi licet cum multis
milibus aliquis pugnat in uisite. solummodo
enim iusticia impietate. diuina spes uictorie
constituit in morte. Sive scilicet apud nos est
seruantes a principio leges et dominum uene-
rantes. que non manus de putrescibili silio
fecerit. nec ex cogitatione malitiae populi
eductione construxit. sed cui est opus princi-
pumque finisque cunctorum. unde suadet
quia nunc uobis penitentiam habeat et me-
lora cogitantes. amicare cessetis. patrumque
leges recedat. et quicquid uos ad magnitu-
dinem tante felicitatis eueit. hec quidem
Abias est locutus ad populum. Ad huc autem
loquente quosdam milites iheroboam

latentem in misit ut abian ex aliquibus parti-
bus circumdarent quas exeret non uide-
ret. Qui cum inter ostes apparuissent exeret
tunc quidem ei conturbatus expauit. Abias
autem confortabat eos. et in deo spem habere posce-
bat. Tunc illi partem in uocantes deo solati.
sacerdotibus tuba mittentibus cum clamore ho-
stes aggressi sunt. Villorum quidem audacia
ac inuentum dissoluit deus. exercitus autem
abias fecit excelsores. Nam quanta in illo
bello referatur cedis fuisse commissa. neque
graecorum neque barbarorum tantos intiment.
de exercitu iheroboam mirabile et famosum
nam precepit deo conferente uictoriam.
Quinquaginta milia enim hostium bello posita
sunt. Eorumque munitissimas ciuitates
diruperunt. in super abachola etque regi-
onem forti dimicatione tenuerunt. ihe-
roboam itaque hac predicatione fatigatus nequa
quam uires habuit quantum cuique tempore.
Post hec habias uir qui tam post hanc
uictoriam paruo tempore super uenit obit.
cum regnasset annis tribus et septuaginta est in ihe-
rosolimis in patris monumentis. Reliquis
autem filios quidem duos et uiginti. filia autem
sedeci. quos omnes de uxoribus uiginti et qua-
tuor precreauit. huic successit in regnum
filius asaph. cui uenerabili fuit mater noe-
naach. Sive regnante omnis provincia isra-
helitarum potata est annis decem. hoc est in
habian. filii roboam nobis gesta sunt tradita.
Mortuus est autem iheroboam rex decem et
septem annis. cum uiginti et duobus annis tenuisset in
potestate. Successitque filius nadab. Sed et in anno
regis asaph trans actum. regnum iheroboam
filius et annis duobus. patri impietate mali-
ciaque concordans. VII. cap. —
In his autem duobus annis castrametatus est
contra gabazon ciuitatem palestinae. Venit
enim foret obsessio ne captum. delum patris
a quodam amico nomine baasa. mahil filio
mazanius est. Qui post ei hostium potat in
pro. omne iheroboam pemit. Venit secundum
prophetiam dei. alii quidem cognationem iheroboam
in ciuitate mortui lacerarentur acantibus
atque consumerentur alii uero in agris uola-
tilibus uocarentur. et iheroboam per impi-

[illegible][illegible]

in unum impati unitatis. et per hanc colla-
uctas ad oram. et sup hanc alia pociam
lucis e. dicit aut uroz filia mantas re-
gis et hanc adonis nomine rezabel p-
que et dicit ad orare des. Erat enim mu-
lier nimis acerba simul raudax qu-
ad tanta uirtu leuina atq. uesuma. ut
sua tephu do rati. que baal appellabatur
edificaret. et plantaret omni arbor locis
constituit autem. et sacerdotes falsosq. pphas
hinc ministraturos. et ipse rex multos
huius modi circa se fouebat stulticia atq. ne-
quicia omis priores suos excellens. Suda.
et ppha summi et de ciuitate thesebon gala-
dias regionis memos ad achab. dix ei. Iua
pcederet de neq. nubre. neq. ros illis an-
nis in ea pincia se misurum. nisi ipse
iuratus apparuit. et in his diebus cu iu-
ratus accessit ad partes australes. et habita-
uit in eis. et tunc quenda unde poculi
habebatur. Nam et coram cibum ei coti-
die deferebant. Et cum filius siccitate
nimia defecisset. In ciuitate sarepta non
paul asidone thiroq. de uenit. que ciuitas
in hanc medio constituta e. De enim pcepit
eunda allic mulieri uidue ut cibum ei pbe-
ret. et cum non pcul esset. apporta uidit mulierem
indua ligno sibi manu colligente. cum du dicit
significasset. hanc uidit. quoniam cibum ministrata
foret. et de ceteris salutaribus eam. uad biben-
du aqua sibi et cibum petulant. Et cum pce-
deret. denum uocatus ea uia panem sibi popo-
suerat. et filia uocatus. nichil se uirtu habere.
nisi modicum farinam. et paululum olei. et ppha
preans. et colligenda ut coisparia faceret.
Nihil fuit. sibi panis. Cum alio nichil sup e-
tiam maneretur. ut ppha. confidens pge-
re. et sibi uirtu consistere faceret. pmit in
paululum de fere. Predesto namq. quia non tibi
diceret. ppha. et sibi uirtu. neq. uas olei. donec
uirtu. et sibi funderet in tras. hec ei dace-
nt. et ppha. et sibi uirtu. que dixerat fecit. et
uirtu. et sibi uirtu. et filio ministrant. pa-
nem et sibi uirtu. et hanc de fuit eis. donec
siccitas deficeret. Meminit autem huius
seruati. et ruben der in gestis sic anahci
et sibi uirtu. dicens. et siccitas super facta

et amens. et puer theon. usq. ad alium annum in p-
actum. In ei de supplicaret multa fulmina
sunt uirtu. his namq. ciuitate. bati in hedifica-
uit. in pberice et hanc illi ipsa. et hanc quidem
at. Subachab facta significans siccitatem.
hoc enim tepore. et ia et hanc cui fere menan-
der mentione regnauit in thiro. Mulier
itaq. qua paulo ante dixim. pabulum pberice.
ppha. et cecidit. et fili in langore. Ita ut a-
nimia dimitteret. et mortuus e uidetur.
deflens et manibus semetipsam. discerpens
uocesq. quas dicitabat luctus emittens.
accusabat apud se facta ppha. pphencia qd
ipse peccata. et argueret. et idem puer fuit.
et tunc. Ille uia equo animo e pcepit.
et si fili tradidit dicens. Vini se eu restitue-
re coisparia. Iua tradente portans eu ad
locum in quo ipse degebat. et in lectulo colocas
clamabat ad dm dicens. Qui fuit. bene mu-
lier. et repensatu que illi suscepit. et nutre-
rat. cum eis fili eec ablatu. Rogabatq. ut de
nuo animia pueri recipe ei. et uiuendi pbe-
retur. cum ds et matris habuit. misericordia. ue-
lla pberice ppha. rogantis annuere ne uideret
ad ea plesione uenisse continuo ult omem
opinionem reuirt puer. Ille uia gras ppha. refe-
rens. tunc apte se cognouisse dicebat. quia
loqueretur ei uere diuinitas. Transacto
siquidem paruo tepore uoluntate di pgebat
ad achab futurum ei nunciatur. pberice.
Erumpna enim et necessarios inopia pum-
cia nimis inuaserat. Ita ut non solum homines
ppha. siccitate. et ia exa animalia famem af-
ceret. Rex et euocas quenda abchan qui
erat super uimenta dix ei. ut ad fontes a-
quarum et torrentes pgeret. Quatenus pasua
animalib. inueniret. Iui di ia misit. in
cunctu orbe tharum ad querendu ppham
heliam nec inuenisse. ut eu et ia ipse re-
queret. Quod du fieri placuit. et abdias.
p singula itinera prererunt. Contagerat
itaq. tempore quo rezabel regina pphas
occiderat. ut centum pphas iste in speluncis
absconderet eos quos solum modo panem. et ia
nutraret. Cum et abdias secessit. et age-
ppha ei helias occurreret. a quo requisit
quis eec. et agnoscent e ppha eu pmanit ad.

orant cui ppha. Ege inquit r dicit regi. qm
ad su. Cui ille respondit. Quod mali passus
su ut illic me dirigas. quo possim indubitan
ter deici. An ignoras qm nullu reliquit illo
cu. quo no dixerit. ut te reptu ad casu
nescis adducat. Peauebat eni ne diu nunci
ciaret. & illo alibi discedente munus vili
deretur. morti succuberet. Commemorabat
q; eu que ad modu cu iezabel pphas
occideret. centu ipse absconsos. multo alio
inspeleo liberat. Cui ppha nichil metuendi
inquit ad regē festinus accede. Prebituq;
ei iuris iurandi religionē. qm illa die ad a
chab ipse quoq; urinet. Dūq; regi nunci
ata. quia uidisset helia. ei mox occurrit
achab. Requies cū iracundia si ipse eēt
qui in ppho hebreorum inopie auctor exi
stet. Lunc ppha in nullo formidans att
adeū. Vocat ipsū mala omnia pphas
ei q; genus nullā pūcia dōs alienos in
trodurisse. & dñm qui solus ē reliquisse.
S; nunc inquit omēm pplm ad montem
carmeli. & ppepe cōgregari. Nec non &
pphas tuos parit & uxores quocūq; sit.
Numero pphas q; lucoz quasi quadrin
gentos. Qui dū omēs ad pphatū montē
achab euocante uenissent stans in medio
eoz helias ait. Quo usq; diuisa mentē
& uoluntates habentes. in cōuersationē
constitis siquidē putatis nūc pūcie
dñm uerū & solū eū sequimini. ei q; man
data seruate. Si ū non hoc existimatis
s; pegrinis creditis. & illis exhibendā
putatis ēē curā. eis nichil omnis obedit.
Cūq; ppli nichil ad talia responderet. pphat
helias per pimento fortitudinis alienige
narū deoz. & suū cui remanserāt solus
ipse ppha cū illoz eēt. Numero qua
dringenti ut sumeret bonē. & eū deci
sū sup altare poneret. Neq; quā igni
sup posito. similē oīa illos facientes
in uocarent pphos deos. quatenus eoz ho
stias con cremaret. hoc inquit factū
cognoscatis uerā dei pualere naturā.
Quod dñs placuit. ait helias. ut helias
mōs bonē illi pphatū dērent. & dñs
pphos inuocaret ut quoz dñs stantur

ad hanc depident helias magna uoce
deos suos clamare monebat. Qui aut
pfecti aliquo fuissent aut forte dormi
rept. illas aū amatutano usq; ad diem
mediū hī facientes & semet ipsos mox
patrio cultu & gladiis incidentibus.
multos agentibus. cū ipse uerū oīa
oblatu. illi quidē habere pcep. pplm
ē in primo iussit accedere ut uideret
& custodiret eū ne lignis ignē latent
inmitteret. Cūq; ppli accessiss. sumēs
duodeci lapides scdm trib ebraei ppli
constituit ex eis altare & circū eū fecit
fossā ualde pfundā. & inposuit ligna
sup altare. & in eis sup posuit ostias pceptū
ut quatuor & dñe de fonte complete fū
derentur sup altare donec fossa illa que
aqua sparsam ex latere suscipiebat. ipse
maneret. Quo facto cepit orare dñm atq;
clamare ut erant in ppho multo iā ppe
sua manifestaret faceret glām hac
potestatis. Cūq; dixiss. hec repente
ignis de celo uidentē ppho cecidit sup
aram. & consumpsit hostias uniuersas.
Ita ut oīa aqua ipsa concremaretur.
& locus ad cinis usq; pduceretur. hoc in
dentes israhelice ceciderūt in terrā.
& ad orauerunt unū dñm solū maximū
uerūq; clamantes. alios ū fallaces
se & uana opumē uoluisse. Lunc con
p hēdentes pphas suos cunctos helia
pcepiente pmerūt. dñs que pphas
pge ad cōmuniū tū. Nichil dñs
cogitabis post panibū nūq; ad dñm
largissimū uidebis cōfidentē. hanc
achab post hec uerba discēssit. helias
autē in culmen carmeli montis
cendens positis uetera gētibū
conuergens caput orauerit. Qui fū
uissit ut ei munit pgenis in gēnib;
scopulū ad mare respiceret. & dñs
nūbē sciscitari uideret. Tūc
tūc oīem erat aer ualde pphatū
& ueritate pspicius. Iūstus
sepulū nichilq; se inde diceret
sepulū hāc feciss. ait. uident
in aliquo modo. nō tamen amplius

[illegible]

totius in populo puerorum. alius quidē azabel
 alius quidē iherus. hec audiens helias
 ad regionē ierusalem ē hebreorum. vinar
 mēsi iherusalem filiū saphat arante. i cū
 eo quosdā phos usq; adurgā duodecim.
 accedens p̄ceat sup eū patm̄ suū. heli
 as ait. ceptū continuo p̄stare. & reli
 ctis. balbus secutus ē eū rogans ut ei
 p̄mitteret. quaten⁹ saluaret pare
 ntes p̄rios. quē iubente ut faceret.
 uale dicens eis. secutus eū. i fuit he
 lie cuncto tēpore. et utte discipul⁹
 i ministr⁹. De hoc itaq; p̄pha hec di
 xisse sufficiat. Sūdā q; naboth de
 azari ciuitate regio agro incm̄
 rogante regē ut ei incmū agrū
 quo lib; p̄ci uenundaret. quaten⁹
 eū cōmūto possessionē faceret.
 pociorē qui si nolla pecunias acci
 pe. ex eius agris eligeret. Naboth
 dicente. hoc se facere nolle. s; paternā
 sortē eligeret possidere. Contristatus
 rē quia alimū p̄ci nō possit accipe.
 neq; lanaeris usus ē neq; cibus. Ihera
 bel autē urore sua requirente cur
 ra tribularetur. cū neq; balneas neq;
 prandū appeteret. neq; cenā narrant
 ei naboth supbia. & quia dū ipse man
 suas sermonib⁹ i inferiorib⁹ regia
 dignitate locutus ei fuiss; nō impan
 dū. quē poposcerat p̄stiss; iniuria. Illa
 ū rogabat ut ad pusilla nummāte
 tristitiāq; recederet. & suo corpore
 solleptū p̄nderet. se dicens de naboth
 supplicio cogitare. Sue misit repente
 litas ad iudices israhelitarū. ex nomine
 achab. iubens ut uenundarent om̄s. &
 habitu conueniēti naboth facerēt p̄fide
 re. cū itaq; rēt insignis generis. & mlt
 ruerent tres quosdā uirōs audaces. qui
 cont̄ eū testimoniu dicerent. quasi deo
 blasphemass; i regi i hoc modo p̄miseret.
 Naboth itaq; scdm scripta regis testu
 moniu cont̄ se p̄ibat. quasi deo blasphe
 mass; i regi. lapidatus mortuus est.
 h audiens hec iherabel ad regē ingre
 ssa mox ē ei q; dicit. ut uirū naboth

quod adquisieret. Achab autem legatus in his
que facta sunt. eritans electo. pergebat
ad iuvam naboth inspectur. In hoc indignatus
dominus misit prophetam heliam ad agrum naboth. quatenus
ad achab accederet. etique de his que fuerant
gesta loqueretur. et quia occidens iuvam domini
agrum ipse illum possideret hereditate in iuste
Cuique uenisset. ad eum dicente regi quid uellet.
ait. quia peccatum polluitur eum in iustis. in illi
loco in quo naboth mortuus ac amicum inde
batur fuisse de uocatus. eiusque sanguinem
ita fundendum uxorisque eius. et omne genus
eius esse peritum. eo quod huiusmodi im-
piorum efficiunt. et contra leges patrias cum
eum in iuste premisit. contristatus autem
achab. penitencia agens ingressus est.
et in duntaxat sacri muneris pedibus ambulabat.
Non appetens penitus cibum. peccata sua
confitens. et idem hoc modo placare con-
tendens. Tunc dei propheta dixit. achab quidem
uidente. eius generi differente esse
differendum. supplicium. sed eius filii tem-
poribus inferendum esse supplicium. Et hoc
quidem helias cum regi dixisset absee-
ssit. X. His itaque temporibus addas
filius ad dadi regis sive et damasci. col-
lecto pueris totius exercitus. et solatis
triginta duorum regum habitantium trans
euphraten. contra achab castrametatus
est. ille uero cum par non esset exercitum addi-
micandum non presumpsit accedere. sed omnia
necessaria ciuitatibus montis includens
ipse mansit in samaria. habebat enim
hec muros ualde fortissimos. erat in ex-
pugnabilis obsidentibus. Rex uero sive exercitus
super uenit ad samariam. et obsi-
dens eam. precone misit ad achab. perueniens
ut eius legatos suscipere. et quid uellet
agnosceret. Quod cum rex israelitarum
fieri permississet. uenientes legati man-
dante dixerunt. dimicias et filios. uirore
achab. ad dadi regem dandas. ipse permit-
teret breuita facienda. ut tolleret hos
quecumque uellet. castra solueret. et ab ob-
sessione cessaret. Achab autem legatus
dixit. ut euntes sui dicerent regi.
quia et ipse totius illius eius possessio

forent. et que displicerent sola relinqueret.
hac abita que secunda legatione sive regis.
uehementer affectus. collecto populo in ecclesiam
dixit. quia ipse quidem paratus fuerit per
salute et pace cunctorum. uiros et filios.
et omnem dare possessionem. et quatuor
sive prima legatione quessisset. Nunc in-
quit denno missa legatione. petunt per ser-
tandas domos. ut quicquid in eis optatum
inueniri possit auferat. occasione hanc
machinatus ad pugnam. et sciens quia in
eius rebus non percipisset. ad uestras acce-
ssit. Ego uero quod uobis placuerit eribeo.
propheta autem respondit. Non enim obediendum
si potius contempnendum esse. et ad bellandum
se preparans existeret. legatus itaque respon-
dens. ut abeuntes diceret. quia prime
quidem periculis. separatus habere
maneret autem per cuius securitate solli-
citus. Nec secundam periculis possit im-
plere dimisit eos. Adas autem audens
hec potius indignatus tertia legatione
misit ad achab ut terminandum atque dicendum.
Quia alioquin tre congerie muris de quibus
ille presumebat erigeret. si singulas ten-
pugillos de exercitu eius unusquisque
portaret et his eum in terminationibus de-
tinebat. Achab autem respondente quia
non deberet gloriari. qui armis eius aciebat.
sed qui bello superior demonstratus. lega-
tiones uenientes. et regem cum triginta duobus
regibus qui in eius solatio uenerant
inuenientes. de prophetis et minis quibus
respondit. Adas. et peruenit precepit ciuitatem
dari. et aggere. et castrametum
extolli. et nullum modum obsessionis re-
linqui. Achab autem huiusmodi gloriatur
cum omni populo in angustia castrametum
Tunc tamen securus factus est. et in
modum releuans cum ad dadi regem
propheta uenisset. et cum ipse ad dadi regem
dum uenisset. aliquam periculis
dicionem contempnit. et de quibus
per quos funditus peruenit. et in
in quibus peruenit. et in quibus
periculis peruenit. et in quibus
filios peruenit. et in quibus

civitatem ambo reges & iherosolymam ad samariam
venientes. Iosaphat autem inter haec iussit ut si qui
prophetarum adessent euocati consulerent si esset eo
tempore prelium contra syros agendum. fuerat namque
pace tunc achab una cum syro permanens annis
tribus ex quo eum post captivitatem dimiserat ad
prophetam remanere usque ad illam diem. Vocatis ergo achab
prophetis suis quorum numero quadringentos. iussit
consuli dominum fieri victoriam aduersus ad adum
pugnandi concederet. et captivum civitatis
propter quam bellum pararet inferre. Iphetis autem
decemibus pugnare simul et vincere. et syrum
et captivandum sicut iherosolimam. intellegens in
eorum sermonibus iosaphat quia essent falsi
prophetae. requirebat achab regem. si alius aliquis
esset propheta dei. ut certius de futuris agnoscerent.
Achab autem et quidem dixit. si inveni
sim similem hominem. eo quod mala prophetarent. et
dixit eum mortuum ab assyriorum rege de
iudiciis. Iam prope tunc in custodia teneretur.
Cuius nomen micheas filius oboei. Cumque
passus iosaphat eum vocari. mittens eunu
cum eum adducere. Vnde eunucus israhelitarum
ei omnes alios prophetas regi victorias praedixisse.
ille vero dicens nichil se de rege aliud fore
dicturum. nisi quod dominus inter oves posuisset. Cui
venisset ad achab. eumque convocasset ut quod
verum esse diceret. At ostendisse sibi dominum
fugientes israhelitas. et esset in persecutione
syrorum. et ab eis cunctos disperi per montes.
sicut greges pastoribus desolati. dicebatque
significatum sibi. eo quod alii quidem revertere
rentur ad propria. ipsi vero solummodo periturum
amphio. Cuique micheas hec dixisset. ait ad io
saphat achab. Nonne paulo ante significa
vi tibi qualem esset circa me hominis huius
affectus. et quia pessima prophetaret. Vnde cum
micheas diceret quia eum oporteret omnia
ad id praedicantur audire. et quia falsi quidem
prophetae eum eracurunt. ut spe victorie regis
deretur ad plura. Erat autem achab tristitia
remissus. Inter ea sedechias quidam falsus
propheta accedens ad regem ait. non esse respici
endum micheam. quia nichil diceret veri
tatis. et in iudicio simul utebatur helix qui
propheta in samaria civitatem in agro naboth

71
sanguinem eius acanibus lambendum sicut
et naboth. qui rerum apoplo fuisset occisus.
quibus ab illo sic prophetas. micheam dicebat esse
mendacem. quando meliori propheta dicere contra
ria videretur. Vnde quia rex tertia die mo
rretur. cognoscat repente si vera sunt
que dicit iste. Aut si potest spiritus sancti habere
virtutem celsus cum palmis amem. noceat me
permanui sicut iordanem dextram regis iherosolymam
am arida fecit. dum eum comprehendere voluisset.
hoc enim omnibus notum est. Cumque percussisset micheam
et nichil fuisse passus. confortatus est achab in se
metipsum contra regem syrorum munivit exercitum.
vincibat illuc arbitror quod imminerebat. et
falsi prophetae verba. plusquam erat veritas. credi
biliora faciebat. ut ex occasione perveniret
ad finem. Tunc stans sedechias. et faciens sibi
cornua ferrea dixit ad achab. quoniam manifestasti
dominus nullis omnem syriam subvertendam. miche
am vero dicentem. quia sedechias non post mul
tos dies de cubiculo se celaret. et quereretur pe
na sui de dinare mendacium. Iussit rex in cu
stodia duci. ad chamam principem civitatis et
nichil aliud amplius pro pane et aqua ministrari.
XII — Igitur achab et iosaphat
iherosolymorum rex sumentes exercitum
venerunt in ramata galaditis civitatem.
Rex vero syrorum audiens eorum adventum. sui
eis obiecit exercitum. et non procul ab arma
ta castra fixit. Constituerunt autem inter se
achab et iosaphat. ut achab regiam scema
deponeret. iherosolymorum vero rex propria stola
vestitus adstaret in acie. et ille qui micheam
dicta contempserat. Via praeter habitum regium
quod quod debebatur euenit. Ad ad namque
syrie rex exercitum praeparat universo per prin
cipes suos. ut nulli aliorum premerent. nisi
tantum modo israhelitarum regem. si in hac
ta congregatione. videntes ante aciem regem
iosaphat adstantem. et eum esse credentem achab
impetum super eum fecerunt atque circumdederunt.
Dumque adpropinquantes ipsum non esse agnoscerent.
recesserunt post eum. Abortu namque
diei usque ad vespem pugnantes. et pervalente
mandato regis. neminem penitus occiderunt.
querentes achab interficere solum. et invenerunt
nequiverunt. Iudam vero adadi rex per

nomē anon cū signāssē inter ostes regē achab
 plouca in pulmone percussit. Adde casū exerci
 tui manifestare non uoluit. Ille timore conuer
 terentur in fugā s; aurige pcep ut conuerso
 cursu aplo de chinaret. Grauit enim immortali
 fuerat sagittatus. qui ad occasū solis factus ex
 sanguis interit. Igitur siroꝝ rex quo ne disce
 ssit acastra iagnoscentes cuncta mortuū achab
 ad p̄ria sunt reuersi. Corpus u achab suū ad sāma
 riā referentes sepelierunt currūq; eius ablue
 runt in gezera fontē samarie. regis sangui
 ne cruentatū. i tunc agnouerunt helie p
 phiā fuisse uerā. Canes nāq; eius lixerunt
 sanguinē imetrices ad fontē. qd erat reli
 quū diluerunt. mortuus ē in ramata mu
 cheā hunc p̄dicente casu. Dū ē hec achab
 regi aduob p̄ph̄is p̄dicta uidebantur. opor
 tē magnā iudicare diuinitatē. Nonozari
 sēp i coli. i que uera sunt potius recipi. quā
 ea que potius p̄iā libidine dicuntur ample
 cti. i arbitrandū quia nichil utilius ē quā
 ueroꝝ talū p̄scientia p̄bentes scilicet dñm
 a quo unus quis debeat obseruare i cogita
 ndū ex is que regi p̄uerunt. Ima qd debet
 neque dū p̄scitū fuerit euitatur s; repetat
 in animas hominū utit pe plandendiū.
 i modo saluendo donec adō passio com
 pletur. hoc ē. m̄ uidetur xiā achab de
 ceptus. ut p̄dicentibus quidē p̄dicionē suā
 non crederet. p̄ph̄antibus autē ea que de
 lectabantur audire. credendo moriētur.
 Cui hoc codia successit in regnū. Expt. lib.
 ym. Incip. lib. viii. In quo h̄ges cap.
 1. Quē ad modū castrametatus filius achab i
 ram cont̄ moabitos eos euinceret. 11 —.
 Quomodo equinocus eius iozā rex iherosoli
 mitarū rerū potius i s̄s i p̄atnos amicos
 occiderit. 111. —.
 Castra s̄s roꝝ i damasci regū cont̄ iozā
 regē israhelitarū. i quomodo ipse quoq;
 obsessus in samaria piculū inopinabiliter
 euitaret. 1111. —.
 Ima recedente idumea i arabis uenientib;
 sup eū uerētus eius om̄s int̄ emptus est
 i filiū p̄t unū qui erat adhuc infans. i
 sup h̄ys xiā ipse i pessime in sua uita
 fuerit conuersatus. V. —.

Quia ipse iozā mortuus ē a principe equitat
 nomine h̄sus int̄fectus i generatio eius
 i iherosolimitarū rex occozias. VI. —.
 Quia post huius mortē ieu regnauerit
 sup israhelitas. i habitauerit in samaria
 i eius filiū usq; ad generationē q̄rā. VII. —.
 Quia mulier quedā nomine godolia
 in iherosolimis impauit annis quinq;
 quā int̄ficiens iohadas pontifex filiū
 occozie ioasim constituit regē. VIII. —.
 Castra azael regis damascenoz sup
 israhelitas. i quē ad modū uastata
 puincia. i ciuitates samarie. rursus
 post breue tēpus castrametatus contra
 iherosolimitas. multasq; pecunias ab eoꝝ
 rege p̄cipiens remeant in damascum. VIII. —.
 Quia amasias iherosolimoꝝ rex castra
 metatus cōtra idumeos i amalechitas
 euit. X. —.
 Quomodo idem ipse pugnando cont̄
 regē israhelitarū ioas deuictus quidē
 i captus. i datas multis pecuniis. de
 nuo ad regnū p̄p̄iū sit dimissus. i quo
 modo filius eius ozias gentes incurritū
 positas subiugauerit. XI. —.
 Bibellū hieroboā regis israhelitarū
 cont̄ siria atq; uictoriā. XII. —.
 Quomodo rex assirioꝝ castrametatus
 in samaria i multas pecunias a rege
 eoꝝ capacada p̄cipiens ad p̄p̄ia reme
 aut. XIII. —.
 Quia castrametatus rasin damasci rex
 cont̄ iherosolimitas. coegit regē agni
 mittere multas pecunias ad regē assi
 rioꝝ ei q; satisfacere p̄h̄ex ut pugnaret
 in damascū. XIII. —.
 Quomodo rex assirioꝝ castrametatus
 deuicerit damascū eoꝝq; p̄mitto
 gem. i homines. ex inde migrans in
 media. alias posuerit gentes i damas
 co. XV. Quomodo alamanassar assirioꝝ
 rex castrametatus cont̄ samariā. i ob
 sidens annis quinq; regē israhelitarū
 capta ciuitate p̄miret. XVI. —.
 Quomodo assir̄ decē tribus israheli
 tarū migravit in mediā. i de p̄sida
 gente eutheoz illoꝝ regionē t̄m̄

quos greci samarias appellant. 1.

Continet hic lib. tempus annorum centum
quinquaginta et mensium sex. Iosaphat
itaque regi ad iherosolimam remeante
post bellum quo solatium prebuerat achab contra
adadum regem sironum sicut predictum. Occurrentes
huius propheta. culpauit eum cur achab solatia
prebuisse homini impio parte et maligno.
dominus dicens moleste quidem tibi prebuisse. si uiliter
ualde peccasti; tam propter naturam eius obta-
mam ab in cursu ostium percussit. et tunc equi-
dem ad gratiam actionem rerum et ad sacrificia
dei conuersus est. Post hec autem cepit omnem
suam prouinciam circuire et populum edocere ut
leges moysi a deo datas omnino serua-
rent et prebentem circa deum nichil hominis
exhibent et neque munera nec cuiuspiam
dignitatem propter iudiciali fastum aut diui-
cias aut genus considerarent. sed omnibus
equum tribuerent. scientes quia omnia que
occulte geruntur a deo non ignorantur. hi
cum docuissent in unaqueque ciuitate duarum tri-
bunum. in iherosolima de nouo remeantem. consti-
tuitque etiam ibi iudices de sacerdotibus et leui-
tis. atque premissis monens ut diligenter
iusta iudicia cuncta disponerent. si autem
de rebus maioribus quidam contribulorum
ex aliis ciuitatibus eos consulerent. cum
maximo studio iustissime responde-
rent. quando precipuum deberet esse iudi-
cium in ea ciuitate constitutorum ubi et tem-
plum dei. Et habitaculum erat imperatoris.
horum autem principes constituit amasiam
sacerdotem. et zabadiam. qui erant de tribu
iuda. Rex quoque hoc modo cuncta disposuit.
Et namque tempore castrametati sunt aduer-
sus eum ammanites. et moabites sumentes
secum et arabum maximam multitudinem. et castrum
in populo gadadi ciuitatem que est circa paludem
assatidam. trecentis stadiis procul ab ihe-
rosolimis. in qua nascitur palma precipua
simul et opo balsamum. Audiens autem iosa-
phat quoniam hostes transerunt paludem in eam
prouinciam de uenissent. et inueniens conuo-
cauit in eorum populum iherosolimorum in di-
uino sacrario. et stans contra faciem templi.
Orabat et inuocabat deum. ut ei suum auxilium

72
preberet et robur. quatenus hostibus preuale-
ret. dum et hiis qui templum ipsum edificauerat.
hoc rogasti; ut ipse contra hostes dimuca-
ret. et ipsumentes contra eum manus inferre
compererent. qui utique ob hoc uenerunt.
ut terram quam ipse eis prebuerat molirentur.
Aufert hoc autem orabat deflexis simul
et populus uniuersus cum uxoribus atque filijs
supplicabant. Quo facto quidam iazael propheta.
pergressus in medium eorum clamauit ad populum
dicens et regi. quia deus eorum preces audisset.
et contra hostes dimucare. sine dubio promississet.
precepitque ut alio die electo exercitu. occu-
rerent. eosque inuenirent intra iherosolimam.
et ascendu gadadi. qui locus dicitur culmen.
et contra eos equidem non dimucauerint. sed tan-
tum modo starent. uidentes quomodo eos di-
uinitas expugnaret. hec uero dicente propheta
rex equidem et populus intra prestatum deo gratias reu-
lerunt. Leuite autem in organum sollempnium
incessanter dicebant hymnos. die siquidem facto
precedens rex in desertum. sub ciuitate thecua
dux ad populum. quia oporteret audire prophetarum
uerba et ad bella quidem non congruere. sed pro-
prium debere sacerdotes cum tubis et leuitas. ut
hymnum dicentes sic deo gratias agerent. quasi
iam hebreorum prouinciam ab hostibus liberasset. pla-
cuit et sententia regi. sed que preceperat ageban-
tur. De autem terrore maximam et tumultum
super ammanitas inmisit. et cedentes
inter se hostes suos mutuis se uulneribus occi-
derunt. ita ut ex tota milia nullus penitus
ruasisset. Iosaphat autem respiciens in conualle
humi hostium erat exercitus. et uidens eam plenam
corporum mortuorum. letatus est in dei solatio sic
inopinabiliter reuidentem allato. ut neque labo-
rantibus illis ipse pre se in victoria contulisset. Iussit
quoque ut exercitus hostium castra diripent. et mortui
os expoliarent. diebusque tribus eruentes eos
pene defecerunt. tanta erat multitudo
utique peritorum. Quarta uero die omnis populus con-
gregatus in quadam conualle. dei uirtute et
solatio benedixit. pro qua re etiam locus ipse uoca-
tus est conuallis benedictionis. Exinde uero
ducens exercitum ad iherosolimam rex multis
diebus ad ostias est conuersus et repulas. Igitur
postquam hanc ostium eius uastationem alienigenae

gentes audierunt om̃s ualde sunt territi.
dñm eius auxiliatorem sic apte uidentes.
iosaphat itaq; ex illo tempore cū magna
gl̃a iusticia. diuineq; pietatis amore
degebat. fuit aut̃ amicus & achab filiū
israhelitarū regi. cū quo comunione fac
ta in constructione nauū ut ad pontū
nauigaret ad impuria traciariū neq;.
m̃su suū implere p̃ualuit. Naues enī p̃
magnitudine pierunt. Vp̃t̃a naues ul
terius non instrux. circa iosaphat. Igit̃
hec sunt gesta. Achab autē filius regis
nauit in israel. in samaria degens ma
lign⁹ homo & p̃ om̃ia similis utroq; pa
renti. & iheroboā qui pri⁹ iniquitatē tem
fecerat & ut p̃p̃m decipere inchoarat.
Cūq; iā in regnū sc̃dm haberet annū
rer moabitariū rebellauit ei. & tributū
que achab eius patri reddebat mini
stratū cessauit. Contigit aut̃ ut occo
dia cū descenderet de sup̃iōb⁹ dom⁹ sue
caderet. & cū langueret misit ad dñm
acharon muscā. hoc enī erat nom̃ illi dō
& consuluit de salute sua. Apparuitq; d̃s
helie p̃cipiens ut missis a rege nunciis oc
cideret eosq; requireret si dñm p̃p̃riū isra
helitarū p̃p̃s non haberet. & ideo misit;
rex eorū ad alienū dñm ut de salute con
suleret. simul ut faceret eos ad regem
reueri. etq; dicere quia non euaderet
hunc langorē. helie ū dī faciente p̃re
ceptū. audientes nuncii ad regē cōtinuo
sunt regressi. Quo mirante reuersioni
uelocitate. & requirente causā dixer̃
occidisse sibi quendam hominē. & ip̃bu
isse quidē eos utinū p̃cedere. reuerren
tes autē nos tibi dicere ex mandatū dī
israhelitarū. quia non possit ab hac he
gritudine liberari. Regi ū p̃cipiente
ut ei hominē qui talia dixerat indica
rent. dixerūt eē uirū hirsutū. & pel
licia zona circūdatū. Ille ū p̃ hec agno
scens heliā eē quē nuncii designabant.
Misit ad eū tribunū. & quinq;ginta ar
matos. ut eū adducerent. tribunus aut̃
qui missus fuerat inueniens heliā in
montis uerticem residentē. p̃cebat

ut descendens ueniret ad regē qm̃ ille
uissit; quasi nollet duceretur inuitus.
Cui elias ut agnoscas inquit me p̃p̃ia
uerū exisse. descendens ignis de celo
consumat & milites tuos & te. & con
tinuo ueniens ignis flāma consumpsit.
& tribunū & qui cū illo parit̃ erant. har
p̃dione regi de nunciata nimis nat̃
ad heliā tribunū aliu cū totidē misit
armatos. qui cū uenisset ad p̃p̃ia exister̃
se eū uolentē adducere si noluit; Sponte
uenire orans itē p̃p̃ia. & eū sicut p̃ore
fecit igni consumi. Agnosceñs hoc iter
& iā t̃erciū destinauit. Ille ū cū eo
sapiens & morib⁹ ualde mitissim⁹ ueniens
ad locū ubi erat helias ei nimis blan
de locutus ē dicens. quia inuitus re
gis iussioni parens uenisset ad eum
& p̃p̃rius non uoluntarie sed coacti
necessitate uenissent. rogabatq; uen
illius & qui cū eo uenerant armatos
haberet misericordiā. & descendens uenit
ad regē. helias aut̃ suscipiens mansue
dinē & uerbosū urbanitatē. descen
dens secutus eū ē. Cūq; uenisset ad
regē p̃p̃ia ei dicens. hec sibi indica
sse dñm. eo qd̃ eū rex sp̃uissē. quasi
non eē d̃s & non uere de t̃i langore
p̃ualuisset. Misisset autē ad acharon
ut consuleret qualiter
t̃m̃⁹ langoris accederet. Obq; re
m inquit cognosce te mortuū.
& ille siquidē paruo tēpore transiit
sicut p̃dixerat helias. extinctus est
cui successit in regnū fr̃ suus. nam
ille sine filio mortuus ē. hec s̃m̃⁹
patri achab malignitate p̃m̃⁹
nauit annis duodeci om̃i impietate
& circa dñm impietate plenus. & in
quens culturā sui dī. dōs uicissim
extinxit. Erat enī & malis & uicissim
aceruus & pessim⁹. Illo siquidē
helias ab hominibus ē ablat⁹
ad odiermū diē nulli cōparat⁹
helias tamen & enoc qui sine
lumi in libris sacris script⁹
sublati sunt. Quorū mort⁹

73
nemo cognouit. Suscipiens itaq; regnū ioram
cont' regi moabitarū nomine nusa mouit
exercitū. qui sicut p̄dixim' ab eius fr̄e rece-
sserat. dū patri eoz' achab tributa solueret
omni cū lanis suis ducenta milia. Congre-
gans ḡ iorā exercitū viā misit ad iosaphat
rogans eū cū e' olim eius patris amicus.
ut ei solatū cont' ammanitā pugnaturū
fberet. quia ab eius recessisse uidebantur
impio. Tunc ille non solū se adiutorū cōp-
misit. s; viā regē idumeoz' qui sub eorū
compulsurū ut e' q' pugnatur' occurreret.
iorā aū talib' solatiis pmissionib' a iosaphat
regē pcepit. sup̄ eo exercitū uenit in ihero-
solima. iolare nimis ab iherosolimo regē
suscepit ē. Placuit q; eis ut it' ad ostes p̄de-
sertū facerent idumee. non credentib'
munus quia unde eis fieri potuisset in
uasio. Tunc ḡ tres reges ab iherosolimis
perabant. hoc ē rex ipse iherosolimoꝝ.
israhelitarū. idumer. idū septē dieb'
p̄gassent. it' ad inopiā aque r̄erent
iumenta uenerunt cū duces eoz' ig-
norantia itineris obessent. iom' s'
quidē erant in angustia constituti.
popue tam iorā. qui nimia tristitia
faciente clamaū ad dñm. Quid mali fa-
cientes deduxist' tres reges. ut sine
bello tradantur regi moabitarū. Quē
iosaphat confortabat. cū e' iustus
qui mittens in omne exercitū requiri
pcepit nequis int' eos e' dī p̄pha. ut
p̄ eū uoluntatē dī cognoscerent. & quid
faciendū e' audiret. V' dū quidā famul'
iorā dixisset. uidisse se helie discipulū
heliseū filiū saphat. Tunc tres reges
monente iosaphat ad eū parit' adue-
nerunt. dū q; ad p̄phe castra uenisset.
habebant enī habitaculū suū ext' tab-
naculū constitutū. Consulebant eū de
futura milicia p̄cipue tam iorā cui
dū diceret. ut illi molestus non esset.
s; pocus ad p̄phas patris sui matrisq;
p̄geret. quasi illi uere essent. Rogabat
q; isupplicabat ut p̄pharet. & eos apicu-
lo libaret. ille ū q' nō ei responderet.
nisi p̄t iosaphat sc̄m iustū. deducto

q; ad mediū hominē sciencē psallere. &
psallente diuinit' insperatus. p̄cepit re-
gib' ut in torrente multos lacus efoderet.
Dicens neq; nube ne spū aliquo flante neq;
imb're difuso. uidebitis flumē aqua pleniū
ita ut omnes iumenta istius poculo sa-
cientur. Erat q; uobis non hoc solū a dō.
s; viā hostes sup̄abit' iurbes moabitarū
capietis. & arbores quidē incidentes pomu-
feras. & uastabit' p̄uincia. fontes aū flum-
osq; dāpnabit. hec dicente p̄pha. altera
die priusquā sol oriretur. torrens uerē men-
ter influxit. Contigerat enī ut trib' dieb'
in idumea uehement' imb' effunderet. ita
ut exercitus iumenta abundantia nimia
rigarentur. Cūq; audissent moabite tres
reges p̄desertū cont' se uenientes collecto
exercitu. rex eoz' iussit ut montana eius
exercitus adgredieretur. ne latent' p̄uinci-
ā eius hostes inuaderent. Vcū non habre-
oz' e'z. amoabitis p̄cul exercitus. respicien-
tes moabite ortu solis. aq' in torrente san-
guini simile suspicati sunt eo qd se reges in-
uicē p̄missent. isluat' eoz' sanguine redan-
daret. Quod cū arbitrati fuissent. p̄uerūt
a rege suo. ut eos ad spolia hostiū destina-
ret & imp̄u facto. quasi ad diuicias p̄pera-
ntes. ad inimicorū castra uenerunt. ispe-
sua decepti sunt. Nā circūdantibus eos
israhelitis. alii quidē eoz' p̄empti. alii p̄
uniuersā p̄uinciā sunt dissi. Tres uero
reges ingredientes in moabitarū ciui-
tates. & eas sub uerterunt. & agro eoz'
populati sunt. & uehement' extirpauē-
runt replentes eos ex lapidibus torren-
tū & arbores optimas absciderunt. & fon-
tes aquarū partē obstruxerunt. hac
muros usq; ad fundamenta deposuerunt.
Rex autē moabitarū. dū p̄secutionē
& opp̄sionē nimia pateretur. uidere
ciuitatē capi posse imp̄u fecit cum
septingentis uiris. ut int' hostiū castrū
quo possit efugeret. qd tamen implere
non potuit. Nā ad quendā locū ueni-
ens ualde munitū dū fuger' nō ualu-
isset. reuersus in ciuitatē. opus desp̄a-
onis & crudelis necessitatis impleuit.

filium namque suum seniore qui ei erat successurus
erat in regno eleuans super murum. ita ut a
cunctis hostibus uideretur. donec immolauit
holocaustum. Reges autem uidentes hoc factum
eius. necessitatis habuere misericordiam et humana
passione detenti. oppressionem soluerunt et sin-
guli ad propria remeauerunt. Iosaphat autem
reuersus in iherosolima in pace degebat. Et
cum paucis temporibus post illud prelium uixisset; de-
functus est qui uix quidem annis numero se-
xaginta. impauit autem quinquaginta et uiginti.
Magnificamque in iherosolimis habere meruit
sepulturam similis que fuit maioris operis dei.
Reliquum autem et filios multos. successorem
que habuit seniore filium nomine iozabam. 11.
His enim nomen habebat fratris matris sue
regis israhelitarum filium acab. Veniens
autem de regione moabitide rex israheli-
tarum isamaria. habebat secum heliseum propheta.
cuius actus uolo narrare. sunt enim ualde
precipui. et istoria digni sunt ex libris sacri
datur agnoscere. dunt enim quia accessisset
ad eum uxor obiech dispensatoris achab.
et dixisset. Quia non ignoraret quoniam
uir eius liberasset amorette prophetas. dum regi
achab uxor isabel eos occideret. et contra
debito centum ex eis occulte pausisset. et
post uiri sui mortem a creditoribus urgeretur
atque eius filii ad seruicium ducerent. Ob qua-
rem rogabat. ut eius morti miseretur
opibus et aliquod solacium in necessitate preberet.
Qui dum requisisset siquid haberet in domo.
aliud nichil esse respondit. nisi paruum uas
olei. Tunc precepit propheta. ut multa uasa ua-
cua sibi amicis acomodaret. et clausis ia-
nuis domus sue et illud oleum in omnia uasa
difunderet. quia deus ea cuncta compleret.
quod dum mulier fecisset. et eius filii unum quodque
uas obtulissent. dum completa fuissent omnia
et nullum uacuum remansisset. ueniens ad
prophetam nunciauit hoc ei. Ille uero consilium de-
dit ut oleum uenderet. et pecuniam creditoribus
daret. et ex ipso olei pretio quod remaneret
ad alimentum eius filiorum efficeret. hoc ergo
modo heliseus mulierem a debito. et a credi-
toribus in uirga liberauit. Inter hec autem
heliseus misit ad iozabam. ammonens ut

custodiret locum quemdam in quo esset seniore
uolentium eum occidere dicebat insidias.
tunc rex ad uenationem preparata nequam
egressus est. obediens uerbo prophete. ad adu-
ersum autem rex seniore dum se uidisset. fuisse de-
ceptum. quasi aliquis hominum eius iocum
regi sua consilia perdidissent. indignatus
ueluti perditorem secretorum regis occide-
re minabatur. cum utique hoc nulli alio. nisi
illis tantummodo credidisset. et dum ei quidam
presentium dixissent ne falsa opinione tene-
rentur nec crederet quoniam alicui inimico
eius consilium perdidissent. si eliseum perferam
omnis regis actus insidias indicasset. Misit
itaque requirens in qua ciuitate heliseus
habitalet. illi uero qui missi fuerant re-
uerentes. indicauerunt eum in dotai
urbem comorari. Tunc itaque adherens
et ad aduersum. misit ad ciuitatem multum
numis exercitum etque struum simul et uen-
itruum. ut caperent heliseum. qui tota
nocte circum euntes urbem nichil egisset.
Die siquidem facta. cognoscens hoc he-
liseus misit. quia hostes heliseum con-
prehendere niterentur. prophete quod ageba-
tur asseruit. Ille uero securus de auxilio
dei continebat hostes. ministrumque
merentem crebro fiduciam habere pre-
cebat spem quoniam ostenderet deus uirtu-
tes. et potestatem sue presentiam. Tunc
orationes prophete exaudirens. multum
dum currum et armatos heliseum cum
eum adstantium ut minister uideret
ostendit. ita ut illi remota illatione
confortatus adisteret. Post hec autem
heliseus rogabat deum ut contra aspectum
hostium obsecraret. et nebulam eis minu-
taret. per quam eum aspicerent non uale-
rent. Quo facto ueniens inter multi-
os inimicos. requisitum quem quere-
rent. illis autem propheta se querentem
respondentibus heliseum. permissum
eum traditurum. si ad ciuitatem in qua
esset ille sequerentur. qui precedente
propheta deo scilicet. eorum mentes obocu-
pauit cum festinatione sequebantur.
Tunc heliseus deducens isamariam

[illegible]

indicaret. Quod dū faceret quadā die
clamante aliq̃ muliere domine mise-
rere. putans eam aliqua peccatā. maledix-
ei p̃ dñm dicens. nec arcā sibi ēē nec torcu-
lar unde aliquid possit ei p̃bere. Cūq; illa
nichil or̃s se diceret postulare. nec peibo de-
poscere. s; ut eius causā dignaretur audire
lūssit ut loqueretur atq; diceret quicūq;
uelleret. Tunc illa fecisse dix̃ cū altā mulie-
re iucina iamica sua hanc pactionē. ut
q̃m famis i mopia talis ēē. interficerent fi-
lios suos utq; masculos. i dieb' singulis come-
derent eos. Vēgo inquit meū occidi. &
p̃tito dix̃ meū ambe comedim'. hec aut̃
nōn uult hoc facere. s; pacta transcen-
dit. i filiū suū abscondit ne comedatur.
hec dū audiss; iozā. uehement̃ afflicta
ē i scissa ueste crudeli uoce clamauit.
Deinde natus uoluit interficere helisēū
p̃phā quia non supplicaret dñm. cū potuiss̃
om̃s hoc modo amialis p̃sentib' liberari.
Irepente misit qui ei caput auferret.
Ille ū ad necē p̃phē p̃gebat. helisēū ū regi-
na non latuit. Sedens aū in domo sua
cū discipulis suis indicauit eis. q̃ iozā
homicide fili' misiss; qui ei caput aufer-
ret. S; uos inquit dū uenerit qui missus
ē i m̃tuerit obseruantes ianuās claudi-
te eūq; paululū reanete. secutus ē namq;
ueniens rex ueniens ad me. eo q̃d eū pe-
nitauerit sin p̃cepta. Tunc illi helisēi dic-
ta fecerūt. iozā ū penitentia ductus
obuiam suā circa p̃phā. i me ueniens ne eū
qui fuerat missus occideret. festinauit
necē p̃bere. i p̃phā amorte reduceret.
Veniensq; culpabat eū cur adō absolu-
tionē malor̃ p̃sentū minime postu-
laret. s; sic eos m̃tē despiceret. helisēū
aū altā die ea ora qua uenerat rex ad
eū. p̃misit multā ciboꝝ copā ad situ-
ram. ita ut uenderetur in publico duob'
sichis satū ordei. Vmū siclo simile satū.
hoc aut̃ dictū. i iozā i qui cū eo erant cō-
uerat in gaudiū. s̃ p̃hy nāq; non pote-
rant ut discredere p̃t rerū p̃dicentium
ueritate. inopiāq; illi' cher atq; miseriā
spēs iā future habundantiæ leuigauit

Princeps autē partis tertię. cū regis amicus
eō sup̄ quē tunc ipse rex incubebat.
incredibile ē inquit op̄ta qđ dicit. sicut
impossibile ē ut de cataractis celi or deū
pluat dī. aut similia ita non potest credi
quod nunc dicitur atq; adimplere. Ad quem
p̄p̄ta. hec inquit uidebis. hoc modo fieri
si non gustabis exris. Quia scilicet sicut ab
heliseo fuerant dicta completa sunt. Ler
g erat isamaria. ut habentes lepram
et tali passione corpore mundi non eēnt.
ex cuitate manerent. Quatuor ḡ uiri
p̄p̄t hanc causam manentes ante portā.
cū nullus eis aliquid p̄famis minime de
ferreret. in cuitate ingredi p̄p̄t legis ma
ndata non possent. quibus ut scilicet in
gredi p̄fame ibi necarentur. Cogitauerunt
se dicentes. quia si illic manerētes. p̄p̄t
inopia depuerent. p̄p̄tea tradere hostibus
magis eligerent. qui aut parcendo aut
necando. famus eos necessitatibus liba
rent. hoc apud se consiliū confirman
tes. nocte ad castra hostiū de uenerūt.
Incipiebat autē iā dī tenere. et contēbatur
fīros. et sonū curruū et armoz et inte
rit. tamquā exercitus grandis sup̄ eos
accederet. et paulatim turbā frāgor
eoz et auribus increparet. quia repen
te turbati sunt ut relinquentes cast̄
p̄p̄a concurrentes ad regē dicerent. quia
iorā rex israhelitarū conducto sola
tio regis egyptioz. insularū sup̄ eos
accipent. Quib; uenientib; sonū tube
uehementer audirent. hec eis dicentibus.
et iā ad her aures sonus similis
adueniret. p̄p̄t receptoz multa tur
ba atq; confusione relinquentes in
castris equos atq; uimenta innume
rasq; diuicias. repente conuerterent
in fugā. Leprosi autē qđ discesserant a
samaria ad castra sīroz aduenien
tes. in eoz tabnaculis sunt ingre
ssi cū silentio. lacturnitate repien
tes. ingressi murū tabnaculū. dū
nulla p̄p̄t inspicerent comedent
atq; bibentes. portantesq; multas
uestes et aurū. et ex castra celantes

deinde in aliū tabnaculū accedentes. si
multū et exinde res placitas sibi tollen
tes. dū hoc quāt fecissent. nullus
eos omnino uideret. arbitra hostes
abcessisse culpabant semet ipsos cur
hec lorā regi et cunctis minime nun
ciarent. Tunc illi uenientes ante ci
uitatis murū. et custodibus clamante
indicauerunt eis que de hostibus in
dicauerunt. A quibus audiens hoc lorā
euocauit amicos suos et principes
quib; ait. p̄ insidiis arche callidissime
discessisse regē. eo qđ disparet famem
capi potuisse ciuitatē. ut quasi fugi
entibus illis regressi ad castrorū
direptionē nobis latent inuenerint
et interficerent. et ciuitatē parit de uia
starent. Unde uos inquit monui ut
custodiatis urbē. et nos quā habere
hostes tēptat abesse credentes. Tunc
dicente quodā opame quidē arbitra
tū regē. et consiliū dantes ut duo equi
tes usq; ad iordanem flumiū mitterent
qui cuncta p̄quirerent. ut siquidē
illi capta ab insidiis hostiū depuerent.
securitas exercitū fieret ne cuncti
aliquid simile sustinerent. Reuē
aut. paucos adnumerarent illis qđ
uastauerat famem. hoc dictū disp
cunt. rex exploratores misit. qui
quidē hostibus inuenerunt iacui
leniū s̄ cibis et armis que relique
rant ut eēnt leues ad fugā. hec autē
cū rex audisset. ad direptionē castro
rū misit exercitū. Qui nichil tu
lerunt uile ul paruum. s̄ aurū
multū parit et argenti. et cuncta
diuersorū uimentorū. et frumen
torū et hordei multū milia. quan
tū nec in somniū uiderent. et
duo facta animalia p̄p̄t liben
ti maximā copā habuerunt. ita
ut emierentur duo saci ex uno
siclo uno. et satī similes duobus
siclis scđm p̄p̄tā dei hominū
lifer. satī itaq; sero in
italicū. hoz et antiquorū

ille princeps tunc patris quem perdidimus
 potius non est. Nam constitutus arge
 ut haberet ad hanc tam. quatenus au
 bam moderate abegessu civitatis
 emitteret ne alterutros compimen
 tes adpicula deuenirent. Quod alios
 patris peribat ipse sustinuit. V hoc ma
 ne gressus ex his que fuerant ppha
 ta defunctus est. heliseus perdicent ei
 morte. cum ea que de ubera ciborum ille
 phauerat. solus iste non quideret. Ader
 autem syrois per exercituum timorem in
 misit. et fugam. in omni ualione hostium.
 Cumque fuisset hoc factum nimis adflictus
 et quodam diu habere uacu. corruit
 in languore. Illos quidem tempore dum
 ppha heliseus uenisset in damascum. Cog
 noscens hoc ad her. fidelissimum seruum
 lozazael nomine misit. ut occu
 peret et dona portaret. Precipiens ab eo
 requiri si esset audinis ei periculum possit
 euitari. Azahel quoque cum alii camelis queque
 forent optima atque preciosa in damasce
 na puincia. et domo regia dona porta
 bat. Veniens ad heliseum et decem salu
 tans. ait misisse arge ad her. ad eum
 ut dona portaret. et de languore con
 suleret si possit euadere. Ppha uero
 azrael equidem iussit. ut ei nichil ma
 li denuntiaret. Dixit autem regem esse
 mortuum. V famulus quidem hec audi
 ens tristabatur. heliseus autem flebat
 et multas lacrimas effundebat. Pre
 uidentis quoque malo populi passurus esse per
 mortem ad her. Dumque azahel causam
 eius confusionis inquireret. deflexo
 inquit israhelitarum populum dolens.
 in his malis quoque passus abste est. Intra
 es enim optimates eorum. et innumerissi
 mas ciuitates eorum incendes. V par
 uulos lapidibus allisos crudeliter tru
 cidabis. et mulieres habentes in utero
 seu morte dirupes. Azahel uero di
 cente que in uirum est ut perire possit
 talia puenire. ait dominum sibi hec in
 dicasse. quia esset regnatus in israel.
 Azrael itaque ueniens ad regem illi

quidem bona renunciauit. Altera uero die in
 solo laqueo uincens eum illum quidem stran
 gulauit. Ipse uero apud regem potestatis
 obtinuit. Erat enim uir efficax. et multas
 syrois et iphi damascenorum deuotione flo
 rebat. Ita ut actenus. ipse ader. et azrael
 qui post eum regnauit. quasi diu colantur
 propter beneficia et templorum edificia quibus
 damascenorum exornauerat ciuitatem.
 Ipsi namque soli quasi in pompa cotidie pho
 noze regio deferuntur. et syri de eorum
 antiquitate gloriuntur. ignorantem quia
 sint nouelli. et non habent isti reges ultra
 mille et centum annos. Iozabab rex israhe
 litarum audiens ad her esse defunctum.
 et timore et formidine quam propter eum habe
 bat aliquo modo respirauit. et pacem gra
 tantem excepit. Legitur iozabab iherosolymorum
 rex. et ipse idem sicut perdidimus nomen ha
 bebat. rerum potius. max ad necesse fratrum
 suorum et paternorum pariter amicorum et
 principum est conuersus. et malicie sue
 h fecit initium. in quibus malis differens
 antequam ipse qui ante eum iniquitate fece
 rant. in sollemnitate hebreorum in
 regione diuina. docuit quoque uulgus
 et in aliis esse malum. et ex eo adorian
 dos per totam iachab filiam coniugem
 suam. V diu quidem propter deum regis promissi
 onem. noluit genus eius exterminare.
 Iozabab uero nichil promittebat. quominus
 aliquid cotidie noue impietatis eficeret
 et quod non uastationem patrie traditionis
 ad tenderet. Illo siquidem tempore rece
 dentibus iudaeis. V primo quidem in tra
 ientibus regem qui erat ei patri subiectus.
 et constituentibus que ipsi uoluerant. iozabab
 cum equitibus suis et curribus nocturne in
 iudum uenit. V eos quidem qui uicini
 eius regno esse uidebantur. occidit.
 Longi autem non habuit. nichil tamen dum
 hec fecisset utilitatis eribuit. nam omnes
 ab eo recesserunt simul et qui puincia
 labennam habitabant. Erat autem ita
 uestitus ut etiam populum coegeret excellen
 tissimum montes ascendere. et deos alienos
 adorare. Cumque hec ageret romino

leges patrias a mente sua repelleret. delata ē ab
 helia ppha ab eo epla in qua pandebatur magnā
 penā fore passurū. qm patrū suorū non ē. imi-
 tatoz. s. israhelitarū regū impietate sequeretur.
 insup recogere tribū iudā. i. ciues. i. iherosolimitas
 relinquentes scē patrie dei culturā ad i. dola con-
 uenire. Iuxta achab rex israhelitarū in suo regno
 fecit. & quia fr̄s intemiss; i. bonos viros hac iusto
 parte intemiss; supplicūq; quod p nobis susceptus
 erat. ppha in litteris indicabat. id est cladē ppli. i.
 corruptionē uxoz regis. i. filioz. i. quia ipse quoq;
 morietur aegritudine longa nimis ad fluctus in-
 cerib; pte nimietate intina. i. corruptionis etas
 ita ut uideret suā calamitatē nec sibi possit ulla
 tenus subuenire. i. h. quidē epla significabat
 helie. 1111. ——— . CAP. — .

Post breuē siquidē tēpus. exercitus ara-
 bum iuxta ethiopiā habitantū. i. alieni-
 genarū. i. i. a regnū aggressi sunt uastauerūt
 regis domū insup reus filios occiderunt.
 partē uxores. unus solū modo filioz eius oziā
 hostes effugiens derelictus ē. Qui post hanc
 calamitatē p dictū sibi ppha languorē incūtes
 multo tēpore fatigatus. diuinitate eius in sce-
 ribus immitte. miserabiliter supna indigna-
 tione defunctus ē. cū uiscera sua difusa in-
 didit; quē oziā mortuū ppl̄s contumeliis mul-
 tis affecit. i. ut reor credentes ita mortuū uā-
 diuina fuisse pemptū. Nec & equis regalib;
 eū facere dignū. nec in patris sepelire monu-
 mentis. nec alii ei retribuerunt honorem
 s. uelut puatū tumulto tradiderūt. Qui unū
 annis quadraginta regnauit oziā. Kaditq;
 principatū ei iherosolimois ppl̄s filio ei ozie.
 Igitur iozā rex israhelitarū post mortē ader-
 sperans arma se cape ciuitatē. i. ea s. r. i. a. i. s. e.
 cū magno apparatu castrametatus ē sup eos.
 in qua op̄sione aquodā s. r. i. s. n. o. m. i. n. i. s. m. o. r. t. a.
 feris aggratus. habuit incūtatē hiezrahelā
 ut uuln suppositus in ea curaret. derelictū
 in arma tū omī exercitu. simul i. duce no-
 mine ierem qui fuit filiū ameli. ut p curā
 reuertetur ad pugnā. heliseus u. ppha
 unū discipuloz suorū dato ei scō oleo misit
 armatū ut ungeret ierem ei q; diceret qm
 eū regē diuinitas elegiss; cui i. alia partē
 indicaret p̄cipiens ei ut sub m fugeret

faceret it quaten cunctis illic pficiscendo
 lateret. qui dū ueniss; in ciuitatē. i. ierem
 equidē inuenit cū principibus militū
 residentē in medio sicut ei p̄dixerat heliseus.
 V accedens ad eū ait. quidā fore dicturū.
 fuisse; i. in cubiculū secutus eū fuisse seor-
 sum. sumens eū uiuens oleo eius caput in-
 fudit. dicens eū unctū adō regē. ad achab
 generis p̄ptionē i. ad iudicandū sanguinē
 ppharū qui ab iezrahel nequit fuisse; effusus.
 ut domi eoz sicut iheroboā nabachei i. abissā
 pte impietate pte impietate p̄pria radicitus
 de p̄ter. i. nullū semen de achab genere
 remanere. V illi quidē cū dixiss; hec decubi-
 culo p̄tinuerunt. De ab aliquo meretrice
 uiderant. Ihen aū ueniens ad locū unde
 fuisset. i. cū aliis principib; residebat.
 quib; eū requirētib; ut eis diceret cur
 ad eū uiuenculus adueniss; insup i. uesamū
 eū dicentib;. recte in qd iudicass;. nā uer-
 ba ues. ana locutus est. quib; festinantib;
 ut ea audirent. atq; rogantib; ad eū dixisse
 qd ipse fuerit electus adō rex. V. c. p. l.

Hec itaq; dū dixiss; unquisq; exuenisse
 qd habebat uestes ei p̄prias substernebat.
 V mittentes tubas ihen regē eē clamabat
 ille u. exercitu congregato. p̄gebat ad iozā
 in ciuitatē iezrahelē in qua sicut p̄dixim;
 puulnere curandū habuerat quā cepat cum
 obsideret aramat. Contigit autē ut eo tēpore
 iherosolimitarū rex occochas ueniret ad
 iozā. erat enī filiū sororis ei sicut dudū
 dicim; ut uisitare eū pte uuln quā in ob-
 sessione acceperat. Ihen aū uolens subito
 sup iozā inuenire. rogauit ut nullus militū
 descendēs regi iozā que gesta fuerant nū-
 ciaret dicens. hanc eē maximā eoz cura
 se deuotionē fieri regē hoc ordine demon-
 strarent. Illi u. in his q; fuerant dicta stan-
 tes itinera conseruabant. nequis latenter
 p̄gens. qd gestū fuerat indicaret. V ihen
 quidē sup̄as equitib; electis. sedens i. i. a. i. s. e.
 ibat in iezrahela. Cūq; p̄xim; fieret ciui-
 tati. exploratoz quē rex cōstituerat iozā
 ut ad ciuitatē uenientes inspicere. Vident
 cū multitudine uenientē ierem nūciantē
 iozā regi uidere se equites uenientes. Ille

a aliquē mitta uisit equestrū qui ei occurrerāt.
 et quis eū agnosceret. Sin dū uenisset ad iheru
 ad eū uenit et requisiuit dicens. arge se nullum.
 At ille nichil respondens de his. requirere sequi
 se iussit. Quod dū explorator uidisset. indicauit
 iorā quia qui fuerat missus equestris. multus
 multitudinē ueniret unacū eis. iterū regē
 intente uia aliu hoc eū iussit facere. Et
 dū explorator iorā uidisset. nouissit.
 me ipse confidens cū occidia ihero
 solimoz regē mei occursum egressus ē.
 Iheus autē cū multa moderatione age
 bat it. Cūq; iorā uenisset. in agro nabutei.
 requirebat si mereretur recte omnia gerere
 nāt. et cū ei uis malediceret amarissime
 matrēq; eius ueneficā meretricēq; dama
 ret. metuens rerū nichil eū cogitare qd
 eū salubre credens. conuerso curru. sicut
 poterat fugiebat. dicens ad occidia eo quod
 insidias et dolo fuisset. captus. Iheus autē sagitta
 post eū mittens. eius curru iaculo penetra
 uit. et iorā quidē repente cadens. flexo po
 plicē animā dereliquit. Iheus autē cona
 nio iussit uadacro principi tēpē partis. ut
 corpus iorā in agrū piceret nabutei recoz
 dans pphā helie. quā patē eius quisuit intē
 rector nabutei pderat. qm ipse i genē
 ei in illius agro puerit. hēc enī cū sederet
 nunc post ergū cū achab audisset pphā na
 tante dicebat. qd uia scdm illi puenit elo
 quū. Igitur cadentē iorā metuens occidi
 as de sua salute curru in alia parte itineris
 parte conuerat credens qualiteret iheu.
 Ille ā psecutus ē eū in parte in quodā ascen
 su cōphendens. sagitta eū dimissa percussit.
 quidē relicto curru ascendens in equo. efi
 git genū in magedo. Ibiq; curatus p pauco
 uulneris illi tēpus ipse defunctus ē. portat
 in iherosolima usq; illic sepultus ē cū regnasset
 annos uo. fuit enī maligni et plus ualde q.
 patē eius VI. CAP.

Cū iheru intrasset in iherahelā urbē
 et zabel ornata stans sup turre. bonū
 quid seruus qui occidit dñm suū. Ille
 respiciens ad eā interrogatū et descenden
 tē ad se uenire pcepit. Nouissime uero
 eunucū impauit. ut eā de turre pēpita

76
 deicerent. Iur dū pēpita fuisse. murrū sanguine suo
 respexit. et cōculcata equoz pedib; expirauit. Ius ita gestis.
 iheus ingressus palaciū cū suis et semetipsū reficiebat.
 Precepitq; famulis qui zabel pmerat. ut ex pter
 decū generis sepelirent. Erat enī ex regib; q; nichil de ei
 corpore quib; hoc imperatū fuerat. amener. nisi tantū
 modo similitates. Aliud u totū corp. ac amb. ē absumptū.
 hēc audiens iheus. helie pphā nūm obstupuit. Isem
 in iherahelā pderat hoc eā interitū eē pēpita.
 Interea dū achab filii septuaginta nutrent.
 misit iheus duas eplās. aliā quidē pedagogis
 eoz. aliā principib; samaritanoz dices ut
 furissimū achab filioz cōstitueret regē.
 cū uicinos haberent multos et equos et
 arma ad miliciā. ciuitates munitas.
 Quod dū faceret. suo dominio repensa
 rent. hēc autē scripsit. uolens samaritanoz mentes
 agnoscere. Ne legentes u litteras principes. ac pedagogi
 timuer. et cogitantes quia nichil possent contē eū facere
 q; magnus duob; pualuisset imperis. scripser. pferentes eū
 habere domū. et facere queq; pceperet. Ille u ad hēc
 rescripsit pcepit ut ei obediēt et filioz achab
 capita abeidentes destinarent. Tunc principes uoca
 ntes nutritores infantū. uisier ut occidentes eos eoz
 capita abeiderent. et mitteret ad iheru. At illi
 hēc nichil resistentes eger. et cōponentes in q; dam
 uasculis de umine factis. eoz capita destinauerunt.
 Ius autē ad iheru cū amicis cenanti. nunciatū ē eo qd
 capita filioz achab uiderent eē delata. q; iussit ante
 portā ex eoz capitib; ex utq; parte aggeres fieri.
 factoz die ad eā uidenda pcessit. et inspicere dicere
 cepit. ad pphā qe ipse qdē cōt suū dñm militasset.
 et illū pmissit. hos autē omīs nō ipse permitteret. eosq;
 cognoscere deposebat. de generatione achab q; omia
 scdm dei pphā fuerit gesta. et domū ei sic helias
 pderat. deperisse. Cūq; necasset et eos qui apud
 iherahelā ex achab genere s inuenta cū equis ad sa
 maria pperabant. Partē autē inueniens aliquos ocho
 die iherosolimitarū regis. interrogatū eos quo ppera
 rent. illi dicentes qe uenirent ut iorā salutarerent
 et regē suū ochozia. nescientes qe ambo ab eo occidi
 fuissent. iheus uia eos cōphensos pcepit occidi. Erant
 numero xl. iui. Iost hēc autē occurrit ei uir quidā bonū
 et iust. ionadab. olim amicus ei. Qui cū salutasset eum.
 cepit laudare eo qd omia cū dei uoluntate fecisset
 et achab genū exterminasset. iheus autē ascendens in curru
 ut ad samaria cū eo ueniret ei se demonstraturum

videns quia nulli parceret malignanti. sed falsos prophetas
& falsos sacerdotes. & suadentes plebi ut magni quod
dei religionem desererent. & extraneos adorarent ipse
periret. Cum esset utique obama nimis hec inspectio
atque gratissima. ut boni iustus uir uideret malos
tormentis affligi. Ius consentiens ionadab. ascendit in
cypri. uenit pariter in samariam. huius autem per-
quirit omnes cognatos achab interfecit. Volens autem
nullum de falsis prophetis neque de sacerdotibus. idolo-
rum achab supplicium declinare. decepti-
one quadam idolo comprehendit uniuersos
Congregato siquidem populo. dixit se uelle
duplices deos introducos quia achab
colebat adorare. rogans ut eorum
sacerdotes. iaphet. iserim. pariter ad-
ueniret. quatenus copiosa sacrificia. & precipuas
diis achab hostias immolaret. nec morte multando
sacerdos quatenus non fuerit inuentus. Deus achab baal
appellabat. Constituens itaque diem quo uellet
sacrificia celebrare. misit in omnem israhelita-
rum regionem. qui ad illum baal sacerdotes ad-
duceret. Iubens pariter congregatis. iussit iheru
pontifici ut daret omnibus uestes. eisque sumis
ingressus in domum cum amico suo ionadab.
precepit ut cum diligentia querebant nequis
inter eos alienigena aut peregrinus inueniret
quod cum sacerdotibus idolorum aliquos inter eos fidelium.
Illis uero dicentibus nullum inter eos peregrinum.
& meoantibus sacrificia celebrare. constituta
foris octoginta numero armatos quos no-
uerat fidelissimos. iussit eis ut falsos prophetas
occiderent. & ipsi in paterna sollempnitate
permanerent quia multo tempore distassent. &
simul interminat est ut si quis fugeretur. per illis
animas eorum auferret. Illi uero omnes uiros inter-
emerunt idomum baal igni concremauerunt. hoc in
a peregrinis sollempnitatibus liberauerunt. hic
itaque baal. uirorum fuerat deus. Achab autem uolens
parcere socero iobal qui rex tironum tunc erat
& sidonis. templum fecit in samaria. sacerdotesque
constituit. & omni cum cultura religionis honora-
uit. Cum igitur huiusmodi fuisset. exterminatus. aureas
tam inculas iheru israhelitas adorare permi-
sit. hec autem dum fecisset. impietatis castigatio-
nibus cogitasset. deus ei prophetam perdidit quem in. iiii.

generationes super istis centum ei filii regnauerunt.
quod circa iherusalem hec gerebant. Goolia uero
audientis ioram fratris sui mortem. iocozie filii. &
toti generis regum una perditione. Auduit ut
nullum de domo dei relinqueret. sed omne genus
exterminaret. ut nullus ex eis ad regnum ulterius
perueniret. hoc quod sic potuit fecit. Quasi autem
unus iocozie filii mortem hoc in diffugiens.
Ochodias eremo patre habuit sorore
nomine iofabene. cui copulatus erat
pontifex ioram. hec ingressa regiam
domus ubi erant infantes filii regum. iofa
nomine infantulum amiculum celatum inueniens
cum matre. & portans in cubiculum clausit. & late-
nter ipsa iuravit ei ioram in templo aluit
sex annis quibus in iherosolymis super thiasibus
regnaui. Septimo uero ioram hunc sermonem
pauit quinquaginta uiris cepturionibus. eisque iussit
ut ei consentirent. ^{que goolia} contra ea fuerat preparata.
& reuocanti cogitauerunt. preceptoque ab eis
iurando quo securitas talia gerentibus prepa-
rat. perdidit eis que gerenda forent atque
complenda. Tunc iuravit quibus sacerdos ioram co-
nsilium suum commiserat. circueuntes omnes
punitiam sacerdotes. & leuitas congregantes
ex eis. simul & principes tribuum omnes
iherosolymis ad pontificem adduxerunt. Qui magis
fide ab eis cum iure iurando petiit. ut quod
ab eo cognoscerent. cum taciturnitate ser-
uarent. donec iussus ei intentionis potui-
timpleri. Iubens iurantibus securis effectus
ducens cum que de iure matris erat. Ipsi
inquit uobis per ex illa domo erit quia no-
stis ab eo prophetasse super nos omni tempore
regnatiura. moneo siquidem ut tercia
parte nostram cum custodie faciatis in templis
quarta uero in omnibus templis ianuis statuas.
Reliqua uero pars portam teneat. que ducit
ad regalia tecta. Alia uero inermis militum
do. consistat in templo. nullumque armatum
punitatis iuravit nisi tantum sacerdos
te. Eis quoque precepit ut pars ab eis sacerdotibus
& leuitarum circa ipsum regem adesset. & qui
gnatis gladius circumdantes ut si quis armatus
in templo iurare presumeret repente punirent
& nichil metuentes. regis tutam facerent

obseruarent. Illi uero consilio pontificis obediētes
sua uoluntate ope declararunt. Interea iudas
aperiens armamentū qd erat in templū add
constituit. cuiusq; centurionib; sacerdotib;
ileuitis. arma quicūq; illic inuenire la-
nceas et pharetra. et quodcūq; aliud apphen-
dit gen' armatorū. et armatorū circa templū
statuit. ut manu sua totū cōstiparet unde
ret ingressū. et quasi murū habita testi-
tutine moliretur. Percipientes in mediu
puerū. ei regni diadema imposuerunt.
Et unguēs eū iudas rege sollempnē ordi-
nauit. Illi itaq; gaudent clamabat uiuat
rex. Igitur gotholia tumultū et laudes in-
opinabiles audiret urbenē perturbata.
cū suo exercitu de regalib; exiuit. Et
cū uenisset ad templū. sacerdotes quidē
eā par' exceperunt. armatos uero q' sequeba-
mur inq' uere phibuerunt. Erāt enī aponti-
fice ppositi sic dictū ē. ut templi aditus
obseruaret. Tunc itaq; gotholias uides pu-
erū sup tribunal regni ei; diadema
regale sup imposuit. Scissa ueste sua iussit
pontifici qui ei fecerat insidias urbenē ex-
clamans. et principatū ei auferre tēptauit.
Iodam uero uocans centuriones iussit
ut educerent gotholiam in cōualle cedro-
nā ibi eā pmerēt. Ne templū occideret
illic ueneficā uolaret. unū precipiens
ut si quis ei ferret auxiliū pari sorte
periret. Tunc quidē eū fuerat eius
munera perempcio. simul gotholia dux
eā ad porta molarū regis. et illic interfecit.
Cū hec uero de gotholia fuissent gesta. cōuo-
cans pph' et armatos iodam in templo
conuocauit omēs ut regi fauerēt et eius
salutē pspicerēt. quādo in deuotione re-
gia dñi poti' honoraret ne trāscenderet
moyses leges. eos iusiurandū quoq; cōpu-
lit exhibere. Post hec concurrentes ad domū
baal quā gotholia uiorā cur ei instruxerat
ad uigiliā patru dei et honore achab. eam
fuerunt euerterunt. et sacerdotē ei' machan
nomine pmerunt. Diligentia uero atq; templi
custodiā sacerdotes et leuitas ioda habere

permisit. Vnde rex dñi pceptū. iussit eos
secū in die holocausta et sacrificia sollempnē
immolare. ut secū legē incesū offerrent.
fecit autē et quosdā leuitas portarios ad templū
muniri ne illic sordidū latent inq'aret.
hec itaq; uniuersa disponēs cū centurionib;
et omi ppho. simul puerū de templo iudas. cū
humiliatū ad regalia usq; pduxit. Quo in
regio solio residente. cū pph' cū fauore
sollempnē adclamaui. et ad epulas cōuersi
simul festiuitatē multis dieb; egerunt. Cuius
q' quietē habebat. gotholia de reb; humanis
ablata. Iudas itaq; ad ceptū regni. erat timor
septē. cū mat' fuit nomine sabaa ex regi-
one bersabee. multaq; habuit custodiā
legū et culturā diuine religionis exhibuit
omni tēpore quo uixit. Iudas uero etate cōgrua
duxit uxores duas dante sibi pontifice. ex
quib; masculi ei et femine nati sunt. Igitur
de rege iudas et quēdam modū gotholia insidias
refugere regni peperit his indicasse sufficiat.
N. Iael autē soror rex dñi pugnat cōtra israhelitas. VIII.
helitas et contra eorū regē iheru. uastauit pun-
tiā que erat ad orientē trib' ruben et gad et ma-
nasse et galaad et nazareth pcurrit ubiq; et cum ea
diripiens. et uim resistentib; inferens uniuersū
in quo potuit qdē ulcisci iheru. et dimicantē
punctiā deuastauit. circa diuinitatē supbus
et contēptor existens. illegitima scā despiciens.
mortuus ē cum regnasset sup israhelitas annis
septē et xx. Depulsa ē autē israhelitas succes-
sorē principat' iocadā filii derelinquens. rex
uero iherosolimorū iudas quodā desideriu apphendit
ut templū immoueret dei. et uocans pontificē
ioda iussit ut montem mutaret regionem.
et leuitas et sacerdotes exigeret. pannis cuiq;
capite dimidiū sili argenti. et fabricā re-
nouatione templi qd a iora et gotholia et eorū
filiis uidebat et cōstructū. Pontifex autē
hoc equidē non fecit sciens quia null' confecerit
argenti. Tercio uero et uicesimo regni sui iudas
euocans ipsos leuitas et qsi inobediētes sui pre-
cepti culpans. iussit ut phac et in futuro anno
renouatione templi pspicerent. Quo facto con-
silio pontifex usus ē pcongregatione pcurariū

Quod populi libenter habuit et gratanter impleui. Et cetera quoque ligna arcam et undique munient eam. unum ei foramen aperuit. Quia poneres in templo iuxta sacrarium. iussit singulos quicunque uellent in ea mittere pro foramen pro templi reparatione. Ad hoc quod opus omnis populi libenter accessit. et multum argenti. multum auri largitus est. Quo facto euacuans arcam rege presente scriba. simul et sacerdos gazofilacium diruerantes quod fuerat congregatum. Deinde eandem arcam in ipso loco reposuerunt. et hoc diebus singuli faciebant. Cuius populi quod ei iussu fuerat obtulisti. miser pontifex ioda et rex iudas ut cesores lapidum instructoresque conducerent. ligna maxima de obtima silua deponerent. Templo siquidem reparato. aurum quod remanserat et argenti non paruum. ad paternas et uim fusoria. et coopercula et uasa reliqua deputari. sacrificiis quoque cotidie abolentes altare degebant. Vnde quidem tempore quo ad iuxta iudas. competenti studio regebat. Cum uero is mortuus fuisset. qui uixerat annis centum et triginta iussu et ipse uenerandus. et sepultus fuisset in iherosolymis in regis monumentum. quoniam de generis repararat imperium. rex iudas curam perdidit diuine religionis. Cum etiam premarum plebis parum innoti. ut circa sollempnitates et legitima uis deprehenderet. Deum autem diuine ferens transgressionem regis et aliorum. misit prophetas qui testarentur eos ut ab uicini modi gestorum malignitate discederent. Illi uero in tali malorum more in desiderio permanserunt. ut nec alios qui ante se propter legumorum iniqua fuerant castigati. neque prophetas qui precelebant ut penitencia agerent et conuerterentur ut ab iniquitate resipiscerent. Nam et zacarias filium pontificis iode de lapidibus in templo rex iussit occidi. beneficiis patris ei oblitus. Quia cum deus prophetam constituit. stans in media multitudo. suadebat ei simul et regi ut iusticia faceret. et quia magna supplicia sustineret. si nollet dei preceptionibus obedire. Qui tamen cum moreretur suorum passionum teste iudice dominum perclamabat. quia pro bono consilio. et pro his que pater ei preceperat rex iudas. ille amare et uolentem occuberet. Rex autem non potuit multum temporis spacium iustissimas penas horum in quibus fuerat perueniat exsoluit.

Veniente namque azael syrorum rege in iherosolyma. et deuantante atque depopulante. cum esset iam ad iherosolymam deductus exercitus. metuentis iudas obsequio. euacuatis omnibus dei thesauris atque regalibus. et ministeriis templi. misit syrorum regi. his enim rebus metus ne ciuitas pateret oppressionem. aut periculum rerum omnium sustineret. Cum cum satisfactione fuisset ingenti multitudo pecuniarum. nequaquam ad iherosolymam castrametatus est. Iudas tamen cum pessimum languorem incurrisset. instantes amici qui mortem zacarie filii ioda defendebant ei quoque infidias facientes interemerunt eum. et sepultus quidem in iherosolymis. Non autem in monumentum patrum. quia fuerat impius. idcirco religionis inimicus. Vix autem annis septem et xl. In ei autem imperio successit filius amasia. Vicesimo autem primo autem anno regni iudas israelitarum. principatu potius est iochaz filius ieru quem et habuit annis septem et decem. patris quidem sui nec ipse imitator existens. impie uero gesserit sic et ipsi reges qui dominum sperasse uidebantur. hunc autem humilium et rerum tanta potestate conseruit syrorum rex dum aduersum eum cum decem milia armatis et quinquaginta equis castrametatus. Nam et ciuitates eius plurimas maximas abstulit. et ei milites cruciatus. hoc itaque passus est israelitarum populi. secundum helisei prophetam quando azael qui occidit dominum suum regnatum eum preceperat super syros et damascenos. Cuius iochaz in ista anxietatibus teneretur. ad preces dei supplicationesque confugit. rogans ut eundem azabel manibus liberaret. nec pateretur ut sub illius dominatione uideretur. Deum autem penitenciam per uocem suscipiens. et corripere magis quam perire hominem huiusmodi uolens. concessit ei quatenus bella declinaret. Pace itaque potata. puincia rursum ad statum pristinum copiamque regressa est. Post mortem uero iochaz. filius eius iudas suscepit regnum. Cum uero. id est. annis xxx. annos haberet. regno iudas super tribum iuda tenuit. et in samaria super populum israel iste iudas super tribum iuda tenuit. Nam et ipse idem habebat nomen quod iherosolymorum. stetit quoque regni annos sedeci. fuit quoque bonus in nullo patre natique consimilis. Illo siquidem tempore dum heliseus propheta iam in senectute consisteret

egrediente iniquissimū uenit israhelitarū rex uisi-
tare eū. Vdū inuissimū inuenissimū eū. flere cepit
eo uidente in gemiscere patre; iscau suu regnu
uocare. ppe eū se dices nūquā cōt hostes armis
egisse. s; illi ppha sine dimicatione uicisse. Iuū dū
auntā discederet hebreos syris iahis inimicis reli-
nqueret captiuandos. Quappē nec ipsa uita ul-
terius securā fore dicebat. s; gratū illi eē ut cum
eo apsentā luce discederet. hoc dicente atq; gemit-
te rege. heliseus consolabat eū. iussitq; ut ablatū
sibi arcu rex tenderet. Iuū cū pparat; arcū
contingens manū ei ppha. iussit ut sagittaret. Cūq;
regressus sagittas dimissis; atq; cessis; ait. Si plure
dimississet eradicalessit syroꝝ regnū. quia u mēb;
solūm quicūq; uocies congressos syros pugna-
ndo pualeris. ut regione quā abstuler apatre
tuo pusu obtineas. rex quidē cū hoc audiss;
abcessit. Post nō multū u tēpus. i ppha defun-
ctū ē. uir iusticia famosissimū. i mderi studis
uabre pelay. miracula nāq; i mōymabilia
opa pphos pphas hostendit. Vapud hebreos
memoria clara i magnificā sepulchra habē
pmeruit. qualē uirō ita religioso debeat im-
pendi. Illo siquidē tēpre contigit ut quidā
laqueones helisei sepulchri. mortuū quē iphi
uidebant mēfecisse piceret. Cū cadauer
dū eus fuiss; corpori sociatū. continuo suscitatu
ē. hec de eliseo ppha iquecūq; pdrē iquom post
mortē uirtutē diuinā habuit. hec declarata su-
fficiant. Defuncto itaq; rege syroꝝ azabel.
ad filium ei adclan puenit imperiū. contra
quē ias israhelitarū rex dimicauit. & trib;
congressionib; eū uincens. omēm pūctiam
ab eo ppetax. i quascūq; i ciuitates i uicos ei
pat azabel de israhelitarū regno subtraxerat
liberant. hoc itaq; scdm helisei puenit. Cūq;
contigiss; ut etiā ias moriret. ille siquidē se-
pultus ē in samaria. regnū u suo filio gese-
ban nomine derelictū. **VIIIJ.**

Cmo scdo ias regis israhelitarū. regnauit
sup tribū iuda in iherosolimis amasias. cui
mat erat nomine ioas. in genere u cū i
iusticie pūctione mirabil. Qui cū uirens
ē. uenirens ad regnū cogitauit ut amicos q
patre ei occiderant puniret. i cōphrensos omē
occidit. filius autē eorū ppetat sequēs leges moꝝ

scos qui nō sancunt ppe peccata parentum
filios occidendos. Demor digens exercitū de tribū
iuda i beniamin. qui in flore uirentiss; i circa
uiginti annos existeret. i cōgregas quasi trecenta
milia. cōstituit super eos centuriones. mitensq;
ad regē israhelitarū cōdux centū argenti tale-
ntis. centū milia armatorū. Deliberauerat em
ut amahelitarū gentib; i rdumens. i gabaytis.
inferrer bellū. Cūq; ppararet ad bellū etiā ui-
deret mpenctū. suast ei ppha ut dimitteret is-
rahelitarū exercitū quia eēt impi. idē cū im-
ci p diceret. ut q; suoz solūm solatus uiceretur
i hostib; pualeret cū paucis cōt eos uolente deo
pugnando. Cūq; grauit hoc ferret rex. eo qd
mercedes israhelitis iā pbiuss; ingentē monebat
ppha ut ageret qd deo placeret. cū possent pecu-
nie ex ipsi munerib; abundare. illos quidem
dimisit. cedens etiā rex mercedes quas dederat.
ipse u cū suo exercitu ad pdictas gentes accessit.
p plio gesto. uincēs quidē decē milia occidit. i tota
de uiuos cepit eosq; deducens ad magnā parā
quē ē in arabia cōstituta ex ea pcepitauit.
Ireda u i ciuitates ex his gentib; abstulit infim-
tas. dū itaq; mhis amasias cōfisteret. israhelice
quos cū mercede data dimiserat indignati. i
credentes inuiriā quasi putaperatione fuisset
ab eo remissi. ei regnū tras adgressi sunt. i usq;
bethoron pcedentes diripuerunt pūctiā. i mu-
lta abstulere uirtū. i tria milia hominum
occider. Amasias autē uictoria ex his que gesta
fuerant eleuatus. dñm qdē qui horū omniū
auctor existerat cepit spernere. illos deos
quos de amalechitarū pūctia adixerat
adorare. Tunc accedens ppha mirari se dixit
cū eos rex deos arbitrareretur adorandos qui
suos i aquib; honorabant uirare nō potuissent
nec ab huius manib; libassent. s; multos per uirtutē
defendere cōtēpissent. & ipsi quoq; in ihero-
solima ad instar hostiū captiuoz uincti deducti
fuissent. hec itaq; regi mouerunt iram
& pceptū ut deboret ppha reticeret. mēminat
eū se pūcturū si ampli loqueret. i ppha
qdē tacere dix. nō eē pteritū dñi. ea que
rex facere moliret. **X. CAPL.**

Amasias autē dū abstinere se nō poss; in
regib; felicib; cōstituit. quas adeo

perceperat. eiꝛ faciebat munias. Scripsit
ad regem israhelitarũ iosa. ut obaudiret ei
ipse ipsi innumeris sic pri obaudiebant ei
paginib; dñi salomon. qui se parere nollet
sciret qd bello timui causa perciperet. Cui
iosa ita rescripsit. Rex iosa. regi amasie. Erat
in libano monte cipissus omni proceri. ipu
lus exinde misit ad cipissu petes filiam eius
ut filio suo daret uxore. Vdũ hec ageret be
stia queda trāsienſ puluerẽ cõculcauit. hoc
q̃ tibi erit exemplum. ut maiora n̄ appetas.
Nec qm̄ amalechitis uicisti in hoc exultas tibi
tuoq; regio iudearũ infere pericla. hec
aut relingens amasias. ad bellũ poti mei
tat e. der ut arbitror ad hoc implente
phis que fuerat ab eo comissa penas exso
lueret. Cũq; pduxiss; exercitũ cõ iosa.
e. et plu. commissurus. milites amasie re
pererunt t̃roz inuasit. i. stupor. quale non
pprii dñi inuitat. Vnde quia uenerunt ad
man in fugã an̄ pauore cõuersi sunt.
Illisq; terrore dispersis. contigit ut amasias
desolat ab hostib; caperet. eiꝛ iosa morte
minuat e. n̄ iherosolimitas suaderet
ut aperientes portas eũ cũ exercitu
in ciuitate susceperet. Vnde amasias quidẽ
mortis terrore cõpulsus. suscipi fec hoste.
Qui destitutus parte muni quasi qdri
ngentoz cubitoz eũ cypu ingressus
e in iherosolima. amasias captiuũ du
cens. i. dñs hoc in iherosolimitane ciui
tatis effect. i. dei tesaurũ abstulit. i.
aurũ argentũq; qd in amasie regali
bi erat exausit. i. ita eũ a captiuitate
resoluens regressus e ad samaria. hec
itaq; gesta sunt circa iherosolimitas
anno quarto i. decimo regni amasie.
Qui post hec passus insidias ameorũ
fugit quidẽ in ciuitate lachis. Inter
fectus e aut ab eis mactatib; q̃ illuc eũ in
terminet.

Cui corp' referentes iherosolima. regali tunc
Ite amasias hoc in finis uita. p̃t supbia e
coceptũ que habuit circa dñm. Qui uix quidem
annis quatuor. i. q̃nq; ginta. Regnaũ aut uiginti
i. quatuor. huc successit fili suus nomine ozias.
X. Anno aut quinto decimo regni amasie. regnaũ
in israhel filius iosa iheroboam israhelitarum
annis xl. hic aut rex circa dñm quidẽ inuictus
e. iniqui extat uehementẽ idola colendo. i.
multa incoꝛpua i. opa extrema facienda. Ipsi
aut israhelitarũ. multoz bonoz fuit occasio.
huc quidẽ ionas pphau quia oportet eũ in
necesse. s̃ros dñm. i. regnũ p̃pium dila
tare. in paratib; quodẽ aquilonis usq; ad emathi
ciuitate. a meridie u. usq; ad asphaltide palos.
antiquit eũ timui canones. Ibi fuerat sic
pnceps ihe caloca dñm. i. iheroboam
castra metat cõ s̃ros. om̄em cor. p̃uinciam
sic ionas pphauerat deuastauit. Necessariũ
u iudicium integritate p̃pium contrade.
studens quicũq; de istoppha. in sacris
libris murem cõscripta om̄ia dila. i.
hic g. iussus adeo ut uet murem regnũ
e iherosolima p̃dicaret qd eũ amasias ciuitas
pnceps aut metuens nō p̃p̃et. sed fugit
dñm in iope. i. inuenta nauis ingressus
in tarsum cilicie nauigabat. Cũq; t̃p̃e
stas inueneret asyria. i. nauis submersio
nis pericla sũ. timuit. nauis quidẽ. i.
gubernatores. i. ipse nauideris fundebant
orationes quaten periclu maris enate
ret. Ionas aut optens se medipsũ iacebat
in t̃ra. i. nichil imitabat hoz que alis inde
bat efficere. Cũq; t̃p̃estas poti augebat
e uolencius uenturi nuntiatũ
adcollept. i. in cumulum cogit
simul quia aliq nauigacũ huius
tempestatis auctor existeret. Cũ
tuerunt ut q̃cũq; bis eẽ forte p̃p̃et.
q̃. quib; hoc facieb; s̃ros cecidit pph̃ia.
Interrogantib; autẽ illis uide ret

& quid ageret. generis eq̃ dñi hebreū. p̃pham
 uñm dei. edq; suat ut si uellent p̃sent per
 dñm dedinare eū in pelagos p̃ueret. q̃ tēp̃ta
 t̃ eoz̃ auct̃ existeret. Vñ illi q̃dē n̄ hoc p̃ri
 facere p̃sūper̃ impuū iudicantes si hominē
 p̃gruū i q̃es sua cōsiderat salutē. ad hec
 mala cōpelleret. Cū itaq; n̄dū nauis subme
 r̃io p̃uerit. a p̃pha ū post hec cōpuli. m̄
 mare sue salutis adstricta. eū in pelagos p̃
 uerit. & tēp̃tas quodē remota est. Ille ū
 sermo est q̃ acet deuorat. p̃ tres dies totū
 t̃q; noctes sine ux̃mo ponto uiuū euomū
 t̃ ē in mulla parte corporis maculatus.
 In supplicat̃ deo ut euymā cōcederet p̃
 redit̃. ad nūm p̃fect̃ ē ciuitatē. & m̄st̃
 m̄st̃io p̃dicat̃ quia post breuissimū
 t̃p̃. ahe p̃deret p̃ncipatū. hoc eis indicant̃
 ē reus. hui itaq; narrationē explicū
 h̄ scriptā m̄am. Igit̃ iheroboam rex
 ciuim̄ felicitate uitam degenit. Ereg
 nū annis quādraginta defunctū.
 & sepultū in t̄maria cui suacessit
 m̄p̃rio filius ei zacarias. Eodem ū m̄
 & dias amasie filiū quāto iā & decim
 annos iū ierobai duab; tribub; in he
 rosolimis impauit. Cui m̄t̃ h̄t̃ achela
 mas nomine genepe ciuis. Erat aut̃ h̄c
 bon̄ mat̃ralit̃ iustus. atq; ad rerū p̃u
 dentia nimis indut̃is. Castra ū m̄t̃at̃
 cōt̃ p̃alestinōs eosq; bello drumcēs ciuita
 tes eoz̃ cepit. gēh. namq; & muros
 eoz̃ d̄struxit. Post hanc ū miliciā ad
 gressus ē arabas iacinos egyptos. & edificans
 ciuitatē circa mare rubrū. cōstituit m̄a
 custodias. Deinde ammonitas subdens. & tri
 buta eis imponens. iōma usq; ad t̄m̄nos
 egyptoz̃ sue d̄tiom̄ subiciens. cepto de
 cetero iherosolimitanū habere curam.
 Nā quāq; m̄r̄ si uirant̃ a regū p̃oz̃
 deficiat iā defracta. eos rursus h̄t̃ificauit
 & reparauit. Necn̄ quosq; d̄struxerat
 iherosolima r̄i r̄e quādo pat̃e suū ama
 siā capitiū t̄m̄m̄ ingressus fuerat
 ciuitatē h̄t̃ificauit aut̃. t̄m̄es multas
 singul̄s quib; q̃ centū & quinquaginta
 cubitos habentib; f̄eēq; & m̄d̄er̄is
 magnas ualde munitiones. & multas

aquar duct̃ m̄st̃icant̃. habebat t̄m̄a m̄st̃io
 iaboz̃ amaliū innumera multitudinē
 quādo & p̃m̄tia ferat̃ erat ad pascua. Erat
 q̃ p̃cipue t̃e cūltor. & aqua habebat cūta
 plantationes. & semina fructuū diuersoz̃
 Exercitū ū circa se habuit d̄ctoz̃. c̄cē.
 lxx. milia uirōz̃. Juoz̃ duces & tribuni
 & millenarij erat ualde fortissim̄. & qui
 suo robore n̄ possent duo milia. Constituit
 aut̃ p̃ cōt̃es totū exercitū iōm̄. & m̄t̃
 d̄ans unicūq; iaculum & scutū & lorica
 & arcus. & splendoras. Sup̃ hec aut̃
 & multa machinamenta ad opp̃siones
 m̄st̃ituit quib; p̃eque dimittērentur &
 iacula & arpagones & h̄llimuli app̃a
 uit. Dūq; hec ita constitūisset m̄t̃ia s̄
 belacione cōruptus & substantia morta
 li d̄atus cōtra immortale. om̄i tempore
 agere n̄tebat̃. Est aut̃ in mortalis
 substantia p̃uēt̃ arca dñi & custodia
 mandatorū. Lapsus est itaq; felicitati
 euentu & ad p̃na peccata descendit. que
 & iā illū p̃q̃ claritate bonorū et rerum
 magnitudinē d̄es̄ liquit ad p̃enderit.
 Hic enī instantē insigni die & generali
 festiuitate indut̃i s̄oli sacerdotali
 intrauit in t̄plū obligatus incensū.
 in auro altare d̄o pontifice ū ataricu
 aliis octoginta sacerdotib; eū p̃bente
 ne faceret qm̄ hec solū in his adiacebat q̃
 erant ex genepe aāoz̃. Et clamantib; ei
 ut exiret ino ageret cōt̃ dei leges. q̃at̃ m̄ter
 minat̃ ē eis mortē. nisi tacerent. In hec aut̃
 t̃e mot̃ facit̃ ē magnus. & stupente p̃lo da
 ritas solis ualde nimis fulsit & incidit in
 facie regis. & illi q̃p̃e lep̃ contum̄ p̃uenit.
 A t̄e ciuitatē ū in loco qui dicitur eroge.
 scissa ē m̄tia pars montis ad occidentem
 & sua uolubilitate p̃ q̃tuor stadia p̃ciderit
 ad orientalem restitit montē. ita ut & uas
 d̄auderet. & regios ortes obp̃meret. Cūq;
 sacerdotes regis facerē lep̃ apprehensisse conspi
 ceret. pandebant ei calamitatē suā oratē
 ut tamquā pollutus exiret acuitate
 ille ū cōfusione hui euentus ē st̄ dūm
 illi iā esset nulla fiducia q̃d iubebatū
 impleuit qui licet fuisse uir̄ humana

mentes elatus. & ppter hec impie ielussam
dominabilem tam hanc & uilem pultu passi-
one. itep quide aliqd ex ciuitate commo-
ratu inuita puata deget. Filio licet ei iocha-
suscepiente p gnu deide metlicia gestorum
faciente defunctu. qui uix quide annis
octo & sexaginta in quib pgnauit. l. ii.
sol aut sepult e in ppiis ortis. Zacarias aut filius
theroboam di mensib; sex regnauit in iherlm.
doli passus occisus e aquoda amico nomine
sellismo filio ianis. qui p eu regni pceptu n ampli-
qua. xxx. dieb; tenuit pncipatu. Irnceps aut
milie manehen cu erit in ciuitate tarsu. & au-
diss; qd de zacaria fuerat gestu. surgens inde
cu omi milicia uenit in samaria. & comisso
plo sellu pemit. & semetipsu constituit regem.
Surgensq; ex inde in tpsa ciuitate uenit. Cum
cues obserrantes portas ei. regu suscipere noluit.
Ilu uilescens in eis. & que foris erat depopulat e.
ciuitate obsessione fortissima cepit. & gnt feret
qd fecerat ei cues. omi simul occidit neq; paruuli
parcens. & quicq; ad culu ptebat ferocitatis &
seuicie n relinquit. na qd neq; alienigena capie-
ntes eos facere potuissent. hoc iste de suis attribulib;
opat e. Is itaq; manehen hoc in regnu annis. x.
fuitq; peruersus & reru omiu ualde seussimus.
Duq; aduersus eu castra mouit. x. 11. —
phosil assyrioz rex ad certam. & qd pugne cot-
assyrios no accessit. s; manens ei mille argenti ta-
lenta egit ut abello discederet. Ad hanc itaq; ca-
usam pfuit ppi regu manehen. Nam unusquisq;
p capite suo. quinq; gnta pbut dragmas. Post hec
aut defunct e & sepult in samaria. phaceu u
sui filiu suuore regni ppi dereliquit. Inseques
patria crudelitate. duob; tantu in regnu annis.
Deinde in ciuino. dolo cu amict ppiis e peme-
phaceas eni millenari fili romelle ei fecit infida
qui ipse phaceas tenuit pncipatu annis uiginti.
fuit aut impi & iniquus. Rex aut assyrioz regla
phaassar nomine castra metat e aduersus iheru-
salem. & ciuita galaditiden regione uastans & trans
iordanem. & que galilea nuncupat. & iherlm. & q
alaram & habitatores una captiuos ducent. in regio
suo migant. Igitur de assyrioz rege hec declarasse
sufficiat. ioathan itaq; oze filius regnauit in
iherosolimis sup tribu iuda. cui mater fuit eius
que uocabat iherafis. huius aut reg. nulla uirtute

minor fuit se pbus quide diuinit pui.
apd homines atq; iustus ad stabat. habuitq;
curam reru ciuitatis. & quecuq; reparatione & orna-
tu parit indigebant. hec largissime pcinabat.
Fecitq; portis in templo. & ei ingressus ornauit.
muros quoq; q ceciderant rursus erexit. Turresq;
pccas & munitibiles in eis edificauit. & reliquit
omib; que in regione neglecta uidebantur. op fabri-
cationis exhibuit. In diu ammauit inuulsi; belli.
atq; uiciss; eos annis singulis tributa precepit ex-
soluere. talenta centu. & torq; dce milia coros
tantumde & olei. sic aut & ppiu auit regnu.
ut hostib; qd erit ualde tribul. familiarib;
u papiet felix. Co fide qd fuit ppi quoda noe-
naum. qui de assyrioz subuersione inuenerit ur-
be pphans. hec dicebat. inuenerit pscina aque co-
mota fiet. & ppi omi ambar & fluctuat & moue-
bitur fugiens. cunctis dicentib; ad alterutroq;
stare & manere. aurumq; uob argentumq; dmi-
pce. & null' hanc uoluntate habebit du amas
suis omi magis q facultates saluare festinet.
crudelis eni alterutroq; decertatio habebit.
& luct. & solutio magna mibroz. & uultusq;
troz pallecet. ibi tunc erit habitacu leonum
& mat catuloz leonu. Die aut tibi ds inuenerit qm
extirpabo te. & nequa leones p gredientes ex-
te imperabit mundo. sup hec aut & multa alia
pdx ppha iste de noue que dicitur necessariu
no putauit ne legentib; uideret in potu offi-
hec aut omia puerit in noue post annos. c.
& xii. De his q nunc anob sufficient' exposui e.
Iozro ioathan mutauit uita cu uiciss; annis unu
& quia dragmata. ex qb; regnu sedeci. sepult
q e in regis monumtis. uenq; regnu ad filiu
ei acat. qui impi circa dm existit & papi
puaricat leges. reges iherosolimi mutauit
in iherosolimis & idoloz aras instituit & sup
cas sacrificiu. in quib; sua sua idoloz
obtulit filiu morte ematit. & sup hunc
alia scelera ppetu. x. 11. 12. —
Duq; circa hec ita uiciss; & iheru-
metat e aduersus eu iheru. & iheru
rex rafen. phaceas rex iherosolimi
en amict. & iheru & iheru
multa ea rege; obidebant. & iheru
munitione ea capere & iheru
aut rex capient ciuitate & iheru

rubrū postea habitatores ei occidentes in
castris stant. ualid in circuitu ciuitatibus
ita fecerunt ubique uideos. multaq; deuere
p̄dam. indamascū cū suo remeant exercitu.
Rex aut̄ iherosolymoz cognosces syros ad p̄-
p̄ia remeasse. uidentis p̄ualere cōt̄ israhelita-
rū regē. exercitū suū adūs eū armatū. uero
ingressus bellū dei q̄a faciente deuere ē p̄t̄m
p̄uacessuas multas. i. maximas. Eo nāq; die
centū. i. uingenti milia ei milites ab israhelitis
ocisunt. amasias p̄nceps milicie. zacariam
filiū regis. acas in bello perit. i. i. totū
regni erica. i. p̄nceps milicie trib; iuda elica
nomine ex tribu beniamin mulieres. i. infantes
multaq; simul diripientes p̄dam. i. samaria
sunt reuēsi. iuda uero oclis illi tēporis p̄pha cū
ēet i. samaria exercitū ante muros occures.
magia uoce clamaui dicens uictoria eis non
p̄p̄ia uirtute collata. sup̄ p̄t̄m nā dei quam
habuit sup̄ acas regem. culpauit q; eos cur eis
nō fuit felicitas sufficeret. s; eia p̄t̄p̄serunt
ex tribu iuda i. beniamin cognatos suos ca-
ptiuos adducere. suauit q; illis ut eos cōtinuo
fueret ad p̄p̄ia remeare. q̄ si nō obediret deo
subderentur repetenti supplicio. p̄p̄s q̄ isra-
helitarū in coetu conueniens. quid de
eis facerent cogitabant. Tunc quidā bagachias
nomine cū ēet in re publica p̄batissim⁹ sur-
gens in medio. uenit eo q̄es alii dixerunt.
non ē p̄mittendū ut captiuū in urbe intro-
ducantur ne om̄s adō parit̄ peream. Su-
ficient p̄ma peccata sic p̄p̄he dicūt. i. non
nouas impietates adiciam. hoc q̄ milites
audientes. p̄misit eis ut facerēt qd̄ eūq;
credere expedire. Summes q̄ p̄dicti i. i.
captiuos lauantesq; i. diligentia exhibetes
i. tamenis dantes expensās. i. moxios ad
p̄p̄ia remisit. nichil om̄i ulli quatuor
uenerit cū eis. i. usq; ad iherico deducere
eos nō p̄eul ab iherosolimis. i. samariam
sunt reuersi. XLIII.

Rex aut̄ acas hoc pass⁹ ab israhelitis. mitem⁹
ad regem assyrioz taglaphasarū. popo-
lar ab eo belli solatū ad usus israhelitas.
i. syros. i. damascenos. multas pecunias se-
ci daturū ē p̄mittens. misitq; ei i. munera
ualde p̄clara. Ille legatis ad se uenientibus

uenit mactatū regis acas. i. castrametac⁹ adūs
syros. i. regione eoz de p̄lat⁹ ē. i. damascū belli
uere cepit. i. sup̄ regē syrenū occidit. damasceno
aut̄ in sup̄iore mediā destinauit. i. quosdā assyrioz
in ciuitate damascena constituit. i. israhelitarū u
t̄q̄a nimis affligens. multos eoz captiuos adduxit.
Dū q̄ cont̄ hec syros egisset. rex iherosolymoz auseris
aurū qd̄cūq; erat in regalib; tēsauris parit̄. i. ar-
gentū. i. qd̄ erat in tēplo dei. i. qd̄ fuit obitum
ornamētū deferens hec uenit indamascū. i. scdm
p̄missiones dedit h; syroz regi. i. q̄as ei p̄ omnibus
referens. in iherosolimā remeant. hic aut̄ rex
sic fuit stult⁹ i. circa modū sue utilitatis aratione
q̄ neq; dū bello comp̄meret assyris. deos eoz adora-
re cessauit. s; in eoz muneratione p̄mansit. q̄ si
possent ei confere uictoria. i. deuere assyrioz
rurs⁹ cepit colere deos. Om̄s potius uidebatur
honozare. quā patriam uerūq; deū. Cui nā
fuerat ei p̄dicationis causa. q̄ ad tantā i. samia
contēptūq; dei p̄uenit. ut om̄ino clauderet
tēplū. i. sollempnes offere hostias p̄beret. i. or-
namēta ei auferret. hūc q̄ reb; i. muniam faci-
ens deo mortuū ē cū uixisset. annis sex. i. x. x. x.
ex quib; regnauit sedeci. cui fili⁹ ezechias succe-
ssit in regno. Eode uero tēpore mortuus ē rex isra-
helitarū phaca. dolo curda amei nomine oclis
qui tenuit regnū annis nouis. fuitq; malign⁹
deiq; contēptor. X V. CAP.

Contra hunc aut̄ castrametac⁹ ē assyrioz
rex samanasar. cui⁹ oclis dñi nō haberet
p̄p̄tū nec aduatore. fecit semper subditū. i. tri-
buta p̄cepit exsoluere. Anno siquidē q̄to
regis osie. regnauit in iherosolimis ezechias
filius acas. i. abie que genere fuit eius.
Erat aut̄ huc natura benigna. i. i. ualde
religiosa. Nichil aut̄ p̄us eueniens ad regnū
neq; neq; necessarium. nec utilius sibi nāq;
i. subiectis arbitrat⁹ ē ēē quā ut coleret dei
religionē. & conuocans om̄em p̄p̄m. parit̄.
sacerdotes. i. leuitas. conuocantē habuit ap̄d eos
dicens. Non ignoratis qm̄ patris mei peccata
qui transgressus ē dei scdm honorabileq;
cultura. multa i. maxima mala estis
experi. i. ab eo mensura corrupta est.
suasq; quos ipse colebat deos suos pariter
adozare. hortor itaq; uos postq̄ opera
cognouistis qm̄ pessimū ē agere i. i. i.

ut illorum in oblatione habentes. purgatis
uos apud deum pollutione. et cum sacerdotibus
leuitis carniem mentes aperit. et templum
et purgauerunt eum sollempnibus sacrificiis ad ho-
noris proximi. et patrii reuocatis. sic enim
uobis deus propitius erit. et irasci super peccata uestra
cessabit. Hoc dicente rege. sacerdotes ape-
ruerunt templum. et uasa dei et pollutiones. et agente
sollempnia sacrificia super altare imposerunt.
Quem autem rex in punitia sibi subiecta
populum ad iherosolimam conuocat ut festiuitate
celebraret azimorum. Multi namque per-
terierat tempus propter iniquitates super dictorum
regum. quod non fuerat actum. Misit pariter iheru-
salem conuocatis eos. ut relinquentes mala
conuersatione. reuerterentur ad proxima deique
culturae dicent. concedere se uenientibus
in iherosolimam. ut azimorum festiuitate
agerent. et cum esset epulas pariter exercebant
hec autem dicebat monens tantum non sibi
eos subiectos facere student. si tamen nollet.
quod si uoluissent utique beati fuissent.
Iherusalem uero uenientibus legatis. non solum
non adqueuerunt. sed etiam legatos tam fatuos
misit. et ante oculos populi hoc monentes. et
predicantes que paterentur si ad pietatem
dei conuerterentur nollet spiritum. et ad nouum
summi comprehendentes interemerunt.
et neque in his solis iniquitatibus persistenter
sed et quosque peiora faciebant. nec prout
querunt. donec deus iudicaret in eis. hostium
eos subderet. ditionem. idestis quidem postea
declaramus. Multi tamen de tribu manasse
et zabulon. et sachie. obedientes monitionibus
populi ad pietatem uestra conuersi sunt. et
isti omnes ad exercitia in iherosolimam con-
currebant ut adorarent dominum. hic autem uenien-
tibus rex ezechias ascendens in templum cum princi-
pibus. et omni populo. sacrificauit ipse tauros septem
et uide arietes. et agnas septem et uide uros.
imponentesque manus ipse rex et principes super
capita pecudum. sacerdotibus sollempnia sacri-
ficia facere permisit. et illi quidem sacrificabant
et holocausta faciebant. Leuite uero et ceteri ad-
stantes cum musicis organis. cantabant in
nos in domum. et psallebant sic docui fuerat
a dauid. Reliqui uero sacerdotes tenente tuba

cum immuni diuitibus congregebant. his itaque
factis. persistat in faciem et ipse rex. et populus
humuersus. adorauerunt dominum. Deinde sa-
crificauerunt boues. lxx. tauros. et agnas
cc. populo uero ad epulas condonauit. boues
quidem de reliquis peccora. iii. milia. et
omnia quidem sacerdotes secundum legem conse-
quentia compleuerunt. In his itaque rex de-
lectatus. epulabatur cum populo gratias agens deo.
Instante uero azimorum festiuitate. celebra-
ntes quod dicitur pascha. alia de cetero sa-
crificia diebus septem exhibuerunt. Populo uero dona-
uit rex propter illa que immolata sunt. tau-
ros quidem. ii. milia. pecudum uero. iii. milia.
Iste autem fecerunt et principes. mille namque tauros
dederunt eis. et peccora mille et quadraginta. Et cum
hoc in asalomonis regis tempore celebratio non
fuisse effecta. tunc primum splendide et lar-
simus probat exhibita. Cumque festiuitas fuisset
impleta. egressi in punitiam purgauerunt
eam. et uenientem ab omni idolorum pollutione
mundauerunt. Constitutaque rex coadunata
sacrificia. ut ex eis propriis celebrarentur
impensis secundum legem. et sacerdotibus atque
leuitis dicens. datur a plebe decerunt. pri-
mitias frugum. ut semper circa religionem
obseruaret. et populus quidem offerebat omnes
fructus ut moris erat. Domos quidem et
cubicula rex edificans singulis sacerdo-
tibus distribuit. leuitis. eorumque modo rex
statuerunt. bellum enim aduersus palestinos
eisque deuictis ciuitates omnes tenuit hostium
gaza usque in ged. Rex autem assyriorum mi-
tens ad eum. immittatur est omnem se ei
subiungere principatum nisi tributum
patet ei primum dabit exsolueret. Ezechias
autem de imminationibus ei non curauit
secundum de pietate dei. populi uero usque ad
futura omnia acceptissime cognoscebat.
hec quidem de hoc rege in presenti dicta
sufficiant. xvi.

Salmanasir autem rex assyriorum dum
dei nuntiatus fuisset. quia iherusalem
in rex osias latenter misisset ad
soam regem egypti. contra eum ab egypto
postulans. iratus castrametatus est in sa-
maria. anno septimo regis osie. et
cum rex suscipere noluisse. annis tribus

annis trib' obsident samaria cepit eam
 nono q'dem anno regni osie septimo au
 ezechie regis iherosolimy. israhelitaru
 regnu uehement' extirpauit. & o'ne
 pplm trans migravit in media & p'fida
 m'q's & regē osie unū cepit atq; migrat
 abasq; gentes ex q'dam locū nomine chim
 q' ex flumine p'ficta uocat'. insamaria
 & israhelitica regione constituit. migrat
 g' decē trib' israhelitarū deindea. p' an
 nos numero rōgentes q' dringenta & septē
 aquo tēp'r regredientes ex egipto maio
 res eoy hanc temere p'uncia sub p'n
 cipe ihu. ex q' aut' recedentes aroboam q'
 fuit egipti d'c. regnu iheroboam t'ch
 der'. sic & p' ame significatū ē anni tunc
 erant. cc. & xl. & m'ses. iiii & ches. iiii.
 hic g' finis adphendit israhelitas trans
 gredientes leges & p'p'is nō obediētes
 q' eis hanc p'dicare calamitatē nec abim
 pietib' recedentes. Cepit aut' maloy
 eoy causa fabricari. ex q' seditione facta
 circa roboam nepotem dauid iherobo
 am ei' suum fecer' regē. q' in d'm pre
 dicando fecit eū p'p'is unū m'micu m'i
 tantib' suū mali. & ille quidē q' dign'
 erat exsoluere penā. Rex aut' assyrioy
 inuasit pugnando cunctam syriā & pho
 enicē uniu'sam. Nom' aut' regis hui' in
 arcus tyri cōscriptū ē pugnauit enī
 adū' tyrum cū mea regnarē heluseus
 de q'b' testat' & menander. qui tēp'oy fac
 ta cōscriptione. & tyrioy antiquitatē
 in q'cā lingua cūtes sic ait. heluseus no
 mine regnauit annis. xxx. & vi. hic
 recedentib' cethuteis nauigans redux'
 eos. Cont' quos demuo salmanassir assyri
 oy rex insurgens. cunctā phoenicē in
 uasit. quifacta pace cū omnib' postēga
 sua reu'sus ē. Recessit aut' tyro ciuitas
 sidon. & arche & antiq' tyr' & multe alie
 simul urbes q'semetipsas assyrioy regi
 t'chder'. Qua p'p'o tyr' non subiectis de
 nuo rex adūsus eos egressus ē phoenicē
 exhibentib' ei naues sexaginta. & remiges.
 octingentos cū q' tyru nauigantes indu
 odecim nauib' dispersis hostium nauib' cope

captiuos uiros q'ingentos. Vnde honori tyri
 oy p'p't h' creū exime. Reuertens aut' assy
 rioy rex. disposuit custodias sup' flumē
 & q' ducta cūm. ut tyrios aurire pocula
 phiberent. ut dum h' q'ng' annis fuisse
 factum. tolerauer'. decessissis puteis libe
 tes aquā. h' itaq; marcius tyris desal
 manasso assyrioy regē cōscripta sunt g'
 dum fuissent insamaria trans migrā chu
 rei. Hoc enī uocabulo acten' utebant'.
 eod' adpuncta p'fida & aq'dam flumine
 q' chuta uocat' migrā uiderent'. singuli
 eoy scdm p'p'am dōs insamaria portauer'.
 erat aut' q'ng' & cum eos more patrio cole
 rent. ad iracundia ac furorē d'm maximū
 puocat'. uenit q' pestilentia sup' eos p'quā
 corrupti. cū nullam maloy medicinā in
 uenire possent. d'm maximū colere p'salu
 te ceper' mittens itaq; ad regem assyrioy
 legatos supplicauer' ut sacerdotes eis & capti
 uis israhelitarum quos pugnando tenuerat
 destinaret. quo mittentes sacerdotes legem
 & di' culturā eos edocuer'. & dum cepissent
 eum summa deuocōe uenerari pestilentia
 repente cessauit. & acten' ipsas sollempnita
 tes celebrare noscunt'. isiq'dem scdm eloquiū
 hebreoy chutai. scdm g'cos aut' samarite uo
 cant' q' prerum moru semp parati sunt & quā
 do uident iudeos ēē felices cognatos eos ap
 pellant quasi de ioseph nau uideant'. & ex
 illo cum eis habeant societatis m'icu. q'ndo
 u' deictos uident. nequa q' eis deuocione
 aut genere cōmunicare uolunt si & trans
 migrat' & alienigenas semetipsos edicunt &
 des quidem oportum' edicim'.

**IOPPINI IYDAICE ANTIQ' TATIS EX
 PL. LIB. VIII. INCIP LIBER. X.
 HEC IN ST IHLIBRO. X. CAPITULA.**

**1. Bellum regis assyrioy sennacherib cōt'
 iherosolima & ezechie regis obpressio. 11.**

Quem admodū deperit assyrioy ex
 exercitus una nocte & rex eoy domi re
 u'sus filioy infidus intēpt' est. 111.

Quo in medio tēp'r cum pace degens &
 echas defunctus ē relinquens successorem
 regni manasse. 1111.

Quia castra metati ē cum chaldei & babillo

ni reges captiuum agentes dixerunt in
 babilonia . & multo tempore ibidem re
 tinentes remiserunt eum rursus in regnum . V .
 Quo in egyptiorum regem nechaon agente
 exercitum et babilonios & puidam inter
 facientem prohibuit rex iofias pugnaque commissa
 uulneratus reductus in iherosolyma defunctus
 cui filium iochi regem iherosolymite fecerunt . VI .
 Quem admodum congressus est nechaon contra ba
 bilonie regem circa eu fratrem fluminis & reuer
 tens in egyptum uenit in iherosolyma . & iaz
 quidem dux in egyptum fratrem uero ei iochi
 in iherosolymis constituit regem . VII . — .
 Bellum nabucho donosor regis babiloniorum
 in syriam quomodo omnia uastata usque ad fi
 nes egyptionum ascendit in iherosolyma & regem
 eorum iochi amicum esse coegit & socum . VIII .
 Quo in per discessum babilonis regis iochim .
 demio egyptios est secutus contra quem nabucho do
 nosor castra metatus & obsidens ciuitatem . tradi
 ta ea per tempus iochi quidem peremit . iochi uero ei
 filium constituit regem . & quo in multas pecu
 nas de iherosolymis sumens repente reuersus est .
 Quia penitentia ductus eodem iochi fecisset . VIII .
 regem demio castra metatus contra iherosolyma iochi
 regi prouoluit tradente se eo cum matre pariter &
 amicis & quo in sublati captiui multos ba
 bilonie rerum & ministris templi in babilonia
 reuersus sachia ieconie thum in iherosolymis con
 stituit regem . X . CAP . — .
 Quo in & iam hunc audiens egyptus pre
 re solatia & amicitias cum ei habere castra
 metatus contra iherosolyma forti eam obsessio
 ne cepit . & incendio templo si ezechiam &
 populum migravit in babiloniam . XI . CP .
 Quo in nabuchodonosor defunctus successore
 regni filium dereliquit & qui in eorum regnum
 solutus est achuro rege persarum . XII . — .
 Que cumque illo tempore iudeis per babilonios
 prouenerunt . — . — . — . — . — . — .

Contingit hic liber tempus annorum centum octo
 ginta duo mensium sex . dierum desinit . 1 .

Cuius ezechias diuinarum tribui rerum gratiam
 iam & decimum annum abierat in regno
 assyriorum rex nomine sennacherim maxima
 manu adiutus eum castra metatus forti brachio
 omnes tenuit ciuitates tribui iuda & benia

min . cumque ad iherosolyma tenderet . pruen
 tum missis legatis ezechias promittens & obedi
 re se & tributa que imparat exsolueret . Sema
 cherim uero cognoscens que legati ferebant dig
 num iudicauit ab illo desinere . & precantium
 suscipere dignitatem tunc promisit quia accipiens
 . cccc . talenta argenti & auri . triginta . ani
 culis discederet . Datis legatis uiris urandi .
 fidem quia nichil ei discedendo noceret & e
 chias autem credens & euacuans thesauros misit
 ei pecunias sperans se a periculo belli & regni
 amissione liberari & syrias autem hec sumens ex
 his que promiserat cogitauit nichil . si & ipse
 profectus est ad egyptios & ethiops . princeps uero
 milicie rabsachem cum multo exercitu robore
 & duobus aliis ad uastandam iherosolyma dere
 liquit quorum nomina erant tharatha &
 arachris . Tunc itaque uenientes . ante murum
 castra fixerunt . miseruntque ad ezechiam petentes
 ut cum eis possit habere colloquium . ille uero post
 dem propter metum . non abiit tres autem necessarios
 sibi amicos misit hoc est hebachim nomine
 tutoris regni . & sobaneam . & ioan qui super
 scribas erat isti siquidem precedentiibus eductis
 principum milicie rabsachis percussit ut euntes
 dicerent ezechie rex magnus sennacherim .
 requirit ab eo de quo presumptus est & confidens
 refugit ad dominum suum neque exercitum ancer
 te propter suscipere ei egyptios exercitum suum
 sperans illos solatium sub leui ruse si expec
 tat fatuus est & similis homini incumbenti .
 incalamo fracto qui cum ceciderit insuper ma
 nu uerata sentiat . plagam sciat autem qui
 & iam uoluntate dei contra eum castrametatus est
 qui concessit eis israhelitarum uastare regnum
 ut eodem in & subiectos ei discedere regnum
 dum hec autem rabsachis hebraica lingua diceret
 habebat enim lingue huius exprimentum . hebachim
 metuens ne populum metu corrumpere poposceret
 ut siue magis loqueretur eloquio ille uero in
 ligens suspensionem ei & metum . maiorem amplius
 uoce clamans responditque ebraice dicens .
 audiant omnes precepta regis . & quod utile est .
 eligant & seniores tradant palam est enim quia uo
 & rex populum spe uana decipit & repugnant
 suadent suero presumptis exercitum nostrum uo
 repellere iudicatis . donante me . 11 . mala

equo de exercitu ibi commissu totide ascen
sores pbentes urm exercitu nob cōtendite
si nō habetis tot homines qd g tardatis
tdere. uos metipsos meliorib qui uos cap
turi sunt & iuncit. dū spontanea tñcio secu
rior uob sit munita ū ualde piculosa & cau
sa calamitatis existit. hec audientes & ppli
& legati. dicēte pncipe assyrioy. ezeche re
remuntarunt. Ille ū h audiens exiit uelle
regali & induit sacco & habitu miserando
lege patria prostrat infatue rogabat
dm ut adiuuaret & nulla malitia habē
tem salutē spē. nutensq & amicos quō
dam ei sacerdotes adesaiā ppham ut
oraret. & factis sacrificiis psalite com
muni rogarēt dm. quaten' pes hostium
frangeret. & pplm suū misericordiam cōdona
ret. ppha ū h fatiens admonitus adō con
fortauit regē & amicos ei' pchens quia si
ne bello de uicti hostes turpit' aburbe.
recederent & non cum fortitudine illa
quā se habere credebant. dñq
pursurū ut fortit' uastarent.

S; & ipsum regē assyrioy sen
nacherim non preualentem adu's egypto
cum adppria remearet. ferrum perituri
ēē pchaut. ipse siquidē tmpr' scripserat
ezechie assyri' epistolā. in quib' fatuū
eum ēē dicebat. credentē quia ei' seruitu
um poss; euadere. qui multas gentes
& maximas stichiss. & imminabatur
funditus se eum dispde dum capere ur
bem. n' portas aperiens sponte in ihe
rosolimis exercitū ei' excipere. que dū
relegiss; ezechnas sperunt ppter spem quā
abebat in dō uota & orationes effundera
pcurate & salute cunctoy esaiā ppha
eū asserunt exauditiū & nec in p'senti
tēpre ēē ab assyriis obsidēdū & infuturo
omī qui ab illo iā capti fuerant ēē reū
suros hec g' cum pace op' suiū facturos
& ppriam possessionē sine tūmore diligen
ciam abituros intea paruo tempore tñ
seunte assyrioy rex bellū d' egyptiis
intulerat frustratus ob hū' modi causam
sine affectu remeant adppria ū enim
cum multo iam tempore fuiss; cōmora

tus mobissione pelusi. & dum aggeres cōt'
muros eleuati fuissent quib' ciuitati mteban
tur insillere. auduit ethiopoum regem ta
sacem cum multo exercitu ad egyptionum
uenire solatiū & pdesertū it' facere ut subi
to assyrioy castris intruere turbat' g' rex
senacherim sacdote uulcam castra semitari.
dicebat. quasi iste rex adeum regem egypti
cum ueniss; qui ēē uulcam sacdos & obse
sionē pelusi hū' modi causā dissoluit. 11.

Oraz te namq; rege egyptiorū addm
& dī exaudient maximā plagam milit
meū. & multi pempti s. herodot' aut er
rorem ideo fac. q' n' assyrioy dīc regem
s; arabū adiciens q' rōuicū multitudo una
nocte arc' & arma reliqua comedit assyri
oy. & ppta cum nō haberet arc' excer
citiū apeliuū reuocauit & h' quidē herodo
tus. herosus aū qui caldaicā conscripsit.
historiā meminit regis sennacherim & q'.
regnaui sup assyrios & castra metat' ē in omni
asiam egypti dicens ita. Reūsus aut sen
nacherim aplis egyptiacis ad iherosolimam
cum inueniss; rex exercitū quē dimiserat
rabsachi in piculo pestilentie constitutum
dī enī morbuū pto ei' immiserat ita ut pma
nocte eoy qui obsidebant deperirent centū
octoginta qñq; milia uiri cum iudicib' &
tribun' ppter hanc calamitatē in immo timo
re & angustia constitutus decuncta iam mili
cia metu fuga cum sua manu adppum reg
num incutiatē q' appellat' nini. & dum mo
dicū tēp' ibi dō cōmorat' fuiss; dolo asenion
bus filiis adramelec iseleusaro est pemptus
in ppo templo q' dicit' arasci. & illi quidem
parracide patris effugati ad armoeniā disces
serunt successit aū in ei' regnum asarachod
das. tñm' g' ob sessionis assyrioy cōt' ihero
solimitas tali occasione puenit. ezechnas
aut inopinabilē atrozib' liberat'. g'ratias
hostias cum omī ppo celebraui dō. & cognos
cent quia nulla alia causā hostes alios qui
dem pempti alios ū timore mortis simit.
effugass; ab iherosolimis nisi diuina solatia
omniū studio & largitatē usui circa di cultui
non p' multū. graui langore decet' amedi
cis nequidē dispatus ē nichilq; nec ipse dese

nec ei amici speculteri sustinebant dicebat
aut talia angustia magna regi eo quod filios
non haberet. et quod mortuus esset. desolatam
relinquens domum nec successorem sui gene-
ris habiturum diuque nimis in hac partem.
fatigaretur. Rogauit dem ut ei paruo.
tempore uitam cederet. donec filios habere
posset; et non pro anima praeuaret ante quam
fieri. patet. cum miserat deus petitionemque
suscipiens. quia non dolebat eo quod praeuaret
eum. bonis imperii sed ut filios haberet. qui
in eius principatu succederent mittens esaiam
prophetam ei iussit edicere quia propter terram.
diem casum languoris euaderet. et propter hunc
annis. xii. super uniuersam et filios generaret.
Dum huius dei mandato propheta dixisset. propter in-
muetatem languoris et eam in opinabilitate pro-
mittebant non credens. signum aliquod
et indicium petiit ut faceret esaias qua-
tenus huius dicenti sibi crederet. et ad id eum
missum uerum cognoscere. namque ultra
rationum sunt spe fortiora uidentur. huius
modi rebus creditur esse ueraciter et dum
propheta interrogasset eum quod uellet fieri signum
umbram solis petiit decem gradibus ad ea
loca unde uenerat remeare. et dum propheta
rogasset eum quod uellet fieri signum. umbram
solis petiit decem gradibus ad ea loca unde
uenerat remeare. et dum propheta rogasset
deum ut fieret. uidentur rex impletum esse
quod uoluit. repente solutus a languore con-
scendit in templum. et adorans deum uota
debita celebrauit. eo si quidem tempore.
contigit assyriorum regnum mediasolus et tam
malis indicibus. rex itaque babiloniorum
beladad misit legatos et ad ezechiam portan-
tes munera et ab eo poposcit ut ei esset socius
et amicus ille uero huius libenter excipiens et resau-
ros ostendens. et instructionem et aliam co-
piam quam mauro et geminis habebat.
simul et iam munera praebens regi degeren-
da dimisit eos. Tunc esaias propheta uenit
et requisit unde fuissent qui uenerant.
Cum dixit. De babilonia eos alio rege ue-
nisse et ostendisse eis umbram ut uidentes
diuicias et uirtutem regni cognoscerent
et regi suo renuntiarent. cum propheta res

pondens scito inquit non pro multum
tempus babilonii filios tuos et diuicias
trans migrante dans insuper et nepotes
tuos eunuchos esse faciendos et amissu-
ros uirile nomen. et regi babilonie f.
uituros. hec enim praedicte sunt. Ezechias
autem contristatus iussit quae dicta fuerant
aut non secundum uelle suam gentem
in talibus erumnis incurrere. si quod in-
possibile est quae apud deum delibata sunt
posse mutare. Rogabat ut usque ad
uitam ipsius pax maneret. meminit
autem palade regis babiloniorum uiros.
cum itaque propheta esaias indubitanter et mi-
rabili deuertitate confideret. et nichil
falsi penitus loqueretur. omnia quaecumque
prophetam scriberet. dereliquit in libris. ut
ex facto pro ea hominibus apparerent et
non solum iste propheta sed et alii numero.
xii. idem fecerit et omnes. siue boni siue
contra trum sit apud nos. secundum illorum
dicere tum puenire dinoscitur si horum
singula demum declarauimus

. ezechias autem rex dum super
uixisset tempus quod praediximus et omne illud
spacium in pace degisset mortuus est anno
uitae suae quinquagesimo et quarto in quo
regnauit. xx. et in iii. Cum successit
in regno filius proprius nomine manasses de
matre quidem nomine echib siue quia
patris uoluntatibus abscessit et aduersus
consuetudinem. omne genus malignitatis ostendit
et nichil impium dereliquit sed iniquitatis.
israhelitarum imitator est quibus in deum dere-
liquentes adflagebantur. praesumptis autem qui
templum dei polluerent simul et ciuitatem
omnemque partem regionem. nam synendit
deum adhuc usque puenit. et omnes hebreorum.
iustos. et neque prophetas parcere quorum cor-
dis singulis premebat et eorum sanguine the-
rosolimonum plateas inrigabat. huius autem
uicem deus misit prophetas ad regem et per
quos imminat est eisdem eis summas calamita-
tes in quibus incurrerat fratres eorum israheli-
tae cum eis in uarias intulisset. illi uero eorum
non crediderunt ubi quibus lucrum potuerant ut
nichil mali paterentur. opibus autem cognouerunt.

fuisse uera que pphie p'dixerant.

111. CAPL.

SIT VR dum meis pseuerarent.
bellū sup eos intulit rex babiloniū
q. caldeorū isēi misso exercitu in
iudeam. q. regionem eorū depplat' ē q.
regem manasse dolo captū q. ad se de
ductū habuit adeaque uoluit torūta
sub iectum manasse aut tunc intel
ligens in quib' mat' ē. q. oīū omniū
scabrit' auctorem supplicabat deo ut
ei ostem suum clemtem facerē. atq.
miserē. Cui' orationē dī exaudient hoc
ei concessit. q. remiss' ad regē babiloni
orum ad sua regna puenire. cumq.
ueniss' ad iherosolimam pōy quidē de
lectiq. circa dom' gesserat. studebat.
q. iam memoriam si eā. possibile abani
mo suo replerē. adseruicū ei' q. omne
cultū dñie religionē accide templūq.
purgauit q. ciuitatē. q. adh' solum erat
deceō constitutus ut grās dō p dono
salutis exsoluerē. q. ten' momm iura
ei' p'pici' pmanerē. hec aut ipse q.
p'p'm agere docuit. agnoscens in quib'
calamitatib' incidiss'. p'p't ritum q' scē
comisacioni erat aditus. q. edificans rurs'
altare. solemnes hostias immolabat. sicut
constituit moyses dñia exponendo.
cultura. eodem itaq. m' q. p' iherosolimorū
cautela cogitauit. itaq. ut q. iam muros
antiquos cūmulto studio repararē. q.
alū ult' eos erigerē q. turrel eminen
tissimas exaltarē. custodiat ū que ante
ciuitatē sunt multa munitione firmā
q. sic in omib' ad p'ou comisacione muta
tus ē. q. p' h' iura habuit beatissimum.
ut multi imitatores ei' eēnt ex q' cepet
dei colere pietatē. Cui cum uixiss'
annis. lx. q. iiii. q. regnass'. i. q. v. de
funct' ē q. sepult' insus ortus. cui' regnū
puenit ad ei' filiū amon. q. nom' matr' ei'
fuit maseles decunrate iecabath.
q. dum imitaret' opa patris que ille in
iuuentute p'p'mpserat dolum pass'. ali
is in domo sua pemptus ē cum uixiss'.
annis iiii. q. xx. q. in regno fuisse duos.

83
p'p'os aū ei' pemit int' fectores eumq. cum
patre sepeher regnūq. iohē ei' filiū tch.
der. cum eā annorū. y. iiii. cui' mat'.
quidem decunrate fuit boscheta nomine
iedia decunrate basaroth. erat enī ille
natura benign' q. ad iurātē utilit' pre
parat'. q. insidit dā regis q. intencio
ne q. regula toti' disposicionis ei' inten
tus. Cūq. adduo decimū etatis ueniss'.
annū pietatē q. iusticiā in se miserabi
lem eē monstrauit cunctū namq. p'p'm
correx' q. monuit ut relicta idolorū secta
q' si nō cent' dī colerent patrū dñm.
q. opa simul maiorū regnū in q' deliquant
uelut semor emendabat. q' ū bene q. opor
tune factū cognouerat obseruabat. q.
horū imitator erat q. p'suā sapientiam.
q. intellectū naturalē similia celebrabat.
cōsiliis utiq. bonis q. tradicionib' tradens.
sensū sequēs enī leges uelut ordinē ciuita
tis. q. pietatē circa dñm gerens. omnia.
p'spere qubnabat q. maxime q' apiorū rerū
iniquitatē recedebat. q' q. omniū incurcu
tu ciuitatē purgā atq. puiciā q. lucos.
ext'neos qui facti fuerant abstulit. q. oma
iura q' in ei' ap'ou' fuerant ad iuriam dī
oblata diuellē. q. tali m' p'p'm ab hui' modi
secta retactū. ad religionis dñie iura.
cōstit. q' q. legitimas obtulit. q. olocustorū
sacrificia altari sollempnit' rurs' exhibuit
q. munaq. causa iusticiā nō min' quam
anime suē coluit medicinā misitq. in to
tam puiciam iubens ut q' uellent aurū
q. argentū deferrent ad reparationem tē
pli p'suā uoluntate atq. uirtute. Dumq.
pecunie ablata fuissent ad. ad sollicitudinē
templi q. ei' expensās. p'posuit amasiam q'
erat sup' ciuitatē q. scriptorē saphan. q.
scribam munitorū loan q. pontificē heli
achim. q' dilacionē nulla segnicie fatientē
s' instructores. q. oīa q' erant necessaria p'
parantes opabant'. q. h' in reparatione tēpli
celeb'ra pietas regis ostensa ē. quidū oc
tauum decimū imperii annū haberē. mi
sit ad heliachī sac'dotē iūb' ut pecunias
q' remanserant conflarent. q. fierent ex in
de cratheres q. libatona q. phiale ad ministrē

rum dei. Insuper & quantum cumque aurum
& argentum esset in thesauris & iam hi perferre
ad ceteras. & aduersa huiusmodi facienda perfer-
rent aut eliahim pontifex aurum inuenit
librum sacrum moyses in templo positum quem
simul eiciens dedit scribere saphan. quidam
reliqui uenit ad regem. & dum omnia quae in-
erat fieri in unum habere significasti, relegit ei
& librum illum. tunc ille cum uerba libri eius
audivisset, excussa ueste sua. uocauit pontificem
eliahim & ipsum scribam. & necessarios simul
& amicos. misitque eos ad quandam mulierem
phetissam nomine oldam. uxorem salamoni
cuiusdam insigni uiri & nobilitate clare. ut
sciret ut euntes consulerent eam si propitius
eis fuisset deus cunctaretur. neque preuari-
candum moyses legum mandata maiorum
periculum trans migrationis incurrerent & ad ex-
traneas terras deuementes. uitam agerent
miserabilem. Audient autem prophetissa quae fuerat
a rege mandata iussit ut remeantes.
dicerent regi quia diuinitas quidem de-
cretum quod iam esset eos pertraheret. precibus infir-
mare non possit. idem ut populus non periret. aut non
de prouincia pelleretur aut bonis tunc presen-
tibus minime prouideretur. dum trans gressi.
fuissent leges & tanto tempore penitentia.
non egissent prophetis utique monentibus ut sobrie
uiuere. & impietatis supplicia deuota-
rent quae fatienda dicebat ut crederent quod
deus esset & nequaquam in totis malis quae per prophetas
suos pronuntiabant. propter iustitiam tam regis
retinendas istas erunas. & propter eius obitum
definita supplicia populo inferenda quod illi
qui missi fuerant muliere prophante remean-
tes nuntiauerunt rei tunc ille mittens ubique
iussit populum ad iherosolimam esse uenire & sacer-
dotes atque leuitas. & omnes etatem simul.
adesse precepit quibus congregatis primum quidem
eius sacros relegit libros & stans in tribunali
immediata multitudine coegit cunctos fidem
& iuramenta prestare ut apud deum flecterent &
moyses leges per omnia custodissent illi uero
promptissime iurauerunt & precepta regis imple-
re se promiserunt. mox itaque sacrificia celebra-
tes deum sibi poscebant esse propitium. rex autem
sacerdoti precepit ut si quid aliud uas apertis

eius oblatum idolorum aut diis extrinsecus inueni-
rent in templo perferre. & dum fuissent
multa collecta comburens ea. cum eorum dis-
persum & sacerdotes idolorum qui ex genere non
erant aaron inire fecit. dum haec quod fecisset ihe-
rosolimis precessit in unum prout. & lucos
qui ab iheroboam rege ad honorem deorum extru-
torum facti uidebantur extirpauit & ossa
salarum prophetarum super altare quod per iheroboam
construxerat cum ille sacrificare & omnes
populi audire futura esse praedixerat. hi in
terminum preceperunt. quando ex genere dedit.
ioas nomine fecit eaque praedicta sunt ante annum
.ccc.lx. & unum post hi autem rex ioas
perfectus est ad cunctos israelitas qui captiui-
tatem israhelitarum assyriorum effugerant.
eisque sua sit ut impios actus & honores
deorum extrinsecorum relinqueret ipsorum maxi-
mum colerent deum eaque dicerent & donos
& uictos. perscrutatus est autem & ciuitatem neque
forte idoli habentes. in sua tecta celant
nec non & currus qui edificati fuerant apud
regibus & quaeque alia huiusmodi erant quae uelut
diis aduocatis cuncta parte amputauit. & hoc
in purgata omni prout ad iherosolimam
omnem populum conuocauit & ad azimoni festum
tatem quod pascha dicitur eos adduxit. donauitque
populo in pascha non uellos hedos. & agnos triginti
milia boues autem ad holocausta tria milia
prestauerunt autem ipsi iudeorum propter pascha. sac-
dotibus agnos duo milia. de. & leuitas agnos
.v. milia eorum presules obtulerunt boues quatuor-
gentos. & dum esset haec abundantia quadrum
pectus sacrificia faciebant. moyses legibus
hostias singulas enarrantibus ac ministran-
tibus. nec fuit alia similis festiuitas apud
hebraeos asamuele propheta temporibus causa uero
eius festiuitatis haec erat. ut omnia secundum
leges & antiquam traditionem patris iherosolym
nitatis esserent. 1111. CA. PL.

Post haec autem dum ioas in pace atque
diutius & gloria super omnes exacer-
nagabab rex egyptiorum castra posuit
ad eufraten fluvium ut contra medos
& babilonios dimicaret quod assyriorum solue-
rant principatum. habebat enim desolatum
ut regnare masia. & dum uenisset ad eum

Rex g' gypciūm eloh fuisse quippe
 reuiss' in q'at' iachar ademetupli .
 decemitate syne q' d' emath q'dum
 ueniss' repente iuncē . n. semon .
 et frōn ex eodē patre iuenito nomine
 heliachm . regni uia contradicte uia

Dvor, q̄rtū iam regni haberet .
 etatis babilonie p̄ncipatum q̄dem
 nabucho donosor accepit . ei eodem
 tēp̄ cum magna apparatu adcarcham in
 ciuitatē uenit . q̄ ē iuxta euphratē pugna
 turus cōt̄ regē egyptionū mehan sub h
 enī siria erat uniuersa . Dumq; cognouiss;
 regis babilonie uoluntatē meham pentas
 non expaui . s; cū magno brachio sup nabu
 chodonosor adheufraten uenit . Cui fac
 ta congressione deuictus ē in multa milia
 uarias belli reb' amiser . Transiens autē
 eufraten babilonie rex omnē siria usq;
 adpelusū cepit p̄t nucleā . q̄rto g' anno
 nabuchodonosor q̄ erat octauus iachim
 regis hebreorū . cōt̄ nucleos cum magno
 exercitu castra metatus ē babilonios .
 tributa exactur' iachim aut certe .
 dimicatur' . ille ū metuens ei' minas &
 pacem abere desiderans p̄buit ei tribu
 ta q̄ p̄ceperat annis trib' . V11. — .

Circa 5to anno audiens egyptios de
nuo ēt̃ babilonia pugnatiuros tribu
ta non reddebat. s; spe egyptiaci belli de
ceptus ē. nam pugnare ēt̃ eū egypti
minime p̃sumpser̃. p̃pha siquidem ihere
mias cotidie p̃dicebat. quia frustra.
egyptioui spe tēnerent̃. & q̃ immineret
ciuitati ut arege babilonio uastaretur.
& rex ioachim subder̃ ab eo. s; hec nulla
utilitate p̃fitebat. q̃ndo qui credere
nullus erat. Nam & p̃p̃s & principes.
audientes hec negabatur & indignan
tes sup̃ has que dicebantur. quia se an
gurni aditus regem p̃pha ferrae ac
cusabant eum & subiectū iudicio. ut
ad supplicium q̃q; tēderet̃ dari cōt̃.

eum sententiā postulabant qđ multi.
quidem aduſū eum fieri dcreuer. se
mores aū reſeſer quia uoluntate.
qđ uſte ppham abſoluerant ea ipſa
q. iā aliis ſuadebant nequit malis fie
re iheremiꝯ dicentes quia non ſolum
iſte ciuitati futura pđicari. ſ; q. mi
cheas ante eum oim talia pđixiſſ;
q. multos ſerre. ſ; hui' mochi ūba dixiſ
ſ;. quorꝯ nullus atunc regib' aliquis
pauliſſ;. ſ; pphę di fuerint honorari.
Hiſ itaq; ūbiſ mirantes turbas eripu
er iheremiā deſinito ſupplicio. q. oim
pphas ſuas conſcribens. ieiunante pto
q. mecciam congregato in templo. in
ſe. nono quinta anni regis ioachim re
legit librū quē defuturis reb' ciuita
ti q. tēplo q. pph̄i ſc̄i. ſcripſiſ ſe indebā
tur. audientes itaq; pncipes. tuler' ab eo
librū uſſer' q. eū ſcribā baruch deme
dio tolli nequib' dam fierent manifeſ
ti. ipſi ū librū portantes regi deder'
qui pſentib' amicis uſſit ſcribam ſuū
relegere q. audiens que ſcripta noſce
bantur in libro. irat' rex diſrupit eū
q. igne cremaū. q. requiſitos iheremiā
q. baruch uſſit adſe puniendos ad du
ci. illi quidem ei' tunc nam dech
nauer'. Non p' multū ū tempus ue
mentē ē' ſe cū magno exercitu regē
babilomoy fēderis iure ſuſcepit p't
metū eorꝯ q. dicta fuerant appha.
Credens nichil ſe fore paſſur' neq; pob
ſeſſionem neq; p'pugnā. diuq; rex ba
bilomę. intēſ; incuitatem fidem ne
q. ſ. ſuauit. ſ; uiuenes fortisſimos q. pul
critudine decoros iheroſolimitanorum
occidit una cum rege ioachim. quē
q. iam ante muros inſepultū picit.
uſſit. filiū ū ei' ioachim. conſtituit.
regem uniūſe puuicię. eos aū q. erant
indignatib' conſtituti numero tria mi
lia captiuos duxē in babiloma. in quos
erat q. ppha ezechiel cum eā. adhuc
puer. hic q. ſiml habuit ioachim regē.
Qui urē quidem annis ſex q. triginta
regnaū aut undeci. ſucceſſor ū ei' regni

ioachim de matre nomine noſ regia
uit in ſib' trib' q. dieb' decē. VIII.

Rē ē' o' v' babilomoy q. ioachim
cōceſſerat pncipatū repente timor
inuasiſt formidat' ē' enī ne forte
habent' mali memoriā pnce pa
trā puuiciam ei' inuadere. q. mit
tens exercitū regē ioachim in ihero
ſolimis obſidebat. ille ū cum eā. natu
ra benign' q. uſſus. noluit ciuitatem
p't ſe pericula uidere ſuſtinere ſ; ſu
mens matrē q. cognatos tradidit ob
ſides ducib' qui fuerant ab abilomo rege
directi. accipient' ab eis uſurandum ut
nichil mali paterent' nec ipſe nec ciui
tas. quorꝯ fidel' neq; q. manſit inuolam
nī enī ſuauē eam babilomę rex ſ; p'p'ie
pncipib' ſuis. ut oim q. erant in ciuitate
iuuenes captiuos ſumerent parit' q. ar
tifices. eos q. adſe ligatos adducerent.
q. oim fuer'. x. milia. decē. xxx. q.
duo ſimul q. ioachim cum matrē p'ri
ter q. amicit. quos deductos adſe. h
abuit in cuſtodia. patrū ū ioachim.
nomine ſedechiam conſtituit regem.
Accipient' ab eo uſurandum ut ei p
uiciam cuſtodire. q. nichil hoſtiliter
ageret. nec faber. egypciis ſedechiam
erat quidem annorꝯ. xx. q. uno qm
do accepit regnū. q. nom' matris ſuę
aminal. ſunt enī cont' uſſionem ſp̄i
circa quē in publicū maximū habere
uidebat'. qua p't ppha iheronias adēi
ueniens crebō cont'eſtabat' dicens uia
reliquas quidem impietates q. uolunt
tes deſerere. iuſſitq; pncipem q. uolunt
duces q. uolunt malum reſpiciere. neq;
falſis pph̄is. eam ſedechiam. credere.
quia egypciū cont'eſtabat' bella reſpiciere
inferre. q. uolunt. qm ſi illi. ne
eōnt. nec ſi in uentura forent. ſedechiam
aut dum audiret pph̄as. dicens
conſcenciebat' poſt tamq; uia. inquit
q. quali p't eā. ei ut ei' credam. ſi
ſi ruriſſi amici ſub uerabantur. q. uolunt
q. ppha dictis adēa. q. uolunt adſe
cebat. pph̄as aut q. ezechiel.

bilonia futuris pph' calamitates h
 miter in iherosolima si sedechias eorū.
 pph' non credidit pph' hui' modi
 causam. alia siquidem unūsa con
 sona ea pph' edicta sunt. Quo
 m' a. curat' uastaret' & ipse sedechi
 as duceret' captiuus in babilonia.
 Discordauit aut' merechiel dicens
 q' sedechias babilonia nō uideret.
 cum iheremias dixisset quia uinc
 ti ei rex babilonie duceret' & eū
 q' n' idē utiq' dixissent. & iam illa
 que eo ordabatur nō ē uera dice
 bant. hoc omnia ei scdm eorū eue
 niente pph'ias. q' tam oportuni' de
 clauum'. Igit' societate babiloniorū
 q' habent annis octo dissoluit. & se
 metipsum ad egyptos transiit.
 sperans cum illis contra babilonios
 pualere. VIII.

Tercia dum hoc cognouisset babilonia
 rex castra mouit aduersus eū
 & afflictā pūcia & munitiones
 ei' una diripiens ad ipsam iheroso
 lymorū ciuitatē oblidendā cum
 magno ueniebat exercitu. Rex
 aut' egyptus audiens quia ei sede
 chias amicus ē. sumpta uirtutem
 maxima bellatorū uenit ad iudeā
 quasi solutus ei' obsessionē babiloni'
 aut' recessit ab iherosolimis & occur
 rit egyptis. q' congress' ppho supe
 ruit. & eos insuam iūos desyria
 coegit eire. dumq' discessisset babilo
 norū rex ab iherosolimis deceper'.
 sibi pph' sedechiā dicentes quia
 neq' babiloni' demuo cont' eum
 pugnam. uenit iherosolimis eorū quos
 dē iherosolimis dē iherosolimis cum dei uas
 iherosolimis rex iherosolimis de templo reu
 tēbat h' iheremias hic contra atq'
 dē iherosolimis iheremias pph' dicit
 quia mah qdē facerent illi qui
 regem alia sua derent qndo pēgypt
 eis nichil uiuari possent. q' utiq'
 dē iherosolimis rex in iherosoli
 ma remearet eamq' fortē oblide

ret & pph' fame corrumpere. hac reliq'
 captiuos adducere. substantiasq' diripere.
 simul & templi diuitias exaurire. & eū
 insup' concremare. ciuitatēq' subuertere.
 & eū seruituri babiloniē ei'q' nepotibus
 annis septuaginta aquorū seruitio nos
 inquit tē remouebitur posse & medi babilo
 norū destruentes impui & adhuc reme
 antes urbem edificabimus & templū rur
 sus & iherosolima demuo reparabimus. h'
 dicente iheremia plurimi qdē credide
 runt principes aut' & impui excessisse eū
 inania mente dicebant ei'q' sub h' fomite
 didebat q' ei ei placuisset ad patria ppera
 re q' d' anatoth ungula stachis pcul abihe
 rosolimis constituta. inueniens eum timere
 quidam principū. consensum detenuit
 calumniam faciens ei. quasi ad babilonios
 ire. ille u' mentire quidem illum & ca
 lumnie sibi crimen inferre. se u' ad pa
 triam pperare dicebat. qui adh' uerba
 non flex' uinctum dederit ad iudiciū
 magistratū aquib' omnia uerba & tor
 menta ppassus ad necis supplicii resuaba
 tur. qui qdā tempus h' q' p'diximus
 inuitte sustinuit. anno u' nono siēchie re
 gis decima secunda babiloniē rex ad ihe
 rosolima castra metatus est. & sedens cir
 ca eam decem & octo cum studio magne
 uirtutis obsedit. obsessusq' iherosolimi
 tas duo milia. alia & maxima depme
 bant morbi languor exames & uehementer
 insistens iheremias u' pph' cum eorū in
 custodia non cessabat. s' clamabat & p'di
 cebat apte monendo pph' ut regem
 babiloniorū portas aperientes exciperent
 h' enī facto eos cum oī domo posse salua
 re alioquin radicatus asserebat euellere.
 h' dicebat q' parit. qm siqui maneret in
 ciuitate omnino perire. aut fame con
 sumptus aut gladius hostium. sui ad hos
 tes confugere & inimicos morte qdā
 modo declinare. pncipes aut' h' audien
 tes nec ut ipsa mala consistentes pacie
 bantur ei' uerba animo suo pēpse s'
 cum ira uementes indicauit regi & ac
 cusantes eū qm uesamini occidendum

ppha eē poscebat q̄ eorū animos frangeret.
et mat p̄missionib⁹ audaciam ppli ualde
molire. quando dum parati eēnt om̄s
pro et patrie salute pugnare. Ille mone
re. ut ad hostes fingerent unūsi quia cun
tas capiendā fore. et om̄s in ea partē peri
turi rex ḡ ipsi quidē p̄bonitatē et iusti
ciam iratus non ē. si ne p̄ncipib⁹ tali
timp̄r uideretur eē contrari⁹. p̄misit eis
ut facerent p̄phe qd̄ uellent. qui hoc si
bi agere concessio. mox ingredientes
in carcerē et sumentes eum in quendam
locū plenū ceni deposuer. ut morte p̄
pria suffocatus extingueretur ille u
usq; ad quātū in lītū depositus in his de
gebat angustus quidā ū seruoꝝ regis
honorū decoratus genere et iherosolymnas
p̄phe regi nunciavit dicens non recte
amicos et principes ei⁹ fecisti p̄pham in ceno
sub mergerent deop⁹ om̄ni morte et uin
culis eā. amarus. h̄ cum audiisset rex
penitentia ductus. q̄ p̄pham principib⁹
trahidisset. iussit et iophi ut sumptis .xx
x. regis ministris et similib⁹ et quicquid
expedire ad salutē ei⁹. utilitatē. cum
festinatione iheremia abstraheret. et
iophis aut sumentes quos p̄ceperat rex
p̄pham de lacu redux et sine custodia eē
permisit. euocante ū eo rege latenter
et requirente siq̄t diuinum ei in rebus
presentib⁹ possi edicere. ille habere seq̄
dem qd̄ diceret. asserbat. si non sibi fore
credendū. nec dū moneret audientem
quando iam q̄si mali aliquis agentem
ei⁹ amici p̄dere decreuissent. ubi sunt
inq̄t nūc qui babiloniam neq̄quā dimi
caturū eē dicebant audientes q̄ falle
bant. si et sine ueritatē dixerō. morte
me nō cōdēpnes cūq; rex iururandum
p̄buit. quia nec ipse eum puneret. nec
principib⁹ supplicii iure contradere. data
fide. securus iocadebat ei ut babiloniū
tenderet. ciuitatē. hoc enī dicebat ei.
dū p̄se p̄phare se liberare uellex. et p̄
sentiam pericula declinare et neq; cun
tatē usq; ad fundamēta deiici. nec tem
plum ab hostib⁹ concremari. q̄ si nō fieret

ipse malorū auctor et sibi et ciuitati huius
calamitatis existeret. h̄ audiens rex uelle
sequendū h̄ q̄ monebat facere dixit. et rex p̄
dere si si metuere contribulos q̄ ad regem
babiloniē iam p̄cessissent. Ne accusantibus
eū piculo subiaceret. quē p̄pha confortabat
et fructus supplicii suspicari dicebat nichil
mali passurū sibi babilonis t̄dx. ciuitatē.
nec ipsum nec filios nec uxores ei⁹ in sup
et q̄ templū maneret. in lesū et iheremia q̄
dem cū h̄ dixisset. dimisit rex p̄cipiens ut
nulli cū qd̄ locutus fuerat p̄dix. si neq; p̄n
cipibus aperire. qui si cognocentes eū a rege
uocati et requirerent ut q̄ cū eo locutus
fuerat eis q̄ narraret. diceret q̄ poposcisset.
ne in uincula aut carcerē demus truderet
quisq̄libet. hoc ei dicebat. dum uementes
ad p̄pham requirerent quid locut⁹ fuisset. ad
regem h̄ quidem ita sunt gesta. babiloni.
aut obsessiōe grauius inferebat. faciens tur
res cum magnis edificiis et aggeres ingentes
exaltans. ex quib⁹ resistebat demuris p̄p̄a
retinentib⁹. militib⁹q; machinationis om̄i
equā muris p̄circūctū ciuitatē. illi si
quidē qui erant int̄ urbē fortē et p̄mp
tissime resistebant. neq; fame neq; languore
fatigati. et hoc. int̄ his passionib⁹ agerent.
animo fortes eē uidebantur. ap̄lum in
nullo ad inuentiones inimicorū et machi
nata pauiscentes. si contrarias machinatio
nes in om̄ib⁹ q̄ faciebant. Illi oponere
cogitantes ita ut magnū certamen eēnt
babilonis simul et iherosolymas. uolenti
tatis atq; prudentie. his quidē nichil
arbitrantib⁹. amplius cōmodi q̄ capere
illius ciuitatis. his aut saltem siq̄t non
in alia causa ponentib⁹. n̄ eo magis stu
dio laborarent et non desisterent p̄
gitare quib⁹ modis hostib⁹ ciuitatē
destruerent. et hoc p̄p̄a et iheremia
et dece. donec sunt uallibus iheros
olis q̄s deterritis iherosolymas
eos hostes. capta ē ū ciuitas. anno
sedechie regis quarta. nona.
nona. ceperq; eam principes babilonis
quib⁹ obsessio a rege nabucho
inducta eē cōmissa. ipse autē ciuitatem

cunctate morabat^r. nomina u^o p^rincipu^m qui
 in iherosolima subdider^t hⁱ sunt. nergella
 sas. aremat^r. semegar^r. nabos. archaram
 saris. Capta siquidē cunctate circa mediā
 noctē & p^rincipib⁹ hostiu^m ingressis intēplū
 agnoscens hⁱ sedechias rex sup^rab; uxorb⁹
 & filiis & p^rincipib⁹; & amicis decurritate.
 fugit p^rdesertū ualde traxissimū qd^o dū
 aquib⁹ dam traditas. p^rincipib⁹ babilom
 oy indicatū fuisse; diluculo eum p^rseq^r
 sunt adgressi q^o dum circa hiericantem
 cum adp^rhendissent eū una circūdeder^t.
 amici in p^rincipib⁹ quicū sedechia fugebat
 dum hostes p^rimos eē conspicerent re
 linquentes eum disps^rit^r alē ad aliu^m locū
 fugiens. & un⁹ quisseliberare contendens
 quē cōphensum cum paucis hostes. cum
 uxorb⁹ atq^{ue} filiis p^rduxer^t ad regem. Ve
 mentēq^{ue} ad se nabuchodonosor impium
 & infelicē coepit. & uir⁹ urandū in me
 morē d^r p^rbuerat ut ei p^ruinciam custodi
 re. sup^r hⁱ cū eū oburgau^t ing^rū quia
 dum ab eo p^rcepiss^r imp^rū d^r ab ei⁹ frem
 tulerat & illi tribuerat contra muniti
 cum largitorē. egisse uidebat^r hostiliter
 dixitq^{ue} p^r hⁱec magnus d^s qui habens tuā
 nequiciā odio. morte sub iugū impio.
 hⁱ g^o ubi usus. Ad ius sedechiā filios ei⁹
 iussit parit^r & amicos continuo p^rimi ipso
 scilicet sedechiā & alios captiuos inspici
 entib⁹. Deinde oculos eruent sedechie.
 eumq^{ue} uinciens p^rdux^t in babilonia. hec
 aū p^ruener^t ei⁹ hieremias ezechielq^{ue} p^r
 phauer^t. quia cōphensū duceret^r babilo
 nia & loqueret^r ei ore suo & uideret^r oc
 culos suos oculos ei⁹. sic iheremias dix^t.
 cecit^r aū & duct^r ad babiloniam non
 uidit sic ezechiel p^r dix^t. hⁱ g^o q^o sufficien
 ter possent demanifestare. naturā nes
 cientib⁹. explanauimus qm^o diuisa ē atq^{ue}
 multi moda. & uniu⁹sa ordine suo cons
 piciens. & q^o cōgruant atq^{ue} p^rdicens. igno
 rantiaq^{ue} hominū & infidelitate redar
 guent^r. p^rq^{ue} curare neque^r ab his q^o erant
 passuri. Nam cum ea q^o p^rdicebant^r custo
 dare nollet^r. calamitatibus nos cunctiores
 seēt^r dei. ita ut eēnt impossibile & alia

declinare. g^o qui degenerare d^r regnauerunt
 hui⁹ modi comifacionē habuisse noscuntur.
 fuer^t aut^r ingenti & uno usq^{ue} ad ultimū
 regē regnauer^t q^o omnes annis. diu. & m^o
 sibus sex. ex quib⁹ p^rincipatū tenuit prim⁹
 eoy saul annis ingenti. non tam exea tri
 bu consistens. Porro babilonis iussit p^raci
 pem milicie sue nabusardan in iherosolimā
 ut expoliaret^r. tēplū p^ricipiens ut & illud in
 cenderet^r. & regalia parit^r & cunctatē adpa
 uantū usq^{ue} d^rponeret^r. & p^rph⁹ in babiloniā
 migraret^r. quidū ueniss^r; ad iherosolimam
 undō uno anno regis sedechie & tēplum
 subitit. & uasa dei aurea argenteaq^{ue}
 tulit nec non & maximū cantarum.
 quē posuit salomon insup^r & columnas
 eras & capita earū aureas q^o m^olas & can
 delabra & hⁱ auferēs tēplū q^o succēdit
 mensē quinto inicio m^ois anno undecimo
 sedechie regis. octauo decimo aū nabucho
 donosor succēdit^r aut^r & regalia cunctatē
 q^o destrux^t & tēplū. itaq^{ue} concrematū ē.
 p^r q^o d^rringentos annos & septuaginta &
 menses sex dies que docem. ex q^o constat.
 edificatū. Abegressu aū p^rph⁹ ex egypto.
 Tunc erant anni nulle sexaginta duo. m^o
 ses iii. dies q^o decē ad iherosolimā u^o usq^{ue} ad ual
 tacionē tēplū. omne tempus sunt annoy
 mille non gentoy. q^o n^oq^{ue}ginta septē. men
 sinū sex dierū decē. ex quo u^o factus ē adā
 usq^{ue} adeaq^{ue} p^ruener^t tēplū anni sunt tri
 milia quingenti tredecim. m^oses sex dies
 decē tantus ē g^o m^onerus annoy. q^o cūq^{ue}
 u^o gesta sunt singula ut p^ruenire manifest
 tum^r. p^rnceps itaq^{ue} regis babilonoy
 p^r q^o iherosolimā subitit & tēplū fumens
 captiuos mig^ruit eos & pontificē saream
 & sac^rdotē iofadach sedarum & custodes
 tēplū tres. & eunucū qui erat sup^r arma
 tos. & amicos sedechie. septē & scribam ei⁹
 & alios p^rncipes sexaginta. Quos om⁹ cum
 uasib⁹ q^o de p^rdatū ē dedux^t. Ad regē m^ora
 bata p^ruincia syrie cunctatē. Rex aut^r
 pontifices quidam & p^rincipū ibi capita
 iussit abscondi. ipse u^o om⁹ captiuos & sede
 chia dedux^t in babiloniā. uinctu u^o circū
 egit & iofadac pontificē filiu^m saree ponti

sices occidit babilonius marabatha sime cui
tate. sic dudu ia designati e. q. q. genus
regu explauum. q. qui fuer. q. eoy tem
pora cueta narraum. necessariu iudica
ui q. ia nomina reserare pontificu. q. po
tificatu regu tempoub. habuer. primus
siquide sadoch pontifex fuit templi que
salomon edificauit. p. cu u filius achima
as mei honore successit. p. achimaam.
Azarias. Post hunc aut iora q. p. eum
axioramus. deinde fideas p. fideam u
sua deas. p. hunc aut ihu hilo u successit
ioatan. cui rursus urias. Vrie u neria.
p. neria aut odeas. fuit p. hunc salu.
Deinde helcias. q. p. huc zaroeh. p. huc
fuit iofadach. qui captiuus in babilonia
ductus e. illi siquide omis in pontifica
tu fili patri p. ordine successer. Vemens
aut in babilonia rex. sedechia quidem
habuit donec aduener. in carcerem. que
du regale sepeh. uasa q. in iheroso
lmitaru templo fuerat dep. datu. dux
dicauit suis q. p. m in babiloniay re
gionem constituit. pontifice u soluit au
culis princeps ita q. milicie nabuzarda
ni du captiuas. p. m ebreoy paupes
q. eos qui se tradiderant dereliquit cos
tituens eis principem nomine godoham
filium ioh. denobilib. natu mansuetum
q. iusti. iustiq. ut op. intra p. uincie
facientes regi defuncta tributa p. solueret
hieremia u p. ham soluit e carcere. ei q.
suasit ut ad babilonia cu eo ueniret.
Fuerat eni h. ei arege iusti ut illi per
omnia placide ministraret. Cui nolle
hoc facere ut indicaret ubi maneret.
uella. quaten. h. regi significaret. p. ha
u nec sequi uoluit nec alibi comorari
s. libent. abire se dix. in deserta patria
q. miseris habitare reliquis. Cognos
cent au uoluntate milicie princeps go
zoh. que constituerat in iherosolimoy
urbe. p. cepit ut ei p. uencia monib.
haberet. ei q. ministraret quib. ageret.
q. donans p. he multis p. ciolis q. mune
rib. dimisit ad p. a. q. iheremias. quidem
mansit apud gozoham in ciuitate p.

unitate q. dicitur masfacha rogantq. nabu
zodon ut cu eo dimitteret. discipulum baruch
filium nerei ex magna ualde familia q. qui
lingua patria precipue fuerat eruditus.
h. du feciss. nabuzardanis in babilonia p.
fectus est atili qui obsessa iherosolimoy.
urbe defugerant dissi. p. certa loca. dum
recessiss. babilonios cognouissent q. quas
dam reliquias in iherosolimoy tra. reli
quiss. ut q. eam incoherent super ibunt
undiq. collecti uenerunt ad gozoham
in masphat erant aut principes eoy.
ioas filius earu q. areas q. iezonias simul
q. alii porro de genere regio erat quida
sinabel uir malign. q. calichus. qui du
obsiderent iherosolimam. ad regem eua
nit amantariu nomine uahalin q. illo
tempore ibi morat. e. q. q. iherosolima
concurrerant fec. eos gozohas ibi mane
re. neq. babilonios metuentes colen
tesq. tram nichil mali passuros ee di
cebat q. h. q. iuramento firmam adiciet
quia q. solatni cunctis p. beret. q. si quis
ab aliquo g. uarent illi mereret au
xilium suasitq. ut singuli inq. uellent
ciuitate morarent. q. ut mitteret. cu
eis qui eoy habitacula repararent
q. ipse quoq. faceret du tep. eoy ut
tritici q. uini q. olei recederent.
quaten. iherus tempore pabul non
egerent. h. cu dixiss. dimisit eos
ad p. uincie loca que un. quisq. ua
luerat fama u discurrente ad gentes
iudee quia uementes ad se defuga go
dohas clementissime suscepit. q.
ad tram colendam habitare dimiserat
ut regi babilonii tributa p. soluerent
concurrerunt. Ad godoham omis q.
in p. uinciam habitauer. considerantq.
p. uinciam in pace regi q. godoham be
nignitate atq. clemencia iohannes q.
principes q. cu eo erant ualde dilexer.
eum dicebatq. mittendi ad regem am
mantariu bahaln. ut sinabel latente
occideret. quaten. ipse securus eoy in
israhel. quia ille erat de regu genere
qui sol. poterat rebellare. cu. d. d. d.

87
dicebant posse declinare si potius smahel ipse periret. Ut metu decetero non haberet adicientes insuper seminare negodolia magis ab illo prompto sum dicitur israhelitarum reliquie deperirent. Ille uero ad quiescere noluit dicens non esse rectum esse uirum qui nichil adhuc gesserat mali tales infidias exercere. non enim uiri simile esse quia intale desolacione huiusmodi malicia excercere. et que intanta necessitate fouerat et ab imo alius eripuerat ipse perimere. sed et si edicto. faceret ille doli. melius esse ut ipse periretur ab illo. Potius que homo quoad illo confugerat. suaque salutem ei tradiderat et commendaauerat uitam. dolo perimeretur illorum. et annes quidem et principes qui cum eo erant. cum non potuissent persuadere godolie. primum recesserunt tempore siquidem dierum. xxx. transacto uenit ad godoliam incurritate maspha smahel cum uiris decem. qui godoliam splendoris epul muneribusque suscepit. Tunc godolias inter comuina smahel sepius ut assolere. inuitando debriatus est quem smahel uidens ita uino repletum et uelut insensum insopore ebrietate comissum surgens cum decem suis amicis eum occidit. et cum eo qui in uiu recubebat et per horum perempcionem egressus pnocte cunctos parte inuitate iudeos et milites trucidauit. et babilonis fuerant derelicti. Altera uero die cum moribus ueniebant. Ad godoliam depumcia octoginta uiri. nichil scientes quod de eo fuerat gestum. quod cum uidisset smahel. eos quasi ad godoliam accerentes uiros inter euocauit. quibus ingressis aula clausa cunctos occidit. eorumque corpora inaquam profundissima ne uiderentur ab eis et ex his itaque octoginta uiri aliqui erepti sunt qui serogaue runt non prius occidi ante quam occultas in agris diuicias et paleas simul

et uestes reconditas et frumenta monstra rent. si audiens smahel peperit ei. primum uero qui erat in masphat cum uxore et filiis captiui dux inter quos et filias sedechie regis quas nabuzardanis babilonorum princeps godolie reliquit conseruandas. et dum egyptum uenit ad regem amantarium. audiens autem iohannes et principes qui cum eo erant quod in masphat fuerant gesta. ab smahel mortemque godolie nuntius exaspati sunt. et adsumtes singuli suos armatos aduersi sunt ut smahel uirum expugnaret quem dum adprehendissent circa fontem cebron illi qui ab smahel captiui dicebant uidentes iohannem et principes reuelati sunt solacium sibi uenisse iudicantes et relinquentes eum qui illos cepit. ad iohannem se contulerunt smahel itaque cum uiris octo ad regem fugiunt ammantarium iohannes autem fuit quos demanibus eripuerat smahel et heumichos et mulieres et infantes. uenit ad quendam locum quem caulas appellat. et illo die ibi permansit delibauerant. Aut ut inde surgentes abirent in egyptum metuentes ne eos babilonii perirent propter godolie mortem qui ab eis dux fuerat institutus et dum intali consilio permancerent. perierat ad iheremiam prophetam iohannes et principes qui cum eo erant. ut dominum consulerent quatenus eis in angustia constitutus quod deberent facere demonstrare. cumque propheta oraturus se perisset apud dominum cum promissis per dies decem apparuit ei dominus dicens ut indicaret iohanni et principibus ei et ab eis uniuersis quem consistentibus eis in illo puincia. ferre prudentia diuina solacium et ab abylonis quos metuebant seruare in lesos. proficiscentes autem in egyptum periturus et ab egyptiis illa passuros. quod olim fratres eorum contestant per se hanc cum dixisset iohanni et propter dominum prophetam predicere non ei credebant quia dominus eos in puincia habitare precepit. si ut prestat baruch suo.

discripto: mentiret quidē de diuino
mandatū. suaderet autē eis ibi mēnere
ut ababilomus intrarent pph̄i autē & ioh
annes n̄ obediētes consilio dei. qui deo
monuerat pph̄am. discesser̄ ad egyptum
ducentes & iheremiās parit̄ & baruch.
dūq; illic eēnt indicatū pph̄e diuinita
uenturū regē babilomoy ad egyptū.
iussitq; p̄dicere pph̄o & egypti futurā
captiuitatē & q̄ alius quidē eoy occi
deret alios captiuos sumens in babilo
nia pducere. & h̄ ita completa sunt.
quinto siq; dē anno captiuitatis ihero
solimoy q̄ ē tci' & uicesim' regni nabu
cho donosor in inferiore syriā eāq; deta
nem expugnauit. & ammanitas imoabitas
cūq; subdidit; hā gentes p̄ ex ad egyptū
eāq; sub iūte. & regem quidē q̄ tē erat
occidit aliumq; mea consiliū denuo
iudeos captiuos dux̄ in babiloniā. & he
breoy quidē gen' hui' modi t̄mino eu
fraten transisse p̄cipm'. & passyrios cor
runt pph̄i decē tribuū desamariam
cum regnar̄ apud eos osias. Deinde
duarum tribuū multitudine nabucho
donosor rege babilomoy & caldeoy
capitis iherosolimis ē uallata salma
nasit & enī trans migrans israhelitas.
in eoy regione instituit ut eoy gen
te qui pri' interiore parte maedie
& p̄side morabantur. tūc tam̄ sama
ritę uocati sunt. uocabulū pumcie
sumtes. in q̄ habitare uidebantur.
babilomoy ū rex cum duas trib;
captiuitis duxit; neq; gentē aliam
in eoy fec̄ habitare pumciā & pph̄a
desalamonis iudea & iherosolima &
templū annis. lxx. p̄mansit. om̄i
siquidē tēp' acaptiuitate israheli
tarū usq; ad duarū tribuū migra
onē. fuit annoy centū & xxx.
mensium. vi. dierūq; decē p̄oro rex
babilomoy nabucho donosor. sumēs
om̄s iudoy nobiliores & cognatos re
gis eoy sedechne. q̄ & pubertate cor
porū & aspectus pulcritudine resp̄le
debant pedagogis p̄diligencia eis

exibenda cōtōdit eosq; castrauit. qd
& iā eis q̄ cōcesserat ex aliis gentib; quā
uallarat cū eēnt morat̄ huius pulcritudi
ne cōstituta. fuisse d̄moseitur. Iussitq; eis
dēmissa sua ministrare cibos. ierudne pum
cialib; literis parit̄ caldeis. Erant autē
sapientia qdē idonei. habentes autē exerci
tū potiore m̄t q̄s erant aliq; de genere
sedechne quatuor optimi & natura benigni
quoy alius qdē d̄tnel alius autē ananias
ali' misael. quart' autē uocabat̄ azarias.
Hoy babiloni' rex nomina cōmutauit.
& alius appellari uocabulis. & daniel quidē
uocabant baltasar. ananiā ūs; roch mīsa
hel autē misach. azariā ū ab denago. Hos
autē rex cū eēnt nimis ingemosi. & circa
literarū doctrinas assidue abebat mono
re & dilectione p̄cipua. placuitq; daniel
cū cognatis suis ut se acib; rege mense
suspenderent. raboib; amatis generalit̄
abstinerent. & accedentes ad ascanē eumicū
cui eoy diligentia fuerat a rege commissā. ro
gauer̄ eū ut ea q̄ rex iusserat eis expendi
p̄se p̄cipos & eis legitima comedenda p̄be
at quicquid aliud inamatu uellēt. ad istos
cibos seē deditos d̄cēntes. & alios sibi ualde
cōgruos. ille ū paratū se ēē dicebat eoy uolun
tatib; obedire s; m̄eture rege. neq; corporis
maciem. uultus mutationē. p̄derentur regi
eo qd ab epulis abstinerent. dicens ēē cōsequens
ut p̄qualitate ciboy eoy q̄q; color eoy & corpora
mutarentur. idū alii pueri bene refectione rege
uiderent. isti ei p̄culi supplicii ei auctores existi
rent. Dūq; aschanis formidine hanc haberet p̄
suaser̄ ei ut p̄perimento decē dieb; hoc m̄strā
ret eis. idū habitus eoy corporis minime uertent
in p̄ci. in his sine dubio p̄manerēt. tāquā ex hoc
hoc ledi non possent. Si uero eos suppliciores inspiceret
& deteriores ab aliis. ad communia reuocaret. quos dū
non cib; ille non noceret. s; & iā mai' quā ab ois
p̄mque atq; decentiora eoy corpora reperirent
ita ut illi quib; regalia communia p̄parabant
inferiores ēēt. daniel autē iūq; cū eo erant
q̄derentur in magna copia epulq; commun
Ex illo t̄p̄e audauit aschanis ea qdē quidē
mīsa regia cotidie illis pueris m̄tebant p̄fū
sumebant illis que p̄dicta sunt m̄strā

A illi dū & anime eoz ppter h̄ cent lipide. iad doc
 trinas euecti. corporaq; ad labore apta c̄siste
 rent. nem aut ammas aut uestes habebat p̄bo
 rā uarietate c̄fusaf. aut corpora p̄asclē epulas
 molliora. om̄s uelocit̄ didicere doctrinas q̄cuq;
 rap barbaras erat rap caldeos. p̄cipue tamen
 danhel sapientia erat idoneus. iad sopmōrū
 m̄ptationes ex p̄t. ei q; roganti reuelabatur
 apte diuinitas. I ḡ p̄ annū sc̄dm̄ egiptū uas
 tationis. rex nabuchodossor uidit sopmū ual
 demirabile. cui explanationē ipse ei p̄ sopmū
 p̄ apuit. Iuḡ dū euiglass; oblitus. mox euoca
 uit chaldeos imagos atq; diuinos. seq; dix̄ in
 disse sopmū repositionē ei. ih̄ simul oblitū.
 iussitq; ut diceret̄ isopmū iqd̄ significare uider̄.
 Illi ū dicentib; h̄ inuenire h̄ob̄. cē ipossibile. s;
 uisionē exponeret̄ sopmū rexp̄lationē ab ei
 audiret̄. m̄t minar̄ ē eis mortē. nisi ei sopmū
 ediceret̄. & dū iacerent̄ n̄posse qd̄ uidebat
 fieri. om̄s una p̄cepit occidi. Danhel aut̄ au
 diens qd̄ om̄s sapientes rex iussit; m̄tmi. m̄tq;
 rupsit cū suis cognatis p̄iculo subiaceret̄. accessit
 ad quendam ariochm̄ cui fuerat p̄ncipat̄ com
 missus sup̄ solos ar m̄geros. eūq; rogauit ut
 licentia ediceret̄ p̄ qua rex om̄s sapientes
 chaldeos imagos iussit; occidi. & dū de
 sopmō cognouiss; i q̄ uissit; rex indicat̄ sibi
 qd̄ uiderat uisionē. Iddū m̄ponissit facē
 ad sū m̄itū p̄uicissit regē. una noctem
 p̄ceit ut amagorū nece se p̄tineret̄. sp̄at
 se dices. qd̄ ea nocte supplicat̄ dō. sopmū
 regis agnosceret̄. Ariochm̄ ū nunciavit
 regi qd̄ p̄posceret̄ danhel. Tunc ille pu
 er cū suis cognatis ad habitaculū p̄p̄ū ue
 nientes. tota nocte rogunt dñm ut ei sop
 mū indicaret̄. ne magi caldei. m̄t eos
 illi q̄q; p̄tineret̄. s; ut eos potius ab ira regis
 eripet̄. ei q; ostendat̄ uisionē. quā rex reue
 lant̄ sibi nocte p̄tita noscebat̄ oblit̄. Dñs au
 tem sc̄dm̄ habens illoz p̄iculo subiacebat̄
 simul danhel. isopmū ei. imodū ei ex
 planationis m̄t. ut ab eo rex sc̄ia qd̄
 significaret̄ agnosceret̄. Danhel aut̄ h̄ec
 sibi a dō reuelatū cognosces. gams sup̄
 ih̄ s̄tō indicans. illes qd̄ qd̄ uita iā despa
 rat̄ parati uidebant̄ ad mortē. ad secu
 ritatē ispe uie redux̄. Dō aut̄ gr̄as p̄ci

puas egi. q̄m̄sc̄dā eoz habuiss; & att̄. Factoq;
 die. uenit ad ariochm̄ p̄ces ut eū introdu
 cere debet̄ ad regē. ac dices uelle se sopmū qd̄
 uidat̄ tr̄asacta nocte narrare. Ingressus ad
 regē danhel hoc p̄mo p̄poscit. nec sapientior
 putaret̄ ab om̄ib; chaldeis imagis. qd̄ dū illi
 sopmū nequaquā inuenire potuissit ipse ei
 indicat̄ accedat̄. quando nex p̄m̄tū huma
 nū. nec qd̄ maiori studio m̄t p̄p̄a laborasset
 h̄sue. s; miserat̄ m̄t dñs om̄iū q̄m̄p̄cto ui
 debant̄ mortis c̄statuti. t̄mei simul i q̄ eide
 s̄gentis. sopmū rexp̄lationē m̄ ei apuit.
 H̄ cū tantū p̄illis quā p̄ nob̄ ipsis uite t̄mmo
 te uibente multatis sollicitus erat̄. dū itaq;
 in iuste uiros bonos ioptimos mori p̄cepit
 quos n̄h̄ qd̄ sit humane sapientie p̄cepisti.
 facere. s; qd̄ dñs solus ē. ab eis exigere uoluisti.
 Ibi si qd̄ cōgitanti q̄p̄te totius mundi teneat̄
 p̄ncipatū. uolens dñs om̄s regnatos ostendere.
 huiusmodi sopmū reuelauit. Vidisti h̄i statuā
 ualde p̄cerā. cui cap̄ qd̄ erat aurū. hume
 rui i brachia de argento. uenit i femora fereā.
 crura pedesq; ferrei. Deinde uidisti lapidē
 demonte abruptū cecidisse sup̄ statuā. ei q;
 p̄stratā c̄trunssit totā. & nulli ei par̄te m̄te
 gr̄on reliqsit. aurū ū argentū. res i ferum.
 plus farina c̄tritu. ispū uehementi flante d̄m̄p
 tū atq; d̄sp̄sū. lapidē ū c̄trunssit tantū. ita ut
 m̄os magi fieret̄. i om̄is tra ab eo uideretur
 ipl̄ea. Sopmū itaq; qd̄ uidisti h̄ ē. Cui m̄
 p̄tatio h̄uc habet̄ modū. Cap̄ qd̄ ē aurū. re
 significat̄. i q̄p̄te m̄gente babilonia regnaue
 rit. Dūc m̄t man̄ i humeri. indicat̄. qm̄
 aduob̄ regib; ur̄ possit dirui p̄ncipat̄. Illozq;
 denuo alit̄ qd̄ ē ab occidente erit destructus
 impio simul gram̄to. cui rur̄sus regnū ces
 sare faciet. qui ferro uideat̄ equal. tenebitq;
 quando qd̄ ē ferri n̄t̄asit robustior auro &
 argento simul i gre. & qd̄ ē idelapide regi
 danheli n̄ placuit indicare. s; p̄ter ita q̄s
 iā facta narrare. n̄ futura tractare. Si q̄s
 aut̄ integritatē desidans. uult h̄ p̄scrutari.
 incertus utriū fiat̄ fideat̄ agnosce. festi
 ne lib̄rū legere danhelis. quē inueniet
 m̄t l̄t̄as & diuinas. Rex itaq; nabucho
 donossor h̄ audies. isopmū suū agnosces
 ob stupuit m̄gemū danhel. i p̄cedēs i facie

in quasi dñs adoratur eū salutaū daniel. et q; sacrificari
qñ dñs pcepit. cui etia ppraderi inposuit. et curatore
totius regni eē cōstituit circognatis suis. q; pmin
dā adolū picta sustinuerant. ut egē ex uī modi
causā offendisse uidebant. Interea rex dū fecisset
statuā aurā altitudine. lx. cubitoꝝ. et uā statu
is. in maximo pabulione campo dedicaturus
eā. conuocauit ex omī tēra cūperat. principē
uniuersos. et pmo p̄cipiens. ut dū audirent
tube sonū pstrati statuā paritē ad orarent. qñ
hoc non facerent. eos in ignis caminū intē
natus ē eē mittendos. Omib; q; p tube sonū
adorantib; simulacrū. daniel et cognati ei mi
nime hoc fecisse dicuntur. nolentes utique
leges puaricare patnas. qui conuēti fuisset
repente in igne missi. inopinabiliter diuin
puidencia libati. mortis picula fugierūt. nō
enī contigit eos ignis reor itaq; eo qd nichil in
iuste fecissent. in camino missi nō sūt ab igne
cōtracti. et facta ē flāme natura debilioꝝ.
hīs i se dī ministros qui eorū corpora eē talia
pparauit. ut nō potuissent ab igne cōsumi. hoc q;
factū ostendit eos apud regē iustos atq; religio
sos. p quare habebantur ab eo in honore p̄cipua.
Post paululū itaq; tēpus denuo uicit rex in
somnia aliā uisionē q; casus de regno. cum
bestius eōs habitatus. et cū degisset. hoc in anni
septē in desertū. recipere denuo principatū. h
cū uicisset. somniū. magos denuo cōuocauit.
eisq; referēs qd uiderat. i tēptationē cōgruā
exigebat. et alioꝝ quidē nemo potuit uirtu
tem somni cōphēdere. neq; regi manifesta
re. daniel ū solus et hī exposuit. et sic ei p̄dix
rat. ita puenit. Nā cū habitass; p̄dictū tēp
in eremo. nullusq; p̄sūpiss; septē illis annis
rerū dñm detinere. supplicās dñs ut regnū
reciperet denuo reuersus ad eū ē. Nullus q; me
culpos. eo qd ita narraui rem singla sic in
antiquis libri inueniunt scripta. Nā in ipso
istoriā ne principio p̄p̄ eos q; qñ ē faciūt
aut i aliq; culpā tentantē astruxi dicēs me
libros hebraicos i eloquiū grecū. et os uolen
tib; ap̄ire. neq; adicere ipse aliqd se eorū neq;
subtrahere me p̄mittēs. Porro nabucodonosor
cū uixisset. annis xl. et trib; defunctus ē uir in
dustri et p̄p̄ regū ualde felicioꝝ. Meminit
hui; actus i libro tēto historie

caldeorū ita dicēs. Audiēs autē pat̄ ei nabu
codonosor q; sc̄pa q; cōstituit fuerat i egipto
et locis s̄rie inferiori et semice recessit alio cū
ipsi iā fatigare ē poss; cōmittēs filioꝝ nabu
codonosor iuueni. quandā partē exercitū
misit aduersus eū. Nabucodonosor autē con
gressus aduersus eū q; ab ei patre recesserat.
facta dimicatione. et uē uicit et p̄uinciam
ex isto principio. suo sub iugum impio.

No siquidē tēpoꝝ cōtingit ut pat̄ ei
nabucodonosor egrotaret i babilonia
ciuitate. et a uita recederet. qui regnauit
annis. xl. Nabucodonosor nō post multū
tēp̄ mortē patris agnosces. et disponens
causas egipti reliq; q; p̄uinciam captiuo ei
et semici et iroꝝ. et gentiū egiptiacarū
et p̄cipiēs quibda amicis ut cū magna uir
tute et omī utilitate ad babiloniā ciuitatē
deferret. ipse cū paucis p̄ desertū uenit.
ad babiloniā. et potius rerū q; gubnabat
et achaldeis. A quodā ū optimo sibi m̄tre
seruatarū totū regni pat̄m dñs effectus. cap
tiuis autē uenientib; habitationē cōstituit
i locis opozatissimis babilonie ciuitatis.
ipse ū de manib; ostiū et tēplū belli reliq;
largissime nimis ornauit. et antiqui ci
uitati alia q; cōtulit et prisca reparauit.
ita ut neq; obsidentes ualerent flumī
cōuertere. et ciuitas aliq; in p̄d̄i sit. Et q;
tres porticos i tēp̄ et tres ex tēp̄
de lacte cocto. decentq; munus ei rex
ornas ualde magnifice. Lactnas q; rega
les alie p̄p̄me regalia fabricat ē quorū
spacia. et reliq; pulcritudine dicere cre
do sup̄uacua eū uerūptam hoc sciendū
q; dū eēnt hī magna et nimis erigētia dieb;
sūt quidē cōsumata. In istis ū regalib;
lapides posuit. qorū i istar similis erat mō
et plantarū diuersas arbores. fecit q; et
qd suspensile dicebatur. eo qd uxor eius
positionē regionis p̄p̄e uidere desida
ret q; m̄trita fuerat in locis. Medie
hoꝝ itaq; meminit etia magastenis
i q̄rto iudicoꝝ libro ubi m̄tritur alpha
re. hūc regi fortitudine et actū m̄g
nitudine herculē transcendisse. die autē
eū uastasse liby ciuitatē et debri

S; etia diodes. mscdo colomarū libro meminit
hui regis. & phylotirat mundiciū iserueus hui
torus die. qe iste rex obsedit qru. annis tribus
idece. cu illo tpr mtrro regnarē iorababolu.
h oc g m dūsi hui regis fecere memoria. l mox
ū nabuchodonosor. Amulmata pāc qraumata
doe filius ei suscep regnū. iherosolimitarum
regē iechomā q iuachū soluit amculis. cuq;
m amcos necessarios habuit. multa ei do
na cōcessit. fēc in babilonia m reges haberi.
N epe ei fide iher uauerat iechomg. qse utiq;
cū uxorb i filis i omi cognatione sponte tra
didit. p ciuitate sua. nescit p drem obsessi
one capta uastaret. Mournit u amilmachapaco
p amos. idex sin regn. hegeria fil ei tenuit
principatū xl. annis. Eoq; mortuo ad r filiu
labosoladacū puenit impiū. Qui dū nouē mēib
habuit. eo defuncto. transit ad baltasar. q na
boan nuncupabat. Cont hūc itaq; regem
castrametati sunt cū r rex psarū. i darius
rex medors. Qui dū obsiderent i babilonia
mirabile qdā pdicū cōtigisse dinoscitur.
l aedat nāq; cenās in domo maxima. i cū uui
regalib oportuna cū suis cōcubini. parit i
amicis. placuitq; ei ut de pprio tēplo uasā
di de portarentur. que de urosolimi depā
tus fuerat nabucodonosor. usq; quidē non
fuit usus. si in tēplo dicauerat. At ille supba
dictus ē ut ei sūbderent ad poela. i h modo
blasphemare mclm. hūc itaq; uidit de mu
ro uenientē manū i imparitā qscā sillalā
cōscribente. Quia uisione turbat cōuocauit
magos atq; caldeos. & omē gnis similiū. qd
mē bar baros sōpma i hui modi signa discerne
pualibat. ut ei q fuerat scripta manifestarent.
C uq; magi mē peme muenire neq; intelligere
se posse dicebant. in angustia rex cōstitit i mul
ta tristitia ppter hanc sic mopinabile causā.
mōm p uincia pdicare fec. ut q liras illis
iq p eas significarent poss; ex ponere. etoz
que aurā uesteq; darē pur pureā sic regib
chaldeis mōserat uti. itcia paritē sui parit
pncipat. Quo facto dū multi magi cōmiserūt.
yposita munificentia regis habent. mueni
one aut significatione litarū nequaquā m
uenire poterūt. Dūq; regē uiderē anxietate
te ama sua cōstitutū. cep eū cōfz rare ac dicere.

eo qd eēt qdā deuidea captiuus. ex eoq; genere qd de
duxerat nabuchodonosor cū iherosolimā deuas
tasse. cui erat nom daniel un sapiēs iat. gut.
ut possit res muenire difficiles. i q solido nota
uidebant. q a i nabuchodonosor regi cū null
alt potuiss; edicere qb egebat ad agnitionis
lum ad duxerat qd queiebat. adicies ut cū uo
curret qten delictis eo narrantē cōgnosceret. qd
null potuerat muenire. sitq; ite aliqo eo signo
significaret adō. hec audies baltasar daniel
ad se uenire pcep. Cui dū dictū fuisse de eo ei;
sapientia. qvies ei sps meēt. i sol muenire poss;
q alul heq; mte cōpē poterat ut ei q scripta fuerat
iq significare potuerat indicare. qd si facer. pur
pura uestiendū. itozq; aurā cū ei collūci
danda ē pmissit. insup ei i paritē tēia regni
phonore sapientie cōferenda. ut ex eis insignis
uidentib appareret. Quo facto. daniel dona
qoe cū apse retinere dix. sapientia qd. i dūmi
tate sine suffragis sēp existeret. i q n p dē que
rentib. Eū q scripta uidebant. ei significatum
se ei pmissit dicens. h ei uite indicare subuersi
one. eo qd neq; ex his ex qb paritē ei ppter murias
di fuerat castigat ille didic ē prius. mē ult
humanā natūm cōgitare. quando ex nabucho
donosor ē mutatus in bestia. ppta q mpie. ges
serat p multas pces ac supplicationes mcliam potuit
pmereri. i ad hūmanā rectitē cōuersionē. ac regna
pima rēpue. Qui ppter hoc dei soli omem habe
uitate. i humano generi puidere donec ad uia
asseruit. Cū mgt obliuionē horū hīs. multiq;
diuinitate blasphemās. mei. uasis una cū tui
cōcubinis t ministrare fecisti. hūc uidēs dē i
nat p ea q scripta sūt. pnuiciat qd t mī sit
futur. Ille u lūte designabit hoc. Mane. qd la
tina lingua significare potest numerū. qe uite
tue iqt dē temp. & regni dinumerauit dies. i
pari t sup cō decreuerit. Chehel quidē hoc
significat pōd. Ad pōderis mgt dē tue uite iā
temp illud declinare pnuiciat. Phares. S; i hoc
fragmentū significat lingua romana. hāget in
qd dē regni tui. i mēis illud p sūq; distru
buit. Cuiq; daniel hāc idicam dixisset ei q
fuerat in pariete cō scripta. baltasar eqdē regē
tristitia qualis poterat pte calumitatis sig
nificatione puenire dēmit. non tam pphē
quasi malari rerū idici. dona q promiserat

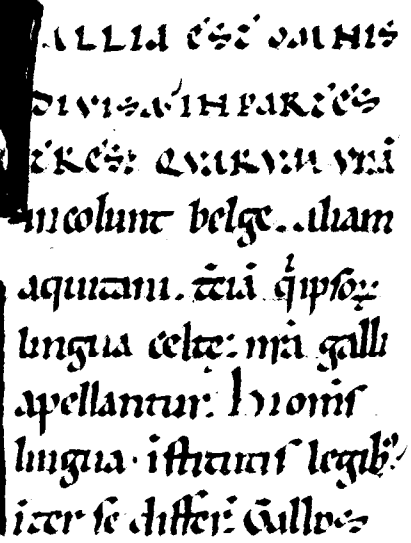
denegant si cuncta cessit. cogitat quia illa qdē p qd
 darentur ppa ei. non pphantis cent illi u qd u
 discreuerat uru boni dicebat simul multu. Igit
 non p multu temp ipse ē capu ieiunat. cyro ppa
 ru rege aduersus ei christiane dimittit. baltasar
 eni isē subquo capi contigit babilonia cu regnasset
 ia dēcē nēptē annis nepos nabuchodonosor regis
 cui. tale tinnu fuisse pcepit. Dari. au attragi
 fili q babilonior pncipatu destruxit ei cyro cognato
 suo annu agebat sexagesimu i scdm: cu babilon
 fuisse inasa. q tamē alio nomine uocabat agrēci.
 qd daniel ppham sumēs ad se i mecha dux. x omi
 eu honore celebraui. Erat eni un. it tres satrapas qd
 dari. sup tresētos sexagita satrapas i statuērat. Da
 niel itaq dū eē dapd darii i honore p ppuo
 ita ut qd soli cuncta uidentur paerem ēgressi q
 aucti i eū scdm cornib. in petiti pstruissē ita
 x undique ēculasse. deinde uidissē hircu dēduat
 cornu maximu pcurissē. quo facto orta ex eo loco
 cornua quatuor raduētos singulos ēē cōuersa in
 terq aliud paruulu ortu eruisse conscripsit. q
 dū crederet dicebat dō qd ei mōstruū expugnātū
 fore ē. genus ciuitate fortit iē capturi tēpliq
 con cremant i sacrificia tēta phibituri diebū
 mille ducentis sexagita i sex. Hoc qdē in eam
 po qd ē in iustis daniel seruissē ēscripsit. tali
 modo dñi sibi hanc aperuisse uisione exposuit.
 Ariete qdē signu pparū i modoz significare dicit.
 cornu u eoz q regnaturi fuerat. nouissimo u cor
 nu significari dicebat ibi unū regē thuc dūcū
 x gla pōti ēē pcpuum. I uēuū significari nar
 rabat qd alijs dēcē regnatur ēē q scdm congrē
 sus aduersus pām cu bello deuiceret x omem glām
 ei. pncipatus auferre i er maximu cornu q erat
 ihirci fronte pmi significari regē i ortu quatu
 or cornuoz. Illo cadente quia quatuor partes ui
 deluntur aspiciere successionē unū. cuiq p. obtu
 pmi regis dix adnunciari i dūctionē regni iter
 eos ēē faciendam. dū illr pōr nec filios nec cognā
 tum habiturus ēēt multiq; annis in temari orbe
 ēē regnatur. i ex eis quedā omi regē i expugna
 turū i gente ei. i leges atq; cūiacionē pariter
 ablaturū i templū depdaturū. i sacrificia cele
 brare trib. annis ēē phibituri. hoc utiq; gei
 mīa sustinuit paratio. cuiq; appellat. epiphani
 s ē pelar. sic uidit daniel. tante multos conser
 ipit annos q omia illi dō sibi monstrante con

scribens reliqd. ut legētes i qe etiam puenire cō
 sidantes. credant i honore diuino fuisse daniel
 i p hē q sunt ita uerissima ita uera epicu
 mos errare cognoscant q i puidenciā uite ne
 gant i dñi res humanas curari nō estimant.
 II eq; habeat i corruptibiliq; substantia pstabiliza
 te cunctoz gubernare iudicant humiūsa
 si hunc mūdū sine rectore i sine cura aliqua
 ferre spōte ē firmant. q sic aunt sine pfulē
 ēē sic i uis gubernatorū dissolutam uentozū
 uolencia sub mergi ē spicunt. aut cursus sine
 agnatoze ē frigi ita mūdus sine puidencie regi
 mine olim potuit depire qdāt. Ego namq;
 daniel dicta respiciens. ualde puto aucta opi
 none recede eoz q puidenciā humanari rerū
 dicit nō habē dñi. Illo eni si si. spōte gererentur
 scdm illi. ppham omia puenire cōspiceremus.
 Ego si qdē dehis ut i ueni dēq ita ē scripsi.
 S i qdē aut uult opinionē aliq. seq crimen p dui
 sa ē entecia non habebit.

JOSEPHI A VI ET IOSEPHI LIBER. X.
 IVDAICE ANTIQ VITATIS. EXPLICIT.

INCIPIT LIBER SV
 ETONITRANQVILLI
 VICTORIARVM
 GAI I V L I I C E S A R I S
 MVLTIMODARVM
 BELLIGALLIC

INCIPIT DETRIMODA OMNIS
 GALLIAE DIVISIONE

fines habere arbitrantur quod longitudine inter passum
 ex XL. in latitudine CL. arx portabant. In rebus
 ad lucem et ueritatem exhortantur propter. consilium
 ea quod ad proficiendum pertinet et parare iumentorum
 carrorum quia maximam numerum coemere. semper
 quam maximam facere. ut in itinere copia frum-
 ti sub preterea. cupimus cumantibus pacem et am-
 ciciam confirmare. Ad eas res et faciendas biennium
 sibi satis esse duxerit. Inter cuius annum perfectionem le-
 ge confirmant. Ad eas res et faciendas. exhortari dele-
 gatur. Is sibi legationem aduentum suscepit. In eo in-
 nere persuadet castro catamanta locheis filio regno.
 cuius patris regnum insequantibus multos annos optine-
 rat. et senatu pro. amicis. appellat. erat. ut regnum in
 ciuitate sua occuparet. quod pater ante habuerat. Inter
 alios etiam haec duo filii diuiciaci. qui eo tempore pater-
 natum in ciuitate optinebat. ac maxime plebi acce-
 tus erat ut idem esset persuaderet. etiam filia sua in
 matrimonium daret. et facile factum esse illis propter co-
 nata perficere. propter quod ipse sue ciuitatis impium
 optinebat. erat. non ut illis propter conata perficere. propter
 propter quod ipse sue ciuitatis impium optinebat. non ut
 dubium quod etiam gallie plurimum beluensi posset.
 sed et copiam suam exirenti illi regna et ciuitatem
 firmare. hac oratione adducti ita se fide et iustitia
 ridu daret. et regno occupato propter potestatem ac
 firmissimos propter etiam gallie sese petiri posse
 putant. Eares et beluensis pindiciu enuiciata.
 et oculis suis exhortantur et amicis causam dicere cogit.
 et iuramentum poenam suam operabatur. ut igni confirmaret.
 et in constituta causam dictionis. exhortatur ad lucem
 cui omnem suam familiam ad hominum milia daret un-
 digue quod ex. romes clientel obsequantibusque suos quoque
 magni numeri habebat. eodem eduxit. eos ne cau-
 sam dicere. scripserunt. Cui ciuitas obsequantibus re iuncta
 armis iussu exequantibus. multitudinemque hominum
 et agris magistratus cogere. exhortatur mortuus est.
 Nec abest suspicio ut beluensi arbitrantur. quoniam ipse
 sibi mortem conscuerit. post cuius mortem nihilominus
 beluensi id quod constituerat facere conantur. ut et fi-
 nibus suis erent. Vbi iam se adeum re paratos esse ar-
 bitrati sunt. opida sua omnia numero ad duodecim
 milia ad quadringentos. reliqua priuata aedificia in-
 cendunt. et iumentum omne propter quod quod secum portatu-
 ri erant contulerunt. ut denique redactionis spe sublata.
 paratiores ad omnia pericula sub eunda erant. Cui
 mensum multa cibaria sibi quia domo efferre

iubent. I suadent nummis et tribus et lotonucis si
utrimque sunt. ut eodem usi essent. oppidis suis uici
que exustis. una cum his perficerentur. priusque qui trans
rheni in coluerant. et magis noxia transierant. no
re iamque oppugnarent. receptos ad se socios sibi ad
sciscant. Erant omnino duo numerus. quibus itineribus
domo exire possent. Vni per sequanos angustum et di
ficile inter montem unam et flumen rhodanum. uix
qua singuli carri ducerentur. mons autem altissimus
impendebat. ut facile per paucos prohibere possent. Alteri
inter per punctionem maiorem multo facilius atque ex pedi
cibus. propterea quod heluciorum inter fines. et allobrogum qui
nunc pacati erant rhodanus fluit. isque non multo
locis uado transitur. Extremum oppidum ad allobrogum
est proximumque heluciorum finibus genua. Ex eo oppido
pons ad helucios pertinet. allobrogibus sese ut per
suasuros quod idem bono animo ipse. r. uiderentur
existimabant. ut in coacturos. ut per suos fines
eos ire putarent. Omnibus rebus ad perfectionem co
paratis. die dicunt. qua die ad ripam r. odani
os euentum. Is dies erat ad. v. kal. april. L. per
sone et aulo gabinius consulibus. Cesar cum id nun
ciatum esset eos per punctionem maiorem ire facere conari.
matinat ab urbe proficisci. et qua maximis po
test itineribus in galliam ulteriorem extendit. et ad
nuam peruenit. Pro uincit toti quam maximam
potest militum numerum impat. Erat omnino
in gallia ulteriore legio una. Pons qui erat ad ge
nuam iubet rescindi. Vbi de eius aduentu helu
cii certiores facti sunt. legatos ad eum mittunt.
nobilissimos civitatis. cui legationis. nomenus. et
ueruclotus principum loci obtinebant. qui dice
rent sibi esse in animo sine ullo maleficio iter per
punctionem facere. propterea quod aliud iter habet nullum. ro
gare ut ei uoluntate id sibi facere liceat. Cesar
quod memoria tenebat. L. cassium consulis occisum. exer
citumque eius ab helucio pulsus. et sub uigili missum. et
cadendum reputabat. neque omnes munio animo
data facultate per punctionem iterum faciendi tem
poris ab iniuria et maleficio existimabat. tamen
ut spacium intercedere possit dum milites quos impauerat
conueniret legatis respondit die se ad delibandum
sipturum. siquid uellent ad id aprilis reuocentur. Ita
ea legione quam secum habebat militibusque qui per
punctionem euenerant. alacu lema. non qui in flumen
rhodanum influit ad montem unam qui fines sequa
norum ab helucio diuidit. mil passuum. v. xiii.

iiii. milium multitudinem pedum. xvi. fossasque
perducit. Eo opere perfecto praesidiis a disponit. castel
la communit. quo facilius sese inuito transire
conarentur. prohibere possit. Vbi ea dies quam
stituerat cum legatis uenit. et legati ad eum reuocati.
neque sermo et exemplum. p. r. posse it ulli per
punctionem dare. nisi uim facere conentur. prohi
bitum ostendit. Et clucum ea spe deiecit. nauibus
iunctis ratibusque pluribus factis. Alii uadis rho
dani. qua minima altitudo fluminis erat. no
numquam in ichu sepius noctu si prumpe pos
sent conari. opis munitione. et militum concursu.
et his repulsi. hoc conatu destiter. Relinque
batur una persequa nosina. qua sequantis in uim
per angustias ire non poterant. his cum sua sponte
persuadere non poterant. legatos ad diem noxam
seduunt mittunt. ut eo praetore asequanis impera
rent. Vbi non r. qua et largitione apud sequanos plu
rimum poterat. helucius erat amicus. quod ex ea
civitate orgetorigis filium in matrimonium duxer
at. et cupiditate regni ad ductus nouis rebus stu
debat. et quam plurimas civitates suo beneficio
habere obstrictas. uolebat. Itaque re suscipit. et
asequanis imperat ut per fines suos helucios
ire pacant. obsidesque inter inter sedent perficiant.
Sequani ne tenere helucios. prohibeant. helucii
ut sine maleficio et iniuria transiant. Caesari
renunciatur. helucius est in animo. pagum se
quanoz. et heduaz. et in cantoni fines facere. qui
non longe a tolosiati finibus ab sit. que civitas est
in punctione. Id si fieret intellegebat magno ci
piculo punctione futuri. ut homines bellicosos
populi et inimicos. locis potentibus maximis finit
imari finitimos haberet. Ob eas causas ei munu
tionem quam fecerat. et. labienum legatum praefecit. ap
se in italiam magnis itineribus extendit. duasque ibi
legiones conscribit. et tresque circi aquile iam hic
manebant. et hibernis educit. et qua proxima est in
ulteriorem galliam palpes erat cum is quique legatus
ire extendit. ibi cautiones ignis archi et alia
magis locis superioribus occupatis iterum exercitum
prohibere conantur. Cum pluribus in plus passibus
ab oculo quod est interioris punctione extremum in
fines uo concioz. ulterioz. punctione de sepe
mo peruenit. Inde in allobrogum. et in allobro
gibus in sebusianos exercitum ducit. et per
tra punctionem trans r. odani punit helucios.

panguias rines sequanoz suas copias tradure
pnt. un haeduoz fmes pueniant. coruq. ag-
ros populabantur. Hecdui cu se suaq. abhis de-
fendere non possent. legatos ad caesare mittunt.
rogant auxilii. ita se omi tempore d'p'lo ro-
mano meritos ee ut pene in conspectu exerci-
tus m'i agnoscant. liberi eoz inseruitutem
abduci. oppida expugnari no debuerint. Co-
dem tempore haedu ambharri necessari. r'co
sanguinei heduo. cesare ceriore fatiunt. se
sedepopulatis agris no facile ab oppidis ui hos-
tu phibe. It' allobroges q' r'as r' odanui in
col possessionesq. habebant. fugase ad caesa-
rem recipiunt. idemonstrant sibi p' aqri
soli nichil ee reliquu. Quib' reb. adduc-
tus caesar non exspectandui sibi statuit di-
omib' fortunis sociu co'sumptis insanto
nos heluici puenirent. Flum e' arar qd si-
nes heluic. isequanoz m'i odanui influ-
it. meredibile tenuitate ita ut oculis in-
uitam parte fluat. iudicari non possit.
Id heluici facib' ac laticib' iunctis transibat.
bi p' expleat' caesar cerior facit' est. tres
ian partes optari heluic. id flum tra-
dunt. quarta fere parte cum flum ara-
rim reliqua ee. deicta inglia cu legionib'
trib' ecasari p'fect. adeam partem puenit
q' non di flum transierat. Cos in pedatos
im opmantes adgressus. magna parte eoz
ecidit. Reliq. seie fuge mandar atq. in pri-
mas siluas ab dider. h' pagus unus cum
dono exisset. patri nroz memoria L.
cassii consule m' fecerat. r' exercitui sub-
ingit m'isat. Ita siue casu siue consilio
deoz in moct. l'ui. que part' enuntat hel-
uicie insigne calumitiae p. r. in tulerat.
ei pnceps v. penas p'soluit. L'ua m're ce-
sar no se lu publicas sect. xii puat' in-
urias ult' e' quod ei. soceri L. p'sonis
auum L. p'sone legatu. Tigurini eode plo
quo cassii m' fecerat. Hoc plo facto reli-
quas copias heluic. ut e' f'as posset. por-
tem in arare faciendui curat. atq. ita ex-
ercitu tradit. Heluic' repente ei aduen-
tu conuoc. cu id qd ipsi dieb' x. arger-
r me conserat in flum transierent. illi
uno die fecisse intellexerent. legatos ad

ei mittunt. L'ui. legationis diuico pnceps
fuit. q' bello cassiano dix' heluic. fuerat.
I' ita cu cesare egi. I' m'le. Legat' ab heluici
ad cesare missi p'ace p'ertu. cu demutatione t'oz.
S i pace p. r. cu heluic. facere. m' ei parte m'ro atq. ibi f'atos heluici
ros atque ee uoluisse. Si in bello p'at' p'fue-
rare remuisceretur. ueteris in comodi p. r.
ip'stine uirtutis heluic. Id in p'uso unu
pagu ad ort' eet. cu n' q' flum transissent.
suis auxiliu fene non possent. ne ob eam
rem aut sue magnope uirtuti tribueret.
aut ipsos despiceret. Se ita ap'rib' maiori-
bus que suis didicisse. ut magi uirtute
quam dolo contenderent. aut insidius in-
terentur. L'ui. ne con m'it teret ut is loc.
ubi co'stati s'ent ex calamitate p. r. m'it-
necione exeret. nom capoe. aut memoria
p'dere. It' it' sar ita respondit. eo sibi mi-
nus dubitationis dari qd cas' m' quas lega-
ti heluici commemorassent. memoria te-
nere atque eo grauius ferre quo minus
merito p. r. accidissent. Quis. Alicu. in-
urie sibi con scius fuisse. non fuisse dif-
ficile cauere. S. eo deceptu qd neq. com-
misiari asse intellegere quare timeret.
neq. sine causa timendui putare. Id si ueteris
etumelic obliuisci uellet. num etia recentiu
in iuriu qd eo m'ito it' p'prouinciam p-
um temptassent. qd haeduos. qd ambharos q'
allobrogos uexassent memoria d'ponere pos-
set. quod sua uictoria tam insolent' gl'antur.
qd que tandiu se impune in iurias tulisse ad-
mirarentur eode p'uenire. Con fuisse eni dos
in mortales quo grauius homines ex comita-
cione reru dolerent. quos p'celere eoz uiciss-
uelut. ut secundiores inter diu res idetur
more impunitate concedere. Cu ea ita sint.
tamen si obsides ab eis sibi d'ntur. uti egi-
pollicantur. facinus intellegat. ut heluici d'
in iuriis quas ipsi sociisq. eoz m'iderint.
ut si allobrogib' factu faciant. seie cu n' p'ace
esse facturui. Diuico respondit. ita heluic.
amatoz s'us ee m'istratos. uti obsides acciperi
dare consueuerit. et p' p. r. ee teste. Hoc p'p-
posito dato. discessit. Post o'ro die cassii ex eo
loco moent. Idem facit' caesar. equat' om-
nem ad iunieru quatuor milia q'ui exant p-

vincat rhædior. atq; eorū socii co. acti habebat p̄mittat.
quidēat quas in partes hostes it faciant. Qui cupidus
nouissimi agmen insecuti. alieno loco cui equitatus bel
uiciorū plūi committunt. & pauci de his cadunt.

[illegible]

tit. liscu retinet. querit ex solo eaque inconueni diu
rit. Dic libris atq; audacius. Eadem secreto ab aliis que
rit. reperit ee uera. Ipsiū ee chinorūgē summa auda
cia. magna apd plebē ppter liberalitatē. qā cupidum re
rum nouarum. Com pluris annos postiora reliqua
que omnia haeduozi uectigalia paruo precio redemp
ta habe. ppta qd illo licente contra licere audeat ne
mo. His reb. & suam rem familiarem auxisse. ita
cultates ad largiendū magnas comparasse. magnū
numeri equitatē suo sumptu semp alere. centum
se habere. neque solum domi sed etiam apd finiti
mas ciuitates largitē posse. Atq; huius potencie causa
matrem in uirgib. homini ilic nobilissimo ac
potentissimo conlocasse. Ipsiū ex heluicis uxore
rem habere sorore ex matre. ypinquas suas
nuptum malit ciuitates collocasse. fauere
recupere heluicis. ppter eam ad finitatem odisse
& iam suo nomine cesarem romanos. qd corū
aduentu potencie ei. deminuta. adiunctiū fr
in antiquum locum gratie. atque honoris sit res
titutus. Si qd accidit romanis summa in spem
pheluicis regni optinendi uenire. Impro p. r.
- Non modo de regno si etiam de ea quam habeat
qā desperare. Leperebat etiam inquerendo
cesar qd psum equestre aduersū. pauci ante
dieb. eet factū micū ei. fuge. factū aduū nōi
ge. atque ei. eqtib. Nam equita tui quem auxilio
caesari helui miserant. dum morar perat. Eoz
fuga reliqui ee cōtati pteritum. Quib. reb.
cognitis. cum ad has suspiciones certissimū res ac
cederent. quod p fines sequanorum heluicis tra
duxisset. quod obsides int eos dādos curasset.
qā ea omnia non modo in iussu suo. reuocatis.
sed etiam inferendis. ipis fecisset. quod amagi
stru heluici accusatur. se. tis ee cause. arbi
trabatur. quare in ciuitate. qse animaduertere
aut ciuitatem animaduertere. ub. ere.
His omib. reb. unum repugnabat. quod di
uiciaci fratris summa in an populū r. studiū.
summam in se uoluntate. egrēqā fidem. us
ticiā. temperanciā. cognouerat. Nam si ne ei
supplicio diuiciaci animum offendere. uerebat.
1. itaque psequam quicquam conaretur. diuicia
cum ad se uocari iubet. Vt diuiciaci in t pibus
remotis. p. c. uideri tro auellum. pncipem gal
lie pumicie familiare suū cui summam omnin
rerū fidem habebat. cū eo conloquitur. simul cō

neone facit que ipso p'sente in concilio gallozum
dedu. nouige. sint dicta. & ostendit que separatum
quisque deo ap'd se dixerit. l'it atque hortatur
ut sine ei. offensione animi. uel ipse de eo causa
cognita stituat. uel ciuitate statuere iubeat. Di
uiciac. multas cum lacrimis caesare com plexus.
obsecrare cepit. nequid grauius infrem statuere
scire se illa ee uera nec quemquam ex eo plius
se doloris cape p'tea quod cu ipse gra plurimum
domi atque in reliqua gallia. ille minimum pro
pt adulescentia. posset p'se creuisset. quib. opib. ac
nerus non soli adinuenda gratiam sed pene
ad p'micie suam uteretur. Sese tam. lamare fino
rextimacione uulgi commoueri. quod siquid
ei acarsare grauius accidisset. cu ipse cu locum
amicicie ap'd eum teneret. Hemine exstimaui
rum. h' sua uoluntate facti. h'are futurum uti
totius gallie animi seauererentur. Hacc cum
plurib. uerbis flens acersare peteret. caesar ei. dex
tram p'ndit. consolatur. rogat. finem orandi. statu
tanti ei. apud se gram ee ostendit. uti. rei. p. in
uriam. isui dolore ei uoluntate ac p'ib. condo
net. Dum nouige adseuocat. frem adhibet. que
in eo rephendat ostendit. que ipse intellegat. q.
ciuitas queratur. p'ponit. monet ut in reliquum
temp. omis suspitiones uitae. p'terna sed uiciaco
fri. con donare dic. Diu nouige custodes ponit. ut
q. agat. quib. cu loquat. scire possit. Eodem die ab
exploratorib. cercior fact. hostes sub monte consedis
se milia passuum ab ipsius castris octo. qualis eet na
tura montis. iqualis in circuitu ascensu. qui cognio
cere misit. Re nunciati e facile ee. Detertia uig
lia titum labienum legati. p'ptore cu duab. legionib.
ihis ducib. qui it cognouerunt. summum uigum
montis ascendere iubet. quid sui c'siliu sit. ostendit.
p'se de quarta uigilia eodem itinere quo hostes ierit.
ad eos con tendit. equitatuq. omem ante se
mit tit. P. consilius. qui rei militaris peritissimus
habebatur. i' exercitu L. fillei. i. postea m. m. crassi fue
rat. cum exploratorib. p'remit titur. Prima luce c'si si
mus mons. a L. labieno tenebantur. ipse ab hostiui cas
tris non longius mille passib. quingentis ab eet. neq.
ut post ea exaptus conperit. aut ipsius aduent. aut
labienum cognit. eet. consilius equo admissio ad eum ad
currit. die monte que ab alieno occupari uoluerit ab
hostib. teneb. Idie gallicis armis atque insignib. cognio
uisse. Caesar suas copias in proximi collem subduc

92
aciem instruit. Labienus ut erat ei p'ceptu acersare ne p're
dum comitetur. nisi p'us copie prope hostium castra uisae
essent. ut undique uno tempore in hostes impet. fieret.
monte occupato nros expectabat. phelio que obtinebat.
III ulto denique die p' exploratores caesar cognouit. i monte
astis teneri. & helucios castra mouisse. & consilium ti
more p'tentum. quod non uidisset. p'uso sibi penuncia
uisse. E o die quo consuerat. m' uallo hostes sequitur.
& milia passuum tria ab eorum castris castra ponit. Post
tridie ei. dies quod omnino biduum sup erat. cum ex
erctui frumentum. m'ari oportere. & quod abi
bracte oppido heduo. ru longe maximo. & copiosiss
simo non amplius milib. passuum. xviii. aberat. rei
frumentaria p'ficiendum exstimauit. l'ter ab helucio
auertat. ac bi bracte m' concedit. Ea res pfugtuos L.
aemilii decurionis equitu galloz hostib. nunciatur. hel
uicii seu quod timore p'teritos romanos discedere
ase eximarent. eo magis quod p'die supiorib. locis oc
cupatis phelum non commississent. siue eo quod re
frumentaria intercludi posse confiderent. commutato
c'silio. atq. itinere con uerso. nros anouissimo agmine in
sequi ac lacessere cepi. Postquam id. inuui aduertit. copi
as suas cesar in proximum collem subduc. equitatuq. qui
sustineret. hostium impetu misit. Ipse in terim incol
le mecho triplic. em aciem instruit. legionum. quatuor
ueteranoz. ita uti sup. Si in summo uigo duas legiones
quas in gallia ceteriore p'ime con scripserat. & omnia
auxilia con locum. ac totu monte hominib. compleri.
& in cea sarinas in unum locum con ferri. & cum ab his
q. in supiore acie constiterant muniri iussit. H elucio
cum omnib. suis armis secuta. impedimenta in unum
locum con tulerunt. Ipsi cu fortissima acie reiecto
mro equitatu. phalange facta sub p'ma man aciem
successer. Caesar p'mum suo. deinde omnium excon
spectu remocis. uis. ut. aequato omnium periculo spe
fuge tollere. co hortat. suos phelum con misit. Aliter
eloco supiore pilis missis. facile hostium phalange p'fre
ger. Ea disiecta. gladiis destrucci. in eis impetu fecer.
Gallis magno erat adpugna impedimento quod plurib.
corp. satis uno ictu piloz. trans fixis. & con ligatis cum
ferrum se in fluxissent. neq. euellere neq. sinistra impe
dimenta satis commodae pugnare poterant. multi ut
diu uacato brachio poptarent. sacra emanu emut tere.
& nudo corpore pugnare. Tandem uulnerib. decessi. &
pale referre. & quod mons sub erat arcis mille pa
suum eo se recipe coeper. Capto monte & succeden
tib. nris. boii. & tu l'ngi q. hominum milib. arcis

92
sua omnimque salute cum eo agere licet.
a re impetrata sese omnes flentes cesari ad pedes
proceri non minus se id contendere. ea que la-
borare ne dixerent enuntiarentur. quam ut ea
que uellent impetrarent. Istea quod si enun-
tati esset summum interdictum se uenturo
uiderent. Locutus est his de iuribus hedui.
gallie totius factiones esse duas. harum alte-
ram principatum tenere heduos. alteri aruer-
nos. Hi cum tantopere depotentatu inter se
nobilitate contendere. factum esse ut ab
arueris sequantur: germani mercede arcessere-
tur. harum p. m. o. circiter milia. xx. renum tran-
sisse. solita quam agros & cultum & copias
gallos homines ferri ac barbari ad amassent.
adductos plures. Nunc esse in gallia ad c. &
xx. milium numerum. Cum his heduos &
q. chentes semel atq. iterum armis contendis-
se. magnam calamitatem pulsos accepisse. omne
nobilitate. omnem senatum. omnem equatum
amississe. Iam per his calamitatibus q. fractos. q. ex
sua uirtute & p. r. hospicio atq. amicitia pluri-
mum ante in gallia potuissent. coactos esse sequa-
nis obsides dare nobilissimos ciuitatis. & iure iurando
ciuitatem obstringere sese neque obsides repa-
turos. neque auxilium a p. r. imploratos. neq. recusatu-
res quo minus p. r. uo sub illorum ditione atq. impio-
cent. Num se esse ex omni ciuitate heduorum q.
adducti non potuerit. ut iurare. aut liberos suos
obsides dare. ob eam rem se ex ciuitate p. fugis-
se & romam ad senatum uenisse auxilium po-
tulatam. quod solus neque iure iurando neq.
obsidibus teneretur. Sed per uictoribus sequantur.
quoniam hedui uictis. accidisse. propterea quod aruoribus
rex germanorum in eos finibus con se discessit. ter-
ciamque parte agri sequani qui esset obtinuit to-
tus gallie occupasse. & nunc altera parte ter-
cia sequanos decedere iubem. propterea quod paucis
mensibus ante harum milia hominum a. r. m.
ad eum uenissent. quibus locus ac sedes paruerit.
utique esse paucis amissis omnes ex gallie finibus
pelluntur. atq. omnes germani rhenum transierunt.
Nunc quoniam con ferendum esse gallicis germanorum
agro. neque hanc consuetudinem uictis. cum
illa con parandam. Aruoribus aut ut semel
gallos copias p. elio uicerit. quod p. elum factum
sit a magetobrige. superbe & crudeliter impare. ob

fides nobilissimi ciuitisque liberos poscere & in eos om-
nia exempla cruciatq. edere. si qua res non adhu-
tam aut ad uoluntate ei. facta sit. Non enim esse
barbarum. iracundum. temerarium. non posse ei.
impia diuiciis sustinere. nisi siquid incesare. p.
q. r. sit auxilium in nobis. gallis idem esse faciendum
quod heluicis fecerit. ut domo emigrent. Aliud
domicilium alias sedes remotas a germanis pe-
tant. fortunamq. quecumq. accidat experian-
tur. Hec si enuntiata Aruoribus sint. non dubi-
tare quin de omnibus obsidibus qui apud eum sunt
grauissimum supplicium sumat. Caesarem
ut auctoritate sua atque exercitu uel secunda uic-
toria. uel nomine. p. r. d. ter rege posse. nema-
ior multitudo germanorum rhenum traducatur.
galliamq. omnem aruoribus in uia posse de-
fendere. Hac oratione ab deuiciaco habita. omnes
qui aderant magno fletu auxilium accersere
perire coeperunt. Animaduertit. ut caesar unus ex
omnibus sequa nos nichil earum rerum facere
quas ceteri facerent. stridens capite demisso equum
intrare. Cui rei que causa esset miratur. ex ipso
quesiit. Nichil sequam respondere. si in eadem
tristitia taciti p. manere. Cum ab his sepius
querere. neq. ullam omnino uocem exprime-
posset. idem deuiciacus heduis respondit. hoc
esse miseriorem & grauiorem fortunam sequanorum
quia reliquorum. q. soli ne in occulto quidem
queri. neque auxilium implorare audeant. ab-
sentisq. Aruoribus crudelitatem uelut sicorum ad eos
horrent. Propterea quod reliquis ceteris siue facili-
daturus. sequanis uero qui intra fines suos aru-
oribus percipissent quorum oppida omnia in pote-
tate ei. essent omnes cruciatq. essent p. ferendi. His
rebus cognitis caesar. gallos annos uerbis con-
firmavit. polliceturq. e sibi eam rem curae futu-
ram. Magnam se habere spem & beneficio suo
auctoritate adducti aruoribus finem in uariis
facturi. Hac oratione habita concilium dimi-
sit. Nihil enim ex multis res eum hortabatur. quare
sibi ea rem cogitanda & suscipienda putare. In-
spem quod ad hos fratres con sanguinosq. sepe nu-
mero a senatu appellatos in feruitate atque in d. ch-
aione uidebat germanos teneri. atq. q. obsides esse
apud aruoribus. ac sequanos in collegebant. quoniam
tanto impio p. r. turpissimum sibi & reip. esse
arbitrabatur. Paulatim aut germanos conseruare.

rhenum transire. & in galliam magna eorum multitu-
 dinem uenire p. r. periculosum uidebat. Neque sibi homi-
 nes feroces ac barbaros optemperatos existimabat. quoniam
 cum gallia omnem occupauissent. ut antecibi reu-
 conique fecissent. in puinciam exirent. atque inde
 italiam contendere. praesertim cum sequanos ap-
 puincia nostra rhodanus diuideret. sub rebus quam ma-
 turime occurrendum putabat. Ipse autem Ariouistus
 tantos sibi spiritus tantam adrogantiam sumpserat.
 ut ferendus non uideretur. Iam obrem placuit
 ei ut ad Ariouistum legatos mitteret quibus posui-
 larent uti aliquem locum medii utriusque conloquio de-
 legere. uelle sese dedit. publica & summi
 utriusque rebus cum eo agere. Et legationi Ariouisti res-
 pondit. siquid ipsi de caesare opus esset uenturum
 fuisse. siquid illi se uelit. illi ad se uenire oportere.
 quas caesar possideret. neque exercitum sine magno
 commatu atque emulamento in unum locum conuagere
 posse. Sibi autem mirum uideri quod in sua gallia
 quam bello uicisset. aut caesari. aut omnino p. r.
 negotium esset. His legatis ad caesarem responsis. ite-
 rum ad eum caesar legatos cum his mandatis mittit.
 in tanto suo p. q. r. beneficio affectum. cum in consu-
 latus suo rex atque amicus Aferatu appellat esset hac
 sibi p. q. r. gratiam referre. Ut in conloquium ue-
 nire in uitae grauaretur. neque decem munitur di-
 cendum sibi & cognoscendum putaret. hec esse quae
 ab eo postularet. Irimum nequam multitudinem
 hominum amplius trans rhenum in galliam tra-
 ducere. Deinde obsides quos haberet ab heduis
 reddere. secumque permutare. Ut quos illi habe-
 rent uoluntate ei reddere illis liceret. Neue
 heduos in uirga lacessere. neue his sociis eorum bel-
 lum inferre. Si id ita faceretur sibi p. q. r. gratia
 gratiam atque amicitiam cum eo futuram. Si non
 imperare sese quoniam m. messala. L. pisonem consuli-
 bus senatus censuisset uti quicumque galliam puin-
 ciam optineret. quod commodo rei p. facere posset.
 heduos ceterosque amicos p. r. defendere. se hedu-
 orum iniurias non neglecturum. Ad haec Ariouistus
 respondit. uis esse belli ut qui uicissent. his quos
 uicissent quemadmodum uellent imperarent. idem
 p. r. uictis non ad alterius praescriptum. si ad suum
 arbitrium imperare conuissent. Si ipse populo ro-
 mano non praescriberet quem admodum suo iure
 uteretur. non oportere sese a p. r. in suo iure
 impediri. Heduos sibi quoniam belli fortunam tem-

perassent & armis congressi ac superati essent stipendia
 res esse factos. Magnam caesar in iuriam facere. quod suo
 aduentu uicigalia sibi deteriora faceret. Ne du-
 isse obsides reddaturum non esse. neque his neque eorum
 sociis. in iuria bellum inlaturum. si in eo manerent
 quod conuenisset. stipendiumque quot annis pende-
 rent. Si id non fecissent. longe his fraternum nomen p.
 r. futurum. Quod sibi caesar dimittat se heduos
 in iurias non ne glecturum. neminem secum sine sua
 puincia contendisse. Cum uellet congrederetur. in-
 tellecturum quid in uicti germani exercitatus
 simi in armis qui in annos xiiii. tertium non
 subissent. possent uirtute. Haec eodem tempore caesari
 mandata referebantur. & legati ab heduis & a re-
 ueris ueniebant. Hedui quidam quod arudes qui
 nup in galliam transportati essent fines eorum populati
 sunt. sese ne obsidibus quidem datis pacem Ariouisti
 redimere potuissent. Creueri autem pagoseni siue ueris
 ad ripas rheni conuoluisse. qui penam transire amaren-
 tur. His praesentibus & conuenientibus. Quibus rebus caesar
 uehementer commotus. maturanda sibi existimauit.
 uesi noua manus siue ueris cum ueteribus copiis Ario-
 uisti sese conuenisset. minus facile resisti posset.
 atque refrimentaria quam celerime potuit con-
 parata magnis itineribus ad Ariouistum contendit
 cum arduum uiam praestisset. nunciatus est ei Ariouis-
 tum cum suis omnibus copiis ad occupandum ueson-
 tionem quod est oppidum maximum sequanorum
 contendere. arduumque uiam assensum finibus praestisset.
 dno accideret. magnopere sibi praecauti caesar existi-
 mabat. Namque omnium rerum ad bellum usui
 erant. summa erat in eo oppido difficultas. idque
 natura loci sic muniebatur. ut magnam adducen-
 dum bellum daret facultatem. Propterea quod flumen
 aldus dubis ut cremo circumducti pene totum
 oppidum cingit. reliquum spatium quod est non amplius
 pedum sexcentorum. quia flumen in mittit mons co-
 anax magna altitudine. ita ut radices montis ex
 utraque parteripe fluminis conuagat. Hunc mu-
 rus circumdat. arcem efficit. & cum oppido coniu-
 ngit. Huc caesar magnis nocturnis diurnisque
 itineribus contendit. Occupatoque oppido ibi praesidium
 conlocat. Dum paucos dies ad uesontionem rei-
 frumentarie committit. causa moratur. ex p. conta-
 cione moris uocibusque gallos ac meritos qui inge-
 ti magnitudine corporum germanos incredibili uir-
 tute atque exercitatione in armis esse praedicabant.

e
 caesar neque sine exercitu
 in eis partes gallie uenire
 audere

94
sepe numero sese cum his congressosq. ne uultu qdem
atq. aciem oculoru dicebant sepe potuisse. Tantiu su
bito timor omem exercitu occupauit. ut non medio
cri. omnium mentes animosq. perturbaret. hic pmi
or. e. a tribunis militu pfectis reliquisq. qui ex urbe
amicicie causa caesare secuti magnu periculum mi
serabantur. quod non magnum in re militari usum
habebant. Quor. alius alia causa inlata quam sibi ad
pfectendum necessaria ee ducere. parabat ut ei uolu
tate discedere liceret. Non nulli pudore adducti ut
timoris suspicionem uitarent remanebant. Hi neq.
uultum fringere neque in edum lacrimas tenere
poterant. Ab di. in tabernaculis aut sui factu que
rebantur. aut cum familiarib. suis commune piculu
miserabantur. vulgo totis castris testamenta obfig
nabantur. Horum uocib. de timore paulatim & a
bi q. magni in castris usum habebant. milites centu
rionesq. ut quisq. equitatu p. erant perturbantur.
in se ex his minus timidos existimari uolebant. non
se hoste uereri. si angustias itineris. magnitudinem sil
uarii. que incederent in ipso. atque Arrouistum.
aut re frumentariam ut satis comode suppetari
posset timore dicebant. Non nulli & a caesari nuncia
rant. cu castra moueri ac signa ferri iussisset. non so
re dicto audientes. milites neq. p. timore signa la
turos. Id ex cu anim aduertisset. conuocato consilio
omniumque ordinum ad id consilium adhibitis
centurionib. ue hementer eos in cistauit. Immo qd
aut qua in parte. aut quo consilio ducerentur sibi
querendum aut cogitandum putarent. Arrouistum
secon sule cupidissime populi romani amicitia
adposse. cur hunc ta temere quisq. ab ostio
discessuri iudicaret. Sibi quidem psuaderi cog
nitas suis postulatis. atq. equitate condicionum
p. spectata. cu neq. suam. neq. p. r. gram repudiatu
ri. Id si furore atq. amencia impulsus bellum inau
lisset. Quid tandem uergerentur aut cuncta sua uir
tute. aut de ipsius diligentia desperarent. Factu
ei. hostis piculum patru m. memoria. cu cum
bris. & teutonib. agnomario pulsus. si maiore lau
dum exercit. qua ipse imperator meriti. uide
batur. Factu & iam up. italica seruili tumultu.
quos tam aliquid usus. ac disciplina. que anob. acce
pissent subleuarent. Ex quo iudicari posse. qua
tu habere. in se boni constancia. p. p. quodquo
aliquandui inermos sine causa timuissent.
hos postea armatos ac uictores superasset. Denique

hos ee eosdem quib. cum sepe numero heluici con
gressi si solu in suis. si etiam in illoz finib. pleriq.
superant. qui tamen pares ee nro exercitui n. po
tuerint. finib. plerumq. Si quos aduersum p. eli
um & fuga galloz commoueret. hoc si querejet
repperiri posse. duntaxat belli. Defatigatis gal
lis Arrouistum cum multis mensib. castris se. ac pi
ludib. tenuisset neq. sui potestate fecisset. desperantes
iam depugna & disceptos subito adortu. magis ratione &
consilio qua uirtute uicisse. Cui rationi contra homi
nes barbaros atq. impios locus fuisse. ac ne ipsum
qdem spere. m. exercit. capi posse. qui sui timorem
in rei frumentariis. simulationem angustiasq. itane
ris confert. Facere adrogant. cu aut de officio im
patoris desipere aut pscribere uiderentur. Id ex sibi
ee curae. Frumentarium sequa nos leucos lingones
sum nuntiare. tanque ee in agris frumenta ma
tura. Deuenire ipsos breui tpe iudicant. Quod
si forte dicto audientes neq. signa latari dicantur.
nichil se ea se commoueri. Scire eni quib. cumq.
exercit. dicto audient si fuerit. aut male p. gestu
fuerit defuisse. aut aliquo facinore corrupto avari
ciam ee conuincam. Itaq. sequod in longiore
diem conlatu fuisse. rem psentaturu. i. p. prima
nocte de quarta uigilia castra moturum. Aut
quam p. m. intelligere posset. utrum ap. eos
pudor. atq. officium Antimoz ualleret. Quod si p.
terea nemo sequat. tamen secum sola decima le
gione iturum de qua non dubitare. sibiq. cum p.
totam cohortem futuram. Hunc legioni caesar
& indulserat. p. p. uirtutem confide
bat maxime. It. ac oratione habita. mirum in
modum conuersis finit. omnium mentes. sum
maq. alacritas & eu. p. ditas belligerent in
nata e. Princepsq. decima legio p. p. mil
tium ei gr. est quod dese. optatum iudiciu
fecisset. seq. ee ad bellum gerendum paratissimi
confirmant. Deinde reliq. legiones cum tri
bunib. militu & p. m. ordinum centurio
nib. eger. ut caesari satis facerent. se nec
unquam dubitasse neq. timuisse. neq. desum
ma belli suum iudiciu si impatoris existimas
se. Eor. satis factione accepta. & tunc capitis
p. ditiacum quod ex aliis ei maximam fidem habe
bat. ut milium amplius quinquaginta circa
itu locis ap. exercit. ducere. de quarta uigilia
ut dixit p. fect. e. Septimo die cum u. non in

ter mittente. Ab exploratoribus ceteris factus est.
arionisti copias armis milibus passuum quatuor
et xx. Ab eo. Cognita caesaris aduentu arioni-
tus legatos ad eum mittit. quod antea de con-
loquio postulasset. id per se fieri licere quoniam prius
accessisset. sequitur id sine periculo facere posse existi-
mare. Non respuit conditione caesaris. iamque cum
ad sanitatem reuertere arbitrabatur. cum id quod antea
perenti denegasset. ultro polliceretur. Magnaque in
spe ueniebat per suis tantis. p. q. r. in eum bene-
ficiis. cognitis suis postulatis. fore uti perinacia
desisteret. Dies conloquio dicitur esse. ex eo die quoniam
interim sepe ultro citroque cum legatis in eum con-
tulerent. Arionisti postulauit. neque peditem
ad conloquium caesar adducere. uereri. scire per
insidias ab eo circum ueniret. utque cum equitatu
ueniret. Alia ratione sese non esse uenturum.
caesar quod neque conloquium in eum posita cau-
sa tolli uolebat. neque salutem suam gallo-
rum equitatu committere uidebat. commodissimum
esse statuit omnibus equis gallicis equitibus de iactis.
eo legionarios milites legionis decime. cum quod
maxime confidebat in ponere ut periculum
quam amicissimum siquid opus facere esset abiret.
quod cum fieret. non in ridiculum quidam ex mili-
tibus decime legionis dixit plusquam pollicetur.
esse caesarem ei facere. pollicitum se in eo co-
hortis praesentis loco decimam legionem habitu-
rum. ad equum perferre. Ilancies erat
magna. et in ea tumulus terrenus satis grandis.
hic locus aequo fere spacio. ab castris Arionisti et
caesaris aberat. Eo ut erat dictum. ad conloqui-
um uenerunt. Legionem caesar quam equi
uenerat passibus esse. ab eo tumulo constitit.
tumulus equis Arionisti parum inter uallo constitit.
Arionisti perquisit ut conloquerentur. et per se. de
nos ut ad conloquium adduceretur. postulauit.
In eo uentum est. caesar initio orationis suae se-
natque in eum beneficia commemorauit. quod
per appellat esse a senatu. quod amicus. quod
munera amplissime missi. suam rem et pau-
cis contigisse. et per magnis hominum officiis eo
fuisse tribui docebat. illum cum neque aditum
neque causam postulandi iustitiam habere.
beneficio ac liberalitate sua. hac senatus
et prima constitutum. Docebat etiam quia
uenerat quamque iuste causa necessitudinis

ipsis cum heduis in terredere. quod senatus con sulca
quociens quamque honorifica in eos facta cont-
ut omni tempore totius gallicae principatu hedui te-
nissent. prius etiam quam matrem amicitiam
aperissent. p. r. hanc esse consuetudinem. ut socios
atque amicos non modo suis nihil deperire. se-
git. dignitate honore auctiores uelut esse. Iudici-
ad amicitiam. p. r. adtulissent. id his eripi. quoniam
posset. postulauit eademque legatis in mandatis de-
derat. ne aut hedui. aut eorum sociis bellum in-
ferrent. obsides redderent. Si nullam partem ger-
manorum. domum remittere posset. aut nequod
amplius rhenum transire pateretur. Arionisti
ad postulata caesaris. pauca respondit. desinitur
turbis multa periculis. Transisse rhenum sese
non sua sponte sed rogatum et accersitum
agallis. non sine magna spe magnisque premis
domum perperamque reliquisse. Sedes habere
in gallia ab ipsis concessas. obsides ipsorum nolum-
tate dacos. Stipendium capere uere belli quod
uictores uictis imponere contulerunt. Non sese
gallicis. sed gallos sibi bellum intulisse. Omnes gallicae
ciuitates ad se oppugnandum uenisse. hac con-
tra se castra habuisse. eas omnes copias a se uno per-
luo passas hac superat esse. Si iterum experiri
uelint. se iterum paratum esse decernere. Si pace
uti uelint. iniquum se despendio recitare. quod
sua uoluntate ad id tempus perpendit. Amicitiam.
p. r. sibi ornamento. et per fidio. non detrimento
esse operare. idque se hac spe perisse. Si per. p. r.
Stipendium remittat. et de ditione subtrahantur.
non minus libenter sese peranturum. p. r.
Amicitiam quam adparere. quod multitudine
nem germanorum in galliam intulerat. id se
sui minuendi. non gallicae impugnatione causa
facere. Eius rei testimonium esse. quod nisi per
gratias non uenerit. et quod bellum non intule-
rit sed defendere. Se prius in galliam uenisse
se. quam. p. r. Itaque ante hoc tempus
exercitum. p. r. gallicae perminere finibus egressi.
Iudici sibi uelle. cum in suas possessiones uenire.
ro uincant. suam hanc esse. galliam sicut illam
nam. Ut ipsi concedi non oporteat. si in uis-
fines imperium facere sic rem nosse iniquum.
appellato dicitur. non se tam barbarum. neque
tam imperitum esse perum. ut non sciret

neque bello allobrogum primo heduos roma
nis auxilium tulisse. neque ipsis in ipsis con
tentionibus quia hedui secum & cum sequantibus
habuissent auxilio. *ī. R.* usus ēē. Debere sese
picam simulata caesarem amicitia quod exer
citum in gallia abeat sui opprimendi causa
habere. Qui nisi decedat atque exercitum
deducat ex his regionibus sese illum non pro
amico si hoste habiturum. Quod si cum inter
fecerit. multis sese nobilibus principibusque *ī. R.*
gratiam ēē facturum. Idē ab ipsis. per eos num
cios compitum habere. Quos omnium gratiam
atque amicitiam. ei. morte redimere possēt.
Quod si discessisset & liberam possessionem gallic
sibi tradisset. magno se illum primo remunera
turum. itaque cumque bella geri uellet. sine ul
lo ei labore & periculo consecreturum. Multa
ab caesare in eam sententiam dicta sunt. quare
negocio desistere non possēt. Et neque suam
neque *ī. R.* consuetudinem pati. uti optime
merentes socios deserere. Neque se iudicare
galliam potius aruisti quam *ī. R.* bello
superatos ēē. Aruernos & rutenos ab iunio fabio
maximo. quibus *ī. R.* ignouisset. neque in provincia
retinisset. neque stipendium inposuisset. Quod
si antiquis si in quoque tempore spectare oportere.
ī. R. iustissimum ēē. in gallia impium. Si iudi
cium senatus. obseruari oportere. liberam debere
esse galliam quam bello uictam suis legibus. uti
uoluisset. Dum haec in conloquio geruntur. ce
sari nunciatum est aequites aruisti propriis tu
mulum accedere iad nos. aequitare. lapides
telaque in nos conicere. Caesar loquendi finem
facit. sequi ad suos recepit. suisque imperauit. ne
quod omnino telum. in hostes receperit. Nam
si sine ullo periculo legionis delecte. cum acie
tu periculum fore uidebat. tamen committendum
non putabat. ut pulsus ostibus dici possēt eos apud
se per fidem in conloquio circum uentos. Postea
quam in uulgus militum elatum est quia ad
rogantia in conloquio aruisti. usus omni gal
lia romanis in ter dixisset. imperumque in
nos eius equites fecissent. ea que res conloquiū
disemisset. multo maiora lacrimas studiumque
pugnandi manus exercitui in iectum ē. biduo
post aruisti. ad caesarem legatos mittit.
uelle sede his rebusque inter eos agi coepit

neque pfecte essent agere cum eo. uti aut uerū
con loquo diem constituere. aut si id minus uelle
eius legatus aliquē ad se mittere. Con loq n
di cesari causa uisa non est. 7 eo magis quod
priche eius diei germani pmeri non pote
rant qui in mros tela coniceret. Legatum
eius sese magno cum periculo ad eum mi
surum. 7 hominib; feris obiecurum exis
timabat. Commodissimum uisum est gaium
ualerium pcellum con ualerū caburi. filium
summa uirtute 7 humanitate adulescentē cui.
pat Agatio ualerio flacco ciuitate donat erat.
7 ppe fidem 7 ppe lingue gallice scienciam. qua
multa iam ariouistus longinqua consuetudi
ne utebatur. 7 quod in eo peccandi germani
causa non est. ad eum mittere. 7 marum ti
tum qui ospicio ariouisti utebat. his manda
uit. ut qd diceret ariouistus cognosceret. 7 ad
se pferrent. Quos cum apud se in castris ario
uistus conspexisset. exercitu suo praesente con
clamauit quid ad se uenirent. an speculandi
causa. Conantes dicere phibuit. 7 in catenā
coniecit. Eodem die castra p mouit. 7 milib;
passuum sex. acaesari castris sub monte conse
dit. Postridie eius diei praexer castra cesari
suas copias adduxit. 7 milib; passuum duob; ul
tra eum castra fecit. lo consilio uti frumento
commeatuq; qui ex sequanis 7 eduis sub por
tare cesarem intercluderet. Ereo die dies
continuos quinque. cesar p castris suas copia
pduxit. 7 aciem instructam habuit. ut si
ueller ariouistus plo contendere ei potestas
non de esset. Ariouist⁹ his omnib; dieb; exercitū castris cōtinuit. egredi
exercuerant. Equitū nulla erant sex. totū plo cotidie cōtingit. Gen b
erat pugne. q se germani

plio cotidie extendit. Gen^{ti} b
erat pugne. q^{ue} germani

his castris idoneum locum delegit. acieque tri-
plici instructa. ad eum locum uenit. Primam et
secundam aciem in armis esse. tertiam castra munire
iussit. Hic locus ab hoste circiter passus sexcentos
uti dictum est aberat. Eo circiter hominum nume-
ro sedecim milia expedita cum omni equitatu. Ari-
ouistus misitque copias ipsos terrenter. immuni-
tione prohiberent. Nichilo scilicet cesar ut ante con-
stituerat duas acies hostem propulsare. tertiam op-
ponere iussit. Munitis castris. duas huius legionis
reliquas. et partem auxiliorum. Quatuor reliquas
in castra maiora reduxit. Proximo die instructo
suo cesar castris utrisque copias suas eduxit. pau-
lumque amariobis castris progressus aciem instru-
xit. hostibus pugnandi potestate fecit. Vbi ne-
tum quidem eos prodire intellexit. circiter meridie
exercitum in castra reduxit. Tum demum ario-
uistis partem suarum copiarumque castra mino-
ra oppugnare misit. Acriter utrimque usque
ad uesperum pugnatum est. Solis occasu suas copi-
as ariouistis multas. et multas. et accepta uulneribus
in castra reduxit. Cum ex captiuis querebat. cesar
quam ob rem ariouistis proelio non decerpere.
hanc sepebat causam. quod apud germanos sen-
sus ueludo esset ut matres familie eorum sortibus
et uaticinationibus declararent. utrum proelium
committatur ex usu esset necne. Eas ita decerpere. non
esset fas germanis superare. si ante nonam lunam
proelio contendissent. Post tridie eius diei cesar
praesidium utrisque castris quod satis esse ui-
sum est reliquit. Omnis halarios in conspectu
castrorum pro castris minoribus constituit.
quo minus multitudine militum legionario-
rum pro hostium numero ualebat. ut ad spe-
ciem alariis uideretur. Ipse triplici instruc-
ta acie. usque ad castra hostium accessit. Cum
denuo necessario germani suas copias castris
eduxerunt. generatimque constituit paribus
inter uallis harudes. marcos. manos. triboces.
et angiones. nemetes. sedusios. suebos. omnesque
aciem suam. rectis et curuis circum dederunt.
nequa spes in fuga relinqueretur. Eo mulieres
imposuerunt. quae in proelium proficiscentes pa-
tis manibus. fletibus implorabant. ne se in seruitutem
romanis traderent. Cesari singulis legionibus
singulis legatos. et quatuordecim praefecit. uti eo-
rum testis. suae quisque uirtuti habere. Ipse ad ex-

tro cornu quod eam partem minime firma
hostium esse animaduertente plurimum com-
misit. Ita nostri acriter in hostes signo dato
impetum fecerunt. Itaque hostes repente celeriterque
percurrerunt. ut spacium pila in hostes con-
iciendi non daretur. Reiectis pilis comminus
gladiis pugnatum est. At germani celeriter
ex consuetudine sua phalange facta. impetum
gladiorum exceperunt. Repta sunt eo plures nostri
militum qui in phalangas misissent. et scuta
manibus reuellerent. et desuper uulnerarent. Cum
hostium acies a sinistro cornu pulsa atque in fugam
conuersa esset. ex dextro cornu uehementer multi-
tudine suorum maiorem aciem premebant. Id cum
animaduertisset publius crassus. adulescens qui
equitatu praefectus erat. quod expedior erat. quam
huius inter aciem uersabantur. tertiam aciem la-
borantibus nostris subsidio misit. Ita proelium
restitutum est atque omnis hostis terga uerterunt. neque
prius fugere destiterunt. quam ad flumen rhenum
milia passuum ex eo loco circiter quinque peruene-
runt. Ibi per paucos dies uiribus confecti et timore
contendunt. aut luctibus inuenti sibi salutem re-
pererunt. In his fuit ariouistus. qui nauiculam de-
ligatam ad ripam nactus ea profugit. Reliquorum
equitatu consecuti nostri inter fecerunt. Dux fuerunt
ariouisti uxor. una sueua natione. quam domo
secum duxerat. altera norica. regis uocionis so-
ror. quam in gallia duxerat a fratre missam. Vtrique
que in ea fuga perierunt. Dux filius. et altera occisa.
altera capta est. Causus ualerius pellus cum acie
eodibus in fuga timens chatenis iunctis traheret.
in ipsum cesarem hosti equitatu persequentem in-
cidit. Iuxta quidem res cesari non minorem quam
ipsa uictoria uoluptate attulit. quod hominem
honestissimum prouinciae gallicae suum familiarem.
et hospitum. ereptum manibus hostium sibi gra-
tulum uiderat. neque eius calamitate de tantis
uoluptate et gratulatione quicquam fortunae di-
minuerat. Iste praesente die tertio. consilium
dicebat. utrum igni statim necaretur. an in
aliud tempus reseruaretur. Sortium beneficio
se esse incolumem. Item marcus metellus repperit. ad
eum reducere. Hoc proelio trans rhenum nun-
ciato. suebi qui ad ripas rheni uenerant. domum
reuertere ceperunt. Quos huius qui per rhenum
incolumiter perterritos senserunt. insecutur.

ex his numerū occideret. Cesar uā estate duobus
maximus bellis confectis. maturus paulo quam
temp'anni postulabat in hibernis insequanos exer
citum deduxit. Ibi hibernis labienum praeposuit.
ipse in citiorē galliam adconuentū agendo
pfectus ē
VLIVS CELSIVS CONSTANTIINVS
LEGATVS CESARIS. ETIA. ELUCIOS
L. EGI. C. M. E. BELLV GALLICI. LIB.
I. EXPL. IN CIRCVLIBER SECVNDVS

ITEM LABIENI CITOR FIEBAT OMIS BELGAE QUAM TERTIA
ET GALLIE PARTEM DIXERAMUS CONTRA. P. R. CONIU
rare obsidesque inter se dare. con iurandi has ē
causas: pimum quod uererentur ne omni paca
ta gallia adeo exercit' m' adduceretur. Deind
quod ab non nullis gallis sollicitarentur: partim
qui ut germanos diuiciū in gallia uersari nolue
rant: ita. P. R. exercitum hiemare atque in
ueterascere in gallia moleste ferebant: partim qā
mobilitate et leuitate animi nouis impiis stu
debant. Ab non nullis etiam quod in gallia apo
tenciorib; atque hisqui ad con ducendō homis
facultates habebant: inulgo regna occupabantur
qui minus facile eam rem impio mō con sequi
poterant. His nunciis literisque commotus ce
sar: duas legiones in citiorē gallia nouas con
scripsit. iuntd estate in in teriorē galliam. q de
duces' quantum pedum legatum misit. Ipse
cum pimum pabulica pia ēē incipere: ad exer
citum ueniet. Dat negocium senonib; reliquisq;
et gallis qui finitimi belgas erant: uti eaque
apud cō gerantur cognoscant: seq. de his rebū
certiorē faciant. Hi constant omis nunciauer
manū cogi: exercitū in humum locum conclu
ci. Tum uero dubitandum non existimauit.
quin ad eos p fici sceretur refrumentaria con
parata castra mouet: dieb; que curit quinde
cim ad fines belgarū puenit. Cō cum de m
pūso celeriusque omni oppūione uenisset.

remi qui p. vmi gallie ex belgis sunt ad eum lega
tos siccum. iando ciborū pmos ciuitatis miser:
qui dicerent sese iaq; omnia infide atq; in potes
tate. P. R. pmittere. neque secum belgis reliq;
con sensisse. neque contra. P. R. con iurasse. para
tosq; ēē. i obsides dare. i impita facere. i oppu
dit recipere. i frumento ceterisq; reb; uiuare.
N aliquos omis belgas in armis esse germanosque
quicis renum incolant sese cū his cō iunxisse.
I antiquē ēē eorū omnium furore. ut ne fuesio
nes quidem frs con sanguineosq; suos qui eodem
iure. i hisdem legib; utantur unum impium.
I inuunque magistra querep. e que ciuitates. qā
quantūque in armis essent. i quid in bello pos
sent. sic repperiebat: plerosq; belgas ēē ortos abger
manis rhenūque antiquitus traductos. ppe
loca fertilitatem ibi con sedisse: gallosq; qui ea
loca in colerent expulisse. solosq; ēē. qui patrum
mōz memoria omi gallia uexata. teutonof
cimbrosque in tra fines suos ingredi phibuerit.
I ua expe fieri uti earū. ppeū memoria magnam
sibi auctoritatem magnosq; sps in remilitari
fumerent. Denumero eorū omia se habere ex
plorata remi dicebant: ppea quod p pūque
tatibus ad finitibusque coniuncti. quanti
quisque multitudinem in cōmuni belgarum.
I con cilio ad id bellum pollicet' sit cognouerint.
I lūmum inter cō bello uacos. i iuritate. i aue
toritate. i hominum numero valere. hos pō
se conficere armata milicia centi pollicitoz.
C r eo numero: electa sexaginta. Locisq; bel
li impium sibi postulare. Suefiones suos ēē
finitimos: latissimō feracissimosq; agros pō
sidere. Apud eos fuisse regem mānū. etiam
memoria deuiciaci totius gallie potentissi
mum. qui cum magne parti harum regionū.
I etiam britanie imperiū optinuerit. Nūc
ēē regē gallā. Ad hunc ppe iusticia pruden
ciamque suam totius belli summam omiū
uoluntate deferri. Oppida habere numero
xii. Polliceri milia armata quinquaginta.
I otidem neruios: qui maxime feri in ter ip
sos habeantur: longissimoque absint. Quin
decim milia atrebates. ambiano. x. milia:
uelocissēs. i uero manduō totidem. morinos
xv. milia mānepios. vij. milia. caleto. x.
milia. catuano. x. i v. milia: condruo
I fos.

tum cum ipss h. abent. detegere poze
fuit: quin cum his con sentiant.
um ab his

eburnes. caeruesos. paemanos. qui hunc no-
mine germani appellantur. arbitrum ad xl. mi-
lia. Caesar remos cohortatus liberalitque ora-
cione persequitur. omnem senatum ad se convenire prin-
cipium quod: liberos obsides ad se adduci iussit.
ut omnia ab his diligenter ad diem facta sunt.
ipse diuiciacum hederum magnopere cohortatus.
docet. Quanto ope rei communisque salutis in-
ter sit. manus hostium destineri. necum tanta
multitudine uno tempore conflicendum sit. Id fieri
posse. si suas copias hederum in fines bello vacorum
introduxerint. remos agros populari ceperint.
His mandatis cum a se dimittit. Postquam omnes
belgarum copias in unum locum coactas ad se
venire vidit. neque iam longe abesse. ab his quo-
miserat exploratoribus. et ab remis cognovit. flu-
men axonam quod est in extremis finibus re-
mos exercitum tradidit. ut cepe maturarent. atque
ibi castra posuit. Iucres et latius unum castrorum
ripis fluminis muniebat. et post eum que esset tu-
ta ab hostibus. reddebat. et commixtum ab remis
reliquisque civitatibus ut sine periculo ad eum
portari posset. efficiebat. In eo flumine. pontis
erat. Ibi praesidium ponit. et in altera parte
fluminis. quantum titurum subitum. legatum.
Cum sex cohortibus reliquit. castra in altitudine pe-
dum xli. uallo fossaque duode. xx. pedum mu-
nime iubet. Ab his castris. oppidum remorum
nomine bibrax aberat. milia passuum octo.
Id extanere magno impetu belgae oppugnare
ceperunt. Aegre eodie sustentatum est. Gallos
eadem atque belgarum oppugnati sunt. Acubi
circum uicta multitudine hominum totis mo-
nibus undique in murum lapides iaci cepti sunt.
murusque defensoribus. nuclatus est. fluctine facta
portas succendunt. murumque subruunt. Ad-
tum facile fiebat. Nam cum tanta multitudo
lapides hac tela conicerent. in muro consistendi
potestas erat nulli. Cum finem oppugnandi nox
fecisset. ideoque remus summa nobilitate et gratia iter
suum quod tunc oppido profuerat. unum ex his qui
legati a pace ad caesarem uenerant. nuncium
ad eum mittit. nisi subsidium sibi submitta-
tur. sese diutius sustinere non posse. Eodem
media nocte caesar hisdem ducibus usus qui
nuncii ab eo uenerant. numidas et cepas sa-
gutarios. et funditores baleares subsidio oppi-

danis mittit. Iuorum aduentu et remis cum
spe defensionis studium per pugnandi accessit. et
hostibus eadem decursa spes potumendi oppidi dis-
cessit. Itaque paulisper apud oppidum morati. agros
que remorum depopulati. omnium uicis aedificiis
que quos adire potuerant incensis ad castra caesa-
ris omnibus copiis contendit. et ab milibus passuum
minutis duobus castra posuit. Iuc castra ut fumo
atque ignibus significaretur. amplius milibus pas-
sium octo in latitudine patebant. Caesar pri-
mo et propter multitudinem hostium et propter eximiam
an oppugnationem unitatis proelio super sedere
statuit. Cotidie tamen equitibus preliis quid
hostis uirtute posset. et quid non auderent per-
iclitabatur. Vbi mos non esse inferiores intellexit.
loco per castra ad aciem instruendam natura opor-
tuno atque idoneo quod his collis ubi castra po-
sita erant paululum explanicie editis. tantum
aduersus in latitudinem patebat. quantum loci
acies instructa occupare poterat. atque ex utraque
parte lateris deiectionis habebat. in fronte lon-
ge castigati castrorum paulatim ad planiciem re-
ducebat. ab utroque latere ei collis transuersam
fossam obduci curat passuum quadringentorum.
ad extremas fossas castella constituit. ibique
tormenta conlocat. necum aciem instruxit
set. hostes quod tantum multitudine poterat
ab lateribus pugnare suo circum uenire possent.
Et sic facto duabus legionibus quas proxime conscrip-
serat in castris reliquit. ut si quo opus esset sub-
sidio duci possent. reliquas sex legiones per castra
in acie constituit. Hostes ite sua copia ex castris
educta instruxerant. La luis erat non magna
inter nostrum atque hostium exercitum. Hanc simi-
litudinem transirent. hostes expectabant. Illi autem stabili-
bus in eum transeundi fieret. ut impedito adgre-
derent parati in armis erant. In termino proelio
equestri inter duas acies contendebat. Vbi ne
utri transeundi in eum faciunt. secundumque ac-
tum proelio nostris caesar suos in castra reduxit. Hostes
peritus ex eo loco ad flumen axonam contendit.
quod esse post nostra castra demonstratum est. Ibi
uacis reperi. partem suarum copiarum traduce-
re conati sunt. Eo consilio ut si possent cal-
lidi cui pererat quid. titurum legat. expugnarent.
pontemque inter scinderent. Si minus potui-
sent. agros remorum poplarent. qui magno nob-

notatis ad bellu gerendi erant. comitica
tup mōi p hiberent. Ceteroz fact' ab rario
ōmē equitatu - laus armature nūmida si
dūte sagittariosq; ponte tacebat atque
ad eos contendit. Aeriter in eo loco pugna
am ē. Hostes in peluos nri in flumine
ad gressi. magnū eoz numerū occider
er eoz corpora reliquos audacissime tran
sire conantes multitudinē teloz repuler
rimos q transferant equitatu circum uen
tas int' fieri. Hostes habi - de expugnan
do oppido - id est flumine transiundo spem
se fecisse intellexer. Neq; mōi in locū in
quorē p gredi pugnandi causa uider. atq;
ipsos res frumentaria deficere cepit. con
silio conuocato. conuener' optimū esse
domum suam quēq; reuerti. reliquos
in fines primum romani exercitum intro
duxissent. ad eo defendendos undiq; conue
nient. ut potius in suis quā in alienis fi
nib; clētarent. Sedomelien' copis rei fra
mentarie uteremur; ad eā sententiam cum
reliquis causis. Haec quoq; ratio eā deduxit
quod diuiciacū atq; aeduos hūb; bello
uacoz ad p pugnare cognouerant. His p
suaderi ut diuiciis morarentur. nam suis
auxiliū ferre ut non poterant. Eare
constantia. s'la uigilia magno cum stre
pitu hac tumulu castris egressi. nullo cer
te ordine neq; impio cum sibi quisq; p mū
tuerit locum pōtere. idemū puenire
pperare fecer. ut con similit' fugā pfectio
uideretur. haec statim cesar p pculatores
cognita insidias uertit quod qua de causa
discederent nondū p spexerat. exercitum
equitatuque castris continuit. Prima lu
ce confirmata se ab exploratoribus. omēm
equitatu qui nouissimū agrien morarentur.
p remisit. His quantum pecūm - ilicū. uirū
cūcūm. coetā legatos p fec. Titū labienū le
gati cū legionib; trib; sub seq iussit. Hinc
iussimos ad oetū. multa milia passuum p
secuti. magnam multitudinem eoz fugien
tium conider. cū ab extremo agmine ad q;
uentum erat con sisterent. fortiterq; impetu
mōi militum sustinerent. potes quod ab
ē apiculo uiderentur. neque ulla necessitate

neque impio continerentur. exaudito clamore
p turbas ordinibus omis infuga sibi p fidum
ponerent. Ita sine ullo piculo tantam eoz
multitudinem mī int' fecer quantum huc dua
spatium. Sub occasum que sol destitit. seq.
in castra ut erat impatū receper. Post tri
die eus dei cesar prius quam se hostes exeret
tate hac fuga receper. in fines suessionum
q p ximi remis erant exercitū dedux. mag
no timore confecto ad oppidū nomodūm
cō tendit. Id eximere oppugnare conatū q
uacuum ab defensib; eē audiebat. p
latitudinem fosse murique altitudinem. pau
cis defendentib; expugnare non potuit. Cast
ris minutis uineas agere. queque ad oppug
nandum usui erant comparare cepit. In
terim omis ex fuga suessionum multitudo
in oppidum p xima nocte conuenit. Celer
ter uineis ad oppidum actis. aggerē iacto
turribusque constitutis. magnitudine opū
que neque uiderant ante calli. neque audi
erant. X celeritate romanoz p moti. lega
toi ad cesarem deditio. se mittunt. p peten
tibus remis ut con seruarentur. impetrant.
cesar obsidibus acceptis. primis ciuitatis
atque ipsius galbe regis duob; filiis armis
que omnib; ex oppido traditis. in deditioe
suessionis accepit. exercitumq; in bello uaco
duc. Iuicū se itaq; omia in oppidum bra
tis pncipum contulissent. atq; abo oppido
cesar cum exercitu cireter passū. quinque
ab eēt. omis maiores natu ex oppido egressi
manus ad cesarem tendere. in oēs significare
ceper. sese in ei fidem hac potestate uenire
neque contra. p. s. armis con tendere.
tem cum ad oppidū accessisset. castraque
hibi poneret. pueri mulieresq; ex muro
passis manibus suo more pacem ab romanis
pōrer. Pro his diuiciacū nam post disces
sum belgarū dimissis. heduoꝝ copis adeū
reuerterat. fac uerbu. bello uacos omis
tempore infide atque amicitia ciuitatis heduo
fuisse. in pullos ab suis principib; qui dicebant
heduoꝝ ad cesarem in feritatem pēlactos.
omis indignitatem con timelant. p. s. r.
ab edun' defecisse. A. r. r. bellum intro
lisse. In ei con sili pncipes fuisse. quod

desertione

intellegerent quantā calamitatē ciuitati intui-
lissent. in britanniā p̄ fugissent. Petere non
solū bello uacōs s; etiam p̄ his eduos. ut sua
clementia ac mansuetudine in eo iutatur.
¶ uod si fecerit heduorū auctoritatē apud om̄s
belgas amplificaturū quorū auxiliis atq; oppi-
bus siq̄abella infiderint. sustentare conseruit.
Cesar honoris diuiciari atq; eduorū causa sese
eo in fide recepturū - conseruaturū dixit. & quā
erat ciuitas magna. inter belgā auctoritate
atq; hominū multitudinem p̄stabat. sexcento op-
sides popōce. Id est traditis. omnib; que armis
exoppido conlati. ab eo loco in fines ambianorū
puerit. quise siatq; omnia sine mora dediderit.
Cesar fines neruii attingebant. Iuorū denatura
morib; q; celur cumq; rerū sic repperiebat. nul-
lum aditū eē adeos mercatorib; nichil pati-
um reliquarūq; rerū in ferri. quod in rebus
relanguescere animos eorū - remitti uirtu-
tem existimarent. Cisse homines feros. mag-
neq; uirtutis. in crepitare atq; in cusare reliq̄s
belgas qui s; eē. dedissent patriamq; uirtutē
p̄cessissent. Confirmare sese neq; legatos missū
ros neque ullā condicione pacis accepturos. Cum
p̄corū fines triduum it fecisset. inueniebat. exap-
tūis sabim flumen ab castris suis non ampli-
us passuum. x. ab eē. Transito flumē om̄s
neruos consecisse. aduentūq; hibi romanorū
expectare. una cū atrebatīs - uero manduīs fi-
nitimis suis. Nam his utrisq; p̄ sua ferant. uti-
eandem belli fortunā experientur. Expecta-
rē etiam ab his aduaticorū copias atq; eē in iu-
nere. Mulieres. quiq; p̄ acatē adpugnam in-
huitiles uiderentur. in eum locū coniecisse quo
p̄ paludis exercitū aditus non esset. His se-
bus cognitis exploratores centurionesq; p̄ue-
nientes. qui locū ydoneum castris deligant.
Cū exdelaticis belgas reliquisq; gallis con plu-
res cesarem secuti. una iter facerent. quidam
ex his ita post ea exaptūis cogniti eēorū cherū
con suauitate. itineris nr̄i exercitus p̄specta
nocte ad neruos puener. atque his demonstra-
runt. inter singulas legiones in pedimentorum
magnum numerum incedere neque eē que
quam negocii cum prima legio in castra uenis-
set. Reliquęque legiones magnū spacū ab eēt.
hanc subsartinis adoriri. quā pulsa in pedimen-

tiq;que direptas. ut futurū reliq; con tra consis-
tere non auderent. Aduniabant etiam orzē
silium qui rem differbant quod neruii an-
tiquis equitatu nichil possent. Neque enim
ad hoc temp̄ ei rei student. sed quicqd possūt.
pedes tribus ualent copis. Iuo facilius fini-
timorū equitatu si p̄dandi causa adeo uenis-
sent. inpedirent. teneris arboribus in cisis. atq;
in latitudinem ramis enatis - rubis sentibus
que inter iectis effecerant. ut instar muri
hesepes munimenta p̄berent. Iuo non modo
non intraris. & neq; spici quidem possit. His
rebus cū it agminis nr̄i impediretur. Non
omitendum con silium neruii extimauerūt
oci natura erat hec. quem locum nr̄i castris
delegerant. Collis ab summo acqualit̄ dede-
uit ad flumen sabim quod supra nominau-
mus uergebat. Ab eo flumine p̄tri adcli-
uitate collis nascebat. aduersus hūc - con-
trius passus circit̄ ducento. In finis aptūis.
absupiore parte siluestris. ut non facile intro-
sus p̄spici possit. Intra eā siluas. hostes in oc-
culto sese con tinebant. In apto loco scdm
flumen pauce staciones equitū uidebantur.
F luminis erat altitudo pedū circit̄ trium.
Cesar equitatu p̄misso. sub sequebatur om̄ib;
omnibus copis. S; ratio ordoque agmini
dit se abebat. ac belge adneruos detulerāt.
¶ am quod hostis adppinquabat. con suauidine
sua cesar sex legiones expedita ducebat.
P ost eas totius exercitus in pedimenta conlo-
carat. Inde due legionesq; p̄xime con scriptę
erant. totum agmen claudunt. presidioq;
in pedimentis erant. Equites nr̄i cum fun-
ditoribus sagittariisq; flumen transgressi. cū
hostium equitatu p̄elium commiser. Cū se
illi identidem in siluas ad suos reciperent.
ac rur̄sus ex silua in nr̄os in perum facerent.
neque nr̄i longius quamq; ad finem per-
recta. ac loca apta p̄tinebant cedentes in se-
qui uiderent. in interim legiones sexque p̄me-
uenerant. ope dimenso castra munire cepi.
¶ bi p̄ma in pedimenta nr̄i exercit. ab his qui
in siluis abdit latebant. una sunt quod tēp̄
aut p̄r committendi p̄eli conuenerat. sibi
to om̄ib; copis puolauer. impetūque in
nr̄os equites fecer. His facile pulsas ac p̄tur

batis in credibili celeritate ad flumen decurre-
ut pene uno tempore. et ad silvas. in flumine
acuta in manibus nostris hostes uiderentur. Eadem
autem celeritate ad usum colle ad nostra castra atque
eos qui in ope occupati erant contender. Ce-
sari omnia uno tempore erant agenda. uexil-
li proponendum quod erat insigne cum ad ar-
ma concurri oportere signum tuba dandum
ab ope reuocandi. milites qui paulo longius ag-
geri parandi causa precesserant arcessendi. acies
instruenda milites cohortandi signum dandum
uarii rerum magnam partem temporis breuitas
et successus hostium impendebat. His difficul-
tates: duc reserant sub sidio. scientia atque
usus militum. quod superioribus seculis exercitata.
quid fieri oportere. non minus commode
ipsi sibi prescribere quam ab aliis doceri poterant.
E quod ab ope singulis legionibus singulos lega-
tos cesar discedere nisi munitis castris suum
erat. his propter celeritatem hostium nihil
iam cesaris impium expectabatur. sed per se
uidebantur administrabit. Cesari necessariis
rebus impatis. ad cohortandos milites quam in
partem fors optulit decucurrit. et ad legionem
decumana deuenit. Milites non longiore oratio-
ne cohortatus. quam uti sue persone uirtutis
memoria reuerent. ne per turba. et ventis am-
mo hostiumque in periculum fortiter sustinerent.
quod non longius hostes ab erant. quam quod
telum adici posset. periculum committendi signum
dedit. atque in altera parte ut cohortandi cau-
sa perfectus pugnantibus occurrit. Temporis tan-
ta fuit exiguitas. hostiumque tam paratus
ad dimicandum animus. ut non modo ad in-
signia ad commodanda sed etiam ad galeas
inducendas scutisque tegumenta deruden-
da tempus defuerit. Iam quisque ab ope
in partem casu deuenit. que que prima sig-
na conspexerant ad hoc constitit. ne inquerendi
sui pugnantis tempus dimittere. Instructo ex-
ercentu magis ut loci nature delectusque collis
et necessitas temporis quam ut rei militaris
ratio atque ordo postulabat. cum diuisis legio-
nibus aliae alia in parte hostibus resisterent.
sepiusque densissimis ut ante demonstra-
uimus. interiectis per spectum in pedemur neque
ita subsidia conlocari. neque quidam quaque

parte opus esset prouideri. neque ab uno omnia im-
pia administrari poterant. Itaque in tanta rerum
iniquitate fortune quoque euentus uariis seque-
bantur. Legionis nonne et decime milites ut in si-
nistra parte acie constiterant. pilis emissis cur-
su ac lassitudine exanimatos uulneribusque
confectos atrebat. Nam his ea pars obuenerat
celeriter ex loco superiore in flumen compuler. et ita
sine conantes in secuti gladiis magnam partem
eorum in pedem inter fecer. Ipsi transire flumen
non dubitauer. Et in locum inquam per gressi
rursus resistentes hostes redintegrato per flumen in
fugam coniecer. Item alia in parte diuersis
duae legiones. Undecima et octaua per flagrantis
uero mandatis quibus cum erant con gressi. ex lo-
co superiore in ipsis fluminis ripis proelabantur.
Antonius fere fronte et ab sinistra parte nuda-
tis castris. quod in dextro cornu legio duode-
cima. non magno ab ea inter uallo septima con-
stitit. omnis nerui confertissimo agmine. Du-
cebo duogno qui summa impii tenebat. ad eum
locum contendit. Iamque pars apud latere legio-
nes circum uenire pars summa castrorum locum per se cepit. Eodem tempore eques
primo hostium impetu pulsos dixeram cum
se in castra reciperent aduersis hostibus occur-
rebant. ac rursus aliam in parte fugam pete-
bant. Et calones qui decumana porta de su-
mo uirgo collis montis uictores flumen transis-
se conspexerant. per dandi causa egressi. cum
respexissent. et hostes in nostris castris uersari
uidissent. precipites fuge sese mandabant.
Simul eorum qui cum impedimentis ueniebant
clamor fremitusque oriebatur. alii que alia in
partem perire seiebantur. Iamque omnibus rebus
per moti eques treueri. quorum inter gallicum tantum
optimus est singularis. qui auxilium causa abeunda
te ad cesarem missi uenerant. cum multitudine
hostium castra compleri. nostras legiones prima
et pene circum uentis teneri. calones eques. fun-
ditores numidas. diuersos dissipatosque in omnes
partes fugere uidissent. desperatis nostris rebus
domum contendit. romanos pulsos superatoque
castris impedimentis que eorum hostes potius ci-
uitati renunciauer. Cesari ab decime legioni
cohortacione ad dextrum cornu per specus huius
suo urgeri signisque in unum locum conlatis duae
decime legionis confecto milites sibi ipso ad

Eodem tempore eques
latusque. ac manus pedum
que his una fuerant. quos

pugna eē in pedimento uidit. quare cohortas
omnib; centurionib; occisis. signiferosq; inter-
fecto signo amisso. reliquarum cohortium om-
nibus centurionib; aut uulneratis aut occisis.
in his pmi pilo. p. sexcio baculo fortissimo ui-
ro multis grauib; uulnerib; confecto ut
iam se sustinere. non posset. reliquos esse
tardiores. & non nullos ab nouissimos deser-
tos. Veliō excedere ac tela uitare hostis neque
astriente ex inferiori loco sub euntes inter-
mittere. & ab utroq; latere instare. & rem-
eē in angusto uidit. neque ullū eē subsidū
quod sum intrā posse. scito ab nouissimis
inter milita detracto. quod ipse. cosine scu-
to uenerat. in primā aciem pcessit centu-
rionib; q; nominatī appellatis. reliquos co-
hortat. milites signa inferre. & manipulos la-
tare iussit. quod facilius gladiis uti posset.
¶ Cuius aduentu spe militū militib; ac red inte-
grato dīo cū p se quisque in conspectu ipera-
toris. & extremis suis reb; opam naua pe-
cupera. paulū hostiū impet' tardat' est.
¶ Cuius cum septimā legionemq; iusta constiterit.
item urgeri ab hoste uidisset. monuit
ut paulatim sese legiones coniungerent. &
conuersa signa in hostes inferrent. Quo facto
cum alius alii sub sidum ferre. neque time-
rent nāsi ab hoste creum uenirentur. auda-
cuis resistere ac fortius pugnare ceper. Inte-
rim milites legionū duarū que in nouissimo
agmine praesidio in pedimentis fuerant p
ho nunciato. cursu incitato in summo colle
ab hostib; conspiciuntur. & Labienus trās
castris hostiū potius. & ex loco superiore q; res
in mris castris gererentur. conspiciat. decimā
legionē sub sidio mris misit. Quicū executū
icalonū fugia quo in loco res eēt. quantq;
impetulo. & castra. & legiones. & impare uer-
sante. cognouissent. nichil adceleritate sibi
reliqui fecer. Hostiū aduentu tanta rerum
commotio est. facta. ut mri. & iam qui uul-
neribus confecti p cubuissent. scuti in mxi
red integrarent. pelum. Cū calones p terrā
hostes conspiciat. & iam in semes armatis oc-
cupat. Equites uero ut turpitudinem. fugo. uirtu-
te. dicerent. animib; in locis pugnant. quo
legionariis nescitis. pferrent. At hostes

& iam in extrema spe salutis. tantā uirtutē
pstitit. ut cū pmi eorū cecidissent. p xmu-
uacantib; insisterent. atq; ex eorū corporib; pug-
narent. His de iectis. & coactatis cadauerib;
qui sup eēt ut extumulo tela mro conicerent.
& pila intercepta remitterent. ut non nequi-
quam tante uirtutis homines iudicari debe-
rent. ausos esse transire latissimum flumen.
ascendere altissimas ripas. subire iniquissimū
locū. que facilia ex difficillimis animi mag-
nitude redegerat. Hoc p'elio facto. & ppe ad
internicionem gente ac nomine neruio pe-
dacto. maiores nati quos una cum pueris
mulierib; q; in effluua ac paludes collectos
dixeramus. ac pugna nunciata cum uic-
toribus nichil impeditū uictis. nichil tantū
arbitrarentur. omnū qui superant consensu
legatō ad cesarem miser. seque ei dedider.
¶ & in commemoranda ciuitatē. calamitate.
ex ses. centis ad tres senatores. ex hominū
milibus Lx. uir ad quingentos qui arma
ferre possent sese pedacto esse dixer. Quos
cesar ut in miseris hac supplicis usus me-
dia uideretur diligentissime conseruauit.
sūque finib; atque oppidis uti iussit. & hui-
tūmū i pauit ut ab iniuria. & maleficio se su-
osque phiberent. At uatūci de quib; supra
serpsimus. cū mrib; copis. & uilio neruis
uenirent. hac pugna nunciata. ex itinere do-
mum reuerter. Cūcū oppidis castellisque
desertis. sua oīa in unū oppidū egerge na-
tura munitū contuler. Quod cū ex omib;
mercatorū partib; altissimas rupas despe-
tasque ab eze. una ex parte leniter ad cli-
uis adit' in altitudine non amplius du-
centū pedū relinquebatur. Iūe locū du-
plici altissimo muro munerant. Cū mag-
ni ponderis saxa. & pacatā turbes in mi-
ro cō locabant. Ipsi erant. excubris teu-
tonisque prognati. Quicū iter in pui-
ciam mram atque italiam facerent. in im-
pedimentūq; secum agere hoc portare non
poterant. citra flumen rhenum depositis.
custodiam ex suis ac p'fidia sex milia homi-
num. una reliquer. In p'p' eo rū abi-
cū multos annō a finitimis exagrat. cū
alias bellū inferrent. alias in lūa defende

rent. consensu atq; omnium pace facta. hinc si
 bi domicilio loci deloger. Ac primo aduentu
 exercit' nri crebras exoppido excursions
 faciebant. paruulisq; preliis cum nris conte
 debant. Postea uallo pedum incircum quim
 decim milium crebrisq; castellis circum mu
 niti oppido secon tenebant. Vbi unius aet
 agger exstructo turrim paul constitui uider.
 primum inuadere ex muro atque incerpitate uo
 cib; quod tanta machinatio. Ab tanto spacio
 instrueretur quib; nam manib; aut quib; ui
 rib; praesertim homines tantule statui re.
 Nam pleriq; omnib; gallis ppe magnitudi
 ne corporis suorum breuitas nra contemptui e
 tantioneris turrim in muro sese conlocare
 confiderent. Vbi uero moueri ad pmiq;
 re morib; uider. noua atque inusitata specie
 commoti. legatos ad cesarem depare miser.
 Iu ad hunc modum locuti. non existimare
 romano sine ope diuina bellum gerere quita
 te altitudinis machinationes tanta celerita
 te pmouere possent. se suaq; omnia atq; po
 testate pmittere dixer. Vnu parere ac de
 pcare. si forte p sua clemencia ac mansuetudi
 ne quam ipsi ab aliis audierunt. statuisse ad
 uaticos ex conseruandos. nese armis despolia
 re. Sibi omis fere finitimos ex. inimicos hac
 sue uirtuti in uidere aquib; sedesdend. tra
 ditis armis non possent. Sibi pllare si meū
 casum deducerentur. quam uis fortunam ap.
 p. pati. quia ab his per cruciatu interfici
 inter quos diari con fuissent. Ad hec cesar
 respondit. semaq; consuetudine sua quūne
 rito ex. ciuitate conseruaturū. si quis quam
 murum aries atq; assa. sedesdissent. Si
 ditionis nullam ex. condicione nisi armū
 traditi. Sed quod in neruis feciss. fac
 tū. finitumq; impaturū nequa deduci
 aut. ex. in uia inferrent. Renunciata
 ad suos. q. nri parentur facere dixer.
 Armis magna multitudine demuro in
 fossamq; erat ante oppidū iacta. sic p
 pe summam muri aggerisq; altitudine
 acervi armorū ad equarent. & tam circiter
 parte tertia ut postea p spectu celata
 atque in oppido retenta porti pte facti
 eodie pace sunt. usi. Sub uespum cesar

porta claudi militesq; exoppido exire iussit.
 Equā noctu oppida ni ab militib; inuicem
 acciperent. Illi ante introitū intellectū. co
 silio quod deditione facta nris p fidiā
 ditionis aut deniq; indiligentia ser
 ros crediderant. parti cū hisqui pxi
 tant. & celauerant armis. parti scuti
 tace facis. aut. uiminib; & textisq; sicut ut
 temporis exigentia postulabat pellib; in
 duxerant. tertia uigilia qua minime ar
 diuis ad nras munitiones ascensis uidebatur
 omnib; copiis repente exoppido eruptio
 nem fecit. Celerit. ut ante cesar imparet.
 ignib; significatione facta. ex pxiis castellis
 eo con cursu ē pugnatūq; ab hostib; ita acti
 ter ē. ut auris scitib; in extrema spe salu
 tis in quo loco cōtra eo quinguallo turrib; q;
 tela iacerent pugnam debuit. Cū una in
 tate omis spes salutis consistere. oceris ad
 omi nū milib; quatuor reliq; in oppidum re
 iecta sunt. Postridie ei diei refractas portas.
 cum iam defendere nimo atq; intro missis mi
 litib; nris iocione ei. oppidi uniuersa cesar
 uendidit. Ab hisq; emerant capitū numer.
 ad eum relat' ē milium. L. III. C. o tem
 pore apublio crasso quem cum legione una
 miserat ad uenero. inello. osimof. coriofa
 litos fesuio. auleros. rhedones. q. sunt
 maritime ciuitates oceanumq; adtingunt ē
 cior fact' est omis eas ciuitates in deditionem
 potestateq; p. r. esse redacta. Iste res ges
 tis omni gallia peccata tanta hui' belli ad
 barbaros oppinio plata ē uti ab his nationi
 b; que trans rhenum incolerent. mitteren
 tur legati ad cesarem qui se obides da
 turas impata facinas pollicerentur. Quā
 legationes cesar quod in italia illiricumq;
 pperabat. mita pxiima aestate ad se reuer
 ti iussit. Ipse incarnutes. andes. tyrones.
 queque ciuitates pxiime his loca. s. quant
 ubi bellū gesserat. legionib; in i. bnacu
 la deductis. in italia pfectus ē. Op. caq;
 res ex litteris cesari dies. xv. supplicatio
 decreta ē quod ante id temp. accidit
 nulli. ly. ly. C. l. si. C. o. s. t. a. n. t. u. m. v. i. n. i.
 c. l. a. r. i. s. s. i. o. n. i. l. e. g. a. t. i. b; c. e. s. a. r. i. s. c. a. n. t. r. a.
 e. l. y. c. i. o. s. l. i. b. e. r. . i. i. . v. x. p. l. i. c. i. t. a.

VAL. IN ITALIA
 PROFICISCERE
 CESAR: SE RVV
 GALBAM CVM LE
 GIONE XII. ET PAR
 TE EQVITIVS IN
 ANTIATI. UERAGROS. SEDU
 NOSQ. MISSI. QVIA FINIB;
 ALLOBROGV. ILACVLE

Cum anno in flumine rodano ad summam alpes per
 tinent. Causa mittendi fuit. quod iter pal
 pes quo magno cum piculo magnisq; cum portorū
 meratores nre con fuerant pace fieri uolebat. Hui
 pmissis si op' ē arbitraretur uti in his locis legione
 hiemandi causa conlocare. Galba secundis aliquod
 pelis factis castellisq; con plurib; eoz expugnatis.
 missis ad eum undiq; legatis. obsidib; que datis.
 pace facta. constituit eo hortet. duas in antiatib; con
 locare. ipse cū reliquis ei. legionis cohortib; in uico
 ueragrorū qui appellatur octo dor' hiemare. Iui uic'
 positus in ualle n magna adiecta planicie altissimis
 montib; undiq; continetur. Cū hinc induā partes
 flumen diuideret. alterā partē ei. uici gallis adie
 mandū concessit. Alterā uacua ab his relictā cohor
 tib; attribuit. Cū locū uallo fossaq; munuit.
 Cū dies ibnoz complures transissent. flumē tumque
 eo con portari uisissē. subito exploratores ceterice
 fact' ē ex ea parte uici quā gallis cesserat. omīs noc
 tu discessisse montesque qm penderent. maxima
 multitudie sedunozū. ueragrorū teneri. Id
 aliquod decausis acciderat. ut subito galli belli re
 nouandi legionisq; opprimende con silū caperent.
 rimur quod legionem neque tam plenissimā detra
 ctis cohortib; duab; con plurib; singillatī. qui com
 meatū petendi causa missi erant pte paucitatem
 despiciebat. Iū sūa quod pte iniquitate loci cū ipsi
 ex montib; in uallē decurrerent. tela conicerent.
 ne pmi quid ē posse impetū suū sustineri existi
 mabant. Accedebat quod suo absē libō abstractō
 obsidū nomine dolebant. romanos non solū itine
 rī causa si etiam p pæue possessionis culmina alpi
 um occupare conari. ita loca finitime pumice
 ad iungere sibi p suū habebant. Hui nuncius
 acceptis galba. cū neq; op' hūnoz. munitionesque
 plene gēnt p fectē. neque defrūto reliquōque
 com meatu satis ēē. pūsum. quod deditione facta
 obsidib; q; acceptis nichil debello timēdo existi

mauerat. consilio celerit conuocato sententiā ex
 ire coepit. Iuoinconsilio cū tantū repentini pi
 culi pter oppinionem accidissē. ac iam omnia
 fere supiora loca multitudine armatorū comple
 ta con spicerent. neq; sub sicio ueniri neque com
 meatū sub portari inter clusis itinerib; possent.
 ppe iam despata salute. non nulle huiusmodi
 sentencie dicebantur. ut in pchimenti relictī
 eruptione. facta hisdem itinerib; qb; eo pueni
 sent ad salutē contenderent. Maiori tamen
 parti placuit. hoc reseruatō ad extremū con
 silio in termin rei euentū experiri. ita castra d'
 fendere. breuispacio inter iecto iux ut reb;
 quas constituisent. con loquendis atq; ad mi
 nistrandis tempus daretur. hostes ex omnib;
 partib; signo dato decurrere. lapides caesaque
 in uallū conicere. Primo integris uirib; for
 titer repugnare neque ullū frustra telū ex
 loco supiore mittere. At queque pars castrorū
 nudata defensorib; pmi uidebatur. eo occur
 pere. et auxiliū ferre. S: hoc supari quod
 diuturnitati pugne hostes deffessi p'elio exce
 debant. alii integris uirib; succedebant.
 uariū rerū anrīs pte paucitatem fieri nichil
 poterat. Ac non modo deffesso expugna exce
 dendi. si ne saucio quidē ei loci hubi constite
 rat relinquendi ac sin recipiendi facultā
 dabatur. Cū iam amplius horis sex conti
 nentur pugnaretur. hac non solū uires sēz
 etia tela nris deficerent atque hostes acius
 instarent. Languidiorib; q; nris uallum
 scindere i fossas complere cepissent. resque
 effē iam ad extremum pducta. casum
 publicū sextius baculus primū p'centurio
 quem neruico p'elio complurib; con factum
 uulnerib; dixim. itē gauri uolusen. tū mil
 uir con filiū magni uirtutē ad galbā adcur
 runt. atque hūnā esse spem salutē docent. si
 eruptione facta extremū auxiliū expellent.
 itaq; con uocatis centurionib; celerit milites cer
 ciores facit paulis p inter mitterent. p'elium.
 Ac tantūmodo tela missa exciperent. seque ex
 labore reficerent. post dato signo ex castris eru
 perent. atque omnem spem salutis in uirtute
 ponerent. Quod uisū sunt. faciunt. Ac subito
 omnib; portis heruptione facta neque cognos
 cendi quid fierent neque sui colligendi hostib;

facultate relinquunt. Ita com. mutata fortuna
eo qui in spe potiundoz castrorū uenerant undi
q. circū uento interficiunt. & ex hominum mu-
lib; amplius. xxx. quem numerū barbarorū
ad castra uenisse constat. plurima parte
interfecta. reliquos p. ceptos in fugam con-
ciunt. ac ne in locis quidem superiorib; consiste-
re patiuntur. Sic omib; ostium copis fufis.
armisque exutis se in castra munitiones que
suas recipiunt. Iuo p. elio facto quod sepius
fortunam temptare galba nolebat. atque alio
se in libna con silio uenisse meminerat. alii
occurre. reb; uiderat. maxime frumenta com-
mentusque in opia p. mot. postero die omnib;
ei. uici aedificis incensis in p. uincia reuerti co-
tendit. Ac nullo hoste p. hibente. aut iter
demorante. in eo lumen legionem in antuatis
inde in alio b. g. p. d. u. ibique. hiemaunt.
his reb; gestis cum omnib; decausis caesar p. acca-
tam galliam existimaret. sup. atis belgis. ex-
pulsis germanis. uictis in alpi. se. imis. atque
ita in tra. hieme. illinc p. fect. cet. quod eis
quoque naciones adire & regiones cognoscere. uo-
lebat. subitū bellū in gallia co. ortū ē. Ius
belli. ac. fuit. causa. Publius crassus adulescē
cum legione septima. p. ximus mare oceanū
incaudibus hiemerat. In quod in his locis in
opia frumenta. erat. p. secto. tribunosque mi-
litum. con. plures in finitimas ciuitates. frum-
ti. causa. dimisit. Iuo in. i. m. i. c. e. r. o. ē. t. t. u. s. t. r. a. n.
s. i. s. t. u. s. m. i. s. s. u. s. i. n. e. l. s. u. b. i. o. s. m. a. r. c. u. s. t. r. e. b. u. s.
g. a. l. l. i. s. i. n. c. u. r. r. i. o. s. o. l. i. t. a. s. q. u. o. n. t. u. s. u. e. l. a. n. n. u. s.
cum. t. r. o. s. i. l. l. i. o. i. n. u. e. n. i. e. n. t. o. s. H. u. i. ē. c. i. u. i. t. a. t. i. s.
longe. amplissima. auctoritas. omnis. orae. ma-
ritime. regionum. earū. quod. & naues. habet.
ueneti. plurimas. quib; in britanniā nauigan-
con. fuerunt. & sciencia. atque. usu. nauticaz.
reliquos. ante. cedunt. & in. magis. in. petu-
maris. atque. ap. to. p. auis. portib; in. ter. i. e. t. i.
quos. tenent. ipsi. omis. fere. qui. eo. mari. uti.
con. fuer. habent. nescigales. Ab. his. fit. in-
cium. retinendi. silii. atque. uelani. quod. p.
eos. suos. se. ob. fides. quos. crasso. dedissent. p. c. i. p. a.
turos. existimabant. Horū. auctoritate. fin-
tini. ad. ducti. ut. sunt. gallozū. subita. & re-
pentina. consilia. eadem. decausa. trebium
transidum. que. retinent. X. celerit. missis.

legatis p. suos principes in ter se con iuram. nichil ni-
si. comuni. con. silio. auctores. eundemque. omnis.
fortune. exitum. ēē. laturos. Reliquasque. ciuita-
tes. sollicitat. ut. in. ea. libertate. quam. amaiorib;.
acceperant. p. manere. quam. romanoz. seruitute.
p. ferre. mallerent. Omni. ora. maritima. celerit. ad.
suam. sententiam. p. ducta. communem. legacio-
nem. ad. publiū. crassum. mittunt. si. uelit. suo.
recipere. ob. fides. sibi. remittat. Quib; de. reb; ce-
sar. ab. c. i. s. s. o. certior. facit. quod. ipse. ab. erit. lon-
gus. naues. interim. longas. aedificari. in. flumi-
ne. ligere. quod. in. fluit. in. oceanum. remiges. ex-
p. uincia. in. fluit. nauitā. gubernatores. que. com. parari.
iubet. His. reb; celerit. administratis. ipse. cum.
p. m. u. p. am. temp. potuit. ad. exercitū. contendit.
eneta. relique. que. itē. ciuitates. cognito. cesaris.
aduentu. certiores. facti. simul. quod. quantū.
in. se. facinus. admisissent. intellegebant. legato.
quod. nomen. ad. omis. naciones. sc. m. in. uolatu.
que. semp. fuisset. retentos. ab. se. & in. uincla. con-
iectos. p. magnitudine. piculi. bellū. parare. & ma-
xime. eaque. ad. usum. nauium. pertinent. p. uid-
re. in. fluit. Hoc. maiore. sp. quod. multū. na-
tura. loci. con. fidebāt. pedestria. ēē. itinera. con-
cisa. estuariis. nauigationē. i. p. edita. p. t. in.
sciencia. loco. p. aueritate. que. portunum. scie-
bāt. neq; nro. exercit. p. t. frumenta. in. opiam.
diuicius. apud. se. morari. posse. con. fidebant.
A. c. i. a. m. ut. omia. con. tra. opinionem. acciderent.
tamen. seplurimū. nauib; posse. quam. romano.
||. eque. ullā. facultate. habere. nauium. neque.
eozū. loco. ubi. bellum. gesturi. ēent. uada-
port. in. silas. nouisse. ac. longe. aliam. ēē. nau-
gacionem. in. con. cluso. mari. atque. in. uasti-
simo. oceano. p. sp. ciebant. His. intis. consi-
lis. oppida. muniunt. frumenta. ex. agris. in. op-
pia. con. portant. Ill. uies. in. ueniam. ubi. co-
sare. p. m. u. m. ēē. bellū. gesturū. constabat. quā.
plurimas. possunt. co. quunt. socios. sibi. ad. bel-
lum. o. s. i. s. m. o. s. l. e. x. e. h. i. o. s. n. ā. n. & e. s. ambiliatos. mo-
rimos. di. a. b. l. i. n. t. r. e. s. m. e. n. a. p. i. o. s. ad. sciscunt. au-
tilia. ex. britannia. que. con. tra. eā. regiones.
posita. ē. arcessunt. Erant. h. a. c. c. i. l. l. i. c. u. l. t. a. t. e.
belligenandi. quas. sup. ostendim. S. multa.
cesarem. tamen. ad. bellū. incitabant. Inui-
rie. retentozū. equitū. romanoz. rebellio.
facta. post. dedicionē. defeccio. & datis. ob. fides.

tot ciuitatū conuincio. In primis ne h ac par
te neglecta relique nationes sibi idem licere
arbitrarentur. Itaq; cum intellegere om
nes e gallos nouis rebus studere. & ad bel
lum mobiliter celeratq; excitari. Omnes aut
homines natura libertati studere. & condi
tionem seruitutis odisse. postquam plures
ciuitates conspiciunt. partiendum sibi ac
lacius distribuendum exercitū putant.
Itaque titi labienū legatū in tenebris qui
proxi fluminis rhenosunt cū equitatu
mittit. Hunc mandat. remas reliquosque
belgas ad ea atq; in officio contineat. ger
manosq; qui auxilio ab belgis accessit dice
bantur siuium nauib; flumen transire
conentur prohibeat. Publiū crassum cum
cohortib; legionariis. xii. & magno nume
ro equitatus in aquitaniam p ficiet iube
re ex his nationib; auxilia in galliā mit
tantur. ac tante nationes conuincantur.
Iunū titurū sabinū legatū cum legi
onibus trib; in unellos. coriosolitā. lexobiq;
mittat q eā manum distinuendā curet.
Decimū bratū adulescentē classi gallicisq; na
uib; quas ex pectonib; & litomis reli
quisq; pacatis regionib; conuenire iusserat p
ficiat. & cum primū posse in uenetos p fi
cisci iubet. Ipse eo pedestrib; copiis conten
dit. Exiit eiusmodi fere situs oppidorū. ut
posita in extremis lingulis p munitissq; neq;
pedib; aditū haberent. cum ex alto se ascensus
uicissim quod bis accedit semp h orarū. xii.
spatio. neque nauibus quod rursus inueniente
aestu naues inuadis ad fluctarentur. Ita utra
q; se oppidorū oppugnatio impetebatur.
A csi quando magnitudine operis forte superati.
extruso mari. aggere hac molib; atque his oppi
di. moenib; adequatis suis fortibus despare
ceperent. magno numero nauum ad pulso
cuius rei summam facultatē habebant. sua
deportabant omnia. sequē imp rima oppida
recipiebant. Ibi se rursus idem oportunita
tibus loci defendebant. Haec ro faciliū mag
nam partem a hostis faciebant. quod mīro
nam tempestatib; detinebantur. summaque
erit uallo atq; pto mari. magnus aestibus
iurib; ac ppe nullis portib; difficilis navi

gandi. Illinque ipsorū naues ad hunc modū
facte armataeq; erant. Carine aliquando
planiores quā marū nauium. quo facilius
uada ac decessum aestus excipere possent.
Pore admodum erecte. atque ite puppes
ad magnitudinem fluctuum tempestatumq;
adcommodate. Naues tote facte. ex robore.
adquam uisum & contumeliam p ferendam.
ixens. trix pedali in altitudinem trixib; confi
ra claus feneiscligti pollicis gressitudine.
A nconre p finib; feneis catenis ieiunete. selle
puehis saluteque tenuiter confecte. H ac
siue ppe lūi mopiam atq; ei usūs in scien
ciam siue eo quod ē magis ueri simile quod
tantas tempestates occurrant. tamosq; im
petus uentorū sustinere ac tanta onere nau
um regi uelis non satis comode posse arbi
trantur. Cum his nauib; mare classi eius
modi congressus erat. ut una celeritate &
pulsā remorū puerant. reliqua p loci na
ture pui tempestatum. illis cent aptiora &
accommodatiora. Neq; enim his mīro postro no
cere poterant. tanta in his erat firmitudo
neque ppe altitudinem facile telum adue
batur. & eadem decursa minus comode
scopulis continebantur. Accedebat ut cum
se sentire uentus coepisset. uento dedissent. &
tempestatē ferrent facilius. in uadis con
sisterent tutius. & ab aestu rei relicte. nichil
saxa & cautes timerent. Quorum rerū om
nium mīro nauib; casus erit ex timescen
dus. Con plurib; expugnatis oppidis.
cesar. h ubi intellex frustra tantum la
bore suū. neque h ostium fugam capi
tis oppidis repm. neque his nocere pos
se. statuit expectandam classē. Iam ubi
conuenit. ac primum ab hostib; uisā est.
circiter ducentā. xv. naues. tot paratis
sunt atque omni genere armorū ornatissi
me pfectae exportu. mīro aduersē con
titer. Neque satis bruto qui classi pue
erat. uel tribunis militum centurionib;
q; quib; singulae naues erant at tribute
constabat. quid agerent. aut quam ra
cionem pugnae infisterent. Postro em
nocere non posse cognouerant. Iurib;
autem excitatis. tamen has aduado ppe

pium ex barbaris nauibus supabat. ut neq;
ex inferiore loco satis com mode tela adici
possent. missa ab gallis grauius accideret.
Vna erat magno usui res pparata anfr. sal
ces pacine. inferre ad hucque longius. no
ab simili forma munachum salcum. Hi
cu hines qui antennar ad malos desinebat.
con phensi adductiq; erant. nauigio remis
incitato pnerumpebantur. Iub; abscisis
antennis necessario concidebant. At cum
omis gallis namb; spes inueltis armamen
tisq; consistere. his ereptis. omis hufus
nauium uno temp; eriperetur. Reliqui
erat certamen positum in urte. qua urmi
lites facile supabant. Atque co magis. quod
in conspectu caesaris atque omis exercit;
res gerebatur. ut nullum paulo locius fac
tum latere possit. Omis enim. colles ac lo
ca supiora. unde erat ppinquius despect;
in mare ab exercitu tenebantur. Disiecti
ut diximus antennis. cum singulas bine
hac terne naues circum steterunt. milites
summaur tant cendere in hostium naues
contendebant. Quod postquam barbari.
fieri anm aduerterunt. expugnatis c
plurib; nauib; cu ei rei nullum reperire
tur auxilium fuga salutem petere con
tender. Ac iam co usis in eam partem
nauib; quo uentus ferebat. tanta subi
to malacia ac tranquillitas extitit. ut se
ex loco commouere non possent. Iue qui
dem res ad negociu conficiendu maxime
fuit oportuna. Nam singulas nri con secta
ti expugnauer. ut p pace ex omni nume
ro noctis interuentu ad tra per uenerunt.
cum ab ora fere quarta usq; ad solis occa
sum pugnaretur. Iuo q; elio bellu uene
tor totiusq; hore martime confecti e.
Nam cu omis inuenit omis etiam grauiori
a etas in quib; aliquid consili aut digni
tatis fuit eo conuenerant. tam nauum
quod huiusque fuerat in humum locum
eo egerant. quib; amissis reliqui neque
quo se reciperent. neque quem admodu
oppida defenderint habebant. Itaque
seuaque omnia cesari dedider. In quos eo
grauius cesar iudicandum statuit. quod ab

genuis in reliquum. tep; ab barbaris res legator
conseruaretur. Itaque omnis senatu nuntio. re
liquos sub corona uendidit. Dum hec inueneti
geruntur. quantus titanius sabini. cum uisco
pis quas acies accepit. in fines inelloz p
uenit. Is puerat urido. iux ac summam
imperii tenebat eorum omnium ciuitatumq;
defecerat. ex quib; exercitum magnasq; copias
coegerat. Atq; his paucis diebus aulerci eburouice.
lexouig; senatu suo interfecto. quod auctores
belli ee. nolebant. portas clausurunt. seque
cum urido. uice con iunxit. Magnaque pterea
multitudo indeque ex gallia pctor hominum
latronumque conuenerunt. quos spes pdandi.
studiumque bellandi ab agri cultura. cotidie
no labore reuocabat. Sabini ideoque omnib;
rebus loco castris sese tenebat. Cum urido iux
congruam diuin milium spatio consedisset. cot
ridique pductis copiis pugnandi potestatem
facere. ut iam non solum hostibus in contemptio
nem sabini urum. sed etiam max milium
uocibus non nichil arperit. tantum opinio
nem timoris prebuit. ut iam adualium castror
hostes accedere auderent. Idea decursa faciebat.
quod cum tanta multitudine hostium pserim
eo absente. qui summam impu tenere. nisi
aequo loco aut oportunitate aliqui clati le
gato dimicandum non existimabat. Ac con
firmata opinione timoris. idoneum quen da
hominem icallidum dilegit gallum ex his quo
auxili causa secum habebat. Dunc magnis
premiis pollicitationib; quae p sua det uti ad
hostes transiret. iquid fieri uellet elocet.
In hui; apt. fuga adeos uenit. timorem roma
noru pponit. quib; angustis ipse casar
a ueneti prematur docet. neque longis
ab ee quin proxima nocte sub ur. clam exas
tris exercitum educat. iaderam auxilii
ferendi causa pfitiscatur. Quod hui; auditu
e con clamant omis occasionem negocii bene
gerendi amittenda non ee. ad castra in opa
tere. A Luke res. ad hoc consilium gallos
ortabantur. Supiorum dierum sabini cunc
tatio. p fuge confirmata. inopia ciborum.
cui rei parum diligenter ab his erat psum.
spes ueneti belli. iquod fere libenter
homines id quod uolunt erudunt. huius

rebus ad ducti. non prius iurido uicem reliquosq;
 duces ex consilio dimitunt. quam habuisse con
 cessum arma uti capiant. et ad castra contendant.
 uare concessa laeti ut explorata uictoria sarmentis
 uirgulisque collectis quibus fossas romanorum
 compleant. ad castra pergunt. Locus erat castrorum
 edictus. et paulatim ab uno ad alius circiter passus
 mille. Huc magno cursu contender. ut quam
 minimum spaci ad se colligendos armandosque
 romani daretur. exanimatique pueri. Su
 binus suos hortat. cupientibus signum dat.
 impeditis hostibus praetera que ferebant onera su
 bito duabus portis eruptionem fieri iubet. Fac
 tum est oportunitate loci hostium insciencia ac
 defatigatione uirtutis militum. et superiorum pugna
 rum exercitatione. ut ne unum quidem nostrum
 impetum ferrent ac statim terga uerterent.
 Quos impeditos integris uiribus milites nostri conse
 cuti magnum numerum eorum occiderunt. Reliquos
 equites confecti. paucos qui ex fuga euaserant
 reliquerunt. Sic humo temporis. et denuali pugna
 sabini. et desabini uictoria cesar certior factus.
 ciuitatesque omnes se statim titurio dediderunt. Nam
 ut ad bella suscipienda gallos alacer ac praerius
 est animus. sic mollis ac minime resistens ad cala
 mitatis perferendas mens eorum est. Eodem fere
 tempore publius crassus cum aquitaniam puen
 set. que pars ut ante dictum est. et regionum la
 titudinem et multitudinem omnium ex tertia
 parte gallia est aestimanda. cum intelligere in
 his locis sibi bellum gerendum. huius paucis ante
 annis lucius mallius praeter impedimentis amissis
 per fugissens. non mediocrem sibi diligenciam adhi
 bendam intellegebat. Itaque refrumentaria per
 uisa auxiliis equitatuque conparato. multas praetera
 uiris fortibus. Tolose. et narbone. quae sunt ciuita
 tes galliae praenitiae finitimes. ex his regionibus
 nominatim euocatis. in sortiatum fines exercitum
 introduxit. Cuius aduentu cognito sortiatum mag
 nis copiis coactis. equitatuque quo plurimum
 praeparato. inuenire agmen nostrum adorti. primum
 equos. postea pedum commiserunt. Deinde equi
 tibus impulsis. atque insequentibus nostris. sub
 ito pedibus sortiatum. qui in conualle. in insi
 diis praeparato. ostenderunt. Illis nostris disiecto
 ad praeparatum pedum. pugnatum est diei atque
 noctis. cum sortiatum superioribus uictoribus fieri in

sua uirtute totius aquitanie salutem positam
 putarent. nostri autem quid sine impetu. et sine reliquis
 legionibus adulescentulo duce efficere possent
 perficere cuperent. Tamen coacti uulneribus
 hostes terga uerterunt. Quorum magno numero
 interfecto. crassus eximere oppidum. sortiatum
 oppugnare cepit. Iubus fortiter resistens.
 uineas tamen egit. Illi alias eruptione
 temptata. alias cuniculis ad aggerem in
 neque actis cuius rei sunt longe pitissi
 mi aquitani. praetera quod multis locis
 apud eos e parte secturaeque sunt ubi dili
 gencia nostrorum nichil hostibus perficere posse in
 tellexerunt. legatum ad crassum mittunt. seque
 in deditionem ut recipiat petunt. Quare
 impetrata. arma tradere iussi faciunt. Atque
 in eam omnium nostrorum intentis animis. alia
 ex parte oppidi achiamus qui summam
 imperii tenebat. cum. de. deuoti quos illi
 solatarios appellant. quorum haec est condicio ut
 omnibus in uita commodis una cum is fru
 antur quorum se amicitiae dediderunt. siquid
 his perire in accidat. aut eundem casum una se
 rant. aut sibi mortem conciscant. neque ad
 huc hominum memoria reperit est quisquam.
 qui eo interfecto cuius se amicitiae deuouis
 set. mori recusaret. cum his achiamus erup
 tionem facere conatur. clamore ab ea parte mu
 nicionis sublato. cum his ad arma milites con
 currissent. uehementer hibi pugnatum esset.
 repulsus in oppidum. tamen uti eadem dedi
 tionis condicione uteretur ab crasso impetratum.
 et multis obsidibus. que acceptis crassus in hunc uo
 cat. titum. et taurum acum per se fecit. Tum
 barbari commoti. quod oppidum in natura
 loci. et manu munitum paucis diebus quibus
 eo uentum erat. expugnatum cognouerant. lega
 tos quoque usum dimittere. conuicere. opside
 inter se dare copia parare ceperunt. At tunc
 et iam ad eas ciuitates legati sunt. et ex
 ispaniae finitime aquitaniae. inde auxilia du
 cesque accesserunt. Quorum aduentu magna
 cum auctoritate. et magno cum omnium multitu
 dine. bellum gerere conantur. Duces uero
 deliguntur. qui una cum quinto sextonio omnes
 annos fuerant. summamque scienciam rei mi
 litaris ab eis existimabantur. Idem consueti

lucius ualerius p. comin
 legat. ex exercitu pulso
 in fect. eor. atq. und

lunc. i. k. loca cape. castra munire comitati b.
 nros intercludere insistant. Iuod hubi crassus
 anim aduertat. suas copias ppter exiguitatem
 non facile deduci hostem tuagari. tuas obli
 dere. i. castris sati p'sidii relinqueret obeam causam
 minus commode frumentum commeatumque
 sibi subportari. in dies hostium numerum augeri.
 an cunctandum existimant. quum pugna decerta
 ra. Ac se ad consilium delata. hubi om's sentie
 intellex. posterum diem pugne constituit. Prima
 luce p'ducti omib; copiis. duplici acie instituta.
 auxiliis in media aciem collecti. quid hostes con
 silii capebant expectabat. Illi & si p'te multitudine
 nem tuetrem belli glam paucitatemq; m'oz se
 tuto dimicaturu existimabant. tamen tutius. ee.
 arbitrabantur obsessis suis commeatu in ter cluso
 sine ullo uulnere uictoria potiri. i. si p'te inopia
 rei frumentarie romani sese recipere cepi sient
 impedito imagine. & sub sarcinis infirmiore
 animo adozri cogitabant. Idc consilio p'bato ab
 duab; p'ducti romanoz copis sese castris tene
 bant. Ac se p'specta crassus cum sua cunctacione
 atque opinione timidozes hostes m'os. milites
 alacriozes adpugnandum effecissent. atq; omniu
 uoces audientur expectari diucius non oportere
 quum ad castra retin. eo hortatus suos omib; cu
 pientib; ad hostium castra contendit. Ibi cum
 aliis fossas complerent. alii multis telis coniecta
 defensores uallo municionib; q; depellerent. au
 rilaresq; quib; adpugnam non multum crassus
 confidebat. lapidib; telisq; subministrandis. i. ag
 gerem. ceptisq; conportandis spaciem atque op
 inione pugnancium p'berem. cum item ab h
 ostib; constantes ac non timide pugnaretur. te
 laque ex loco superiore missa non frustra accedere.
 equites circum itas hostium castris crasso rennu
 ciauer. non eadem ee. diligencia abderumana por
 ta castra munita faciliusque aditum habere. Cras
 sus aequum p'fecto cohortat. ut magnus p'mus
 pollicitacionibus que suos excitarent. qui fieri
 uelit hostendat. Ita ut erat imperatu eductis h
 iis co hortis. que p'sidio castris relicta interitus
 ablatoze erant. i. longiore manere circum duc
 tis ne ex hostium castris conspici possent omi
 um oculis mentib; que adpugnam intinuit. cele
 riter adeas quas diximus municiones puenet.
 A equis huius p'p'ia prius in hostium castris e

Ante. quam plane ab his uideri aut quid rei gere
 retur cognosci possat. Tum uero clamore ab ea
 parte audito nichil redintegrati uirib; quod ple
 rumque in spe uictorie accidere consuevit. acri
 impugnat ceper. Hostes undiq; circumuerti des
 peratis omib; reb; sepmuniones decere. i. fu
 ga salutem petere in tender. Ius equitatu aptis
 simis campis consecrat. ex milium. l. numero
 que exaquitania quantalib; conuenisset con
 stabat. ure quarta parte relicta multa nocte
 se in castra recipit. Hac audita pugna maxima
 pars aquitanie sese crasso dedit. obsidesq; ultro
 misit. Quo in numero fuit tarbelli lugerriones.
 paciani. uocates. tarusates. flustates. gates. ausi
 garumni. sibuzates. cocosates. Paucis ultimis na
 ciones anni temp'is. cesar. i. si p'pe con h'se quod
 hiemps suberat. hoc facere ne glexer. Eodem
 fere temp'is. cesar. i. si p'pe exacta iam aestas erat.
 tamen quod omni gallia pacata monimenapii q;
 sup erant qui in armis eent. neque ad eum um
 quam legato de pace misissent. arbitrat. id bel
 lum celerit con fieri posse. eo exercitum addux.
 ut longe alia ratione ac reliq; galli bellum gerere
 ceper. Nam quod intellegebant maximas na
 ciones que p'elio contendissent pulsas supatq;
 ee. continentesq; siluas ac paludes habebant.
 eo sese itaque omnia contuler. Ad quarum
 inuicium siluaru cum cesar per uenisset. castra
 que. munire instituit. neq; hosti interim
 uisus ee. disp'is inope nris subito ex omib;
 partib; silue euolauer. i. in m'os impetum fe
 cer. Nostri celerit arma ceper. eosque in silua
 repuler. Et compluribus interfectis. longius
 impediocib; locis secuti. paucos ex suis depu
 der. Reliquis deinceps dieb; cesar siluas cede
 re instituit. neq; in eruib; imprudentib; que
 militib; ablatere imp'us fieri posse. omnem
 eam materiam que erat ceta conuersam ad
 hostem conlocabat. i. p'uallo aditumque
 lat. extruebat. In credibili celeritate magno
 spacio paucis dieb; confecto. cum iam pecus
 atq; extrema impedimenta am'is tenerentur.
 ipsi densiores siluas pererent. eusmodi sunt
 tempestates consecute. uti opus necessario in
 ter mitteretur. i. continuacione imbrum
 diuicius sub pellib; milites contineri non po
 sent. Itaq; uastatis omib; eoz agris uicisacti

fieriſque incenſis. ceſar exercitum pduxit. in auler
cis lexo. br nq; reliquis item ciuitatib; que
maxime bellum fecerant. in hibernis conlo
c. a u i z.

VAIVE CEDD + COM + VC DE GIBB
DRI: GADDEI: DIBER VIKCOT FERR
INCITE DIBER QARIV ← —

~~que se co ta~~
~~eritate ari~~
~~forti anu s o neo~~
pompey marchio cursi
to cons s. usipetes ger

manantem tene theri magna cum multitu-
dine hominum flumen rhenum transier-
non longe amari quo rhenus influit. Cau-
sa transcendendi fuit: quod absuevit conplu-
res annos exagitati bello p̄mebantur: et
agri cultura p̄hibebantur: Sueuorū gens
est longe maxima, et bell icossissima ger-
manorū omnium. Centum pagos habere
dicuntur: ex quibus quot annis singula
milia armatorū bellandi ex causa ex finibus
educunt: Reliqui qui domi manent, se atq̃
illos alunt. Trisus inuicem anno post
marmis sunt: illi domi remanent. Sue-
neque agri cultura nec ratio atque usus
belli inter mittitur. Si priuati ac separa-
ti agri apud eō nihil ē neque longius an-
no remanere uno in loco incolendi causa
licet. Neque multum frumento, sed maxi-
mam partē lacte atque peccora iungunt
multum, que sunt in uenacionib; Iue-
res tibi genere et cotidiana exercita-
tione et libertate uite quod apueris nul-
lo officio aut disciplina ad sua facti
nichil omnino contra uoluntatē faciāt.
Et uires abt. et in manu corporis magnitudi-
ne homines efficiunt. Atq; in eam se consu-
etudine adduxer. in locis frigidissimis
neque uestitus p̄ pellis haberent: quic-
quam. Iuarum apte exiguitatē magna ē
corporis pars apta. Et lauantur in flumi-
nib; A leuatoib; ē adit magis eo uerū
bello ceperunt: quib; uendanti habent.
quam quo ullamne ad se importari desi-
derent. Tu in etiam iuuenes quib;
maxime galli delectantur: q̃ que uni

[illegible]

possent. reuerti se in suas sedes regionesque si-
mulauerunt. Et tunc iam progressi. rur-
sus reuerterentur. atque omni hoc itinere una
nocte aequitatu confecto. in scios inopinan-
tesque menapios opprimerent. qui de germanorum
discessu per exploratores certiores facti sine
metu trans rhenum in suos uicos remiga-
uerant. Idcirco lectis nauibusque eorum oc-
cupatis. postquam ex parte menapiorum que ci-
que rhenum erat certior fieret. flumen
transierunt. atque omnibus aedificiis occupa-
tis reliquam partem hiemis se eorum copii-
aluerunt. Et si de rebus. cesar certior factus. in
firmitatem galloz uertit. quod sunt in
consiliis capiendis mobiles. in nouis plerum-
que rebus studeant nichil his committendi
existimant. Est enim hoc gallice consue-
tudo. uti uinatos etiam inuitos consis-
tere cogant. quod quisque eorum de qua
que se audierit ut agnouerit qui erant.
inuitatos inopidis uulgus circum sistat
quibus ex regionibus ueniant quascumque
ibi se cognouerint. prouinciae cogant.
Et si rebus. atque audicionibus promoti desumunt
sepe rebus. consilia ineunt quorum eo inuesti-
gio penitere necesse est. cum incertis moribus
seruant. et plerique ad uoluntatem eorum
facta respondeant. Iuxta consuetudinem
cognita cesar negramorum bello occurre-
re. maturius consuevit ad exercitum pro-
ficiscitur. Et cum uenisset eaque fore
suspexit. erat facta cognouit. Amissas le-
gationes ab non nullis ciuitatibus abger-
manos inuitatosque eo uti ab rheno dis-
cederent. omnia que que postulassent
ab se fore parata. Quaspe adducti ger-
mani latius uagabantur. in fines aeb-
ronum. et condisonum. qui sunt tre-
uerorum. clientis perueniant. Principibus
gallicis uocatis cesar eaque cognouerat
dissimulanda si bi existimant. Eorumque
animis multis et confirmatis. equitatuque
impato. bellum cum germanis gerere
constituit. Et frumentaria conparata
equitibusque delectis in in ea loca
facere cepit quibus in locis germanos au-
diebat. A quibus cum paucorum dierum

iter abesset. legati ab his uenerunt. Iuxta hec
fuit oratio. Germanos neque potest per bel-
lum in ferre neque tamen reculare si laes-
santur. quin armis contendant quod ger-
manorum consuetudo ex utraque amari-
bita. quicumque bellum inferant resiste-
re. neque deperari. Idcirco tam dicere uenis-
se in uictis. euectis domo. Si suam gratiam ro-
mani uelint. posse his huiusmodi esse amicos uel
sibi agros adtribuunt. uel paciantur te-
nere quos armis possederint. Sese unius
sineus concedere. quibus. necdum quidem minor
tales partes esse possent. Reliquum quidem
interris esse neminem quem non superare
possint. Ad hec que uisum est cesar respo-
dit. Si exitus fuit orationis sibi nulla
cum his amicitia esse posse si in gallia rema-
nerent. neque uerum esse qui suos fines
tueri non potuerint. alienos occupare. neque
ullos in gallia uacare agros. quidam tamen
praesertim multitudinem sine iniuria po-
ssint. Si licere siuehant in ubi-um finibus
confidere. quorum sunt legati apud se. et de
sueuorum iniuriis querantur et a se auxilium
petant. Idcirco suus impaturum. lega-
ti hec se ad suos relatu-ros dixerunt. et rede-
liberata post diem tredecimum ad cesarem se
uersuros. Interea neppius castra se moue-
re perierunt. Neid quidem cesar ab se im-
petrari posse dixit. Cognouerat enim
magnam partem equitatu. et ab his ali-
quid diebus ante praedandi frumentandique cau-
sa ad alibi uarios trans montem missam.
Et respectari aequites atque ei rei causa mo-
ram in eis poni arbitrabatur. Atque postea
it ex monte uos. ego. qui est in finibus linguo-
num. Ex parte quadam ex rheno recepta
que appellatur uaculis in illamque efficit
uacuumque in flum. neque lon-
gus ab oceano milibus passuum. L. xxx in
rhenum influit. Renuit aut horitur ex
elponens qui alpes incolunt. et longo spa-
cio per fines nantuatum. eluicior. sexan-
to medio matricum. Tribuorum. Treuorum.
citatis ferunt. et ubi oceano adpropinquauit
in plure deflunt partes. multis ingentibus
que in suis effectis. quarum pars magna

afert barbarisque nationibus incoluntur. ex quibus
sunt qui piscibus atque huiusmodi animalibus vivere exis-
timantur. multisque capitibus in oceanum influ-
unt. Cæsar cum ab hoste non amplius passuum
xii milibus abesset. ut erat constitutum ad eum
legati reuertuntur. Ibi in itinere congressi.
magnopere ne longius progrediretur orabant.
Cum id non impetrassent. perhibebant huius-
modi ad eos equites qui agmina ante cesserant premittere.
eosque pugna prohibere. sibi que ut potestatem
facere. in nubibus legatos mittendi. Quorum si
principes hac senat. sibi iure iurando fidem
fecisset ea condicione que a cæsare fereretur se
usuuros ostendebant. Ad has res conficiendas
sibi tridui spacium dare. Quomodo cæsar eo-
dem illo pertinere arbitrabatur. ut tridui mo-
ra interposita. equites eorum qui ab essent reuer-
terentur. Tamen sese non longius milibus pas-
suum quatuor aquacionis causa processurum. eo-
die dixit huc postero die quam frequentissimu-
conuenirent. ut de eorum postulatis cognosceret.
Interim ad præfectos quicum omni equitatu
ante cesserant mitti qui nuntiarent ne hostes
periculo lacesserent. ipsi lacesserentur susti-
nerent quo ad ipse cum exercitu propriis accessis-
set. At hostes huiusmodi primum motus equites con-
spexerunt quorum gratia numerus cum ipsi non am-
plius decesserent equites haberent. quod huiusmodi qui fru-
mentandi causa iterant trans mosam nondum
redierant. nichil timentibus nostris quod legati
eorum paulo a cæsare ante discesserant. atque his
diebus inclutis erat ab eis petitis impetum fac-
to celeriter motus perturbauerunt. Quorsus re-
sistentibus. con subrudine sua ad pedes dissi-
uerunt. Sub fossis equis compluribusque nostris
deiectis. reliquos in fugam coegerunt. Atque ita per-
territos egerunt. ut non prius fuga desinisterent.
quam in conspectu agminis nostri ueni-
rent. In eo periculo exequutibus nostris interficiuntur.
111. & Lxx. In his unus fortissimus pise-
aquitani amplissimo genere natus cuius au-
us in ciuitate sua regnum optinuerat. am-
icus a senatu nostro appellatus est. hic cum fratre
interclusus ab hostibus. auxilium ferre illi
expericulo eripuit. ipse equo uulnerato
deiectus quo ad potuit fortissime resistit.
Cum circum uentus multis uulneribus acceptis

cecidisset. atque id frater qui iam periculo excesserat
perculam aduertisset. incitato equo se ho-
stibus obtulit atque interfectus est. Hoc
facto periculo. cæsar neque iam sibi legatos audi-
endos neque condiciones accipiendas arbi-
trabatur. ab his qui per dolum atque insidias
perita pace ultra bellum intulissent. Ex-
pectare uero dum hostium copie augeren-
tur equitatusque reuenteretur summe dem-
erit esse iudicabat. Cognita gallo-
rum in firmitate quantum iam apud eos hostes huius-
modi auctoritatis essent consecuti senebat-
ur. ad consilia capienda nichil spacii dan-
dum existimabat. His constitutis rebus. con-
silio cum legatis & questore communicato.
neque diem pugne præmittente oportu-
nissime res accidit. quod post triduum ei diei
mane eadem infidia & simulacione usi
germani frequentes omnibus principibus maio-
ribusque nati adibitis ad eum in castra uenerunt
simul ut dicebatur sui purgandi causa. &
contra atque e contra dictum ipsi petissent plu-
rimis committerent simul ut siquid possent de
inducis fallendo impetrarent. Quo sibi ce-
sar oblatus grauius illo retineri iussit. ipse omnes
copias castris educit equitatusque quod recenti per-
iculo perterriti essent existimabat agnens subsequi
iussit. Acie triplici instituta & celeriter uiginti
milium itinere confectis. prius ad hostium cas-
tra peruenit. quam quid ageretur germani
sentire possent. Ibi omnibus rebus subito per-
territi & celeritate aduenientis nostri discessus
suorum neque consilii habendi. neque arma ca-
piendi spacio dato perturbantur. copias ne
aduersus hostem ducere an castra defende-
re. an fuga salutem petere perstare. Quorum
timor cum fremitu. & conarsu significare-
tur. milites nostri perterriti diei perfidia menta-
ta in castra inrumpunt. Quo loco qui cele-
riter arma capere potuerunt pauli per nostris resis-
terunt atque inter caecos impedimentaque plurimum
comiserunt. At reliqua multitudo puerorum
mulierumque nam cum omnibus suis do-
mo excesserant penumque transierant passim
fugere cepit. Ad quos consecrandos cæsar
equitatum misit. Germani post ergo
clamore audito. cum suos interfici uiderent

armis abiectis signisq; militari; relictis se ex
castris eiecer. Et cū ad confluente moſae. i. rhe
ni puenissent. Reliqua fuga deserta magno
numero interfecto reliquise in flumen pra
ecipitauer. atque ibi timore lassitudine ui
fluminis opprēsi perier. Illi ad humum om̄s
in columnes p paucos uulneratos extanti belli
timore cum hostium numerus capitum. cccc.
xxx milium fuisset. se in castra receperunt. Ce
sar his quos in castris retinuerat discedendi po
testatem fecit. Illi supplicia cruciatuq; galloz
ueriti. quoz agros uexauerant. remanere se
apud eum uelle dixer. Ios cesar libertatem
concessit. Germanico bello confecto. multis de
causis cesar statuit. sibi rhenum eē transeundū.
quarum illa fuit iustissima quodcum uideret
germanos tam facile impelli. ut illam in galliam
uenirent. suis quoque rebus eo timere uoluit cum
intelligerent. iposse. i. audere. i. r. exercitum
rhenum transire. Accessit ad ea. quod illa par
equitatus huius petam. i. tenetheroz quā sup
commemeretui p dandi frumentandique cau
sa moſam transisse. neque p̄ho inter fuisse
post fugam suoz scitatis renūm. in fines fu
gam broz. receperat. seque cum his conuice
rat. Ad quocum cesar nuncios misisset. qui
postularent eō qui sibi gallie que bellum in
tulissent sibi dederent. responder. i. r. impi
um rhenum finire. Si se inuito germanos in
galliam transire non equum eē existimare. cur
si quicquā eē impi aut potestatis trans rhe
num postulare. Dubi aut qui humi extrās
rhenanis ad cesarem legatos miserant amicitia
am fecerant. obsides dederant. magno pere
horabant ut sibi auxilium ferre quod grauit
hab suus pmerentur. Vel si id facere occu
pacionib; p. r. p̄hiberetur. exercitū modo rh
enum. trans portare. id sibi auxilium sp̄eq;
reliquis temporis satis futurum. tantum eē
nomen atq; opinionem ei exercitus ario
nullo pulso i hoc nouissimo p̄lio facto. ad
ultimaſ germanoz nationes uiri opinio
nem i amicitia. i. r. t̄xi eē possint. Illiū
magram copiam ad trans portandum exercitū
pollicebantur. Cesar his de causis quas com
memorau rhenum transire decreuerat. sa
nūb; transire neque satis tutū eē arbitra

batur. neque siue neq; p. r. dignitatis eē statu
bat. Itaque & si summa difficultas facienda pō
tis p̄ponebatur p̄ latitudinem rapiditate
altitudinemq; fluminis. tamen id sibi conce
dendum. aut alter non traducendum exercitum
existimabat. Nationem pontis hanc instituit.
I. igna bina ses qui pedalia paulum ab imo pacata
dimensa ad altitudinem fluminis inter ual
lo pedum duoz inter se iungebantur. Haec cū
machinacionib; in missa in flumen direxerat.
fistucisque adegerat. non sub luce modo derec
te ad ppendiculum sed p̄ne hac fastigata. ut sedo
naturam fluminis p̄cumberent. in item contra
ria. duo ad eundem modum iuncta in uallo
pedum quadragenū. ab inferiori parte contra
uam atque impetum fluminis conuersa statue
bat. Haec huiusque in superbi pedali; trabib; in
missis. quantum eoz tignoz iunctura distabat
binis utrimque fibul ab extrema parte distine
bantur. Iub; disclusis atq; in contrariam partē
reuinctis. tanta erat opis firmitudo atque ea
rerum natura ut quod maior uisa que se incita
tū uisset. hoc arcus in ligata tenerentur. Haec
denique materia in iecta contexebantur ac lon
gioris cretatib; que con sternebantur. Ac nichil
lo si uis. sub luce i ad inferiore partē fluminis oblique agebant. que pariete
subiecta. i. cū op̄e iuncta.
um fluminis.
exciperent. Frange item supra pontem in medio cri
spacio. ut si arborū trunci siue nauis deicien
di op̄e eēt. ab barbaris missae. his defensorib;
earum rerum uis minueretur. ne uenti noceret.
Dieb; x. quib; materia coepta erat comportari
om̄i op̄e effecto exercitus traductur. Cesar ad
utramque partē pontis firmo p̄sidio relicto. infi
nes sigam broz contendit. Interim a complurib;
ciuitatib; ad eum legati ueniunt. q̄b; pacem atq;
amiciciam petentib; liberalit̄ respondit. obsi
desq; ad se adduci iubet. Sigambri ex eo tem
p̄ quo p̄os in statu coepti eē fuga comparata hoz
tantib; in quos ex tunc teris. atq; uis petib; apd
se habebant finib; suis excesserant. suaq; om̄ia
ex portauerunt. seq; in solitudine hac siluas
ab diderant. Cesar paucos dies in eoz finibus
moratus omnib; uicis aedificiisq; inuentis. se in
fines ubi oꝝ recepit. Atq; in auxilium suum
pollicit̄ si ab his p̄merent. Haec ab his cog
nouit. suebos post eaque ex plorantes pon
tē fieri comperissent. more suo concilio habi

to nuncios in omnes partes dimissis uti de oppidis
demigrarent. liberos uxores suaeque omnia insiliis
deponerent. atque omnes qui arma ferre possent
unum in locum conuenerent. Idunc esse delec-
tum medium fere regionum earum quas sibi
optinebant. Idcirco romanorum aduentum exspec-
tare. atque ibi decertare constituisse. Quod
ubi caesar conperit. omnibus rebus his confectis qua-
rum rerum causa traduce exercitum constituerat
ut germanis metum inieceret ut si famulos ul-
cisceretur. ut ibi hos obsidione liberaret. die-
bus omnino x. viii. trans rhenum consumptis
satis et ad laudem. et ad utilitatem profectam
arbitratur. se galliam recepit. pontemque reseci-
dit. Exigua parte effatis reliqua. caesar
in his locis quod omnis gallia ad septen-
triones vergit. maxime sunt hiemes. tamen in
britanniam proficisci contendit. quod omnibus
fere gallicis bellis hostibus in his inde subminis-
trata. auxilia intellegebat. Et si tempus an-
ni ad bellum gerendum deficeret. tamen ma-
gno sibi usui fore arbitrabatur. si modo insu-
lam adisset. et genus hominum perspexisset.
loca portuumque cognouisset. que omnia fere
gallicis erant in cognita. Neque enim temere
praeter mercatores illo adit. quisquam neque
his ipsis quicquam praeter oram maritimam
atque eas regiones scire. etiam gallias notum
esset. Itaque uocatis ad se undique mercatori-
bus. neque quanta esset insulae magnitudo neque
que aut quante nationes incolerent. neque
quem huiusmodi belli haberent. aut quibus insti-
tutis uterentur. neque qui essent ad nauium
nauum multitudinem idonei portus repe-
ri poterat. Ad haec cognoscenda. primum
periculum facere. idoneum esse arbitratu ga-
llicum. nam cum nauis longa praerent
et. Idcirco mandat ut explorato omnibus
rebus. ad se quam primum reuertantur. Ipse
cum omnibus copiis in moris nos proficiscitur.
quod inde erat brevissimum in britanniam
inuentus. Idcirco naues undique exstitum
et. Idcirco quam superiore ad eam adue-
nientem bellum effecerat. classem iubet conue-
niri. Idcirco consilio ei cognito. et per
eum planum ad britannos ad complendum in-
le cunctis. ad eum legati ueniunt. qui polli-

ceantur obsides dare atque impio. p. r. ob-
temperare. Iubet auditis liberaliter pollicetur
ortat. ut in ea sententia permanerent
eos domum remittat. et cum usua com-
muni quem ipse arbitrabatur. superat regem ibi
constituerat. cui. et iuramentum et consilium
prohibet. et quem sibi fidelem esse arbitrabatur.
cuiusque auctoritas in his regionibus
magni habebatur. mittit. Idcirco impat-
quas possit adire ciuitates horteturque.
ut. p. r. fidem sequantur. sequi celeriter
eo uenturum nunciet. Volens enim perspe-
tis regionibus omnibus. quantum ei facultatis
dari potuit. quamvis egredi ac se barbaris com-
mittere non audere. quanto die ad caesarem
reuerteretur. quamvis ibi perspexisset. renunci-
at. Dum in his locis caesar nauium paran-
darum causa moratur. et magna parte mori-
nor. ad eum legati uenerunt. quos se superius
temporis consilio excusarent. quod homi-
nes barbari et in consuetudinis imperiti
bellum. p. r. fecissent. sequi ea quae imp-
asset facturos pollicentur. Idcirco sibi caesar
satis oportune accidisse arbitrat. quod neque
postergum hostem relinquere uolebat. neque bel-
ligerandi propter anni tempus facultatem habe-
bat. neque has tantarum rerum occupationes
britanniae ante ponendas iudicabat. mag-
num in numerum obsidum impat. Iubet
ad ductas. eos in fidem recepit. Nauique cir-
citer. decem. l. xx. v. onerariis coactis con-
tractisque. quod satis est. ad duas trans por-
tandas legiones existimabat. quod pre-
terea nauium longarum habebat. quos
legatis profectisque distribuit. Idcirco
xvi. l. onerariae nauesque ex eo loco
ab mulibus passuum octo uicinis temebant.
quo minus in eundem portum uenire possint.
Idcirco equitibus distribuit. Reliquum exerci-
tum quinto titurio. sabino. ilucio. aurum
cullio. cortice legatis. in menapios atque in
eos pagos morinorum ab quibus ad eum legati
non uenerant. ducendum dedit. Iulium
sulpitium iustum legatum cum eo praee-
silio quod satis est. arbitrabatur. portum
tenere iussit. Idcirco constitutis rebus. nac-
tus idoneam ad nauigandum tempestatem

tertia inglia fore soluit. et tunc in ulteriore
portu p gredi. i naues conscendere. et se
q iussit. Aqb cum paulo tarchius eet admi
nistratum. ipsa ora erat diei quarta cum
pms nauib; britanniā atq; hibi in
omnib; collib; exposita hostiū copias arma
tas conspex. Cuius loci haec erat natura
atq; ita montib; angustis mare continebant
ut hex locis supiorib; in litā telum adigi
posset. Hunc ad egrediendū nequā idoneū
locū arbitratū. dum reliq; naues eo euenirent
ad horā nonā in anchoris expectant. Inter
legatū tribunūq; militū conuocatis atq; ex
uolenseno cognouiss. i q; fieri uelles atten
dit. Monuitq; ut rei militaris ratio ma
xime ut maritume res postularent ut quā
celere atq; instabi tem motū haberent
admitti iactemp; omis res abis aduimista
rent. Hūc dimissū iuentū a aestū uno tē
pore nact; scdm dato signo i sublati an
choris. erant milia passuū septē ab eo loco p
gressus ac plano litore naues c statunt. At
barbari consilio romanoz cognito pmissio eq
tatu a esse clavis qd plerūq; genere impro
elis utacōstūpū relapsū copis sub secuti mōs
nauib; egredi p iebant. Erat ob has causā
summa difficultas. qd naues ppter magnitudi
nē nisi in alto constitui non poterant; mili
tib; aut ignotis locis in peltris manib; mag
no i graui onere armoz oppsis simul a de
nauib; desilendū a in fluctib; consistendū
a cū hostib; erat pugnandū. cū illi aut exa
rido aut paulū in aquā pgressi sib; membri
expeditis notissimis locis audac ter tela co
nuebant. a cū infue factos mentarent.
uib; reb; mī pteriti atq; huius omnino
generis pugne impiti. non male alacritate
ac fuchs quo in pedestrib; uti pelis consu
erant utebant. Quod hibi cesar anim
adūte. naues longā quarū i species barba
ris in uisitate i motus ad hūiū expediei
oz paulū remoueri abonerariū nauib; i re
mis merari a ad lat apū hostiū constitui.
atq; indefundis sagas tementis hostis p
pellu ac summoueri iussit. Iueret magno
hūiū mī fuit. Nam a nauū figura i
remoz motu. a in uisitate genere tamen

toz p motu barbari constiter. ac paulū modo pe
dēxulerunt. atq; mī multib; canotantib;
maxime ppter altitudinē maris qdecime le
gionis aquillā ferebat cōstāt deo ut eis res
legioni felicit euemire. desilite inqd milites
nisi uultu aqlā hostib; p dēre. Ego certe mēū
rei publice atq; impri officū pūstitero. Hoc
cū uoce magna dixisse. se xnaup nec atq; in hos
tes aquilam se se cepit. Tūc mī co hortati in
t se. ne tantū dēderas admittere. unūsi
ex nauū desiluer. Hos itē ex proximis pms
nauib; cū conspexisse sub secuti hostib; adp
pūgrunt. Iugnatū ē ab utrisque acriter. Nri ta
men qd neq; hostiles feruare neq; firmis in
sisteret. Neq; signa sub seq poterant. atq; aliā
ex nauū quib; cumq; signis occurrere se ad grega
tū. magnopere pūstiterunt. I docti u notis omni
b; uadis hibi ex litore aliquos singulares ex nauū
egredientes conspexerant. mei tatis eqs impeli
tos adoriebant plures paucos circū sistebant.
A hic ab latere apū in humueris tela coniebat
7 uodcū anim adūte. a scaphas longā
nauū itē speculatoz nauigia militib; cōple
ruisse. a quos labozantes conspexerat his sub
silia submittebant. Nri simul marido consti
ter. suis omnib; osecutis in hostes impu fecer.
atq; eos in fugā dēder. Neq; longū pseq potu
erant. quod cūq; dūpūm tenere atq; insu
lam tūpe i potuer. Hoc mū ad pūmā fa
tūmā cesar defuit. I doctos pūbelio sapient
simul atq; se ex fuga pcepit. Nam ad cōsa
rē legatos depace miserunt. obūderūta
tūos quāq; impasit i facerō. pū polliceti
sunt. Vna cū his legatū comitūm i acieba
uēnt. quē sup demonstrauerū ac cōsa in
britanniā pūssit. Tūc illi enām egressū.
cū ad cōsa aratū modo cōsaris mandata d
flegit. copū i uiderunt atq; in uincula cōe
cepūnt. cū pūlio cōsā pūmū pū. iūpūenda
pacē. iū cūlpam in multitudine dōne
cor. a pūti iūpūdencia ut ignosceperū
pūuēt. Cōsar quēst. quod cū uero in
contingit. legatū mīssū pacē abūperissā
bellū sine cōsa pūmū pū. iū uolere in
prudencia. cū obūderū impūnt. Quoz
illi pūte statim dēder. pūte pūte longā
quoz. iū locis accēntū pūnt. uib; se

^{146.} Aliq'q' importari possent. tota de erat que ad perficiendas naues erat usui.

incorras erit diligere. temperasti
ad fluctuare. nequilla mris facul
tas. ut ~~ad~~

husui excontinenti ē portari iubebat. Itaq; cū sū
 mo studio amilitib' administraret. xii. nauib'
 amissis. reliq's ut nauigari commodē possē ef
 fecit. Dum ea geruntur legione exconsuetu
 dine una frumētū missā que apellabatur
 septima. neq; ulla ad hūc temp' belli suspi
 cione int' posita. cū pars hominum magr'
 remanere. pars. viā in castra uenit. itaq; i
 q' p' portas castrorū inflatione erant cesari
 nunciauer'. puluerē maiore quā consuetudo
 ferre meaparte uideri quā in partē legio it'
 fecisse. Cesar id qd erat suspicatus aliqd no
 ui ab arborib' intū consiliū. cohortes que in
 stationib' erant secū meā partē p'fiscū ex
 reliq's duas inflationē cohortes succedere. re
 liq's armari & con festū sese subsequiussit. Cū
 paulo lōg' a castris. p'cessisset. suos ab hostib' p'
 mī atq; aegre sustinere & conferta legione ex
 omib' partib' tela coniciantū adiūt. Nam
 quod omī ex reliq's partib' demesso frumēto p'p'
 erat. reliq's suspicati hostes huc mōs. ēē. uen
 tiros noctu insiliū delictu erant. tū disp'os
 depositis armis in merendo. occupatō subito ad
 orta paucis interfectis reliq's incertas ordinib' p'
 turbauerant. simul equitatū atq. esse discēpū
 dederant. Ven'. hoc ē. exesse disp'ugne. Immo
 p' omī partes. p' equatū. & tela coniciunt. atq.
 ipso terrore equorū. & strepitu rotarū ordines
 plerūq; p' turbant. Q' cū se int' aequū tmas in
 sinuauer' exesse dis' desilium. & pedib' plant'.
 A. utiq; interim paulatī ex p'elio excedunt. atq.
 ita cur' elocant. ut nulli amilitudine hostiū
 p'uant. & p'editū ad suos receptū abeant. Ita mo
 bilitate equū stabilitate peditū in p'eliū p'stant.
 A. c. tantū. huiū cottidiano & exercitatione efficiūt.
 ut indecū ac p'p'riū loco incitato equos sus
 tinere. & p'p'riū moderari. ac flectere. & p'temone
 p'currere. & in uisū insistere & se mē incurrit
 citissime recipe consuerūt. Quib' reb' p'p'riū
 m'is nouitate pugne. tēp' oportūissimo cae
 sar auxiliū tulit. Itaq; ei' aduentu hostē confu
 ter'. m'is se ex timore. receper'. Quo facto ad lacū
 sendū & ad comitendū p'eliū alienū esse temp'.
 arbitrat' suos eloco comamūt. & breuī tēp' int'
 missō in castra legiones reduxer'. Dū hēc ge
 runt' m'is omib'. occupatis q' erant. in agris. re
 liq' discesser'. Secūq; s' continuās complures dies

p̄ fuerant. qđ fieri uelit ostendit atq; om̄s ad
portūritū conuenire iubet quo ex portu cōmo
dissimū in britanniā transiectū ēē. cognouerat.
erāt milia passū. xxx. transmissim acon
tinenti. hūc rei quodam ēē usum ē militū
reliq; ipse cū legionib; expectat. 1111. rege
b. decc. infimes treuorū p̄fiscit. quod in rege
ad concilia ueniebant. neq; impia parebant.
germanosq; transrenatos sollicitare diceban
tur. Haec ciuitates longe plurimū totius gallie
equitatu ualē. magnasq; habet copias peditū
rhenū q; ut sup̄ demonstrauim; tangit. Ineci
uitate duo dep̄ncipatu inter se contendeant.
ndurio mar; iunge tori. qđ alter simul atq;
decesariū legionū quac aduentu cognitū ē ad
eū uenit. seseosq; om̄s in officio futuros neq; ab
amicitia populū de se cūros confirmant.
quaeq; in treueris gererent ostendit. Et indu
cio mar; equitatu peditatūq; cogere usq; qui
p̄xatē maris ēē non poterant insiliam
arduennā abditisq; ingenti magnitudine
p̄ mechos fines treuorū a flumine rheno ad
miciū remorū p̄tine bellū parare instituit.
postea quā non nulli p̄ncipes ex ea ciuitate
& familiaritate iunge toris adducti ad
uentu m̄i exē p̄teriti ad caesare uener. & de
suis p̄uati reb; ab eo petere coeper. qm̄ ciuitatē
fulere non posse. uerū ne ab omib; d̄ferebat ut
inducio mar; legatos ad caesare mittit. sese id
circo ab suis discedere atq; ad eū uenire nolu
isse quo facilius ciuitate in officio continerē
ne om̄s nobilitatis discessu plebs p̄t impru
denciā laberet. Itaq; ēē. ciuitatē in sua
potestate seq; sicēsar p̄mittere ad eū incā
tra uenturū. suas ciuitatēq; fortunas ei fidi
p̄missurū. Caesar & si intellegebat quād
causā ea dicerent. quaeq; eū res ab in struato
cilio dēerere. tam ne aestate in treueris
con summere cogere. om̄ib; ad britan
niā cū bellū reb; comparatis inducio mar;
ad secū. cē. obsidib; uenire iussit. In adduc
tis in huius filio p̄p̄nq; ei. om̄ib; quos no
minatim euocauerat. consulat; inducio
marū hortatq; ē ut in officio manere ni
chilo tam sa uis p̄ncipib; treuorū ad se con
uocatis os singillatim iunge tori conciliant.
Quod cū merito ei a se fieri intellegebat. tum

magni m̄t esse arbitrabat; & auctoritatē m̄t
suas quā plurimū ualere ēē. tam egregiā in
se uoluntatē p̄spexissē. Id tūc factū grauit
inducio marū suā grām m̄t suos minui. Et
q̄iā ante inimico in nos animo fuisse. multo
grauius hoc dolore exarsit. His reb; constitutis
caesar ad portūritū cū legionib; puenit. Ibi cog
noscit Lx. nauesq; in melior facie erant
tempestate re iectas. cur sum tenere non po
tuisse atq; eodē unde erant p̄fecto reuerti.
Reliqs paratos ad nauigandū atq; om̄ib; reb; in
structas inuenit. Eodē cōtra totā gallie con
uenit numero milia 1111. p̄ncipes q; ex om
nib; ciuitatib; & qđ pauca quorū in se fide
p̄spexerat. reliq; in gallia. reliquos obsidi
loco secū ducere decreuerat. quodcum ipse
ab eēt motū gallie ierebat. Erat una cū
ceteris dūnorū hedun. de quo ante ab nob
dictū ē. Hunc totū habere in p̄ntis consti
tuerat. quod cū cupidū regū nouarū cupidū
impiū magni animi. magne inter gallos
auctoritatis cognouerat. Accedebat huc
in cilio hedun dūnorū dixerat sibi ace
sare regū ciuitatis dēferri. quod dūcū
hedun grauit. seiebant. neq; recusandi aut
dep̄candi causa legatos ad caesare mittere
audebant. Id factū ē. tūc hospib; caesar
cognouerat. Ille dūcū p̄mo p̄b; petere
contendit. ut in gallia relinquere. partē
insuetū nauigandi mare timere. partē
regionib; in p̄ch; sese diceret. Postea quā id
obstinata sibi negari uidit. om̄i spe imp̄a
di adempta. p̄ncipes sollicitare gallie reuo
care singulos hortari q; coepit. ut in cō
nenti remanerent. in ueritate n̄ sine
causā fieri ut gallia om̄i nobilitate spoliaret.
id ē. cū filiū caesaris. ut quos in cōspectu gallie
m̄t ficere uideret. hos om̄s in britanniā tra
ductos necaret. Fide reliq; inter ponere n̄
inrandū p̄cere. ut quod ē exhaustū gallie
intellexissē. cōmuni cōsilio adminis
trarent. Haec ac plūrib; ad caesare dēferre
bat. Iuare cognita caesar. quod tantū ci
uitatē ac hūc dignitatem tribuebat. uercon
dū atq; dūnorū quib; cūq; reb; possit.
dū norū statuerat. ad longin; ei am
ciā p̄gredi uidebat. p̄spiciendū. neq; sibi

107
acri publice nocere posset itaq: dies circiter
xx. v. in eo loco commoratur quod cor: uent: nau-
igatione impedirebat: q: magnā partē omīs tem-
poris in us flare cōsuevit: dabat opā ut in officio
dū noxigem cōtinere. Nichilo tam sēuī omīa
ei. cōsilia cognoscere. Tandē idoneā nact: tem-
pestatē. milites eq̄tesq: cōscendere in nauis
iube. At omniū impeditis a animis. dū nox
cū eq̄tib' heduoꝝ acastis inscēntē caesare do-
mum discedere coepit. Iua renūciata. cesar
intermissa p̄ seccione atq: omib' reb' post
positis. magnā partē equitatē ad eū insequē
dū mittit. p̄ x. h. q: impat. Si uim fa-
ciat. neq: pareat mēfici iube. Nichil hunc
se absente p̄ sano facturū arbitrat: q: p̄sentis
impiū neglexissē. Ille enī reuocat resistere
ac semanū defendere. suozq: hīc implorare
coepit. sepe clamitans liberū se libeq: esse ci-
uitatis. Illi ut erat impatiū circū sistunt. h
omne atq: mēficiunt. At eq̄tes edui ad ce-
sare omīs reūtantur. Hīs reb' gestis labieno
mētinentē cū trib' legionib' & eq̄tib' milib' duo-
b'. relicto. ut port' tueret & refrūctaria pui-
dera. quaeq: in gallia gererentur cognoscere.
consiliūq: p̄tēpti. p̄re capere. ipse cū q̄nq.
legionib' & pari numero equitū quē in conti-
nenti reliquerat. ad solis occasum nauis es-
solut. ilenifrico p̄uēt' media circit' nocte
uento mē misse cursū non tenuit. & lon-
gus delat' aestu. orta luce sub sinistra bri-
tanniā relicta cōspex. Tū rursus aest'
com mutacionē fecit' remis contēdit.
ut eā partē insulae capere. qua optimū ēē
egressum supiore aestate cognouerat. Qua
in re admodū fuit militū uirt' laudanda
quēctouis grauib'q: nauigis non int' misso
remigandi labore longariū nauū cursū
adequari. Accessū est ad britanniā omi-
b' nauib' in p̄chano fere tēpti. neq: in eo loco
hostis ē uis. S; ut postea caesar ex captiū
cognouit. cū magna mar' eo cōuenissent
militū chine nauū p̄ tēptē que cū anoci-
nis puatib' quas sin q̄sq: cōmodi fecerat
ampli. dēcē. imo erant unē tēptē alioꝝ
discesserant ac se in supiora loca abdiderant.
caesar exposito exercitū iloco castris idoneo cap-
to ibi ex captiū cognouit quo in loco hostiū

copiae ē sedissent co hostib' x. ad mare relicti
re q̄tib' ccc. q: p̄sidio nauib' ēent. detercia uigi-
lia ad hostes cōtendit. Cōmū uenit' nauib'
q̄d in litore molli atq: apto deligata ad ancorā
relinquebat. & p̄sidio nauib' q̄ntū atriū p̄ fec.
ipse noctu p̄gressus milia passūū capē. xii. h.
ostū copias cōspicit ē. Illi eq̄tatu atq: cō-
dis ad flumē p̄gressi ex loco supiori. nros p̄hibere.
ipeliū cōmittere ceper. Repulsi ab equita-
tē se in siluas abdider. locū nacti egregie
nature & ope munitū. quē domestici belli ut
uidebat causa iā ante p̄parauerat. Illa crebris ar-
borib' suc. & cistis. omīs inq̄ore exant p̄ci. si. ip-
si ex siluis rari p̄pugnabant. mōsq: inq̄a muni-
ciones ingredi p̄hibebant. At milites legio-
nis septimae testudine facta & aggere ad muni-
ciones adiecto locū ceper. eosq: ex siluis expu-
ler' paucis uulnerib' accepti. S; eos fugientes lon-
gus caesar p̄sequutus. & q̄d loci naturā ignora-
bat. & quod magna parte dei consumpta muni-
cionē castrorū tēpt' relinq̄ uolebat. Postiche ei
diei mane triptito milite eq̄tes quae in expecta-
cionē misit. ut eos q̄ fugerant p̄sequerent.
is aliquantū itineris p̄gressis. cū iam extremi
ēent in p̄spectu. equites a q̄mo atq̄o ad cesare
uenēr. qui nunciarent supiore nocte maxima co-
horta tēptate p̄pe omīs nauis ad fluctas atque
in litore erectas ēē. quod neq: ancore funesq: sub-
sisterent. Itaq: nauis gubernatoresq: uim tempe-
statis pati possent. Itaq: ex eo concursu nauū
magnū. ēē. in commodū acceptū. Hīs reb' cogniti
caesar. legiones eq̄tatu q: reuocari atq: in itinere
resistere iube. ipse ad nauis reūtat. Eadē se-
re quae ex nunciis literisq: cognouerat corā p̄spic.
ic' amissis circit. x. l. nauib' reliq: tam resci pō-
se magno negotio uiderent. Itaq: ex legionib'
fabros delegat. & ex cotinenti. alios accessi iube.
labieno scribit. ut quā plurimas possē in legi-
onib' quae sunt apud eū nauis in statuāt. Ipse
& si res erat multe ope a claboris. tam commo-
dissime ēē. statuit omīs nauis subduci. &
cū castris una munitione coniungi. In hīs
reb' circit' dies. x. consumit. ne nocētis q̄
dem temporib' ad laborem militū inter-
missis. Sub ductis nauib' castrisq: egregie
munitis. easdem copias quas ante p̄uociduo
nauib' reliq̄d. ipse eadē unde reuerat p̄

fieri cetera: Eo cum uenisset maiores iam undique meum locum
 copie britannorum conuenerant. Summa imperii belli
 quod administrandi communi consilio promissa casu uella-
 uno. cuius fines amari tunc ciuitatibus flumini diuidit.
 quod appellatur tamesis amari ceterum milia passuum. Lxx-
 xx. Hunc superiorem tempore cum reliquis ciuitatibus conti-
 nencia bella intresserant. si nostro aduentu promota
 britannum. hunc totum bello impio quod profecerat. Bri-
 tanniae pars interior ab his incolitur quos natos in
 insula ipsi memoria proditi dicunt. Maxima
 pars ab his quod de ac belli inferendi causa ex bellis
 transierant. quoniam fere in nominibus ciuitatum ap-
 pellantur. quibus orti ex ciuitatibus copiae. et
 bello milato ibi promanferunt. atque agros colere ceperunt.
 omnium est infinita multitudo. creberrima quod aedi-
 ficia fere gallicis consimilia. segetum magnus nume-
 rus. Vtuntur autem aere aut numero aureo. aut alius
 ferreis ad certum pondus examinatis pnummo. Hascum
 hibi plumbum album in mediis terrarum regionibus
 maritum ferri. Sed ei exiguua est copia. Aere uero
 tum in portu. Materiam cuius generis ut in gallia
 est propter fagum atque abietem. Leporem et gallinam et anse-
 rem gustare fas non putant. Haec tamen alium ani-
 mi uoluptates quod causa. Locis temperatiora quam in
 gallia remissioribus frigoribus. Insula natura utriusque
 cuius unum latere est gallia. Idem lateris alius angulus
 quod ad eam cuius quo fere omnes ex gallia naues adpel-
 luntur. ad orientem solem. inferior ad meridiem spectat.
 Septima ceterum milia passuum quingenta. Alterum
 uergit ad hispaniam atque occidentem solem. Iuxta ex pa-
 rte est hibernia dimidio minor. ut existimatur quam
 britannia. sed pari spacio transmissis. atque ex gallia
 est in britanniam. In hoc medio cursu est insula quae
 appellatur mona. complures praeter ea minores subiacet.
 insule existimantur. de quibus insulis nonnulli scri-
 pserunt dies continuos. lxx. subruma esse noctem. Hos
 nichil de eo peritationibus reperire uolumus. nisi certis
 ex aqua mensuris breuioribus esse quam in continentia
 noctes uidetur. Idem est longitudo. lateris. ut
 fert illos opprimo septingentorum milium. Tercium
 est et septentriones. cuius parti nulla est obiecta terra.
 si est angulus lateris maxime ad germaniam spectat.
 Hoc milia passuum octingenta in longitudinem esse ex-
 istimatur. ita enim insula est in circuitu uicinis.
 cum milium passuum. Ex his omnibus longe sunt. h-
 umanissima quod ciuitatem incolunt quod regio est maritu-
 ma. omnes neque multum gallica differunt a sarracenis.

ab

castra. subito exsilis se eiecerunt. imperatorque eos facto querant
 instigatione

interiores plerique frumenta non solum si lacte et carne ui-
 unt pellibusque sunt uestiti. Omnes uero se britanni ul-
 tro inficiunt. quod ceruleum efficit colorem atque hoc
 horridiores sunt impugna. Aspectu capilloque
 si promisso. atque omni parte corporis raris. praeter caput
 et labrum superius. Uxores habent denique duodeni-
 que inter se communes. maxime si cum fratribus parentibusque
 cum liberis. Sed quod si ex his nati eorum habentur liberi
 quod promum uirgo quaeque deducta est. Equos hostium.
 quod dantur quae acriter pericula cum acquirantur nostro in-
 nere est fluxerunt. Tamen ut nostri omnibus partibus superio-
 res fuerint. atque eos insulas collesque. et pulerint.
 Sed et pluribus interfectis cupidius insecuti. non nul-
 los ex suis amiserunt. At illi inter misso spacio impru-
 dentibus nostris atque occupatis in munitione praecastis
 collocati acriter pugnaverunt. Duabusque missis sub
 sidio cohortibus acies atque in primis legionum dua-
 rum. cum haec periguo inter misso loci spacio in-
 ter missa loci spacio inter se est sitissent. nouo
 genere pugnae promptis nostris. per mechos audaci-
 si me prius. sed inde in columas receperunt.
 Eo die quattuor laborum duxerunt inter se fuerunt.
 Illi pluribus submissis cohortibus repelluntur. Totum
 hoc ingenere pugnae cum sub oculis omnium praecastis
 dimicaretur. intellectum est nostris propter grauitatem ar-
 morum quod neque insequentes possent. neque ab-
 signis discedere auderent. minus aptos esse ad
 huius generis hostem. Eques autem magno cum picu-
 lo periculo dimicare propterea quod illi etiam est sub-
 plerique cederent. et cum paulum ab legionibus nostris
 remouissent. exesse discesserunt. et pedibus
 pari periculo contenderent. Eques autem pericu-
 ratio. et cedentibus in insequentibus paratque idem pi-
 culum inferebat. Accedebat huius iniqua con-
 ferti si. rari magnisque inter uallum proclarentur
 stacionesque dispositas haberent. atque alios alii
 deinceps exciperent. integri. et recentes desu-
 tigati succederent. Postero die per uallum
 hostes in collibus est stiterunt. et rari. et cederent. et
 lenius quam per die nostris periculis periculis coepit.
 Sed meridie cum caesar pabulandi causa. in legionibus
 atque omnem exercitum cum gaio trebonio legato in-
 fissis. repente ex omnibus ad pabulatores aduola-
 uerunt. sicuti ab signis legionibusque non abstinuerunt.
 in acriter meos imperatoris facio. et periculis
 nem sequendi fecerunt. quod sub uallum. et cederent.
 cum post legione succederent. periculis. et cederent.

III agnoq. eoz numero mē fecit. neq. iū colligendi facultate deder. Ex hac fuga p̄tin' quae undiq. ēueniant auxilia discesser. neq. post id tēp' umquā. summi nobiscū opm̄ hostes cecider. Cesar cōsilio eoz cognito. adflu m̄ tamēsim in fines casiquella. uni exercitū dux. qd flum̄ uno omnino loco pedib' atq. hoc agere transire potest. Is cū uenisset. animā aditū ad altam flum̄ in sp̄a magnas ēē copias hostiū in struetā. Np̄a aut erat acutis sudib' p̄ fixisq. munita. eideq. generis subaq. defixis sudib' flum̄ tēgebant. Inse b' cognitis. acapuit p̄ fugisq. caesar. p̄missio eq̄tatu ē fessū legiones sub seq̄ iussit. S; ea celeritate atq. eo imp̄u milites et cū capite solo exaq̄ excurrer. ut hostes imp̄u legionū atq. eq̄tū sustinere nō possent. r̄pasq. dimitterent. ac se fuge mandaret. Cū uella nū ut sup̄ demonstrauim' omni posita spe cōtentionis. dimissis ampliorib' copis milib' citat quatuor ēē darioz relicta itinepa m̄a seruabat. pau liq. exiua excedebat. locisq. impeditis ac siluestrib' sese occultabat. atq. in regionib'. qb' nos iter facere cognouer. peccata atq. om̄s ex agris insiluas con pellebat. X cū eq̄tatu m̄ liberius p̄dandi uastan diq. causa se magros ierexat. om̄s uis semitāq. ēē darios ex siluis emittebat. & magno cū piculo m̄oz equitatu cū in conflugebat atq. hoc metu latius uagari p̄bebat. Relinquebantur ut neq. longius ab agmine legionū discedi caesar pateret. & tantū magris uastandis incendiisq. faciendis h ostib' noceretur. quantū labore. atq. itinere legio naru milites efficere poterant. Interim tri nobantes spe firmis summa earū regionū ciui tas ex qua mandubixius adolesem̄ cesaris fi de secut' adeū mētinentē galliā uisitat. cui pa ter mea ciuitate. regnū optauerat mē fecit. ^{uictq. erat a cassi uella uno.} acassi uella uno ipse fuga morte uitauerat lega tos adcesare mittunt. pollicentq. sese ei dedi turos. atq. impata facturos. Pax ut man dubraciū in iura cassi uella uni defendat. atq. in ciuitate mittat q. p̄cit imp̄uq. optine at. In sediq. impat obsides. XL. frum̄tumq. exercitū mandubixiū q. adeo mittat. Illi im pata celerit' fecer. ob sides adnumerū frum̄ta ḡnaser. Temo ouantib' defensis. atq. ab omni mi liū iniuriā p̄bitis. cen. magni se gōnciaci an calices. bibroci. cassi. legacionib' missis. sese caesa ri dedunt. Ab his cognoscit nō longe ex eo loco oppidū cassi uella uni ab eo siluis paludib' que

munitū. quosatis magni hominū peccorisq. nume rus ēueniret. Oppidū aut britanni uocant. cū siluas impeditas. uallo atq. fossa munit. quo in cursionis hostiū uitande causa ēuenire ēsuer. Lo pficiscit' cū legionib'. Locū repperit egregie na tura atq. ope munitū. tam hunc diab' ex parti b' oppugnare cōtendit. Hostes paulis p̄morati. mi litiū m̄oz imp̄u nō tuler. seseq. alia ex parte oppidi eiecer. Magn' hibi numer' peccoris repe. multiq. in fuga ēphemi atq. mē fecit. Cū hec in his locis gerunt. cassi uella uni aduancū qd ēē ad mare sup̄ demonstrauim'. qb' regionib' qua tuor reges p̄erant. cinge torix. caruli' taxi magulus. segouax. nuncios mittit. atq. in imp at uti coactis om̄ib' copis castra naualia demp uris adorian' atq. oppugnānt. I cū ad castra ue nissent. m̄i eruptione facta. multis eoz mē fec tis capto acetiā nobili duce lugo torige. suos inco lumes reducere. Cassi uella uni hoc p̄elio nunciato. tot detrimentis acceptis acuastatis finib' maxi me etiā p̄mor' defectione cunctati. legatos p̄par bate comiū dededitione. adcesare mittit. Cesar cū constituisse. in mare mētinenti. p̄t repenti nos gallie neq. multū aestatis sup̄ ēēt atq. id facile extrahi posse intellegere. obsides impat. quod in armos singulos. uectigalis. p̄s. britannia pendere constituit. In die atq. impat cassi uel la uno nemandu bragio neq. nobantib' nocet. b' fidib' acceptis exercitū reduc ad mare. naues inue nit refectas. In deductis quod & captiuoz magnū numerū habebat. & nō nulls tēpestare deperie rant naues. duob' com meatib' exercitū reportare in stant. Ac sic accidit. uti ex tanto nauū numero. tot nauigationib' neq. hoc neq. sup̄iore anno ulla om̄ino nauisq. milites portar. desideraret. At ex his quae man' exercitū adeū remitterent. & p̄oris commeat' expositis militib' & quas post ea labien' faciendas curauerat. numero. LX. p̄p̄ ue locū capent. reliq. fere om̄s resicerent. Quasi aliquandū cesar frustra exspectasse. ita m̄ tēpore. nauigatione excluderet. quid exim noctiū subeat necessario angustū militū silo cū. Ac summa tranquillitate cō secutis. tūm ta cū solin' uigilia. p̄ma luce r̄p̄m̄p̄m̄ om̄sq. in columnes naues p̄dux. In duob' m̄ uib' concilioq. galloz famaz p̄ruue p̄aco. quod eo anno frum̄tū in gallia p̄t siccitates angustū.

Aliter² ad eos ambigendi causa grauius exponeus

eques romanus familiaris quinti titurii. iugur-
 tunis ex hispania quidam qui iam ante mis-
 si caesaris ad ambiorigē uenire con-
 fuerat. **A**puā quos ambiorix ad hūc modū locut⁹ ē sese p-
 caesaris in se beneficiis plurimū ei confiteri de-
 bere. quod ei opā stipendia liberat⁹ ēēt. quod
 anatus finitum suspendere consueisset. qd
 qd ei filius isit⁹ filius abesse remissi essent.
 quos aduatus obidū numer⁹ missis apd se in
 finitute iacens tenuissent. Neq; id quod fece-
 rit de oppugnatione castrorū aut iudicio aut
 uoluntate sua fecisse si co actu cunctas. Sua
 qd ēē ei modi impia. ut nō minus habere ui-
 ris in se multitudo. quā ipse in multitudine.
 uitati porro hanc fuisse belli causam. quod
 repentine galloz coniurationē resistere non
 potuerit. Id se facile ex humilitate sua pba-
 re posse. quod non ad eo sit imperat⁹ rerū. ut
 suis copiis p. s. superari posse confidat. si ēē com-
 ne gallic consilii omib⁹ libris caesar oppug-
 nandis. hunc ēē dictū diem neq; legio ab h. legio
 ni subuenire possit. Non facile gallos gallicis
 gare potuisse p. s. certum cū de re p. s. com-
 muni libertate cōsilii intū uideret. Iub⁹ qm p-
 petate satis fecerit habere nunc sententiam
 offere p. beneficiis caesaris. monere. etare etare
 ū. p. hospitio ut fūe hac militū salutē consulat.
 magnū manū germanoz conducit. p. hēnū qd
 fūe hanc ad fore biduo. Ipsoz ēē consilii ue-
 lint. nepus quā finitū m. fenciant. aduatos ex
 libris milites aut ad cecorone. aut ad labium
 deducere. quoz alē milia passuum cōstet. L. alē
 paulo ampli⁹ abis abis. Illud sepulchri
 iure uigando confirmare. tūq; uer p. s. fūe
 tūq; Quod cū faciat. cunctas sese cōsu-
 lere. qd libris leue. c. caesar p. ei m. p. s.
 giam reserere. Hac oratione abita. dicat
 ambiorix. Arpineus nūq; audierit adle-
 gatos defer. Illi repentina rep. h. qd
 ab hoste ea dicebant. tam non neglegenda
 existimabant. Maximeq; acrop mouebant
 quod cunctas ignobile atq; humile ebriū
 suas p. s. belli facere causam in xerā
 credentū. Itaq; ad consilii p. s. defer. mag-
 na qd m. eos ex h. cōtro. uia. Lucius au-
 runculeius compluresq; tribuni milis p.
 mox dūm cōtentiones nichil cōmpe agē

di. ut ex hibernis inuisit cesari discedendū ex
 stant. Iuantas uis magnas etiam copias
 gerant. sustineri posse munus hiberni docebat.
 h. in eo est mormo. quod pmi hostiū impoū multū
 ubi subierit milia fortissime sustinuerit. Ne
 pmentaria n pmi. Interu. rex pmi hiber
 ni. acesare conuentura subsidia. Postremo qd
 p. leuiss aut tuppī quā acesare hoste desummi
 reli cape consiliū. Contra ea titurī sero factu
 ros elinabat. cū maiores manus hostiū ad
 umetis germanis conuenissent. aut cū aliquē
 calamitatis impeximus hiberni eet acceptū. Bre
 uem consilendi ee occasione caesarem arbi
 trare pfectū mntia neq. alit carmutes int
 ficundi tal ge i. consiliū fuisse capturos neq.
 ebutiones sille adcet. tanta contēpcione mī
 ad castra uenturos ee non hoste auctore sed
 non spazare sub ee rhenū magnū ee germani
 dolosa ariouxti. mactē r supiozes mās uicto
 rias ardere gallia. cor contumelias acceptas sub
 pli. Romani impūi redacti supioze gla rei mi
 litaris extincta. Postremo qd hoc sibi p suade
 re sūt certe ambiorigē ad eimodi consiliū
 defendisse. sua sententiā mntiaq. parte ee.
 tūā. Si nichil esse dūi. nullo cūpiculo app
 rima legione puenturos. Si gallia omniū
 germanis co sentire uia ee mtelet tate
 posita salute. Corce qdē atq. corce qui dissen
 tirent co silū que haberent exatū in quo sup
 fens piculi n. ac certe longinqua obsidione
 fames eet timenda. Hac mntiaq. parte dis
 putatione abita. cū acotta pmsip ordinibus
 acrit resistere. umcite inq. si uic mltis sabi
 mis. id clarioze uoce ut magna pars militū ex
 audire. neq. istū inq. quingentissime exuob
 mortis piculo terrear. En sapient. signauū
 quid acciderit absteracione reposcent qsi pte
 licat pendino die ci pxiis hiberni conuinc
 ta communē cum reliquis belli casū sustine
 ant non reiecti r eligati longe ab ceteris
 aut sōro aut famo intereant. Con surgitur
 ex consilio comprehendunt utraq. eozant ne
 sua diffensione. ytinacia rem infimū p
 ientū deducant. facile ee rē seu maneant
 seu p hēscantur si modo unū omī sentiant
 ac p bent. Contra indiffensione. nullā fesa
 lute p spicere. Nes disputacione admodū no

- ee pducit. Tancle dat corca p mot manus supat
 sententia sabm p pnciat pma luce ninos. Co
 stantur ungulis reliq pars noctis. cū sua quisq.
 miles circū spicere quid secū portare possit.
 quid ex instrumentis hiberno relinquare co ge
 ret. Omnia excogitant quare nec sine piculo
 maneant. Ilangore militū ungulis piculū au
 geat. Prima luce sic excastris p hēscant. ut
 quib. eet p suam non ab hoste si habomine.
 amicissimo ambiorigē ē siliū elatū longissimo
 agmine maximeq. impedimentis. At hostes
 postea quā ex nocte no fhemitu ungulis q.
 depfectione eoz sēser. ē locatis infidit bi p
 tito in silis oportuno atq. in occulto loco
 anilib. passū circū duob. romanoz aduentū
 expectabant. Cū semiaoz pars agminis imā
 nam conualle dimissit. ex utraq. parte ei uallis
 subito se ostender. nouissimosq. paxemere. tpmo
 pberē ascensu. atq. iniquissimo mōz loco p
 hū comitere coeper. Tū demū tūq. uī
 q. nichil ante puidisse. tepidare. ac
 curare cohētesq. disponere. Haec
 tam ipse timide atq. ut eū omnia desi
 cere uiderent quod pterūq. tū accellere con
 fuerant qui in pso negocio consiliū cape co
 gunt. At corca q cogitassa. hoc possit mnti
 nere accidere atq. ob eā causā p fecionis auc
 tor non fuisse. nulla mte comuni salute d
 erat. In appellandis co hortandisq. militib.
 impatoris. impugna militis officia p stabat.
 ū pē longitudine agminis minus facere
 omnia p se obire. r quid quoq. loco faciendū
 eet puidere possent. uisess. p nunciare ut
 impedimenta relinquerent. atq. in hōbē co
 sisterent. Quod co silū. r sime. modicā se
 p hēscant n. ē. tam i cōmode accidet. Nam r
 mris militib. spē munitet hostes ad pugā
 alacriores effec. quod n sine summo timore
 a despacione id factū uidebat. Hecetera ac
 cidit quod fieri necesse erat. uulgo milites ab
 signis discederent. que quisq. eoz carissima h
 aberat ab impedimentis ptere atq. asperere
 pperare clamore r fletu omnia cōplerent.
 A. barbaris co silū non defunt. Nam duces eoz
 corca eoz acie p nunciare uisess. nequis ab
 loco discederent. Illoz. ee p dā atq. illis refer
 uat. quicūq. romani reliquissent. Inde

omnia inuictoria posita existimarent. Etiam a
uirtute numero pugnantibus pares. Illi tam
duce a fortuna deserebant. tam omne spe salu
tis inuirtute ponebant. Quociens quaeque co
horum periret ab ea parte magnus numerus hos
tium cadebat. Iuare animi aduersa ambiorum p
nunciari iubet. ut percul tela conicerent. ne
perius accedant. Per quam in parte romani imperii
fecerit cedant. Leuante animo et cotidiana
exertatione. nichil his noceri posse. Rursus se
ad signa recipientes insequantur. Iuo precepto ab
in diligentissime obseruato. cumque pia coh
ors ex horbe exarserat. atque impetum fecerat. ho
stes uelocissime fugiebant. Interim eam par
tem nudari necesse erat. ab latere apertum tela re
cipi. Rursus cum in eum locum unde erant egressi
reuerterentur. ab his qui cesserant. ab his qui p
ximi steterant circum ueniebant. Sin autem locum
tenere uellent. ne uirtuti locum relinquerent.

inque ab tanta multitudine coniecta tela co
ferta uitare poterant. Tam tot incom
modis committantur. multis uulneribus accep
tis resistebant. Per magna parte diei co
sumpta cum apertissima luce adorti. uelut pugnantibus nichil
quod ipsi esset indignum committerent. Cum tato
balencio quod superiore animo. primum pilum dixerat. uero for
ta imagine auctoris. utrumque. ferebat. Tagula
traxerat. Iam lucant. eisdem ordinis fortis sume
pugnantibus dum certum nemo filio subuenit. inter sic. Lu
cius contra legat. omnes cohortes ordinem. adhortant.
in aduersum os humerum. His rebus per motum. quoniam
turi cum percul ambiorum. suos cohortantur. conspe
xissae. inter per se suum genus. pompeum aduersum mittit
rogatum ut sibi militibusque parcat. Ille appellat. res
pondit. siue sit. secum loqui lucere sperare amulatu
dine. impetrari posse quod ad militum salutem per
tinet. Ipsi uero nichil nocituri. inquit. se se sua fide
inter ponere. Ille cum cota saucio communicat. si
uideat pugna. ut excedant. et cum ambiorum una
loquantur. sperare ab eo desina. ac militum salute
imperare posse. Contra se ad armatum hostem itu
rum negat. atque meo per se uenerat. Sabini quod in
presencia. tri. mil. circui se abbat. ipsoz. hordinum
centuriones. se. quibus. Per cum prius ambiori
gen. accessisse. missus arma abicere. imperat. fac.
suntque. ut uide. faciant. imperat. Interim du
de concisionibus. inter se agunt. longumque. et sub

ab ambiorum instituitur sermo paulatim circui
uentum inter sic. bi cum maxima parte militum. bi
in suo more uictoria clamant. atque ululatum tol
lunt impetumque in interos facto ordines perturbant.
bi luci contra pugnam inter sic. bi. Reliqui se in
castra recipiunt. unde erant egressi. Per quibus lu
cius per os fidius. aq. fer cum magna multitudine
hostium periret. aq. la. intra uallum perire. ipse per
tr. fortissime pugnam occidit. Illi aegre ad
noctem oppugnationem sustinent. Noctu aduim
omni deserta salute. se ipsi se interficiunt. Pauci ex
perilio lapsi. incerta itinera per siluas ad certum labie
rum legatum in hiberna perueniunt. atque eum de rebus ges
tis certior faciunt. Per hac uictoria sublatam
bion. statim cum equitatu in antiquos perierant
ei regno finitimi per se. neque noctem. neque diem in
ter mittit perditumque. se se sub seque iubet. Rede
monstrata aduatu. et citat. postero die in
neruos peruenit. hortaturque. ne suum per per uerum liban
di. atque ulciscendi romanos. per quas accepit
in uiris occasionem dimittant. Inter se totos. et
legatos. in. magnamque. partem exercitum inter se dem
onstrat. Nichil esse negotium subito opprobrium
legione que cum cicerone hiberna inter sic. se ad eum
se per se aduatore. Facile hac oratione nerui
per suadent. Itaque. et festi dimissis uinculis ad centro
nes. gradus. leuatos. per meritos. per diuos. quomodo
sub eorum impio. quam maximas manus possunt co
gunt. ade in de per uero ad ciceronem hiberna aduolat.
in du. ad eum fama deturum morte plata. Per duc
quod. accidit quod fuit necesse. ut non nulli mi
lites. quod lignationis. inuicionisque. causa. in sil
uas discessissent. repente equum aduentum inter ci
perem. Per inter uentum magna manu. eburo
nes. nerui. aduatu. atque horum omnium socii. id
entes legione oppugnare incipiunt. Inter cele
rit ad arma concurrunt. uallum conscendunt.
Aegre si dies sustentat. quod omnem spe hostes in
celeritate periebant. atque hanc ad eum uictoria
imperiui se fore uictores confidebant. Mittun
tur ad cesarem con festi ab cicerone littere. mag
nis perpositis peris. si per uissem. Obcessis omnibus
uis missi inter capiunt. Noctu ex materia quam in
uicionis causa comportauerant. turre admodum.
c. x. et citant. incredibili celeritate. Iue de se
opi uidebant. per faciunt. Hostes postero die in
uito maioribus co actis. copis castra oppugnant.

fossam complent. Eadem ratione qua p̄chie abm̄is re
sistunt. Hoc idē reliq̄s deinceps sit dieb̄. Nulla
pars nocturni temporis ad laborem int̄ mittit̄. Non
egris non uulneratis facultas quietis dat̄. Iuxcūq̄
ad primum diei oppugnationē op̄ sunt noctu con
pant. Multae p̄reussae fides. magnus murali
um pilorū numer̄ instituit. turres contabulant.
p̄mine horicaeq̄ exorant̄ atroxuntur. Ipse cicerō
cū tenuissima uali tudine ēet. nocturnū qui
dē sibi temp̄ adquirē relinquebat. ut ultro mili
tū con cursu ac uocib̄ sibi parere cogeret̄. Tunc
duces p̄ncipes que uerborū qualique sermone ad
tū. causamq̄ amicitiae cū cicerone habebant. cō
loq̄ sese uelle dicunt. Facta potestate. eademq̄ am
brosii cū titurō egerat commemorant. omnem
ēē. in armis galliam germanos rhenū transisse.
caesaris reliquorū que hibna oppugnari. Addit
uā de abini morte ambrosiū ostentant. faciun
di fidei causa. Errare eos dicunt siquid quā hab
it p̄residi sperent qui suis reb̄ diffidunt. Sese
tam hoc ēē inciceronē p̄lmq̄. Romanū animo. ut
nichil nisi hibna oppugnari. recusent. atq̄ hanc
nueterescere consuetudinē nolint. Licere illis
incolumib̄ p̄se exhibitis discedere. quas cūq̄ par
tes uelint sine metu p̄ficisci. Cicerō ad haec
unū modo respondit. n̄ ēē. ē consuetudinē. p̄ accipe
ab hoste armato cōditionē. Si ab armis discedere
uelint. se adiutores utant̄. legatos que ad cesarē mit
tunt sp̄are p̄ei iusticia que p̄erierint imp̄turos.
A b hac spe repulsi nerui uallo. pedū. x. et fossa. pedū
xv. hibna cingunt. Haec r̄supior annorū consue
tudinē ab nob̄ cognouerant. r̄quosdam d̄ exerci
tu habebant captiuos ab his docebantur. S; nul
la feramētorū copia que ēet ad hunc usum ydonea
gladii cespites circū cadere manib̄ sagulisq̄ tenā
ex haurire uidebant̄. Iua quidē ex re omnium
multitudo cognosci potuit. Nam minus horis tri
bus milia. p̄. xv. incircutū munitionē p̄fecer̄.
reliquisq̄ dieb̄ turres ad altitudinē ualli falces
testudinesq̄ quas idē captiuū docuerant parire
re ac facere ceper̄. Septimo oppugnationis
die maximo. co barotoento. feruentes fustili
exagilio glandes fundis. r̄ ferue facta iacula
māssq̄. mare galli co. stramentas erant tex
ta. mare coepit. Haec celerit̄ ignē conp̄h
endit. r̄ uenia magnitudine in omne locū
diffundit. Hostes maximo clamore

sicuti parca iam atq̄ explorata uictoria turres
testudines que agere r̄scalas uallū ascendere coe
per̄. Ac tanta militū uirt̄ atq̄ ea p̄sencia ani
mi fuit. ut cū hūiq̄ flamma torrerent̄ mari
mag. telorū multitudinē p̄merent̄. suaq̄ omnia
impedimenta atq̄ om̄i fortunas conflagrare in
tellegerent. non modo demigrandi causa de ual
lo decedere nemo. si pene nerespiceret̄ quidē qui
quā actū om̄i acerime fortissimeq̄ pugnaret̄.
h uides n̄is longe grauius fuit. S; tam hūc
habuit euentū. ut eodie maximus numer̄ hos
tū uulneraret̄. atq̄ int̄ ficeret̄. ut se sub ipso
uallo constipauerant recessumq̄ p̄mis ultimū
non dabant. laulū q̄dē int̄ missa flamma. r̄
quodā loco turri adacta. r̄contingente uallū ē
cie cohortis centuriones ex eo quo stabant. loco
recesser̄. suosq̄ om̄i remouer̄. nutu uocib̄q̄ hos
tes sintrone uellent uocare coeper̄. Quorū p̄
gredi ausus ē nemo. Tū ex omni parte lapidib̄ con
iectis dē bati turrisq̄ succōsa ē. frant mea legio
ne fortissimi uiri centuriones qui p̄mis ordinibus
adp̄inquant. titus pullo r̄ lucius uosenus. Hi
p̄p̄uas int̄ se cōtro uersas habebant q̄ nā ante
ferr̄. om̄ib̄ que annis de locis sū missi multatib̄
contendebant. Ex his pullo cum acerime admu
nitiones pugnaret̄. q̄d dubitas inq̄d uocare aut
quē locū tuae p̄laude uirtutis spectas. hūc dies de
m̄is ē trouersus iudicabit. Haec dū dixisset p̄
cedit ex castis. munitionē q̄q̄. parca hostiū ē
fertissima ē uisa irumpit. Neshoeren quidē se
se uallo ētinat. si omnū uerit̄ existimationē sub
seq̄t̄. Tū medio crī spacio relicto pullopilū in hos
tes in mittit. atq̄ unū ex multitudine p̄currentē
traiecit. Iuo p̄cussio r̄exammatō hunc scutis p̄te
gunt. in hostē tela uniuersi coniciunt. neq̄. dant
regrediendi facultatē. Trans figit̄ scutū pullo
ruerutū in balteo defigit̄. Auerat hūc casus
uaginā. r̄ gladiū educere conanti dexterā mora
tar manū. impeditumq̄. hostes circū sistunt. Suc
currit inimicus illi uocemur. r̄ laboranti subue
nit. Ad hunc se ē festim apullone om̄is multitu
do cūrit. Illū uobiscum occidit. Gladio commi
nis rem gerit uocemur. atq̄ uno int̄ facto re
liquos paulū p̄pellit. Dū cupidius instat. in lo
cū deiecit in feriore concidit. Hūc rursus
circū uento fert sub sicutū pullo. atq̄ ambo inco
lumes complurib̄ int̄ fecit summa cū lacrimis

pias que nondū conueniant expectabāt cesar
si forte timoris simulacione hostes in suū locū
ducere possēt. ut extra uallē p̄ castris proelio
contenderet. Sūc efficere non possēt. ut ex
ploratōis numerib' minore cum piculo uallē
suūmq; transiret. Prima luce hostium equi
tat' ad castra accedit. proelium que cum
nostris equitib' committat. Cesar con sulto
equites cedere seq; in castra recipe iubet. simul
ex omnib' partib' castra alioze uallo muni
p̄ oratq; obstrui. atq; in his administrandis
rebus quam maxime concurrari. cum simu
lacione atq; timoris iubet. Quib' omib' reb' h
ostes mutati copias traducunt. aciemque
iniquo loco constituunt. His uero exā deual
le deductis p̄ prius accedunt. itela intra mu
nitionem ex omnib' partib' coniciunt. Pre
comib' que circū insitis p̄miciari iubet.
seu quis gallus seu romanus uelit. ante ho
ram tertiā ad se transire sine piculo liceat.
post id temp' nō fore potestātē. Ac si nō
despiceret. ut obstructis inspecie portis sin
gulis ordinib' cespitiū quod eas non posse in
transire pere uidebant. alii uallē manu
ferre. alii fossas complere incipent.
Tum cesar omnib' portis eruptione facta
cūctatque emissio. celeriter hostes in fu
ga dat sicut omnino pugnandi causā re
sistere nemo. magnumq; ex his nume
rum occidit. atq; om̄s armis exigunt. Lon
gus p̄sequutus quod silue paludesq; int'
cedebant. neq; etiam paruulo de iumento il
lorum boū relinqui uidebat. omib' suis inco
lunib' copiis eodem die ad ciceronē puenit
insulas turres. testudines munitionesq;
hostiū admittit. Legione pducta cognos
cit nō decimū quēq; ēē. reliquū militē sine
uulnere. Ex his hominib' iudicat reb'
quanto cūpiculo i quanta cū uirtute resit
administrare. Ciceronē p̄ ei merito legi
onē que con laudant. centuriones. singilla
tum tribunosq; militū appellat. quoz egre
giū fuisse uirtutē testimonio ciceronis cog
nouerat. Decasu sabini nocte certius
captus cognoscit. Postero die cōtione
habuisse gesta pponit milites con solat
i confirmat. Quod de iunctū culpa ite

meritate legati sit acceptū hoc quoze animo
ferundū doce. quod beneficio deoz in mortali
um uirtute eoz expiato incommodo. neq;
hostib' diutina laceratio. neq; ipsi longior dolor
relinquat. Interim ad labienum p̄mos in cū
dibili celeritate deuictoria cesaris fama p̄fert
ut ab iberis ciceronis milia passuum ab eis cir
citer. Lx. eoq; post horā nonam diei cesar pue
nisset. ante mediā noctē ad portās castrorū clama
or̄et̄ quo clamore significatio uictorie gra
tulatio que abremis labieno fieret. Hanc fama ad
treueros plata. indutio mar' qui post ero die cas
tra labienū oppugnare decreuerat noctū p̄ fu
git. copiasq; om̄s int' treueros salutē. Cesar sa
bium cum sua legione remittit in hibernia p̄se
cū trib' legionib' circū samarobrui trinis hibi
nis hiemare constituit. Et quod tanti mot' gallie
gallie ciuitates d' bello consultabant. nuncios legati
onesq; om̄s partes dimittebant. iquid reliqui
consilii caperent. atq; unde initū belli fieret ex
plorabant. nocturnā que in locis desertis conat'
lia habebant. Itaq; ullū fere totius hiemis tēp'
sine sollicitudine caesaris int' cessit. quia ali
quē de consiliis ac motu gallorū nuncia uici
peret. In his ablacio p̄scio questore que legi
oni tertię decimę p̄fecerat ceteroz fact' est.
magnas gallorū copias earū ciuitatum que
armonae appellantur oppugnandi sui causa
conuenisse. neq; longius militū passum. vii.
ad hibernias suis afuisse. se nuncio allato deuic
toria cesaris. discessisse adeo ut fuge
similis discessus uideretur. At cesar
p̄micipibus ciuitatib' ciuitatis ad se uo
catis. alias territando cum sese ire quae
fierent alias eo hortando denunciarē.
magna parte gallie in officio tenuit. Ta
men senonesq; est ciuitas in primis firma
i magnae inter gallos auctoritatis cau
rimum quāem caesar apud eos regem
constituerat. cuius si mortis quis adue
tum galliam cesaris ciuitatib' maiores reg
num optinuerant inter ficere publi
co consilio conati. cum ille p̄sensit
se hac profugisse. usque infines intecu
ti regno domoq; expulserunt. i missis
ad caesare satis facienti causa legatis cum
his omnem ad senatum uenire ius

ipse ad exercitū manere
deceuit. Hā illo in comado
de sabini morte plato. om̄s
feru

r
sisse. dicto audientes non fuerunt. Tantum
apud homines barbaros ualuit esse aliquos
reptos principes inferendi belli. tantam
que omnibus uoluntatum commutatione at-
tulerit ut preter eduos. tremos quos preci-
pue uo semper honore caesar habuit. alteros
pro tueris nulla fere ciuitas fuerit non sus-
pecta nobis. Idque adeo haud scio mirandi-
ne sit. cum compluribus aliis de causis. tam
maxime quod ei qui uirtute belli omnibus
gentibus prece ferebantur. tantum
se eius opinionis displicuisse. ut apud. et impia
per ferre. grauissime dolebant. Treue-
ri uero atque inducio maris totius hiemis
nulli tempus inter miserunt qui trans-
rheni legatos mitterent. ciuitates sol-
licitarent. pecunias pollicerentur. Ma-
gna parte exercitus nostri interfecta multo
minore super ea. dicerent parte. Neque
tamen ulli ciuitati germanorum psua-
deri potuit ut rhenum transire. cum
sebis exptos dicerent ad nouum bello. et
ne the. et ror. transitu. non esse. amplius
fortunam temptaturos. Hac spe lapsus
inducio maris nichilominus copias coge-
re ex ceteris finitum. equos parare ex u-
les damnatos que tota gallia magnis pre-
miis ad se allicere coepit. Ac tantam sibi
iam his rebus in gallia auctoritatem com-
parauerat. ut undique ad eum legationes
concurrerent. quam atque. amicitiam
publice priuatimque. consuetudinem facinoris
petere. Vbi intellexi. ultro ad se ue-
niri altera ex parte senones carnutesque.
conscientia facinoris instigare. altera ner-
uios. aduaticos que bellum romanis pa-
rare. neque sibi uoluntarios copias
de fore. si ex finibus suis progredi cepisset.
armatum concilium indixit. hoc more
gallorum est inueni belli quo lege commu-
ni omnes puberes et armata conuenire con-
sueverunt. Qui ex his nouissimus conuenit.
in conspectu multitudinis omnibus cru-
ciatibus affectus necatur. In eo concilio
cinge. onge alterius principis facionis ge-
neri suum quem super demonstrauimus
caesaris secretum fidem ab eo non discere

sisse hostem iudicat bonaque eius publicat. his
rebus confectis in consilio promunciat ar-
cessitum se a senonibus et carnatibus aliis
que compluribus gallie ciuitatibus hui-
tarum per fines tremorum. eorumque agro
populaturum. Ac prius quam id faciat.
castra labieni oppugnaturum que fieri
uelit precepit. Labienus cum loci na-
tura et manu munitis si mus castris sese
teneret. de suo ac legionis periculo nichil
timebat. nequam occasionem rei bene-
gerende dimitteret cogitabat. Itaque
a cinge. onge. atque. eius propinquius ora-
one inducio mari cognita quam in con-
cilio habuerat. nuncios mittit ad finitu-
mas ciuitates. equitesque undique euo-
cat. Hiscertum diem conueniendi dicit.
interim prope cotidie cum omni equi-
tatu inducio maris sub castris eius ua-
gabatur. Alias ut situm castrorum cog-
nosceret. alias colloquendi. aut territan-
di causa. Equites plerumque omnes. tela
intra uallum coniciebant. Labienus su-
os intra munitionem continebat. timo-
risque opinionem quibus cumque poterat
rebus agebat. Cum maiore indies con-
tempcione inducio maris ad castra ad-
cederet. nocte una intro missis equitibus
omnium finitimarum ciuitatum quos
accersendos curauerat. tanta diligencia
omnes suos custoditis intra castra conti-
nuit. ut nulla ratione eares eminciari.
aut ad treueros per ferri possent. Interi-
ex consuetudine cotidiana inducio maris
ad castra accedit atque ibi magnam par-
tem diei consumit. Et ut res tela coniecit.
et magna cum contumelia uerborum nostros
ad pugnam euocant. Nullo ab nostris dato res-
ponso. ubi uisum est subuesperum disper-
si ac dissipati discedunt. Subito labienus
duabus portis omnem equitatum emi-
tat. precepit atque inter dicit proterri-
tis hostibus atque in fugam coniectis. quod
fore sicut accidit uidebat. unum omnes
petere inducio maris neu quisquam
prius uulneret quam illum interfectum
uideret. quod mora reliquorum spatium

ipa nactum illum effugere nolebat. Magna propo-
nit his qui occiderint premia. Summittit co-
ortes equitibus subsidio. Conprobat hominis con-
silium fortuna. Et cum unum omnes peterent
in ipso fluminis uado deprehensus inducio ma-
rus interficitur. capudque eius refertur in
castra. Redeunt equites quos possunt consec-
tantur atque occidunt. Hac re cognita omnes
eburorum et neruorum quae conuenerant co-
piae discedunt. paulo que habuit post id factum

caesar quinquagesimam Galliam. xxx.
: l. l. : f. l. s. : c. n. s. t. a. n. : v. l. : l. e. g. i. : l. i. b. e. r.
v. e. x. p. l. i. c. i. t. : a. x. x. : i. n. c. i. p. i. t. : l. i. b. e. r.
s. f. x. z. v. s.

VLZIS DE CAUSIS CESAR
ALAIORUM GALLIAE. MORV
EXPECTANT PMARCHU SILLAM.
GALLUM. INTITUU REGINU. TITUM
SECUM LEGATOS DILECTU HABE
INSTITUT. Simul alioque pom

peio proconsule perit. quoniam ipse adhuc
bellum cum imperio reip. causa remaneret.
quos ex eis alpina gallia consulis sacramenta
rogauit. ad signa conuenire. et ad se profi-
cisci iubere. magni inter. esse etiam in re
liquum. tempus ad opinionem gallie ex-
stimans. tanta uideri italie facultates.
ut si quis quid ex bello de armentis accep-
tum non modo id breui tempore resar-
citur. sed etiam maioribus augeri copus
posset. Quod cum pompeius et reip. et ami-
cicie tribuisset. celeriter confecto per-
suos dilectus tribus ante ex hac tam hie-
men. et constituit. et adductus legioni.
bus duplicato. que earum cohostium nu-
mero. quas cum quinto tyturio aduener-
at. et celeritate. et copis docuit. quid p. r.
disciplina atque opes possent. Interfecto
inducio maro. ut docuimus. ad eius pro-
pinquos atreueris imperium deferunt.
Illi finitimos germanos sollicitare. et pe-
cuniam polliceri non desistunt. Cum ab
proximis impetrare non possent. alte-
riores temptant. Inuentis nonnullis ciui-
tatibus iure iurando inter se confirmant.
obsidibus que. de pecunia cauent. Alibi
biontem sibi sociate. et federe adun-

gunt. Iubet rebus cognitis caesar. cum undique
bellum parari uideret neruos ac uaticos. ac
menapos adiunctis cis rhenanis omnibus germa-
nis esse. in armis senones ad imperium non ue-
nire. et cum carnitibus finitumque ciuitatibus consi-
lia communicare. atreueris germanos. crebris
legationibus sollicitari. maturus sibi de bello
cogitandum putauit. Itaque nondum hieme confec-
ta. primis quatuor coactis legionibus de impu-
so in fines neruorum contendit. Et postquam illi
aut conuenire. aut per fugere possent magno

pecoris atque hominum numero capto atque ea preda mili-
tibus concessa uastatis que agris in dedicationem uenire atque
obsides sibi dare coegit. Et celeriter confecto negotio
rursus in hiberna legiones reducit. Consilio gallia primo
iure ut instituerat inducto. cum reliqua propter senones
carnites treueros que uenissent. initium belli ac de-
fectionis. hoc esse arbitrat. ut omnia post ponere uide-
ret. concilium lutenia parniorum quam fert. Confiner
erant hi senonibus ciuitate que patrum memoria coniu-
nerant. sed ab hoc consilio absuisse existimabantur.

Hac re suggestu perniciata eodem die cum legionibus in
senones peruenit. magnisque itineribus eo peruenit.

Cognito ei aduentu. apicio qui princeps ei consilii fuerat.
iuba in oppida multitudinem conuenire. Conanti-
bus postquam id effici possit. ad eos romanos nunciat.

II. necessario sententia desistunt. legatos que ad iudici-
um causa ad caesarem mittunt. Ad eum per ac diu-
quorum antiquitas erat infide ciuitas liben-
ter caesar potentibus edictis datam. etiam
excusacio. nem que accipit. quod ac huius
tempus instantis belli non questionis esse
arbitratur. obsidibus imperatis centum.

Hos huius custodiendos tradit. Eodem car-
nites legatos obsidesque mittunt. uti de
precatoribus remis. quorum erant in hen-
tela eadem ferunt responsa. Peragit con-
cilium caesar equitesque. imperat ciuitati-
bus. Ac parte gallie pacata totum inuenit.
et animo in bello treuerorum rambiorumque insidit.

Caium cum equitatu senonum secum peruenit. iuba.
negusque ex huius iracundia aut ex eo quod
inter uenit odio ciuitatis mori existit. Iam
reliquis quod explorato habebat an-
biontemque non de conuentione. reliquis
autem quod explorato. etiam peruenit. etiam peruenit.
autem peruenit. etiam peruenit. etiam peruenit.

duobus silisq; muniti. qui uni ex gallia depace ad
cesarem legatos nunquam miserant. Cum his esse. h
ospitium ambiorigis sciebat. hunc pertrahere uenisse
germanos in amicitia cognouerant. Idcirco prius
illi detrahenda auxilia existimabat. quam ip
sum bello lacessere. in deserta siluit aut se
in meta prius abderet. aut cum trans rhenum
congruere cogere. Hoc inito consilio toti
exercitus in pedimentum ad labienem intrepido
mittit. duasq; ad eum legiones per hirci iuba.
ipse cum legionibus expectatis. v. in meta prius per
ciscitur. Illi nulla coacta manu loci presidio
fieri. in siluas paludesq; confluunt. suam
eodem confertur. Caesar partem copiarum cum
gnao fabio legato et crasso questore. celeriter
effectus pontibus a. d. triperto aedificia incos
que incendit. magno pecunia et hominum
numero potest. Quibus rebus coacti menapii le
gatos ad eum pacis petende causa mittunt. Ille
ob id dubius acceptis hostium se habiturum nume
ro confirmat. si aut ambiorigis aut ei legato
similibus susceperint. Idcirco confirmatis rebus
communi aciebatem cum equitatu custodi
loco in meta prius relinquit ipse intrepido
fiscit. Dum haec acesare geruntur. trede
ri magnis coactis pedibus equitatuq; copias
labienem cum una legione quas incos silibus
hemaneris adori parabant. Latius ab eo
non longius bidui uia aberant. cum duas ur
nisse legiones in meta caesaris cognoscunt.
Postea castris amilibus passum qui undecim
auxilia germanorum expectare constitunt.
Labienus hostium cogito consilio sperant tene
ritate eorum fore aliquam dimicandi facultatem
presidio quinque cohortium impedimentis relic
to cum uiginti quinque cohortibus
magnoq; equitatu contra hostem perficiscit.
P. mille passum in meta caesaris castra commu
nat. Erat in meta labienum atq; hostes diffici le
transitum flumen ripisque praeceptis. Hoc neq;
ipse transire habebat. in anxia nocte hostes
transire existimabat. Auscultans acri
lioz cornu spes. Legiones in meta prius
lucis quoniam germani ad propinquum se
dum. hostes expectare solent. In
dubio non dubitans. in meta prius
lucis castra in meta prius habet. Idcirco

hos deferunt ut ex magno galloz equitatu nu
mero non nullos gallos gallicis rebus fauere
naturae cogebat. Labienus nocte tribus
militum primis que ordinibus conuocatis quid sui
sit consilium proponit. Quo facilius hostibus timo
ris de suspicionem maiore strepitu et tumultu
qua. p. r. festi consuetudo castra moueri
iuba. Idcirco rebus fuge simile perfectione effec
t. Idcirco quoque per exploratores ante lucem intanta
perinquitate castrorum ad hostes deferuntur.
Ex agmen nouissimum ex qua munitiones per
cesserat. cum galli cohortati inter se ne spaciari
p. dam exmanibus dimittantur longius. per
romanis germanorum auxilium expectare. naq;
sua pati dignitate in tanta copia tam exigu
am manu perferri fugam atq; impediri ad
ozum non audeant. flumen transire in
loco committere proelium non dubitant. Iuxta
fore suspitatur labienem ut omnis circa flumen eli
cere eadem usus simulationis itineis placid
pergrediebatur. Cum primis paulum impedimen
tis atq; tumultu quodam conlocatis. habet
in eo milites quatuordecim facultate. hostes in
pedimento atq; in eo loco tenent. Hostes eadem
nobis ducibus uirtute qua sepe numero impera
tori praestiterat atq; illi ad eum. Idcirco coram
existimare. Simul signa ad hostes conuocant.
aciem que dirigunt iube. Xpauis turmis praeco
ad impedimenta dimittit. reliquos eques ad laera
disponit. Celeriter in clamore sub lato pila
in hostes in mittunt. Illi hubilem spiritum quos so
gere credebant infestis signis ad se se uidet.
impedimento ferre non potuerunt. ac prius eorum
in fuga eorum primas siluas petierunt. Iuxta labi
enem castrum est facta magno numero in facto.
et plaribus captis paucis post diebus ciuitate capi
tur. Nam germani qui auxilio ueniebant. per
cepta treuerorum fugam se domum repperunt. Cum
his propinquum indutis in meta prius defecationis aucto
res fuerant committit eos. exercitum reuocant
ferant. eundem ordinem quem ab amicitia per
inoficio demonstratum. in meta prius atq; in
p. r. e. tradit. Caesari per quoniam in meta prius
ueros uenit. duabus decalibus hominum transire
constituit. Iuxta una erat quod auxilia e
transire treueris miserant. alia ne ad eos abio
re perire. habet. Idcirco rebus pauli

sup' eū locū quo ante exercitū tradiderat facere
pontē instituit. Ista atq; instituta ratione ma-
gno militū studio paucis dieb' op' efficiantur fir-
mas intrepidis ad pontē p'ficio relicto nequū
ab his subito mor' ore p't. reliquas copias extra
atq; traduc'. Vbi quante obsides dedecāt.
atq; indelationē ueneratū gātū sui causā ad
eū legatos mittunt. q' doccant neq; auxilia
ex sua ciuitate intrepidos missa. neq; absē si
de lesam. Perunt atq; orant. ut sibi paratū.
necomunū odio germanoz innocentes p'nocen-
tū poenas pendat. Si amplius obsidū uellat.
dare possident. Cognita caesar causā. reppe-
rit absuepti auxilia missa. ee. Vbi. orū sa-
tis factionē. uacuit. adit' uasq; insuebos p'q
it. Interim paucis p' dieb' sit ab ubiū cercior.
suebos omī in unū locū copias cogere. atq; his na-
ciomb'q; sub eoz sint impio denunciare. ut
auxilia peditat' eq'at' q' mittant. Ibi cogni-
tū. rem frumentaria p'uidet' castri idonū
locū deligit. Vbi n' impat ut peccora deducāt.
suasq; diuina exagris in opida conferant. spā
barbaros atq; impios homines inopia cibario
rū. aduictos adinqua pugnandi condicio-
nē posse deduci. Mandat ut crebros explo-
ratores insuebos mittant. quaq; apud eos ge-
rantur. cognoscant. Illi impati faciunt. ipau-
cis dieb' mī. nūq. referunt suebos omī postea
quā. ceteros nūq. de exercitu romanozū
uenerunt cū omīb' suis sociozq; copis quas coe-
gissent. p'unt ad extremos fines se recepisse. Sil-
uam ēē ibi infinita magnitudine que appellat'
bacenis ac longe introitus p'ntere. p'natuo
muro obiectam. cheruscos absuebos. suebosque
ab cherusci murū incursiōib' que phibere.
A dē mētū silue suebos aduentū romanoz ex-
pectare constituisse. In ad hunc locū pueniū
est. non alienū ēē uidet' degallie germanae q;
morib'. iquo differant haenaciones int' se p-
ponere. In gallia non solum in omnib' ciuitatib'
atq; in omnib' pagis pastibusq; sed pene oram
singulis domib' factiones sunt. Carūque faccio-
num principes sunt q' summam auctorita-
tē eoz iudicio habere existant. quoz ad
arbitrū iudiciū que summa omniū rerū cō-
silioz que rectat. Itaq; ei rei causā antiq;
institutū uidet'. nequū ex plebe contra po-

tenciores auxiliū hōm. Suos enī quicq; opp'ni r
circum uenit. nō p'actū. Neq; alit' si faciat. ulla
int' suos habet auctoritatē. Idē eadē ratio
est. in summa totā galliae. Namq; omī ciuita-
tes in partes diuisae sunt duas. Cū caesar inga-
llia uenit. alterius factionis p'ncipes erant he-
dii. alterius sequani. Idē p' p'ncipaliter ualerent
quod summa auctoritas antiquit' erat in hedu-
is. magnēq; eoz erant clientelae. germanos atq;
ario iustū sibi aduixerant eoz que ad se mag-
nis iacturū p'ellucationib' que p'duxerant
ro elis iē complurib' factis secundis atq; omī
nobilitate haedat' int' secta. tantū potenciā
ante cesserant. ut magnā partē clientū ab he-
dii ad se traducerent. obsides q; ab his p'nci-
pū filios acciperent. & publice iurare cogerent.
nichil se contra sequanos consiliū mitturos. iur-
tem finitum agri p'unt occupatū possiderent.
galliae que totius p'ncipatū optinerent. Iudē
necessitate adduct'. d'ciuiac' auxiliū petendi
causa romā ad senatū p'fect' inspectare redierat
A duentū cesaris facta comutatione p'it. ob-
sidib' hedui redditis. ueterib' clientel' restituti.
nouis p' caesarē comparatis. quod hūc ad eoz
amiciciā adgregauerant meliore condicione
atq; equoz impio seuti uidebant. reliquis re-
bus eoz grā dignitate que amplificata. sequa-
ni p'ncipatū dimiserant. In eoz locū remi
successerant. Quos quod ad equare apud cae-
sarem grā intellegebat. hūc p' ueteres inimi-
cias nullom cū hedui conuigi poterant. se-
remis incli entalē dicabant. Hos illi dilige-
ter tuebant. Ita in omīā & repente collectā
auctoritatē tenebant. Eorum statū se fēsat.
ut longe p'ncipes haberent hedui. sed in lo-
cum dignitatis remi optinerent. In omī gal-
lia eoz hominū qualisq; sunt numero atq;
honore genera sunt duo. Nam plē p'ne-
uoz habet loco. que nichil audet p' se nullo
adhibet consilio. Perique cū aut aere alie-
no aut magnitudi ne tributoz aut in iuria po-
tencioz p'munt. se se mēritutē dicant. Ho-
bilib' in hos duob' generib' alterū ē d'uidum.
alterū equitū. Illi reb' diuinis int' sunt. sa-
crificia publica ac priuata p'ant. reli-
giones int' p'tant. Ad hos magnis adules-
centium numer' discipline causa concurrunt

oia eadē suua. q' d'is
infernos. sed deis

magno que hñunt apud eos honore. Nam ferre
de omnib' contro uersis publicis. priatisq; constitu
unt. & si quod est admissum facinus. sices des facta
sides hereditate. desinib' controuersia ē. Ad ē disc
nunt pñia pñasq; constituunt. Siquid aut
puat. aut pñi eoz decreto nonstet. sacrificiis int
dicunt. Haec pena apud eos ē grauiissima quib' ita
ē. int dictū. Hi numero impioz ac sceleratoz
habent. Hi omñs dædunt. aditū. sermonē que
desugunt. nequid ex cogitatione iacōm modi
accipiant. Neq; in petentib' uis reddat. neq; honos
ullus communicat. His aut omñib' druidib' p
ē. un' qui summā int eos habet auctoritatē. Hoc
mortuo aut siq; ex reliq; excellit dignitate suce
dit. aut si sunt plures pñes. suffragio druidum
non numquā & iā armis de pñcipatu contendit.
i certo anni tempore in finib' carnuti que regio
toti galliæ media habet. ur considunt. in loco
consecrato. Duc omñs undiq; q; contro uersas
habent conueniunt. eoz quæ decretis iudicantq;
parent. Disciplina in britanniā septa. atq; in
die galliā trans lata ēē existimat. Et nunc q;
diligenti eā rem cognoscere uolunt. plerumque
illo discendi causa pñiscunt. Druides ab bello
ab ēē con suer. neque tributa una cum reliquis
pendunt. Militie uacacionē. omniū que rerum
habent in inuitatē. Tantis excitatā pñis. i
sua sponte multi in disciplina conueniunt. i ap
parentib' pñmquā que mittunt. Magnum ibi nu
merū uersū ediscere dicunt. Itaq; annos nonnu
lli in disciplina pmanent. Neque fas ēē existimat
ea litteris mandare. cum in reliquis fere reb' publi
cis puatisque saciomb' grecis litteris utant. Idm
duab' de causis instituisse uident. Idneq; in uul
gū disciplinā efferri uelint. neq; eo qui discunt
litteris confisos minus memoriā stu
dere quod se re plerisque accidit ut pñsidio li
terarum diligentiā in pñdisendo ac memoriā re
mittant. In pñis hoc uolunt pñsuade pñi inter
ire animas si balis post mortē transire ad aliō.
A tē. oc maxime adiuturē. excitari putant
mœu mortis ne glecto. Multa pñtea desideri
b' atq; eoz motu. demundi ac terrarū maggu
tudine. deserū natura. dedeoz immortalū ui
ac potestate disputant. iuuentuti tradit.
A lterū genus ē. eqñ. hicum ē. usis atq; aliquod
bellū incidit quod fere ante caesaris aduentū

quot annis accidere solebat. uti aut ipsi in iurias
inferrent aut in latus pñulsarent omñs in bello i
santur atq; eoz ut quisque ē genere copis que am
plissimus. ita plurimos eoz se ambactos clientē
que abet. Hanc unā grām potenciā que noue
r. Nacio ē omnium galloz admodū dicit qñ li
gonib' atq; obeā causam qui sunt affecti graui
rib' morbis. q; q; in pñlis pñiculis que uersant. aut
pñictis homines immolant. aut se in molatu
ros uolunt. ad ministris que ad ara sacrificia dru
idib' utuntur. quod pñcta non nisi hominis uita
reddat non posse deoz in mortalū nūm placari
arbitrant. Publice que eidē generis habent
instituta sacrificia. Alii in mani magnitudine
simulacra habent. quoz contra ta. nūmib'.
membra unius hominis complent. Vbi suc
censit circum uenti flamma examinant homi
nes. Supplicia eoz qui insurto aut in pñre
mo aut aliqua noxia sunt conpñent. gradina
des in mortalib' ēē arbitrant. Sicut dñe
rñs copia dñe. & iā ad innocentiā simplicitate
dunt. Deū maxime mercuriū. colunt. Vbi
sunt plurima simulacra. Hunc inueniunt
arcū fer. Hunc unq; atque itinerū dñe. hanc
adquest' pecunie mercaturas que habet in
maximā arbitrant. Post hunc apollinem.
& martē. iouem. iunieruam. De his eandem
fere quam relique gentes habent opinione.
A pollinē morbos depellere. iunieruam opam
atque artificioz. inuicū tradere. iouē in pñre
celestium tenere. martē bella regere. Vbi
cū pñlio dimicare constituer. atque bello cepe
rñt plerumque deuolunt. Iusupauerunt
animalia capta immolant. reliquas queres
in unum locum conferunt. A uultis in ciuita
tib' arum rerum ex pñtos tumultos locis
consecratis conspiciari licet. Neque sepe accidit
ut neglecta qñs pñam religionē aut iura
apud se occultare aut posita tollere uideret.
G rauiissimū que ei rei supplicium cū cruciatu ē
stetū ē. Gallie omñs ab dñe patre pñnatos
pñdicant idque ab druidib' pñditū dicunt.
O beā causam spacia omñs temporis nonnu
mero dierū si noctū finunt. Dies natales
& mensū & annoz incia sic obseruant. ac
noctē dies sub sequatur. In reliquis uis in
stitutis hoc fere ab reliquis differ. quod suos

liberos nisi cum ad holeret ut munus militie
sistere possint palam adire adire non pacunt.
F. itaque puerili aetate in publico in conspectu pa
triarum vivere turpe ducunt. Viri quantam pec
cuniam ab uxore dotis nomine acceperint tantam
bonis estimatione facta cum dotibus com
muniunt. Huius omnis pecunie coniuncti
mo habent fructusque servant. Vter eorum uita
supra adae partem utriusque cum fructibus superio
rem temporum puenit. Viri in uxores sicuti
liberos necesseque abent potestate. Necum
patris familie illustriore loco natus decessit ei pro
qui non ueniunt. Idem morte res in suspicionem
uenit de uxore inferuilem modum questionem ha
bent. Et si coeptum est igni atque omnibus tormentis
et cruciatibus interficiunt. Funera sunt per cultu
gallos magnifica et sumptuosa. Omnia queque
uiri uideri iussu arbitrantur in ignem inferre etiam
animalia. Ac paulo super hanc memoriam serui et
domestici quos ab his dilectos esse constabat iustis fu
eribus confectis una cremabantur. Iuxta ciuitates
non modum suam rem publicam administrare ex
stimant habent legibus sanctis si quis quid de
re publicam in rumor aut fama acceperit ita
ad magistratum deferat neue cum quo alio comu
nicet quod sepe homines temerarios atque impe
ditos falsis rumoribus terrentur ad facinus impelli.
Adesunt enim rebus consilium capere cognitum est. Illa
genusque que uisa sunt occultant. queque esse eru
ti indicant multitudinem perducunt. Derisum per
colum loqui non conuenit. Germani multum abh
at domesticum deferunt. Nam neque druides habent
qui rebus imperia prestant neque sacrificia student.
non numero testulos ducunt quos cernunt. et
quorum apte opibus amantur. sole et uulcanum et
luna. Reliquos nefama quidem acceperunt. Vi
ta omnis in uenacionibus atque in studiis simili
tatis consistit. Ab paruulis labori ac duricie
student. Iu ducuntissime impuberes permanser
maximam inter suos ferunt laudem. Vocati
statuam alii uires neruos que confirmari
putant. intra annum uero uicesimum se
mine uicia abuisse interpretantur abent
rebus. Cui rei nulla est occultatio. quod et
per se in feminis per hunc. et pellibus aut
per se per hunc. tegumentis utuntur mag
na corporis parte nuda. Agri culture non

student. Maior que pars eorum uictus in lacte
quas eo carne consistit. Neque quisquam agrum
suum certum aut fines habere proprios si magistratus
hac principes in annos singulos gentibus cognatio
nibus que hominum que humana cor. et quantum ei
quo loco usum est agri adtribuunt. atque post
alio transire cogunt. Et rei multas adferunt cau
sas ne assidua consuetudine capta studium belli gerere
di agricultura commutent. ne latos fines parare
studeant. potencioresque umiliores possessionibus ex
pellant. ne acutius ad frigora atque est uitandos
edificent. nequa horatur pecunie cupiditas qua ex
res actiones dissensionem que nascuntur. Vani
tamen equitate plebem contineant. cum suas quisque opes
compotentissimis equari uideat. Ciuitatibus maxi
ma laus est quam latissime circum se uastatis finibus
solitudines habere. Hoc proprium uirtutis existimant.
expulsos agris finitimos cedere neque quemquam
prope audere consistere. Simul hoc se fore tuti
ores arbitrantur. repentinę incursionis timore
sublato cum bellum ciuitas aut in latum defendit
aut infert. magistratus qui ex bello presint ut
uite necesseque abent potestate libere quunt. Inpa
ce nullis est communis magistratus. si principes re
gionum atque pagorum inter suos ius dicunt. congre
uersas que minuunt. Latrocinia nullam
abent infamiam que ex transfinibus cuiusque
ciuitatis sunt. atque ea iuuentutis exercende
ac desideriam minuende causa fieri predicant
Atque ubi quis ex principibus in consilio dixit seducere
fore quis equum uelint persequantur. consurgunt
hi qui causam et hominem perbunt. suumque auxilium
pollicentur. atque ab multitudine conlaudantur.
I. in exercitu secuti non sunt in deserto. ac perditos
numero dicunt. omniumque his rerum postea fide
derogat. Hospitem uiolare fas non putant. qui
qua que de causa adeos uenit ab iniuria peribent;
sanctos habent neque omnium domus patent uis
que communicant. Ac fuit antea tempus cum germanos
galli uirtute superarent. ultra bella inferrent.
propter hominum multitudinem agrique inopia
transire uiam colonias mitterent. Itaque ea que
fertillissima germanes loca circa herciniam siluam
qua erat teni. quibusdam grecis fama
notam esse uideo. quam illorum cynam ape
llant ubi ergo. tecto. sages h occupauerunt atque ibi con
sederunt. Iuxta ergo ad hoc tempus his sedibus sese commine

simam que habet iusticie et bellicie laudis hominem.
|| ite quod in eadem inopia egestate parientia. quia ger-
mani permanent eodem victu et cultu corporis utun-
tur. Gallis autem punicipiarum propinquitas et trans ma-
rinarum rerum noticia multa adeoptam atque
usum largitur paulatim ad sue facti superari mu-
tisque victi per se nesci quidem ipsi cum illis vir-
tute comparant. Huius hercynie silve que
super demonstrata est latitudo novem dierum iter
expedito patet. Non enim aliter finiri potest
neque mensurari iterum novem. Ostenditur ab el-
uicorum et nemetum et tauriacorum finibus restatque
fluminis danubii regione per tunc ad fines
dacorum et marcomannorum. Tunc se flexit singulosque di-
versis ab flumine regionibus multarumque gen-
cium fines per magnitudinem attingit. Neque quis
quam est huius germanie quise aut audisse
aut adesse ad vicum eius silve dicat cum dierum
iter. Lxx. processerit aut quo ex loco horum ac-
ceperit. Multa que in ea genera ferarum nasci con-
tat que reliquis in locis ulla non sunt. Ex quibus
que maxime differant ab ceteris et memorie pden-
da videantur hec sunt. Est bos cerui figura cui
a media fronte inter aures humi cornu existit ex-
cellens magisque directum usque nobis notat. Cornu
nisi. Ab eis summo sic palme rami que late dis-
fundit. Eadem est femine marisque natura eadem
forma magnitudoque cornuum. Sunt itemque
appellatur alces. Harum est et similis capris figu-
ra rursus pellium et magnitudine paulo ante-
cedunt munitur que sunt cornibus et una sine no-
dis articulis que abent neque que causa percu-
bunt neque si quo ad flicte casu conciderent erige-
re sese aut subleuare possunt. Hi sunt arbo-
res percubilibus. Ad eas se adplicant atque ita pa-
ulim modo reclinate quiete capiunt. Iuarum
exultigum cum est ante adsum avenatoribus quo se
recipere consueverint. omnes eo loco aut abradici-
bus subruunt ut haec edantur harbores tantum
ut summa species earum stantem reliquiant. Huc
cum se consuetudine reclinauerint infirmas ar-
bores pondere adfligunt atque una ipse concidit.
Zercum est genus eorum quorum appellantur. Hi
magnitudine paulo infra et franges specie
et colore et figura tauri. Magna vis est
et magna velocitas. Neque omni neque pre-
qua conspexerint parant. Hoc studiose puen-

captos interficiunt. Hoc selabore durant ad hales-
centes atque hoc genere uenacionis exercent.
¶ qui plurimos ex his interfecerunt. Relatum in publicum
cornibus quibus testimonio magna fer laude.
S. ad hunc scire ad homines mansue fieri ne par-
uuli quidem excepti possunt. Amplitudo cor-
num et figura et species multum morum bouum
cornibus differt. Hanc studiose conquisita ab
labris argento circumcludunt atque in amph-
simis epulis propoculis hucuntur. Cesar post-
quam per ubios exploratores conperit subbo-
sesse in silvas receperunt inopiam frumenti ue-
nit quod ut supra demonstrauimus. minime omnes
germani agri culture student. constitunt non
gredi longius. S. ne omnino metum redit sui
barbaris tollere atque ut eo auxiliatur dare.
reducto exercitu partem ultimam pontisque rpa
ubi omni et tangebatur in longitudinem pedum du-
centorum rescidit. atque in extremo ponte turri
tabulorum quatuor constituit. presidium que
cohortum duodecim ponti fluendi causa po-
nit. magnis que eum locum munitionibus firmat.
¶ i loca presidio que gaurum uulgacum tullum
ad halescentia profect. Ipse cum mature scire
frumenta inciperent ad bellum ambiorumque
profectus per duennam siluam que est totius
gallie maxima atque abripis rami finibusque re-
uerorum adneruos per tunc milibusque amplius quin-
gentis in longitudinem patet. hucum munitionem
basilium cum omni equitatu puenit. siquid
celeritate itineris atque opportunitate temporis
perficere possent. A Conon ut ignes in castris fieri
pibeat. nequa ei aduentus percul significatio fiat.
se se confestim subsequi dicit. Basilus ut impera-
tum est fac celerem contraque omnium opinionem co-
secto genere multos magnis inopinantes depen-
dit. Eorum indicio ad ipsum ambiorumque
tendit. quo milo cum paucis equibus et diceba-
tur. Multum cum omnibus rebus tum in rem
litari potest fortuna. Nam magno accidit
casu. ut ipsum incautum etiam atque impari-
tum incidere. primumque ei aduentus ab omnibus
uidebatur quia fama hac nunciis adferretur.
S. hoc quoque factum est quod adspicere

119
cum dato silua ut sunt ferre domicilia galloz
qui utandi est causa plerumq; siluarii hac flu
minum pœunt. p̄p̄inquantes comites familiaresq;
et angusto in loco pauli periculum inq; uum susti
nunt. His pugnantib; illi in equum quidam ex
sistunt. fugientem silue texer. Sic et ad sub
eundem periculum raduntandum multum
fortuna ualuit. Ambiorix copias suas iudicione
non conduxerit quod p̄elio dimicandum non
existimaret. An tempore exclusis et repentino
equitum aduentu p̄bit cum reliquum exerci
tum sub sequi crederet. dubium ē. S; certe di
missis pagos nuncius sibi quemque consilium
sit. Iuozū pars in arduam siluam. pars in con
tinentes paludes p̄fuga. Iu p̄ximo ceno su
erunt. hi in insulis sese occultauer. quas est effi
cere consue. Multa ex suis finib; gressi. sese uaque
omnia alienissimis credider. Cui uolūm per
dimidie partis eburonum quoniam cum ambio
rige consilium inierat. ac ate iam confecti. et
labore belli aut fuge ferre non possent. omnib;
p̄cib; detestati ambiorigē quicūq; consilii audire
fuisse. tunc eis magna in gallia germania
q; copia ē se exornauer. Segni con
fisque ex gente in numero q; ermanozū qui
sunt inter eburones. treuerosque legatos
ad cesarem miser. horatū nese in ostium
numero ducere. neue omnium germano
rū qui essent circa rerū humanā ēē cau
sa indicare. Nichil debello co. gitauisse.
nulla ambiorigi auxilia misisse. Cesar
explorata requessione captiuozū siquid
eos eburones ex fuga conuenissent ad se
ut reducerent imperauit. Si ita feciss
ent fines corū seuolaturum negauit.
I un copis inq; partis distributis. impe
dimenta omnium legionum aduacū
contulit. Id castelli nomen ē. Hoc se
re ē in mediis heburonū finib; ubi ti
turni atque arimul ei hiemandi cau
sa confederant. Dunc cum reliquis
reb; locū p̄bar. tunc quod sup̄ioris an
ni munitiones integre manebant. ut
multū laborē subleuaret. Presidio in
perimentis legionem quartā decimā
reliquid. unam ex his trib; quas p̄
xime conscriptas ex italia traduxerat.

Si legione castrisq; quattuor tribus castrone
p̄p̄scent. ducentosq; equos ac tribus. Par
tito exercitu tūc labienū cum legionib;
trib; ad oceanū uersis in eas partes que mena
p̄os attingunt p̄fiscici iubet. et trebonum
cum pari legionum numero ad eam legionē
aduacū adiacet depopulandam mittit.
p̄se cū reliq; trib; ad flumen scaldem quod in
fluit in mosā extremasq; arduenne partē
ire constituit. quo cum paucis equitib; p̄fectū
ambiorigē audiebat. Discedem post diem
secundū sese reuersurū confirmat. Iam ad
diem ei legioni que in p̄sidio relinquebatur
deberi frumentū sciebat. Labienum tre
bonūq; ortatur sibi. p̄r. commodō facere
possint adeū diem reuertant. ut rursus
communicato consilio exploratisq; ostium
p̄cib; aliud in eum belli cape possent.
Iat ut supra demonstrauius manus cer
ta nulla non oppidū non p̄dū quod sede
fendere armis. sed in omnis partis dispa
multitudo ubicumq; aut ualles abdita. aut
locū siluestris aut palus impedita spē p̄sidii
aut salubris aliqua offerebat confederat.
hac loca. et ciuitatib; erant nota. magnā q;
res diligenciam requibat. nō in summa
exercitū tuenda. nullū enī poterat hu
nueris p̄teritis hac dispa p̄cib; ac
cidere. s; in singulis militib; conseruan
dis. Iue tamen ex parte res ad salu
tē exercitū p̄tinebat. Nam idcupide
tas multos longius euocabat. et silue in
tis occultisq; itinerib; confertos adhuc
prohibebant. Sin egociū confici. stirpēq;
omniū sceleratoz m̄fici uellent. dimittē
de plures manus diducendi que erant
milites. Si continere ad signa mani
pulos uellent. ut instituta ratio et consu
etudo exercitū romani postulabat. locū
ipse erat p̄sidio barbaris. neq; ex occulta
to insidiandi et dispersos circum ueniendi
singulis decet audacia. Ut in ei modi di
ficultatib; quantum diligencia p̄uideri
poterat p̄uidebat. ut pocius innocendo
aliquē p̄termitteret. et in omniū animi adul
ciscendū ardebat. quā cū aliq; militū de
iūto nocere. Dimittit ad finitimas ciuita

res nuncios. cesar omnes ad se uocat. spe p̄de ad
diripiendos eburones ut potius in silui. galloz
uita. quā legionarius miles p̄chitet. Simul
ut magna multitudine circum fusa p̄tali fa
cinore stris ac nomen ciuitatis tollatur. Mag
nus undiq; numerus clerit conuenit. Hæc in
omnib; eburonum partib; gerebantur. diesque ad
povebat septimus quem ad diem cesar ad inpe
dimenta legionemq; reueri constituerat. Hic
quantū i bello fortuna possit iquantos adferat
casus cognosci potuit. Dissipatos ac p̄teritis hos
tib; ut demonstraui manus erat nulla que par
uam modo causam timoris adferret. Trans re
num ad germanos puenit sanima diripi eburon.
atq; ultro omnes ad p̄dam euocari. Cogunt equitū
duo milia sugambri qui sunt p̄ximi seno a quib;
receptos ex fuga theuē theros atq; usi p̄uent sup̄do
cum. transiunt senū nauib; ratisq; triginta mi
lib; passū infra eū locū ubi pont erat p̄fectū p̄u
dum que abcessare relictum. Primos eburonum
fines adeunt. multos ex fuga dispersos excipiunt.
magno pecoris numero cuius sunt cupidissimi bar
bari pociuntur. Inuitati p̄da longius p̄cedunt
non hospalis in bello latrocinii que natos. nō silue
morantur. Iub; in locis sit cesar ex captiuus quer.
p̄fectū longius reperunt. omnemque exercitū
difficilliq; cognoscunt. Atq; unus ex captiuus
qd uos inquit anc miserā hac tenuē saramini
p̄dā. quib; licet iam eē fortunatissimos trib; horis ad
uaticā uenire potestis. Huc omnes suas fortunas
exercitus romanorū contulit. Presidii tantū ē ut
numerus qdē cingi possit. neq; quinquā egredi ex
tra munitiones audeat. Oblata spe germani
quā nacti erant p̄dā in cuncto reliquunt. ipsi
aduaticā contendunt. usi eodē duce cui hæc in
dicio cognouerant. Cicero qui omnes sup̄iores
dies p̄ceptis cesaris cum summa diligencia mi
lites in castris continuissæ. ac necaloniē egredi
qdē quēquā extra munitionē egredi passus eēt.
septimo die diffidens denuero dierū cesarē
fidē seruaturū quod longius p̄gressū audiebat.
neq; ulla dereditu ei fama adferbat. simul
eorū p̄mor uocib; qui illius pacienciā pene obsessi
one appellabant. si quidē ex castris egredi non lice
re nullū emodi causam expectans quo nouē
expositis legionib; maximo que equitatu dis
p̄tis ac pene deletis hostib; in milib; passum

trib; hostendi possent quinque cohortes frumen
tati in proximas segetes mittere. Suas inter
castra un; omnino collis inter erat. Complu
res herant ex legionib; ogni relicti ex quib; q;
hoc spacio dierū conua lueant circiter trecenti
sub uexillo unā mittuntur. Magna p̄rexe
rea multitudo calonū magna uis iuniorū q;
in castris sub sederant facta potestate sequitur.
hoc ipso tempore i casu germani equites inter
ueniunt. p̄tinus q; eodem illo quo uenerant
cursū ab decimana porta in castra inrum
pe conantur. Nec p̄us sunt nisi obiectis
ab ea p̄dæ siluis. quam castris ad p̄pinquaret.
Viq; eo ut q; sub uallo tenderent mercatores
recipiendi sui facultatē non haberent. Ino
pinantes n̄ri senoua p̄turbantur. ac uix p̄
mū imp̄ri cohortis inflationē sustineat.
Cū fundantur ex reliq; hostes partib; siquē
aditū reperire possent. Egredite portas n̄ri
tueur. Reliquos aditū locū ipse p̄se municio
que defendit. Totis trepidatur castris atq;
ali ex alio causā tumultū querit. neq; quo
signa ferantur neq; quā in partē quisque
conueniat p̄udent. Ali; castra iam cap
ta p̄nunciat. alius deleti exercitu atq;
imp̄ator cinctores barbaros uenisse conten
dit. P̄teriq; nouas sibi ex loco religiones sin
gunt. Cōt. æque æt̄itū calamitatē qui
in eodē occiderint castello ante oculos ponu
nt. Tali timore omnib; p̄teritis confirmatur
opinio barbaris ut ex captiuo audierant nul
lum eē in p̄sidii. P̄ rumpe nituntur seque
ipsi adortant. ne tantā fortunā ex manib; di
mittant. Erat eger cum p̄sidio relict; publicū
sexius baculus. q̄p̄mū p̄li ad cesarē duxerat
cui mentionē sup̄iorib; p̄elis fecimus. ac diem
iam quintū cibo caruerat. Hic di f̄sus sue atq;
hominum saluti meritis ex tabnaculo p̄dit.
Videtur in minere hostes atq; in summo eē sem
discrimine. Caput arma appropinquit atq; in
porta consistit. Consequuntur hunc centurione
ei cohortis que inflationē erat. Saulis p̄una p̄eli
um sustinent. Relinq; animū sextū grauib;
acceptis uulnerib; egredite manus tract; seruat.
hoc spacio inposito reliq; sese firmant tantū ut
in munitionib; eē sistere audeant speciem que de
fensorē p̄beant. Interim confecta frumentatio
ne

116
milites nri clamore exaudivunt. Purrunt equites.
quanto fessit impiculo cognoscunt. hic u nulla mu-
nicio e que pterritos recipiat. Modo conscripti
atq; usis militaris impiti adtributu militu centuri-
onli que hora conuunt quid abhis picipiatur ex-
pectant. Nemo e fortis quimrei nouitate par-
betur. barbari signa pcul conspicati obpugna-
cione desistunt. redisse pmo legiones credunt.
quas longius discessisse excaptiuus cognouerant.
P ostea despecta paucitate exomib.
partib' impurum faciunt. Calones
inproximu tumultu pcurunt. Hinc celerit
deiecti se insignia manipulos q; coniectunt.
f o magis timidos pterrent milites. Alii cuneo
facto ut celerit prumpant censent. qm ta ppin-
quassint castra isipari aliqua circū uenta ceci-
derit at reliquos seruari posse co fidunt. Alii
ut in iugo consistant atq; eundē omis ferant
casu. Hoc ueteres non pbant milites quos sub
uexillo una pfectos docuim. Itaq; int se co hor-
tati duce gaio trebonio equite romano quies-
erat pposit' pmedios hostes prumpunt. in
columes que adinuū omis incastia pueniunt.
b os subsēcuti calones eqtesq; eodē impurū mi-
litū uirtute seruantur. At hui q in iugo con-
stiterant nullo aia nunchusu rei militaris p-
cepto neq; meo quod pbauerat consilio pmane-
re ut se loco supiore defenderent. neque ei
quā pdesse alitūm celeritate que uiderant
imitari potuerant. S; se incastia recipe conat
iniquum in locū demiser. Centuriones quoru
n nulli ex inferiorib' ordinib' reliquaru legio-
ni uirtutis causā in superiores herant horci-
nes huius legionis traducti neante partem
rei militaris laudē amitterent. fortissime
pugnantes concider. Militū part hor uirtu-
te summotis ostib' pē spē incolumis incastia
puerit. pars ab barbaris circū uenta perue-
C ermanū — despata expugnatione castro-
rum qd — nri iam constasse in mu-
nitionib' — uidebant. cum ei pda quā
insiliū — deposuerant trans-
renū sese — receper. Ac tunc
fuit aia post — discessu hostū ter-
ror ut ea — nocte cū gaus uolu-
entis miss? — cū equatu ad castia
uenisse fide n facere ad eē cū incolumi

cesare exercitu. Sic omnino ani-
mos timor pocupauerat. ut pene
alienata mente delectis omnib' equitatu
se ex fuga recepisse dicerent. neque incolumi exer-
citu germanos castia oppugnaturus fuisse con-
tenderent. Iuam timore cesaris aduent' sustulit.
P uersis ille euent' belli non ignozant. huius qd
cohortes extacione ipsidio eē emisse questus.
nemini quidē casu locū relinq debuisse multū
fortuna inrepentino hostū aduentu potuisse
iudicauit. Multo aia amplius quod pene
ab ipso uallo portis que castioz barbaro aūisset.
9 uariū omniū rerū maxime admirandū uidebat.
quod germani qui eo cilio renū transierant ut
hambiorigi fines depopularent. ad castia romanorū
delati optatissimū ambiorigi beneficium obtuler.
C esar rursus aduexandos hostes pfect' magno coac-
to numero ex finitimis cultatib' in omis parte
dimittat. Omis uici atq; omnia edificia quicq;
q; conspexerat incendebat. pda ex omib' locū
agebatur. frumenta non solū tanta multitudinē
iunitorū atq; omniū consumebant. S; aia
anni tempore atq; imbrib' pcurberat. Ut siq;
aia in pēfencia se occultassent. tam is deducto
exercitu renū omniū inopia peiunctū uideret.
A c sepe meū locū uentū ē tantos in omis parti
diuiso equatu ut non modo unum absē ambiori-
gē in fuga circū spicerent captum. nec plane
aia abisse ex conspectu contenderent ut spe
consequendi inlata atq; infuso labore suscepto.
q se sumā ab cesare grām mituros putarent
pene naturā studio uincerent. semp q; paulū
ad summā felicitatē defuisse uideret. atq;
ille latebris aut saltib' se eriperet. a noctu oc-
cultat' alias regiones partesq; peteret. non ma-
iore equitū pēsidio quā quatuor quib' solis uita
suā committit. audebat. Tali m uastatis se-
gonib' exercitū cesar duarū cohortū clamno-
dino cortozū remoz reduc. Concilio q; meū
locū gallie indicto de conuocatione senonū r
cōmutū questione abesse instituit. V deacone
qui pnceps a consiliū fuerat grauiore senten-
cia pnunciata. mox maiorū suppliciu sumisit.
on nulli iudiciū ueraz p fuger. Iub' cū aq;
atq; igni int dixisset. duas legiones ad fines
treuerorū. duas in lingonib' sex reliquas in se-
norū finib' age dinci in hibinis conlocauit.

rumtoq; exercitui pūto ut in situerat
mutatiā ad conuent' agendos pfect' est.
IUL. C. FLS. CONSI. VC. LE. GI. GA. CA. S.
BELL. GAL. Lib. ELP. INUP. LIBER.
S E P I I M VS.
VIRIA GALLIA CESAR VI CONSTITVE
RAT INITIALIA AD CONVENTVS AGE
DOS PROFICIENZA. Ibi cōfōs cū de clo
du cede senat' q; ē sūto certior fact' ut omī
iūiores italie conuenerint. dilectū tota p
uincia abere instituit. Et res in galliā tras
a pma ceteris pferunt. Addunt ipsi & ad
fingunt rumorib' galli quod res posere uide
batur petneri urbano motu caesarem neque in
tantis dissensionib' adereritū uenire posse.
Hac impulsu occasione qui iam ante se p. im
pio sub iectos dolerent. liberi atq; audaci
de bello consilia inire incipiunt. Indictis
inter se pncipes gallie consiliis. siluestrib' h
ac remotis locis queruntur de acconis mor
te posse hunc casū ad ipsos recidere demo
strant. miserantur com mune gallie fortu
nam omib' pollicitacionib' hac pmiss de
poscunt qui belli inicia faciant & sui ca
pit' pnculo galliā in libertate uindictent.
Ipsius ratione q; abenda dicunt priusquā
eor' clandestina consilia efferantur ut ce
sar ab exercitu intercludatur. Ideo fa
ci le quod neque legiones audeant absente
impatore exibernis egredi. neq; impator
sine p'sidio ad legiones puenire posset. Post
remo in acie p'stare mēfici quam non uete
rem belli glām libertate quequā amariorib'
acceperant p'scipare. His reb' agitati p'site
tur carnutes senullū pnculi cōmunis salu
tis causa recusare. pncipes q; ex omib' bellū
facturos pollicentur. Et qm in p'sencia
absidib' cauere inter se non possent. neres esse
ratur aut iure iurando ac fides anciatur
p'olime contactis militarib' signis quod morte
eorū grauissima cerimonua continet ne fac
to inicio belli ab reliq's deserantur. Cū con
laudatis carnutibus dato iure iurando ab om
nib' qui aderant in tempore ei rei cōstituto
ab concilio discedunt. Vbi ea dies uenit
carnutes cotuato con cona' o diuino ducib'
despatis hominib' genabim signo dato con

currunt. ciues que romanos qui negociandi
causa ubi conflit. erant. In his gaudium fusi
um citam honestum equitē romanū q' rei
frumentarie iussu cesaris p'erte mēficiūt.
bona q; eoz diripiunt. Celeriter ad omī
gallie ciuitates fama p'fertur. Nam ubique
maior atque inlustrior incidere clamore
pagros regiones que significant. Hanc alii
deinceps excipiunt. p'prium tradunt.
ut tum accidit. Namque genabi oriente
sole gesta eent. ante p'ma ē fecta in galiam
infinib' aruernorū audita ē. Iuod spaciū
ē miliiū passūū cireiter centū. Lx. Simi
li racione ibi uer cingetorix celtalli fili' ar
uenus summe potencie adulescens. cui pat
pncipatū gallie toti optinuerat. ih obeam
causa qd regnū apperebat ab ciuitate erat
int' fect' conuocatis suis clientib' facile in
cendit. Cognito ei' consilio ad arma concur
ritur. pibetur ab gobannicione patruo suo
reliquis que pncipib' qui hanc temptanda
fortuna non existimabant. expellitur ex op
pido gergobia. Non destitit tamen atq; in agri
habere dilectū egencū hac p'ditorū. Acco acta
manu quoscuq; adit exciuitate ad iūā sen
tencia pduc'. Hōratur ut cōmunis liberta
tis causa arma capiant. Magnusq; co actis copii
adūsaros suos aquib' paulo ante erant eiect'
expellit exciuitate. rex absurs appellatur.
Dimittat quoque uersus legaciones obtestatur
ut in fide maneam. Celeriter sibi senones.
parisios. pictones. cadurocos. turonos saulemco.
lemouices. andos. reliquos que omī qui oceanū
atingunt adiungunt. Omnū consensū ad
eū desertur impiū. Iuā oblata potestate.
omnib' his ciuitatib' obsides imperat. certū
nummū militū ad se celerit' adduci iussit.
armorū quantū queq; ciuitas domi quod
que ante temp' eficiat constituit. In p'mis
eq'tatū fludeo. Summe diligencie summa
imperii seueritate addit. Magnitudine su
plici dubitantes cogit. Nam maiore cōmis
so delicto igne atq; omib' tormentis necat.
L euore decuria aurib' defectis aut singulis effo
sis oculis domū remittit. ut sint reliq's docu
mento amagitudine pene p' terream
alios. his supplicis celerit' coacto exere

lucetium cadurci summe hominem audacie cupar
te copiarum inrute nos mittit. Ipsi inbituriges ad
p. h. m. Cuius aduentu bituriges ad eduos quorum erat
infide legatos mittunt subsidium rogati quo facili
hostium copias sustinere possint. Hecui de consilio
legatorum quos cesar ad exercitum relinquerat copias
equitatus pedatus quibus subsidio biturigibus mittunt
ut cum ad flumen legerim uenissent quod bitu
ruges ab hediis diuidit. paucos dies ibi morati
neque flumen transire aut domum reuertunt legatum
que nris renunciat sebiturigi per fidiam uentis
reuerisse. quibus id consilii fuisse cognouerint ut
si flumen transissent una ex parte ipsi altera arue
nse circumstiterent. Id ex parte decursu quam le
gatus pronuntiavit an per fidiam adducti fecerint quod
nichil nobis constat non uidetur per certo ex propositum
du. Bituriges eorum discessu statim cum aruernis
iunguntur. His rebus italiam cesari nunciatis cum
ia ille urbanas res uirtute cum pompeii commodio
sem inlatu puenissent intellegere intrans alpina
galia profectus est. Co cum uenisset magna difficul
tate adflictebatur. quaratione ad exercitum perue
nire possit. Nam si legiones inprovincia arceret
fessente mutare perelio dimittendos intellege
bat. Si ipse ad exercitum contenderet nehm quidem
eo tempore qui quicquid uiderentur sua salute recte
committi uidebat. Intrans lucetius cadurcis
inrutenos missus ea ciuitate aruernis concili
at. Progressus in ni. bituriges et galulos abu
trisque obsides accipit. Et magna coacta ma
nu inprovincia narbonem uersus eruptione
facere contendit. Quare nunciata cesari omnibus
consiliis ante uertendum existimauit ut nar
bonem persequeretur. Co cum uenisset tamen
tes confirmat perfidia inrutenis. pumcialibus.
uolens aruebimicis. tolosacibus. circumque narbone
que loca hostibus erant suntuna constituit.
arte copiarum exprovincia supplementum que
quod ex italia adduxerat in heluos qui sine
aruernorum contingunt conuenire iubet.
His rebus comparatis repulso iam lucetio nemo
to. quod intrans intrans perfidia periculosum
putabat in heluos persequeretur. et sic euenna
qui aruenos ab eluis disclusit durissimo
tempore anni altissima nix iter impedia
bat. Tamen discessu nix sex in altitudine
pedum. atque ita uis pate facit summo in

117
litu sudore ad fines aruernorum peruenit. Iub
oppressis inopinantibus quod se conuenia ut mu
ro munitos existimabant ac ne singulari quod
humi quam omni eo tempore anni semu
te patuerant equitibus intrans ut quam
latissime possent uagen tur quam maxi
mum ostibus terrore inferant. Celeriter hec
fama hac nuncii aduer cingetorix perferunt
quem perterriti omnes aruerni circum sistunt
atque obsecrant ut suis fortu nis consu
lat neue ab hostibus diripiantur. perferri cum
deat omne ad se bellum trans latum. Iuoni ille
perhibet per motu castra ex bituribus mouet per aruer
nos usus. At cesar bidui in his locis moratur
quod aex deuer cingetorix usus uentura opinio
ne precepit per causa supplementi equitatus que co ge
di ab exercitu discedit. brutum adulescentem in co
pulis perhibet. hunc monet ut in omnis partes
equites quam latissime perueniant. daturum se opa
nelongius triduo ab castris absit. His constitutis
rebus suis inopinantibus. quam maximis potest itine
ribus ueniam peruenit. Ibi nactus recentem equita
tum quem multis ante diebus eo promiserat neque
diurno neque nocturno itinere intermisso per
nes eduos in lingones contendit. Ibi due legio
nes inermabant. ut si quod aera desina salute ab
eduis inuenerit consilium celeritate percurreret.
o cum puenisset ad reliquas legiones mittit. Ipsi
que omnes in unum locum cogit quam de aduen
tu aruernis nunciari possit. Hac recognita
uer cingetorix rursus in bituriges exercitum
reducit. Atque in d. pro fect. gorgobina horioris
oppidum quod sibi eleuero perelio uictor cesar
conlocauerat. hediisque ac tribuerat oppugna
re instituit. Magnam aex res cesari difficultate
ad consilium capiendum adferebat. si reliqua par
te hiemis uno loco legiones continere. ne si pe
diaribus heluorum expugnatis cuncta galia desice
ret. quod nulli amicis in eo perfidii uideretur positi
esset. Dimaturus ex hiernis educere ne abrefru
mentaria duris sub uectionibus laborare. Presta
re uisum est tam omnis difficultates propter qua
tanta contumelia accepta omnium suorum uolum
tates alienare. Itaque eo hortatus eduos desup
portando commentum. permittit ad boios qui desuo
aduentu doceant hortentur que ut infides maneat.
atque ostium impetum magnanimo sustineat. Dua

bus ager in castris legionibus atque impedimentis totius exercitus re-
lictis ad boios profectus. Altero die cum oppidum senonum
uallam dimittit uenisse neque post se hostem relinquere
quod expeditione refrumentaria uteretur, oppugnare
instituit idque biduo circūuallauit. Tercio die missis ex
oppido legatis de deditione arma conferri iumenta produ-
ci sescentos obsides dari iubet. Ea quae confecerat, C. triboni-
um legatum relinquit. Ipse ut quā primum a. Ilato nuncio
de oppugnatione uallam a. Ilato longius eam rem ductū
iri existimarent. praesidium genabi tuendi causa quod eo
mitterent cōparabant. Huc biduo peruenit. Castris ante
oppidum positus diei tempore exclusus, in posterum oppug-
natione differt, quaeque adea rem usui sint militibus
imperat. Et quod oppidum genabum pontis fluminis li-
geris continebat uertit, ne noctu ex oppido profugerent.
duas legiones in armis excubare iubet. Genabum ses-
paulo ante mediam nocte silencio ex oppido egressi
flumen transire ceperunt. Iuare per exploratores nuncia-
ta caesari legiones quas expeditas esse iusserat portas
incensis intro mit tit atque oppido potitur per paucos
ex hostium numero desideratis, quin cuncti caperent
quod portas atque itinerum angustiae multitudinis su-
ga inter cluserant. Oppidum diripit atque in-
cendit. Praedam militibus donat. Exercitum ligerem
traducit atque in bituricum fines peruenit. Veran-
getorix ubi de caesaris aduentu cognouit oppugna-
tione destitit, atque obuiam caesaris profectus. Ille
oppidum oppugnare instituerat. Quo ex oppido
cum legati adeum uenissent oratum ut sibi ignoscere-
tur, quae uita consuleret, ut celeritate reliquas res e-

ficeret, quia plera quae erat consecuta arma confer-
ri equos produci obsides dari iubet. Parte iam
obsidum tradita, cum reliqua administrarent
centurionibus et paucis militibus intro missis quae
ma iumenta quae conquirent, equitatus hostium paul-
uisus est, agmen ueremgeborum ante cesserat.
Iam simul atque oppidani conspexerunt atque in spem
auxilii uenerunt clamore sublato arma capere portas
claudere murum complere ceperunt. Centuriones in
oppido cum ex significatione galloz noui aliquid ab
his iniri consilium intellexerissent, gladiis districtis
portas occupauerunt, suosque omnes incolumes receperunt.
Caesar equitatum ex castris educi iubet, praefectum equestre
committit. Laborantibus iam suis germanos equites
circiter, cccc. sum mittit, quos ab initio habere se-
cum instituerat. Eorum impetum galli sustinere non
potuerunt, atque in fugam conuersi multis amissis se
ad agmen receperunt. Quibus profugatis rursum oppida-
ni perterriti comprehensos eos quorum opera plebem con-
citata existimabant ad caesarem produci, sese quae
ei dediderunt. Quibus confectis caesar ad oppidum auari-
cum, quod erat maximū munitissimum, quae in finibus
bituricorum, atque agri fertilissima regione praefectus est.
quod eo oppido recepto ciuitatem bituricorum se impe-
testate redacturum confidebat. Veremgeborum
tot continuis incommodis uellat, uno diuigena-
bi, nouo diuini acceptis, suos ad conciliū conuocat.
doceat longe alia ratione, quam bellum gerendum, atque
ante gestum sit. Omnibus modis huic rei studendum,
ut pabulacione aut comitatu romani prebeantur.
Id est facile ut equitatu ipsi abundent, et quod anni
tempore subleuentur. Labulum secari non posse, ne-
cessario dispositos hostes ex edificiis parere. Hostium
coridie ab equitibus diligi posse. Praeterea salutis cau-
sa rei familiaris commoda neglegenda, uicos atque
edificia incendio pottere, hoc spacio ab ora quoque
uersus quo pabulandi causa adire posse uideantur.
Iam ipsis rerum copiam suppeditare, quod quorum
in finibus bellum geratur eorum opibus subleuentur. Ro-
manos aut in opiam non laturos, aut magno periculo
longius ab castris praefecturos. Neque inter eos ipsos ne
interficiat, impedimentis ne exuant, quibus amissis
bellum geri non possit. Praeterea oppida incendi
oportere, quae non munitione, et loci natura ab omni
sint periculo tuta, neu suis sint addere rectanda
militiam receptacula, neu romanis praeposita
ad copiam comitatus praedae, quae tollendam.

ut faceret genabum, carno tu
proficiscitur. Quia tunc primum

118
ae signa aut acerba undecantur: multo illa grauius
estimare libet. conuictos in feruitute abstrahi ipsos in
fieri que sit necesse accidere uictis. Omnium consen
su hac sententia probata uno die amplius. x. x. urbe
biturigi incenduntur. hoc idem in reliquis ciuita
tib'. In omnibus partibus incendia conspicuntur.
9 ue si magno cum dolore omnes ferebant. tamen
hoc sibi solacii proponebant explorata uictoria
celeriter amissa recuperaturos confidebant. Dicebat
de auarico in communi concilio. incendi placere
andefendi. Hoc uincunt omnibus gallis ad pedes
bituriges nepulcherima prope totius gallicae urbem
que presidio et ornamento sit ciuitati. suis manibus
succendere cogerentur. Facile seloci natura de
fensuros dicunt. quod prope ex omnibus partibus flu
mine et paludibus decurrit ad unum abeat et pangus
tū aditū. Datur per uentibus ueniatis suadente
primo uergetoruge. post concedente ipse ipsorum
et uictoria uidetur. Defensores oppido idonei deli
gantur. Vergetorux minoribus cesari itineribus
subsequitur. et locum castris deligit. paludibus silu
que muniti ab auarico longe milium passuum. xvi
bi per totos exploratores in singula diei temporaque
ad auarici agerentur cognoscebat. quid fieri uel
lo imperabat. Omnes suas pabulationes frum
tationes que obseruabat. dispersas que cum longum
necessario prederent adoriebatur. magnoque in
commodo ad faciebat. et si quantum ratione prouide
ri poterat ab his occurrebat. ut incertis
temporibus diuisis itineribus iretur. Castris ad eam
partem oppidi positis. cesar. que inter missa a flumi
ne et paludibus aditū ut supra diximus angus
tū abeat aggerem apparare. uineas agere. tur
res duas constituere coepit. Nam circū uallare
loci natura prohibebat. Vere frumentaria boios
atque eduos ad hortari non distat. Quorum alte
ri non magnis quod nullo studio agebant non
multū ad uiuabant. alteri non magnis facul
tatibus quod ciuitas erat exigua et infirma diffi
cultate rei frumme celeriter quod habuerit con
sumiserit. Summa difficultate rei frummenta
rie affecto exercitu. tenuitate boiorum. indi
gencia eduorum. incendiis edificiorum. usque eo
ut plures dies frummento milites caruerint.
et pecore. ex longinquioribus uicis ad actum ex
tremum san sustentarent nulla tamen uix
ab his audita. pro maiestate et superioribus uic

torum indigna. Num quia cesar cum mox singulas
legiones appellaret. ut acerbius inopia ferrent se
dimissurum oppugnationem dicere. unum ab eo ne
id faceret petebant. Sic se complures annos illo
imperante meruisse ut nullam ignominiam acciperent.
nisi quia incepta resciderent. Hoc se ignominie
laturos loco. si incepta oppugnationem reliquissent.
restaret omnis pro ferre acerbitates. quia non cui
lib' romanis qui genab' per fidiam gallozum interissent
parentarent. Hoc eadem centuribus tribunis que
militum mandabant. ut per eos ad cesarem deferrent.
Cum iam muro turres adpropinquassent. ex captiuis cesar
cognouit uergetoruge consumptum pabulo castra
mouisset. propter auarici. atque ipsi cum
equitatu expeditisque qui inter
equites periculi con suessent in
fidiarum causa eo per seculum quo
muros postero die pabulatum uenturo
arbitraret. Iub' rebus cognitis media nocte silencio
per seculum ad hostium castra mane peruenit. Illi celeriter
per exploratores aduentum cesaris cognito. caecos impe
dimenta que sua inartaciosis siluas abdidit. copias
omnes in loco edito atque apto instruxerit. Iuare nū
ciata cesar celeriter sarcinas conferri. arma ex
pectari iussit. Collis erat leuiter ab imo si mo
ad cluui. hunc ex omnibus ferre partibus paulis
difficilis atque impedita cingebat. non laetior pedibus quin
quaginta. Hoc se colle inter ruptis pontibus
galli fiducia loci continebant. generatimque distribu
ti incuitates omnia uada hac saltem ei paludis obtine
bant. Sic animo parati ut si ea paludem romanis per
 rumpe conarentur. hesitantes peruenire ex loco. sup
iore. Ne qui propinquitates loci uideret paratos pro
pe equo Marte addimicandum existimaret. Iui in
quitate condicionis perspicere. inani simulacione
se se ostendere cognosceret. Indignantem militem ce
sar quod conspectum suum ostes proferre possent tantu
lo spacio inter lecto. et signum periculi exposcentes edocet
quanto de frumto. et quod uirorum fortium morte neces
sesse constare uictoria. Quos cum sic animo paratos ui
dere. ut nullum per sua laude periculum recusent. summe
se iniquitatis condemnari debere nisi eorum uita sua
salute habeat cariorum. sic milites consolatos eo
de die reduit in castra reliqua queque ad oppugnationem
pertinebant. oppidi administrare instituit. Ver
getorux cum aduersus redisset. per ditionis in simulacrum
quod castra propter romanos mouisset. quod cum omni

equitatu discessiss; quod sine impio tantas copias re-
liquiss; quod ei discessura manu tanta oportunita-
te et celeritate uenissent. non hec omnia fortuito
aut sine consilio accidere potuisse. regni illi
gallie malle cesaris concessu qua ipsorum habere
beneficio. talimodo acusat ad hec respondit. quod
castra mouisse. facti inopia pabuli etiam ipsi
hortantib;. Quod prius romanos accessu psua-
si loci oportunitate quise ipsi munitione de-
fendere. Equitum uero hopa neque in loco palu-
stri desiderari debuisse. illis fuisse utilem q
sint pfecti. Summa impii seconsulto nulli
discedente tradidisse non multitudinis studio
ad de micandiu. impellitur. cui rei
propterea animi mo. illic studere omis
uideret quod. diuinus laborem
ferre non possent. Romani si
casu int uenirent. fortune si ali
cui indicio uocati hunc abenda gra quo et pau-
citate eorum ex loco superiore cognoscere tantu
te despiciere potuerint. quid imicare non audi-
tur p. semicasta receperint. Impii se abcesare
p. ditione nulli desiderare. quod habe uictoria
possi. que iam esset sibi atq; omib; gallis explo-
rata. Quia etiam ipsi remitte. si sibi
ma. gis honore tribuere qua ab se salute
accipere uideant. haec ut intellegatis inquit
ante finem p. ciari. audite romanos mili-
tes. q. duc. seruos quos in pabulacione paucis
ante dieb; excepit. et fame uinculis que ex cru-
ciauepat. Illi iam ante edoc. que interroga-
ti p. nunciarent. milites se ex legionarios dicunt.
fame et inopia adductos clam ex castris exisse.
siquid frumenta aut pecoris magis repue pos-
sent. Simili omnem exercitum inopia pre-
mi. neciam uires sufficere cuiusqua nec ferre
opis labore posse. Ita questatuiss; impatore si
nichil in oppugnatione oppidi p. ficissent
tridui exercitu deducere. haec inquit ante
uer cingebur. beneficia ab eis quem p. ditionis
in similitudine cui opa sine uro sanguine tantu exer-
citu uictore fame consumptu uidet. quem tur-
piter se ex fuga recipienti noqua ciuitas sint si-
nib; recipiat. ante p. nunciu e. Con clamat omnis
multitudo et illo more armis con crepat. quod so-
cere meo consuet. cui horatione ad p. bant. sum-
mum ex uer cingebur gem ducet. nec de ei hde

dubitandu nec maiore ratione belli adminis-
trari posse. Statuit ut x. m. hominum de-
lecta ex omib; locis in oppidi mittant nec solis
biturib; commune salute com mitemda sente-
nt. quod penes eos si id oppidi retinissent su-
ma uictorie constare intellegbant. Singula-
ri militu nostrorum uirtuti consilia. cuiq; modi
gallorum occurrebant ut e summe genus soler-
tis atq; ad omnia imitanda et efficienda que-
ab quoque traduntur aptissimu. Nam ilaque
is salces aut terebant. quas cu destinauerant cor-
mentis introitus reducebant et aggerem cuniculi
subtraebant. Et sciencius quod apud eos magne
s ferrarie atq; omne genus cuniculoru notu atq;
usitatu. Totu aut murum ex omi parte tur-
rib; contabulauerant atq; has coris intexerant.
u crebris diurnis nocturnisq; eruptionib; aut
aggeri igne inferebant aut milites hoccupos
inope adoriebantur. inuicem turrui altitudi-
ne quantu has cotidianus agger ex preserat co-
missis suaru turrui malis adequabant. raptos
cuniculos p. uista ipacuta materia ipice ferue-
facta et maximi ponderis saxis morabantur mo-
enib; q; adpropinquare p. bebant. Muri aut omis
gallici ac fere formas. Trabes directe p. ue in
longitudine parib; inter uallis distantes int se.
binos pedes in solo conlocant. haec uicium
expositis. in multo aggerem uestiuntur. Et aut
que diximus inter ualla grandib; in fronte
saxi effareuntur. his conlocatis et coagima-
tis alius in sup ordio additur. ut ide illud inter-
uallu seruetur. neq; int se et tangat trabes si pa-
rib; int misse spaciis singule singulis saxi
inter iectis arte contineantur. Sic de in-
ceps omne op. et ex. du iuxta muri altitu-
do expleat. Hoc cu in specie uarietate
op. deforme no e alenis trabib; hac saxi que
rectis lineis suos hordines seruant tu ad hu-
tilitate et defensione urbui summa ab et hopor-
tunitate quod et ab incendio lapu et ab ariore
materia defendit. Que p. prius trabib; pe-
des quadragenos plerique introitus remissa
neq; p. nunciu neq; distat potest. Et si uer reb;
impedita oppugnationi milites cu toto tempore
frigore et ad nouis imbril; et darentur. tam e-
tinent labore omia hec superauer. idieb;. x. v.
aggeri totu pedes. ccc. x. v. altu pedes. l.

xxx. erupit. Cū murū hostiū pene continge-
re: et ad op' consuetudine ex cubana: milites
que hauriretur nequod omnino tēp' abope
intermitteretur: paulo ante tertia uigilia ē
amici ad hūmāne aggerē que cuniculo ostes
sacconderant. Eodē q' tēpore toto muro cla-
mores sub lato. duab' portis abutro q' lateretur
rui erupio fiebat. Alii faces atq' arida mat-
rem demuro in aggerē eminus iaciebant. pice
reliquas queres q' ignis excitari potest funde-
bant: ut quo p'mū curreretur aut cui rei ferret
auxiliū. inx ratio iniri posse. Tū quod insti-
tuto cesari semp due legiones p castris excu-
babant. plures que partitis temporib' erant in
ope. celerit' factū ē ut alii eruptionib' resisteret.
alii turres reducerent aggerē q' int' scinderet.
omnis uero ex castris multitudo ad restringendū
ē currebat. Cū in omib' locis consumpta iā
reliqua parte noctis pugnaret. semp que ostib'
spes uictorie red integraret. eo magis quod de
ostes plures turriū uidebant. nec facile adire
apert' ad auxiliandū aut aduertere. sempq'
ipsi recentes defessis succederent. omem que
gallie salute nullo uestigio temporis posita ar-
bitrarent. accidit inspectantib' nob quod dig-
num. memores q' p'recundū non extima-
mur. Tandē ostes portā oppidi gall' p'manus
seu accipit. et p'lebat inigne. e regione
turris p'cedit. in compone ablatere dextro
transit. et p'cedit. Hunc ex pru-
nus hūmāne iacentē transgressus. eodē illo mu-
nere fugit. Eadem iacione ictu scurpionū
exumato alteri successit. terti' iterio quart'.
Nō p'us ille ē ap'ugnatorib' uacuius relict' locus.
quā restincto aggerē atq' omi ea parte sumo-
tis hostib' finis ē pugnandi fact'. Omnia ex pa-
galli quod res nulla successerat.
Postero die ē silui cepit. ex oppido p' fugere
hortante iuubente uer cingetuzge. Id silen-
cio noctis conati non magna iactura suorū
se ē effectū spaliunt. p'p'ea qd neq' longe
ab oppido castra uerant. origis ab erant.
p'p'ea q' p'p'ea uacuebat romanos ad in-
sequendum tardabat. Jamq' haec facere noc-
tu ap' parabant. cū matres familie repente
in publicū p'currer. flentesq' p'iecte ad pedē
suorū omib' precib' p'elēs nese i communes u

beros hostib' ad supplicii dederent. quod adēpien-
dā fugā nature iurū infirmitas impedit. Vbi
eos infentencia p'stare uider. qd plerūq' infimo
piculo timor miscia n' recipit. ē clamore. isig-
nificare defuga romanis ceper. Iuo timore
p'territi galli neabeq'atu romanoz ue po-
cuparent ē silio destiter. Postero die cesar p'
motatū. derectisq' opib' q' facere instituerat.
magno co orto imbre n' mutale hanc adēa
prendū ē silui tempestate arbitrat' ē qd paulo
incantius custodias in muro dispositas uidebat
suos que languidus in ope reu'sari. Iussit
quid fieri uelle ostendit. legionib' que extra
uineas in occulto expeditis co ortatus. ut aliqn
do p'tantis laborib' fructū uictorie p'eperent.
hisq' p'mū murū ascendissent p'ma p'posuit mi-
lrib' que signū dedit. Illi subito ex omib' par-
tib' euolauer. murū que ēlerit ēpleuer.
ostes renoua p'territi. muro turrib' que deiec-
ti infaro. ac locis patenciorib' cincti ēstiter.
hoc animo ut siq' ex parte obuia ētraueniret.
acie intrica depugnant. Vbi nemine in
equi loci sese dimittent. si toto undique mu-
ro circū fundi uider. uoluit ne omnino spes
fuge tollerē. abiectis armis hultimas oppi-
di partes ētinenti impo'u p'elēs. Parq' ibi
cum angusto exitu portarū sepi p'nerent
amilib' pars iam egressa portis abegit. ē in-
fecta. Nec sunt quisquā qui p'elēs dēre.
sic igenabi cede. i labore op' incitata. nonē late
confectis. non mulierib'. non infantib' p'p'cer.
Deniq' ex omi numero qui sunt circiter milia
xl. iux. dēē. q'p'mo clamore audito
se exopi do exeret in calumnes aduer-
cingetuzge p'uener. Nos ille multa iā noc-
te silencio ex fuga ex cepit. uerit' neq' in castris
exerzū cō cursu iudicia uulga sedicio hostitetur.
ut p'cul muna dispositis familiarib' suis p'ncipi-
b'q' ciuitate disparandos deducendosq' ad suos
currer. que cuiq' ciuitati pars castrorū ab initio
obuenerat. Postero die ē silio ēuocato ē solat'
quo hortatus que ē nese admodū animo de-
mitterent. ne p'turbarent incomodo n' im-
tate neq' in acie inu'se romanos sedarti-
ficio quodā i'ciencia oppugnacionis cui rei
fuerint ipsi imperu. Errare siq' in bello
homis secundos rerū p'uener. expectent.

ibi nunquam placuisse auarici defendi cui rei
testes ipsos haberet si factum imprudencia bti
rigu inimia obsequencia reliquorum uti hoc in
commodum acciperet. Id tam scelerat maioribus
comodis sanaturum. Namque ab reliquis gallis ciui
tates deseruerunt. has sua diligentia ad nunc
tium atque humanum consilium totius galie effecturum.
cui consensum moribus quidem trari possit obistere
idque se ipse iam effectum habere. Interea equum
esse ab his communis salutis causa imperari ut cast
ra munire instituerent quo facilius repentinos
hostium impetus sustinerent. Fuit hec oratio non
ingrata gallis. maxime quod ipse animo non desere
rat tanto accepto incommodo neque in occultum ab
diderat respectu multitudinis fugerat. plusque
animo pudere presentire existimabatur. quod
re integra primo incendendum auaricum post desere
dum censuerat. Itaque ut reliquorum imperatorum res
ad se auctoritate minuunt. sic huius ex contrario
dignitas incommodo accepto indies augebatur.

Simul in spe ueniebant et adfirmacione de reliquis
ad iungendis ciuitatibus. Primum quod eo tempore galli
castra munire instituerunt. Sic sunt animo ester
nati omnes inuicem laboris omniaque imperaren
tur sibi pacienda existimarent. Nec minusquam
et pollicetur uere in gressu animo laborabat. ut
reliquis ciuitates ad iungere atque eas bonis polli
citacionibus alliceret. Huic rei idoneos homi
nes deligebat quorum quisque aut horatione subdola
aut amicitia facillime cape possit. Qui auari
co expugnato refugerat armandos uestiendos
que curat. Simul ut diminuta copie red inte
grarentur imperat. certum nunc rui militum
ciuitatibus que inquam ante die in cast

ra adduci uelit. sagittarios que omnes quorum erat
magnus numerus in galia equi. rad se in te uis.
his rebus celerat id quod auarici deperiat expletur.
Interim teutonorum ollouiconis filius rex nicio
brogum cuius pars ab senatu in amicum erat appellatus cum
magno equum suorum numero in quos ex aquitania
et duxerat ad eum puenit. Cesar auarico et pluribus
diebus com moratur. suam namque ibi copiam frumta in reli
qui com meatu nactus exercitum ex labore atque in
opia reficit. Iamque ipse ieme confecta cum ipso anni
tempore ad gerendum bellum uocaret. rad hostem per
ficis et stantibus siue ea ex paludibus siluis que
elidere siue obsidione premere possit. legati ad eum

principes eorum ueniunt. horati ut maximo neces
sario tempore ciuitati subueniat. summo esse in
piculo re quod cum singulis magistratibus antiquis crea
ri atque regia potestate annis optinere. inueniunt.
duo magistratum gerat. utique eorum legibus creati
esse dicat. Horum ex alterum ciuitatis libertatem statuere
et in lustrum ad alios leseret. alterum totum antiquissimam
familiam natum. itaque ipsi hominem summum potestatem
et magnam cognationis. cuius frater ualeat. primo
anno eundem magistratum gesserit. Ciuitate
et omnem marmis diuisum senatum. diuisum populum.
suas cuique eorum clientelas. Id si diuinus alius etiam
uersa fore uti pars cum parte ciuitatis et fugat.
dneccidit positum in eius diligentia atque auctoritate.
Cesar in siabello atque hoste discedere de in
tosum esse existimabat. et non ignorat quanta ex
dissensionibus incommoda oriri consueverint. man
ta etiam ciuitate. per ciuitas quam ipse semper abusi.
omnibusque rebus ornatis. adui atque arma discedere.
atque ea pars que minus est fideri. in illa autem
gobuge accesserit. huic rei puerendum et statu
uit. Quod legibus heduorum isqui summum ma
gistratum optinerent excedere ex finibus non liceret. in
equum deure aut de legibus eorum deminuisse uidetur.
ipse in heduos perficis statuit. senatum que omne
in quos in et in uersa esse deperit. ad se euacantem
et ipse omnis ciuitas eo inuenit. aduenit. per
eis etiam et uocatis alio loco. aduenit. in
tuerit fratrem a fratre inuenit. in legibus
exuma familia inuenit. in legibus
creari uolunt. si etiam in senatu et in
cotum impium deponere. et in ciuitate in
dotes more ciuitatis inuenit. in magistratibus
et in creat. potestate optinere uult. Hoc de re
to inuenit. cohorat heduos inuenit. in
ac dissensionibus obliuiscerent atque omnibus omni
sis his rebus huic bello seruirent. et inuenit
semper prima ab se deuicta galia et perarent.
equitatumque omnem inuenit. inuenit. inuenit. inuenit.
causa disponere. exercitum inuenit. inuenit. inuenit.
sit. Inuenit. legiones inuenit. inuenit. inuenit.
labieno ducendas dedit. et inuenit. inuenit. inuenit.
ad oppidum gergouiam. sed inuenit. inuenit. inuenit.
quantum parte illi ad tribuit. parte. inuenit. inuenit.
quit. Inuenit. cognita ueritatem. inuenit. inuenit.
interruptas et fluminis pontibus. ab ab

fluminis passim iter facere cepit. Cum interq;
utrumq; exisset exeret: in conspectu fereq; erigio
ne castris castra ponebant: dispositis explorato
rib' nec huius effecto ponte romani copiasq;
ducerent. Erat in magnis castris difficulta
tibi res maiore estatis parte flumine impe
diretur: quod non fere ante aut umi elauer
uade transiri solae. Itaq; neid accideret: sil
uestri loco sitis erigione huius eoz poncium
quod sitis erigione huius eoz poncium
P ostero die cum duabus legionibus in occulto resti
tit: reliquas copias cum omnibus impedimentis ut
e' fuerat misit: captis quibusdam cohortibus
huit numerus legionum e' stare uideret. His
qua longissime possent egredi iussit: cum iam
ex diei tempore e' cecura ceperit: in castra per
uentu isdem sub lucis quarum pars inferior in
regia remanebat: ponte reficere cepit. Celeri
ter effecto hope: legionibusq; in loco castris idoneo
delecto reliquas copias reuocauit. Verem
g'orum recognita ne e'ra suam uoluntate di
micare cogeretur magnis itineribus ante
cessit. Cesar ex eo loco quintis castris gergo
ma puenit: equestrisq; malissimo monte omni
aditu difficilis abebat de expugnatione n'p'us
agendu e' stituit: qua re frumentaria expe
dit: de uercingetorix castris ppe oppidu positi
mediocrib' circui se interuallis separatam singu
laru ciuitatu copias conlocauerat. Atq; omnibus
ei' uigi collibus occupatis qua despici poterat hor
ribilem speciem p'ebat. Principesque earu
ciuitatu: quos sibi ad siluam capiendu delegerat
prima luce cotidie ad se euenire iubebat seu
quid comunicandu seu quid administrandu
uideretur. Neq; ulli fere die intermittere
q'uestris p'elio interiectis sagittariis quid
in quoq; esset animi hac uirtute suoz p'spice
reant. Erat erigione oppidi collis sub ipsius ra
dicibus montis egregie munit' atq; ex omni par
te circa illius quem si tenerent: m'ri: i' que
magna p'orte p'p'ulacione liba p'ibituri
hostes uidebantur. De his locus p'sidio ab
his in munitis firmo tenebatur. Tam silen
cie noctis cesar ex castris egressus p'usquam
sub siduo ex oppido ueniri possit: delecto p'si
dio perat' loco dua ibi legiones e' locauit.
Posteaq; duplici duodenis pectus amatozib'

castris ad inmoza pduxit: ut tuto ab repentino hosti
um incursum etiam singuli com meare possent.
Uum haec ad gergouiam geruntur: ciuitolitanis
haeduus cui magistratu aduudicatu acaesare de
monstrauim'. sollicitat' ab aruernis pecunia cum
quibusdam adolescentibus e' loquitur quoz erat
princeps lita uice atq; ei' frs. amplissima familia
nati adolescentes. Cum his p'mum communicat'.
hortat'q; ut seliberos in in impio natos meminerit.
una e' ad duos ciuitate q' certissima gallicae uicto
ria destineat. ei' auctoritate reliquas e' tineri. Qua
traducta locu e' sistendi romanis in gallia non fo
re. Esse n' nullo acaesaris beneficio affectu sic
tam ut iustissima apud eu causam optinuerit: se
plus communi libertati tribueret. Cur enim potius
hedui desuo iure i' delictis ad caesarem disceptatoz
qua romani ad heduos ueniant celerit' adolescen
tib'. i' horatione magistrat' i' p'mo deductis cum se
uel principes ei' e' siluam fore p'ficerentur ratio p'fi
ciendi querabatur. Quod ciuitate temere ad sus
cipiendu bellu ad duci posse n' e' fidebant. placuit
ut lita uice decessit illis milibus qui cesari ad bellu mit
terentur p'ficerentur: atq; ea ducenda curare: frs
que ei' ad caesarem p'cuerent. Reliqua quaratio
ne agi placeat e' stituit. Lita uice accepto ex
ercitu cum milia passuum circui. xxx. ab gergouia
abget. e' uocatis subito militibus lacrimans: quo p'fi
ciscitur inquit milites omnis m' e' q'at. omis nobi
litas interit. Principes ciuitatis epoz e' d'rix iuri
domas' in simulati p'dicionis ab romanis. indicat'
causa m'fecta s'. Haec ab ipsis cognoscere qui ex
ipia cede fugerit. Nam ego fratrib' atq; omnibus meis p'
p'quis m'fectis. dolore p'ibetis: gesta s' p'nunciare.
P'roducantur huius quos uice p'nunciauerit. milia
tudini exponunt. Multos equites heduo m' f'ic
tos quod e' locuta cum aruernis dicerentur ipsos se
int' multitudinem militu occultas se. atq; ex media
cede fugisse. Conclamat hedui i' lita uice ob
secrant ut sibi e' silat. Quasi u' inquit ille e' silu
sit res. ac non necesse sit nobis gergouia e' tendere.
icu aruernis nos m' e' uingere. Andubitam' q' n'
nefario facinore admissio romani iam ad nos in
terficiendos concurrant. p'inde siquid in
nobis animi e' p'sequamur: eoz morte qui indig
nissime interierit: atq; hos latrones m' f'icamus.
O stendit ciues romanos qui ei' p'sidii fiducia huma
erant: magnam numeru frumenta com meatuq;

e. equestrisq; leodie
p'lio leu facto p'
specto urbi situ
que posito i' altissi
mo

x. ille edocuerat. que
dici uellet. atq; eade
que lita uice p'mu

diripit ipsos crudelit ex cruciatos interficit. mun-
cios tota ciuitate heduoze dimittit. eode men-
dacio decede equitū principum pmone. hortat
ut simili ratione atq; ipse fecerit suas iniurias
psequantur. Epore doxix eduius sum. mole co-
nat adulescens rsum me domini potencie rhu-
na. Viri domar' paritate rgu si genere dis-
pari quem cesar abduiciaco sibi traditū ex h-
umili loco ad summā dignitatē pduxerat in
equū numero euenerant. nominati ab eo euoci-
ti. His erat interse deprincipatu etencio r in
illa magistratuū etreusia alt pcin eto litau.
alt p cotto summis opib' pugnauerant. Ex his
eporedoxix cognito litaucci cilio. media fere
nocte rem adcesarem deferre hortat nepaciatur
ciuitatē prauis adulescensū c filis abduiciacia.
pr. deficere quod futurū pviderat. sise tot homi-
nū milia cū hostib' cūnerint. quoz salute neq;
ppinq negligere neque ciuitas leuimomento
aestimare possit. Magna adfere sollicitudine hoc
nuncio cesar quod semp eduoze ciuitati pcipue in-
dulserat. nulla int posita dubitatione legiones ex-
peditas quatuor equitatuq; omem excastris educit.
ec fuit spaciū talitempoze ad contrahenda castra qd
ressposita inceleritate uidebatur. Fabiū legatū cū
legionib' duab' castris psidio relinquunt. Eratres licta
uicū cphendi iussiss paulo ante repperit ad oster
fuisse. Ad hortat' milites ne necessario tempore
itineris labore pmoucantur cupidissimis omib' p-
gressus. m. ^{assili} pax. agnen heduoze conspiciat in
misso equitatu it eoz moratur atq; impe dit. int
dicat que omib' neque quam int ficiant. Epore
doxige iuridomari quos illi int feceros existima-
bant. int equites uersari suos que appellare iubet.
n cognitis litauic ci faude psperta haedui man'
tendere. adedione significare. r puctis harmis
mortē depari incipiunt. Litauicū cum suis
clientib' quib' more galloz. nefas est etiam inextre-
ma fortuna deserere patronos. gergouia phugit.
C aesar nuncios ad ciuitatē eduoze missis qui suo
beneficio c seruatos docerent quos iure belli in-
terficere potuissent. Trib' que horis noctis exer-
citui adqueredatis castra adgergouia mouit.
III eduo fere itinere equites a Fabio missi quanto res
in piculo fuerit exponunt. summis copiis castra
oppugnata demonstrant. cum crebro integri deser-
sis succederent nros que adfiduo labore defatiga-

rent. qd ppe magnitudine castror' pparuo c fide
inuallo pmanentiū. Illustratūne. sagittariū atq;
omn' generis teloz multos uulneratos. Ad haec
sustinenda magno usui fuisse tormenta. taburn
discessu eoz duab' relicti portis obstruere cetera.
pluteasq; uallo addere. rse in posterū diem simi-
lem que casū apparare. his res cogitatis cesar al.
summo studio militū ante ortū solis inuastri p-
uenit. dū haec adgergouia geruntur. edui p-
mis nunciis alio uico acceptis nullū salū ap-
cognoscendū spaciū relinquunt. Impellit
alios uiricia. alios macundia. r temeritas. ma-
xime illi hominū genere innata ut laue audi-
cionē habeant pcepta. Bona cuius romanor'
diripiunt. cedes faciunt. inferuitatē abstinent.
A diuiat r pclinata euicto litauis. plebem que
adhuc impellit ut facinore admissio ad sanitatē
reiti pudet. Marcū aristū tribunū m. litau
it ad legionē faciente fide data exoppido ciuitate
educunt. Idem facere cogunt cū qui negotia
causa ibi cfliterant. Hos cānuo itinere
adozi omib' impedimentis exiunt. repug-
nantes die nocteq; obsident. A uultis utrimq;
int sectis maiore multitudine armator' cetero
nterū nuncio allato o r ceteri milites impotē-
te cesaris tenere cā. runt ad aristū anhil
publico factū cilio demonstrant. questionē de
bonis dirptis decernunt. litauicū futurū que bona
puplicant. legatos adcesare sui ptingendi gū mit-
tunt. haec faciunt. r cōpandoz suoz causa. r
cētrannati facinore r capti cpendio exdirep-
tis bonis quod eares ad multos penebat timore
pene exterriti cilia clā debello mure incipiunt.
ciuitates que reliqs legationib' sollicitat. Quē-
tā r si caesar intellegebat. tam quā mitissime
potest legatos appellat. nichil seppē in seueritā
leuitatē q; uulgo graui decuitate iudicare uer-
desua modios boni adolencū deminuerē. ipse
maiorē gallie metū expectant ne ab omnib' ci-
uitatib' encū ssterecur cilia militat. Quem
admodū abgergouia discedere. hac r in sst
omne exercitū ceterē r pfectio nati ab
more defeccionis similis fuge indoret.
I aecogitandi accidere uisa ē facultā bene
regeratē. Nam cū in minora castra opū p-
ciendi causa uenissit an aditit. tollit opū. r
hostib' tenebat nudatū hominib' q supiorib' dū

uix multitudinem cerni poterat. Admiratur quere
 expugnat causa quoz magnus adu coradie numerus
 estuebat. Constabat int omis quod iam ipse cesar
 perploratores cognouerat dorsu se ei nigi ppe equi
 um si hunc siluestre ranguisti qua essi adit adal
 tera parte oppidi uehement huic illos loatimere
 nec iam aliter sentire humo colla abromans hoccu
 pto si alteru amississent quinpen circui uallati
 atq; omi exitu rhabulacione int clisi uiderent
 ad hunc munimentu omis auter emporge euocatos.
 H a c recognita cesar int erat ephures equitu turmas
 esle media nocte impat ut paulo tu multu osiut
 homib' locis uagarentur. Prima luce magni nume
 ru impedimitoru excastris de rabi miliones quatu
 quas fidib' equitu specie ad simulatione collib'
 erui uel nibe. Hispanos addit equites quilaciu
 hosteracionis causa uagarentur. Longo circuitu
 eade omis iuba ptere regiones. Haec pcul exop
 pido uidebantur. ut erat agerzola despect' mea
 tra neq; tanto spacio certa quid ex explorari po
 terat. legione una eode iugo mita. paulo p gres
 sum inferiore constituit loco silis que occultat.
 A ugetur galis suspicio atq; omis illo municionu co
 pte traducuntur. Vacua castra hostiu caesar con
 spicatus. tectis insignib' suoz hoccultat' que signi
 militariu rari milites qui exoppido an adite
 rent exmanib' castris inmemoza traduc legat
 que quos singulis legionib' p faceret quid fieri ue
 lunt' tenebat. Inprimis monec ut ceneant mili
 tes in studio pugnandi aut spe p delongi p gradi
 ant' quod iniquitas loci abbat in comodi pponit.
 H oc uia celeritate posse mutari occasionis esse
 se non plet. In res expositas signi dat rabder
 cia parte alio ascensu eode tempore heduos
 mita ad oppidi muros at planicie atq; in
 cio ascensu recta regione sinullus an hact'
 intcedere mit. ce passus aberat. que quid
 hunc oneruo admoledu elinu accesserat id
 spaciū nupieris augebat. A medio fere colle
 inlongitudine ut natura montis ferebat
 cagrandib' saxis serpedu muru qui m m im
 petu rarlary pelu ferant galli atq; inferio
 rem parte collis usq; admiru oppidi densis
 finis castris compleuerant. A uites dato
 signo celerit ad municionem pueniunt. eiq;
 transgressi terminis castris pociuntur. Ac tan
 ta fuit in castris caprendis celeritas ut uoto

mat' rernicio brogi subito intabnaculo hoptis
 ut meridie conqueuerat. supiore corporis par
 te nudata uulnerato equo in se ex manib' p
 danciu militu erpet. Consecut' id quod anio
 proposuerat cesar recepuu canu iussit. Legio
 inq; decime quatu erat cio nat' signa estu
 tuit. Haec reliquaru legionu milites non ex
 audito sono tube qd satis magna ualles int
 cedebat tam abtribunis militu legatisq; in
 erat acsare pceptu rre mebantur. S; ela
 ti spe celeris uictorie r ostiu fuga r supior
 tepoz secundu pelis nichil adeo archui
 sibi ee existimauer' qd n uirtute e seq possit.
 H eque fine pui sequendi fecer' qua mmo hop
 pidi portuq; adppinquant. Tu u exomib' urbis
 partib' horto clamore qui longi aberant repen
 tino tu multu pteriti cu hoste intra porta
 ee existimarent sese exoppido eiecer'. Maq;
 familie demuro ueste argentu que iactabant
 r pectore nudo pminentes passis manib' obte
 tabantur romanos ut sibi parcerent neut
 sic auarici fecissent neamulierib' quide atq; in
 fantib' abstinerent. Non nulle demuris pman
 dimisse sese militib' tradebant. Labi centurio
 legionis. viii. que int suos eo die dixisse consta
 bat exentarse auaricentib' pmiis neq; comis
 surum ut pui quisqua muru ascendere r res
 suos nate manipulares atq; abis subleuat' mu
 ru ascendit. Hos ipse rursus singulos exceptis
 in muru extulit. Interi hiq; ad alteri parte
 oppidi ut sup demonstrauim' municionis cau
 sa conuenerunt pmo exaudito clamore unde
 etiam crebris nunciis incitati oppidi ap
 manus teneri pmissis equitib' magno concursu
 eo contender'. Eoz ut quisq; p m uenerat sub
 muro estitebat. suozq; pugnanciu numeru
 augebat. Quoz cu magna multitudo cunen
 si matres familie que paulo ante romans de
 muro manus tendebant suos obtestari timore gal
 lico passu capillu ostentare liboq; in conspectu
 p ferre ceper'. Erat romans nec loco nec nu
 mero equa cteno. Simul rursu r spacio pug
 ne fatigari n facile recentes atq; integros
 sustinebant. Caesar cu inq; loco pugnari
 hostiu que augeri copias uideret pmetuens
 suis aditu serui legatu que minorib' castris
 psidio reliquerat misit. ut cohortes excastris

celerit' educere? et sub infimo colle ab dextro hostium cōstitu-
ere? Ne si noster loco depulsi uidis: quo minus libere
hostes insequerentur terrene? Ipse pauli et eo locū le-
gione p̄gressus: huius ē fūerat euentū pugne expecta-
bat. Cū acerrime comminus hostes loco innume-
ro in uirtute cōsiderent: subito sunt hecui uisū
ablatis nris ap̄to quos caesar ab dextra parte alio
ascensu manus distinende causa miserat. In simili-
tudine armorū uehement' nris p̄terrueat. Actū et
sideris humeris ex nris aduertebant: qd̄ insigne
peccatū eē ē fuerat: tam idipsum sui fallendi causa
milites ab hostib' factū existimabant. Eodē tempore
luc' sabini centurio: quicq; una manu ascenderant cir-
cū uenia atq; int' fecer' mino p̄cipitabant. Mar-
cus p̄ roni eide legionis centurio: cū portas excide-
re conat' eē a multitudine opp̄ssus: hac sui desparis
multū iā uulnerib' acceptis: manu pularib' suis q̄
illū secuti erant: qm̄ inquit: me una uobiscū seruare
non possū uestre: quidē certe uite prospiciā quos
cupidine gl̄e adducit' in p̄culū deduxi. Vos data
facultate uob' ē sūte. Simul in medio hostes
inrupit: duob'q; int' fecit reliquos ap̄orta pauli
sumouit. Conantib' auxiliariis frustra inq̄
mox uitae subuenire conamini: quē iā sanguis
unusque deficiunt. Proinde abite dūc' facul-
tas uosq; ad legionē recipite. Ita p̄. nam p̄
paulū ē cadit: hac suis saluti sunt. Il. rī cū uidit
q̄ p̄merentur: xlvi. centurionib' amissis de-
ieci sunt loco. S; intolerant' gallos insequē-
tes legio decima tardauit: quē sub sidio paulo eq̄o
re loco constitit. Hanc ruris: xlii legionis
cohortes exceper' quē ex castris minorib' educit
cū tūo sercio legato ceperant locū sup̄iore; le-
giones ubi p̄mū planiciem attinger' infestis cō-
tra hostes signis constitit. Vercingetorix ab
radicib' collis suos intra munitiones reducit.
Eo die milites sunt pauli minus septingenti desi-
derati. Post ero die caesar cōtione ad uo citta te-
meritate cupiditate quē militū rep̄hendit:
qd̄ sibi ipsi iudicauissent: quo p̄cedendū autq̄
agendū uiderent. Neq; signo recipiendi dato ē
stitissent: neq; ab tribunis militū legatis quere-
tineri potuissent. Ex posuit quid iniquitatis
loci possi: quid ipse ad auariciū sensiss; cū sine
duce et sine equitatu dephensū hostib' ex plora-
tā uictoriā dimississ; ne parū modo detrim-
tū in cōtione p̄ iniquitate loci accideret.

7 uanto hope eoz animi magnitudinē admiraretur
quod n̄ castrorū munitiones. Non altitudo mō-
tis: n̄ murus hoppidi tardare potuiss; tanto
hope licentia adrogancia quē rep̄hendere qd̄
plus sequam impatore deuictoria atq; exitu rerū
sentire existimarent. Nec minū sē ab milite mo-
destia et continencia quā uirtute atq; animi mag-
nitudinē desiderare. Hac habita cōtione: ad
exercitiā horationē con firmatis militib' ne ob anc-
causā animo p̄mo cōtinentur ne ut quod iniquitas lo-
ci at tūliss; hnd uirtutē hostium tribuerent: ea-
dem de p̄fectione cogitant quē ante semper
legiones ex castris educit aciemq; in dōno loco cō-
stituit. Cū uercingetorix nichilominus in-
qui loci descendere: leui facto equestri p̄elio
atq; secundo incastia exercitiū reducit. Cū hoc
idem postero die feciss; satis ad gallicā cōtenta-
cionē munuenda militū quā uimos ē firmandos
factū existimans: in hecuios mouit castra. Ne tū-
qdem insecutis hostib' tercio die ad flumē laber-
potes refic' eoz exercitiū traduc'. Ibi aurido
maro atq; ep̄orē hecuios appellat' disc' cū omi
equitatu litauici ad sollicitandos hecuios p̄fecti
op' esse ipsos ante cedere ad confirmandā ciuita-
tem. Vñ multis iam reb' p̄fidiā eduozi p̄spec-
tan abebat atq; hoz discessu ad matuari de-
fectionē ciuitatis existimabat: tam eos retinen-
dos n̄ ē stituit: ne aut inferre iniuriā uiderentur:
aut dare timoris aliquā suspiciōē. Descenden-
tib' hns breuit' sua in hecuios merita exposuit: q̄
equā timules haccipiss; rep̄ulsi in oppida multa-
tos agris omib' creptis capis imposito stipendio ob-
fidib' summa dū cōtūlia extortis: equam infor-
tunam quamque in amplitudine deduxiss; ut n̄
solū impristini statū reddissent si hominū tempo-
rū dignitate: igitur ante cessiss; uiderentur.
H' si datas mandatis eos abscedi misit. Nouo dñum
erat oppidū eduozi ad r̄pas ligeris hoportuno loco
positū. Ducat' omi op̄fides gallicae frunitū p̄ccu-
mā publicā suoz atq; exercitus impedimentoz
magnā partē cōtulit. Huc magnū numerū eq̄-
rū huius belli causā in italia atq; hispania cōemptū
miserat. Eo cū op̄ dōrix uirido mar'q; ueniss-
ent: idest cū ciuitatis cognouissent lita uicci
librachi ab hecuiis receptū quod est hoppidū ap̄
eos maxime auctoritatis conuocant abm ma-
gistratū magnā quē partē senatus adeū cōuenit

se legatos aduertere in eo iugē depacē amicitia cōsilianda publice missos non p̄ter mittendum tantum commo- dum existimauer. Itaq; int̄fectis noui odum custodi- bus quique eo negociandi causā cōueniant. pecuniam atque equos inter se partiti sunt. Obsides ciuitatū bi- bracte admagistratū deducendos curauer. Oppidum quod a se teneri non posse iudicabant nequē esset in romanis intender. Frumē quod subito potuer nauib' auerere. Reliqui flumine atq; incēto coraper. Ipsi ex finitimis regionib' copias cogere p̄sicia custodiasque ad ripas ligeris disponere equitatū que omnib' locis in- ciendi timoris causā ostentare ceper. si ab refrumentis rā romanos excludere aut adductos inopia expun- cia expellere possent. Quam adspē multū eos aduina- bat quod liger ex nauib' creuerit ut omnino uado nō posse transiri uideretur. Iub' reb' cognitis cesar macu- randū sibi censuit si q̄t impediendis pontib' p̄lictan- dū ut p̄s quā cōtē maiores eo coacte copie dimicant. **I** am ut cōmutatio cōsilio nō impunitiam cūterere. ut nemini quidē necessario faciundum existi- mabāt cū infāmia atq; indignitas rei rōpositus mons- ceuenna. uariq; difficultas impediēbat tū maxime quod adiuncto labieno atq; in legionib' quas hūmā- miserat uehēmē timebat. Itaq; admodū magni diurnis nocturnisq; itinerib' cōfectis cōtra omnium oppinionē adligere uenit. Vadoq; p̄quites in uento p̄rei necessitate oportuno ut bracia modo atq; uine- ri adiuturanda arma liberi ab aqua eē possent dis- posito equitatu qui uim fluminis refringere atq; hō- tal' p̄mo. ad p̄ctu p̄urbatis incolumem exercitū tradidit. Frumentis que magis ipeccoris copia nactis replēb' h' reb' exercitū iter in senones fa- cere iussit. Dū haec apud caesare geruntur la- bienus eo supplemento quod nup̄ ex italia uene- rat relicto agere incit ut eē impedimentis p̄sidio cū 111. legionib' luteia p̄ficiscitur. Id ē oppidū parisiēb' luteia qd positū ē in insula fluminis sequane. Cui' aduentu ab ostib' cognito magne ex- finitimis ciuitatib' copie cōuenere. Summa im- p̄i traditur camulo geno aulero qui p̄p̄ ē secus aetate tamen p̄p̄ singulare scienciā rei milita- ris adeū ē honore euocat. Ipsi anim aduētiss' p̄p̄uā eē paludemq; influere. in sequanam. atq; illū omnem locum magnopere impedire. hic cōfedit mōs q; transitū p̄bire iussit. Labie- nus primo uineas agere. cratib' atq; aggere pa- lude explere atq; iter munire conabatur.

Postquā id difficult' ē fieri anim aduēt. silencio cōs- quis tertia uigilia egressus eodem quouenerat itinere melle dūm puenit. Id ē oppidū senoni in insula sequanae positū. Vt paulo ante dellutecia dixim'. Dep̄miss' nauib' circit' quinquaginta celerit q; cūunctis atq; eo militib' in iectis rei nouitate p̄teritū oppidanis quoz' magna pars erat ad bellū euocata sine contencione oppido potitur. Refec- to ponte quem sup̄iorib' dieb' hostes resciderant ex- ercitu traducit. secundo flumine ad luteia it̄ facere cepit. Hostes recognita abis qui bello du- no fugerant luteia incendi pōtesq; ei' oppidū reser- di iubent. Ipsi p̄sp̄ata palude ad ripas sequane ere- gione luteia cōtra labienū castra cōsidunt. Lam q̄sar ager gohia discessisse audiebāt. iam deheduoz' defec- cione. secundo gallie motu rumores adferebant. galliq; inc̄loquis int̄clusi minere edigere caesare inopia frumē. coactū impunitiā cōtendisse cōfir- mabant. bello uaci aut defecione heduoz' egri- ta qui ante erant p̄se infideles manus cogere atq; ap̄te bellū parare ceper. Tū labienus tanta re- rū cōmūcione longe aliud sibi capiendū cōsiliū atq; antea senserat intellegebat. Neq; iā ut ali- qd a. d. q̄reret. p̄elioque hostes laceceret. se ut incolumi exercitū ager incū reduceret cogitabat. **I** amque altera ex parte bello uacisq; ciuitas in gallia maximā habet oppinionē uirtutis in- flabant. alterā camulo genus parato atq; in- structo exercitu tenebat cū legiones ap̄sidio atq; impeditis int̄clusas maximū distine- bat. Tantis subito difficultatib' obiectis uba nimis uirtute auxiliū p̄uendū uidebat. Sub- uesp̄ū cōsilio cōuocato cohorreat ut ea q; in p̄- asib' diligēt industriēq; administrarent. na- ues quas metis sedo deduxerat singulas ea- rib' romanis at tribuit. ipsa cōfecta in q̄ha 111. in passuū secundo flumine silencio p̄- gredi. ibiq; se expectari iubet. Quinq; cohor- tes quas minime firmas ad dimicandū ex- istimabat. castris p̄sidio relinq̄t. quinq; eide lē religionis reliquas demetia nocte cū omnib' impedimentis aduēso flumine mag- no tumultu p̄ficisci impat. Contingit ut li- ntes has magno sonitu remoz' inuentas in eandē partem mit̄t. Ipsi post paulo silencio egressus aiterib' legionib' cō- locū pōit quānaues appellū iussit. **Kōtā q̄t.**

uentu exploratores hostiu ut omni flumi-
nis parte erant dispositi in oppi-
nantes qd magna subito erat co-
horta tempestas ab his opprimuntur.
Exercit' equitatuq; equitib' romanis
admissantib' quos ei negotio p-
fecerat celeriter transmittitur. Vno fere
tempore sub luce hostib' nunciatur in cas-
tris romanoru pter e suauitatem tu multu
ari i magnu ire agm adu'so flumine soni-
tuq; remore in eandem parte exaudiri i
paulo in frangit' nauib' trans portari.
2 uib' reb' auditis quod existimabant trib'
locis transire legiones atq; omis p-
turbato defectione heduoz fuga parare suas quo-
q; copias intres partes distribuer'. Nam
p-
fidio eregione castror' relicto maria
manu metio secdu' uisus missa que tantu p-
gredi atur quantu naues p-
cessissent re-
liquas copias contra labienu duxer'.
P-
rima luce i mri omis erant trans porta-
ta i hostiu acies cernebat'. Labien' mi-
lites co hortat' ut sua eptine uirtutis i
secundissimoz p-
eliaz p-
uenerent memo-
ria atq; ipsu cesare cui ductu sepe nume-
ro hostes supassent p-
sentem adee existima-
rent dastigiu p-
eli. Primo con cursu
ab dextro cornu ubi septima legio e stite-
rat infuga coniciuntur. Ab sinistro que
locu duo decima legio tenebat cu p-
mi or-
dines hostiu trans fixi telis e idissent
tam acerrime reliqui resistebant. nec da-
bat satisfactione fuge quisqua. Ipse dux
hostiu camulo genus suis ad erat atq; eos
cohortabatur. At incerto ora nunc exi-
tu uictorie cu a septima legione tribunis
eet nunciatu cornu gererentur post erqui
hostiu legione hostender signaq; intuler'.
Ille quoque tempore quisqua loco cessit s;
euerit uenti omis int'fecti quesi. Eandem
fortuna tulit camulogen'. At i qui p-
fidio etia labienu erant relictu cu p-
eliu comi-
su audissent subsidio suis iet colleq; ce-
per' neq; nroz militu uictoria; impetu
sustinere potuer'. Sic cu suis fugientib'
p-
mixta quosai silue montes quete-
xer' ab equitatu int'fecti. Hoc nego-
cio e facto labienus reuocatur aged incu

ubi impedimenta totius exercit' relicta
erant. inde cu hominib' copiis ad ce-
sare puenit. Defectione heduoz cog-
nita bellu auget'. legationes in omis
partes eurtu mittuntur. quantu gra-
uicoritate pecunia ualent ad sollici-
tandas ciuitates nituntur. Nacti ob-
sides quo cesar apud eos deposuerat hoz
supplicio dubitantes territant. Pax
auerunge torige hedui ut ad se ueniat.
rationes que belligerendi communica-
re impetrata e tendunt ut ipsis sum-
ma impii tradatur i re incon trouisa
deduci. Locis galie e silu bibracte
inducitur. Eodem eueniunt undiq;
frequentes multitudines. Suffragis
res p-
mittitur. Ad unu omis uercingeto-
rige p-
bant impatore. Ab hoc e cilio
remi lingones treueri fuer'. Illi qd
amiciciam romanor' sequebantur tre-
ueri quod aberant longius i ab germa-
nis p-
mebant que fuit causa quare toto
ab essent bello i neutris auxilia mit-
terent. A magno dolore hedui fer' se
deiectos principatu queruntur. fortune
comitacione e cesari indulgentia in se
requir'. neq; tam siniceps bello sui e si-
lu ab reliquis separare audent. In anti-
summe spei adolescentes eoz doxia i
utrido maris uercingetorigi parent.
p-
se imperat reliquis ciuitatib' obsides.
enig; ei rei e stitit die. Huc omis eques
p-
numero celerit conuenire iubet po-
ditatu que antea habuerat sefoi
eentiu die. Neque fortuna temptatu-
ru aut inacie dimicaturu. si qm abun-
do equitatu p facile esse facit frum-
tacionib' pabulacionib' que romano
p-
bent. A equomodo animo sita ipsi
frumta corumpant. aedificia que in-
cedant. quia rei familiaris i accu-
ppouu impium libertate que e sequi au-
deant. Hic e stitit is reb' hedui sequi-
fianis que qui sunt finitimi ei pui-
cie decem milia peditu imperat. Huc
addit equites. d. ecc; hisp' resic
eoz digern bellu que inferri allobo

qib' inbo. Altera ex parte gaballos pxi-
mosq; pagos aruernoz in eluio. i. rem-
rodanos ca duros qui ad fines uolgaru
arenuicaru depopulandos mittat. Nich-
ilominus claudos eius nuncios lega-
cionu' que allobroges sollicitat
quoz mentes
nondu ab supiore bello
recede spabat. Ioz principib' pecu-
nias ciuitati aut impu' totius pui-
cie pollicetur. Ad hos omis casus pui-
sa erant pfidia co' ortu duaru. i. ex
que expta coacta pincia ablucio
cesare legato ad omis partes opponeba-
tur. It' eluii suas ponte cu' finitimu'
peho e' gressi pelluntur. igaio ualerio
ualerio dono tauru cabu' filio pnci-
pe ciuitatis complurib' quialis inter-
fectis. intra oppida acmuros e' pelli-
tur. Allobroges crebris ad rodanu
dispositi p' si diu magna cura i dili-
gencia suos fines tuentur. Caesar
quod hostes equi. zatu supiores eem-
tellegat. imit' eluii omib' itinerib'
nullare ex pincia atq; italia suble-
uari poterat qans reu' in germa-
nia mittit adeas ciuitates quas sup-
priorib' annis pacauerat. equites que
ab his arcesit. i. leuis armature pedite
qui int' eos p'eliari e' suueiant. Eoz
aduertu quod inuis idoneis equis
utebantur acribus militu reliqs
que si iequitib' romanis atq; euoca-
tis equos sumit germanisq; distri-
bunt. Interea du' hec geruntur.
hostu e' opre exaumis equitesque
qui toti gallie erant in pera. ti
conueniunt. Magno hoz quo
hacto numero cum cesar inse-
quanos p' extremos lingonem
fines it' faceze quo facili' subfi-
dium pumie ferri possi creit
in illa passu' ab romanis t' mis-
castris uercingetoz e' sedie. Co-
uocatisq; ad conciliu p' sectis h
equitu uenisse temp' uic toru de
monstrat. fugere in pincia romano

galliaq; excede. Id sibi ad p'sente obti-
nenda libertate satis e' ad reliqui tempo-
ris pace atq; ocu' paru p'fici. Maiorib'
enim coactis copis reu'suros neq; finem
bellandi facturos. Promde agmine in
peditos aduocantur. Si pedites suis au-
xilii ferant atq; inco moventur nec fa-
cere n' posse. Si iquod magis futu' ru
e' fidat relictis in pedimentis sue salutis con-
sulant. ihusu reru necessarii i dignita-
te spoliari. nam de hostib' hostu qn
nemo eoz p' gradimento ex tra agm au-
deat. Et ipios quide n' debe dubitare
id quod maiore faciunt animo copiasse
omis p' castris abitari. i. terrozi hostib' futu-
ru. Con clamant equites sumissimo iure
iurando e' firmari oportere necesse recipiat.
ne ad libos. ne ad parientes. ad uxore a diti
habeat. qui n' p'gm hostu p'equitas e'
dare atq; omib' iure iurando ad actis
potero die inter partes distributo equitatu
due se acies ab duob' laterib' i' tendunt.
na pmo agmine it' impedire cept. Quare
nunciata cesar sui quoq; eptatu triplico
dunsi e' q' hostu i' re iube. Pugnatu
huna omib' in partib'. Constat agm in
pedimenta int' legiones recipiuntur. Siq
in parte m' laboru aut graui p'm indebant.
eo signa inferri cesar aciem que e' flutu iu-
betat. Quares i hostes ad insequendu tar-
dabat. n' m' spe auxilii firmabat. Tandem
germani ab dextro latere summu iugum
nacci. hostes loco depellunt fugientes i' q;
ad flum ubi uercingetoz e' cu pedestrib' co-
pis e' sedit p'sequuntur. e' plures que in-
eficiunt. Iure animi aduersa reliqui ne-
creu uenirentur ueriti se fuge mandant
Omib' locis sic cedet. Tres nobilissimi
aedui capti ad cesare uducuntur. Coris p'
fecit equitu qui e' r' uia cu' e' uic colitabi
proximis comitib' habuerat. i. cauariu.
qui post defecione litauici pedestrib' co-
pis p' fuerat. i. p'oredoz. quo duce ante
aduertu cesaris hedui cu' sequant' bel-
lo e' tenderant. Fugato omi equitatu uer-
cingetoz copias ut p' castris e' locauerat
sedu p' amuq; alena qd e' oppidu man

dubioz iter facere cepit. Celerit que impedita
 ex castris educi rite subsequi iussit. Cesar in
 peduntis in primum colle deductis. duabz legi-
 onibz presidio relictis. secut' quantum diei temp'
 e passui circit' trib' milibz hostiu ex nouissimo
 agmine interfecit. altero die ad alesia castra
 fecit. Per spectro urbis situ pteritis que hos-
 tibz quod equitatu quo maxima parte exer-
 cit' e fidebat erant pulsi ad hortat' ad labore
 milites circit' uallare instituit. Ipsi erat op-
 pidu alesia in colle summo admodu edico lo-
 co ut nisi obsidione expugnari n posse uide-
 retur. Cui collis radices duo duabz ex partibz
 flumina subleuant. Ante id oppidu plani-
 ties circit' m. p. 111. in longitudine patebat.
 Reliquis ex omnibz partibz colles mechoeri in-
 iecto spacio pari altitudinis fastigio hopi-
 du cingebant subm' q; pars collis ad horie-
 te solle spectabat. Hunc omnem locu copia
 galloz epleuer. fossaq; materia sex in ala-
 tudine pedu pduxerant. Cui municionis
 que ab romanis instruebatur circit'. xi m
 passui tenebat. Castra oportunis locis hera-
 nt posita. ibiq; castella. xx. 111 facta. Quibz
 in castellis int' diuersiones ponebant. ne
 qua subito erupcio fieret. Id e eandem noctu
 excubitoribz ac firmis presidis tenebantur.
 Ope instructo fit equestre pelui mea planicie
 qua int' missa collibz tria milia passui in lo-
 gaudine patere supra demonstrauim'.
 Summum abutitq; e tenditur. Laborantibz
 nris cesar germanos sumit. legionesq;
 p castris e statuit. nequa subito inruptio
 ab hostiu pedicatu fiat. Presidio legionu
 addito nris animis augetur. hostes infu-
 ga eieci. seipsi multitudine impediunt.
 atq; angustioribz portis relictis coaceruat-
 u germani acri usq; ad municiones se-
 quuntur. Fit magna sedes. Non nulli re-
 lictis equis fossa transire materiaq; trans-
 cendere conantur. Iuliu legiones cesar
 quas puallo e statuerat pmoueri iubet.
 Non minus qui intra municiones herant
 pstantur. Galli uenire ad se e festi ex-
 istimantes ad arma e clamant. Nonnu-
 li pteriti in oppidu irrumpunt. Ver-
 gingetorix puaqua municiones ab roma-

nis pficiantur esiliu caput omne ab se equita-
 tu noctu demittere. Discedentibz mandas-
 ut sua quisq; eoz ciuitate adeat homisq; q
 pte arma ferre possent ad bellu cogant.
 S uia millos merita proponi obtestatur que
 ut sue salutis ratione abeamt neu se
 optime de commu
 ni libertate meriti
 hostibz in cru-
 ciatu dedant. Iud si indiligentiores
 fuerint milia hominu delecta. Lxxx.
 una seci interitina demonstrat. Racio-
 ne mita exigue dieru se abere. xxx. fru-
 menti se paulo via longius tollerari pos-
 se parcendo. His datis mandatis qe hop'
 erat int' missu secunda uigilia silencio
 equitatu mitat. Frumitu omne ad se re-
 ferri iubet capitis penam usqui non paru-
 er e statuit. Iecus cui magna erat copia ad
 mandu uis e pulsa urici distribuit. frum-
 tu parte paulatim matri instituit. Copi-
 as omis quas p oppido collocauerat in oppi-
 du recepit. Iis rationibz auxilia gallie
 expectare i bellu parat administrare.
 Iub' rebz cognitis ex p fugis i captiu cesar.
 haec genera municionis instituit. Fossam
 pedum. xxx. de recessu lateribz dux int' ei
 fosse tandum de paterx. quantum summe
 fosse labra distarent. Reliquas omis
 municiones abra fossa pedes quadrigemo
 reduit. Id hoc e silio qm tantu eet neces-
 sario spacio eplex nec facile totu corp'
 corona militum cingeretur. ne depuiso
 aut noctu aut municiones hostium mu-
 ltitudo auduolare aut int' diutela mires
 hopi destinatos concere possent. Idoc int'
 missos padio duas fossas quindecim pede
 latas eandem altitudine pdux. Iuaru inte-
 riorum quam pstris ac dimissis locis
 aqua ex flumine diruta compleuit.
 P ostas aggerem acualli. xii pedum extru-
 xit. Hunc locu ricu pinnas que adiecra
 dibz ceruis eminentibz admissuras plu-
 toru aggeres qui ascensu hostiu tanta-
 rent itumet toto hope circidit quae
 pedes. Lxxx. int se distarent. Erat eo
 tempore i materialari i frumitari itan-
 tas municiones fieri necesse diminutis

Vergingetorix uia puallo
 claud. ne castra nudent. Multa
 int' fecit. co pluribz eoz capris.
 germani sese incipunt.

124
nris corporis isque longi ab castris p[er]gredie
bantur: hac nunquam opa nra galli tem
ptare atq[ue] eruptione ex oppido plurib[us] por
tis summaui facere conabantur. Quare
ad hac rur[us] hopa addendu[m] cesar puta
uit quo minore numero militu[m] municio
nes defendi possent. Itaq[ue] truncis arboru[m]
aut modu[m] firmis ramis abscessis: atque horu[m]
dehbratis hac pacatis cacuminib[us] p[ro]p[ri]a
fossae qui nos pedes alte dutebantur. Huc
illi stipites dimissi: ab infimo iuncti ne
reuelli possent abramis eminebant quini
ordines conuincti int[er] se atq[ue] implicati. Quo
qui intrauerant seipsi acutissimis ualhis in
duebant. Hos cipos appellabant. Quos obliq[ui]
hordinib[us] in quin cuncte dispositi sero be
tres multitudinē pedes fodiebantur: parla
tam angustiore ad infimu[m] fastigio. Huc ter
tes stipites feminis crassitudine absu[m]
mo pacati dimittebantur: ita ut si ampli
dignis quatuor extra eminerent. Simul
ē firmandi instabibendi causa singuli ab in
fimo solo pedes tra excultabantur. Reli
qua pars serobis ad occultandas insidias
iunib[us] hac uinculis tegebantur: hui[us] ge
neris octoni hordines iunctiter nos inter
se pedes distabant. Id ex similitudine
floris libu[m] appellabant. Ante hac talie
pedem longe ferreis hamis infixe tote
int[er]nam infodiebant mechocrib[us] que int[er]
misit spaciis omnib[us] locis differebantur q[ui]
stimulos nominabant. His reb[us] perfectis: re
giones secut[us] qua[m] potuit equissimas p[ro]loci
natura. xiiii. milia passuū ē plex[us] pari
eide[m] generis munitiones diuersas habiscē
exteriorē hostē p[ro]fec[us] ut ne magna quide[m]
multitudine sita accidat ei[us] discessu[m] mu
nitionu[m] p[ro]sidia circumfunchi possent: aut
cu[m] piculo ex castris egrechi cogatur. Dieru[m].
xxx. pabulu[m] frumtuq[ue] habere omis ē ue
ctu iuba. Du[m] hec apud alesia geruntur:
galli c[on]silio p[ri]ncipu[m] indicto n[on] omis hos
qui arma ferre possent ut censuit uer
cingetorix euocandos statuunt si certu[m]
numeru[m] cinque ex ciuitate imperandū
ne tanta[m] multitudinē ē fusa nehemode
rari nec discernere suos ne frumitacione

habere possent impant. Haedus atq[ue] eoz
cluentib[us] segusiis. ambliueris. aut leris.
branno uicib[us] blanno uis. miha. xxxv.
pare numeru[m] aruernis. auid uincas eleute
tis. cadureis. gabalis. uellauis. qui sub impio
aruerno ē ē suer. Sequanis. senonib[us].
biturigib[us]. samonis. rutenis. carnucib[us]. duo
dena miha. Bello uacis decē. To quide[m] le
mo uicib[us] octona pictonib[us]. iuronis. ipari
sidis. ielucis. senonib[us]. ambianis. mecho ma
trien. p[er]o coris. neruis. mozuis. niti
obrugib[us]. quina miha. Julercis. ceno man
nis. totide[m]. Atrebatib[us]. lili. Bello cassis.
lix ouis. iulercis. eburonib[us]. terna. raula
cis. i bonis. xxx. uniuersis ciuitatib[us] que ocea
nu[m] attingunt. que q[ue] eoz ē fluctudine ar
mozie appellatur. quos sunt in nume
ro corio solites. redones. ambibari. cadetes.
offis. melle. mouices. humelli. X. l. in bel
lo uacis. sui numeru[m] non cōpleuer. q[uod] sese
suo nomine atq[ue] arbitrio cum romanis
belli gestu[m] dicebant. neque cuiquam impio
hobtempturos. Rogati tam ab comio
p[er] ei[us] hospicio huma misit. Hui[us] opa con mu
ut antea demonstrauim[us] fidei atq[ue] utili
supiorib[us] annis h[ab]ere herat usus in bri
tannia cesar. quib[us] ille p[ro] meritis ciuitate
et in mune ē iusserat. una leges que red
diderat. que ipse mozinis attribuerat. tam
tanta uniuersē gallie ē sensio fuit liber
tati iudicande. i p[ro]stine belli laudis re
cupande. it[er] neq[ue] beneficiis neq[ue] amici
cie memoria remouerentur. omis que
animo iopib[us] in id bellu[m] in amberent.
I uo accis equitū. viii. i p[ro]batū circit. ēē
xxx. hacc in eduo[rum] finib[us] p[ro] recensabant.
numeri que inibat[ur] p[ro] feci constituebantur.
comio atrebatū uiri domaro i p[ro] doze.
I eduis. Ver cassiane imo aruernis con
subrino uer cingetorix. summa impu tragi
tur. In d[omi]ni exciuitatib[us] at tribuim[us].
quoz ē filio bellu[m] administraretur. omis ala
eres i fiducia pleni ad alesia p[ro]ficiscuntur.
I eq[ue] erat hominu[m] quisqua qui aspectu[m] modo
tante multitudinis sustineri arbitrarē.
I Resecam ancipiti p[ro]elio tam ex oppido erup
uone pugnaretur fess tante copie c[on]tra.

patrat' que cernerentur. Atque qui alessie
obsidebantur. p̄terita die qua auxilia suoꝝ
expectauerant. consumptis omni frumento
in si' quod in heduis generatur. c̄silio q̄ acco
de ex ita suarū fortunarū consulebant. hā
uaris dictis sententiis quarū pars dedicio
ne. pars dūm res sub petere eruptionem
censebat. non p̄tereunda oratio est. cognata
uideatur p̄p̄t ei' singulare mesariam crude
litate. hic summo marueris hōz' loco
imagine abie' auctoritatis. nichil inq̄ d'
eoz' sententia dicitur. sum equi turpissimū
seruitutē deditionis nomine appellant. ne
q̄. hos habendos ciuim loco neque ad con
cilium adibendos censeo. cū his in res sit qui
eruptione p̄bant. quoz' in c̄silio omnium
urim c̄sensu pristinae residerē uirtutis me
moriam uideatur. Animi ē ista molestia non
uitur. paui' pinopia ferre n̄ posse. hanc
ultra morti offerant. facili' repiamur. quā
qui dolore patient' ferant. Atq̄. ego hanc sen
tentiā p̄bare tantū apud me dignitas potest
si nulla preter quam uite nr̄e iacturā fieri
uiderē. Si in c̄silio capiēdo omne galliā
respiciamus quam ad m̄m c̄siliū conuertimur.
Quid in omniū milib'. L. xxxv.
uno loco m̄ fecit p̄p̄inq̄ consanguineis
que m̄s animi fore existimatis. si pene ipsi
cadauerib' p̄cho decertare cogenant. nolite
hostiū auxilio ex p̄bare qui m̄ saluati
causā suam p̄culū neglexer. nec fluctacia
ac temeritate ur̄a aut animi inbecillitate
omni galliam posternere ipp̄e' ser
uituti subicere. An qd ad diem c̄ueniet
de eoz' fide constancia que dubitatis. Quid
hergo romanorū animos illis hūteriorib'
munitionib' sine causā cotidie exerceri
p̄uatis. si illoꝝ municiis confirmari non
potestis. omi aditu p̄septo us ut m̄m tē
tib' ad p̄p̄inquare eoz' aduentū. cui rei
timore ex territi. diem nocte que in
ope uersantur. Quid hergo m̄i consiliū
est facere quod m̄i maiores nequaquā
pari bello ei in hōz' reuicūm q̄ fecer
qui in oppida compulsi hac simili ino
pia subiaci eoz' corporib' qui c̄ato
ad bellū inuiti' uidebantur. nra co

leuier' neque se ostib' tradider. Cui rei si ex
emplū non haberem. tam libertatis causā
institui. i posteris p̄ci pulcherrimū iudi
care. Nam quid illi simile bello fuit de
populata gallia cimbri magna q̄. inlata
calamitate. finib' quide' nr̄is. aliquando ex
ceser. atq̄. alias t̄nas p̄eier. una leges agros
libertate nob' reliquerunt. Romani uero
qd p̄uunt aliud aut quid duo hinc. nisi in
uidia adducti. quos fama nobiles poten
tes. que bello cognouer. hōz' magni' ciui
tatis que considerare. atq̄. his a ueris a in
iungere seruitute. neque eni ulla alia c̄
dicionē bella gesser. Quod si ea que in lon
ginq̄ nationib' geruntur. ignoratis. res
p̄uice hincina galliam q̄. in p̄uiciam se
dacta iura. illegib' commutatis securibus
subiecta p̄p̄ia p̄uicatur seruitute. Sen
tentiis dictis. constituit. ut inq̄ ualitudine
aut acate inuitel' sint bello oppido exce
dant. atq̄. omi p̄s expectantur. quā ab
c̄ritognati sententia discedant. Illo tam
tempore p̄uicendū. consilio si rescogit.
atq̄. auxilia morerent. quā aut deditionis
aut paucis subeunda condicione. Mandatis
qui eos oppido receperant. cū liberis. atq̄. uxo
rib' exire coguntur. hinc ad munitiones
romanorū accessissent. fientes omib' p̄ci hanc
ut se in seruitute receptos cibo uiuant.
A. c̄sar dispositos in uallo custodib' recipi
p̄bebat. Interea comū reliquique duces
quib' summa m̄p̄i p̄missa erat cum omib'
copiis ad alessiam p̄ueniunt. i colle exte
re occupato non longe mille passib' ab in
munitionib' consistunt. Postero die equita
ta ex castris educta. omne eoz' planitiem
quam in longitudine quatuor milia passuū
patere demonstrauimus. complene p̄uicent
que copias paulo ab eo loco abducat in locū
superiorib' constitunt. Erat ex oppido
alessia despect' incampum. Concurrunt
his auxiliis in si. fū gratulatio in c̄siliū. atq̄.
omniū animi ad lētia exultant. atq̄.
p̄ductis copiis ante oppidū consistunt. Ip
mū fossā grab' inegunt. atq̄. aggerē ex
lent seque ad eruptionē atq̄. omica hū
comparant. C̄sar omni exercitū ad hūc

que parte munitionum dispositio ita fecerat ut
suum quaque locum teneret. movere equitatu
excastris fecerat. ipse cum comiti iuba. Erat ex om
nibus castris que summi undique iugum tenebant des
pectus atque omnes milites intenti pugne praeceptis ex
spectabant. Galli inter equites rarios sagittarum
expeditos quales armature inter iecerant. qui
sibi cedentibus auxilio succurrerent. inter equitatu
impetum sustinerent. Adhuc plures de impetu
vulnera per se excedebant. Cum summi pugna sup
iores esse galli confiderent. inter multitudinem pri
mi viderentur ex omnibus partibus. In quibus municio
nibus continebantur. In qui ad auxilium convenie
rant clamore et mulatu suorum animos et fir
mabant. quod inter spectu omnium res gerebatur
neque recte ac turpiter celari utroque ilau
dis cupiditas et timori ignominie adhaerere
excitabat. Cum meridie prope ad solis occasum
dubia victoria pugnaretur germani una
imparte et fertis armis in hostes impetum
fecerunt. eosque prope pulserunt. Quibus infugam coniectis
sagittas et cetera utrumque inter fecerunt. que sunt
item ex reliquis partibus inter cedentes usque in
castra insecuti. sui colli gentis facultate non de
derunt. At hi qui ab electis praesentant. messis pro
pe victoria deserta et hopidum receperunt.
Uno die inter multos galli atque hoc spacio ma
gnus erat numerus. At prope pagonum numero
effecto. media nocte silencio ex castris egressi
ad castra munitiones accedunt. Con
bato clamore sublato quia significatione qui
in oppido obsidebantur de suo advenit co
gnoscere possunt. orates prope. fundis sagittis
et sagittis inter deuallo parare. reliqua que
que ad oppugnationem pertinent parant ad
ministrare. Eodem tempore clamore exau
dito dat tuba signum suis utringetorum atque
ex oppido educunt. Per inter superioribus diebus ut
cuique erat locus ac tributum ad munitionem
accedunt. fundis librisque sudibus. qui
in prope disposuerant. gallos glandibus prope.
In prope tenebris adempto multa utriusque
militum accipiuntur. et plurimum mentis re
la coterunt. At namque antoni regnum
trebonius legatus quibus haec pariter adde
dendum venerant quia ex parte inter prope
millerant. his auxilio exultantioribus

castris deductos summi tenebant. Dum longi
ad munitionem abierant. galli plus multitudine
celosque proficiebant. Postea quia prope successerunt
aut festinatis in oppugnationem inducant aut
inter obedienda. ut trans fodiebantur. aut ex
uallo interribi trahebantur. interie
bant. Multis undique vulneribus acceptis nul
la munitione praeparata cum lux ad prope eret ut
ritine ablatare prope et superioribus castris erup
tione circa viderentur. sed hostes receperunt. At
interiores cum eaque. auertere prope ad erupcio
nem praeparaverunt. prope prope hostes ex plene di
u cuius inter rebus ad munitionem morati prope
suos discessisse cognoverunt. quia munitiones
ad prope inquant. Inter infecta in oppidum
reverterunt. Inter magno cum dormimento repulsi
galli quid prope et solum. locos prope ad in
bent. ex his superioribus castris inter munitionesque
cognoverunt. Inter ad septentrionibus collis
quam prope magnitudinem circum hope er
et prope non potuerunt. inter necessario pene
in quo loco inter delectum castra fecerunt. Inter
gallis antistius regnum et lucius caninius re
vultus legati cum duabus legionibus obtinebant.
Cogniti prope exploratores legionibus duces ostium.
et. ex omni numero diligenter curi curati
que maxima virtutis opinione abebant. quod
que prope pacto agi placeat occulte inter se con
fiterentur. ad eundem tempus desinunt. Cum me
ritum et viderentur his copis uter castra uellamini
ad inter unum equatuor duces prope prope
inter equatuor prope proficiunt. Inter ex castris
prima vigilia egressi prope et fecerunt sub luce te
nere prope monte locabantur. militesque ex
nocatno labore sese reficere iussit. Cum iam
meridies ad prope videretur. ad ea castra que
super demonstrantur et tendit. Eodem tempore
equitatu ad castra munitiones accedere
interque copie prope sese hostes receperunt.
Inter equitatu prope alicuius suos conspiciunt ex
oppido egressi castra longioribus mulis
falcibus. reliqua quales erupcionis causa para
uerant prope. Signatur uno tempore omni
locis atque omnia temperantur. Inter munime
nta pars firma et huc eurrunt. Romano
rum manus ceteris munitionibus distinetur. Inter
belli pluribus locis hoccurrit. Multa ad inter

rendos mōs ualor clamor qui potē ergū pugnant
b' extat. quod suū piculū maliena uident salu
tē ēstare. Omnia enī plerūq; que absuebeni
cuius hominū mentes perturbant. Caesar idoneū
locū nact' quid qua ex parte geratur cognoscit.
Laborantib' summittit. Vtrūq; adanmū hoc
currit. hūmū ēē illud temp' q' maxime ētendi ē
ueniat. Galli nisi p'fugerint munitiones de
omī salute desinant. romani si rē obtinuerint
finē laborū omnī expectant. Maxime adu
piorē munitiones laborat. querassi uella imū
missū demonstrauit. Inicium loci addeclina
tē fastigū magnū habet momentū. Alii tela
q' incunt. alii uelutudine facta subeunt. Defa
tigatis inuicē integri succedunt. Agger abunū
sis in munitionē coniectus. uascentum dat galli
reāq; intra occidit. romanī contage. Nec
iā arma mris nec uires suppetunt. Ius reb' cog
nitis cesar. labienū cū co hostib' sex subsidio labo
rantib' mittit. impat sustinere non possit de
ductis co hostib' heriptione pugnare. Id nisi
necessario nesciat. Ipsē adit reliquos. cohorta
tur ne labori succumbant. Omīū supiorū dimi
cationū fructū in eo die atq; hora docet ēstere.
interiores despatī capēs trib' locis p' magnitu
dinē munitionū loca p'rupta exarsensu temp
tant. huc eāq; paraueiant ēfer. Multitudine
teloz excurrib' p'pugnantēs decurbant. agere
i cratib' fossas explent. falcib' uallū aduicā res
cindunt. Mittit p'mū brutū adolescentē cū
co hostib' caesar. post cū alii uigauū fabiū lega
tū. postremo ipse cū uehemenciū pugnaret
integros subsidio adduc. Restituit pro cho
acrepulsis hostib' eo quo labienū miserā ēten
dit. Cohortes 1111. ex primo castello de
duct. equitū partē seq' partē circū ire ex
teriores munitiones iabtergo hostes ado
riri iubet. Labien' postquā neq; aggeres
neq; fosse um hostiū sustinere poterant.
quo actis hūmā de x. co hostib' quas ex
proximis p'fidiis heducas foris obtulit. cesa
re p'muncios fac certiore. quid faciendū ex
staret. Accelerat caesar. ut p'elio inter
sit. Ei' aduentu excolore uestitus cognito
q' in signū impeliū uti consuerat. armisq;
equitū i co hostib' uisū quasse sequi uisse
pat. ut de locis supiorib' hanc declina rde

uaxo cernebant. hostes p'eliū committunt. Ut
runq; clamore sublato excipit rursū ex uallo
atq; omnib' munitionib' clamor. Nō omisit
pilis gladiis remger. Repente p'pugnam
equitat' cernitur. co hostes alie adpropinqua
bat. I hostes ergo terga uerter. Fugientib' equi
tes occurrunt. Fit magna cedes. Asedulus
dux i pnceps rem. tū occiditur. Ver cassi
uella unus aruernus. unius infuga ēphendit.
Signa militaria. L. x. 111. ad caesare referunt.
P' auci ex tanto numero sem columnes in castra re
cipiunt. Conspicari ex oppido cēsem i fuga suo
rum despatā salute copias amunitionib' rechi
cunt. Fit p'imus hac re audita ex castris galloz
fuga. Quod nisi crebris subsidis accoci die la
bore milites ēē defessi. omī hostium copie de
leri potuissent. Demedia nocte missis equita
tis nouissimum agmen consequitur. Magnus
numerus captus atq; interficitur. Reliqui ex
fuga incunctes discedunt. Postero die uerū
g'ozū cilio euocato id bellū sēsūcepisse non
suarū necessitatē s; communis libertatis causā d
monstrat. Vqm si fortune cedendū aditraq;
rem se illis hosterre seu morte sua romanis
satis facere seu uiuum tradere uellint.
Mittunt de his reb' ad caesare legati. Iuba
armat radi. pnceps p'duci. Ipsē in municio
ne p'castris confedit. Co duces p'ducuntur.
V er cingozū deditur. Arma p'ciuntur.
Reseruatis haeduis atq; aruernis si p'os ciuita
tis recipere possi ex reliquis captiuis toto ex
ercitu capta singula p'de nomine distribuit
I si reb' confectis in heduos p'ficiscitur ciuitate
recipit. Co legati ab auiernis missi que impa
re se facitū pollicentur. Impat magnum
numerū obsidium. Legiones in iberna mit
tit. Captiuoz ercit. ara. milia eduis aruer
nis que reddit. Ictū labienū duab' cū legioni
bus requitatu insequanos p'ficisci iubet. I huc
marcū sem p'num ritulium at tribuit. Ca
uū fabiū legatū i lucum minucū basili
um cum legionib' duab' in iremis collocat. ne
quā afinitatib' bello uacis calamitate
accipiant. gannū antistum regnū in ambiba
reos. Ictū sextū in britaniges. Gannū ca
nūmū rebili in rutenos. cum singulis legionib'
mittit. Iunctū tullū ciceronē i pullum

subpau cabillonis imatcone. inhedus adad-
 arum rei frumentarie causa conlocant. Ipse
 bibracte remanentia constituit. his litteris cognitis
 rome dierum. xas supplicacione datur.
 IVL CELS CONSC VC LEG COMAENTARIOS
 CESARIS LIB. VII. EXPLICITUR INTRANSAT.
Co. ac. x. ad fidem uocib' balbe cum cotidiana
 mea recusacio non difficultatis excusacione se-
 pientie uidere deprecatione habere. difficilima re-
 suscepi caesaris nri comentarios rerum gestaru gal-
 lie non comparantib' supiorib' atq; insequentibus
 ei scriptis contextui. nouissimu que inspectu abreb'
 gestis alexandrie e feci. usq; ad exitu. non quide cui-
 lis diffensionis cui fine nullu uidem. se uice cesari
 uos hutina quilegerent scire possent qua minuit
 susceperit scribingos. quo facilius carea stulticie atq;
 arrogancie crimine. qme medius interposuerim
 cesaris scriptis. Constat eni int omis nichil ta opose
 abalut ee pfectu qd n hoz elegancia comentarioru
 superet. Qui sunt hecui nesciencia tantaru reru
 scriptorib' desit. Adeo que probant omniu iudicio ut
 pcepta n pbita facultate scriptorib' uideantur. Cuius
 tamen rei maior ma qua reliquoz e admiracio. Cae-
 ri eni qua bene atq; emendate nos era qua facile
 atq; celerit eos p fecerit sam. Erato aut incesare
 cu facultas atq; elegancia summa scribingi. tu ue-
 rissima scientia suoz e silisru ex phcamdoz. Mi-
 chi ne illud quide accidit ut alexandrie no atq;
 africano bello int eeri. Quibella
 qua qua ex parte nob cesaris sermone sunt no-
 ta tam alit audumit eaq; reru nouitate
 aud admiracione nos capunt alitq; ptes-
 timonia sumi dicturi. Si ego nimiru chi
 omis excusacione is causas colligo. necu cesare
 co ferar hoc pntu crimen arrogancie sub eo.
 quod me iudicio cui qua existime posse cu ce-
 sare comparari. Vale. Omni galha deuicta
 cesar cu asupioze estate. Nullu bellandi tem-
 pus int mississay. milites que hibernozu qui
 e resideat atq; tantis laborib' uellat complu-
 res eode tempore ciuitates renouare belli con-
 silia nunciabantur. conuentiones que facere.
Cui rei ueri similis causa ad ferebat qd galha
 omib' cognitu esse neque ulla. multatu
 dme munu locu co acta res. ista posse
 a romanis. nec fiduista bella complures eode
 tempore intulissent ciuitates satis auxiliu

aut spaciū aut copiarū habitaculū exercitū
 ppli romani ad omnia psequenda. Non pē ante
 alicui ciuitati forte incommode recusanda sita
 alimora relique possent seus iudicare inlibtate.
 uene opprimo galloz e firmaret. cesar manu an-
 toniu questore suis p fec hibernis. ipse hequitū
 pfidio pliche leat ianuarias ab oppido bibracte
 pficiscitur ad legione thidecimāq; prima fuerat.
 binis cohortib' ad impedimenta tuenda relictis.
 Reliqui exercitū incopiosissimos agros biturigu
 induc. Iui cu latos si nes. icoplura hoppida ha-
 berent. unius legionis hibernis non potuer e tane-
 ri quibellu pararent conuentionis que facerent.
 Repentino aduentu cesaris accidit. quod imparatis
 deiectisq; accidere fuit necesse ut sine timore
 ullo rura colentes pus ab equitatu obpmerentur
 qua e fugere in oppida possent. Namq; etia illud
 uulgare incurfionis hostiu signu quod incen-
 dis adificioru intellegi e sicut. Casaris erat in-
 terdicto sublatu. ne aut copia pabuli frumti que
 si longi p gredi uellat deficere in aut hostes incen-
 dis terrerentur. Multis hominu milib' captis p
 territi bituriges qui pmi aduentu potuerant ef-
 fugere romanoz. infinitas ciuitates aut pua-
 hospicis e fisi aut sociaute e silioz e fugerant
 frustra. Na cesar magnus itinerib' om. mib' lo-
 cis occurrit. nec dat ulli ciuitati spaciū de aliena
 potius qua de doctica salute cogitandi. Iua celerita-
 te fideles amicos reuebat. idubitantes terrore
 ad ediciones pacis adduce bat. Tali edicione p-
 posita bituriges cu sibi uiderent clemencia ce-
 saris reditu patere inel amicia. finitimas que ci-
 uitates sine ulla pena dischisse obsides atq; infide-
 receptas. e ide fecer. Caesar militib' p tanto
 labore hac paciencia quibru alib' dieb' itinerib'
 difficillimis frigorib' tollerandis stichosime p
 manserant in labore. ducenos fester centurionib'
 tot milia nummu pde nomine edonata polli-
 ceur. Legionib' que in hiberna remissis. ipse sere-
 cipit die. x. x. x. bibracte. Ibi cu pus duceret.
 bituriges adeu legatos mittunt auxiliu p-
 tu. etia carnuces. quos in. elis. sebellu sibi
 querebant. Iuare cognita cu dies n amplius.
 x. x. x. x. m. ab his eet morat. legiones. x. x. x. x. m.
 userta ex hibernis abarant educ. quasibi e loca-
 tas explicande rei frumentarie causa supioze
 comentarios demonstratu e. Ita cu duab' le-

gionib' ad psequendos carnuces p'ficiscit'. Cum
fama exerce' ad hostes e' plata calamitate ce
teroru' ducti carnuces deserz' uicis h'p'p'idis
queque tollerande h'iemis causa constitutis re
pente exiguus adnecessitate aedificis incoleba
m'p' eni deuicti e' plura h'p'p'ida dimiserunt
disps' p' fugunt. Caesar trumpe'tes eo ma
xime tempore acceri mas tempestates cu' subi
re milites noll' in oppido carnuce' conuocas
tia p'ont' atq; in tecta parci galloz paremque
coniectis celerit' strauit' tentori' q' integri
doz g'ia erant inhectificata milites conuocet.
¶ quates tam' rauxiliarios p'edites in omis parces
mittit' quasamq; p'esse dicebantur hostes.
¶ et frustra. Nam plerum que magna p'ida potati
m'i reitumant. Opp' si carnuces h'iemis difficul
tate terroze p'iculi cu' tectis expulsi nullo loco
diu aus' consistere auderent nec siluaru' p'fido
tempestatib' durissimis t'egi possent disps' mag
na parte amissa suoz dissipantur infinitas ci
uitates. Caesar tempore anni difficillimo cum
satis habere conuenientes manus dissipare ne
quod incium belli nasceretur quantuq; inra
ciones e'c' exploratu' habere sub temp' estuoz
nullu' summu' belli posse e' flare q'au' treboniu'
cu' duab' legionib' quas seci abebat in h'ib'nis ce
nab' conlocant. Ipe cu' crebris legationib' re
moz certior fieret bello uacos qui belli gla' gallo
omis belgasq; p'stabant finitimas que h'is ciuitatib'
duce corbeo bello uaco reommo atq; ebat exer
citus comparare atq; in unu' locu' cogere ut oi
multitudine infines suos sonu' qui remiserant
accessit facerent imp'issione p'cinere aut non
tam ad dignitate s'w etia ad salute sua iudica
re nulla calamitate socias exime derep'lica me
ritos accipere legione ex h'ib'nis euocat rursu'
undecima in t'eras aut adgagiu' sabiu' m'it' ca
ut infines suos sonu' legiones duas quas hab
ebat adduce. r'v' altera que ex h'ab' ab licio la
bieno arcessit. Ita quantu' ibernoz oportu
nitas belli queratio postulabat p'p'uo suo
labore in unam legionib' exp'edicioni omis in
ungebat. H'is copis coactis ad bello uacos p'
ficiscit'. Collisq; m'p'z sim' p'ostis equi
armat' dimittit in omis partes ad aliquos ex
cipiendos ex quib' hostiu' consiliu' cognoscere.
¶ quates officio functi renunciat paucos medi

ficis e' inuentos atque hos nonqui agro' colen
doz causa remaniss'ent namque esse undique
diligent' demigratu' s'w qui speculandi causa essent
remissi. Agnib' cumquerent' caesar quoloco mul
tudo e'c' bello uacoz quodue e'c' e' silui' eoz in
ueniebat bello uacos omis qui arma ferre possent
in unum locu' euenisse itemque ambianof au
l'itros caletos ueloc' castis atrebat'. Locu' castis
exceh'm insilia circumdata palude delagasse in
p'edimenta omnia multiores siluas conuolasse.
¶ omplures e' p'ncipes belli auctores s'w multitudinē
maxime uirco hobtemperat' quod ei summo e'
adio nomen p'ri' intellexissent. Vincit ante dieb' ex h'is
castis atrebatem comum discessisse a d'auxilia
germano' adducenda quoz uicinitas p'p'ua
multitudo e'c' infinita. Constituisse aut' bello
uacos omnium p'ncipi' consensu summa a ple
bis cupiditate s'w diceretur caesar cum trib' le
gionib' uenire h'offerent se ad dimicandu' nem
feriore accluriez postea e' d'icione amittito exer
citu' decertare cogerentur. ¶ r'v' maiores copias ad
duceret in unu' loco p'manere que delagassent
pabulatione aut' que p'ri' anni tempus cum ex
guatu' disiecta e'c' i'frumentatione r'v' quo
comitatu' ex insidib' p'ibere romanos. ¶ r'v'
caesar consentientib' p'ri' r'v' cum cognosce
atque eaque p'ponerent' e' silia p'p'ua pru
dentie longe'q; attemerate barbaroz remota e'
iudicare omib' reb' inferuendu' statuit q' e'
celeri h'ostis e'empta suoz paucitate p'cinere ma
ciem. ¶ singularis eni uirtutis ueterimas legiones
vii' viii' viii' habebat summe spei delat'q;
inuentus xi' que octauo iam stipendio tamen
in conlatione reliquaru' nondu' eande' necessitas
ac uir' r'v'is e'p'it' opinionem. Itaq; con
silio aduocato reb' h'is q' ad se essent delat' om
nib' exp'ositis animos multitudinis confir
mat. s'f'ozce hostes t'rii legionu' numero p'
se' dicere ad dimicandu'. Agnitis uideren
ta constituit ut legio vii' viii' viii'
ante omia imp'edimenta. ¶ Deinde omni in
p'edimentoz agni quod tam erat inchoat'
ut exp'edicionib' e' e' s'ueunt cogere xi' ne
maioris multitudinis species accidere hos
ab' possit. ¶ quia p'ri' depopocissent.
¶ a c' ratione p'ene quadrato agmine instruc
to incensp'ecti hostiu' celeri' opinione r'v' ex

erant adduc. Cui repente instructas uelut inacie ar-
to galea legiones accedere galli uideri. quoz erant ad
castra plena fiducia consilia plura sine certaminis pi-
culo sine subito aduentu sui expectatione mri consiliu
copias instrunt. p. castris. nec loco supiore ducunt
C. etiam fiduciam optauerat. tamen admiratus tanta
multitudine hostium ualle int. missa magis multu-
tudine depisa qua late patente castra castris hostiu
confert. ac impat. uallo pedu duodeci munne.
Locuta phae ratione ei altitudinis inchoari fossam
duplice. pedu deni quini laterib. depm. delectis. Cur-
ris excitari crebris multitudine trui tabulatoz. pon-
tib. tractis constructisq. conuulsi. quoz frontes imminet
turricula muniment. ut habostib. duplici fossa duplici
pugnatoz. ordine defenderent. Iuoz alt. exposita
bus quotuoz altitudine esset. hoc audiat longuq.
p. m. tene. tela. alter quo p. p. hoste impo uallo conlo-
catus esset. ponte abincidentib. telis regeret. Portis
foras altioresq. turres imposuit. Iuoz munitionis
duplex erat consiliu. Namq. i. hopum magnitudi-
nem. namose sui spabat. fiduciam barbari allari.
i. campulatu frumentatizq. longuq. esse p. fies
andiu. paruis copis castra munitione ipsa uidebat
posse defendi. Interi crebro paucis utimq. p. cur-
rentib. inter bina castra palude inter recta conten-
debat. Qua tamen palude non nunquam aut mra
auxilia aut galloz germanoz que transibat. haerit.
q. ostes insequeretur. aut uicissim hostes eode trans-
gressi mri longuq. submouebant. Accidebat aut ca-
techens pabulationib. id quod accidere erat. necesse.
cum rari disiectisq. exchois pabuli conquire-
tur. ut impedit. loca dispis. pabulato. rui. cucu
uenerat. Quoz. et finitudo cre. d. ermentu
umentoz. ac ferroz. mri. adferebat. tamen
fluitas cogitationes incitabat. barbaroz. atq. eo
magis quod comus que p. fecti ad auxilia ger-
maz. arcessenda docui. cum equitib. uenerat.
I. mra. numero non amplius erant. quingenti.
tamen germanoz. aduentu barbari nitebantur.
C. acta. cum anim. aduerteret. hoste complures dies
castris palude. illos. natura. munus. tenere. neque
opugnare. castra. eoz. sine. dimicatione. p. m. i. o. a.
nec. locu. munitionib. claudi. cui. mali. foz. inci-
da. p. m. i. q. u. l. l. e. d. u. i. fungendi. muneris. obue-
nerat. namq. Inu. repente. hostiu. equites. anim.
aduerterent. ac numero. supiores. p. uic. tate. com-
fissent. cupieb. mri. uti. p. d. t. b. h. m. d. q. sunt.

circumdari. Iuo. facto. p. m. b. a. t. e. l. e. r. u. s. quae. s. u. e. n. d. o
f. e. r. e. q. u. e. s. t. i. s. p. e. l. u. f. e. r. e. p. e. r. a. m. i. s. s. o. u. e. r. i. d. e. o. p. r. i. n. c. i-
p. e. c. u. n. t. a. t. i. s. p. f. e. c. t. o. e. q. u. i. t. u. I. u. i. c. u. u. r. e. q. u. o. p. r. a. e. u.
t. e. m. p. o. s. s. e. t. u. r. t. a. m. e. n. c. i. u. e. t. u. d. i. n. e. g. a. l. l. o. z. n. e. q. u. e.
d. i. m. i. c. a. r. i. s. e. a. t. a. e. x. c. u. s. a. t. i. o. n. i. s. m. i. s. c. i. p. u. e. n. d. a. p. f. e. c. t. a.
i. a. u. s. u. s. e. r. a. t. n. e. q. d. i. m. i. c. a. r. i. s. i. n. e. f. e. u. d. u. e. r. a. t. I. n.
f. l. a. m. a. n. t. u. r. a. t. q. i. n. c. r. a. n. t. u. r. h. o. s. t. i. u. a. n. i. m. i. s. e. c. u. n. d. o.
p. e. h. o. p. r. i. n. c. i. p. e. i. p. f. e. c. t. o. r. e. m. o. z. i. n. f. e. c. t. o. m. i. q. d. e. t. r. i.
m. e. n. t. o. a. d. m. o. n. e. n. t. u. r. d. i. l. i. g. e. n. t. e. x. p. l. o. z. a. t. i. s. l. o. c. i. s. f. l. a.
t. i. o. n. e. s. d. i. s. p. o. n. e. r. e. a. c. m. o. d. e. r. a. t. i. c. e. d. e. n. t. e. i. n. f. e. q. u. i. b. o. s.
t. e. N. o. n. i. n. t. e. r. m. i. t. t. a. t. i. n. t. e. r. i. m. c. o. c. i. d. i. a. n. a. p. e. l. i. a.
i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. u. t. r. o. z. q. c. a. s. t. r. i. s. q. u. a. d. u. a. d. a. t. r. a. n. s. i. t. u. s.
q. u. e. f. i. e. b. a. t. p. a. l. u. d. i. s. I. u. a. c. c. e. n. t. i. o. n. e. g. e. r. m. a. n. i. q. u. o. s.
p. p. e. r. t. a. c. a. e. s. a. r. t. r. a. n. s. i. c. h. e. r. a. t. i. b. e. n. u. m. u. t. e. q. u. i. t. i. b.
u. n. t. e. r. p. o. s. i. t. i. s. p. e. l. i. a. n. t. u. r. c. u. m. c. o. n. s. t. a. n. t. i. b. h. u. m. u. e. r.
i. s. p. a. l. u. d. e. t. r. a. n. s. i. s. s. e. n. t. p. a. u. c. i. q. u. o. r. e. s. t. e. n. t. i. b. i. n. t. e. r.
f. e. c. t. i. s. p. r. i. m. a. t. i. s. r. e. l. i. q. u. a. m. u. l. t. i. t. u. d. i. n. e. m. e. s. s. e. n. t. i. n. f. e.
c. u. t. i. p. e. r. r. i. t. i. n. o. n. s. o. l. u. h. i. q. u. i. a. u. t. c. o. m. m. u. n. i. s. o. p.
p. m. e. b. a. n. t. u. r. a. u. t. e. m. i. n. u. s. u. u. l. n. e. r. a. b. a. n. t. u. r. I. s. o. e. t. i. a. m.
q. u. i. l. o. n. g. u. i. s. s. u. b. s. i. d. i. a. r. i. c. o. n. s. u. e. t. u. d. i. n. e. t. u. p. t. e. r. r. e. f. u.
g. e. r. n. e. c. p. r. a. u. s. f. i. n. e. f. u. g. e. f. e. c. e. r. s. e. p. t. e. a. m. i. s. s. i. s. s. u. p. i. o. r. i. b.
l. o. c. i. s. q. u. a. m. s. e. a. u. t. i. n. c. a. s. t. r. a. s. u. o. z. r. e. c. i. p. e. r. e. n. t. a. u. t. i. i.
n. u. l. l. i. p. u. d. o. r. e. c. o. a. c. t. i. l. o. n. g. u. i. s. p. f. u. g. e. r. e. t. Quoz. p. i.
c. u. l. o. s. i. c. o. m. i. s. c. o. p. i. e. s. u. n. t. p. t. u. r. b. a. t. u. t. u. i. x. i. u. d. i. c. a. r. i.
p. o. s. s. e. u. t. r. u. s. e. c. u. n. d. i. s. m. i. n. i. m. i. s. q. u. e. r. e. b. u. s. i. n. s. o. l. e. n.
c. i. o. r. e. s. a. n. a. d. u. e. r. s. o. m. e. t. h. o. e. r. i. c. a. s. t. i. t. i. m. i. d. i. o. r. e. s. e. s. s. e. n. t.
C. o. m. p. l. u. r. i. b. d. i. e. b. i. n. d. e. c. a. s. t. r. i. s. e. s. u. m. p. t. i. s. c. u. m. p. r. i. u. s.
a. c. c. e. s. s. i. s. s. e. l. e. g. i. o. n. e. s. i. g. a. u. u. m. t. r. e. b. o. n. u. m. l. e. g. a. t. i. u. m. c. o. g.
n. o. s. s. e. n. t. d. u. c. e. s. b. e. l. l. o. u. a. c. o. z. u. e. r. i. t. i. s. i. m. i. l. e. m. o. b. s. e. s. s. i. o. n. e.
a. l. e. s. i. e. n. o. c. t. u. d. i. m. i. t. t. u. n. t. e. o. s. q. u. o. s. a. u. t. a. c. c. i. t. e. a. u. t.
u. i. r. i. b. i. n. f. e. r. i. o. r. e. s. a. u. t. m. e. r. m. o. s. h. a. b. e. b. a. n. t. u. n. a. q.
r. e. l. i. q. u. a. i. n. p. e. d. i. m. e. n. t. a. Quoz. p. t. u. r. b. a. t. u. i. c. o. n. f. u. s. i.
a. u. t. e. x. p. l. i. c. a. n. t. a. g. m. e. n. m. a. g. n. a. e. n. i. m. u. l. t. i. t. u. d. o. c. a. r.
r. o. z. a. r. a. e. x. p. a. l. i. o. s. s. e. q. u. i. g. a. l. l. o. s. c. o. m. i. t. e. u. n. t. o. p. p.
i. l. l. u. c. e. c. o. p. i. a. s. a. r. m. a. t. o. z. i. n. f. i. u. s. i. n. s. t. r. u. u. n. t. c. a. s. t. r. i. s.
n. e. b. u. s. r. o. m. a. n. i. p. s. e. q. u. i. s. e. n. c. i. p. e. r. e. n. t. q. u. a. l. o. n. g. i.
a. g. n. i. n. p. e. d. i. m. e. n. t. o. z. s. u. o. z. p. e. s. s. e. r. a. C. a. e. s. a. r. n. e. q. r. e.
h. i. s. t. e. n. t. e. s. a. d. g. r. e. d. u. n. d. o. s. t. a. n. t. o. c. o. l. l. i. s. a. s. c. e. n. s. u. i. u. d. i. c. a.
b. a. t. n. e. q. n. o. n. u. s. q. c. o. l. e. g. i. o. n. e. s. a. d. m. o. u. e. n. d. a. s. u. t. d. i. s.
c. e. l. e. r. e. e. x. e. o. l. o. c. o. s. i. n. e. p. i. c. u. l. o. b. a. r. b. a. r. i. m. i. l. i. t. i. b. i. n.
f. l. a. m. i. b. n. o. n. p. o. s. s. e. n. t. I. t. a. p. a. l. u. d. e. i. n. p. e. d. i. t. a.
a. c. a. s. t. r. i. s. c. a. s. t. r. a. d. u. m. d. i. u. d. e. r. a. t. q. t. r. a. n. s. e. u. n. d. i. d. i. s. t. i.
c. u. l. a. s. c. e. l. e. r. i. t. a. t. e. i. n. s. e. q. u. e. n. d. i. t. a. r. d. i. n. e. p. o. s. s. i. a. t. q.
a. d. i. u. g. u. q. u. o. d. t. r. a. n. s. p. a. l. u. d. e. p. r. i. n. e. a. d. h. o. s. t. i. u. m.
c. a. s. t. r. a. p. r. i. u. e. r. e. m. e. d. i. o. c. r. i. u. a. l. l. e. a. c. a. s. t. r. i. s. e. o. z. i. n. e.
c. i. s. i. u. m. a. n. i. m. u. a. d. i. t. e. r. e. r. o. m. i. t. i. b. p. a. l. u. d. e. c. o. n. s. t. a. n. t. a.
l. e. g. i. o. n. e. s. t. r. a. d. u. e. c. e. l. e. r. i. t. e. r. q. i. n. f. i. m. a. p. l. a. n. c. i. e. n. u. g. i.

puerit. quadech: aut fastigio duab' ablaterib' numerebat.
Vbi legionib' instructis ad hulumū iugū puenit. aciemq;
eo loco constituit unde tormento missa tela in hostium
cuneos conici possent. Barbari consili loci natura cum
dimicare non recusarent. si forte romani subire collem
condemur paulatim copias distributas dimittere non
possent. necdissipari perturbarentur: macie pmanerent. Iuo-
rum possent. necdissipari perturbarentur pmaneria cogni-
ta cesar. xv cohortib' instructis castrisq; eo loco meta-
tis munire iubet. castra ac solutis hopib' puallo legione
instructas conlocat. equites frenatis equis instatione
disponit. Bello nacti romanos adinsequendū paratū
uiderent. neq; pfectare aut diucius pmanere sine picu-
lo eode loco possent. tale ciliū sui recipiendi ceper.
Facies ut consueuerant. namq; inacie sedere gallos consue-
sse supib' commentariis caesaris declarati ē. pmanis stra-
mentoz ac uirgultoz quoz summa erat incastris copia
inter se traditos ante acie ē locat. Atremo que tēpoze
diei signo pnuciato uno tempore incender. Ita conti-
nent flama copias omis repente a conspectu texit roma-
noz. Quod ubi accidit barbari ueementissimo cursu
refuger. Caesar isidissessū hostiū ani aditē n po-
terant incensis oppositis. tam idessiliū cū fugē causā
interū suspicaretur legiones pmouit adinsequendū.
pse ueritū infidias nescite in eode loco subsistere hos-
tis atq; elicere mōs in locū conaretur iniquū. tardus p-
dat. Equites cū intrare sumū iugū i flama d. missi
mam timerent. ac si qui cupidus intrauerant uix suoz
ipsi pōres partes anim aduerterent equoz infidias ueri-
ta libera facultate sui recipiendi bello uacis deder.
I ta fuga timoris simul calliditatis que plena sine ullo
dormimento milia non ampl' decē pgressi hostes. loco
munatissimo castra posuer. Inde cū sepe inuidis
equites peditesq; disponerent. magna dormita ro-
manis impabulationib' inferebant. Quod cū crebriū
accidere ex captiuo quoddam conperit cesar. corbeū
bello uacoz ducē fortissimoz milia sex peditū dele-
gisset equitesq; ex omni numero mille quos inuidis
eo loco ē locatū que in locū pte copias frumenti hac
pabuli romanos missinos suscipicaretur. quo cogni-
to cilio legiones plures quā solebat educ equitatu
q; cū uerū pabulatozib' mit tere p fida c fuerat
pmitte. I me mē pōnto auxilia leuis arma-
ture. I pte cū legionib' quam potest maxime ad
ppinquat. Hostes inuidis dispositi cū sibi dele-
gissent capū adre gerendā n apli patente moris
partes passib' mille filius unchq; aut impediti

mo flumine munitū uelut indagine hunc infidus
circū deder. Explozato hostiū cilio mī adplian-
dū animo atq; armis parati cū subsequentiū legionibus
nullā dimicationē recusarent. turmatum mēi locū
deuer. Iuoz aduentu cū sibi corbeis oblata occasione
reigerende existimare pmiū cū paucis se hostendit atq;
impraximas armās impoū fec. Nri constant incur-
si sustinent infidatozū neque plures in unū locū con-
ueniunt quod plerūq; equestrib' pchis cū pte aliqūe
timore accidit cū multitudinē ipsoz detrimentū
accepit. Cū dispositi turmis in uice rari phantur
neq; ablaterib' circū ueniri suos paterent erumpunt a-
teri corbeo pchante exilui. Fit magna contentione
diūsi pchū. Quod diucius pari Marte iniret. paula-
tim infidus instructa multitudo pcedit peditū. que
mōs coegit cedere equites. Quib' elerit subueniunt
leuis armature pedites quos ante legiones missos do-
cur. Cū missi mōz mē positi constant pchamur.
I ugnatur aliqua diu pari contentione. Deinde ut ratio
postulabat pchū qui sustinuerat pmos impetus infid-
chari. hoc ipso sunt supiozes. quod nulli ab infidatib'
inprudentes acceperant dormimentū. Accedunt
ppius interim legiones. crebrique eode tempore missi
i hostib' nunciū adferunt impatore instructis copiis ad
ē. Quare cognita p fido cohortiū ē fidi mī acrimie
pchant. nesi tardū re gessissent uictorū glām comu-
nicat se cū legionib' uiderent. I hostes cādunt animi.
atq; intinerib' diuersis fugā quer nequiquā. Iamq;
bus difficultatib' locoz romanos claudere uoluerant.
I n ipis tenebantur. Vicia tamen pculsiq; maiore par-
te animā consternati pfugunt. partem filius petiti par-
tem flumine. I n tamen infidga armis acriter insequē-
tib' conficiuntur. Cum interū nulla calamitate me-
tus corbeis excedere pchū filias que pterere aut inuicā-
tib' mris addedicionē potuit adduci. qui fortissime
pchando plures que uulnerando coegit. elatos nācha
uictorū in setela concere. Talimodo regesta recentib' p-
chū uestigis. ingressus cesar cū uictos tanta calamita-
te existimaret hostes nunciū accepto locū castrorū
relicturosq; nonlongi abeaccede ab se plus minus.
viii. milib' dicebant. Cam isiflumine impeditū.
transitū uidebat. tamen exercitu traducto pgressi
A t bello uacireliq; que ciuitates repente ex fuga paucis
atq; his uulneratis receptis qui filiarū beneficio casu
euitauerant. omnib' aduersis cognita calamitate inter-
fecto corbeo. amisso equitatu i fortissimis pchū cū
aduenire romanos existimarent. concilio repperit

canu tubaru euocato clamant. legati obsidesq; adcesare
mitantur. Hoc omnib; p bato cilio communiu acie
bas adeos confugit germanos. aquis ad id bellu au
xilia mutuantur erat. Ceteri euestigio mitant
adcesare legatos. pecunia que ut ea pena sit ceteris
hostiu qua sine dimicatione inferre integris pos
set p sua clementia atq; humanitate nunquam p
fecto. esse inlatum. Adfluctus opes equestri pcho bello
uacoz esse. delictoz pcha multa milia interisse
uiru refugisse nuncios cedis. Tamen magnu ut in
tanta calamitate bello uacos eo pcho commodu. e. c
secutos. quod corbeus auctoz belli concitatu multitu
dinis ee infectus. Numquam eni segetu tantu in
ciuitate illo uiuo. quantu imperia pte potuisse.
hac orantib; legatis. commemorat cesar eode tempo
re supiore anno bello uacos coherasq; gallie ciuitates sus
cepisse bellu. pmanissime hos ex omnib; insentencia
pmanisse. neq; ad sanitatem reliquoz deditione. ee. p
ductos. Scire atq; intellegere se causam peccati.
facillime mortuis dellegari. neminem uero tantu
pollere ut inuita pncipib; resistente senatu omnib;
bonis repugnantib; infirma manu plebis. bellu con
citare igerere possit. Sed tam secontemptu fore ca
poena. qua sibi ipsi etraxissent. Nocte insequenti le
gati responsa adiuos refer. obsides consueunt. Con
curre. reliquaru ciuitatu legati qui bello uacoz specu
la. hant euentu. obsides dant. imperata faciunt. ex
cepta continuo quem timor pibet. cuius qua fidei
sua comitere salute. Nam supiore anno labienus
cesare in galia ceteroz uis ducem comium compisset
sollicitare ciuitates. conuocatione contra cesare facere
infidelitate ei sine ulla pfidia iudicauit. co pmi pos
sa. Ius quia non arbitrabatur uocatu in castra uen
turum. Metemptando caucioze facere. gauu uoluseniu
quadratu misit. qui cu p simulatione conloqui cu
raru interficerem. du. Ad ea rem delectos idone
os ei tradit centuriones. Cum in conloqui uentu
ee iut conuenerant manu comiu uolusenu arri
pisse. centurio uelut insueta repmotus celerit
as familiarib; pibit comiu conficere hominem non
potuit. grauit tam pmo ictu gladio capud pcus
sit. Cum utrinq; gladii destructi essent. non tam
pugnandi quadi fugendi sunt utroq; cilui.
roz quod mortifero uulnere comium credebant
adfectu. galloz quod infidis cogniti plura quam
uidebant estimescabant. Iuo facto. statimse com
muni dicebatur nunquam in conspectu cui qua re

mani uenire. Bellico siliu. gentib; deuictis cesar. cui
uideret nulla iam. esse ciuitate que bellu parare quo
sibi resistere. se non nullos exopidis demigrare. exa
gris defugere. ad ptem impiu euntandiu. plures impar
tes exercitu dimittere constituit. Antoniu questo
rem cu legione duodecima sibi coniungit. g. fabium
legatu cum quo hortib; .xx. v. mitat induissimam
parte gallie quod ibi quasda ciuitates marmis esse.
audiebat. neq; g. caniniu. rebui legatu. qui nulli
regionib; erat satis firmas duas legiones habere
existimabat. Iutu labieniu ase euocat. legionem
aut duodecima quecu eo erat inibnis inogata gal
lia mitat ad colonias ciuium romanoz turndas.
nequod simile in quomodiu acciderat decutione bar
baroz hac supiore estate tergestinis acciderat. quire
pennino latrocinio atq; impetu incole illoz erant
opsti. Ipse ad uastandos depellandos que fines am
brogis p ficiatur. Quem pterritu hac fugiente
cu redigi posse insua potestate despasset. primum
sue dignitatis. ee. ducebat ad o fines ei uastare ciuib;
edificis. peccore. ut hodie suoz ambrogia si quos for
tuna reliquos fecisset. nullu reditu pte tantas cala
mitates habere incunat. Cu in omis partes finiu
ambrogis aut legiones aut auxilia dimissae. atq; om
nia cedib; incendiis. rapinis uastasset. magno nume
ro hominum infecto aut capto. labieniu cu dua
bus legionib; interueras mitat. quoz ciuitas
pte germanie incunat cotidianis exercita bellis. cul
tu rferitate non multu agermanis differbat. neq;
impata unqua nisi exercitu coacta faciebat. Inte
rim gauis caninius legat cu magna multitudine
co uenisset. hostiu infines pictoru lit tern nunciisq;
durati cognoscere. q p p uo in amicia manserat
romanoz. pars quedam ciuitatis ei descesset. ad opidu
lemonu etendit. Iuo cu aduentare atq; exapti
uis certus cognoscere multis hominum milibus a
luna co duce. andiu duratu clausu. limone oppugna
ri. neq; infirmas legiones hostib; comittere audere
castra posuit loco munito. Du nactus cu adpugnare
caniniu cognosset. copis omib; ad legiones cussis. castra
romanoz oppugnare instituit. Cum plures dies in
oppugnatione contempsisset. i magno suoz detri
mento nulla parte munitionu euellere potuisset.
rursus ad opsidendu limone reddit. Eode temp
g. fabi legat complures ciuitates infide recipit. obsidib;
firmat. litterisq; gau canini reuili fit certior. que in
pictonib; gerantur. Iuib; reb; cognitis. p ficiatur ad au

xilium durati fere nchi. At diu natus aduentu fabii
cognito deserta salute. sitimpr eodē coact^{us} esset. i
romani & externi sustinere hostē. respice^{re} ac time
re oppidanos repente ex eo loco cū copis ieredit. nec
se satis tutū fore arbitrat^{ur} nisi flumine ligeri qd
erat ponte. p^{er} magnitudinem t^{ran}seundū copi
as t^{ran}chamlet. Fabius r^{es} non dum in conspectū
ueniat. ostib^{us} neq; se caninio con^{tra} nunc verat. tam
doct^{us} abis qui locor^{um} nouerant natu^{rum} t^{er}re po
tissimum credidit hostes p^{er}territos non cum lo
cū quem p^{re}tebant peturos. Itaq; cum copis
adeundem pontem contendit. equitatū que tamū
p^{re}cedere ante agmen imperat. legionum. quantū
cum p^{re}cessit. se sine defatigatione equor^{um} in eadem
sercepit. castra. Consequuntur equites n^{ost}ri ut
erat p^{re}ceptum inuaduntq; diu naci agmen.
i fugientes p^{er}territos que sub sacculis intinere
adgressi. magna p^{ar}da multas interfecti spoliū
tare. hanc gesta sercipiunt in castra. Insequen
te nocte fabius equites p^{re}mit^{it}ur sic paratos
ut conflagrent. atq; omne agm^{en} moneant^{ur} dūc
sequantur n^{ost}re. Cui^{us} p^{re}ceptis ut p^{re}serget^{ur} quir
tis titacius uaius p^{re}fectus equitum. singulari
et animi i^{mp}rudencie un^{um} suos ortatur. agmen
que hostium confect^{us} turbas partim idoneis
locis disponit. partim equitum p^{re}lium com
mittat. Confligit auctarius equitatus hostiū
succedentib^{us} silu^{ar} p^{re}ditib^{us} qui toto agmine sub
sistentib^{us} equitib^{us} suis cont^{ra} m^{ost} ser. auxilii
f^{uit} p^{re}sentia agri certamine. Namque n^{ost}ri ē
temp^{or}is p^{re}dic^{te} sup^{er}atq; hostib^{us}. cū sub sequi le
giones meminissent i^{mp}udore cecelendi. i^{mp}u
dantie p^{re}sentendi p^{re}lii fortissime contra p^{re}di
tes p^{re}stant. Hostesq; nichil amplius copia
rū accessuri credentes ut p^{re}dic^{te} cognouerant
equit^{um} n^{ost}ri delendi naci occasionem uide
bantur. Cum aliquandū summa intencione
dimicaretur. diu naci ut instruit. aciemque
suis. eodē eadē m^{ost}re p^{re}sidio. Cum repente
ēferre legiones in conspectū hostium ueniunt.
i^{mp}u^{er}it^{ur} p^{re}sentia barbaror^{um} turme ac p^{re}terite acies
hostium p^{re}stanto i^{mp}edimentor^{um} agmine.
magno clamore dūcursū que passim fuge se
mandant. At n^{ost}ri equites qui paulo ante re
sistentib^{us} fortissime confluerant. loca ineto
rie elati. magno undique clamore sublato. ce
dentib^{us} circumfusi quantū i^{mp}u^{er}it^{ur} adp^{re}se

quendi dextereque adcedendi ualem. tantum
eo p^{re}lio interficiunt. Itaq; amplius milibus
passum xii. aut armator^{um}. aut eor^{um} qui eo
temp^{or}is arma p^{re}ceperant interfecit omis mul
tudo captiui i^{mp}edimentor^{um}. qua ex fuga
cum constare drapacem senonem qui ut p^{ri}
mum defecerat gallia collectis undiq; p^{re}ditis
omnibus seruis adhibere uocatis exu^{er} lib^{er}om
num ciuitatū adscitis receptis latronib^{us} i^{mp}e
dimenta et com^{it}atus romanor^{um} intercepit. nā
non amplius omnium duob^{us} milib^{us} ex fuga qn
que collectis i^{mp}rouincia uoluisse i^{mp}erum
niam ē. Caninus legat^{us} cum legionib^{us} duab^{us}
adeos p^{re}sequendos contendit. medetrimeto p^{ro}
uinciam p^{re}dic^{te} una que consiliū cum eo lucte
rium. qua dūc^{us} cepisse quem sup^{er}iore cō
mentario p^{ri}ma defectione gallie facere p^{ro}u
ciam magna infamia p^{re}ditor^{um} hominum latro
cinus caperetur. Caius fabius cum relicto ex
citu in caruites ceterasq; p^{re}sentetur ciuitates.
quarum eo p^{re}lio quod cum diu naco fece
rat copias ēē accessis sciebat. Non enim dubi
tabat quin recenti calamitate summissiores ēent fu
ture dato uero spacio ac temp^{or}e eadē i^{mp}ligante
diu naco possent concitari. Iua i^{mp}re summa
felicitas celerit^{as} que i^{mp}eripendit ciuitatib^{us} fa
bium consequuntur. Nam caruites quisepe uex
ati numquam pacis fecerant mentionem dati
opsidib^{us} ueniunt in deditionem. Ceter^{as}q; ciui
tates posite i^{mp}ultimis gallie finib^{us} oceano con
iuncte. que armorice appellatur. auctori
tate adducte caruitum aduentu. fabii le
gionumq; i^{mp}erata sine mora faciunt. Dum
naci suis finibus expulsi errant latrantq;
solus extremas gallie legiones p^{re}dic^{te} est coac
tus. At drapes unaq; lucterius cum legiones
caninum que ad eē cognoscerent. nec se sine
certa p^{re}uicte p^{re}sequente exercitu putarent. p^{ro}
uincie fines i^{mp}erare posse nec iam libe^{re} uagan
di latronior^{um} q; facendor^{um} facultate abērent
i^{mp}u^{er}it^{ur} consistunt caducor^{um}. Ibi cum lucteri
apud suos ciues quondam i^{mp}eris reb^{us} multū
potuisset. semp^{er}q; auctor nouor^{um} consilior^{um}
magnam apud barbaros auctoritate habe
re. opidū auxilio diu naco quod i^{mp}eritela
fuerat ei. a eor^{um} nati. loci muniti oc
cupat. suis i^{mp}eritela copis oppidanosq; sibi

conuenit. Iuo cū cēstū gaus caninus ueni
stā. anm aduertere. que omī oppidi partes
pruptissimū saxū ēē munitas. quo defen
dente nullo tamen armatis ascēdere eē
difficile. magna autē impedita oppidanorū
uiderē. quāe flēlan destina fuga sub trahere
conarentur effugere. non modō equitatū sed
ne legiones quidē possent. triplico cohortib'
dūm trina celissimō loco castra fec. Aquibū
paucam quantū copie paciebantur. uallum
in oppidi circuitū ducere instituit. Quod cum
anim aduerterent oppidani. miserrimāque
aestas memoria sollicita. similem casum obse
sionē uiderentur. maximeq; ex omib' lucterū
qui festine illius uicūm fecerat monere fru
menti rationē esse habendam. constituunt
diuini consensu parte ibi. relictā copiarum
si suū ex peditū aduportandū frumentū p'fici
a. Eo consilio probato. proxima nocte duobus in
lib' aonitay. relictā. reliquos ex oppido drapes
lucterū aduocant. Iupatōr dies moratū ex
finit' cadunt. qui partem refrumentarū sub
leuare cōcupiscant. partem p'bere quo minus
fumerent non poterant. magnū numerum fru
menti comparant. Non minquam autē expe
ditionib' nocuit. castella mōz aduocantur.
I uam ob causam gaus caninus toto oppido mu
nitionē circum dare moratur. ne aut opus effec
tū tueri non posset. aut plurimū in locis infir
ma disponat p'fida. Magna copia frumenti
comparata confidit drapes. lucterū non lon
gus ab oppido decem milib' inde paulatim fru
mētū in oppidū supportarent. Ipsi inter se p'uinā
parantur. Drapes castris p'fido. cū parte copia
rū restaret. lucterū agmen iumentorū ad op
pidū duc. Drapes ibi p'fidis oza noctis cir
citer decima siluestrib' angustisq; itinerib' fru
mentum importare in oppidū instituit. Quorū
singulū uicūm castrū cum sensissent. explo
rantesq; mīl' quāe gererentur remissā
fuit. caninus celerit cum cohortib' armatis
ex arimis castellis instrumentarios sub ipsam
lucem impetum fec. In repentinō malō pter
rati dissingunt aduā p'fidaq; nri ut uider.
acutus contra armatos incitati nemine exco
muniō uiuam cū patuntur. P' fugit inde
cūmācū lucterū. ne ferre p' incastia. Re

bene gesta caninus excipitū comperit parte co
piarum cum drappete. ēē incastia. amilib' non lon
ge amplius. xii. Quare ex compleribus cognita
cū intellegere fugato duce altero. pteritōs reli
quos facile oppidū posse magne felicitatē esse arbi
trabatur neminem excedere fugisse incastia. qui
de accepta calamitate nūcūm dū p'p'et p'fer
ret. Se d' in expe rundo campiculum nullum
uiderē. equitatū omnem germanosq; pedes
summe felicitatē homines. ad castra hostium pre
mitur. Iose legionem unā intra castra distribu
it. Altera secū expectā duc. Cū p'p'us hostes accē
sisset. ab exploratorib' quos p'p'uitat cognosce
castra eorū ut barbaray fere consuetudo est relictā
locū supiorib' adripas ēē fluminis demissa. at ger
manos equites imprudentib' omnib' de improbitō ad
uā lassē p'elūque comissit. Iuare cognita. legio
nem armatā instructāq; adduc. Ita repente omib'
ex partib' signo dato. loca supiora capiunt. Quod hu
bi accidit. germani equites signis legionis instiue
hemetissime p'uehantur. Cōfictū cohortes undiq;
impetum faciunt. Omnib'q; aut infectis. aut capti
magna p'da p'ocuntur. Capitur q'st' ex p'cho dra
p'et. caninus felissime regesta sine ulle pene mi
litar' uulnere ad opsidendos oppidanos reuertit.
C xternoq; hoste deletō cū timore antea diuidere
p'fida. munitione oppidanos circumdare pro
hibuit erat. op'andūq; impat administrari. Ve
nit eodem cum suis copijs. postero die gaus fa
bus partemque oppidi summit ad obsidendum.
C aesar interim. in antonium questorem cum coh
ortib' xii. in bello uacis reliquit. nequa rursus no
uorū consiliorū capiendoy belgis facultas daretur.
I p'ie ciuitates reliquas adit. obsides plures impe
rat. timemes omniū animos consolatione sanā.
C ū incantates uenisset quorū incantates supiore co
mentario caesar exposuit. initium belli cēt. ortū
quod p'cipue eos p' c' sciencia facti timere anim
aduerterat quo celerit ciuitatē timore libare
p'ncipem sceleris illius. concitatore belli gutiati u
ad duplicem deposcent. Iu. nri ne cūib' quid ēē
commitebat. Tamen celerit omniū cura quest'
incastia p'ducit. cogit mei sup'plicū caesar com
suam natūm concursū maximo militū qui et om
nia picula idē mīta bella gutuato accepitare
ferebant. adeo ut uerberib' examinātū corp' securi
ferret. Ibi crebris lictis caninus sit certior p'ced

happere. nullo modo gesta erant. quoque in consilio permanere
oppidani. Quorum si paucitate contemnebat. tam per-
nata magna poena. esse ad faciendam iudicabat. ne
universa gallia non sibi vires defuisse ad resistendum
romanis si constancia putaret. neue hoc exemplo ac-
cideret locorum opportunitate fraterse iustitiam in lib-
tate. cum omnibus gallis notum esset. scire. reliqua esse.
una aestas sine pumice. quam si sustinere potuissent nullam
ultra periculi uerentur. Itaque. et lenum legatum cum
legionibus duabus reliquit. qui iussu iuberet se subsequeretur.
ipse cum omni aequitatu quam potest celerrime ad cam-
pum contendit. Caesarem cum contra expectationem omnium
uicello dunum uenisset. oppidum quod oppidum clausum ante
aduertente. neque ab oppugnatione recedi uideretur ul-
la conditione. posse magna aut copia frumenti abun-
dare oppidanos ex fugis cognoscere. aqua prohibere. ho-
tem temptare coepit. Fumum infima ualle dundebat
quetotum pene montem cingebat in quo positum erat pre-
ruptum undique oppidum uicello dunum. Loca uertere lo-
ci natura prohibebat. In infimis enim sic radicibus mon-
tis ferebatur. ut nulla in parte deprimis fossis deriu-
ari possent. Erat autem oppidanis difficultas. et prae-
cipue. ut prohiberetur montis sine uulneribus ac periculo
uite neque adue flum. neque arduo serectpere
possent ascensum. quia difficultate eorum cognita caesar.
sagittis tantis funditoribusque dispositis tormentis aenea
quibusdam locis contra facillimos descensus conlocatis.
A qua fluminis prohibebat oppidanis. Quorum omnis
postea multitudo aquarum unum in locum conuenie-
bat sub ipsius oppidi. murum habi magnis font-
aque primumebat. ab ea parte quiescere pedum. et
in uallo fluminis circuitu uagabatur. Hoc fonte prohi-
beri posse oppidanos cum optarent reliqui. caesar
unus uidere. si regione ei uineas agere aduersus
montem iaggere instruere coepit magno cum labore
et continua dimicatione. Oppidani enim loco superiore
decurrunt. et minus sine periculo perantur. multo
que. pernaciter succedentes uulnerant. Non deterren-
tur tamen milites nostri uineas proferre. et labore atque
operibus locorum uincere difficultates. Eodem tempore cum
culos tectos ad uineas agunt. et caput fontis. quod
genus operis sine periculo ullo sine suspitione hosti-
um facere licebat. extruunt agger multitudinem
pedum vi. et locat in eo turris. et tabulatores.
Non quidem quae moenibus adaequare id enim nullis op-
ibus effici poterat. sed quae superare fontis fastigium
posset. Neque cum tela tormentis iacerentur. ad

fontis aditum. nec sine periculo possent aquari oppidani.
non tantum pecora atque iumenta. si per magna hosti-
um multitudo sita consumebatur. quo malo periti.
oppidani cupas seuo. perire. scindunt complorat. arden-
tes in opera perolunt. eodemque tempore acerrime per-
antur. ut ab incendio restinguendo dimicationis
periculo decerant romanos. Magna repente in
ipsis operibus flamma exstitit. quaecumque enim per locum
peripue missa erant. ea uineas iaggere sub ipsa. co-
prehendebat id ipsum quod morabatur. Milites contem-
ni. quam quam periculoso genere pereli loco quae in-
periebantur. tam omnia fortissimo sustinebant animo.
res enim gerebatur in excelsis locis in conspectu exercitus
nostri. magnisque utrimque clamor oriebatur. Ita
quam quisque poterat maxime insignis quo nocior
testaciorque uirtus esset ei. telis hostium flammis quiesce
offendebat. Caesar cum complures suos uulnerari uid-
eret. ex omnibus oppidum paratib' cohortes montem ascen-
dere. et simulatione moenium occupandorum clamorem
undique iubere tollere. Quo facto perterriti oppidani.
cum quid ageretur in locis reliquis essent ignorari.
reuocant. ab impugnandis operibus armatos murisque dis-
ponunt. Ita nostri sine pereli facto celeriter opera flammis
comptessant. pariter restinguunt. partem incendunt.
Cum pernaciter resisterent oppidani magna aerea
parte amissa sita suorum infemencia permanebant.
Ad postremum cuniculi uenti fontis interfecti. atque
austis. Quo facto repente perhenis exaruit fontis.
Itaque. attulit oppidanis salutaris dispartione ut id
non hominum consilio sed deorum uoluntate factum
putarent. Itaque senescit coartat. et tradiderunt.
Caesar cum sua lenitate cognita omnibus scire. neque
uereretur nequid crudelitatem naturae uideretur
aspici fecisset. Neque exitum consiliorum suorum ante
aduertente. sitali ratione diuersis in locis plures
consilia misissent. exemplo supplicii deterrendos re-
liquos existimant. Itaque omnibus qui arma tulle-
rant manus percidit. utramque cessit. Quo testacior
esset poena improborum. Drappes quae capti essent. acimi-
nio docuit. siue indignitate idoloze uinculoz.
siue timore grauioris supplicii paucis diebus cibose
abstinunt. atque ita interit. Eodem tempore luc-
terius quae per fugam expellere scripsi. cum in potesta-
te uenisset epas nacti arum crebro enim mutan-
dis locis multorum fidei se committebat. quod nunquam
ducentis sine periculo comoratur uidebatur. cum sibi
esset ex qua munus debere caesarem habere.

hunc ipsi nacti aruerunt amicissimus. pr. sine du-
bitatione ulla uincti adcesare deduxi. Labienus
interim interuenit equestre peditum fac. sedm. Com-
pluribusque treueris interfectis igermanis qui nulli
aduersus romanos auxilia denegabat. pncipes
eorum uiuos reliquit in suam potestate. atque in is huius
aeduui qui iunioris generis summa nobilitate abe-
bat solusque excedens ad id tempus pmanerat marinis.
are cognita cesar cum omnibus partibus gallie benetes
geri. uideret. iudicare. que superioribus estis gallia de-
uictam subactamque. et aquitania nunquam ipse
adisset. sed per publicum crassum quidam ex parte deuicisset.
cum duabus legionibus in eam partem gallie per secessit. ut
ibi extremum tempus cerneret aestiuorum. Quare
sicuti cetera celeriter feliciterque confect. Namque omnes
aquitane civitates legatos adcesare miser. obfidesque
ei dederunt. Iulius rebus gestis ipse equitum presidio narbona
perfectus est exercitus plegatos in hiberna deduxit. Iuxta
legiones in belgio conlocavit cum antonio. et tre-
bonio. et per uatinnio legato. Duas legiones in aeduos
deduxit. quorum omnis gallia summa et auctoritate sue-
bat. Duas ituriones ad fines caruntum posuit. quod om-
ne illa regione coniuncta oceano contineretur.

Duas reliquas in leuocorum finibus non longe
abarum. nequa pars gallie uacua ab exercitu
erat. Pateros dies ipse in provincia moratur cum
celeriter omnes conuenire percurrisset publicas con-
troversias cognosset. bene meritis premia tribuisse.
cognoscendi enim maximam facultatem abebat. qua-
liquisque fuisse animo in totius gallie defectione
quam sustineret. fidelitate atque auxiliis. pum-
cie illius. in confectis rebus ad legiones in bellum
se recepit. hibernavit que nemeto cenne. Ibi
cognoscit communem atque abeant peditum cum equita-
tu suo contendisse. namque antonius in hibernaue-
nisset. civitas que atrebatum in officio erat. communis
qui post illam uulnerationem qua super commero-
rante. semper ad omnes motus paratus fuit. cum de con-
silio. nec consilia belli querentibus auctor armorum
duxque deest. parente romanis civitate cum suis
equitibus latro quibus se suisque abebat. infestis que
numeris committit complures qui conportabantur
in hiberna romanorum incipiebant. Erat attributus
antonio per secessit equitum. et noluerunt. quadratus.
qui cum eo hibernavit. Iuxta antonius ad persequen-
dum equitatum ostium inibat. Voluerunt ad ea vir-
tute que singularis erat in eo. magnum hodum

communi adiungebat. Iuxta libenter id facere quod impa-
batur. Itaque dispositis insidiis sepius equites eius ad-
gressus. scilicet peditum faciebat. Notissime cum uel-
emencius contenderetur ac uoluerunt ipsius interci-
piunt communi cupiditate pernacius cum paucis in-
sequitur. ille autem fuga uehementi voluerunt per duris
se longius. inimicus homini repente suorum inuocat
fide atque auxilium. ne sua uulnera perfidia interposita
paterentur impunita. Conuersoque aequo se accersit. in
castris pernitit in perfectum. Faciunt hoc idem omnes
ei equites. paucosque motus conitunt atque insecuntur.

Communis incensum calcaribus equi. coniungit equum quadra-
ticeumque. infesta ac magnis viribus machinamur. trahit
uoluerunt. Presecco uulnerato. non dubitant nisi resiste-
re. conuersis equis ostem pellere. Quod hibi accidit. co-
plures hostium magno motu impetu percussu uolue-
rantur. ac partem in fuga perierunt. partem in capiu-
ntur. Iuxta hibi malum dux equi uelocitate euitant.
gaudent uulnera perfectum ut uide periculi aditum uideretur.
referunt in castra. communis autem siue ex parte suo dolore.
siue magna parte amissa suorum legatos ad antonium
mittit. Sequere tibi futurum hibi per scriptum. resac-
turum que imperant obfidiis datis firmat. Vni
illud erat. ut timore suo celeratur. nec in conspectu ue-
nit cuiusquam romani. Vni postulatione antoni
cum iudicare ab uoluerunt nasci timore. ueniam petenti de-
dit. obfides accepit. Scio caesare singulorum annorum
singulorum commentarios confecisse. quod ego non ex-
istimauit in faciendum. propterea quod insequentem annu-
t. paulo. et marcello consilium nullas res gallie mag-
no ab eo ope gestas. Neque tam ignorare quibus
in locis caesar exercitusque eo tempore fuissent. pau-
ca esse scribenda. coniungenda que huic commen-
tario statui. Caesar in belgio cum hiemarum
unum illud propositum habebat. continere mani-
cia civitates. nulli spem aut causam dare ar-
morum. Nichil enim minus uolebat. quam sub dis-
cessu suo necessitate sibi aliquam imponi belli.
nec cum exercitu deductum erat. bellum aliquod relin-
queretur quod omnis gallia libenter sine presen-
ti periculo suscipere. Itaque honorifice civitates. ap-
pellando. pncipes maximis promissis adficiendo.
nulla omnia noua coniungendo. defessam totam
diuisis peditum gallia condicione parendi meliore
facile in pace continent. Ipse hibernis pactis con-
tra consuetudinem italia quam maximis in itinere
bus est perfectum ut municipia et colonias appellare

quibus in antonii questu suum commendata uerat fac-
 docu pericione. Contendebat enim gratiam libere
 per hominem sibi coniunctissimo quae paulo ante promi-
 serat ad pericione. tum acriter contra factionem et
 potentiam paucorum. qui in antonii repulsa. caesari
 decedentis gratiam conuellere cupiebant. Huc ubi
 augur prius factum quam italiam attingere initine-
 re audierat. tam non minus iusta sibi causam mu-
 nicipia et colonias adeundi existimauit. Vbi
 gratias agere quod frequentia atque officium suum
 antonio praestitissent. simulque se et honorem suum sequen-
 tis anni commendare pericione. propterea quod insole-
 nter aduersum suum gloriarentur. L. lentulum et G.
 marcellum consules creatos. quoniam omni honore et digni-
 tate caesaris spoliarentur. ereptum ser. galbe con-
 sulatum cum is multo plus gratia suffragisque ualens
 esset. quod sibi coniunctum et familiaritate et consue-
 tudine legationis esset. Acceptum est caesaris aduentum
 ab omnibus municipiis et colonis incredibili honore
 atque canore. Cum primum enim ueniebat ab illo
 uniuersae gallicae bello. nihil relinquebatur.
 quod ad ornatum portarum. numerum locorum omnium
 quae caesar iturus erat excogitari poterat.
 Cum libris omnis multitudo obuiam praecedebat. In domibus
 omnibus locis molabantur. Et richum stratis
 foras templa quae occubantur. ut ut exspecta-
 tissimi triumphi laetitia percipi posset. Tanta
 erat magnificencia apud opulentiores. cupiditas
 apud humiliores. cum omnes regiones gallicae
 togatae caesar praecurrerent summa celeritate ad
 exercitum neme totam reddidit. Legionibusque ex omni-
 bus hiemis ad fines treuerorum euocatis. eos praefecit
 ibique exercitum lustrauit. C. labienum gallicae praefe-
 cit togatae quo maiore commendatione concilia-
 retur ad consulatum pericione. Ipse tantum itine-
 rum faciebat quantum satis esset admiratione lo-
 corum propter salubritatem existimabat. Ibi quaque
 crebro audiebat labienum ab inimicis suis sollicita-
 ri. cerciorumque fiebat. idcirco paucorum consiliis ut in-
 ter posita senatus auctoritate aliqua parte ex-
 citus spoliaretur. tam neque de labieno credidit
 quicquam. neque contra senatus auctoritatem ut ali-
 quid facere adduci potuit. ludicabat enim
 liberis sententiarum patrum conscriptorum causam suam
 facile optinere. Nam G. curio et. pl. cum caesari
 causam dignitatemque defendendam suscepissent. se-
 pe erat senatus pollicitus sicque timor animo

cum caesaris ledere. et quia populi diuatio atque
 arma non minimi terrore forent infensae. dis-
 cedere utique ab armis exeat quae dimittit tene-
 fore eo facto libera et sui iuris ciuitate. Neque
 hoc tantum pollicitus. sed aceram praedissectionem
 facere cepit. quod nefarie. consanguineque
 populi iusser. atque ita rem moderando disces-
 serunt. Magnam hoc testimonium senatus
 erat uniuersi. conueniensque superiori facto. nam
 marcellus primo anno cum impugnare caesaris
 dignitatem contra legem populi. et crassi reule-
 rat ante tempus ad senatum decedere. puniens
 euentusque dictis discessionem faciente mar-
 cello qui sibi omne dignitatem ex caesaris in-
 iuria querebat. senatus frequens in alia omnia
 transit quibus non frangebatur animi min-
 iorum caesaris. sed admonerentur. Quo maiores
 sparent necessitates quibus cogi posset senatum
 id praestare quod ipsi constituerent. Fit demum
 senatus consultum ut ad bellum parthicum legio una
 a. g. populo alia a caesare mitteretur. neque
 obscurae duae legiones uni dederantur. Nam. cum
 populi legione prima qua ad caesarem miserat
 confecta ex dilecte punicie caesari ea tanquam
 ex eo numero dedit. Caesar tam cum deuotum
 tate aduersario se spoliare nemini dubium
 esset. pompeio legione remisit. et suo nomine
 quintam a. quam in gallia ceteriore habuerat
 ex se iubet trahi. In eius locum. a. ii. legione
 mitata mittere quae praedia tueretur. praedibus
 praedibus quintam a. deducebatur ipse exercitus
 distribuit hiema. C. trebonium cum legionibus
 1111. in belgio collocat. G. fabium cum totis-
 dem mechuos deducit. Sic enim existimabat
 tutissimam fore gallicam sibi belgae praedibus maxima
 uirtus. eorum quoque auctoritas summa esset exerciti-
 bus continerentur. Ipse mitata praefecit. Quo
 cum uenisset cognoscit. p. G. marcellum. consule
 gones duas ab se remissas quae ex se. deberent
 ad parthum cum bellum duci. cum pompeio tradita.
 atque mitata reuocatas eo. Hoc facto quaque
 nulli erat dubium quid nam contra caesarem pa-
 ratur. Tamen caesar omnia praecenda esse sta-
 tuit eo ad sibi spes aliqua relinqueretur. uere
 potius disceptandi quam belli gratia.

ULIVS CAESVS CONSTANTINVS DE LEGI TAVIV
 TAVIVS

PAX REGIBUS SANCTIS AVDEJIBUS. CARI
 TAS COMMUNICANTIBUS. LIBER DE AGONE. XII
 ANO FRATRIBUS MELODIO LATINO INEYDI
 IS. HYMNI SERMONE CONSCRIBITVS ES.

Fidei regula canonis. Et prope uiuendi. In quo illud
 quod posui est. Nec eos audiamus qui carnis resurre
 ctione futura negant. Et commemorant quod ait ap
 olosus paulus. Caro et sanguis regnum dei non posside
 bunt. Non intelligentes quod ipse dicit apostolus.

O portus corruptibile hoc induere incorruptionem
 immortalis hoc induere immortalitatem. Cum enim
 hoc facit. Iam non erit caro et sanguis.
 Si celeste corpus. Non sic accipiendum est. quasi carni
 non sit futura substantia. Si carnis et sanguinis no
 mine ipsa corruptione carnis et sanguinis. Intel
 legendus est apostolus nuntiatus. Que utique in
 regio illa non erit ubi caro incorruptibilis sit.

Quam uisualiter possit intellegi. Ut carnem et
 sanguinem opera carnis et sanguinis dantes accipiamus
 apostoli. Et eos dei regni non possesuros qui perse
 rant illa dilexerunt. hic liber sic incipit.

corona uictoriae.
 INCIPIT LIBER DE AGONE CRISTIANO.
 CORONA VICTORIAE DOMINOMINI. CICERO. IIII
 certantibus. Induimus autem scripturis assidue in
 uenimus. Promittit ei nobis corona si uicerimus. Si ne
 longum sit multa committere. Et per apostolum paulum
 manifestissime legitur. Opus perfecti cursum consum
 mauimus. Iam super est michi corona iustitiae. Deben
 t ergo cognoscere qui sit ipse aduersarius. Ius si u
 cerimus. coronabimur. Ipse est enim quem dominus in
 posuit. ut etiam nos in illo permanentes uincamus.

Et di quidem uirtus atque sapientia. uirtutis per quod
 facta sunt omnia. Ius filius dei unicus est super
 omne creaturam semper incommutabilis manens.
 Et quoniam sub illo est creatura etiam que non pec
 cauit. Quanto magis sub illo sunt omnes creaturae
 peccatrices. Ergo quoniam sub illo sunt omnes
 sancti angelus. multo magis sub illo sunt omnes peccat
 tores angelus. quorum diabolus princeps est. Si qua
 natura maiorem deceperat. Dignatus est unige
 nitus dei filius ipsam naturam maiorem suscipere.
 ut de ipsa diabolus uinceretur. Et quem
 semper ipse sub se habet. etiam sub nobis eum esse face
 re ipsum significat. dicens. Princeps huius
 mundi missus est foras. Non quia extra mun
 dum missus est quomodo quidam heretici pu

tant. si foras ab animis eorum. qui coherent uerbo
 dei. Et non diligunt mundum cum ille princeps
 est. quia dominatur eis qui diligunt temporalia
 bona que hoc mundo uisibili continentur. Illo
 quia dominus est huius mundi. si princeps cupiditatu
 earum quibus concupiscitur omne quod transiit.

Ut ei sub iaceant qui negligunt ad eum dominum. et
 diligunt instabilia et mutabilia. radix est enim omni
 um malorum cupiditas. qua quidam appetentes
 a fide pertrahunt. et inserunt se doloribus multis.
 Per hanc cupiditatem regnat in homine diabolus
 et cor eius tenet. Tales sunt omnes qui diligunt
 istum mundum. Aut trahunt autem diabolus foras
 quando ex toto corde renuntiatur huic mun
 do. Sic enim renuntiatur diabolo qui prin
 ceps est huius mundi. cum renuntiatur corru
 ptis et pompis et angelis eius. Ideoque ipse dominus iam
 triumphante naturam hominis perant. Sicut
 inquit quia ego uinci mundi. Multi autem dicunt.
 quomodo possumus uincere diabolum quem non
 uidemus. si habemus magistrum qui nobis demon
 strare dignatus est quomodo inuisibiles hostes uin
 cantur. De illo enim dicit apostolus. Fruens se carne
 principatus et potestates exemplant. Fiducia
 licet triumphant eos in mente. Ibi ergo uin
 cuntur inimice nobis inuisibiles potestates sibi
 uincuntur inuisibiles cupiditates. Video quod
 in nobis ipsis uincimus temporalium rerum cupidi
 tates. Necessum est. ut in nobis ipsis uincamus. illi
 qui per ipsas cupiditates regnat in homine.

Quando enim dicitur est diabolo etiam manducabi
 litem et peccatorem. etiam est etiam in terra ibi. Datus est
 ergo in cibum diaboli peccator. non sumus etiam
 si nolumus manducare a serpente. Sicut enim
 quod in nostrum corpus conuertamur. ut cibum ipse se
 cundum corpus hoc efficiatur quod nos sumus.
 sic malis moribus per nequitiam et superbiam in
 pietate hoc efficiatur quisque quod diabolus est.
 idem similis est et subicitur ei sicut sub iectum est
 nobis corpus in terra. hoc est quod dicitur etiam mandu
 care a serpente. Iamque itaque timor illi ignem
 paratus est diabolo et angelis eius. De opere trium
 phare de illo in semetipso. Eos enim qui foras
 nos oppugnant in uincimus uincendo cum
 cupiditatibus per quas nobis dominantur. Quod
 inueniunt sui similes seculi ad penam trahunt.
 Et naphi dicit. Quod in semetipso pugnant adu

his potestates exteriores. At enim. Non ē nob con-
luctatio aduersus carnē & sanguinē. s; aduersus p̄ncipē
potestates huius mundi. arū tenebrarū. Aduer-
sus spiritalia nequitiarū. Incelestib'. Caelū enī dī &
iste aer. ubi uenta & nubes & procellae & turbines
sunt. Sic etiā scriptura dī multis locis. X̄m̄
nūc de caelo dñs. & aues caeli & uolatilia caeli.
Cū manifestum sit aues in aere uolare. Et nos in
consuetudinē hunc aerem caeli appellamus. Nam cū
desereno ut núbulo querimus aliquando dicimus.
qualis ē aer. aliquando dicimus quale ē celū. Hoc
diximus existimā ibi habitare mala demonia.
ubi solem & lunā & stellas dī ordinauit. quae mala
demonia idcirco apls appellat. spiritalia. In etiā
mali angeli inscribitur s̄s appellatur. Ideo autē
rectores harū tenebrarū eos dīc. qm̄ peccatores homi-
nes tenebras appellat quib' isti dīantur. Ideo & alio
loco dīc. Fustis enim aliquando tenebrae. nunc autē
lux in dño. quia ex peccatorib' iustificati erant. Non
ergo arbitremur in summo caelo habitare diaboli.
cum angelis suis unde lapsi ēē credimus. Sic enim
errauerunt manichei. qui dicunt ante mundi constitu-
tionē fuisse gentē tenebrarū quae cōtra dñm rebela-
uit. In quo bello credunt miseri omnipotentē dñm
non sibi alit̄ potuisse succurrere. Nisi partē suā ēē
cā m̄tē tēp̄. Cui' gentes p̄ncipes. sic illi dicunt.
Ducorauer partē dī. & temptati sunt. Vt possit de
illis mundus fabricari. Sic dicunt dñm p̄misse
aduictoria cū magnis calamitatib' & cruciatib' mi-
seris membris suis. Quae membra dicunt ēē
cōmixta tenebrosis uiscerib' p̄ncipū illorū ut eosce-
perant. & a furore compescerent. Vt non intelle-
gunt tam sacrilegam ēē sectā suā. Vt credant
omnipotentē dñm nō p̄ creationē quā fecerit. S; p̄
ipsam naturā suā bellasse cū tenebris quod
nefas ē credere. Neque hoc soli s; etiā illi
qui uicti sunt factos ēē meliores. quia furo-
rē cōp̄sser. Hanc uicē uicti facti ēē mise-
rissimi. Dicunt enī eā p̄p̄tā commūcio-
nem p̄didisse. in beatitudine suā. &
magis errorib' & elatib' ēē implicati. Quam si
aliquando uel totā purgari dicerent. magnā
tamen impiorū cōtra omnipotentē dñm
adfirmationē. cui partē credentē & cōtra tem-
porē. In uicē. nō uicē ēē. iactatā sine aliq̄
peccati crimine. Nunc u' infelices audent ad
huc dicere nec totā posse purgari. ipsā partē

quae purgari non potuerit proficere ad uinculū ut
inde inuoluatur & inligetur malicia sepulcrū.
Et sic ibi semp sic pars ipsa dei miserat̄ nichil pec-
cauit. Adhuc in mōnū carceri tenebrarū.
Hoc illi dicunt ut simplices animas fallant. sed qui
tam simplex est & ista non sentiat ēē sacrilega.
Quib' adfirmant omnipotentē dñm necessitate opp̄-
signē ēē. ut partē suā bonā & innocentē tantū
ex dīb' obruendū & tanta inmundicia inquinā-
dā dare. & non totā h' berare posset. & quod
liberare non poterit acris uinculis colligare.
Quis ergo ista non exēretur. quis non intellegat
impia ēē & inestanda. S; illi quando capiunt
homines non ista prius dicunt quae fiderent &
derentur aut fugerant abominib' sed eligunt
capitula describitur quae simplices homines nō
intellegunt & pilla decipiunt animas imperitas
querendo. Unde sit malū. sic in isto capitulo
faciunt quod ab apto scriptū ē. Rectores h-
arū tenebrarū. spiritalia nequitiarū incelestib'.
Quer' enī deceptores illi & interrogant ho-
minem scribitur diuinas non intellegentē un-
de sint in caelo rectores tenebrarū. Vt cū respo-
dere non potuerit traducatur ab ei' curiosita-
tem. Quia om̄s anima in docta curiosa ē. In au-
tē fide catholica bene dīc. ab om̄s morib' ue-
ra p̄uate munitur. Quam uis eorū haereticū
nesciat. respondit illis tamen nec enī decipi potest
qui non nouit quid p̄tineat ad ap̄ianā fidē quae ca-
tholica dī p̄ orbem terrarū sparsa. Contra om̄s
impios & peccatores neg legentes aut
suos dñm turbantē secunda. In
ergo diceba nō aptū paulū.
Dixisse habere nos conluctationē aduersus itozē
tenebrarū. spiritalia nequitiarū incelestib'. & pro-
bauim' & etiam istū aerē trāe p̄mū
caeli uocari oportet credere aduersus diaboli & an-
gelos ei' nos dimicare qui gaudent p̄turbatio-
nib' nris. Nam ipse apls alio loco diaboli p̄nci-
pem potestatis aeris hui' appellat. Quam uis ille
locus ubi ait. Spiritalia nequitiarū incelestib'.
Posse & alit̄ intellegi. ut non ipsos p̄uaticatores
angelos incelestib' ēē dixerit. S; nos potius de
quib' alio loco dīc. Conuersationia in caelis ē.
& nos in caelestib' constituti. Ad ē in sp̄ita-
lib' p̄ceptis dei ambulantes dimitem'
aduersus sp̄i talia nequitiarū quae nō

indeconantur abstrahere. Magis er- go illud que-
rendū ē quomodo adūsis eos quos non uidem' pug-
nare possim' runcere. neputem stulti adūsis aere
nos debere certare. Docet itaq; ipse apls dicens.
¶ on sic pugno quasi aere cādē. s; castigo corp' meum
in seruitutē redigo. ne forte alius p'dicans ipse re-
p'l' mueniat. Item dicit. Immutatores mei estote
sic i' ego xpi. Inare intelligendū ē. xra ipsū aplm
in semetipso triumphasse de potestatib' hui' mundi sic
de dno dixerat. Cui se immutatorē ēē p'stat.
¶ in m'te ergo nos illi sic certam'. V' castigemus
corp' m'm in seruitutē redigam'. Si mundi uolum'
umcere. quā p'nicitas delectationes suas ipom-
pas. i' p'niciosam curiositate nob' d'nari potest hic
mundus. Id ē eaq; in hoc mundo p'niciosa delecta-
tione colligant amatores rerum temporalia i' dia-
bolo atq; angelis ei' seruire cogunt. Iub' omnib' s'pe
nuntiamus redigamus in seruitutē corpus m'm;
s; nequis forte hoc ipsum querat quomodo fiat ut
corpus m'm seruituti subiciamus. facile intelligi
fieri potest. si quis nos ipsos subiciamus dō bona uo-
luntate i' caritate sincera. Nam omis creatura uelit
nolūt uni dō i' dno suo subiecta ē. s; hoc animo
¶ nemus ut tanta uoluntate seruam' dno dō m'o.
m' iustis liberalit' seruit. Inuultus aut' compedit
seruit. Omnis tam diuine p'uidencie seruunt.
S; alii obediunt tamquam filiis i' fatum cū ei' quod
bonum ē. Alii ū ligantur tamquā serui. s; de
illis quod iustū ē. Ita d' om'p' d'n' uniuerse
creaturar' qui s'c' omia sic scribitū ē bona ualde.
S; ic ea ordinant ut i' debon' i' demalis bene facit.
¶ In omia iusta fac. Boni sunt aut' qui tota
uoluntate dō seruiunt. mali aut' necessitate serui-
unt. Nemo enī leges omnipotentis euadit. S;
alud p't' i' iustis. Aliud ē facere quod lex iubet. Iua p't' boni scdm
leges faciunt. Mali scdm leges patiuntur. Nec nos
moueat quod in hac uita scdm carnem quam por-
tam iusti. multa graui' i' aspa tollerant. Nichil enī
mali patiuntur qui iam possunt dicere. Quod ille
uir spiritalis i' erubet i' p'dicat. Apostolus dicit.
¶ loziamur in tribulationib'. scientes qm' tribulatio
patientia opat' patientia p'batōne p'batō uero s'p'e
pes aut' non confundit. Quia caritas di' diffusā ē
in cordib' m'is. p' spm sc'm qui dat' ē nob'. Sier-
go in hac uita ubi tanta tormenta sunt possi-
nt boni iusti uiri cū talia patiuntur. Non
solum aequo animo tollerare. s; etiam in di' cari-

tate glari. q'ilo cogitandū ē de illa uita quā nob'
promittitur. ubi nullam de corpore modestiam
sentiamus. ¶ In non ad hoc resurgit corp' iusti-
rum. Ad quod resurgit corp' impiorū sic scrip-
tum ē. Omis resurgemus. s; omis mutabimur.
¶ nequisquam putet non iustis in beatitudinem is-
tam p'mitti s; potius iniustis. i' ei' iustis ē po-
enalem. sequitur i' dicit. V' mortui resurgunt incor-
rupti. i' nos in mutabimur. Quicūq; ergo mali sit-
sic ordinati sunt. quia unusquisque sibi i' omis mal-
cem sibi noceat. Hoc enī apparet quod p'nicios
diligunt. i' quod eis auferri facile potest. i' hoc fi-
bi auferi inuitē. Quando se p'sequuntur. uide-
cruciantur quib' auferuntur temporalia quā
diligunt ea. Illi aut' q' auferunt gaudent.
¶ si talis l'etitia cetitas ē. i' summa miseria.
p'sa enī magis implicat animā i' ad maiora
tormenta p'duc'. Nam gaudet ipse quando
hamū non uident' escam deuorat; s; cū p'scator
eū adducere ceperit. uiscera ei' torquentur p'mo.
deinde ab omni l'etitia sua p'p'sam escā de qua
l'etatur ē. ad consumptionem trahitur. Sic sunt
omis qui de bonis temporalib' beatos sequuntur.
¶ amū enī acceper' i' cū illo sibi uagant' uenire
tempus ut sentiant quanta tormenta. Cū au-
ditate deuorauerint. uideo bonis nichil nocent
quia hoc eis auferunt qd' n' diligunt. Nam qd'
diligunt unde beati sunt auferre illis nemo
potest. Cruciat' uero corporis malis amas misse-
rabiliter affligit. bonas aut' fortiter p'ungat; sic
fit ut & malus homo i' malus angel' diuinae p'
uidencie militent. sed nesciunt quid boni de
illis operent' d's. Non itaq; p'meritis officii sed
p' meritis militiae stipendiantur. S; ut hac
animae que habent uoluntate nocendi i' ratio-
ne cogitandi sub diuinis legib' ordinate sunt.
ne aliquid in iustū quisq; patiatur. Ita omia i'
animalia in genere suo i' ordine suo diuine
p'uidencie legib' sub dita amministrantur.
¶ deo d'n' dicit. Nonne duo passeret assē uenissent.
i' unus eorū non cadit in t'ra sine uoluntate
patris urī. Hoc enī dicit. uolens ostendere quic
quid uilissimum homines putant omnipotentia
d'n' gub'nari. Sic enī uolatilia celi ab eo
pasci. i' illa agri ab eo uestiri ueritas loquitur.
¶ capillos etiam m'os numeratos esse dicit. S;
qm' mundas animas racionales p' se ipse d'scu-

z.
¶ qd' enī iuste fit bene fit.
iustis aut' s' beati boni. iustis
mali penas patiunt'. Ergo i'
debonis i' demalis bene fac
d's.

alud p't'
i' iustis

ita. Sicut in optima magnis angelis siue in
hominibus tota sibi uoluntate seruiunt. Cetera
uero ipsos gubernat. uerissime dicit potuit etiam
illud ab aplo. Non enim debuit cura esse deo.

¶ Inscripturis enim sanctis deus homines docet quomo-
do cum hominibus agant. ipsi deo seruiant. Quo
modo autem agant cum peccatoribus ipsi sciunt. id
est quomodo salutem peccatorum suorum gubernent usque
pericula ratione naturali. quae quidem omnia
de magnis sui creatoris operibus acceperunt. Ipsi ergo
possunt intelligere quomodo in uersa creatura
conditor deus gubernat. etiam paruas sanctas. quae
ministra eius sunt. In ceteris uero. Ipsi et
ipsae sanctae anime ab ipso factae sunt. Et in
eius creaturae primatu tenent. Ipsi ergo possunt
intelligere intelligat. in terra in gaudium do-
mini sui. Si autem hoc non possumus quamdiu
sumus in corpore peregrinamur ad deum. gustare
mus saltem quia suus est deus. Ipsi dedit nobis pri-
mum spiritum in quo sentiamus eius dulcedinem et deside-
remus ipsum uitae fontem ubi sobria ebrietate in-
undemur. irrigemur sic lignum quod pla-
tatum est secundum decursum aquarum. id est
fructum in tempore sui. Vfolia ei non decide-
unt. Dicit enim spiritus sanctus. Filii autem hominum
integritate alarum tuarum spabunt. Inebria-
buntur ab ubertate domus tuae. et torrentem
uoluntatis tuae potabis eos. In apud te est fontis
uitae. Talis ebrietas non euerat mentem. Sicut
amen rapit sensum et obliuionem praestat omnem
tremorem. Sed si possumus toto affectu iam di-
cere quemadmodum ceruus desiderat ad fontem
aquarum. ita desiderat anima mea ad te deus.
¶ Quod si forte adhuc propter aegritudinem anime quas
deserti amore concepimus nec gustare sumus ido-
nei quam dulcis est deus. Vel credamus diuine
auccorati. quam uoluit esse in scripturis sanc-
tis deus suo. qui factus est ei ex semine dauid
secundum carnem. Sicut apostoli loquuntur. Omnia
enim propter ipsum facta sunt. Sic in euangelio scrip-
tum est. et sine ipso factum est nichil. Ipsi in in-
becillitate insertus est. quam inbecillitate non
ei ope si nostra uoluntate meruimus. Nam
deus hominem in exterminabilem fecit. nulli libe-
rum uoluntatis arbitrium dedit. Non enim
est. optamus. si dei preceptis necessitate non uo-
luntate seruamus. Facile est. omnino. quam

tu existimo. quod non intelligere nolunt qui
catholicam deserunt fidem. et ipsam uocari uo-
lunt. Nam si nobiscum fatemur naturam nostram
non sanari nisi recte faciendo. Faciamus ea
non infirmari nisi peccando. Et ideo non est
credendum animam nostram hoc esse. quod deus est. Ipsi
si hoc esse. nec sua uoluntate nec aliqua necessita-
te in deterius mouentur. In omni modo in-
commutabilis intelligatur deus. Si habet qui non
in contentione et emulatione tuam gloriā cupidi-
tate amant loqui quod nesciunt. Si humili-
tate apostoli sentiant de deo in bonitate. in sim-
plicitate cordis querat eum. Tunc ergo in beilli-
tate nostram suscipe dignatur et filii dei. Quia uerbi
caro factum est. et habitabit in nobis. Non quia
aeternitas illa mutata est si quia mutabile
creaturam mutabilibus hominum oculis
ostendit. Ipsi incommutabili maiestate
suscepit. sunt autem stulti qui dicunt. Qua-
re non poterat aliter sapientia dei hominem
liberare. nisi suscepisset hominem. inas-
ceretur de semina. Quia peccatoribus illa omnia
patentur. Ipsi dicimus. Poterat omni-
no. Si si aliter facere similes uis stulticiam
displicere. Si non enim apparet. oculis
peccatorum lumen et aeternum uitae. quod per
teriores oculos uidetur. Inquinatis mentibus
uidere non possent. Nunc autem quia insibi-
le nos commonere dignatur et ut inuisibilia
propter deum displiceat. anima. Ipsi non au-
tem corpus habuit. displicet in iudicis. qui
ex semina natus est. mutam enim odes
impudici quod concipiunt. marunt femi-
nae. Displicet superbis quod contumelia
patientissime perhibet. Displicet delicatis
quia cruciatur est. Displicet timidis quia
mortuus est. nec non uideantur uita sua
defendere non in homine dicunt sibi hoc
displicere si in filio dei. Non enim intelli-
gunt. quid sit aeternitas dei quae hominem
assumpsit. Et quid ipsa humana creatu-
ra quae mutationibus suis in beatitudinem fir-
mitate reuocabatur. ut disceremus docente
ipso deo. Infirmos quos peccando
collemus recte faciendo posse sanari. Osten-
detur enim nobis ad quam fragilitatem sua
culpa homo peruenit. et ex qua fragilitate

diuino auxilio liberatur: itaq; filius dei homine
 assumptus. Et in illo humana pressus est. Haec
 medicina hominum tanta est quanta non po-
 test cogitari. Namque supbia sanari potest.
 si humilitate filii dei non sanatur. Quae uia
 rita sanari potest. Superbia filii dei non
 sanatur. Quae inuidia sanari potest. Si
 patientia filii dei non sanatur. Quae impietas
 sanari potest. Quae caritate filii dei non sanatur.
 Iste tremor quae circumspectio sanari potest. Si fir-
 matione corporis non sanatur. Erigat spem
 suam genus humanum. Irrecognoſcat natu-
 ram suam. uideat quantum locum habeat in
 opibus dei. Nolite uos ipsos contempnere.
 uiri filius dei unum suscepit. Nolite uos ip-
 sas contempnere feminas. Filius dei nat-
 us est femina est. Nolite tamen amare carna-
 lia. quia in filio dei nec masculus nec femina
 sunt. Nolite amare temporalia. Quia si be-
 ne amarentur. amaret ea homo quem iu-
 cepit filius dei. Nolite timere contumeli-
 as et crucem. et mortem. quia si nocerent homini.
 non ea pateretur homo quem suscepit fili-
 us dei. Haec omnis hortatio quae etiam ubiq;
 predicatur. ubiq; ueneratur. quae omnem
 obedienciam animam sanat. Non esset in rebus
 humanis si non essent facta illa omnia q;
 stultissimi mis. displicent. quae designatur
 imitari uitiosa iactantia. ut adiuuentem
 percipiendam possit adduci. si erubescit imi-
 tari eum de quo dictum est. antequam nasce-
 retur. quod filius altissimi uocabatur. et ip-
 omnes gentes quod negare nemo potest filium
 altissimi uocatur. si multum de nobis sentimus.
 dignemur imitari eum qui filius altissimi
 uocatur. si parum de nobis sentimus. imitemur
 presbiteros et publicanos qui eum imitati
 sunt. O medicina omnibus consulente. omnia
 tumentia compimentem. omnia tabescencia
 reficientem. omnia superflua resicantem.
 omnia necessaria custodientem. omnia p-
 ta reparantem. omnia deprauata corrigentem;
 qui tam se extollit contra filium dei.
 uis de se despicere. pro quocumque humilis esse uolu-
 it filius dei. Quis beatam uitam esse arbitre-
 tur. in hisq; contempnenda esse docuit
 filius dei. In his aduersitatibus cecidit. q

naturam hominis tantis persecutionibus custodita
 credit in filio dei. In filio esse clausum ad regnum
 caelorum putat. qui cognoscit publicanos et mer-
 trices. imitatos esse filium dei. Quae p-
 uerſita-
 te non careat. qui facta et dicta intuetur. et dili-
 git et secutatur illius hominis in quo se nobis ad
 exemplum uitae prebuit filius dei. Itaque
 iam et masculi et feminae omnis aetatis et
 omnis huius seculi dignitas ad spem uitae
 eternae commota est. Alii neglexit tempora
 libus bonis conuolant ad diuinam. Alii ce-
 dunt eorum uirtutibus qui haec faciunt. et lau-
 dant quod imitari non audent. Pauci
 autem ad huc murmurant. et in uero reque-
 untur aut sua quaerunt in ecclesia quam uis. Si
 deantur catholici aut ex ipso christi nomine
 gloriam querentes. Haeretici aut peccati im-
 pietatis suae defendere cupientes. Iudei.
 aut curiositate uana licentiae perdere time-
 tes. pagani. Si ecclesia catholica per totam
 orbem longe lateq; diffusa. Impiorum eorum
 prioribus temporibus frangens. magis magnisq;
 roborata est. Non resistendo sed p-
 fectum
 do. Nunc uero infidelium eorum questiones fid-
 eliter. diligentia discutit. intelligentia
 dissoluit. criminatores palmarum suarum
 non curat. quia tempus messis et tempus
 metarum et tempus horreorum caute dilige-
 ter quae distinguit. Criminatores aut
 frumenti sui aut equantes corrigit. aut inui-
 dentes inter frumens et zizania computat. Su-
 bicimus animam deo. si uolumus seruituti
 subicere corpus nostrum. et de diabolo triumphare
 Fides est prima quae sub iugat animam deo.
 inde precepta uiuendi. quibus custoditis spes
 nostra firmatur. nutritur caritas. et lucere in-
 cipit quod antea tantum modo credebat.
 Cum enim cognitio et actio beatam hominem
 faciunt. Sic in cognitione cauenda est er-
 ro. sic in actione cauenda est nequitia. Erat
 autem quisquis putat ueritate se posse cognos-
 cere cum adhuc nequitia uiuat. Nequitia
 est autem mundum illum diligere et ea quae na-
 ciuntur et transiunt pro magno habere. et ea
 cupiscere. et pro his laborare ut adquiratur.
 et locari cum habundauerint. et timere ne
 pereant. et contristari cum pereunt. Tabes-

uita non potest illā sinceram incommutabi-
lem uidere ueritatē inhaerere illi. in gen-
-um iam non mori. Itaque prius quam men-
tis purgetur. debemus credere quod intel-
legere non dum ualemus. In uerissime
dictum ē. p̄ph̄am. Nisi credideritis
non intellegitis. fides in ecclesia breuissime
traditur. in qua commendantur aeterni que
intelligi ac carnalibus nondum possunt. tem-
poralia p̄terita. futura que p̄ salute homi-
num gessit. gestura est. aeternitas diuinae p̄
uidencie. Credamus ergo in patrem. et filium
et sp̄m sc̄m; haec aeterna sunt incommutabi-
lia. id est unus d̄s unus substantia trinitas
aeterna. D̄s ex quo omnia p̄ quem omnia in
quo omnia. Nec eos audiamus qui dicunt
patrem tantummodo ē nec habere filium.
nec ē. cum eo sp̄m sc̄m. S; ipsū paternali
quando appellari filium. aliquando sp̄m sc̄m.
¶ eſcunt enim p̄ncipum ex quo sunt omnia. et
maginem eius p̄ quem formantur omnia. et ſci-
tatē eius. In qua ordinantur omnia. Nec eo
audiamus qui indignantur. et stoma cantur.
¶ Quia non tres d̄s colendos dicimus; nesciunt
enim quid ſc̄t una eademque substantia.
et fantasmatis suis inluduntur. Quia solent
uidere corporalit̄ ad animalia tria uelque
cumque corpora tria locis suis eſſe ſeparata.
¶ Sic putant intellegendā substantiam dei. et mu-
ltum errant qm̄ ſup̄bi ſunt. non poſſunt
diſcedere quia nolunt credere. Nec eos audiamus
qui patrem ſolum uerum d̄m et ſempiternū
ē dicunt. Filium autē de ipſo genitum ſi ab ip-
ſo factum de nichilo. et fuiſſe tempus quando non
erat. S; tam p̄mum locum tenere in omni
creatura. et sp̄m sc̄m minoris maiestatis ē.
quā filiū. ipſum factū ē. poſt filium. Et horū
trū diuerſas eſſe ſubſtantias. Tanquam aurū
et argentū et aeramentū; nesciunt enim quid
loquantur. Vnde rebus quas pocculos carnes
uidere conſueuerunt uanas. Imagines ad diſputatio-
nes ſuas tranſ. fer. Quia reuera magnum ē
mente conſpicere generationem que non ſit ex
aliquo tempore ſi aeterna ē. et ipſa caritatem et
ſanctitatē qua generator et generatus ineffabili
ſibi copulantur. magnum. et difficile eſt haec
mente conſpicere. etiam ſi p̄ccata et tranquilla

ſit; non potest ergo fieri ut illi. Haec uideant
qui terrenas generationes nimis inueniunt.
¶ Ad istas tenebras addunt ad huc ſummum quē
ſibi contentationib; et certaminib; cotidianis exercita-
re non ceſſant. Habentes animas carnis affec-
tib; diſſucentes. tanquam ligna humore ſagna-
ta. In quib; ignis ſummum ſolum uomit. et habe-
re flammās lucidas non potest. Et hoc quidē
de omnib; hereticis rectissime dici potest; cre-
dentes ergo incommutabilem trinitatē. Cre-
damus etiam diſpenſationem temporalem p̄
ſalute generis humani. Nec eos audiamus qui filiū
dei ipſum xpm̄ nichil ēē aliud quam hominem
dicunt. S; ita uultum ut dignus ſit appellare
filius dei. Et hoſ enim catholica diſciplinam
ſit foras. quia uane gl̄e cupiditate decepti co-
tentioſe diſputare uoluerunt an. tequam in-
tellegerent quid ſit dei uirtus. et dei ſapientia.
¶ Et in p̄ncipio uerbum p̄ quod facta ſunt omnia.
¶ Quomodo uerbum caro factū ē. et habitabit
in nobis. Nec eos audiamus qui non uerum homi-
nem ſuſcepſiſſe dicunt filium dei neque natam
ēē de femina. S; falſam carnem et imaginem ſi-
mulatā corporis humani oſtendiſſe uidentib;.
¶ eſcunt enim quomodo ſubſtantiam. Am mi-
niſtrant uniuersā creaturam. Inquinari omni-
no non poſſit. ¶ Tam p̄dicant iſtū uisibilem ſo-
lem radios ſuos p̄ om̄s faeces et ſordes corporū ſpar-
gere. et eoſ mundos et ſinceſos ubiq; ſeruare. Dier-
go uisibilia munda uisibilib; in mundis contingi
poſſunt. et non inquinari. quanto magis inuiſibilis
incommutabilis ueritas p̄ sp̄m animam et ipſam
corp; ſuſcipiens. Coto homine aſſumpto ab omnib;
eum infirmitatib; nulla ſua contaminatione li-
berauit. Itaq; magnas pacuntur anguſtias. et
cum timent quid fieri non potest. ne humana
carne ueritas inquinetur. Veritatē dicunt ēē.
mentitam; et cū ille praecepit dicens. Sic in
hoſte uiro eſt. eſt. non. non. iſt apl̄s clamat.
¶ Non erat in illo eſt et non. ſi eſt in illo erat. Iſtū
totum corp; ei falſam carnem fuiſſe contendunt.
ut non ſibi uideantur. Imitari ſi non ſunt auctori-
bus menciantur. Nec eos audiamus qui trinitatē
quidem in una aeterna ſubſtantia conſtitunt.
¶ hominem ipſum qui temporali diſpenſatione ſuſ-
cepit ē. audent dicere non habuiſſe hominis
mentem ſed ſolā animam et corp; et. Hoc ē di-

134
cere. Non fuit homo si membra corporis habe-
bat humana. Animam enim corpus habent
rebellia. Sed rationem non habent quem
tas est propria. Sed si exsecrandi sunt illi qui
eum negant humanum corpus habuisse quod
est infirmum in homine. miror quod isti non
erubescunt. In hoc eum negant habuisse
quod est optimum in homine. A cultum enim
ingenda est mens humana. Sumitur acor
poris suo. Siquidem in illo homine non refor-
mata est in quo ipsum corpus humanum iam
dignitate formae celestis acceperat. Si absit ut
hoc credamus. Quod. Con. fiat temeraria
caecitas et superba loquacitas. Nec eos audiamus
qui sic dicunt ab illa aeterna sapientia susceptum
esse hominem qui de virgine natus est. Quom-
niam homines habere sapientes sunt qui per
fecte sapientes sunt. Nesciunt enim proprium
illius hominis sacramentum. imputant hoc
solum eum plus habuisse inter ceteros bea-
tissimos quod de virgine natus est. Quod ip-
sim sibi bene considerant fortassis credent-
deo illum hoc propter ceteros meruisse. quod ali-
quid proprium propter ceteros habere etiam ip-
sa susceptio. Aliud est enim sapientem tantum
fieri per sapientiam dei. aliud est ipsum personam
suscipere sapientiae dei. In primis ut enim eadem
natura sit corporis ecclesiae multum tamen dis-
tante inter caput et membra cetera qui non in-
tellegat. Si enim ecclesiae caput est homo ille
cuius susceptione verbum caro factum
est et habitavit in nobis. membra cetera
sunt omnes sancti quibus perficitur et completur
ecclesia. Quomodo ergo animam totam corpus
in animam vivificat sed in capite unde
do sentit. et audiendo. et odorando. et gustan-
do. et tangendo. In ceteris autem membris tan-
gendo tantum. Et ideo capiti cuncta sub-
iecta sunt ad opandum. illud autem supra col-
locatum est ad consulendum. quia ipsius animae
que consulit corpori quodammodo personam sus-
tinet caput. ibi enim omnis sensus apparere.
re universo populo sanctorum tanquam uni corpori
caput est mediator dei et hominum homo christus
ihesus. propterea sapientia dei et verbum in principio
per quod facta sunt omnia. Non sic assumpsit
illum hominem ut ceteros sanctos. sed multo ex-

cellecius multoque sublimius. Quomodo ipsum soli
assimili oportuit in quo sapientia hominibus ap-
paret. Sic eam invisibilem decebat ostendi. In a-
liis autem sunt sapientes ceteri homines quicum-
que sunt vel esse potuerunt vel poterunt. Alii illum
mediator dei et hominum et homo et per ihesum. In a-
sapientia ipsius per quam sunt sapientes
quia homines. non solum beneficium habere.
sed etiam personam gerit. Deceteris enim sapientibus
et spiritualibus animis recte dici potest quod habent
inter verbum dei per quod facta sunt omnia.
in nullo eorum recte dici potest quod verbum
caro factum est et habitavit in nobis. Quod in solo
domino nostro ihesu christo rectissime dicitur. Nec ideo
autem dicimus quod solum corpus humanum suscep-
tum esse dicunt a verbo dei. sic audiant quod
dictum est. verbum caro factum est. ut negent illum ho-
minem vel animam vel aliquid homi-
nis habuisse. nisi carnem solam. Errant enim
multum nec intellegunt ideo carnem solam nomi-
nata esse in eo quod dictum est. verbum caro factum est.
quia hominum oculis propter quod facta est sus-
ceptio. caro sola potuit apparere. Nam si ab-
surdum est valde indignum. ut humanum
spiritum homo ille non habuerit sicut superius
tractavimus. Quanto magis absurdum et indig-
num est ut nec spiritum nec animam habuerit quod etiam
in peccatoribus ubique est. recte enim id est corpus. Anostri
ergo fide etiam ista impie et excludant.
ocumque hominem atque per factum a verbo
dei susceptum esse credamus. Nec eos audiamus
qui tale corpus dominum nostrum ihesum christum habuisse
se dicunt quale apparuit in columba
quam vidit iohannes baptista des-
cendere de caelo et manentem super eum
in signo spiritus sancti. Ita enim persuadere conantur
filium dei natum non esse de femina. Quia si carna-
libus oculis cum oportebat ostendi. potuit inquit
sic assumere corpus quo modo spiritus sanctus
enim et columba illa de coelo nata est autem etiam
humanis oculis potuit apparere. In iis primo
illud respondendum est quod ibi legimus inspicere
columbae apparuisse iohanni spiritum sanctum ubi
legimus etiam christum natum esse de femina.
et non oportet in parte credere euangelio in
parte non credere. Unde enim creditur in columbe

specie demonstrati ee. spm scm. nisi quia in euangelio legisti. Ergo i ego in celo xpm natum ee. de uirgine quia in euangelio legi. Quare aut sps scs non e natus de columba quemadmodu xps de femina. illa causa est. quia non columbo liberare uenerat sps scs sed hominib; significare innocentiam

et amorem spiritalem.

quod in eo

uirtute specie uirtutis

hic figuratum est.

dm aut istm xpm

uenerat ad homines liberandos in quib; et mares et femine continentur ad salutem. Nec mares fastiuit quia marem suscepit nec

feminas quia de femina natus e.

huc accedit magnum sacramentum ut quonia p femina nob mors acciderat. uita nobi p feminam nasceretur. Ut de uirgine natura id e femina in masculina ictus diaboli cruciaretur. In decembarum subuersio ne laetabatur. cui parum fuerat ad poenam. si abe nature in nobi liberarentur. nisi etiam pambas liberarentur.

eq; hoc ita dicimus ut dm ihm xpm dicamus solum uerum corp; habuisse. spm aut scm fallacit apparuisse oculis hominum si ambo illa corpora uera corpora credimus. Sic enim non oportebat ut homines fallerent filii di. sic non oportebat ut homines fallerent etiam sps scs. si omnipotenti do qui uniuersam creaturam de nichilo fabricauit non erat difficile uerum corp; columbae sine aliorum columbarum ministerio figurare. Sic enim non fuit difficile uerum corpus in luterio mariae sine uirtuti femine fabricare. cum creatura corpora et uirtutibus feminis ad formandum hominem in ipso mundo ad formandum columbam in ipso dm uoluntate seruaret. Si stulti homines et miseri quod aut ipsi facere non possunt aut in uirtute sua nunquam uiderunt. et ab omni potente do fieri potuisse non credunt. Nec eos audiamus qui propterea uolunt cogere ut non creaturas filii di numeremus quod passus est. Dicunt enim. Si passus est mutabilis e. Si mutabilis e. creatura e. Iua di substantia non potest immutari. Cu q; b; a nob dicimus et di substantiam commutari non posse et creaturam ee mutabilem. Si aliud e ee creatura et aliud suscipere creaturam. Filius ergo unigenitus di qui e uirtus et sapientia dei

uerbu p qd facta sunt omnia. qe imitari omnino non potest. Si uicep humani creatura qualap facerere atq; immutata renouare dignat e. et mea p passionem ipse in deterius commutat e.

Si ea poscunt p resurrectione in melius commutabit. nec p ita uirtuti patris id est unicus di filii p qd facta sunt omnia. negandum e natu et passu ee pro nobis. Vnde martires enim p a sol dicimus et mortuos p regna celoz.

nec tam in passione et morte anime eoz occisae s. Dic enim dm. Nolite timere eos q corp; occidunt. anima aut non possunt occidere.

Si ergo martires uiuos et mortuos dicimus in corporib; que portabant sine animari in seculo ne ut morte. sic di filii patris et mortui dicimus in nomine que portabant sine diuinitatis aliqua commutatione ut morte. Nec eos audiamus qui negant tale corp; dñi resurrexisse. quale posuit e in monumento. Si enim tale non fuisse. non ipse dixisset p resurrectione discipulis. palpate et uidete qm fcs ossa meruor non habet sic me uidetis habet. Sacri legum e enim credere dm nrm cu ipse sit ueritas. in aliq; fuisse mutatu. Nec nos moueat qd clausis hostiis subito eu apparuisse discipulis scriptu e. ut p ita negemus illud fuisse corp; humanum. quia extra naturam hui; corporis uidemus ee. p clausa hostia intrare. Omnia enim possibilia s do.

Si aut et ambulare sup aquas extra naturam huius corporis ee manifestu e. etiam n solu ipse dm ante passionem ambulauit sup aqua. si etia p xru ambulare fec. Ita q; et post resurrectione de corpore suo fec qd uoluit.

Si uerit potuit ante passionem clarificare illud sic splendore solis. quare non potuit et post passionem ad quantu uellat subtilitate in corpore monumento redigere. ut p clausa hostia posset intrare. Si et eos audiamus. qui negant ipsu corp; secus leuasse in celum dm nrm. et commemorant in euangelio qd scriptu e. nemo ascendit in celum nisi q descendit. et dicit qe corp; non descendit de celo. non potuisse ascendere in celum. Non enim intelligunt qm corp; nascitur in celum. Dm enim ascendit. corp; autem nascitur si leuatu e in celum. illo leuante q ascendit. Si enim quisq; descendit ubiq;

demonstrat nudus. cum autem descendit uestit
se et uestitus iterum ascendat. recte utique dicitur.
nemo ascendit nisi qui descendit. nec uel
tam considerari quia secum leuauit. semper
sui qui uestitus est solum dicimus ascendisse.
¶ Nec eos audiamus qui negant ad dexteram
patris sedere filium. dicunt enim. Numquid
deus pater habet laicum dextrum ad sinistrum.
sic corpora. Nec nos hoc de deo patre senti
mus. Nulla enim forma corporis dei finit
atque concluditur. si dextera patris est be
tudo propria que sanctis datur. sic simil
iter et rectissime dicitur miseria propter uiam
impiorum datur. ut non impio deo sed me
atam hoc modo quod dicitur inuenerunt
dexteram et sinistram. quia corpus christi quod est
ecclesia in ipsa dextera hoc est in ipsa beati
tudine futurae. sicut apostolus dicit quia in similitudine
suscitauit. et simul sedere fecit in caelestibus.
¶ uiam enim corpus nostrum nondum ibi sit. tamen spes
intra a ibi est. Propterea ipse dominus post re
surrectionem iussit discipulis quos praedicantes
inuenit. ut in dexteram partem mitterent
reclia. Quod cum fecissent ceperunt pisces. qui
omnes magni erant id est multos significabant.
quibus promittitur dextera. Hoc significat
quod etiam iudicio dicitur se agnosce ad dexteram
tam. haec dicitur autem ad sinistram esse positurum.
¶ Nec eos audiamus qui negant diem iudi
cij futurum. et commemorant quod in eu
angelio scriptum est cum qui credit in christum non
iudicabitur. qui autem non credit multum iam
iudicatum esse. Dicunt enim. Si ille qui
credit non ueniet in iudicium. ille qui non
credit iam iudicatus est. Vbi sunt quos
iudicaturus est in die iudicii. Non enim
intellegunt sic loqui scripturas. ut prae
teritum tempus pro futuro tempore intendant.
sic super diximus quod apostolus dicit dominus quod simit
nos sedere in caelestibus. non dum factum est
sed quod cum est futurum. ita dicitur et quasi iam
factum sit. sic ipse dominus discipulis dicit. omnia quae
audiuistis a patre modo nota uobis feci. et paulo
post dicit. multa habeo uobis dicere sed non po
testis illa portare modo. Quomodo ergo dixe
rat omnia quae audiuistis a patre modo nota feci
uobis. nisi quod illud quod per spiritum sanctum certissime

facturus erat. quasi iam factum. licet non sit. Sic
ergo cum audimus quod credit in christum non ueniet
in iudicium. intelligamus quia non ueniet ad
damnationem. Dicit enim iudicium per damnationem
sic dicit apostolus. qui non manducat manducet
non iudicet. id est non de illo male existimet.
¶ dominus dicit. Nolite iudicare. ne iudicemini. Non enim
colit nobis intelligentiam iudicandi. cum ipsa dicat. si uenerit iusticia diligenti
ter recte iudicabit filii hominum. et ipse
dominus dicit. nolite iudicare personam. sed
iustitiam iudicem iudicabit. sed illo loco ubi ueraciter
iudicare. illud ammonet ne dampnemus al
quem. cuius ut cogitacio nobis non apta est. ut ne
scimus qualis postea sit futurus. Sic ergo cum
dicit adiudicium non ueniet. hoc dicit quia non
ueniet ad damnationem. quia non credit. iam
iudicatus est. hoc dicit. quia iam damnatus est
per scientiam dei. qui nouit quid imminet non
credentibus. ¶ Nec eos audiamus qui dicunt
spiritum sanctum quem in euangelio dominus promittit
discipulis aut in paulo apostolo non uenisse. aut
in montano et priscilla sic cataphrizes di
cunt. aut in nescio quo maniche ut mani
chei sic manichei dicunt. Tam enim cecis
isti. ut scripturas manifestas non intelligant.
aut tam negligentes salutis suae. ut omni
no non legant. Quis enim cum legerit non intelligit
ut in euangelio quod post dominum resurrectione
scriptum est dicente domino. ego mitto promissum
patris mei in uos. uos autem sedete hic in ciui
tate quo usque induamini. uirtute ex
alto. Et in actibus apostolorum postea quod dominus
ad scriptorum oculis abiit in caelum. decem
diebus post die pentecostes non adtendunt
apertissime uenisse spiritum sanctum. et cum essent illi
in ciuitate sic eos ante monuerat implerisse
illos. ita ut loquerentur linguis. Nam diuersae
nationesque tunc aderant. unusquisque audien
cum suam linguam intellegebant. Sed isti
homines decipiunt eos qui negligenter in ca
tholica fide uiuunt. ipsi fide suam quae
in scripturis manifesta est nolunt dicere.
et quod est grauius et multum dolendum. cum in
catholica negligenter uersentur. heretici au
tem diligenter accommodant. ¶ Nec eos iudica
mus qui sanctam ecclesiam quae una catholica est.

negant potest esse diffusam. sed in sola affrica hoc
est imparte donati pollere arbitrantur. Itaque
de sume aduersus prophetam dicente. filius meus estis
et hocce genuite. postula ante idabo tibi ge
nerationem tuam et possessionem tuam et minos
et multa siue in ueteris siue in no
ui testamenti librisque ita scripta sunt. ut apertis
manifeste lauent ecclesiam christi porbem terrae esse di
uinitatem. Quod cum eis obicimus. dicunt iam ista
omnia fuisse completa ante quam esset pars donati.
sed postea tota ecclesia pisse. in sola donati
parte reliquas ei remansisse contendunt. Olin
quam superbam et nefariam. nec si uere sic uiuerent.
ut ut in se pace postea custodirent. Nunc autem
non attendunt iam in ipso donato completum fuisse
quod dictum est in qua mensura mensi fueritis.
ita remeuerunt uobis. Sic enim christum diuidere
conatur. sic ipse a suis cotidiana ecensione diui
ditur. Ad hoc pertinet etiam illud quod dominus
dixit. Qui enim gladio percussit. gladio mori
etur. Gladius enim illo loco siquidem in malo
positus est. discordiosa lingua significat. qua
tunc ille infelix ecclesiam percussit sed non oc
cidit. Non autem dixit dominus qui occiderit gladio
gladio moriatur. sed qui gladio usus fuerit
inquit gladio morietur. Ergo ille percussit
ecclesiam lingua litigiosa. qua nunc ipse con
ciditur. ut omnino disparet atque moriatur.
Et tamen illud tunc apostolus petrus non superbia
sua. sed quam uis carnalis. tam amore domini se
cerat. Itaque animam monuit recte gladium.
Iste autem nec uice hoc fecit. Si quid est episcopi
cecilianam causam cum diceret. audientibus
episcopis romae quos ipse petauerat. nichil
eorum quae intenderat potuit probare. ita
remansit in schismate. ut suo gladio mo
rietur. Populus autem ipsius quando non
audire prophetas nec euangelium in quibus apertissi
me scriptum est. ecclesia christi per omnes gentes esse
diffusam. et audire schismaticos non dispa
querentes sed sua. satis significat seruum
se esse non librum. et ante dextram se habere
periclitum. Per enim errant in amore domini
seruo non libero ante dextram percidit. ex quo
significat eos qui gladio schismatis serui
unt. se seruos esse carnalium desideriorum. non
autem eductos in libertatem spiritus sancti. ut iam consi

derunt in homine. et non audire quod dextrum
est. id est domini gloriam per catholicam ecclesiam latissi
me peragatam. et audire sinistram humane
inflationis errorem. Sed tamen cum dominus
in euangelio dicat. Cum per omnes gentes
euangelium fuerit predicatum tunc finem
esse futurum. Quomodo isti dicunt. quod iam
caetere omnes gentes ceciderunt a fide. et in sola
donati parte remansit ecclesia. cum manifestum
sit ex quo ista pars ab unitate periclitata est.
non nullas gentes postea credidisse et adhuc
esse aliquas quae nondum crediderunt quibus
cotidie non cessant euangelium predicari.
Ipsi non miretur esse aliquem qui se christia
num dici uelit et aduersus christi gloriam tanta
impieitate rapiatur. ut audeat dicere
omnes populos gentium qui modo ad huc
accedunt ad ecclesiam dei. unde filii festi
nante credunt maniter facere. quia non
eos aliquis donatista baptizat sine dubio
ista excommunicant homines reos sine dila
tione relinquere. si christum querant. si
ecclesiam diligant. si liberi essent. si ante
dextram integram retinerent. Nec eos
audiamus qui quam uis neminem bapti
zant. percidit se tam ab unitate. et lucife
riam magis dici quam catholici maluerunt.
In hoc enim quod intellegunt baptismum
christi non esse repetendum recte faciunt.
Encunt enim sacramentum sancti lauacri minus
quam esse. nisi ex catholica ecclesia. sed
etiam formam seculi habere sacramenta
periclitata. quam in ipsa uita antequam peride
re acciperent. Insuper enim de quibus
apostolus dicit habentes speciem pietatis
uirtute autem ei abnegantes. et enim magna
uirtus pietatis pax et unitas. quia unus
est deus. Hanc illi non habent. quia per
si ab unitate sunt. Itaque si quis ex ipso ad
catholicam uenit. non iterant specie
pietatis quam habent. sed accipiunt
uirtute pietatis quam non habent. Nam
ramputatos ramos denique posse inferi
si non permanserint in incredulitate. apertis
sime apostoli docent. Quod cum luciferum in
tellegunt non rebaptizant. non in
baptizant. sed quod etiam ipsi periclitati aradice

136
uoluer. q̄s non deestandū ēē cognoscant.
video maxime quis ab hoc est displicuit
in aecchia ut catholica quod uerū catho-
lice scitatis ē. nūquam enim tam uigere
debent viscera misericordie quam in ca-
tholica aecchia. ut tamquam uerā mat-
nem peccatū filius superbiae insublet
nec cor rē difficile ignoscit. neōn enim
sine causā inter om̄i apl̄i huius aecchie
catholice p̄sonam sustinet petrus. hunc
enim a ecchia clauē regni caeloꝝ datus fuit
cum petro datus fuit. cum dicitur. id
om̄i dicitur. amas me pascē oues meas.
Debet ḡ a ecchia catholica cor rē pietate fir-
matus filius libenter ignoscere. cum ip̄i
petro p̄sonam ei gessant. Vcum. in
mari t̄tubasset. i cum dñm carnalit̄
apassionē reuocasset. i cum ante serui
gladio p̄cidisset. & cum ip̄sum dñm t̄ne-
gasset. i cum in simulationē postea
sup̄. thiosam lapsus ēēt. Videant
ueniam ēē cessam eumque cor re-
tum ac firmatū usque ad dominice
passionis glām puenisse. Itaq; post p̄-
secutionē quā parranos hereticos
facta erat postea quam pax quon-
quidem catholica in dño tenet. & cum
ap̄ncipib; sc̄li reddita ē. ep̄i qui p̄fiche
arranos; in illa p̄secutione consense-
rant. multi correcti redire in catholica
deleger. damnantes siue quod credi-
derant siue quod se credidisse simula-
uerant. Hos a ecchia catholica mater
nunc recepit sicut tamquam p̄sum
post flectam negationis p̄gallitanti
ammonitū. aut tamquam eundem
post prauā simulationem pauli uoce
correctū. Hanc illi magnā caritate sup̄-
bae accipientes. impie rephendentes. q̄
petro post gallitanti surgenti congratu-
lari sunt. cum lucifero qui mane oriebat̄
cadere meruer. Idē eos audiamus qui
negant a ecchia dñi omnia peccata posse
dimittere. Itaq; miseri dñi imp̄ro p̄oria
non intellegunt. & nolunt credere datas
aecchia clauē regni caeloꝝ. ip̄i eas de
manibus amiser. Isti sunt qui uiduas

si nupti erant. tamquam adulteras dam-
nant. & sup̄ doctrinam apostolicam sep̄
dicant ēē in m̄do diores. Iui nomen suū si
uellent agnoscere. munda nos sepotus
quam mundos uocarent. Nolentes enī si
peccauerunt corrigi. nichil aliud eleger̄
nisi cum hoc m̄do damnari. Nam q̄b;
ueniam peccatoꝝ negant. Non eos aliqua
sanctate custodim. sed subtrahunt medi-
cinam. uindictas suas uricogunt. quas subire
non possunt. Non enī prudentiores habēti
sunt quam paulus apl̄i qui ait. Molo eas
subire quam uiri. Nec eos audiamus qui
carnis resurrectionem futurā negant. i
cōmemorant quod ait apl̄i paulus. caro i
sanguis regnum dei non possidebunt. non
intellegentes quod ip̄e docet apl̄i. Oportet
corruptibile hoc induere in mortalitatem.
Cum enim hoc faciam fuerit iam non erit caro
i sanguis sed caeleste corp̄ quod idē p̄mitte-
am dñe. neque subiret neq; uices ducere
sed erunt aequales angelis dñi. Non enim iam
hominibus sed dō uiuent. cum aequales an-
gelis facti fuerint. Immutabitur ergo corp̄
i sanguis i hac corp̄ celeste i angelicū. V
mortui enim resurgent incorrupti. i nō
immutabimur. ut illud uerum sit quod
resurgēs caro i illud uerum sit quod ca-
ro & sanguis regnum dñi non possidebunt.
ta fidei simplicitate i sinceritate laci-
tati nutramur in xp̄o. i cum paruuli
simus maiorib; cibos non appetimus. sed
nutrimenti saluberrimi i rescamus in
xp̄o. accedentib; bonis moribus. V xp̄ia
na iusticia in qua est caritas dñi i p̄xim p̄-
fecta i firmata. i uniusquisq; nrm de habo-
lo inimico i angelis eius triumphos in seme-
dip̄se in xp̄o quem induit. quia p̄fec-
ta caritas nec cupiditatem habet sc̄li
nec timorem. Id est nec cupiditatem ut
adquirat res temporales. nec timorē ne amittat
res temporales. Per quas duas iamias
intraat i regnat inimicus. qui primo
dñi timorē deinde caritate pellendus ē.
Debemus itaque tanto auidius appetere
ap̄tissimam i euidētissimam cognitionē
ueritatis. quanto nos uidemus incarnatē

proficere et simplicitate eorum habere
 munditiam quia in ipso interiori oculo
 videtur in rebus. Beati enim mundi cordes
 inquit quia ipsi dominum videbunt. ut in ca-
 ritate radicati. et munditia pervaleamus con-
 splendere cum omnibus sanctis. quibus latitudo
 altitudo et altitudo et profundum scien-
 tiam. in eminentem scientiam caritatis.
 xpi. ut impleamur in omnem plenitudi-
 nem dei. ut post ista cum multis huius-
 ce certamina. quoniam uolentibus et amanti-
 bus uigam xpi. lenis est et sarcina eius
 levis. et ex omni uic. die mereamur.
 AMEN. EXPLICIT DE AGONE CHRISTIANO.